

Tallinna Tondi Kooli õppekava

Õppekava üldosa	20
Sissejuhatus	20
Õpilased, kellele rakendatakse lihtsustatud õppekava	21
Õppe- ja kasvatusesmärgid	21
Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	22
Õppe- ja kasvatustegevuse rõhuasetused ja taotletavad üldpädevused	26
Lihtsustatud õpe	26
Toimetulekuõpe	31
Hooldusõpe	37
Õppe- ja kasvatus korraldus (sealhulgas projekt-, õues-, ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg)	42
Individaalne õppekava ja käitumise tugiplaan	49
Tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati, valikursuste loendid ja valimise põhimõtted	52
Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted	55
Lõiming ehk seoste loomine õppekavas	56
Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted	57
Hindamise alused ja korraldus	59
Tugiteenuste süsteem	67
Arenguveestluste korraldamine	71
Karjääriteenuse korraldamine	73
Õpetaja töökava koostamise põhimõtted	73
Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus	74
Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	75
Lihtsustatud õppe ainekavad	76
Taotletavad õpitulemused 1. klassis	76

Taotletavad õpitulemused 2. klassis	77
Soovituslikud õppematerjalid 1.-2. klassis	80
Eesti keel	81
Õppeaine kirjeldus	81
Lõiming	82
Hindamine	89
Eesti keele ainekava 3. klassile	89
Eesti keele ainekava 4. klassile	100
Eesti keele ainekava 5. klassile	112
Eesti keele ainekava 6. klassile	124
Eesti keele ainekava 7. klassile	136
Eesti keele ainekava 8. klassile	147
Eesti keele ainekava 9. klassile	159
Kokkuvõtlik tabel 1.-9. klass : Juhtiv lugemisviis ja kirjalike tööde kogumaht	168
Matemaatika	170
Õppeaine kirjeldus	170
Õpetuse eesmärgid	170
Lõiming	171
Hindamine	176
Matemaatika ainekava 3. klassile	176
Matemaatika ainekava 4. klassile	179
Matemaatika ainekava 5. klassile	181
Matemaatika ainekava 6. klassile	184
Matemaatika ainekava 7. klassile	187
Matemaatika ainekava 8. klassile	189
Matemaatika ainekava 9. klassile	191
Inglise keel	194

Õppeaine kirjeldus	194
Õpetuse eesmärgid	195
Lõiming	195
Hindamine	198
Inglise keele ainekava 5. klassile	198
Inglise keele ainekava 6. klassile	201
Inglise keele ainekava 7. klassile	206
Inglise keele ainekava 8. klassile	210
Inglise keele ainekava 9. klassile	213
Loodusõpetus	218
Õppeaine kirjeldus	218
Õpetuse eesmärgid	219
Lõiming	219
Hindamine	222
Loodusõpetuse ainekava 3. klassile	222
Loodusõpetuse ainekava 4. klassile	225
Loodusõpetuse ainekava 5. klassile	228
Loodusõpetuse ainekava 6. klassile	232
Loodusõpetuse ainekava 7. klassile	237
Loodusõpetuse ainekava 8. klassile	243
Loodusõpetuse ainekava 9. klassile	249
Ajalugu	255
Õppeaine kirjeldus	255
Õpetuse eesmärgid	255
Lõiming	256
Hindamine	258
Ajaloo ainekava 6. klassile	258

Ajaloo ainekava 7. klassile	261
Ajaloo ainekava 8. klassile	265
Ajaloo ainekava 9. klassile	269
Inimeseõpetus	271
Õppeaine kirjeldus	271
Õpetuse eesmärgid	272
Lõiming	273
Hindamine	275
Inimeseõpetuse ainekava 3. klassile	275
Inimeseõpetuse ainekava 4. klassile	277
Inimeseõpetuse ainekava 5. klassile	280
Inimeseõpetuse ainekava 6. klassile	283
Inimeseõpetuse ainekava 7. klassile	286
Inimeseõpetuse ainekava 8. klassile	290
Inimeseõpetuse ainekava 9. klassile	293
Muusikaõpetus	296
Õppeaine kirjeldus	296
Õpetuse eesmärgid	297
Lõiming	297
Hindamine	297
Muusika ainekava 1. klassile	298
Muusika ainekava 2. klassile	299
Muusika ainekava 3. klassile	300
Muusika ainekava 4. klassile	302
Muusika ainekava 5. klassile	303
Muusika ainekava 6. klassile	305
Muusika ainekava 7. klassile	306

Muusika ainekava 8. klassile	308
Muusika ainekava 9. klassile	309
Kunstiõpetus	310
Õppeaine kirjeldus	310
Õpetuse eesmärgid	311
Lõiming	311
Hindamine	314
Kunstiõpetuse ainekava 3. klassile	314
Kunstiõpetuse ainekava 4. klassile	316
Kunstiõpetuse ainekava 5. klassile	318
Kunstiõpetuse ainekava 6. klassile	320
Kunstiõpetuse ainekava 7. klassile	322
Kunstiõpetuse ainekava 8. klassile	324
Kunstiõpetuse ainekava 9. klassile	325
Kehaline kasvatus	327
Õppeaine kirjeldus	327
Õpetuse eesmärgid	328
Lõiming	329
Hindamine	333
Kehalise kasvatuse ainekava 1. klassile	335
Kehalise kasvatuse ainekava 2. klassile	338
Kehalise kasvatuse ainekava 3. klassile	342
Kehalise kasvatuse ainekava 4. klassile	345
Kehalise kasvatuse ainekava 5. klassile	349
Kehalise kasvatuse ainekava 6. klassile	352
Kehalise kasvatuse ainekava 7. klassile	355
Kehalise kasvatuse ainekava 8. klassile	358

Kehalise kasvatuse ainekava 9. klassile	362
Tööõpetus	365
Õppeaine kirjeldus	365
Õpetuse eesmärgid	365
Lõiming	366
Hindamine	367
Tööõpetuse ainekava 3. klassile	368
Tööõpetuse ainekava 4. klassile	370
Käsitöö	372
Õppeaine kirjeldus	372
Õpetuse eesmärgid	372
Lõiming	373
Hindamine	377
Käsitöö ainekava 5. klassile	378
Käsitöö ainekava 6. klassile	379
Käsitöö ainekava 7. klassile	381
Käsitöö ainekava 8. klassile	383
Käsitöö ainekava 9. klassile	385
Puu- ja metallitöö	387
Õppeaine kirjeldus	387
Õpetuse eesmärgid	388
Lõiming	388
Hindamine	392
Tööõpetuse ainekava 5. klassile	393
Tööõpetuse ainekava 6. klassile	395
Tööõpetuse ainekava 7. klassile	397
Tööõpetuse ainekava 8. klassile	399

Tööõpetuse ainekava 9. klassile	402
Kodundus	404
Õppeaine kirjeldus	404
Õpetuse eesmärgid	405
Lõiming	405
Hindamine	408
Kodunduse ainekava 5. klassile	408
Kodunduse ainekava 6. klassile	410
Kodunduse ainekava 7. klassile	411
Kodunduse ainekava 8. klassile	413
Kodunduse ainekava 9. klassile	414
Tantsuõpetus	416
Õppeaine kirjeldus	416
Õpetuse eesmärgid	417
Lõiming	417
Hindamine	418
Tantsuõpetuse ainekava 2. klassile	419
Tantsuõpetuse ainekava 3. klassile	421
Tantsuõpetuse ainekava 4. klassile	422
Draama	424
Õppeaine kirjeldus	424
Õpetuse eesmärgid	425
Lõiming	426
Hindamine	427
Draama ainekava 3. klassile	427
Draama ainekava 4. klassile	431
Draama ainekava 5. klassile	435

Keskkonnaõpetus	440
Õppeaine kirjeldus	440
Õpetuse eesmärgid	440
Lõiming	440
Hindamine	441
Keskkonnaõpetuse ainekava 6. klassile	441
Keskkonnaõpetuse ainekava 7. klassile	442
Keskkonnaõpetuse ainekava 8. klassile	443
Keskkonnaõpetuse ainekava 9. klassile	444
Arvutiõpetus	448
Õppeaine kirjeldus	448
Õpetuse eesmärgid	448
Lõiming	448
Hindamine	453
Arvutiõpetuse ainekava 5. klassile	453
Arvutiõpetuse ainekava 6. klassile	455
Arvutiõpetuse ainekava 7. klassile	457
Arvutiõpetuse ainekava 8. klassile	459
Arvutiõpetuse ainekava 9. klassile	461
Lihtsustatud õppe lisaõppe ainekavad	463
Eesti keel lisaõpe	463
Õppeaine kirjeldus	463
Õpetuse eesmärgid	463
Lõiming	463
Hindamine	464
Lisaõppe eesti keele ainekava	465
Matemaatika lisaõpe	466

Õppeaine kirjeldus	466
Õpetuse eesmärgid	466
Lõiming	467
Hindamine	467
Lisaõppe matemaatika ainekava	468
Inglise keel lisaõpe	470
Õppeaine kirjeldus	470
Õpetuse eesmärgid	471
Lõiming	471
Hindamine	473
Lisaõppe inglise keele ainekava	473
Muusika lisaõpe	476
Õppeaine kirjeldus	476
Õpetuse eesmärgid	477
Lõiming	477
Hindamine	478
Lisaõppe muusika ainekava	478
Kehaline kasvatus lisaõpe	480
Õppeaine kirjeldus	480
Õpetuse eesmärgid	481
Lõiming	481
Hindamine	485
Lisaõppe kehalise kasvatus ainekava	485
Psühholoogia lisaõpe	489
Õppeaine kirjeldus	489
Õpetuse eesmärgid	489
Lõiming	489

Hindamine	491
Lisaõppe psühholoogia ainekava	491
Majanduse alused lisaõpe	493
Õppeaine kirjeldus	493
Õpetuse eesmärgid	493
Lõiming	493
Hindamine	494
Lisaõppe majanduse aluste ainekava	494
Perekonnaõpetus lisaõpe	496
Õppeaine kirjeldus	496
Õpetuse eesmärgid	496
Lõiming	497
Hindamine	497
Lisaõppe perekonnaõpetuse ainekava	497
Keskkonnaõpetus lisaõpe	500
Õppeaine kirjeldus	500
Õpetuse eesmärgid	500
Lõiming	500
Hindamine	501
Lisaõppe keskkonnaõpetuse ainekava	501
Tantsuõpetus lisaõpe	504
Õppeaine kirjeldus	504
Õpetuse eesmärgid	504
Lõiming	505
Hindamine	506
Lisaõppe tantsuõpetuse ainekava	507
Teabemeedia lisaõpe	508

Õppeaine kirjeldus	508
Õppeaine eesmärgid	508
Lõiming	509
Hindamine	510
Lisaõppe teabemeedia ainekava	510
Kodundus (kokandus) - lisaõpe	512
Õppeaine kirjeldus	512
Õpetuse eesmärgid	512
Lõiming	513
Hindamine	515
Lisaõppe kodunduse ainekava	515
Puhastus ja koristus lisaõpe	518
Õppeaine kirjeldus	518
Õpetuse eesmärgid	518
Lõiming	518
Hindamine	520
Lisaõppe puhastuse- ja koristuse ainekava	520
Käsitöö lisaõpe	522
Õppeaine kirjeldus	522
Õpetuse eesmärgid	522
Lõiming	523
Hindamine	524
Lisaõppe käsitöö ainekava	524
Kunst ja kangakudumine lisaõpe	526
Õppeaine kirjeldus.	526
Õpetuse eesmärgid	526
Lõiming	526

Hindamine	528
Lisaõppe kunsti- ja kangakudumise ainekava	528
Toimetulekuõppe ainekavad	531
Elu- ja toimetulekuõpe	531
Õppeaine kirjeldus	531
Õpetuse eesmärgid	531
Lõiming	532
Hindamine	534
Elu ja toimetulekuõppe ainekava	534
Eesti keel	550
Õppeaine kirjeldus	550
Õpetuse eesmärgid	551
Lõiming	552
Hindamine	553
Eesti keele ainekava I arengutase	554
Eesti keele ainekava II arengutase	556
Eesti keele ainekava III arengutase	559
Matemaatika	561
Õppeaine kirjeldus	561
Õpetuse eesmärgid	562
Lõiming	562
Hindamine	563
Matemaatika ainekava I arengutasemele	564
Matemaatika ainekava II arengutasemele	566
Matemaatika ainekava III arengutasemele	568
Muusikaõpetus	571
Õppeaine kirjeldus	571

Õpetuse eesmärgid	571
Lõiming	572
Hindamine	573
Muusikaõpetuse ainekava	574
Kunst ja käeline tegevus	577
Õppeaine kirjeldus	577
Õpetuse eesmärgid	578
Lõiming	578
Hindamine	579
Kunsti ja käelise tegevuse ainekava	579
Kehaline kasvatus	585
Õppeaine kirjeldus	585
Õpetuse eesmärgid	586
Lõiming	586
Hindamine	587
Kehalise kasvatuse ainekava I arengutase	588
Kehalise kasvatuse ainekava II arengutase	589
Kehalise kasvatuse III arengutaseme ainekava	590
Rütmika	592
Õppeaine kirjeldus	592
Õpetuse eesmärgid	592
Lõiming	593
Hindamine	594
Rütmika ainekava	594
Puutöö	596
Õppeaine kirjeldus	596
Õpetuse eesmärgid	597

Lõiming	597
Hindamine	598
Puutöö ainekava II arengutasemele	599
Puutöö ainekava III arengutasemele	601
Käsitöö	603
Õppeaine kirjeldus	603
Õpetuse eesmärgid	603
Lõiming	604
Hindamine	604
Käsitöö ainekava	604
Aiandus	606
Õppeaine kirjeldus	606
Õpetuse eesmärgid	606
Lõiming	607
Hindamine	607
Aianduse ainekava III arengutasemele	607
Kodundus	610
Õppeaine kirjeldus	610
Õpetuse eesmärgid	610
Lõiming	611
Hindamine	612
Kodunduse ainekava	612
Arvutiõpetus	617
Õppeaine kirjeldus	617
Õpetuse eesmärgid	617
Lõiming	618
Hindamine	618

Arvutiõpetuse ainekava	619
Toimetulekuõppe lisaõppe ainekavad	623
Elu- ja toimetulekuõpe lisaõpe	623
Õppeaine kirjeldus	623
Õpetuse eesmärgid	623
Lõiming	623
Hindamine	625
Elu- ja olustikuõpetuse lisaõppe ainekava	626
Eesti keel lisaõpe	628
Õppeaine kirjeldus	628
Õpetuse eesmärgid	628
Lõiming	628
Hindamine	629
Eesti keele lisaõppe ainekava	630
Matemaatika lisaõpe	631
Õppeaine kirjeldus	631
Õpetuse eesmärgid	632
Lõiming	632
Hindamine	633
Matemaatika lisaõppe ainekava	633
Kunst ja käeline tegevus lisaõpe	636
Õppeaine kirjeldus	636
Õpetuse eesmärgid	636
Lõiming	636
Hindamine	637
Kunsti ja käelise tegevuse ainekava	637
Muusikaõpetus lisaõpe	642

Õppeaine kirjeldus	642
Õpetuse eesmärgid	642
Lõiming	642
Hindamine	644
Muusikaõpetuse lisaõppe ainekava	644
Kehaline kasvatus lisaõpe	645
Õppeaine kirjeldus	645
Õpetuse eesmärgid	646
Lõiming	646
Hindamine	647
Kehalise kasvatus lisaõppe ainekava	648
Rütmika lisaõpe	649
Õppeaine kirjeldus	649
Õpetuse eesmärgid	649
Lõiming	650
Hindamine	651
Rütmika lisaõppe ainekava	651
Puutöö lisaõpe	652
Õppeaine kirjeldus	652
Õpetuse eesmärgid	652
Lõiming	652
Hindamine	654
Puutöö lisaõppe ainekava	655
Käsitöö lisaõpe	657
Õppeaine kirjeldus	657
Õpetuse eesmärgid	657
Lõiming	658

Hindamine	659
Käsitöö lisaõppe ainekava (ja lisa-aastate)	659
Kokandus lisaõpe	661
Õppeaine kirjeldus	661
Õpetuse eesmärgid	661
Lõiming	662
Hindamine	663
Kokanduse lisaõppe ainekava	663
Aiandus lisaõpe	665
Õppeaine kirjeldus	665
Õpetuse eesmärgid	665
Lõiming	665
Hindamine	666
Aianduse lisaõppe ainekava (ja lisa-aastate)	666
Kangakudumine lisaõpe	669
Õppeaine kirjeldus	669
Õpetuse eesmärgid	670
Lõiming	670
Hindamine	671
Kangakudumise lisaõppe ainekava (ja lisaaastate)	671
Korrastustööd lisaõpe	673
Õppeaine kirjeldus	673
Õpetuse eesmärgid	673
Lõiming	673
Hindamine	675
Korrastustööde lisaõppe ainekava	675
Arvutiõpetus lisaõpe	676

Õppeaine kirjeldus	676
Õpetuse eesmärgid	677
Lõiming	677
Hindamine	678
Arvutiõpetuse lisaõppe ainekava	678
Keraamika lisaõpe	680
Õppeaine kirjeldus	680
Õpetuse eesmärgid	680
Lõiming	680
Hindamine	682
Keraamika ainekava	682
Hooldusõppe tegevusvaldkonnad (ainekavad)	684
Kommunikatsioon	684
Kommunikatsioon I tase	684
Kommunikatsioon II tase	685
Kommunikatsioon III tase	685
Motoorika	686
Motoorika I tase	686
Motoorika II tase	687
Motoorika III tase	688
Igapäevaoskused	689
Igapäevaoskused I tase	690
Igapäevaoskused II tase	690
Igapäevaoskused III tase	691
Sotsiaalsed oskused	692
Sotsiaalsed oskused I tase	692
Sotsiaalsed oskused II tase	693

Sotsiaalsed oskused III tase	694
Kognitiivsed oskused	694
Kognitiivsed oskused I tase	695
Kognitiivsed oskused II tase	696
Kognitiivsed oskused III tase	697
Kasutatavad õppematerjalid	698
Lisad	700
Lisa 1. IÕK vorm lihtsustatud õppes	700
Lisa 2. Individuaalse õppekava vorm toimetulekuõppes	705
Lisa 3. Individuaalse õppekava vorm hooldusõppes	706
Lisa 4. Lisaõppe individuaalse õppekava vorm	713
Lisa 5. Käitumise tugiplaani vorm	717
Lisa 6. Projekti registreerimise taotluse vorm	719
Lisa 7. Läbivate teemade kirjeldused	720
Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	720
Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng”	721
Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”	722
Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	723
Läbiv teema „Teabekeskond”	724
Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”	725
Läbiv teema „Tervis ja ohutus”	726
Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”	728
Lisa 8. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (lihtsustatud õpe)	730
Lisa 9. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (hooldusõpe)	735
Lisa 10. Lihtsustatud õppe õpetaja tööplaani	746
Lisa 11. Toimetulekuõppe õpetaja tööplaani	747
Lisa 12. Hoolduskooli õpetaja tööplaani	751

Õppekava üldosa

Sissejuhatus

Tallinna Tondi Kool on pika ajalooga kool. Kooli asutamise ajaks loetakse 17.01.1923 .aasta, kui Tallinnas avati üks klass vaimupuuetega õpilastele, millest kujunes järk-järgult iseseisev kool. Kool hakkas kandma nime Tallinna Linna Abikool. Aastatega on kool muutnud küll asukohta ja nime, kuid jäänud kooliks, kus tänaseni õpetatakse ja kasvatatakse intellektipuudega õpilasi.

Kooli asutamise mõttekandjaks oli dr. Juhan Luiga. Ta oli tolle aja üks juhtivamaid psühhiaatreid, närvi- ja vaimuhaiguste eriteadlasi.

1922 aastal määrati kooli juhatajaks Alice Norak, kes juhtis kooli kuini 1948. aastani. Õppeprogrammid seati kokku juhindudes Hugo Valma töödest ja seisukohtadest hälvikute õpetamisel ja kasvatamisel. Kool vaimupuuetega lastele kasvas ja laienes (60-70 õpilast). Tegutsesi ka sõja ajal.

Seoses nõukogudeaegse eripedagoogika arenemisega arenes ka erikool. Praegune koolihoone valmis 1963. aastal ja oli mõeldud 170-180 õpilasele. Ühes majas tegutses nii kool kui internaat. Kõige rohkem õpilasi oli 80-ndatel aastatel, kuini 300 õpilast.

Tallinna I Eriinternaatkool oli üks juhtivamaid abikoole tollal Põhja- Eestis. Suurt tähelepanu pöörati tööõpetusele ja töökasvatusele. Sisustatud olid oma aja kohta korraliku tehnikaga varustatud töökojad- puutöö, metallitöö ja õmblustöö tarbeks. Õpilased said peale 10. klassi lõpetamist ka elukutse ja võisid asuda tööle. Mõõduka ja raske vaimse alaarenguga õpilased ei olnud koolikohustuslikud. Õppetöö toimus abikooli programmide alusel.

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega puhusid ka eripedagoogikas uued tuuled. Hakati rääkima erivajadustega õpilaste õpetamise võimalikkusest tavakoolis. 1998. aastal võeti vastu uus põhikooli riiklik lihtsustatud õppekava, toimetulekukooli riiklikku õppekava hakati koostama ja kooli astusid esimesed autismi diagnoosiga õpilased. Lõpuks kuulutati koolikohustuslikeks ka sügava ja raske vaimupuudega lapsed.

1995. aastal 5. mai määrusega otsustas Tallinna Haridusameti ettepanekul Tallinna Linnavalitsus liita tolleaegsele Tallinna I. Internaatkoolile toimetuleku klassid Tallinna Kristlikust Koolkodust ja hooldusklassid Tallinna Päevakeskusest Käo. Alates esimesest septembrist 1999 muutus kool vaimupuudega õpilaste õpetamise ja arendamise polüfunktsionaalseks kooliks.

2011.a nimetati kool Tallinna Tondi Põhikooliks.

2020/2021 õppeaastast kannab kool nime Tallinna Tondi Kool. Koolis õpivad intellektipuudega õpilased põhikooli lihtsustatud õppekava alusel lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe tasemel.

Õpilased, kellele rakendatakse lihtsustatud õppekava

Õpilased, kellele rakendatakse lihtsustatud õppekava on intellektipuudega õpilased, kes koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul õpivad lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppes. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel rakendatakse lihtsustatud õppekava alusel õppivatele õpilastele tõhustatud tuge või erituge.

Tõhustatud tuge rakendatakse õpilastele, kes oma püsiva õpiraskuse tõttu, psüühika- ja käitumishäire või mõne muu tervises seisundi või puude tõttu vajavad vähemalt üht järgmistest teenustest:

- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes või mitmes aines;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja osajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- õpet eriklassis.

Erituge rakendatakse õpilastele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühika häirest, intellekti- või meelega puudest või liitpuudest vajab:

- puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal – või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- osajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Lihtsustatud õppe põhiülesanne on suunata kerge intellektipuudega õpilase arengut ja aidata kujuneda isiksuseks, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt, teeb võimetekohast tööd, määratleb end oma rahva liikmena ja riigi kodanikuna.

Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatuseesmärgid ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

- õpilane peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab majandada ennast ja oma perekonda;
- õpilane armastab kodumaad;
- õpilane teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;
- õpilane tunneb ja järgib võimetekohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;
- õpilane hoidub eetilistest valedest ahvatlustest ja ettepanekutest;
- õpilane tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;

- õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;
- õpilane oskab tuttavates situatsioonides valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- õpilane on valmis koostööks;
- õpilane osaleb võimetele vastavas täiendusõppes;
- õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh Internetist);
- õpilane valdab järgmisi elementaaroskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine,
- kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;
- õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;
- õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

Toimetulekuõppe põhiülesanne on toetada mõõduka intellektipuudega õpilase arengut ning tema kujunemist Eesti kodanikuks, kes tuleb eluga toime tuttavates tingimustes, teeb võimetekohast praktilist tööd ja teab oma kuulumisest oma rahva ja Eesti kodanike hulka.

Toimetulekuõppe üldeesmärk on aidata kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- teadvustab ennast (MINA) ja kaasinimesi (MINA–MEIE–TEISED), on teadlik nende erisuste ja eri kultuuride võimalikkusest, eristab kuuluvust OMA–VÕÕRAS–ÜHINE;
- suhtub positiivselt iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse, järgib võimetekohaselt õigusnorme, hoidub vägivallast;
- järgib võimetekohaselt oma tervise ja looduse hoidmise põhimõtteid;
- orienteerub keskkonnas ja igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides, hoidub teada olevatest ohtudest ja küsib vajaduse korral abi;
- valdab järgmisi elementaaroskusi: vaatlemine, kuulamine;
- mõistab talle suunatud kohandatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid;
- väljendab arusaadavalt oma soove/vajadusi omandatud keeleüksuste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- tuleb toime võimetele vastavate lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisülesannetega;
- mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile;
- teeb jõukohast tööd, on valmis jätkuõppeks.

Hooldusõppe põhiülesanne on sügava ja raske intellektipuudega lapsel olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamine ja arendamine, et tagada harjumuspäras keskkonnas tema potentsiaalile vastav järjest iseseisvam toimimine.

Arendamise eesmärk on aidata kujuneda kodanikul, kes vastavalt oma arengutasemele õpib tajuma oma keha, märkab ja oskab õpitud moel märku anda oma põhivajadustest ja soovidest ning oskab oma võimete piires neid kas iseseisvalt või abiga rahuldada; omandab ja oskab kasutada verbaalseid, mitteverbaalseid ja/või alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid oma võimete piires.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Lihtsustatud õppes lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

1. Lihtsustatud õppes lähtutakse põhimõttest, et igaühel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.

2. Lihtsustatud õppes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Tähelepanu pööratakse sallivusele erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele; oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele.

3. Taotletakse iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Selle aluseks on iga lapse arengutaseme ja -võimaluste hindamine. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse eeldatavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi.

4. Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Kooli õppekava koostatakse nii, et õpilased omandaksid igapäevases elus toimetulekuks vajalikud teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimimisviisid. Lihtsustatud õppe väljundiks on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olev ühiskonna liige. Taotletakse õpetamist, kasvatamist ja arengu toetamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktilised oskused konkretiseeritakse õpitulemustes. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad üldõppe või laiapõhjalise lõimingu rakendamise abil.

5. Lihtsustatud õppes suunatakse õpilast omandama sotsiaalseid kogemusi: täitma ülesandeid koostöös, eeskuju järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljö. Õpioskuste kujunemist soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi).

6. Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja klassi õpilastega. Tähtis on koostöö eripedagoogiga, aineõpetajatega, lapsevanematega, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega, vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli ja õpilastega.

Toimetulekuõppes lähtutakse põhimõtetest:

1. Toimetulekuõppes lähtutakse põhimõtetest, mille kohaselt igaühel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul lähtutakse iga õpilase arengutasemest valdkonniti, arvestatakse õpilaste potentsiaalseid võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.

2. Toimetulekuõppes ja igapäevastes koolisuhetes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Enam pööratakse tähelepanu oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele, sallivusele erinevuste suhtes ning kaaslaste erivajaduse mõistmisele.

3. Õppekava taotleb iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Arendamine toimub iga lapse arengutaseme ja arenguvõimaluste hindamise alusel.

Õppetöö kavandamisel arvestatakse nii klassi tervikuna, puude struktuurist tulenevaid õpilasarühmi klassis kui ka iga õpilast individuaalselt. Õppeülesanded valitakse õpilase potentsiaalset arenguvalda arvestades: need nõuavad pingutust, kuid abi korral on jõukohased. Arendamist vajavad toimetulekuõppel oleva õpilase psüühika, isiksuseomadused ning tegevusvaldkonnad: tunnetustegevus (tähelepanu, tajus, mälu, mõtlemine); suhtlemisvahendid ja suhtlemine; tunde- ja tahtevald; psühhomotoorika; hinnangud ja hoiakud jne.

Õpetamise tulemusel kujunevad ajus kompensatsioonimehhanismid – muutub ja täiustub kahjustatud (alaarenenud) funktsionaalsüsteemide talitlus, hakkavad arenema mõned puuduvad süsteemid.

Eesmärk on kujundada 2 organismi funktsioonid võimalikult iseseisvaks toimetulekuks sotsiaalses keskkonnas. Üldised arengueesmärgid konkretiseeritakse kooli õppekavas arengu- ja tegevusvaldkondade kaupa, individuaalseid kajastavad individuaalsed õppekavad, mille koostamisel arvestatakse ka isiklike rehabilitatsiooniplaane.

4. Õpetamine ja kasvatamine toimub jõukohase praktilise tegevuse protsessis, millega kaasneb õpilastele mõistetav verbaalne teave. Eesmärk on, et õpilased omandaksid jõukohased praktilised

oskused ja selleks vajalikud minimaalsed teadmised igapäevastes korduvates situatsioonides toimetulekuks. Oskused konkretiseeritakse õpitulemustes, mis on kooli õppekavas ainekavade koostamise aluseks. Elus toimetuleku oskuste kujundamisel on olulisemad elu- ja toimetulekuõpe ning tööõpe (kunst ja käeline tegevus). Toimetuleku eelduseks oleva mootorika arendamine toimub peamiselt rütmika ja kehalise kasvatus tundides, pikapäevarühmas ning klassi- ja koolivälises tegevuses.

Oma ja teiste tegevust, sh käitumisele võimalikult adekvaatse hinnangu andmist, kujundatakse pidevalt, rõhutatakse positiivset ja suunatakse otsima eksimuse parandamise võimalusi.

5. Õppimine toimub võimalikult reaalses keskkonnas. Toimetulekuõpe suunab õpilast täitma korduvates situatsioonides praktilisi ülesandeid koostegevuses ja eeskuju järgi, rakendama omandatud oskusi näidise ja lihtsa suulise korralduse alusel. Õpilased võtavad võimete kohaselt osa oma tegevuse kavandamisest ja tulemuse hindamisest.

Õpilase tähelepanu tuleb lõpptulemuse saavutamiseks suunata iga osatoimingu tähtsusele.

Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Tähtsustatakse õpilase huvi kujundamist võimalikult iseseisvalt tegutsemiseks.

6. Oluline on õpetaja ja õpilase positiivne ühistegevus, õpilase tegevus potentsiaalses arenguvallas, abi täpne reguleerimine. Õpioskuste kujundamist soodustavad kõigi pedagoogide ja lastevanemate

ühised nõudmised ja samalaadne abi. Toimingute struktuuri omandamine toimub minimaalsete tegevussammude ja osaoskuste kaupa, omandatud osatoimingud ühendatakse ahelaks.

7. Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja klassi õpilastega. Tähtis on koostöö eripedagoogide, õpetajate, lapsevanematega, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega ning vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli.

8. Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kogemustele (mälu kujutlustele) toetuv vaimne tegevus, kujunevad tunnetustegevuse elementaarsed oskused.

9. Õppe- ja kasvatusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimetele vastavalt:

- 1) kasutama olemasolevaid teadmisi ja oskusi varieeruvates tingimustes;
- 2) küsima ja uusi oskusi omandama;
- 3) tegutsema;
- 4) kasutama oma kaemuslik-kujundilist intellekti, reguleerima emotsioone lähtuvalt oma intellekti arengust;
- 5) konstrueerima eeskuju ja näidise alusel;
- 6) võrdlema oma tegevuse tulemust etaloniga;
- 7) õppima koostegevuses või juhendatult koos teistega, õppima jälgima kaaslaste ja oma tegevust ning hindama resultaati;
- 8) lahendama praktilisi probleeme ja tegema valikuid.

Hooldusõppes lähtutakse põhimõtetest

1. Arendamine ja õpetamine on ühtne eesmärgistatud protsess. Hooldusõppe korralduses ja õppesisu valikul lähtutakse iga õpilase arengutasemest ja potentsiaalsetest võimetest toimida järjest iseseisvamalt. Õigus õppida realiseeritakse käesoleva lisa põhjal koostatud individuaalse õppekava alusel.

2. Lähtutakse humanistliku abistamise põhimõtetest. Tähelepanu suunatakse iga lapse individuaalse eripära arvestamisele, sallivusele, teistele ja endale ohtlikust käitumisest hoidumisele.

3. Hooldusõppe taotleb õpilase puuduliku arengu korvamist valdkondade kaupa, arvestades õpilase individuaalset arengupotentsiaali. Arengupuute osaliseks vähendamiseks rakendatakse pedagoogiliste vahendite spetsiifilist süsteemi. Õppe- ja arendustegevuse käigus arendatakse ja/või kujundatakse puuduvaid ja/või lokaalsetest anatoomilistest kahjustustest sõltuvaid spetsiifilisi funktsionaalsüsteeme.

4. Õppeülesanded valitakse potentsiaalset arenguvalda arvestades: need sooritatakse vajaliku abiga, valdavalt koostegevuses. Praktilise tegevuse kaudu arendatakse lapse mootorikat, eneseteenindamise oskusi, elementaarset tunnetustegevust ja suhtlemist, kujundatakse hoiakuid. Individuaalsete õppekavade koostamisel arvestatakse ka isiklike rehabilitatsiooniplaane.

5. Arendamise ja õpetamise suunitlus on võimalikult iseseisev eneseteenindamine. Arendatakse orienteerumisoskust lähimas ümbruses, mootorikat, sensomotoorseid oskusi ning elementaarset suhtlemist, sh võimaluse korral kõnet.

6. Hooldusõpe suunab õpilast omandama eneseteeninduse elementaarseid oskusi, elus toimetuleku oskusi ning võimetekohast käitumist lähimas ümbruses ja sotsiaalses keskkonnas.

Oluline on tegevuste harjutamine potentsiaalse arenguvalla piirides, abi võimalikult täpne reguleerimine. Oluline on harjutamine tuttavas keskkonnas, pedagoogide ja lastevanemate kooskõlastatud tegevuses.

7. Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja klassi õpilastega. Tähtis on koostöö eripedagoogiga, õpetajatega, lapsevanematega, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega ning vajaduse korral spetsialistidega koolis ja/või väljastpoolt kooli.

8. Hooldusõppes toimub õpetamine tegevusvaldkondade kaupa ja toetub õpilase sensomotoorsele arengule (taju ja liigutuste seos). Harjutamine toimub minimaalsete tegevussammude / osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana. Õppimine toimub reaalses lähimas keskkonnas. Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kujunevad harjumused.

Õpilased võtavad koostegevuses võimetekohaselt osa oma tegevuse jaoks vajalike vahendite valikust ja suudavad neid vähevarieeravas situatsioonis kasutada.

9. Õppe- ja arendusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- 2) märku andma oma vajadustest ja väljendama vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistama positiivseid emotsioone;
- 3) omandama lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- 4) sooritama omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- 5) tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- 6) sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

Õppe- ja kasvatustegevuse rõhuasetused ja taotletavad üldpädevused

Lihtsustatud õpe

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mõtlemine on kaemuslik-praktiline, areneb kaemuslik-kujundilise mõtlemise suunas, tegevusega kaasnev kõne on vähene. Õppetöös on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üld- ja aineõpetuse kombineeritud variant. Soovitav on õppimine praktilise tegevuse ja didaktilise mängu kaudu. Õppematerjal esitatakse õpilastele jõukohases mahus, õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt pedagoog.

Õpetuse põhitaotluseks on õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil: kuulamine, vaatlemine, matkimine, tegutsemine näidise järgi, võrdlemine, rühmitamine, adekvaatne reageerimine korraldustele, osalemine dialoogis, produktiivse tegevuse tulemusele orienteerumine, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine, oma välimuse ja õppevahendite korrashoid, omandatud praktilise tegevuse (toimingute) struktuuri ettekujutamine. Õpilased omandavad elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse.

Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel (MINA ise) ning MINA – MEIE suhetel: kontakt ja koostegevus täiskasvanuga (pedagoogiga), koostegevus klassikaaslastega, osalemine õpitud süžee mängudes ja dramatiseeringutes.

Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse vastavalt õpilaste individuaalsetele iseärasustele õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega.

Väärtuskasvatuses kasutatakse ülesandeid, kus on vaja hinnata käitumisakte põhimõttel ÕIGE – VALE, motiivi TAHAN kõrval õpitakse lähtuma ka motiivist ON VAJA.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada õpilase eneseusku ja käitumist õpilase rollis.

Taotletavad üldpädevused 1.–2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- eristab oma-võõrast-ühist;
- hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust;
- märkab ilu;
- kuulab ja vastab küsimustele;
- kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
- osaleb klassi ühistegevuses (sh õpitud süžee mängudes);
- käitub tuttavas situatsioonis viisakalt;
- hindab käitumisakte õige/vale-, meeldib / ei meeldi- tasandil;
- oskab looduses käituda õpitu ulatuses ning hinnata oma ja teiste käitumist looduses õige/valepõhimõttel;
- täidab ülesanded koostegevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi;
- selgitab mõisteid ööpäev ja aastaajad;
- leiab paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe (suunamisel);
- vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi;
- eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel;
- võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;
- viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;

- loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- arvutab 20 piires.

Õppe- ja kasvatuse rõhuasetused 3.–5. klassis

Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, hakkab kujunema sisekõne, areneb elementaarne verbaalne mõtlemine. Sisekõne kujunemine võimaldab arendada õpitegevuse kavandamist-reguleerimist: orienteerumine ülesandes, planeerimine, algoritmide valik ja kasutamine, enesekontroll. Õpioskuste seisukohalt on oluline õppeülesannete teadvustamine, st oma tegevuse refleksioon.

Põhitaotluseks on kujundada õpilase roll ja õpioskused, häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.

Õppekavateraviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE/KODUKOHT (paikkond).

Lugemine, kirjutamine, arvutamine, orienteerumine tekstis ja tekstiloome, vaatlus- ning võrdlusoskus jne omandatakse tasemel, mis võimaldab neid hiljem kasutada ainealaste teadmiste ning tööoskuste omandamiseks.

Väärtuskasvatuses on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalinormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.

Oluline on kujundada ja toetada õpilase rolli ning valmistada õpilasi ette uute õppeainete (sh tööõpetuse) õppimiseks alates 6. klassist.

Taotletavad üldpädevused 3.–5. klassis

5. klassi lõpuks õpilane:

- osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast;
- alustab ja jätkab dialoogi;
- käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid;
- arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomuomadusi;
- kirjeldab oma käitumist konfliktsituatsioonis;
- hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest;
- väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- mõistab omandisuhteid OMA – VÕÖRAS – ÜHINE-tasandil ja käitub vastavalt;
- eristab fantaasiat ja reaalsust;
- hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis, hoidub loodust kahjustavast käitumisest;
- täidab ülesandeid eeskuju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi;
- õpib üksi, klassis ning kodus, osaleb ühistöös;
- kasutab tuttavaid abivahendeid õpiülesannete täitmisel (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- kirjeldab oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele;
- kasutab õpitud enesekontrollivõtteid (resultaadi kontroll, operatsiooniline kontroll);

- mõistab ruumi ja aja suhteid, väljendab neid kõnes;
- vaatab sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab objekte ja nähtusi, kui rühmitusalus on antud;
- eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki;
- loeb jõukohast õppeteksti ladusalt, tõlgendab õpitud teksti oma sõnadega, kujutab kirjeldatud objekte ja situatsioone ette;
- vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.–7. klassis

Laste juhtivaks tunnetusprotsessiks on endiselt mälu. Verbaalse mõtlemise areng võimaldab mõista lihtsamaid teooriaid, süstematiseerida praktilisi ja vaimseid kujutlusi.

Põhitaotlus on elementaarse teoreetilise mõtteviisi ja tööharjumuste kujundamine, rollisuhtlemise teadvustamine.

Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/KODUKOHT-suhted EESTIGA.

Õpilased omandavad ladusa lugemisoskuse ning koostavad kirjalikke lühitekste, mida kasutatakse omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning süstematiseerimiseks ja õpetaja suunamisel uute teadmiste omandamiseks. Oluliselt tõuseb tööõpetuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoskuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist.

Väärtuskasvatuses on olulisel kohal suhtlusprobleemide lahendamine ning viisakas ja reeglitekohane käitumine erinevates situatsioonides.

Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab teemade ja töövõtete integreerimine eri õppeainetes.

Taotletavad üldpädevused 6.–7. klassis

7. klassi lõpuks õpilane:

- lahendab konflikte rahumeelselt;
- selgitab rahulikult oma seisukohta kaaslastele;
- täidab ühistevuses erinevaid ülesandeid, käitub vastavalt rollile;
- käitub viisakalt, tunneb kombeid;
- tegutseb vastavalt päevakavale;
- tunneb tervisliku eluviisi põhitõdesid ja järgib neid;
- hindab objektiivselt kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest;
- kirjeldab oma käitumist, hindab seda ja vajaduse korral korrigeerib;
- mõistab töö vajalikkust;
- kasutab õpioskusi ja tuttavaid abivahendeid;
- oskab märgata oma õpiraskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- täidab õpitud erialal tööülesandeid, kasutab juhendaja abi;
- valdab omandatud õpitoimingute struktuuri: formuleerib ülesande, kavandab tegevuse, täidab ülesande, kontrollib ja hindab tulemust;
- teeb vaatluse põhjal järeldusi;

- kirjeldab oma praktilist ja vaimset tegevust;
- loeb lususalt, hangib informatsiooni oma teadmistele vastavast tekstist;
- loeb lihtsat plaani, kaarti, tabelit;
- teab inimtegevuse mõju loodusele, hoidub loodust kahjustamast;
- valdab emakeele praktilist grammatikat, st mõistab ja kasutab süntaktilisi konstruktsioone nende tähendust arvestades.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 8.–9. klassis

Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, kuid verbaalse mõtlemise osakaal tõuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatähtsus, õpilased omandavad oskuse teha märkmeid ja neid kasutada, täita ülesandeid suuliste ja kirjalike juhendite järgi.

Õpetuse põhitaotlus on õpilase sotsialiseerumine ühiskonnas: valmisolek eluks perekonnas, osalemiseks tööturul, jõukohaseks kutse- ja täiendusõppeks.

Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/EESTI-suhted MAAILMAGA.

Väärtuskasvatases on esikohal demokraatia põhimõtteid (tolerantsust) toetava kodaniku kasvatamine, kes oskab ja tahab käituda sotsiaalsetele normidele vastavalt, püüab lahendada konfliktsituatsioone kokkulepete teel.

Õpetaja ülesanne on toetada õpilaste sotsialiseerumist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tööturul, ühiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mõjutada väärtushinnanguid.

Taotletavad üldpädevused 8.–9. klassis

Põhikooli lõpuks õpilane:

- suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab partneriga;
- esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus ja arvestab teistega;
- järgib ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli;
- lahendab lihtsamad eriolukorrad, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetilisel või õiguslikult valedele ettepanekutele;
- tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna;
- hindab õigesti oma võimeid ning kujutab ette oma toimetulekut elus (sh tööturul);
- teab nimetada oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab seista oma õiguste eest, lahendab konflikte seadusi ning moraalnorme arvestades;
- arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest (sh perekonnas), tunneb vastutust oma tegude eest;
- loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel;
- eristab vahendeid tarbekeemias ja füüsikas;
- kasutab jõukohaseid teabevahendeid, teeb märkmeid (konspekterib), koostab tarbekirja;
- täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas;
- teab kutseõppe ja täiendusõppe võimalusi;
- mõistab igapäevaelus ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid;

- mõistab ülesannete õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutab omandatud töövõtteid;
- väärtustab praktilist tööd ja on omandanud valmisoleku kutseõppeks.

Toimetulekuõpe

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mille baasil areneb tegevusaktide äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tahtmatu tähelepanu väline suunamine.

- Tajude arendamine. Objekti tunnuste suunatud märkamine eri meeltega; esemete eristamine taustast; tajuvälja laiendamine; objekti ja graafiliste kujutiste rühmitamine 1–2 tajutava tunnuse alusel; ruumisuhete (all, peal, ees, taga, kõrval) ja ajasuhete (samal ajal, enne, pärast) tajumine.
- Mälu. Varem tajutud objektide ja tegevusaktide äratundmine; toimingute sooritamine vahetult eelnevalt tajutud näidise järgi; seoste tegevus – objekt – tunnus, keeleüksus – alternatiivvahendid kujundamine. Töömälu mahu arendamine (kuni 4 üksust); mälukujutluste aktiveerimine verbaalsete ja mitteverbaalsete signaalide abil. Objektide paigutuse taastamine varem tajutu põhjal.
- Mõtlemine. Kaemuslik-praktiline mõtlemine: ülesannete täitmine tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades, rühmitamine tajutavate tunnuste alusel, rühmade koostise muutmine.
- Motoorika. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused, liigutuste sooritamine imiteerimise, näidise ja instruksiooni järgi, omandatud liigutusstereotüüpide rakendamine tegevuses eneseteenindamiseks. Silma ja käe liigutuste koordineerimine, objektide jälgimine, liigutuste rütmi ja tempo muutmine. Elementaarset vaimset tegevust reguleeritakse liigutuste abil.

Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil:

- kontakt erisuguseid vahendeid kasutades: kontakti astumine, kontaktis osalemine, kontakti kestuse pikendamine;
- adekvaatne reageerimine arusaadavatele korraldustele;
- lülitumine praktilisse tegevusse ning ümberlülitumine ühelt tegevuselt teisele;
- oma välimuse ja õppevahendite korrashoid;
- baaslausungite moodustamine ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite situatiivne kasutamine.

Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel. MINA kui osaleja praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus kontaktile ja koostegevusele täiskasvanuga (pedagoogiga).

Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi, õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.

Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel ÕIGE-VALE, õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang. Kujundatakse tegevuse TAHAN-motiivi.

Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajaduste rahuldamisel toime tulema ilma lähedase täiskasvanu abita.

Taotletavad pädevused 1.–2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- eristab objekte tajutava tunnuse või funktsiooni järgi;
- tajub objektidevahelisi ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval);
- sooritab tegevusakte lihtsate lühikeste verbaalsete või alternatiivsete vahenditega esitatud korralduste alusel koostegevuses ja eeskuju järgi, sooritab omandatud tegevusakte iseseisvalt;
- oskab tuttava mänguasja või didaktilise vahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- tunneb enamasti ära õpitud märgid või sümbolid objektide, sündmuste ja tegevuste tähistamiseks;
- otsib kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;
- väljendab oma põhivajadusi ja soove lihtsate keeleliste või alternatiivsete vahenditega (sõnad, baaslausungid);
- meeldetuletamisel kasutab õpitud käitumismalle tuttavates situatsioonides;
- hindab tuttavaid tegevusakte ÕIGE – VALE põhimõttel;
- oskab tuttavates situatsioonides märgata ohtlikke olukordi ja hoidub neist;
- tunneb ära oma asjad;
- säilitab õppeülesannete täitmise ajal suunatult tähelepanu (kuni 3 min);
- reageerib arusaadavatele korraldustele adekvaatselt, vastab arusaadavatele repliikidele keelelisi või alternatiivseid vahendeid kasutades;
- säilitab töömälu 2–3 objekti järjestuse;
- lahendab abiga tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades arusaadavaid praktilisi ülesandeid nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes;
- rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel, sh rühmitamise aluseid muutes;
- orienteerub ööpäeva osades;
- orienteerub 2–3 objekti vahelistes ruumisuhetes;
- sooritab liigutusi eeskuju järgi, muutes liigutuste rütmi ja tempot; koordineerib silma ja käe koostööd; jälgib liikuvat objekti.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.–6. klassis

Juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, suureneb mälukujutluste osakaal vaimses ja praktilises tegevuses. Areneb kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tähelepanu suunamine eri vahenditega (sh visuaalsed orientiirid), tähelepanu kestuse pikendamine, motoorne aktiveerimine.

- Tajude arendamine. Tunnuste ja osade märkamine, võrdlemine, sama objekti või graafilise kujutise äratundmine eri asendis, taustal, eri meeltega. Oluliste/tüüpiliste ja juhuslike tunnuste eristamine. Terviku moodustamine osadest. Osatoimingute järjestuse tajumine tegevusaktis. Erisuunaliste ruumisuhete (sh vasakul/paremal) tajumine. Ajasuhete (sündmuste järjestuse) tajumine.
- Mälu. Tuttavate objektide graafiliste kujutiste ja toimingute äratundmine varieeruvates tingimustes. Stereotüüpsete toimingute sooritamine tuttavates situatsioonides. Kujutluste aktiveerimine verbaalse-alternatiivse teabe alusel. Töömälu mahu arendamine (kuni 5 üksust), üksuste/sümbolite järjestuse säilitamine. Kujutluste verbaliseerimine suunatult.
- Mõtlemine. Kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega: abivahendite otsimine ja kasutamine, ülesande täitmine variatiivsetes tingimustes. Terviku moodustamine osadest. Õpiülesannete täitmine praktiliselt ja materialiseeritult. Variatiivne rühmitamine suunatult: varieeritakse objekte, objektide arvu, rühmitamisalust.
- Mootorika. Erisuunalised liigutused. Liigutuste ahela sooritamine mälukujutlustele toetudes kaasneva instruksiooni järgi (vajaduse korral imiteerimine). Eri kehaosade mootorika koordineerimine. Peenliigutuste arendamine. Liigutuste sooritamise verbaliseerimine (pedagoog–õpilane). Sobimatute liigustusstereotüüpide asendamine.

Põhitaotlus on kujundada baasoskuste harjumuslik sooritamine, arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine (tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemise sõnastamine), oma tegevuse suunatud elementaarne kommenteerimine.

Rõhuasetus on oma MINA teadvustamisel, õppekavaterviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE ja MINA/ÕPILANE.

Kõne. Baassõnavara arendamine, situatiivse dialoogi harjutamine, etiketisuhtlemine. 2–3 lausungi tähenduse seostamine. Kohandatud lühitekstide tähenduse mõistmine (vajaduse korral kaasneb visuaalne näitlikkus). Mõnest lausungist koosneva teksti loomine (abiga).

Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õpilane hakkab oma tegevust elementaarselt kommenteerima, kasutades suunatult verbaalseid või alternatiivseid vahendeid. Õpetamine muutub ainekeskseks.

Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.

Elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse kujundamine.

Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI. Õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Vähendatakse negatiivsete hoiakute mõju. Kujundatakse TAHAN-motiivi kõrvale positiivse hinnangu abil PEAB-motiivi. Võimaldatakse valikuid.

Oluline on õpetada õpilast tuttavas situatsioonis jõukohaste ülesannetega võimalikult iseseisvalt toime tulema ja abiga ka keerukamates olukordades hakkama saama (varieeruv situatsioon, vahendid). Tehakse algust lihtsa töö oskuste õpetamise ning harjutamisega.

Taotletavad pädevused 3.–6. klassis

6. klassi lõpuks õpilane:

- eristab tuttavaid objekte ja sündmusi, eristab olulisi tüüpilisi tunnuseid juhuslikest tunnustest, tunneb ära sama objekti eri taustal ja eri asendis;
- teadvustab objekti asukohta ruumis teiste objektide suhtes;
- varieeruvates tingimustes sooritab tuttavaid ja jõukohaseid tegevusakte iseseisvalt;
- oskab didaktilise vahendi või tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboluid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – keeleüksus;
- oskab astuda kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;
- väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove ning küsib teistelt abi, kasutades keelelisi või alternatiivseid vahendeid;
- teadvustab oma rolli ühistegevuses osalejana;
- valib tuttavates situatsioonides käitumiseks sobivaid õpitud käitumismalle;
- hindab tuttavaid tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI;
- suudab tuttavates situatsioonides ohtu ette kujutada ning ohule adekvaatselt reageerida;
- valib tegevusakti eesmärgist lähtuvalt sobivaid vahendeid;
- säilitab õppeülesannete täitmise ajal tähelepanu (kuni 5 min);
- täidab lühikesi ja arusaadavaid korraldusi harjumuspäraselt tegutsedes, kommenteerib suunatud tegevust (mida teeb?, mida?, millega?, kus?);
- säilitab töömälu kuni 5 objekti järjestuse;
- lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades;
- orienteerub ööpäeva rütmiga seotud tegevustes, teab nädalapäevade ja aastaegade järjestust;
- sooritab erisuunalisi liigutusi ja liigutuste stereotüüpset ahelat mälu kujutlustele toetudes, suudab koordineerida eri kehaosade motoorikat;
- võrdleb suunatult oma töö resultaati näidiselega;
- sooritab eneseteeninduse toimingud vastavalt omandatud kogemusele.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 7.–9. klassis

Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll ja kujuneb osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ette kujutada tegevust tuttavas situatsioonis. Tähelepanu hoidmist soodustab harjumustele toetuv tegevus.

- Tajude arendamine. Aja ja ruumi analüütiline tajumine samal ajal eri meeltega, tuttavate objektide ja sündmuste mitmetele tunnustele ja mälule toetuv (simultaanne) tajumine, kogemustele toetuv stseenide ja lihtsate stsenaariumite analüütiline tajumine (jälgitav sündmus, pilt, pildiseeria, tekst).
- Mälu. Tuttavate objektide graafiliste kujutiste valikuline äratundmine ja meenutamine ülesandest lähtuvalt. Kogemuste ja esitatud teabe eristamine. Mälukujutluste konkretiseerimine ja uute seoste loomine täiendava teabe abil.

Stereotüüpsete tegevusaktide variatiivsuse kujundamine, juhuslike/stereotüüpsete assotsiatsioonide pidurdamine. Lühikese ja arusaadava instruksiooni säilitamine mälus ja selle arvestamine toimingut sooritades. Kujutluste verbaliseerimine, graafiline kujutamine.

- Mõtlemine. Kaemuslik-praktilisele mõtlemisele lisandub osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ülesannete täitmist kujutlustele toetudes. Vajalike abivahendite valimine või valmistamine. Õppeülesannete täitmine, toetudes isiklike kogemustele ja eri meeltega tajutavatele vahenditele (sh kõnele).

Rühmitamine 2–3 üldistustasandil, allrühmade moodustamine.

Elementaarsete põhjus-tagajärg-seoste teadvustamine praktilises tegevuses.

- Mootorika. Praktiliseks tööks vajalike liigutuste omandamine (spetsiifika sõltuvalt tegevusest). Liigutusstereotüüpide kujundamine sõltuvalt tegevusest, varieerimine sõltuvalt tingimustest. Liigutuste teadlik järjestamine, lähtudes osatoimingute ahelast.

Põhitaotlus on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus ja õpitud tegevustes.

Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE suhted kodukoha ja tegevusega.

Baas- ja vähe laiendatud lausungi mõistmine ja kasutamine suhtlemisel. Suuliste ja kirjalike kohandatud lühitekstide mõistmine. Oma tegevuse ja tajutud sündmuse sõnastamine lühitekstina, täiendava teabe lisamine küsimustele vastates.

Täiendava teabe vajadusest ja puudulikkusest mõistmisest teatamine. Õpitud suhtlemisstrateegiate rakendamine. Situatsioonile vastav rollisuhetlemine. Väljendite mõningane varieerimine, ütluse pragmaatilise tähenduse tuletamine situatsioonis.

Õppetöös rakendatakse jätkuvalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi, õpilast suunatakse oma tegevust kommenteerima verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega.

Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.

Elementaarse lugemis-, kirjutamis-, arvutamise- ja mõõtmisoskuse kujundamine ja oskuste kasutamine tegevuses.

Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI. Motiivi ja eesmärgi seose teadvustamine: TAHAN – TEEN; PEAB / ON VAJA – TEEN; TAHAN – EI TOHI –

EI TEE. PEAB-motiivi kõrvale VAJA-motiivi kujundamine positiivse hinnangu abil lähtuvalt eesmärgist või tulemuse teadvustamisest.

Oluline on õpetada õpilast võimalikult iseseisvalt toime tulema. Kujundatakse lihtsa töö oskusi:

- omandatud toimingute rakendamine ahelana, osaliselt muutuvates tingimustes;
- toimingute suunatud planeerimine, teabe otsimine sõltuvalt ülesandest (pilt, plaan, lühitekst);
- töövahendite ja materjali sobivuse hindamine;
- kujutluse loomine tulemustest – osatoimingute ning vahendite valik ja järjestamine;
- suunatud enesekontroll: osatoimingute/operatsioonide järjestus ja tulemused, toimingute tulemus (võrdlemine näidisega).

Taotletavad pädevused 7.–9. klassis

Põhikooli lõpuks õpilane:

- tunneb kirjelduste järgi ära ja kujutab ette tuttavaid objekte ja sündmusi;
- teadvustab objekti asukohta ruumis, arvestab kahte parameetrit (all paremal, taga peal jne);
- sooritab ka varieeruvates tingimustes harjumuslikke tegevusakte iseseisvalt;
- oskab didaktilise vahendi või tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgist lähtudes;
- tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – skeem – keeleüksus;
- oskab suhelda tuttavas situatsioonis vastavalt rollile nii täiskasvanute kui ka kaaslastega;
- väljendab oma vajadusi ja soove, arvestades etiketsuhtlemist ja tuttavaid käitumisreegleid, tal on kujunenud hoiak ja oskus teatada teabe puudulikkusest mõistmisest ja täiendava teabe vajadusest;
- teadvustab oma rolli tegevuses;
- oskab tuttavates situatsioonides valida sobivat käitumismalli, lähtudes motiividest TAHAN – ON VAJA – PEAB ja reeglitest TOHIB – EI TOHI;
- hindab tajutavaid tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI;
- suudab ette kujutada ohtlikke situatsioone, neid vältida ja ohule adekvaatselt reageerida;
- suudab tegevusakti eesmärgist lähtuvalt valida, ise teha ja kasutada sobivaid vahendeid variatiivsetes tingimustes;
- suudab jõukohaste õppe- ja tööülesannete täitmise ajal olukorrast sõltuvalt tähelepanu ümber lülitada ja säilitada;
- täidab arusaadavaid korraldusi, seostab mitteverbaalset ja verbaalset teavet, ühendab ja kasutab tegevuses (planeerimine, sooritamine, enesekontroll) verbaalset ja visuaalset teavet, kommenteerib tegevust ja tulemust;
- säilitab töömälus kuni 5 objekti järjestuse;
- rakendab omandatud toiminguid ahelana (sh osaliselt muutuvates tingimustes);
- valib (positiivne/negatiivne valik) või teeb ise vajalikke abivahendeid ning lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades (sh tuttavates ja ka varieeruvates tingimustes);
- rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel (sh rühmitamise objekte, nende hulka ja aluseid muutes);
- suudab ligikaudu ette kujutada tuttava toimingute sooritamiseks kuluvat aega, orienteerub kellaajas vähemalt pooltunni täpsusega, seostab kalendrikuu ja aastaaja;
- sooritab praktiliseks tööks vajalikke liigutusi ja suudab neid varieerida sõltuvalt tingimustest;

- võrdleb oma töö resultaati näidisega.

Hooldusõpe

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel

Esimesel arengutasemel orienteerub õpilane ümbritsevas ja iseendas aistingute tasandil. Eesmärk on arendada tunnetust eri meeltega, luua eeldused geštalttaju kujunemiseks.

- Tähelepanu. Pilkkontakti saavutamine, lühiajaline hoidmine ja suunamine. Tähelepanu hoidmiseks vajaliku kehaasendi säilitamine või võimetekohane muutmine. Võimaluse korral oma käeliigutuste jälgimine.

Tähelepanu lühiajaline hoidmine žestide ja/või sõnaga, pilgu hoidmine ja vähene säilitamine objektide liigutamisel või paigutuse muutmisel.

Tähelepanu säilitamise kestuse pikendamine – lapse jaoks märgatavate stiimulite esitamine koos positiivse kinnitusega. Tähelepanu ümberlülitamine stiimuleid asendades.

- Aistingud ja taju. Üksikute tunnuste suunatud märkamine: ere valgus, liikuv objekt, heli, müra, objekti pind (temperatuur, sile/krobeline jne). Oma keha puuetundlikkuse arendamine.
- Mälu. Mõne läheduses oleva tuttava objekti äratundmine 1–2 tunnuse alusel.
- Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine: manipuleerimine esemetega, võimetekohane tegutsemine tuttava abivahendiga.
- Motoorika. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused koostegEVuses ja imiteerimise järgi, esemete haaramine, hoidmine ja lahtilaskmine, omandatud liigutusstereotüüpide mitmekesisistamine. Objektide jälgimine, liigutuste suuna, amplituudi, rütmi ja tempo muutmine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

Õpetuse põhitaotluseks on elementaarsete liigutuste ja toimingute sooritamine abiga, koostegEVuses, mõne liigutuse sooritamine imiteerides või iseseisvalt; sihipäraste liigutuste sooritamine füüsilise abiga ja stereotüüpsete liigutuste mitmekesisistamine. Tuttavas situatsioonis pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile reageerimine. Õpilaste emotsionaalsete seisundite diferentseerimine kohese tagasiside abil.

Esimesel arenguastmel on rõhuasetus õpilase kaasamisel enesetunnetusele aistingute tasandil, kontakti loomisel ja saavutamisel.

Häälilesele aktiivsusele, häälitsemisele ergutamine, hääle tekke stimuleerimine. Sõna tajumine signaali rollis (pidev kordamine) ja sümbolina (sõna ja eseme koosesitus). Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilaste füüsilist seisundit ja vaimset arengut.

Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga, millest sõltuvalt arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.

Laste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.

Positiivsete elamuste esilekutsumine minimaalsete edusammude eest (füüsiline kontakt, naeratus, toon). Positiivse emotsiooni kestuse pikendamine. Õpilastele meeldiva elu- ja õpikeskkonna loomine.

Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma.

Taotletavad pädevused I arengutasemel

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- märkab läheduses olevaid objekte; tunneb ära temaga tegelevad inimesed;
- tajub lähiümbruses asetsevad objekte (sh erisugusel taustal);
- sooritab stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostegEVuses ja imiteerimise teel;
- hoiab kättepandud esemeid; haarab esemeid, (ühe/kahe käega), manipuleerib nendega ja laseb käest lahti;
- tunneb enamasti ära tuttavad žestid;
- reageerib kontaktile (hääL, puudutus, sõna) liigutuste, žestide ja hääLitsustega, otsib mõnikord kontakti;
- annab märku mõnest oma põhivajadusest;
- suudab suunatult säilitada tähelepanu (rohkem kui 2 sek);
- stereotüüpsetes situatsioonides märkab talle suunatud kontaktipüüdlust, reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale;
- sooritab mõnda eneseteeninduseks vajalikku liigutust füüsilise abiga.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel

II arengutasemel on õpilaste juhtivaks tunnetustegevuseks kohanemine ümbritsevaga geštalttajule toetudes ja oma keha seisundi tajumine.

- Tähelepanu. Elementaarse valikulisuse kujundamine koostegEVuses. Tähelepanu suunamine ja hoidmine žestide ja sõnaga, objektide jälgimine nende liigutamisel või paigutuse muutmisel.
- Taju. Objekti ja tunnuste suunatud tajumine eri meeltega äratundmiseks (kuju, värvus, suurus; heli, müra, temperatuur, pinnaomadused), esemetega manipuleerimine, sh koostegEVuses vastavalt nende funktsioonile.
- Mälu. Objekti äratundmine mingil taustal 2–3 hulgast (suunamine näidise, sõna, žestiga). Sama funktsiooniga, kuid 1–2 tunnuse poolest erinevate objektide äratundmine.
- Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine. Objekti ja abivahendi valimine 2–3 objekti hulgast koostegEVuses, mõne tuttava objekti valimine koostegEVuses, eeskuju ja/või

korralduse alusel. Valik erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes.

- Motoorika. Liigutuste sooritamine eeskju järgi, vajaduse korral koosliigutused, žestide ja sõnaga suunatud liigutused. Liikumine ruumis, silma- ja käeliigutuste seostamine. Kahe või enama eri liigutuse korduv sooritamine (järjestikune, samaaegne). Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

II arengutaseme põhitaotlus on õpitud lihtsate toimingute sooritamine stereotüüpses situatsioonis, mõne abivahendi kasutamine suunatult. Mõne omandatud stereotüüpse liigutusliku toimingu sooritamine variatiivsetes tingimustes (abivahendid, keskkond). Adekvaatne reageerimine pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile tuttavas situatsioonis.

II arengutasemel on rõhuasetus õpilase kaasamisel lihtsasse koostegevusse, eneseteenindusse, jõukohaste osatoimingute/operatsioonide sooritamise abiga, mõnede sooritamise iseseisvalt.

Ühesõnalise korralduse, lihtsa situatiivse kõne mõistmine (lausung kuni 3 sõna), sõna/lausungi mõistmine tegevuses koos žesti/osutamiseiga.

Alternatiivsete, tuttavate suhtlemisvahendite mõistmine. Aktiivsele suhtlemisele suunamine: oma vajadustest teatamine (sh soov kontakti astuda), vastamine pedagoogile; objektile või tegevusele osutamine vastavalt oma kõnearengu tasemele.

Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.

Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi. Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse sobivaid õpikeskkondi.

Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.

Positiivsete emotsioonide toetamine ning hoidmine toimingute/operatsioonide sooritamise ajal ja järel. Negatiivsete emotsioonide pärssimine, rahulikumale käitumisele positiivse hinnangu andmine.

Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma, motiveerida iseseisvalt tegutsema, toetades iseseisvat tegutsemist võimalikult täpselt reguleeritud abiga.

Taotletavad pädevused II arengutasemel

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- märkab ja tunneb ära 2–3 objekti hulgast mõne tuttava objekti;
- tajub objekte eri meeltega, märkab 2–3 eristavat tunnust;
- sooritab varieeruvates situatsioonides stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel, suudab seostada silma- ja käeliigutusi (vajaduse korral suunatult);
- kasutab tuttavat tegevusvahendit stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes;

- reageerib enamasti adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (žestid, sõnad, pildid jne);
- reageerib alternatiivsetele suhtlemisvahenditele või lihtsale situatiivsele kõnele võimetekohaselt;
- annab oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) arusaadavate keeleliste ja/või alternatiivsete vahenditega märku;
- suudab koostegevuses valikuliselt tähelepanu suunata;
- reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale/lausungile tegevussituatsioonides;
- osaleb eneseteeninduses, sooritab mõningaid jõukohaseid operatsioone/osatoiminguid iseseisvalt.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel

III arengutasemel hakkab õpilastel vähesel määral kujunema analüütiline tajutaju, põimudes mälukujutlustega.

- Tähelepanu. Võimalikult iseseisev tähelepanu suunamine ja säilitamine oma praktilises tegevuses. Tähelepanu ümberlülitamine ühelt stiimulilt teisele.
- Tajutaju. Objekti ja toimingute geštalt- ja analüütiline tajutaju (objektid eri asendis, eri taustal, tegevus eri asendis ja kohta muutes); nägemistajutaju välja laiendamine.
- Mälu. Tuttavate objektide ja samade toimingute äratundmine igapäevastes varieeruvates tingimustes: paigutus ruumis, erinev taust, mõneti erisuguste tunnustega / erisuguste funktsioonidega objektid. Harjumustele toetuvate toimingute sooritamine koostegevuses või iseseisvalt (protseduurimälu).
- Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunud mälukujutlustega. Objekti ja abivahendi valik 2–3 objekti hulgast eeskujuga ja korralduse (sh žesti) ja mälu abil. Valik oluliselt erinevate ja vähe erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine varieeruvates tingimustes.
- Motoorika. Liigutuste elementaare koordineerimine, liikumine ruumis, stereotüüpsete liigutusahelate sooritamine, liigutusrütmi muutmine, käe ja sõrmede liigutuste täpsuse harjutamine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

III arengutaseme põhitaotlus on omandatud praktilise toiminguhela sooritamine variatiivsetes tingimustes (sama abivahend erinevas funktsioonis, erisugused vahendid samas funktsioonis, keskkond). Tegutsemisele ärgitatakse vajaduse korral lihtkorralduse, žesti, stimuleeriva kaasliigutuse, alustatud koostegevuse, piktogrammi vm alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil.

III arengutasemel on rõhuasetus II arengutasemel omandatud oskuste täiustamisel ja uute, võimetekohaste osaoskuste/oskuste õpetamisel, õpilase kaasamisel eneseteeninduses: harjumuspäraste osatoimingute/operatsioonide seostamine toimingute ahelaks, osatoimingute iseseisva sooritamise osakaalu suurendamine, mõne omandatud toiminguhela iseseisev sooritamine.

Elementaarne suhtlemine: situatiivsete repliikide (verbaalsed, alternatiivsed) mõistmine ja neile vastamine. Oma tegevuse ja vajaduste elementaarne sõnastamine / alternatiivsete vahenditega väljendamine. Korralduste mõistmine ja täitmine oma kogemuste piires. Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.

Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooni ja sobiva õpikeskkonnaga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi. Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse varieeruv igapäevaelu arvestav õpikeskkond.

Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, õpituksituatsioone, abivahendeid, suhtlemisvahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.

Emotsioonide minimaalne intellektualiseerimine, sh negatiivsete emotsioonide pärssimine, positiivse hinnangu andmine oodatud käitumisele ja osatoimingute ahela oodatud tulemusele.

Õpilase positiivne toetamine variatiivsetes situatsioonides, õpilasele mõistetavate piirangute rakendamine: intonatsioon, EI-hinnang, kontakti vähendamine.

Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest mõistetavalt (verbaalsete või alternatiivsete vahenditega) märku andma.

III arengutasemel taotletavad pädevused

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) märkab ja tunneb oma kogemustele toetudes ära objekti selle funktsiooni järgi (sh varieeruvates tingimustes);
- 2) tajub objekte eri meeltega, märkab eristavaid tunnuseid;
- 3) koordineerib (vajaduse korral abiga) sõltuvalt tegevusest oma liigutusi ja liikumist ruumis;
- 4) kasutab tuttavat tegevusvahendit varieeruvates tingimustes;
- 5) reageerib adekvaatselt lähtuvalt situatsioonist suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (sh varieeruvates olukordades);
- 6) mõistab situatiivseid repliike ja vastab neile oma kogemuste ja suhtlemisvahendite valdamise (sh kõne arengu) taseme piires;
- 7) teatab arusaadavalt oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) keelelisi ja/või alternatiivseid vahendeid kasutades;
- 8) säilitab tähelepanu harjumuspärasel tegevuses (mõnest osatoimingust koosnev ahel);
- 9) reageerib ja vastab adekvaatselt arusaadavatele korraldustele;

10) sooritab eneseteeninduseks vajalikke toiminguid omandatud oskuste piires iseseisvalt.

Õppe- ja kasvatuse korraldus (sealhulgas projekt-, õues-, ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg)

Tallinna Tondi Koolis õpivad intellektipuudega õpilased nõustamiskomisjoni soovitusel ja lapsevanema nõusolekul põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel. Lihtsustatud õppekava hõlmab lihtsustatud õpet, toimetulekuõpet ja hooldusõpet.

- **Lihtsustatud õppes** toimub õpetus 1.- 2. klassis üldõpetuse ja 3. klassist kuni põhikooli lõpetamiseni laiapõhjalise lõimingu alusel. Koolivälise nõustamismeeskonna otsuse ja lapsevanema nõusolekul rakendatakse õpilastele tõhustatud tuge või erituge.
- **Toimetulekuõppes** toimub õpetus 1.- 2. klassis üldõpetuse ja 3. klassist kuni põhikooli lõpetamiseni laiapõhjalise lõimingu põhimõttel. Toimetulekuõppes õpivad õpilased individuaalse õppekava alusel, milles kajastuvad ainekavades märgitud tegevused ja teemad. Koolivälise nõustamismeeskonna otsuse alusel ja lapsevanema nõusolekul rakendatakse õpilastele üldjuhul erituge.
- **Hooldusõppes** jaguneb õpetus tegevusvaldkondadeks, mis realiseeritakse praktilise tegevuse käigus. Hooldusõppes õpivad õpilased individuaalse õppekava alusel, õppekavad arvestavad Kooli päevakava on kättesaadav kooli kodulehel ja selle on kinnitanud kooli direktorõpilase arengutaset ja õppekavas fikseeritud tegevusvaldkondade kolme taset. Koolivälise nõustamismeeskonna ja lapsevanema nõusolekul rakendatakse õpilastele erituge.
- Õpilaste arvu tasemerühmas ja eriklassis määrab direktor, arvestades õpilaste hariduslike erivajaduste iseloomu, arvestades kooli tugimeeskonna, haridusliku erivajadustega õpilase õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi.

Eriklassis viiakse tõhustatud tuge saavate õpilaste õppetööd läbi kuni 12 õpilasega ja erituge saavate õpilaste puhul kuni kuue õpilasega.

Kooli pidaja võib põhjendatud juhul direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul suurendada eriklassis õppivate õpilaste arvu üheks õppeaastaks.

- Kooli päevakava on kättesaadav kooli kodulehel ja selle on kinnitanud kooli direktor.

Tallina Tondi Põhikoolis on moodustatud klassid ja rühmad.

- **Lihtsustatud õppel** olevatele õpilastele (klassi täituvuse piirnorm 12 õpilast);

- **Toimetulekuõppel** olevatele õpilastele (klassi täituvuse piirnorm 6 õpilast);
- **Hooldusõppel** olevatele õpilastele (klassi täituvuse piirnorm 4 õpilast);
- **Eritoeklass** autismispektri häiretega õpilastele ja aktiivsus- ja tähelepanuhäiretega õpilastele (klassi täituvuse piirnorm 6 õpilast). Eritoeklassis võib muuta tunnijaotusplaani, vähendada või asendada õpitulemusi võrreldes kooli õppekavas taotletavate õpitulemustega, vähendada õppekoormust kuni 20. õppetunnini nädalas. Suunamine eritoeklassi toimub nõustamiskomisjoni soovitusel ja lapsevanema nõusolekul.
- **Õpiabirühmad** logopeedilise ja psühholoogilise abi osutamiseks ja **tugiõpperühmad** kognitiivsete ja sotsiaalsete oskuste arendamiseks (rühmatäituvuse piirnorm 6 õpilast);
- Õpilasele, kes terviseseisundist tulenevalt vajab koolis pidevat jälgimist või abistamist rakendatakse nõustamiskomisjoni soovitusel ning lapsevanema nõusolekul **ühe õpilase õpetamisele keskendatud õpet**, õppekoormusega vähemalt 20. õppetundi nädalas.

Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini.

- Õppeaasta koosneb õppeperioodidest ja koolivaheaegadest (õppeperioodid ja koolivaheajad on kooskõlastatud Tallinna Haridusameti ja kooli hoolekoguga ning on kättesaadavad kooli kodulehel). Suvevaheajal võib vajadusel ja õppenõukogu otsuse alusel korraldada täiendavat õppetööd. Õpilasele peab olema tagatud vähemalt kümne järjestikuse nädala pikkune suvepuhkus.
- Õppeperioodides on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lihtsustatud õppe lõpuklassi koolieksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Koolieksami päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.
- Õppepäev on kalendripäev, mil õpilane on päevakava või individuaalse õppekava alusel kohustatud õppes osalema. Ühes nädalas on kuni viis õppepäeva.
- Õppetund on kooli päevakavas või õpilase individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on õpe (koolitund, loeng, õppekäik, muuseumiõpe, spordipäev, õuesõpe, distantis- või põimõpe jm), mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog.
- Distantisõpe on olukord, kui õpilased on suunatud õppetöö ajaks kodudesse, aga on tagatud õpilaste arenguks sobivad õppemeetodid ja vahendid. Distantisõpe on juhendatud õpe, st kooli määratud viisil toimuv õpe, mida võib korraldada e-õppena.
- Põimõpe on olukord, kui tavapärase kontaktõppe perioodil on õpilane sunnitud koolist kergemate haigusümptomite või karantiini tõttu puuduma. Põimõppe ajal on õpilasel võimalus osaleda klassi tundides e-õppes: õpetaja lülitab klassis tunni alguses tööle veebikaamera ning õpilane näeb ja kuuleb klassis toimuvat, võimalusel osaleb ise videopildiga.

Lihtsustatud ja toimetulekuõppes õppivatel õpilastel on õppetunni pikkus 40 minutit.

Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib vajadusel jagada mitmeks osaks ja kuni

kaks õppetundi võib toimuda järjest ilma vahetunnita. Sel juhul toimuvad vajalikud puhkepausid õpetaja äranägemisel. Paaristundide järgselt on vaheaja pikkus vähemalt 30 min. Söögivahetunni pikkus on vähemalt 20 minutit.

Hooldusõppel õppivatel õpilastel toimub õppetöö 9.00 – 13.00, puhkepausid õppetöös tehakse vastavalt õpilase vajadustele. Õhtupoolisel ajal on planeeritud tegevused lõpuklassi õpilastele, lisa-aasta õpilastele ja pikendatud õppeaasta õpilastele.

Tundide ja vahetundide ajad on kättesaadavad kooli kodulehel.

Lihtsustatud õppekavas puuduvad kooliastmed.

- Lihtsustatud õppes on fikseeritud õppe- ja kasvatus rõhuasetused ja taotletavad pädevused 1.-2. klassis, 3.-5. klassis, 6.-7. klassis ja 8.-9. klassis.
- Toimetulekuõppes on fikseeritud õppe- ja kasvatus rõhuasetused, taotletavad pädevused ja õppesisu kolmel arengutasemel (1.-2. klass, 3.-6. klass, 7.-9. klass) . Määratlus arengutase märgib toimetuleku õppekavas iga konkreetse õpilase hetke arengutaset ning lähima arengu valda, mitte läbitud kooliaastaid. Erinevates õppeainetes võib õpilase kogemuste, oskuste ja teadmiste tase olla erinev. IÕK koostamisel lähtutakse õpilase arengutasemest antud õppeaines. Juhul, kui õpilase teadmiste ja oskuste tase mingis valdkonnas ületab või ei ulatu toimetulekuõppe ainekavade õpitulemustes ja õppesisus esitatule, lähtutakse IÕK koostamisel vastava valdkonna lihtsustatud õppe või hooldusõppe ainekavadest.
- Hooldusõppes eristatakse I, II ja III arengutaset, õppe ja arengutegevus planeeritakse tegevusvaldkonniti. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.

Lihtsustatud õppes ja toimetulekuõppes on õpilase nädalakoormus õppeaineti kajastud kooli õppekava tunnijaotusplaanis vastava klassi juures. Hooldusõppes on nädalakoormus kõigil kolmel arengutasandil maksimaalselt 20 tundi.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks.

- Kohustuslike nädalatundide arv kooli õppekavas on vastavuses põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas sätestatuga ja lihtsustatud õppe 2. klassi kehalise kasvatus üs tund on ümber kujundatud tantsutunniks.
- **Valikõppeained lihtsustatud õppes:**
 - 3.-4. klassis on valikaineks tants ja draama (eesmärgiga arendada õpilaste loovust, füüsilist võimekust ja vastupidavust);
 - 5. klass on valikaineks draama ja arvutiõpetus (eesmärgiga arendada õpilaste loovust ja teabeteadlikkust);

- 6.-9. klassis on valikaineteks arvutiõpetus ja keskkonnaõpetus (eesmärgiga arendada õpilastes teabeteadlikust, sotsiaalset aktiivsust ja keskkonnateadlikkust);

- **Valikõppeained toimetulekuõppes:**

- alates 7. klassist on valikaineks arvutiõpetus (elementaarsete arvuti käsitlemisoskuste õpetamine)

Alates 4. klassist korraldatakse kehalise kasvatuse tunnid lihtsustatud õppes ja toimetulekuõppes eraldi poisid ja tüdrukud.

Võõrkeele õpetus algab lihtsustatud õppes 5. klassist. Valitud võõrkeeleks on inglise keel.

Tööõpetuse õppesuunad lihtsustatud õppes:

- puu-ja metallitöö, või käsitöö (arvestatakse õpilaste soolist jaotuvust, soovi ja võimekust)
- kodundus

Tööõpetuse tundide läbiviimiseks komplekteeritakse vajadusel rühmad.

Tööõpetuse õppesuunad toimetulekuõppes:

- puutöö või käsitöö (arvestatakse õpilaste soolist jaotuvust, soovi ja võimekust)
- kodundus
- aiandus

Tööõpetuse õppesuunad hooldusõppes:

- kodumajandus sh toiduvalmistamine ja puhastusteenindus (tegevused planeeritakse õpilase individuaalses õppekavas, arvestades õpilase võimeid ja võimalusi)

Lapsevanema ja kooli direktori kokkuleppel võib kool arvestada õppekava välist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

Õpilasi hinnatakse kooli hindamisjuhendi alusel.

Õppetöös täiendavat abi vajavatele õpilastele rakendatakse logopeedilist, psühholoogilist abi ja rakendatakse tugiõpet (kognitiivsete, sotsiaalsete oskuste arendamiseks jm) vastavalt koolis kehtestatud tugiteenuste korrale.

Lihtsustatud õppes viivad põhiainetete õpetust läbi klassiõpetajad, oskusaineid õpetavad aineõpetajad, vajadusel /võimalusel on klassis abiõpetaja. Toimetulekuõppes viivad põhiainetete õpetust läbi klassiõpetajad, oskusaineid õpetavad aineõpetajad, üldjuhul on klassis abiõpetaja. Hoolduskoolis

korraldatakse õppetegevus üldjuhul õpperühmadena, kus arvestatakse õpilase arengutaset ning tagatakse individuaalne lähenemine. Õppetööd rühmas viivad läbi õpetaja ja abiõpetaja.

Klassijuhatajad koordineerivad oma klassi õppe ja kasvatustööd.

Õpetajad planeerivad oma tööd koostöös teiste õpetajatega ja koostavad kooli õppekava alusel tööplaani. Õpetaja tööplaanis planeeritakse tundide ajakava, teemad ja alateemad, lõimingu, kasutatavad õppematerjalid, oodatavad õpitulemused, hindamise aja ja moodused.

Lihtsustatud õppe õpilastele toimuvad **tasemetööd**: 5. klassis funktsionaalse lugemisoskuse test ja 7. klassis loovtöö. Loovtöö meeskonn moodustab kooli juhtkond hiljemalt eelmise õppeaasta 25. maiks. Loovtöö teema valib loovtöö meeskond eelmise õppeaasta 31. augustiks. Teemade valikul arvestatakse õpilaste ja lastevanemate soovide ja ettepanekutega (arenguveestlustel, klassijuhatajatunnis, lastevanematekoosolekul). Klassijuhataja tutvustab õpilastele loovtöö sooritamise protsessi ja tutvustab teemasid 7. klassi esimesel õppeperioodil. Õpilaste abistamiseks määratakse igale õpilasele loovtöö meeskonnast juhendaja. Loovtöö peab olema sooritatud enne 7. klassi viimase õppeperioodi lõppu. Loovtöö hinne kantakse põhikooli lõputunnistusele. Loovtöö sooritamise juhend on kättesaadav kooli kodulehel.

9. klassi lõpus toimuvad lihtsustatud õppes **koolieksamid**: eesti keeles, matemaatikas ja ühes kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaines. Vähemalt ühe eksami vormiks on praktiline töö, kus eksamikomisjon hindab õpilase poolt tehtud praktilist tööd, kirjalikult koostatud töö kirjeldust ja suulist esitlust). Hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks teatatakse põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale eksami õppeaine ja õpilasele määratud eksamitöö juhendaja.

Põhikooli lõpetamine:

- Lihtsustatud õppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt „rahuldavad“ ning kes on sooritanud eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami. Erandina võib anda lõputunnistuse lihtsustatud õppe tasemel õppiva õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistuse õpilasele
 - kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või aastahinne ühes õppeaines
 - kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või aastahinne kahes õppeaines;
- Toimetuleku- ja hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

Lisaõpe

Lisaõppesse võetakse õpilasi, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ja kes ei ole valmis õpinguid jätkama või tööturule suunduma või kes ei pääsenud soovitud õppeasutusse. Lisaõpe kestab ühe õppeaasta. Lisaõppes osalejale võimaldatakse juhendatud õpet 1050 õppetunni ulatuses. Juhendatud õpe koosneb üldhariduslikust õppest, kutsealasest ettevalmistusest ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamisest. Kutsealast ettevalmistust tehakse koostöös tööandja ja võimalusel kutseõppeasutusega.

Toimetuleku tasemel õppivatele õpilastele võib pikendada õppeaega veel kahe õppeaasta võrra 32 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal (lisaasta 1 ja lisaasta 2). Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse õpilasele individuaalne õppekava.

Hooldusõppe tasemel õppivatel õpilastele võib pikendada õppeaega kahe õppeaasta võrra kuni 20 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeainete kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse õpilasele individuaalne õppekava.

Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks, spordipäevadeks ning õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse alljärgnevalt:

- Õppekäikude maht planeeritakse vastava õppeaine juures kooli õppekavas. Õppekäik on üldjuhul tervet õppepäeva hõlmav õppeprotsess, mis sisaldab ainetevahelist lõimumist, arendab üld- ja ainealaseid pädevusi ja läbivaid teemasid.
- Spordipäevade maht planeeritakse kehalise kasvatuse ainekava juures kooli õppekavas. Spordipäev on üldjuhul tervet õppepäeva hõlmav õppeprotsess, mis sisaldab ainetevahelist lõimumist, arendab üld- ja ainealaseid pädevusi ja läbivaid teemasid.
- Projektipäevad planeeritakse kooli üldtööplaanis. Projekt on ühekordne, tähtajaline, piiratud ressursiga ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav ühistöö. Projekte võib käivitada õppeaastaringelt.
- Ainetunde võib läbi viia ka väljaspool kooli ruume. Õue- ja muuseumiõpe toimub kooli õues, linnaruumis või Läänemaa Riguldi mõisas. Õuesõppe ja muuseumiõppe tunnid planeerib õpetaja teemapõhiselt oma tööplaanis.
- Õppeainete õpetamiseks läbi praktiliste tegevuste ja suurema kõlapinna, huvi tekitamiseks viiakse läbi ainenädalaid

Ekskursioon on ühe- või mitmepäevane klassi ühisüritus, mis ei ole kooli õppekavas täpselt fikseeritud. Üldjuhul toimub õppeaastas üks ekskursioon.

Õppekäikude ja ekskursioonidega kaasnevad kulud ei kuulu rahastamisele kooli eelarvest.

Huvitegevus on koolis toimuv või kooli korraldatud kooli õppekava läbimist toetav või muu õppekavaväline tegevus. Huvitegevuses kasutatakse erinevaid õppevorme ja -meetodeid, sealhulgas ringid, stuudiod vm.

Õpilasel on õigus kasutada õppekavavälises tegevuses tasuta oma kooli rajatise, ruume, raamatukogu, õppe-, spordi-, tehnilisi ja muid vahendeid kooli kodukorras sätestatud korras. Teave koolis tegutsevatest huviringidest on kättesaadav kooli kodulehel.

Pikapäevarühmas korraldatava õppekavavälise tegevusena pakutakse õpilasele järelevalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppest vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel, huvitegevuses ning huvide arendamisel.

Pikapäevarühma töökorralduse ja päevakava kehtestab kooli direktor (määrates seal aja koduste õpiülesannete täitmiseks, puhkuseks vabas õhus ja huvitegevuseks).

Pikapäevarühma töö planeerimisel ja korraldamisel lähtutakse hoolekogu ettepanekutest, kooli õppe- ja kasvatustegevuse üldistest eesmärkidest, pikapäevarühma õpilaste vanuselistest ja individuaalsetest iseärasustest, nende kodustest tingimustest ning vanemate ja õpilaste põhjendatud soovidest, samuti transpordivõimalustest.

Kooli pidaja kehtestab direktori ettepanekul ning hoolekogu nõusolekul pikapäevarühma täitumuse ülemise piirnormi.

Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja direktori otsusega ja vanema taotluse alusel või alaealise mõjutusvahendite seaduses sätestatud juhul alaealiste komisjoni otsuse alusel.

Vajalik teave kooli kodulehel.

Õpilaskodus korraldatakse õppekavavälisest tegevust, millega tagatakse õpilasele tema vajadustele ja huvidele vastavad õppimis-, elamis- ja kasvatustingimused. Õpilaskodu tegutsemise tingimused ja korra kehtestab haridus- ja teadusminister.

Õpilase elukorraldus õpilaskodus ning õpilaskodusse vastuvõtmise ja õpilaskodust väljaarvamise tingimused ja kord on kehtestatud õpilaskodu kodukorras. Õpilaskodu kodukorra kehtestab kooli direktor ning see esitatakse enne kehtestamist arvamuse andmiseks õppenõukogule ja hoolekogule. Kooli pidaja kehtestab direktori ettepanekul ning hoolekogu nõusolekul õpilaskodu rühma täitumuse ülemise piirnormi.

Riiklikult toetatavale õpilaskodu kohale õpilase vastuvõtmise aluseks on elukohajärgse valla- või linnavalitsuse põhjendatud taotlus, õpilase elukohajärgse ja õpilaskodu asukohajärgse maavanema nõusolek ning õpilase või piiratud teovõimega õpilase vanema nõusolek.

Valla- või linnavalitsuse põhjendatud taotluses märgitakse:

- tähtaeg, mille jooksul õpilasele õpilaskodus elamine tuleb võimaldada;
- puudused õpilase hooldamisel ja kasvatamisel või muud asjaolud, mis takistavad õpilasel koolikohustuse täitmist;
- õpilase ja vanema suhtes kasutusele võetud muud sotsiaalhoolekandelist abinõud koos põhjendusega, miks need ei ole osutunud küllaldaseks või nende kasutamine ei ole võimalik;
- õpilasele ja vanemale õpilase õpilaskodus viibimise ajal osutatava abi liigid ja ulatus.

Riiklikult toetatavale õpilaskodu kohale vastuvõetud õpilasele võimaldatakse vähemalt käimasoleva õppeveerandi lõpuni õppimine koolis, mille struktuuriüksus see õpilaskodu on.

Vajalik teave kooli kodulehel.

Raamatukogu põhiülesanne on toetada trükiste, audiovisuaalsete ja muude infokandjate säilitamise ja kättesaadavaks tegemise kaudu lihtsustatud õppekava järgset õpet, arendada õpilaste iseseisva õpitöö ja teabe hankimise oskust ning lugemishuvi.

Individuaalne õppekava ja käitumise tugiplaan

Individuaalne õppekava on õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks.

Individuaalne õppekava lihtsustatud õppe tasemel

Vt. **Lisa 1** - kooli õppekava lisas individuaalse õppekava **VORM 1**.

Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, tuleb õpilasele koostada individuaalne õppekava.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette kooli õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel.

Individuaalse õppekava koostamisel kaasatakse õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul vanem ning vajaduse kohaselt õpetajaid ja tugispetsialiste.

Individuaalne õppekava toimetuleku- ja hooldusõppe tasemel

Vt. **Lisa 2** - Kooli õppekava lisas **VORM 2**.

Toimetuleku- või hooldusõppel olevale õpilasele koostatakse igaks õppeaastaks individuaalne õppekava, kus esitatakse:

- üldised andmed õpilase kohta;
- õpilase pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus ja õpilase tervisliku seisundi kirjeldus;
- erisused õppesisus ja õpitulemustes;
- õpilasele rakendatavad meetmed või õppe läbiviimise eritingimusedsh õppevara kohta;
- õpitulemuste ja arengu hindamise kord, sh hindamisviisid ja vahendid, õpilase arengule tagasiside andmise viisid ja vahendid;
- individuaalse õppekava rakendamise aeg;
- individuaalse õppekava koostamise ja täitmisega seotud isikud ja nende kohustused.

Õpilase IÕK on kooli õppekava alusel koostatud kirjalik dokument, mis määrab kindlaks iga õpilase arengu toetamiseks parima võimaliku õppe sisu, tööviisi ja meetodid, tugiteenused, õppija ja tugivõrgustiku liikmete kohustused. Samuti õppe individuaalsed eesmärgid, oodatud tulemused ja hindamise eripära.

IÕK koostatakse üldõpetuse kontekstist lähtuvalt arenguvaldkondade kaupa:

- kognitiivsed oskused;
- kommunikatiivsed oskused;
- sotsiaalsed oskused;
- motoorika;
- eneseteenindusoskused;
- tööoskused.

IÕK koostatakse peale õpilase arenguvajaduste mitmekülgset hindamist.

Individuaalõppekava koostamises osalevad õpilasega tegelevad erialaspetsialistid, lapsevanem ja õpilane. Individuaalse õppekava koostamise eest vastutab klassijuhataja (eripedagoog) ja IÕK kinnitab kooli direktor.

Iga arenguvaldkond esitatakse konkreetselt õpilasest lähtuvate õppe-eesmärgidena toimetulekuõppes ainekavade kontekstist lähtuvalt, hooldusõppes arenguvaldkondade ja nende alavaldkondade kontekstis.

IÕK-st juhinduvad nii õpilane, lapsevanemad kui ka kooli pedagoogid ja tugivõrgustiku teised spetsialistid.

Individuaalse õppekava rakendamisel on neli etappi:

- õpilase arenguvajaduste ja võimaluste esialgne hindamine;
- lühi- ja pikaajaliste eesmärkide püstitamine, vajalike abiteenuste või meetmete määramine, sisuliste tegevus-kokkulepete sõlmimine tugivõrgustiku raames;
- IÕK vormistamine, kinnitamine ja järgimine;
- hinnangu andmine lapse saavutustele ja (sellele vastavalt) IÕK korrigeerimine

Täiendavate õppeaastate (LA1 ja LA2) kohustuslike ja valikainete kohta koostataksejätkuvalt õpilasele jätkuvalt individuaalne õppekava.

Lisaõppe individuaalne õppekava

Vt. **Lisa 3** - Kooli õppekava lisas **VORM 3**

Lisaõppe IÕK iseloomustab õpilase motivatsioone, soove ja huve ning keskendub üleminekule kutseõppesse ning töö- ja täiskasvanuella. Sisaldab analüüsi õpilase võimalustest ja sellest tulenevat karjääriplaani, mis valmistab noore ette tegelikult töösituatsiooniks. Lisaõppe IÕK koostamisse on

kaasatud üldharidusainete õpetajad, sotsiaalainete õpetajad, tehnoloogiaõpetajad koos õpilase, tema pere ja teiste ekspertidega (ka kooliväliste ekspertidega).

Lisaõppe individuaalsel õppekaval on kolm osa.

- **Üldhariduslik osa** - rõhuasetusega kutseõppes vajalikele ainetele ja toimetulekuks vajalikel funktsionaalsetel oskustel (töö juhenditega, dokumentidega, eelarve koostamine). Isiksuse arengu seisukohalt on oluline kunsti, muusika, jt esteetilise tsükli ainete lülitumine õppekavasse. Üldhariduse lahutamatu osa on ka õppimisoskuste arendamine.
- **Sotsiaalsed oskused.** Turvakasvatus. Eneseväärikuse arendamine. Enesekohased oskused, oskab analüüsida oma tegevust. Koostööoskused. Iseseisvus ja kohusetunne. Oskus teha teoks oma plaane. (sotsiaalsed pädevuse konkreetsemalt: arusaamine lihtsatest plaanidest ja tabelitest; oskus langetada otsuseid; oskus ennast väljendada; oskus lahendada elementaarseid probleeme; oskus mõista tähendusi oma, võõras, ühine; oskus teha valikuid ja need ellu viia; oskus sisustada oma vaba aega; oskus hoida korras oma ruumi, ümbrust; oskus suhelda erinevate inimestega; oskus vajadusel abi küsida; oskus käia iseseisvalt ametiasutustes; oskus hoiduda vägivallast; oskus kujundada oma seksuaalelu; oskus teha koostööd; hirmu ja raskuste vähendamine uude kohta minekul, uude situatsiooni sattumisel jmt.)
- **Kutsevalik. Eelkutseõpe.** Valmidus teha otsuseid, kavandada edasiõppimist ning oma tulevikku. Tutvumine võimalike praktika- ja (tulevase) töökohaga.

Konkreetse õpilase individuaalses õppekavas võib nende osade osakaal olla erinev.

Lisaõppe õppeajale jätmise otsuses on kirjeldatud, millised põhihariduse pädevused on jäänud vajalikul määral kujunemata ja mille omandamiseks on pikendatud õppeaega tarvis. Sellest põhjendusest lähtuvalt otsustatakse ka ülalkirjeldatud õppekava osade osakaal konkreetse õpilase pikendatud õppeaja individuaalses õppekavas. Pearõhk läheb kutsevalikule ja kutsealasele (eel)õppele. Õpilase õpingute kavandamisel ja kavandatu läbimisel on oluline, et koostööd teeksid õpilane, perekond, kool, sotsiaaltöötaja(d), kutseõppeasutus, meditsiinitöötajad ja erinevaid tugiteenuseid pakkuvad spetsialistid.

Käitumise tugiplaan

Õpiraskustega kaasnevad sageli käitumisprobleemid, mis tähelepanuta jätmise korral hakkavad omakorda takistama teadmiste-oskuste jõukohast omandamist.

Vt. **Lisa 4** - kooli õppekava lisas käitumise tugiplaani **VORM 4**.

Probleemne käitumine koolis avaldub suures plaanis kahel viisil:

- õpilase käitumine on silmatorkav, häirib teisi (õpilase enda või kogu klassi tegevus on häiritud).

- õpilase käitumine ei nõua otseselt õpetaja tähelepanu, kuid õpilane ei tööta efektiivselt (kõrvalehoidev käitumine).

Põhjused, mis võivad esile kutsuda käitumisprobleeme koolis ja klassis:

- keskkonnast tingitud põhjused,
- õpilasest tingitud põhjused,
- õpetajast tingitud põhjused.

Toimetulek probleemset käituva lapsega:

- meeskonnatööna rakendamine (lapsevanem(ad), klassijuhataja, aineõpetajad, erialaspetsialistid);
- ühtse taktika kasutamine
- töö probleemset käituva õpilasega on pikaajaline protsess, mis nõuab valitud meetodite järjepidevat kasutamist;
- õpetajatel (kasvatajatel) tuleb seada oma töös etapiviisilisi (üks oskus on aluseks järgmisele) reaalselt täidetavaid eesmärke;
- vältida maksimalismi: lapse käitumises on võimatu muuta kõike kohe ja korraga;
- kasvatustöö süstemaatilist korraldamist soodustab kogu tegevuse kirjalik fikseerimine (käitumise tugiplaan). Tehtud märkmete põhjal on võimalik analüüsida ning püstitada järgneva eesmärke.

Tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati, valikursuste loendid ja valimise põhimõtted

Lihtsustatud õpe

Valikõppeained ja valiku põhimõtted:

- 3.-4. klassis on valikaineks tants ja draama (eesmärgiga arendada õpilaste loovust, füüsilist võimekust ja vastupidavust);
- 5. klass on valikaineks draama ja arvutiõpetus (eesmärgiga arendada õpilaste loovust ja teabeteadlikkust);
- 6.-9. klassis on valikaineteks arvutiõpetus ja keskkonnaõpetus (eesmärgiga arendada õpilastes teabeteadlikkust, sotsiaalset aktiivsust ja keskkonnateadlikkust);

Alates 4. klassist korraldatakse kehalise kasvatuse tunde poisid ja tüdrukud eraldi.

Võõrkeele õpetus algab lihtsustatud õppes 5. klassist. Valitud võõrkeeleks on inglise keel.

Tööõpetuse õppesuunad on:

- puu- ja metallitöö, või käsitöö (arvestatakse õpilaste soolist jaotuvust, soovi ja võimekust)

- kodundus

Tööõpetuse tundide läbiviimiseks komplekteeritakse vajadusel rühmad.

Õppeaastas toimub 35 klassijuhataja tundi.

Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan

Klass / Aine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	LÕ
Eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6	Eesti keel 3
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5	Matemaatika 3
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1	Perekonnaõpetus 2
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4	Psühholoogia 1
Ajalugu	-	-	-	-	-	1	2	2	1	Majanduse alused 1
Inglise keel	-	-	-	-	2	2	2	2	2	Inglise keel 1
Muusika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Muusika 1
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Tööõpetus 2
Kehaline kasvatus	2	2	3	2	2	2	2	2	2	Kehaline kasvatus 2
Tööõpetus	2	2	2	2	-	-	-	-	-	Kunstiõpetus 2
Käsitöö / Puutöö	-	-	-	-	2	2	2	3	5	Puhastus ja koristus 6
Kodundus	-	-	-	-	2	2	2	2	2	Kokandus 3
Keskkonnaõpetus	-	-	-	-	-	1	1	1	1	Keskkonnaõpetus 1
Arvutiõpetus	-	-	-	-	1	1	1	1	1	Teabemeedia 1
Tants	-	1	1	1	-	-	-	-	-	Tants 1
Draama	-	-	1	1	1	-	-	-	-	
Tundide arv	20	23	25	25	28	30	30	32	32	30

Toimetulekuõpe

Valikõppeained ja valiku põhimõtted:

- alates 7. klassist on valikaineks arvutiõpetus (elementaarsete arvuti käsitlemisoskuste õpetamine)

Alates 4. klassist korraldatakse kehalise kasvatus tunde poisid ja tüdrukud eraldi.

Tööõpetuse õppesuunad on:

- puutöö või käsitöö (arvestatakse õpilaste soolist jaotuvust, soovi ja võimekust)
- kodundus
- aiandus

Õppeaastas toimub 35 klassijuhataja tundi

Toimetulekuõppe tunnijaotusplaan

Klass / Aine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	LA1	LA2	LÕ
Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	6	6	6	5	5	3
Eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	4	4	3
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4	3	3	2
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kodundus						3	3	3	3	3	3	
Kokandus												4
Puutöö/käsitöö						2	2	2	2	2	2	2
Aiandus								2	2	2	2	2
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Arvutiõpetus	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
Keraamika										2	2	2
Kangakudumine										2	2	2
Kodukorrastus												1
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32	32	32	30

Hooldusõpe

Tööõpetuse õppesuunad on:

kodumajandus sh toiduvalmistamine ja puhastusteenindus (tegevused planeeritakse õpilase individuaalses õppekavas, arvestades õpilase võimeid ja võimalusi.

Õppeaastas toimub 35 klassijuhataja tundi

Õpilaste arengu toetamiseks on õppetöösse lõimitud tugiteenuste individuaalsed ja rühmategevused

Tundide arv valdkonniti jaguneb vastavalt õpilase arengu vajadustele. Tundide jaotus kajastub õpilase individuaalses õppekavas.

Hooldusõppe nädalakoormused

Tegevusvaldkond	Nädalakoormus		
	I tasand	II tasand	III tasand
Kommunikatsioon	20	20	20
Igapäevaoskused			
Kognitiivsed oskused			
Sotsiaalsed oskused			

Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

Projektid

Läbivatest teemadest ja ainetevahelisest lõimingust lähtuvalt viiakse koolis läbi valdkonnaüleseid ülekoolilisi projekte.

Projekt on ühekordne, tähtajaline, piiratud ressursiga ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav ühistöö.

Projekte võib käivitada õppeaastaringelt ja nende tegevused kajastuvad kooli üldtööplaanis.

Projektide üheks koostööpartneriks on MTÜ Meie Lapsed.

Projektide rahastamise lisavahendite taotlemine toimub erinevatest fondidest.

Projektid jagunevad:

- ülekoolilised (sh ainenädalad),
- koolidevahelised,
- rahvusvahelised,
- muud haridusalased projektid.

Projektide kavandamise põhimõtted

Projektitöö on aineteülene õppe ja kasvatustöö, mis eeldab:

- kooli õppekava ainetevahelise lõimumise ja läbivate teemade praktilist rakendamist ühistöös;
- koostööd: motiveerib ja kaasab õpilased, kogu kooli personali ja koostööpartnerid;
- initsiatiivi ning pakub ühisalgatuse võimalusi;
- vastutuse võtmise oskust;
- jõukohastele probleemidele lahenduste leidmist;
- väärtushinnangute kujunemist läbi praktiliste tegevuste;
- võimalust tegutseda oma kultuurikeskkonnas ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone;
- positiivsete hoiakute kujundamist erinevate kultuuride ja inimeste suhtes;
- tehnoloogia rakendamise võimaluste mitmekesistamist: fotod, videod, mudelid, maketid jne;
- õpilaste loovtööde eksponeerimise võimalust.

Projektide kavandamise kord

Projektijuht või osaleja pedagoog täidab projekti registreerimise taotluse (Vt. **Lisa 5** – Projekti registreerimise taotlus) ja edastab selle üksusejuhile, kes registreerib taotluse. Vajadusel märgitakse taotlusele soov arutada projekti rahastamise või mõnda muud olulist küsimust direktsioonis.

Projektitöö registrisse märgitakse projekti algatamine, projekti käivitamine või mitterahuldamine ja lõpetamine koos tulemuse lühikokkuvõttega. Märked edastab infojuhile projektijuht või osaleja pedagoog.

Lõiming ehk seoste loomine õppekavas

Lihtsustatud ja toimetulekuõppes kujundab ja korraldab kool õpikeskkonda ja õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab:

- üldõppe rakendamist 1. ja 2. klassis;
- õppevaldkondade lõimumist;
- õpetuse praktilist ja elulist suunitlust;
- õpilaste võimalikult adekvaatset isikliku ja sotsiaalse identiteedi kujunemist;
- sotsiaalset õppimist ja integratsiooni ühiskonda.

Hooldusõppes jaguneb õpe tegevusvaldkondadeks, mis realiseeritakse praktilise tegevuse kaudu. Hooldusõppe õppekavas ei käsitleta lõimingu põhimõtteid.

Lõiming võib olla väline, sisemine, vertikaalne ja horisontaalne:

- Väline lõiming on kooli õppekavas kujundatud lõiming õppeainete sees, õppeainete ja ainevaldkondade vahel, erinevate haridustasemetega vahel, kooli ja kogukonna vahel.
- Sisemine lõiming tekib õpilasel ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäeva elu nähtuste sidumisel.
- Vertikaalse lõimingu eesmärgiks on terviku moodustamine õppeainesiseselt kogu õpiaja ulatuses. Seega tuleb õpetamisel aine piires teada selle sisu ka eelnevates ja järgnevates klassides.
- Horisontaalne lõiming toimub ainete vahel ja osutab sellele, et tervikuna on tähtsad kõik õppeained omavahelistes seostes.

Lõimingu viisid:

- ainetevaheliste seoste loomine (ühe aine sisu kasutamine teise aine õpetamise rikastamiseks või ühes aines õpitud oskuste kasutamine teises aines);
- ainesisene lõiming (hõlmab kogu õppeaega):
- ajaline kooskõla (näiteks, kooli üldtööplaani kooskõla õpetajate jm töökvadega)
- ainete kombineerimine;
- teemakeskne lõiming (võimalus õpetada teemasid, mis läbivad õppeaineid või on aineteüleised, näiteks läbivad teemad ja ülekooolilised projektid);
- valdkonnasisene ja valdkondade vaheline lõiming (seostada õppekava erinevaid valdkondi näiteks üldpädevuste, valdkonnapädevuste või ülekantavate oskuste kaudu)

- õpetuse ja kasvatuse allutamine mõnele aineteülesele õppekava läbivale ideele või eesmärgile (näiteks õppekava alusväärtused ning õppe- ja kasvatuseesmärgid);
- võimalus vähendada õppesisu dubleerimist ja uurida teemat erinevatest vaatenurkadest, näiteks läbivatest teemadest tulenevad temaatilised rõhuasetused ainetundides;
- aidata õpilastel korrastada ja mõtestada erinevaid elukogemusi ning eraldiseisvaid teadmisi, mida õpetatakse tüüpilises ainepõhises õppekavas näiteks õpitava seostamine õpilase isiklike kogemustega.

Lõiming ehk seoste loomine ainekavas

- Lõiming õppeainete sees, õppeainete ja ainevaldkondade vahel, erinevate haridustasemete vahel, kooli ja kogukonna vahel (seostada õppekava erinevaid õppeaineid ja valdkondi: näiteks üldpädevuste, valdkonnapädevuste või ülekantavate oskuste kaudu; õpetuse ja kasvatuse allutamine mõnele aineteülesele õppekava läbivale ideele või eesmärgile: näiteks õppekava alusväärtused ning õppe- ja kasvatuseesmärgid; õppeainete seostamine eesmärgiga vähendada õppesisu dubleerimist; õppeainete kombineerimine; ajaline kooskõla: näiteks, kooli üldtööplaani kooskõla õpetajate jm töökvadega; loovtööd, läbivad teemad, projektid, koostöö korraldamine kooli siseselt ja koostöö teiste asutuste, organisatsioonidega jne);
- Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt terviku moodustamise eesmärgil, tuleb teada õpetamisel aine piires õppeaine sisu ka eelnevates ja järgnevates klassides (liikumine mööda spiraali);
- Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel (õppekäigud, ekskursioonid, õuesõpe, praktilised tööd, õpilase eeltadmiste kogum jne);
- Teemakeskne lõiming (uurida teemat teisest vaatenurgast, võimalus õpetada teemasid, mis läbivad õppeaineid või on aineteülesed, näiteks läbivad teemad, ainenädalad ja ülekoolilised projektid jms)

Lõimingu planeerimine ja realiseerimine toimub kooli üldtööplaani ja õpetajate ja kasvatajate tööplaanide alusel, mille toimimise tingimuseks on õpikeskkonna korraldus, mis võimaldab aineülest käsitlust ja pedagoogide koostööd.

Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade kirjeldused on esitatud kooli õppekava **Lisa 6**.

Läbivate teemade käsitlemine lihtsustatud õppes ja toimetulekuõppes:

- õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
- aineõppes (valdkonnaõppesse) – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassiväliselt õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Läbivad teemad on:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning tegema mõistlikke kutsevalikuid;

Keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust;

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;

Kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

Teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi;

Tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

Tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

Väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Hindamise alused ja korraldus

Hindamise eesmärk

Teadmiste ja oskuste hindamine:

- toetada õpilaste arengut;
- anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- innustada ja suunata õpilasi sihikindlalt õppima;
- suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengudünaamikast;
- anda alus õpilase järgmisesse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Käitumise ja hoolsuse hindamine:

- lähtuda kooli õppekava kooliastmete üldpädevustest;
- suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme;
- suunata õpilast järgima kooli kodukorra nõudeid;
- motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

Hindamise põhimõtted ja korraldus

Kujundav hindamine

Kujundavat hindamist kasutatakse õppimise käigus: õppijale antakse tagasisidet, kuidas tal läheb ja mida tuleks parandada enne kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise keskne funktsioon on õppimise toetamine, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning antakse tagasisidet õpilase seniste õpitulemuste ning vajakajäämistele kohta. Selle kaudu innustatakse ja suunatakse õpilast õppima ning kavandatakse edasised õppimise eesmärgid ja tegevused.

Kujundav hindamine keskendub õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

Kujundava hindamise vahenditeks on õpimapid, töövihikud, ainevihikud, kodu-kool vihikud jm, mis sisaldavad õppetöid kui ka nende analüüsi ja tagasisidet. Õpilane saab oma tööd tagasiside põhjal parandada ja täiendada ning õppimise käigus tehtud vead ei mõjuta kokkuvõtva hindamise tulemust.

Teadmiste ja oskuste hindamine, kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõtvat hindamist kasutatakse pärast õppimist: õppijale antakse tagasisidet, kui hästi õpitu on omandatud. Kokkuvõtva hindamise puhul hinnatakse tagasivaatavalt, kuidas õppeprotsess on õnnestunud, kui hästi on õpitulemused omandatud. Kokkuvõtva hindamise tulemusi väljendatakse sõnaliselt või numbrilise kujul. Kokkuvõtva hindamise aluseks on õppekava ainekava õpitulemused ja hindajaks on õpetaja. Kokkuvõtva hindamisega kaasnevad üldjuhul sõnalised kommentaarid, näidates ära, mis on õnnestunud ja mida saab teha veelgi paremini. Kokkuvõttev hindamine võib toimuda erinevatel õpilastel erineval ajal ja selle sünonüümiks ei ole kontrolltöö.

Kokkuvõtavad hinded ja järgmise klassi üleviimine

Kokkuvõtva hindamisena arvestab kool ka õppekava välist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana (PGS§15 lõige 9).

Lihtsustatud õppe 1.-6. klassis (6. klassis minnakse järk järgult üle numbrilisele hindamisele ja seetõttu kasutatakse sõnalist kirjeldavat kui ka numbrilist hindamist) kasutatakse kokkuvõtva hindamisena II ja V õppeperioodi lõpus toimuvat kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist või sõnalist ekvivalenti. Sõnalised hinnangud annavad teavet õpilase arengu, õppeprotsessis osalemise, õpi- ning käitumisoskuste kujunemise ja õpitulemuste kohta. Kokkuvõtavad sõnalised hinnangud kirjeldavad õpilase arengut, õppetöös osalemist, kooliastme pädevuste ja õpioskuste kujunemist ning teadmiste ja oskuste omandamist. Kokkuvõtvides hinnangutes toob õpetaja esile lapse edusammud, juhivad tähelepanu arendamist vajavatele oskustele ning annab juhiseid edasiseks tegutsemiseks. Sõnaline hinnang toetab lapse eneseusku, väljendab lugupidamist lapse püüdluste vastu ja innustab teda.

7.-9. klassis ja lisa-aasta klassis kasutatakse kaks kordas õppeaastas toimuvat numbrilist hindamist. Kokkuvõtva hinnangu aluseks on üks või mitu kokkuvõtvat hinnet. Kokkuvõtvas hinnangus kajastub, kui võrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

Lihtsustatud õppe õpilasele, kelle poolaastahinne on „puudulik“ või „nõrk“ või on antud samaväärne kirjeldav sõnaline poolaastahinnang või on jäetud hinne või kirjeldav sõnaline hinnang välja panemata (märge x) ja ta ei ole kasutanud võimalust järele vastata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeedi teenus, tugiõpe, vm), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused, vajadusel suunatakse õpilane nõustamisele.

Aastahinnete, kirjeldavate sõnaliste aastahinnangute ja sõnaliste aastahinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmise klassi, jätta täiendavale õppetööle või koostada individuaalne õppekava ja/või planeerida klassikursuse läbimine kahele õppeaastale. Õpilaste järgmise klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.

Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle lihtsustatud õppes õppeainetes, milles tulenevalt aastahinnetes või kirjeldavatest sõnalistest hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“

või „nõrk” või samaväärne kirjeldav sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või kirjeldav sõnaline hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

Õppenõukogu otsusega ja lapsevanema põhjendatud kirjaliku taotluse alusel võib erandjuhul õpilane läbida klassikursust kahe õppeaastaga.

9. klassi lihtsustatud õppe õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

Õpilasel, kellele on koostatud individuaalne õppekava, võivad olla erisused järgmisesse klassi üleviimise ajas (lihtsustatud õppes).

Toimetulekuõppe 1.-2. klassis kasutatakse kokkuvõtva hindamisena kaks korda õppeaastas toimuvat kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist või sõnalist ekvivalenti. 3.-9. klassis, lisaõppe ja lisa-aasta klassides kasutatakse kokkuvõtva hindamisena kaks korda õppeaastas toimuvat väljatöötatud sõnaliste hinnangute andmist. Kokkuvõttvas hinnangus kajastub, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

Hooldusõppes koondatakse hinnangud aastahinnanguteks.

Koolis kasutatavad hindamissüsteemid

Lihtsustatud õppes

Lihtsustatud õppe 1. - 6. klassi õpilaste hindamisel kasutatakse kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid, millel puudub numbriline ekvivalent. (6. klassis minnakse järk järgult üle numbrilisele hindamisele ja seetõttu kasutatakse sõnalist kirjeldavat kui ka numbrilist hindamist). Õpilase koolist lahkumisel või hiljemalt 6. klassi lõpul tuleb jooksva õppeaasta kirjeldavad sõnalised hinnangud lihtsustatud õppes teisendada viie palli süsteemi.

Lihtsustatud õppe 7.- 9. klassi ja lisa-aasta klassi õpilaste hindamisel rakendatakse viie palli süsteemi, õpetajal on õigus hindamisel arvestada õpilase hariduslike erivajadustega ja kasutada diferentseeritud hindamist.

- Hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid.
- Hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele.

- Hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus.
- Hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises võimalikult iseseisvas elus. Õpilane suunatakse nõustamisele ja talle koostatakse individuaalne õppekava ning määratakse tugisüsteemid.
- Hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises iseseisvas elus toimetulekus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub. Õpilane suunatakse nõustamiskomisjoni sobiva õppekava soovitamiseks.
- Märge X tähistab kui hinne või kirjeldav sõnaline hinnang on välja panemata kuna õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata. Õppeaasta kokkuvõtvates aastahinnetes ei kasutata enam märget x vaid pannakse aastahindeks „1” ehk “ nõrk”

Toimetulekuõppes

Toimetulekuõppe 1. ja 2. klassi õpilaste hindamisel kasutatakse sõnalisi kirjeldavaid hinnanguid, millel puudub sõnaline ekvivalent. Õpilase koolist lahkumisel või hiljemalt 2. klassi lõpul tuleb jooksva õppeaasta kirjeldavad sõnalised hinnangud teisendada toimetulekuõppes väljatöötatud sõnalisteks hinnanguteks.

Hinnang antakse iga õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid. Vajadusel rakendatakse toimetulekuõppe õpilaste õpetamisel valdkondade põhiste õpet ja hindamissüsteemi.

Toimetulekuõppes hinnatakse 3.- 9. klassini ja lisa-aastatel õpilasi väljatöötatud sõnaliste hinnangutega: „tuleb toime”, „tuleb toime abiga” ja „ei tule toime”.

- Hinnangut „tuleb toime” võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime”, „tuleb rahuldavalt toime.
- Hinnangut „tuleb toime abiga” võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga”, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi”, „tuleb toime koostegevuses”.
- Hinnang „ei tule toime” viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Hindamine toimetulekuõppes toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel.

Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

Hooldusõppes

Hooldusõppes hinnatakse pädevuste saavutatud taset kahel viisil:

- toimingu sooritamise kaasnev või sellele vahetult järgnev emotsionaalne hinnang, mille põhieesmärk on motiveerida õpilast osalema tegevuses ja täitma jõukohaseid lihtsaid ülesandeid;
- suuline või kirjalik hinnang õpilasega tegutsevate täiskasvanute jaoks.

Hinnang antakse iga õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid.

Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega „tuleb toime“, „tuleb toime abiga“ ja „ei tule toime“.

- Hinnangut „tuleb toime“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime“, „tuleb rahuldavalt toime“ või muul viisil.
- Hinnangut „tuleb toime abiga“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“, „tuleb toime koostegevuses“, „tuleb toime füüsilise abiga“ või muul viisil.
- Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

Tasemetöö ja loovtöö hindamine

Tasemetöö koostamisel arvestatakse õppeaine eesmärke, rõhuasetusi, õppesisu, õpitulemusi, üldpädevusi ja läbivate teemade taotletavaid pädevusi. Tasemetöödega kontrollitakse põhiteadmiste ja –oskuste omandatust.

5. klassis on lihtsustatud õppes funktsionaalse lugemisoskuse test ja 7. klassis loovtöö (vt loovtöö juhend).

Tasemetööd koostab ja hindab kooli direktori käskkirjaga moodustatud komisjon. Hindamine toimub vastavalt tasemetöö hindamisjuhendile.

Tasemetöö toimumise aeg ja hindamise alused teatatakse õpilastele ja lastevanematele hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks. Tasemetööd viiakse läbi IV või V õppeperioodil.

Individuaalse õppekava alusel õppiva õpilase tasemetöö hindamise aluseks on individuaalses õppekavas taotletavad pädevused.

Väikeklassi õpilastele, ühe õpilase õppele keskendatud õppe õpilasele, logopeedilist abi saavatele õpilastele, kodusõppel olevatele õpilastele, õpilastele, kelle kodune keel ei ole eesti keel ja kes on Eestis alaliselt elanud alla kolme aasta võib kool rakendada diferentseeritud hindamist (põhjendused tuuakse ära tasemetöö protokollis).

7. klassis on lihtsustatud õppes loovtöö (vt loovtöö juhend kooli kodulehel).

Loovtöö loetakse sooritatuks kui õpilane

- on esitanud loovtöö päeviku (grupitöö puhul iga õpilane eraldi), mis sisaldab loovtöö kavandit, tegevusplaani, tööjaotust (grupitöö puhul), ajakava (elektroniliselt või paber kandjal);
- on valmistanud/loonud loovtöö;
- on esitlenud oma loovtööd teistele.

Loovtööd hindab kooli direktori käskkirjaga moodustatud komisjon. Hindamine toimub vastavalt loovtöö hindamisjuhendile.

Loovtöö hinne kantakse põhikooli lõputunnistusele.

Koolieksamite hindamine ja põhikooli lõpetamine

9.klassis toimuvad koolieksamid eesti keeles, matemaatikas ja ühes kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaines. Koolieksamite sisu, vormi ja hindamise alused ja korra koostab kooli direktori käskkirjaga moodustatud eksamikomisjon.

Hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks teatatakse põhikooli lõpetajale ja tema seaduslikule esindajale kohustuslike õppeainete hulgast valitud eksamiaine ja eksamite toimumise ajad.

Koolieksam kantakse klassipäevikusse vastava õppeaine kokkuvõtvale aastahindele järgnevasse lahtrisse.

Viie palli süsteemis hinnatavate koolieksamite koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja tasemetöö koostajad ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 70–89%, hindegaga „3” 45–69%, hindegaga „2” 20–44% ning hindegaga „1” 0–19%.

Hindamiskomisjonil on õigus 10% ulatuses hinnet tõsta või alandada lihthääle enamusel põhjendatud vajadusel, selgitus kantakse koolieksami protokollis.

Põhikooli lihtsustatud õppe lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele koolieksami, matemaatika koolieksami ning ühes kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami;

Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:

- kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
- kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

Lihtsustatud õppel õppivale õpilasele, kellel on individuaalse õppekavaga vähendatud või asendatud taotletavaid õpitulemusi (sh väikeklassi õpilased), on lõpetamise aluseks individuaalses õppekavas määratud õpitulemused.

Õpilasel on õigus põhjendatud vajadusel sooritada põhikooli koolieksamid eritingimustel:

- eksamitöö vormi muutmine
- eksami sooritamine eraldi ruumis sh eksami sooritamine kodus
- tugiisiku juuresolek, tugiisikuks võib olla lapsevanem, hooldaja, sotsiaaltöötaja vms
- abivahendite kasutamine
- eksamitöö sooritamiseks lisa-aeg
- väikeklassi õpilastele, logopeedilist abi saavatele õpilastele, koduõppel olevatele õpilastele, õpilastele, kelle kodune keel ei ole eesti keel ja kes on Eestis alaliselt elanud alla kolme aasta võib kool rakendada diferentseeritud hindamist (põhjendused tuuakse ära kooli lõpueksami protokollis).

Hindamine individuaalse õppekava alusel

Lihtsustatud õppes individuaalse õppekava rakendamise otsuse kinnitab kooli direktor käskkirjaga . Hindamise aluseks on individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus arvestades õpilase võimekust ja õpimotivatsiooni.

Individuaalse õppekava hindamissüsteemis ei kasutata hindeid „nõrk” ja „puudulik” vaid korrigeeritakse püstitatud ülesandeid.

Hindamine **toimetulekuõppes** ja **hooldusõppes** toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel, õpilasele koostatud õppekava kinnitab õppejuht (HEV koordinaator). Õppimise edukus sõltub toimetulekuõppes õppiva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus aga tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast.

- Õpilasel peab olema võimalus saada jõukohases töös võimetekohase osalemise ning töö tulemuse eest konkreetne positiivne hinnang.

- Õpetaja teeb lapse arengu kohta iga päev märkmeid, hinnates õpilase tulemusi lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.

Hooldusõppel oleva õpilase õppimise potentsiaal sõltub intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus on seotud tema individuaalseid iseärasusi arvestava õpikeskkonnaga.

- Õpilasel peab olema võimalus saada kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta.
- Hinnang antakse õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid.
- Pedagoog eesmärgistab iga õpilase potentsiaalsesse arenguvalda kuuluvad ülesanded individuaalses õppekavas ja teeb lapse arengu kohta märkmeid.
- Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

Hoolsuse hindamine

Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

Hoolsushindega „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõik õppeained võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.

Hoolsushindega „hea” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel, hoolikas ning õpib võimetekohaselt.

Hoolsushindega „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt.

Hoolsushindega „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult.

Hoolsust hindavad aineõpetajad poolaasta ja õppeaasta lõpus. Klassijuhataja paneb tunnistusele kokkuvõtva hoolsuse hinde.

Käitumise hindamine

Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli õppekava kooliastme üldpädevuste omandamine, kooli kodukorra täitmine, ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.

Käitumishindega „eeskujulik“ hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt

Käitumishindega „hea“ hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid

Käitumishindega „rahuldav“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi

Käitumishindega „mitterahuldav“ hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorrareegleid, ei allu õpetajate nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme.

Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks“ ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

Käitumist hindavad aineõpetajad poolaasta ja õppeaasta lõpus. Klassijuhataja paneb tunnistusele kokkuvõtva käitumise hinde.

Hindamise teavitamine ja järelvastamiste kord

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata õpilase puudumise tõttu või mõnel muul põhjusel (päevikus sissekanne X), antakse õpilasele võimalus järelvastamiseks. Hindamine on oma olemuselt diferentseeritud st arvestab õpilase erisusi ja võib ajaliselt erineda.

Järelaitamistunnid ja tugiõppe tunnid on avalikustatud kooli koduleheküljel, edastatud lastevanematele klassikoosolekutel ning kantud õpilaspäevikutesse. Õpilasel ja tema seaduslikul esindajal on õigus saada teavet hindamise korraldusest koolis ning õpilasele pandud hinnetest ja antud hinnangutest vastavalt õpetajalt ja klassijuhatajalt. Hinnetest teavitamine toimub e-kooli, hinnete lehe, klassipäeviku, kool-kodu vihiku (vajadusel e-kiri) kaudu. Klassi- ja aineõpetaja tutvustab õpilastele teadmiste ja oskuste hindamise põhimõtteid ja korraldust õppeaasta või õppeperioodi algul. Teadmiste ja oskuste ning käitumise hindamise põhimõtteid ja korda tutvustatakse õpilaste seaduslikele esindajatele klassi lastevanemate koosolekul, vajadusel ka individuaalselt. Käesolev hindamise kord on avalikustatud kooli kodulehel. I, III ja IV õppeperioodi lõpus väljastatakse õpilastele hinnete leht, poolaasta ja õppeaasta lõpus sõnaline kirjeldav (1.-6. klass) või numbriline klassitunnistus.

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine

Õpilasel/ lapsevanemal on õigus hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde teada saamist; Õpilase hindamisega seotud vaidlusküsimusi lahendab direktor õpilase / lapsevanema kirjaliku põhjendatud taotluse alusel. Otsusest teavitatakse õpilast / lapsevanemat kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

Tugiteenuste süsteem

Koordinaator

Kooli direktor määrab isiku(d), kelle ülesandeks on õpilaste õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, eriaandega õpilaste juhendajate, lastevanemate ja õpetajate vahel (edaspidi koordinaator). Koordinaatori rolliks on märgata, ennetada, tasakaalustada, vahendada, arendada, otsustada ja vastutada.

Koordinaator:

- Kaardistab koostöös tugisüsteemi spetsialistide, aineõpetajate ja klassijuhatajaga (arvestades arenguvestluse otsuseid) abi vajavad õpilased ja kannab nimekirjad tugispetsialistide e-kaustadesse;
- Tagab iga õppeaasta alguses ja õppeaasta jooksul EHS-e registri nõuetele vastava täitmise õpilaste hariduslike erivajaduste osas;
- Loob koostöövõrgustiku spetsialistide, õpetajate ja lastevanemate vahel;
- Koostöös tugisüsteemi spetsialistidega loob õpilastele sobiva õpikeskkonna, tagab vajaliku õpiabi ja jälgib selle tõhusust;
- Koordineerib tugiteenuste koostööd koolis ja väljaspool kooli (rehabilitatsioonikeskused, turvakeskused, kohalike omavalitsuste tugiteenused/projektid) ning leiab koolikorralduslikult parimaid lahendusi;
- On vajadusel õpilase esindaja koolivälises nõustamismeeskonnas;
- Nõustab lapsevanemaid ja pedagooge;
- Teeb ettepanekuid juhtkonnale tugisüsteemide töö parendamiseks;
- Kontrollib ja teeb vajadusel sisulisi ettepanekuid tugiteenuste spetsialistide tööplaanide, aruandluse ja dokumentatsiooni koostamisest ja täitmisest.

Põhimõtted

Tugiteenused on õpilase õppimist toetavad teenused: tugiõpe, õpiabi, psühholoogi nõustamine ja abi, kõneravi, pikapäevarühm, õpilaskodu, huvitegevus jms

Tugisüsteem on tugiteenuste kogum, mis koosneb õpilasele õppeprotsessis rakendatavatest tugiteenustest. Tugisüsteem toetab iga õpilase individuaalset arengut lähtudes järgmistest põhimõtetest:

- varajane märkamine ja kohene tugiteenuste rakendamine;
- soodsa arengukeskkonna loomine;
- õpilase ja perekonna kaasamine, sh nõustamine, juhendamine, arenguvestlused jm;
- spetsialistide kaasamine, meeskonna ja võrgustikutöö korraldamine;
- koostöö kooli pidajaga, sh täiendav rahastamine, spetsialistide palkamine jne.

Töökorraldus

Õpetajad jälgivad ja toetavad iga õpilase individuaalset toimetulekut õppesituatsioonis. Klassijuhataja koostöös tugiteenuste spetsialistidega peab ja täidab õpilase individuaalsuse arengu jälgimise kaarti.

Õpetus-kasvatus lihtsustatud õppekava järgi õppivale õpilasele kavandatakse esmalt koolivälise nõustamismeeskonna otsuse ja soovitude alusel. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel rakendatakse lihtsustatud õppekava alusel õppivatele õpilastele tõhustatud tuge või erituge.

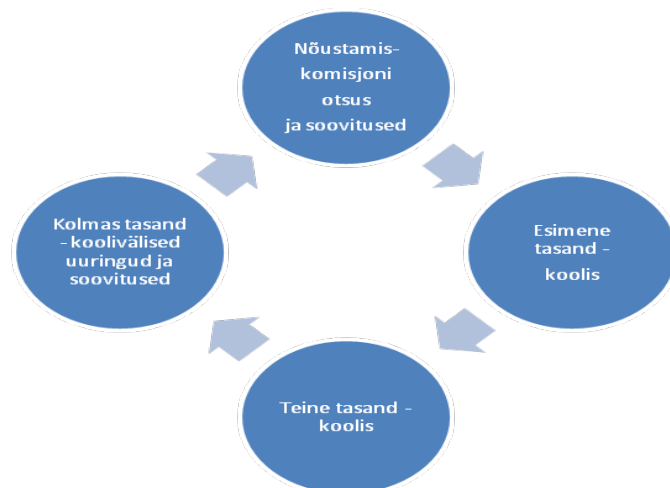
Tõhustatud tuge rakendatakse õpilastele, kes oma püsiva õpiraskuse tõttu, psüühika- ja käitumishäire või mõne muu tervises seisundi või puude tõttu vajavad vähemalt üht järgmistest teenustest:

- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes või mitmes aines;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja osaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis klassis toimuva õppetöö ajal;
- õpet eriklassis.

Erituge rakendatakse õpilastele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühika häirest, intellekti- või meelega puudest või liitpuudest vajab:

- puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal – või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- osaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

Õpilaste toetamise süsteem koolis on kolmeastmeline.

Koostegevus klassis: märkamise, toetamise ja esmane süsteemne õpiabi tugiõppe tundide kaudu.

- Õpilase esmane toetamine ainetunnis (diferentseeritud õpilaste erinevaid võimeid arvestav õpetamine ja hindamine)
- Konsultatsioonitunnid (aineõpetaja juhendatud konsultatsioon enamasti enne eksamit või enne suuremat kontrolltööd)
- järelaitamistunnid (aineõpetajate tugi väljaspool tundi nõrgematele või mingil põhjusel lünklike teadmistega õpilastele);
- tugiõppetunnid (aineõpetaja regulaarne tunniväline tegevus mingis konkreetse aines või valdkonnas).

Koolispetsialistide tegevus: tugispetsialistide uuringud ja süsteemsed tegelused, õpiabi (kõik erinevad võimalused, mida kool saab rakendada koostöös lastevanematega: õigusaktidest tulenev töökorraldus, koostöö kohaliku omavalitsuste lastekaitsetöötajatega, koostöö rehabilitatsiooniasutustega, õppenõukogu otsus, erinevad õppevormid, IÕK, IAK jms) rakendamine. Koolis pakutavad tugiteenused on sõltuvuses kooli rahalistest võimalustest ja on õppeaastati erinevad.

- Logopeed (kõneravi suulise ja/või kirjaliku kõne probleemidega õpilastele)
- Psühholoogi teenus (õpilase võimete või psühholoogiliste probleemide kindlakstegemine, erinevad teraapiad õpilastele, lastevanemate nõustamine, pedagoogide nõustamine)
- Sotsiaalsete oskuste arendamine (autismispektri häiretega õpilastele, aktiivsus- ja tähelepanuhäiretega õpilastele, käitumisraskustega õpilastele või mõne muu probleemi leevendamine)
- Muusikaterapia (õpilaste sotsiaalsete oskuste, motoorika, suhtlemisoskuse, kognitiivsete oskuste arendamine, tunnete ja loovuse väljendamine ning eduelamuse kogemine)
- Massaaž (korrigeerib lihastoonust, parandab kudede hapnikuga varustatust ja eemaldab organismist toksiine, kiirendab ainevahetust, taastab energiat)
- Sotsiaalpedagoogi teenus (sotsiaalsete oskuste arendamine, käitumisraskustega õpilastele KTP koostamine ja pidamine jm).
- Erinevad loovteraapiad (tunnete ja loovuse väljendamine ning eduelamuse kogemine).
- Õpilaskodu ja pikapäevarühm (järelvalve ning pedagoogiline juhendamine ja suunamine õppes vaba aja sisustamisel, koduste õppeülesannete täitmisel ning sotsiaalsete oskuste arendamine)
- Huvitegevus (pakub eduelamust, toetab huvide ning sotsiaalsete oskuste arendamist)

- Individuaalne õppekava lihtsustatud õppe tasemel (loob tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks)
- Käitumise tugiplaan (toetab õigete käitumisharjumuste kujunemist, mittesoovitavate käitumisharjumuste ohjamist)
- Füsioteraapia (võimalike tervisekahjustuste ennetamine, liigeste liikuvusulatuse ja lihaste jõu säilitamine või parandamine, häirunud funktsioonide taastamine, kompenseerimine, valu leevendamine)
- Tegevusteraapia (puude korrigeerimine, iseseisvuse suurendamine tegeluste kaudu)
- Koostöö Sihtasutus Tallinna Koolitervishoid (tagada kooliõe ja arst-nõustaja koolitervishoiuteenus õpilastele: tervisliku seisundi jälgimine, tervisliku eluviisi kujundamine, haigestumiste ja krooniliste haiguste väljakujunemise ennetamine, meditsiiniliselt põhjendatud õppekoormuse rakendamise jälgimine, tervisliku keskkonna loomises osalemine ning vajadusel vältimatu abi osutamine)

Tugiteenuste spetsialistid koostavad õppeaasta lõpuks (vajadusel enne) tugiteenuse kokkuvõtte õpilase individuaalsuse arengu jälgimise kaardis. Tugiteenuste kokkuvõttes analüüsitakse õpilase tugevaid ja arendamist vajavaid külgi, arengudünaamikat ja planeeritakse edasine tegevus. Lähtuvalt eelnevast kavandatakse: tugiteenuste lõpetamine, tugiteenuste jätkamine samal või tõhusamal viisil, täiendavate uuringute teostamine, tugiteenuste vahetamine või pöördumise soovitamise koolivälisesse nõustamismeeskonda.

Koolivälised uuringud

Kui koolis rakendatud tugiteenused ei osutunud tulemuslikuks, viiakse läbi täiendavad koolivälised uuringud (Tallinna Õppenõustamiskeskuse spetsialistide esimese tasandi nõustamine, täiendavad meditsiinilised uuringud, vajadusel kohaliku omavalitsuse spetsialistide kaasamine, koostöö rehabilitatsioonikeskuse ja Rajaleidja spetsialistidega) ning nende alusel soovib kooliväline nõustamismeeskond õpilasele sobiva õppekava ja vajaliku toe määra. Lapsevanema nõusolekul rakendab kool meetmed.

Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse nõustamiskomisjoni ja uuringus osalenud spetsialistide soovitusi. Koostöös koolipidajaga kohaldatakse ruume ja õppevahendeid, õppetegevuse sisu ja raskusastet.

Arenguevestluste korraldamine

Arenguevestluse eesmärk

- Lapsevanematega parema usaldussuhte saavutamine.
- Õpilase arengupotentsiaali maksimaalne märkamise ja toetamine.
- Arengutakistuste kindlakstegemine, võimalusel uute ennetamine.
- Kodu kasvatuspõhimõtete ja väärtushinnangute teadasaamine.

- Lisainfo saamine lapse kohta: väljaspool kooli teostatud ja planeeritavad teraapiad, kui palju aidatakse last kodus õppimisel, milliseid tegevusi tehakse kooliväliselt lapse arendamiseks, probleemid seoses kooliga jne.
- Lastevanemate poolt oma lapse arengule esitatavate ootuste ja hinnangu teadasaamine.
- Lastevanemate ootused kooli, klassijuhataja, aineõpetajate suhtes.
- Tagasiside õpetajale.
- Koolipoolsete ootuste väljendamine lastevanematele. Ühise tulevikuplaani koostamine.
- Rahuloluuuringute läbiviimine

Arenguvestluse pidamise alused ja kord

Arenguvestlusi peetakse regulaarselt vähemalt üks kord õppeaastas

- Isikuandmete töötlemisel arvestatakse andmekaitseseaduses sätestatuga
- Saavutatud kokkulepete alusel toimuvad vajadusel järeltegevused: täiendav vestlus või ümarlaud, nõustamine, kokkulepete korrigeerimine, saavutatu hindamine (IÕK-ga õpilased, õpilased, kellele on koostatud käitume tugiplaan, sotsiaalsed probleemid, jm);
- Arenguvestlust peab klassijuhataja
- Õpetaja vahetumisel kehtivad kõik kokkulepped
- Lapsevanemale saadetakse arenguvestluseks e- kooli teade
- Klassijuhataja edastab lapsevanemale üldtemaatika
- Klassijuhataja edastab aineõpetajatele hinnangulehed (vorm õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardis) ning aineõpetajad täidavad need kokkulepitud kuupäevaks
- Arenguvestlus dokumenteeritakse e- koolis ja õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardis
- Arenguvestlust peetakse privaatses ruumis, mis on mugav ja kus puuduvad võimalikud segajad

Arenguvestluse osapooled

- Õpilane
- Lapsevanem
- Klassijuhataja

Klassijuhataja loob hinnanguvaba suhtumise osapooltesse, positiivse õhkkonna ja selgitab osapooltele arenguvestluse vajadusest. Vajadusl kaasab klassijuhataja kooli direktori või õppealajuhataja, psühholoog, logopeedi, terapeudid, aineõpetajad või kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja vm.

Karjääriteenuse korraldamine

Õppe- ja kasvatustegevuse käigus õpilased:

- teadvustavad oma huvid, võimed ja oskused;
- kujundavad adekvaatse enesehinnangu;
- arendavad oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
- suunatakse mõistlike ja isiksuse eripära arvestavate karjääriplaanide valikute suunas;
- teadvustavad elukestva õppe vajadust.

Karjääriteenuse korraldusega tegelevad koolis:

- klassijuhataja,
- psühholoog
- aineõpetajad

Karjääriteenuse läbiviimiseks rakendatakse:

- läbivat teemat „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”;
- ainetunde ja ainetevahelist lõimingut ainetundides;
- valdkonnaüleseid ülekoollisi projekte ja ühisüritusi;
- õppekäike, ekskursioone, õuesõppetunde
- õppemeetodeid: praktilised tegevused, grupitööd, loengud jm

9. klassis toimub klassijuhataja ja psühholoogi koostöös õpilaste karjäärinõustamine:

- kutseõppeasutuste ühiskülastused,
- õpilaste individuaalsed kutsenõustamised ja vestlused psühholoogiga,
- lastevanemate nõustamised (arenguvestlus ja klassikoosolekud kutsenõustamise suunitlusega)

Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

Õpetaja tööplaan on dokument, mille alusel toimub õppetöö klassis. Tööplaani koostamine ja arendamine kuulub aineõpetaja pädevusse. Tööplaan koostatakse lähtuvalt kooli õppekavast ja tunnijaotusplaanist kokkulepitud perioodiks kalenderplaanina: lihtsustatud õppes õppeveerandite kaupa, toimetuleku- ja hooldusõppes poolaastate kaupa. Õpetaja töökava on koostatud tööks kindlas klassikollektiivis. Tööplaan on töö üldise planeerimise aluseks. Õpetajal on lubatud vajadusel kalduda töökavas planeeritust kõrvale, parandused fikseerida ühe õppepäeva jooksul töökavas. Õpetaja vastutab tööplaanis ettenähtud terviku õpetamise eest. Tööplaan seab raamid, kuid ei tohi piirata õpetaja loovust.

Kohustuslikud andmed õpetaja tööplaanis on:

- õpetaja nimi
- klass ja õppeaine
- periood (õppeveerand, poolaasta, õppeaasta)
- õppemaht ja ajakava
- oodatavad õpitulemused (õppesisu, meetodid, hindamise viisid jm teenivad eesmärkide/õpitulemuste saavutamist).
- õppesisu (põhi- ja alateemade esitamine)
- kasutatavate meetodi ja töövõtteid
- oodatavad õpitulemused
- teadmiste ja oskuste hindamise viis
- lõimingu sh läbivate teemade käsitlemine
- õppekirjanduse ja õppevahendite loetelu
- individuaalse(te) õppekavade rakendamise viisid

Õpetaja tööplaani vorm õppekava lisas (lihtsustatud õpe Lisa 10, toimetuleku õpe Lisa 11, hooldusõpe Lisa 12). Vormi kasutamine ei ole kohustuslik.

Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Kool teavitab õpilasi ja lapsevanemaid:

- koolikorralduse küsimustest
- õppeveerandite või poolaasta jooksul läbitavatest peamistest teemadest,
- tasemetööde ja koolieksamite korraldamise alustest ja korraldusest edastatakse õpilasele ja tema seaduslikule esindajale jooksva kooliaasta 1. veebruariks
- vajalikest õppevahenditest,
- hindamise korraldusest,
- planeeritavatest üritustest,
- õpilasele kohaldatav päevakava
- õpilase õigustest ja kohustustest
- õpilase õpitulemustest (hinnetest, sõnalistest hinnangutest)
- teabe juurdepääsu võimalustest (koduleht, meililistid jms)

Teabe edastamise viisid:

- kooli koduleht,
- lastevanemate listid (ülekoolilised, klasside omad),
- e-kool,
- kool-kodu vihikud, õpilaspäevikud,
- nõustamiskokkuvõtted,
- arenguveestluste protokollid,
- vajadusel väljavõte ÕN protokollidest,
- ümarlaua protokollid,

- hinnetelehed,
- klassitunnistused,
- teadetetahvlid,
- e-mail,
- telefon,
- vajadusel kirja teel,

Kool korraldab:

- kooli lastevanemate üldkoosolekuid, vähemalt üks korda õppeaastas,
- klassikoosolekud, vähemalt kaks korda õppeaastas,
- õpilase arenguestlused, vähemalt üks kord õppeaastas,
- teemapõhiseid ja juhtumipõhiseid ümarlaudu (vastavalt vajadusele),
- tugispetsialistide nõustamised (vastavalt vajadusele).

Kool avalikustab kooli kodulehel kooli vastuvõtu tingimused ja korra, kooli kodukorra, jm vajaliku teabe

Kool nõustab lapsevanemaid ja õpilasi:

- õppe- ja kasvatusküsimustes,
- õpilase arengu toetamise küsimustes vastavalt koolis väljatöötatud tugiteenuste süsteemile,
- tugivõrgustiku loomises
- edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Kooli õppekava on pidevas arengus. Koos ühiskonna arengu ja muutumisega muutub ja areneb ka kooli õppekava. Õppekava koostamine ja arendamine eeldab õpilaste, õpetajate, juhtkonna, kooli hoolekogu, lastevanemate, kooli omaniku, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostööd riikliku õppekava üldosa mõtestamisel ja ainekavade koostamisel. Õppekava arendamisega tegelevad ainekomisjonid ja arendustööst võtavad osa kõik pedagoogid. Õppeaasta alguses otsustab kooli hoolekogu ja õppenõukogu kooli õppekavas planeeritud muudatused. Õppeaasta jooksul tehtud muudatused hakkavad kehtima uuel õppeaastal. Õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.

Lihtsustatud õppe ainekavad

Taotletavad õpitulemused 1. klassis

- Tunneb end oma riigi kodanikuna, pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
 - o nimetab oma nime, kooli, klassi, kodu asukohta, õdede-vendade ja vanemate nimesid;
 - o väärtustab kodu ja perekonda;
 - o teab oma kohustusi kodus ning kirjeldab võimalusi, kuidas pereliikmeid kodustes töödes abistada;
 - o teab Eesti lipu värve nende õiges järjestuses;
- Eristab oma-võõrast - teeb vahet endale ja teistele kuuluvate asjade vahel;
- Hoiab abiga korras oma koolitarbed ja välimuse, märkab ilu enda ümber ja hoiab puhtust;
 - o märkab õpetaja suunamisel ümbritsevate esemete välimust, esemete ja ruumide puhtust ning korrashoidu;
 - o valmistab ette ja korrastab õpetaja juhendamisel oma töökoha ja lähiümbruse; o hoolitseb isikliku välimuse ja hügieeni eest (kammib juukseid, peseb käsi ja hambaid, kasutab tualetti);
- Kuulab ja vastab küsimustele;
 - o vastab dialoogi repliigile, alustab dialoogi oma soovide ja vajaduste väljendamiseks;
 - o kirjeldab ennast, oma kodu ja klassiruumi ning lemmiktegevusi õpetaja küsimustele toetudes
- Osaleb ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
 - o osaleb ühistes (õppe)mängudes ja suudab meeldetuletamisel mängureeglitest kinni pidada;
- Käitub tuttavas situatsioonis (sh looduses) õpitu ulatuses viisakalt
 - o kasutab elementaarseid viisakusväljendeid;
 - o käitub söögilauas viisakalt ja arvestab teistega;
 - o järgib ühissõidukisse sisenemise ja väljumise korda;
 - o orienteerub kodus, koolis ja kooliteel (täiskasvanute abil);
 - o teab, kuidas ohutult sõiduteed ületada, ja käitub vastavalt;
- Hindab kaaslaste käitumisakte meeldib/ei meeldi-tasandil ning õppesituatsioonis õige / vale tasandil;
- Täidab ülesandeid koostegevuses, eeskuju, näidise järgi;
 - o lahendab ülesandeid koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi (värvimis-, sobitus-, valikülesandeid jt);
 - o keskendab õpetaja (täiskasvanu) suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile ning leiab koostegevuses vajaliku teabe;
 - o Koostab etteantud esemete või piltide järgi matemaatilisi jutukesti;
 - o koostab ja lahendab õpitud arvude piires õpetaja abiga lihtsaid tekstülesandeid (ülesannete temaatika seotud laste endi tegevustega ja ümbritseva tegelikkuse mõtestamisega).
 - o tunneb ära õpitud kasutatava materjali (paber, plastiliin, savi, looduslik materjal jms.);
 - o rebib paberit eesmärgistatult;
 - o lõikab silma järgi ning kontuuri (sirgjoon) mööda paberitükke ja ribasid,
 - o oskab liimida paberit;
 - o oskab voltida paberilehte pooleks ja neljaks ning ruudu diagonaalselt pooleks;
 - o oskab voolida rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid;
 - o häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeeme, määrab häälikujärje sõnas;

- o määrab õpetaja võrdleva hääldamise abil häälikute pikkuse 1–2-silbilistes sõnades ja kasutab sõnu analüüsid sobivaid sümboliteid (noope);
- o laob analüüsitud sõnu tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja;
- Nimetab mõisteid ööpäev ja aastaajad;
 - o nimetab nädalapäevi, ööpäeva osasid ja aastaaegu õiges järjekorras ning aastaegadele iseloomulikke loodusnähtusi.
- Vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi;
 - o joonistab kujundeid, esemeid ja olendeid orientiiride ja šablooni abil;
- Eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi;
 - o teab kujundite ring, kolmnurk, nelinurk nimetusi, suudab neid kujundeid näha ümbritsevatel esemetel;
 - o tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi;
- Järjestab ja rühmitab esemeid, kujutisi ja nähtusi suurustunnuste (suur, väike, pikk, lühike, kõrge, madal, lai, kitsas, paks, õhuke jt), asenditunnuste (ülal, all, keskel, äärel, vahel, ees, taga, eelneb, järgneb, sees, väljas, vasakul, paremal jt) ja ajatunnuste (varem, hiljem, enne, pärast, eile, täna, homme, hommik, päev, õhtu, öö, kiiresti, aeglaselt jt) järgi;
 - o eristab õpitud taimi, loomi, linde ja loodusnähtusi, õpetaja küsimustele toetudes kirjeldab neid 2–3-sõnalise lausega;
 - o nimetab õpitud kodu- ja metslinde, taimi, nende kuuluvusrühma (piltide rühmitamine);
- Viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- Mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab situatsioonist lähtuvalt 3-4-sõnalist lihtlauset;
 - o määrab sõnade järjekorra 3–4-sõnalises lauses;
 - o väljendab oma mõtet vähemalt tuumlausega;
 - o tunneb suuri ja väikseid trükitähti;
 - o kirjutab väikseid kirjatähti;
 - o loeb veerides 1–3-silbilisi sõnu, tuumlauseid ja vähe laiendatud lihtlauseid, saab aru loetu tähendusest oma kogemuste piires
- Arvutab 10 piires.
 - o loendab õigesti ja teeb loendamise abil kindlaks kuni kümne eseme arvu;
 - o loeb, järjestab ja võrdleb (ka kirjalikult) arve 10 piires;
 - o tunneb 5- ja 10-euroseid rahatähti, 1- ja 2-euroseid münte ning 1-, 2-, 5- ja 10-sendiseid münte;
 - o kirjutab numbreid 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ja 0;
 - o teab õpitud arvude liitehitust;
 - o liidab ja lahutab õpitud arvude piires (loendamise toel; peast);
 - o tunneb ja kasutab märke (+, -, =) ning vastavaid sõnu;
- Õpilane suhtleb vanemate, kaasõpilaste ja õpetajatega, kasutades digivahendeid ja rakendusi eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepitud reegleid.
- Õpilane kasutab digivahendeid kodus ja koolis heaperemehelikult ning pöördub vajadusel abi saamiseks juhendaja poole.

Taotletavad õpitulemused 2. klassis

- Väärtustab iseennast ja teisi

- o teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- o teadvustab oma enesetunnet ja teavitab sellest kaaslasi;
- o kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport;
- o väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres ning teab oma kohustusi;
- o kirjeldab oma perekonda: pere suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus);
- o jutustab oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel (5–6 lauset);
- o väärtustab Eestit – oma kodumaad ning tunneb Eestimaa sümboleid - lipp, vapp, hümn; suitsupääsuke, rukkilill;
- o kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- o nimetab näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste 4–6 emotsiooni;
- o eristab oma-võõrast-ühist;
- Hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust ja märkab ilu enda ümber;
 - o valmistab ette ja korrastab õpetaja suunamisel oma töökoha;
 - o nimetab oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise võimalusi – vahendeid ja vajalikkust;
- Tunneb ja nimetab erinevaid materjale - paber, kartong, plastiliin, savi, riie, lõng, looduslik materjal ning töövahendeid
- Osaleb õpitud süžee mängudes;
- Käitub tuttavas situatsioonis (sh looduses) viisakalt ja õpitu ulatuses;
 - o korduvates situatsioonides kasutab viisakusväljendeid;
 - o kirjeldab viisakat käitumist koolis, külas ja koduümbruses;
- Hindab oma ja teiste käitumist ning käitumisakte õpitu situatsioonis õige/vale ning meeldib/ei meeldi tasandil;
 - o kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;
 - o palub ohuolukorras ja õnnetusjuhtumi korral abi (sh oskab kasutada telefoni, valida hädaabi numbrit).
- Kuulab kaaslast, alustab ja jätkab dialoogi (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostegevusele, nõustumine, loobumine);
- Täidab ülesandeid omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi;
 - o täidab tuttavaid verbaalselt esitatud ühe- ja kaheosalisi tööjuhiseid valdavalt iseseisvalt;
 - o täidab käelise tegevuse ülesandeid koostegevuses, eeskujul, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.
 - o oskab voltida lihtsamaid esemeid;
 - o oskab joonistada šabloonil abil lihtsamaid kujundeid, neid välja lõigata, liimida ja täiendada;
 - o oskab lõigata silma järgi õhukest riidet;
 - o oskab kasutada erinevaid voolimisevõtteid (veeretamine, rullimine, lamedaks surumine, venitamine, pigistamine);
 - o leiab paberlehel ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe suunamisel;
- Selgitab mõisteid ööpäev ja aastaajad;
 - o seob ajamõisted üleeile, eile, täna, homme ja ülehommene nädalapäevadega;
 - o kirjeldab kella numbrilauda, tunneb osutite nimetusi ja määrab aega täis- ja pooltundides;
- Nimetab, rühmitab ja võrdleb elusolendeid, esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;

- o toob esile võrreldavate elusolendite, objektide iseloomulikud tunnused (õpetaja abiga või küsisõnade toel);
- o iseloomustab loodusvaatlustes nähtut (tugisõnadele toetudes);
- o nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest;
- o kujutab kõrvutiasetsevaid sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana;
- Kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;
 - o mõistab, koostab (4–5 sõna) ja kasutab sensomotoorsetele kogemustele toetuvat laiendatud lihtlauset;
 - o kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest (3–4 lausega);
 - o taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused);
 - o leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, järjestab sisu järgi pildiseeria, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil;
- Loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa.
 - o määrab häälikujärje sõnas;
 - o määrab häälikurühma tabeli alusel;
 - o muudab ja määrab abivahendi abil 1–2-silbilistes sõnades lihthääliku pikkust;
 - o kirjutab analüüsitud 1–2-silbilise sõna häälikkoostist moonutamata;
 - o teeb lugema õpitud lause ära kirja lühikeste sõnade ja kõnetaktide kaupa.
- Arvutab 20 piires.
 - o tuletab loendamise abil arvud 11-20;
 - o loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 20 piires;
 - o eristab kahekohalises arvus kümnelisi ja ühelisi;
 - o liidab ja lahutab teise kümne piires esemete hulkade toel;
 - o liidab ja lahutab üleminekuga kümnest (soovitavalt ka peast);
 - o tuletab antud liitmisülesandest kaks lahutamisülesannet ja lahutamisülesandest kaks liitmisülesannet;
 - o koostab ja lahendab õpitud arvude piires peast ühetehtelisi tekstülesandeid ja kirjeldab ülesande lahenduskäiku.
 - o tunneb 20-eurolist rahatähte ja 20-sendilist münti ning oskab varemõpitud rahatähtedest ja müntidest moodustada etteantud rahasumma
- mõõdab pikkust sammude ja mõõdupulga abil
- eristab sirget kõverjoonest, joonestab joonlaua abil sirgjoont läbi ühe ja kahe punkti;
- tunneb pikkusühikut sentimeeter ja oskab mõõtejoonlaua abil mõõta lõigu pikkust sentimeetrites ning võrdleb lõikude pikkusi mõõtmistulemuste põhjal;
- oskab näidata kolmnurga ja nelinurga külgi ja nurki;
- Õpilane suhtleb vanemate, kaasõpilaste ja õpetajatega, kasutades digivahendeid ja rakendusi eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepitud reegleid.
- Õpilane koostab visuaalse programmeerimiskeelega lihtsamaid programme, mis sisaldavad muutujaid, tsükleid, tingimuslikke lauseid ja protseduure.
- Õpilane kasutab digivahendeid kodus ja koolis heaperemehelikult ning pöördub vajadusel abi saamiseks juhendaja poole.

Soovituslikud õppematerjalid 1.-2. klassis

- K. Karlep, A. Kontor, E. Vihm. Aabits. Tartu, Studium 2010.
- K. Karlep, A. Kontor, E. Vihm. Eesti keele töövihik 1. klassile.1. osa. Tartu, Studium 2010.
- K. Karlep, A. Kontor, Eesti keele töövihik 1. klassile. 2.-3. osa. Tartu, Studium 2011.
- K. Karlep, A. Kontor. Kuulates lugema. Kuulan. Loen. Mõistan. Tartu, Studium 2011.
- K. Karlep, A. Kontor. Aabitsa ja töövihikute kasutamise üldised põhimõtted. Õpetajaraamat. Tartu, Studium 2010
- K. Karlep. Kõnearendus. Emakeele abiõpe II. Tartu Ülikooli Kirjastus 2003
- H. Kivipõld "Ettevalmistavaid harjutusi lugema-kirjutama õppimiseks"
- Noobid, tähed, liikuv aabits
- Häälikurühmade tabelid
- E. Värv „Mõttele ja arvuta“ I-II osa. TEA kirjastus
- E. Värv „Matemaatika tööraamat 1. klassile“ I-III osa. TEA
- E. Värv „Kukeaabitsa numbrivihik“ TEA
- S. Lilleste „Arvuta 10 piires. 1. klassi numbrivihik.“ Avita
- K. Rüütel, M. Maila, A. Kontor „Lahendades lahendama. Tekstülesandeid õpiabiks 1.-3. Klassile“. Studium
- K. Kütimets „Matemaatikamängud. Lasteaias ja esimeses kooliastmes“. Atlex
- <http://www.edu.fi/etusivu>
- <http://www.mathplayground.com/games.html>
- „Lasteaia loodusõpetus“, A. Põldaru, M. Olt
- „Kukeaabitsa loodusvihik“, I. Timoštuk
- „Loodusõpetus I klassile“, O. Nilson, H. Karik, A. Saar. Koolibri 1996 (pildid jutustamiseks)
- Kukeaabitsa liiklusvihik
- Liiklusaabits
- K. Kepler Tervisesaarel (5-7 aastaste laste töövihik)
- Seinapildid
- H. Gabral, T. Põldmaa . Kunst 1.-3. klassile. Kirjastus Koolibri 2000.a.
- G.Saarso. Meistrimehed oleme .I osa- Paberi-ja papitööd. Kirjastus Avita 1999.a.
- R. Tiitsmaa. Voolitud fantaasiad. Saara kirjastus. 2008.a.
- L. Leppoja, K. Ivanova, Hakkame joonistama.
- G.Saarso. Meistrimehed oleme .II osa- Paberi-ja papitööd. Kirjastus Avita 2000.a.
- F. Watt,A. Milbourne, R. Dickens ." Suur joonistamise raamat". Kirjastus Koolibri 2007 a
- Värvimisraamatud jmt.
- F. Watt, Laste kunstiraamat
- L. Jõe (2010) Nobedad näpud. Erinevaid meisterdamisvõtteid. AS TEA Kirjastus.
- J. Hiip (2010) Voolimine ja lõikamine. Uudsed võtted käsitöötundi. AS TEA Kirjastus.
- M. Larsson, A. Jeppsson (2011) Meisterdamine läbi aasta.
- <http://www.isetegija.net/index.php?pid=86>
- <http://www.miksike.ee/documents/main/lisakogud7kylli/eessona,html/>

Eesti keel

Õppeaine kirjeldus

Eesti keele õpetusel on lihtsustatud õppekava vajava lapse arengus keskne osa. Keel on suhtlemisvahend, tunnetustegevuse vahend, oma ning teiste tegevuse kavandamise ja reguleerimise vahend, tal on oluline osa õpilase isiksuse kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel.

Eesti keele õppimine on lihtsustatud õppekava vajava lapse eripärast lähtuvalt korrigeeriva suunitlusega. Eesmärk on arendada kõnefunktsioone ning vähendada kõnearengu mahajäämust eakaaslastest. Eesti keele õpetamisel korrigeeritakse õpilase üldist arengut: keele kaudu teadlikustab õpilane oma õpitoimingud; kõne osalusel arenevad psühhomotoorika, kognitiivsed protsessid, tunde- ja tahtevald ning teised isiksuse omadused. Samas tuleb arvestada, et laps suudab mõista ja sõnastada vaid seda, mis on tema jaoks oluline, mida ta on ise märganud, kogunud ja endale teadvustanud. Õppetöös tuleb lähtuda ümbritseva keskkonna tajumisest ja õppija tegevustest.

Kõnet kasutab õpilane oma igapäevaste tarvete rahuldamiseks, õpitegevuses, mängus. Kõnelema õppimine toimub õppediaaloo kaudu ja muid verbaalseid ülesandeid täites, samuti igapäevase suhtlemise käigus. Lapsi ergutatakse igati kõnelema.

Õppimise oluliseks eesmärgiks on keeleüksuste omandamine, kõne mõistmine ja kõnelemise arendamine, lugema ja kirjutama õppimine. Eesti keele õpetus on ka teadmiste hankimise, õpitegevuse kavandamise ja reguleerimise vahend. Õpilane peab valdama kuulamist (keele valdamise alusoskus), kõne mõistmist, kõnelemist, lugemist ja loetust arusaamist, kirjutamist.

Lugemisel on oluline koht kõnearengu korrigeerimisel: õpilane omandab kirjaliku kõne lauseehituse ja paljud uued lausemallid, areneb verbaalne operatiivmälu, sõnavara ja sõnade seostamise oskus (sh sõnade kasutamine uutes ühendites ja ülekantud tähenduses). Kujuneb ühtlasi ettekujutus tekstide ehitusest ja liikidest.

Lugemistundides tegelevad õpilased mitmesuguste tekstidega, ka ilukirjandusega. Ilukirjandus aitab mõtestada inimkogemusi, mõista inimeste käitumist, õpetab analüüsima käitumisakte ja ette nägema nende tulemusi. kogemusi inimsuhetest. Loetakse piiratud mahuga tekste, esimesel kooliastmel neid adapteeritakse. Siiski on loetavad tekstid üks peamisi teadmiste allikaid, eriti algklassides. Tekstide sisu, mõtte ja keelendite analüüs vajab igakülgset juhendamist. Lugemise vastu huvi kujundamine on üks eesti keele õpetuse ülesannetest.

Keeleõpetus on praktilise suunitlusega, st et keeleteadmiste osakaal on väike ning piirdub lugemiseks, kirjutamiseks ja lauseõpetuseks vajalike kujutluste ja terminitega. Esikohal on praktiline harjutamine. Uus keeleühik omandatakse etapiti. Mõistmisele eelneb keeleühiku äratundmine, iseseisvale kasutamisele aga moodustamine või koostamine, seejärel rakendamine. Kõik järeldused tehakse praktilise vaatluse ja harjutamise tulemusel.

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida;
- 2) osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet.
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus;
- 8) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 9) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 10) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 11) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

Lõiming

Lihtsustatud õppes on eesti keel integreeritud õppeaine, kus lõimuvad nii lugemise kui keeleõpetuse eesmärgid ning mida arvestatakse teiste ainete õpetamisel. Eesti keele ainekava on orientiiriks teiste ainete õpetajatele: vajalik on arvestada laste saavutatud kõnelist taset (omandatud sõnavormid, lauseliigid, teksti tüübid) ning sellele toetudes valida või koostada õppematerjal ning korraldada õpetus teistes ainetes.

Pädevuse arendamisel arendatakse eeskätt keele kasutamisoskust erinevates suhtlusolukordades ja vajadusel antakse sellele toeks teoreetilisi teadmisi. Riiklikus õppekavas väljendatud üldpädevuste arendamise kaudu kujundatakse kõige kesksemad isiksuseomadusi nagu eetilisus, sotsiaalne vastutustunne, enesemõtestamine, õppimisvõime, suhtlusoskus, probleemilahendusvõime ja ettevõtlikkus. Lõiminguvõimalused on paljuski seotud õpetaja kompetentsusega, kuid sõltuvad ka tahtest otsida loovaid koostöövõimalusi nii ainekavade kui ka oma kooli tasandil.

Kui lähtuda seisukohast, et eesti keele õpetuse eesmärk on õpilase emakeelepädevuse arendamine kõigi osaoskuste ulatuses, siis võib emakeeleõpetust lõimida edukalt ükskõik millise ainega, sest kõigi teiste ainete sisu omandatakse eesti keele vahendusel ja põhimõtteliselt võiks siis ka eesti keele pädevuste arendamisel kasutada mistahes tekste.

Vertikaalne lõiming toimub ühe õppeaine sees aastate jooksul liikumisel raskemalt keerulisemale, st lõimingut kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt terviku moodustamise eesmärgil. Lõimimise edukus eeldab aine piires õppeaine sisu tundmist nii eelnevates kui ka järgnevates klassides.

Vertikaalne lõiming võib oma olemuselt olla kas lineaarne või spiraalikujuline.

Eesti keele õpetamine lihtsustatud õppekava järgi on üles ehitatud kontsentriliste ringide põhimõttel- seega siis spiraallõimingu loogikat järgides.

Spiraallõiming on selline viis ainet organiseerida, kus aasta-aastalt muutub õpitava sisu ja maht keerulisemaks, samas aga käsitletakse igal aastal kogu ainet võimalikult laialt. Infoühiskonna tulekuga on emakeeleõpetuse eesmärk tunduvalt teisenenud, sest esmatähtsaks on muutunud toimiva emakeelepädevuse kujundamine. Ühes sellega muutub järjest olulisemaks aine ülesehitusel arvestada spiraallõimingut. Seega on eesti keele aine praegu liikumas teadmistekesksete ainete seast praktiliste ainete hulka. Ühes sellega muutub järjest olulisemaks aine ülesehitusel arvestada spiraallõimingut.

Horisontaalne lõiming tähendab seose loomist erinevate õppeainete vahel, nii et õpilastel kujuneks õpitavatest nähtustest terviklik aine piire ületav ettekujutus. Horisontaalne lõiming võib olla erineva tugevusega, alates lihtsast ainesisude omavahelisest sobitamisest kuni sugulasainete õppe täieliku ühitamiseni. Lõimingu kavandamisel tuleks lähtuda sellest, et ainete sobitamine peaks mõistlike pingutuste korral andma selge ja positiivse tulemuse terviku kujundamisel. Kui me tahame leida võimalusi erinevate õppeainete lõimimiseks, näiteks mõistete või teemade kaudu, tuleb appi võtta klassiti lahti kirjutatud ainekavad. Järgnevalt peaks väga põhjalikult analüüsima erinevate ainete õppesisu klasside lõikes, et leida võimalikke ühisosi. Kogu see töö tuleks ära teha enne töökavade koostamist, sest lõiming peaks kajastuma ka töökavas.

Tähelepanelikult tuleks jälgida eelmise klassi õpitulemusi eesti keele ainekavast (nt ajaloo õpetamisel 6.klassis on vajalik arvestada eesti keeles saavutatud õpitulemusi 5.klassi lõpuks, 6.klassi eesti keele tulemused on aluseks õppele 7.klassis jne). Lugemiseks valitavad tekstid peavad sõnavara ja lauseehituse poolest vastama laste lugemisoskuse tasemele.

Eesti keele oskuste kinnistamiseks on vajalik, et ka teiste ainete õpetajad nõuaksid lastelt nende tööde vormistamist vastavalt klassi ainekava nõuetele, seda nii õigekirja kui grammatiliste vormide kasutamisoskust silmas pidades.

Horisontaalses lõiminguks võib eristada mitut lõimimisviisi, mis erinevad omavaheliste sidemete tugevuse ja tiheduse poolest.

Ajalise kooskõla puhul seatakse õpe nii, et kahe sisuliselt lähedase aine õpetus toimub ajaliselt paralleelselt, samal veerandil või õppeaastal. Õpiühikud seatakse nii, et samu mõisteid või nähtusi käsitlevad ainetunnid toimuvad ajaliselt lähedasel ajal. Ajalise kooskõlaeelis on, et õpilaste oskused ja teadmised muutuvad paremaks, kui õpetajad demonstreerivad õppeainete vastastikuseid seoseid elu erinevatest tahkudest. Õpetajate omavahelise suhtlemise suurenemine võimaldab tunda õppida üksteise ainekavasid ja muutuda loovamaks

Tähtpäevade teemad, aastaegade vaheldumine looduses kajastuvad nii eesti keele tundides kui ka kunsti- ja tööõpetuse tundides.

Eesti keele lõimumine matemaatika, loodusõpetuse, laulmise, kunsti- ja tööõpetuse tundides on aluseks sellele, et laps oskab teha seoseid, üldistada, tema keeleoskus tagab arusaamise loodusnähtustest, inimestevahelistest suhetest ja ümbritsevast.

Valdkonnasisene lõiming võimaldab luua ainetevahelisi seoseid.

Valdkonnasisese lõimingu puhul on õppeained eraldatud, kuid nende vahel on olemas ühendavad teemad, põhimõtted või meetodid, mis muudetakse õpilaste jaoks selgelt nähtavaks. Seega eeldab valdkonnasisene lõiming ainete rühmitamist valdkondadeks ja ühisosa esiletõstmist. Et õpilane oskaks, tahaks ja suudaks ühe õppeaine tundides saadud teadmisi ja oskusi teise aine tundi üle kanda, tuleb seosed nähtavaks teha, st neile tähelepanu juhtida. Lõimuvate teemade õpetamiseks ei pea ilmtingimata eeldama ajalist kooskõla.

Emakeel on õppeaine, mis on juba olemuslikult seotud kõigi teiste koolis õpitavate ainetega. Enamus õppetööst toimub emakeeles. Kui laps ei omanda soravat lugemisoskust, tekivad tal varem või hiljem raskused ka teiste ainete õppimisel. Emakeeletundides omandatakse ka õigekirjaoskus ja põhisojavara, mis aitab mõista ja luua tekste kõigis ainetes.

Seos sotsiaalainetega

Sotsiaalainete, s.o ajaloo, inimese- ja ühiskonnaõpetuse õpet toetab eesti keele õpetus mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetab maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist, ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Tekstide valikul ja käsitlemisel peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus, suhted kodus ja koolis, omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus, kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Just väärtushoiakute ja kõlblusküsimuste tasandil tekib kirjandusel oluline ühisosa. Kasutada saab õpikutes ning lugemik-tööraamatus olevaid tekste, kuid vajadusel tuleb õpetajal otsida lisa, et käsitleda ühiskonnaelus aktuaalseid ning olulisi valdkondi. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetab maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist, ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Emakeele õpetuses ja sotsiaalainetes arendatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, arutlusoskust, info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi, samuti õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute ja ajaloosündmuste nimetuste õigekirja. Metoodilisteks ühisvõteteks on kindlasti rollimäng ja sotsiodraama. Ajalugu on lõimitud kirjandusõpetusse muistendite (sh vägilas- ja ajaloolised muistendid) teema kaudu, kus tähtis on minevikulise olustiku, sündmuste ja isikute kujutamine. Lõiming inimeseõpetusega väljendub lugemistekstides viisaka käitumise, tervitamise, täiskasvanute kõnetamise, lauakommete õpetamisega jms. Ohuõpetus lugemistekstide ja vestluste kaudu, näiteks: tulekahi, hädaabi, looduslikud ohud. Liikluskasvatus käib läbi lugemistekstide ja keeleõpetuses kasutatavate harjutuste.

Seos loodusainetega

Ka loodusainete õpe eeldab head lugemise ja õppetekstiga töötamise oskust. Loodusainete õpitulemuste saavutamiseks on oluline õpetajate omavaheline koostöö: ka lugemistunnis tuleks

lugeda ja analüüsida vastava sisuga tekste, loodusõpetuse tekstide valikul aga arvestada emakeelealaseid oskusi ning vajadusel neid kohendada.

Loodusainete õppetekstide ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti funktsionaalset lugemisoskust ja tekstitööd. Oluline on, et õpitaks õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalaste tekstide lugemine aitab kaasa looduse tundmaõppimisele ja väärtustamisele.

Fauna ja floora, maade ja paikade tundmine võib omakorda aidata kaasa loodust kirjeldavate kirjandusteoste mõistmisele, aga ka loodusteemalistest luuletustest ja rahvaluuletekstidest arusaamisele. Paljud folkloorsed müüdid ja muistendid seletavad maailma, loodusnähtuste, taimede ja loomade teket. Inimlike käitumisjoontega loomtegelastele toetub loomamuinasjutu ja valmi allegooria. Rahvaluule esitab loodust inimese sõbrana või abilisena, meeleolude loojana, koduse ja turvalise paigana. Loodusmotiivid on sageli keelelise kujundlikkuse aluseks. Kirjandustunde võib võimaluse korral läbi viia ka looduses (pargis, metsas, botaanikaaias jm).

Seos matemaatikaga

Matemaatika õpitulemuste saavutamisele aitab kaasa, kui matemaatiliste probleemide selgitamisel, tekstülesande sõnastamisel ja analüüsil toetutakse eesti keele tundides omandatud oskustele (tekstides kasutatakse sõnade muutevorme ja lausetüüpe, mille tähendus on lastele mõistetav). Õpikutes, mis on koostatud lihtsustatud õppekava alusel, on nimetatud põhimõtte enamasti rakendust leidnud, kuid sageli lahendatakse ülesandeid ka teistest õpikutest. Sel juhul tuleb arvestada, et raskused ülesande lahendamisel võivad tuleneda teksti mittemõistmisest kui matemaatiliste oskuste omandamatusest.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav funktsionaalne lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Matemaatika ja emakeele lõimimine peaks realiseeruma eelkõige korrektses emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel. Nii nagu emakeeles, nii ka matemaatikas peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti lause lõpus jne.

Seos kunstiainetega

Muusikaõpetus

Lõimimine muusikaõpetusega toimub läbi luuletuste ja liisusalmide õppimise. Eesti keele tundides käsitletavaid luuletusi ja riime õpitakse laulma, teatud salme saab rütmistada. Eesti keele tundides käsitletavaid ringmänge, rahvakombeid saab kinnistada muusikaõpetuse tundides.

Muusikaõpetust on raske ette kujutada ilma emakeele kasutamiseta. Rahvalaulud edastavad meile kunagi kasutatud keelt, keelevorme ja sõnavara. Kaasaegsete laulude kaudu tutvuvad õpilased nii paljude heliloojate kui ka luuletajate loominguga.. Samuti mõjub laste kõne arengule positiivselt muusikapalade kuulamine, laulutekstide ning luuletuste eelnev analüüs eesti keele tunnis. Eriline väärtus on rahvamuusikal.

Nii muusikaõpetus kui ka kirjandus arendavad õpilase lugemisoskust. Laulu õpetamise juures on väga oluline õpilasele rääkida laulu sõnade autorist, kelleks on sageli juba kirjanduse tunnist tuttavad kirjanikud ja luuletajad, näiteks Leelo Tungal, Ellen Niit jt. Samuti on laulu teksti analüüsimine ja selle mõtestamine vastavalt kooliastmele eelduseks, et õpilased mõistaksid antud laulu kui heliteost ja oskaksid seda vastavalt ka interpreteerida. Folkloorse materjali puhul saab viidata rahvalauludes keele rollile. Rahvaloomingu kaudu soodustatakse õpilasel kujundliku mõtlemise oskuse, keele, kultuuriloolise tausta mõistmise oskuse arengut; väärtustatakse õpilase päritolu, keele- ja kultuuriruumi kuuluvust. Rahvalauludes (ja mitte ainult rahvalauludes) kasutatud kujundlik keel ja alltekst nõuavad õpilaselt tõlgendusoskust, arendab emakeele kasutamisoskust ja laiendab õpilase sõnavara.

Kunstiõpetus

Põhikooli lihtsustatud ainekava kunstiõppes domineerib praktiline tegevus. Erialaste mõistete peamine kasutaja on õpetaja ning õpilased omandavad need heal juhul passiivse sõnavarana. Siiski on oluline, et ka õpilane saaks rääkida ning loomulikes situatsioonides kunsti verbaalset keelt kasutada. Selleks annavad võimalusi üksteise ja kunstnike tööde kirjeldamine ja analüüsimine, oma tööde esitlemine ja valikute selgitamine. Ka kunstiõpetuses on vaja arvestada laste kõnetaju ja – loome oskustega. Tekstide juurde kuuluvate illustatsioonide jõukohase analüüsi käigus kujuneb positiivne suhtumine kunstiteostesse.

Iga ülesande juures tuleks ka praktilise töö eel ja ajal vestelda kitsamalt ja laiemalt vastavast kunstialasest sisust, praktilise töö ainekavast (probleemist, teemast), lastes õpilastel jagada oma varasemaid kogemusi ning avaldada mõtteid ja tundeid nendega seoses. Päril palju erinevaid tegevusi võib põimida ümber värvide nimetuste. See ainekav pakub hulgaliselt võimalusi arutlusteks, mängudeks, info otsimiseks ja võrdlemiseks.

Õpilaste oma kirjandusliku loomingu illustreerimine või trükise koostamine ja kujundamine on võimalused, mis väga loomulikuna ühendavad kunsti emakeele ja kirjandusega, ning mida võib erineval tasemel õpitulemusi taotledes teha erinevates kooliastmetes. Valida saab tulemuse vormistamise käsitöise kunstiteosena või kaasaegset tehnoloogiat rakendava trükise maketina.

Seos kehalise kasvatusega

Kehalises kasvatuses omandab õpilane spordi- ja tantsualase oskussõnavara, mis toetab tema suutlikkust lugeda ja mõista spordialaseid tekste, väljendada end asjakohaselt nii kõnes kui kirjas. Kehalises kasvatuses on võimalik toetada numbrite loendamise, kehaosade nimetuste, suundade (otse, paremale, tagasi jne) omandamist

Seos tööõpetusega

Tööõpetus on mõistetavalt kerge intellektipuudega laste jaoks eluliselt üks olulisematest õppeainetest. Tööharjumuste ja -oskuste omandamise kõrval on tööõpetuses oluline roll suhtlemisel, oskusel korraldada ühistegevust, küsida abi, anda nõu. Vajalik on kujundada oskusi töötamiseks nii suuliste kui kirjalike juhiste alusel, kavandada oma tööd, plaani järgi seda sooritada ja kontrollida. Kui tööoskuste esimestel etappidel on verbaalselt aktiivne õpetaja, siis hiljem tõuseb õpilase kavandava-reguleeriva kõne osatähtsus. Ja selle tegevuse arendamisel on samuti vaja lähtuda eesti keele

ainekavast – kinnistada seal õpitut ja arvestada nii juhendite andmisel kui selgituste jagamisel õpilaste kõne mõistmise taset. Läbivad teemad on eesti keele tundides seotud kunsti- ja tööõpetuse tundides läbiviidavate töödega. Tähtpäevade teemad, aastaegade vaheldumine looduses kajastuvad nii eesti keele tundides kui ka kunsti- ja tööõpetuse tundides. Ühes aines õpitu kinnistub teises.

Teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming

saavutatakse õpetuse lõimimine erinevate õppeainete ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja -viiside abil. Sellisteks õppeülesanneteks võivad olla näiteks ühe õppeaine või ainevaldkonna piire ületavad õpilasuuringud, loovtööd, projektid jms, mis nõuavad õpilastelt oskust kasutada mitmetest erinevatest õppeainetest pärinevaid teadmisi ja oskusi.

Teemakeskse lähenemise väljundiks sobivad ka projektid, mille käigus rakendavad õpilased olemasolevaid teadmisi ja oskusi, aga saavad juurde ka uusi.

Lõiming koolivälise eluga kus õpetuse eesmärgid ei ole esitatud mitte aine sisemisest loogikast, vaid igapäevase elu nõudmistest lähtuvalt. Eesti riiklikus õppekavas kasutatakse õpetuse lõimimiseks koolivälise eluga läbivaid teemasid.

Lõiming läbivate teemadega pakub suurepärase võimaluse muuta emakeeleõpetus rohkem tegeliku elu vajadustest lähtuvaks. Seega tuleks õppetöö planeerimisel alustada küsimusest: millistes olukordades inimesel keelepädevuse üht või teist osaoskust kasutada tuleb, st millised on need olukorrad, millega inimene ühiskonnas toimides kokku puutub ja millega hakkamasaamiseks tuleks teda ette valmistada. Olukordade valikul on hea lähtuda õppekava läbivatest teemadest.

Üldpädevused

Riiklikus õppekavas väljendatud üldpädevuste arendamise kaudu kujundatakse kõige kesksemaid isiksuseomadusi nagu eetilisus, sotsiaalne vastutustunne, enesemõtestamine, õppimisvõime, suhtlusoskus, probleemilahendusvõime ja ettevõtlikkus. Neid pädevusi ei ole üldjuhul otstarbekas kujundada otsese instrueerimise kaudu koolitunnis vaid need kujunevad ise aastate jooksul kooli õppe- ja kasvatustegevuse käigus. Häid võimalusi üldpädevusi eesti keele õpetuse kaudu arendada pakuvad lugemistundides kasutatavad tekstid.

Õpipädevus

Tähtsal kohal on lugemistehnika ja kuulamisoskuse pidev arendamine, eri liiki tekstide mõistmine, fakti ja arvamuse eristamine.

Õppima õppimist toetavad üldisi suhtlemisoskusi arendavad meetodid:

- teksti kavandamine,
- peamõtte väljatoomine,
- mõtdekaartide, jooniste, piltide või teiste visualiseerivate võtete kasutamine,

- üksteise kuulamine ja reflekteerimine,
- kõnevooru vaheldumine ja oma sõnavõtu ootamine,
- oma arvamuse kujundamine, avaldamine ja põhjendamine.

Suhtluspädevus

Suhtluspädevuse ja keelega on seotud pea iga olukord, kus tuleb teha koostööd ja tulemusi teistele tutvustada. Õpitakse oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist, teiste arvamusega arvestamist.

Oluline on kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine, kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.

Areneb suulise arvamuse avaldamise oskus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine, väite põhjendamine.

Siin on heaks meetodiks erinevad rollimängud, mis aitavad kaasa suhtluse edendamisel.

Emakeelne suhtluspädevus nihästi kõnes kui kirjas on üks kõige põhilisemaid eeldusi nii edukaks õppimiseks, ühiskondlikuks toimimiseks kui ka erialaseks tegutsemiseks ükskõik millisel alal.

Kultuuri ja väärtuspädevus

Eakohased tekstid aitavad arendada oskust hinnata inimsuhteid ja -tegevusi kehtivate moraalinormide seisukohast.

Arendatakse oskust suhelda kohasel viisil sõprade ja perega, käia läbi erineva taustaga inimestega, lahendada konflikte konstruktiivsel viisil, valmistuda osalemiseks ühiskonnaelus.

Olulise tulemusena areneb võime tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimeste ja oma kultuuriruumiga, tunda ja väärtustada erinevate kultuuride ja looduse mitmekesisust. Väärtusi, mida arendada, peaks toetama ka klassi- ja koolikultuur.

Enesemääratluspädevus

Eakohaste tekstide üle arutledes toetatakse õpilase minapildi kujunemist. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega. Loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilase isikupära ja andelaad ning avardatakse maailmapilti, arutletakse erinevate tegelaste käitumismotiivide üle.

Rollimängudes ja dramatiseeringutes avaneb võimalus ümberkehastumiseks ja nii tegelase käitumise ja motiivide selgitamiseks. Situatsiooni ja tegelasi analüüsitakse erinevatest vaatepunktidest lähtuvalt. Õpitekstid annavad võimalusi eakohaste probleemide üle arutlemiseks ja lahendusvariantide pakkumiseks. Õpilane saab kujundada ja välja öelda oma seisukoha.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

Graafiliste võtete kasutamine õppetöös toetab alusoskuste kujunemist: kuulamist, kõnelemist, lugemist ja kirjutamist.

Matemaatiline pädevus toetab kõige paremini ruumilist märgisüsteemi ja sellega seotud kirjaoskust, näiteks arendatakse teabetekstide abil oskust lugeda teabegraafikat (erinevad diagrammid, skeemid jne) ja arvutusoskust.

Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust teabest. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekste luues, korrigeerides, vormistades ning esitades.

Ettevõtluspädevus

Eesti keele tunnid pakuvad erinevaid võimalusi näha probleeme, seada eesmärgi, otsida lahendusi.

Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia -ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisel, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisel. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine pikemates projektides ja rühmatöodes, mis eeldavad õpilaste planeerimisoskust, omaalgatust, aktiivsust ning keele-ja kirjandusteadmiste rakendamist.

Digipädevus

Digipädevus tähendab suutlikkust kasutada digivahendeid nii info hankimisel, õppimisel kui ka kodanikuna tegutsedes. Keelt ja kirjandust õppides kasutatakse digivahendeid internetis eri liiki tekstide ning audiovisuaalse meedia otsimiseks, sh märksõnadega. Saadud teavet rakendatakse probleemide lahendamises, nende üle arutledes või uut sisu luues, kasutades digikeskkonda sihipäraselt koos teiste teabeallikatega. Õpitakse tekste digitaalselt looma ja vormistama, interneti suheldes

pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele ja igapäevaelu väärtuspõhimõtete

arvestamisele. Digipädevust kujundatakse nii õiguslikest kui ka eetilistest põhimõtetest lähtuvalt. Õpilane suunatakse hindama allikaid kriitiliselt, kasutama erinevaid arvutirakendusi.

Hindamine

Hindamisel kasutatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendit.

Eesti keele ainekava 3. klassile

Maht

280 ainetundi

Eesti keel / lugemine ja kõnearendus 140 ainetundi

Eesti keel/keeleõpetus 140 ainetundi

Rõhuasetused

Emakeeleõpetuse peamine eesmärk 3. klassis on soodustada olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus-kõnelises tegevuses.

Õpilase ajutegevus on täiustunud. Kasvab analüütiline tajus, mis võimaldab esemete, tegevuste ja sündmuste seni hängusaid mälu kujutlusi suurema hulga tunnuste abil täpsemaks muuta. Lisaks kaemuslik-praktilisele mõtlemisele suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist.

Õpilase analüütilis-sünteetilise tajus ja sellest kujunevate kujutluste areng eeldab õpetaja suunamisel toimuvat esemete tunnuste/omaduste, osade ning funktsioonide märkamist ja teadvustamist. Nendele toetudes saab arendada esemete, tegevuste, sündmuste jm rühmitamis- ning üldistamisoskust.

Konkreetsed ja üldistatud kujutlused ning nende vahelised assotsiatiivsed seosed on baas, millele toetudes kujunevad ja arenevad keeleüksuste tähendused (sõna ja selle vormid, sõnaühendid, laused/lausungid, hargnenud ütlus, sidus tekst), laienevad võimalused nimetatud üksusi valida ja kombineerida.

Kasvab oluliselt kõne mõju käitumisele ja tunnetustegevusele (sh tegevuse reguleerimisele). Kõne abil ammutatakse varemomandatud teadmisi mälest sihipäraselt; luuakse rohkem uusi mõtestatud seoseid (sõnaühendite, tekstisidusate lausete mõistmine ja kasutamine); hangitakse uut teavet; suunatakse tunnetusprotsesse (tajumise suunamine, materjali seostamine mälest, mõtlemisoperatsioonide sooritamine); kommenteeritakse, kavandatakse ja kontrollitakse oma tegevust.

Õpilane õpib oma tegevuse protsessi kommenteerima. Esialgu toimub see väliskõnes (endale suunatud privaatkõne), seejärel sosinkõnes, mis hiljem läheb üle sisekõneks. Sisekõnes lõimuvad keeleüksuste tähendused kujutlustega, kuid 3.klassi õpilased rakendavad sisekõnet esialgu hargnenult ning piiratult, mis aeglustab õpitegevuse tempot.

Tunnetuslik-kõneline tegevus, mis toimub õpilase lähimas arengutsoonis (potentsiaalses arenguvallas), valmistab õpilasi ette elementaarsete keeleteadmiste omandamiseks.

Lugemistehnika ja õigekirjaoskuse arenemine on omavahel tihedalt seotud. Mõlema oskuse jaoks on oluline automatiseerida esmalt häälikanalüüsi (häälikute olemasolu, häälikute järg; kirjutamisel häälimine, lugemisel veerimine) ja seejärel ka foneemanalüüsi (häälikurühmade äratundmine, häälikupikkuse äratundmine lugemisel ja määramine kirjutamisel võrdleva hääldamise alusel).

Automatiseerumata osaoskuste sooritamiseks on vaja materialiseeritud abivahendeid (graafilised orientiirid, värvid, analüüsiappide tulemuste visualiseerimine).

Õpetamisel on tähelepanu keskmes häälimise ja võrdleva hääldamise oskuste arendamine. Eesmärgiks on, et õpilased suudaksid nimetatud operatsioone sisekõnele toetudes sooritada, tempot kirjutamisega kohandada ja lugemisoskuse arenguks tõsta. Nimetatud operatsioonide sooritamise kiiruse tahtlik reguleerimine on otseselt seotud lugemistehnika ja õigekirja omandamisega. Häälimist ning võrdlevat hääldamist kasutatakse ühtlasi enesekontrollioskuse omandamiseks.

Lugemisoskuse kujunemine sõltub veel olulisel määral õpilase jaoks tuttavate süntaktiliste konstruktsioonide esinemise sagedusest tekstis ning õpilase keeleüksuste tähenduse valdamise tasemest.

Lugemistehnika arendamise eesmärgiks on jõuda sisult ja keeleliselt kohandatud tekstide ladusa lugemise piirini. Õpetaja suunab õpilasi tekste analüüsima sisu ja mõtte mõistmise seaduspärasusi arvestades.

Teksti esmasele lugemisele ja pedagoogi suunavatele kommentaaridele järgneb sündmuse puhul stseenide järjestuse, kirjelduse puhul tunnuste ja omaduste valdkondade teadvustamine. Korduval lõikude kaupa lugemisel suunatakse õpilasi mõistma lausete tähendust ja lausetevahelisi seoseid, tuletama tekstis puuduvat teavet, märkama mõistmiseks olulisi keeleüksusi (sõnu, sõnaühendeid, osalauseid), sõnastama tekkivaid kujutlusi.

Tekstis orienteerumist arendavad valiklugemise ülesanded (esimalt lõikude ja seejärel kogu teksti ulatuses). Valiklugemise ülesanded on suunatud lühikese sisukokkuvõtte ning ilukirjandusliku teksti puhul ka varjatud teabe sõnastamisele. Õpilaste väljendust täiendatakse ja konkretiseeritakse.

Tekstis esinevat otsekõnet analüüsitakse õpetaja suunamisel. Dialoogi analüüsides saavad õpilased saadud teadmisi ka ise suhtlemise reguleerimiseks rakendada. Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumisaktide hindamist, konfliktide reguleerimist soodustavate ütluste kasutamist.

Jutustamises eristatakse kahte valdkonda – tekstilähedane jutustamine (vahendatud tekstiloomed) ja jutustamine oma kogemusest.

Tekstilähedase ümberjutustuse õppimine sõltub järgmistest asjaoludest: mälu muutumisest juhtivaks tunnetusprotsessiks; teksti sisu ja mõtte mõistmise tasemest; keeleüksuste valdamisest; keeruliste grammatiliste struktuuride lihtsamateks ja tekstisidusateks muutmise oskusest; teabeüksuste variatiivse sõnastamise oskusest.

Tekstilähedasel jutustamisel tuleb hoiduda teksti fragmentaarsest sõnastamisest või mehaanilisest päheõppimisest. Oluliseks tuleb pidada teabe järjestamist, sõnavara variatiivset valimist, lausungite seostamist ja nende parandamist järeltööna. Teksti mitmekordsel taastamisel tuleb muuta abivahendeid ja varieerida sõnastust. Sobivateks abivahenditeks on skeemid koos tugisõnadega (sh ka küsisõnad).

Lausemallide baasiks on kujutlused tegevussituatsioonidest (skemaatilised kujutluspildid) ja nende kombinatsioonid. Oluline on teadvustada situatsioonide komponente: subjekt(id), objekt(id), vahendid, tunnused (sh tegevus või seisund), aeg, ruum jne. Jõutakse tajutavate sündmuste/nähtuste põhjuse ning eesmärgi mõistmise ja sõnastamiseni. Oluline on põhjuse ja eesmärgi eristamine ning nende ettekujutamine ajas ja ruumis.

Keeleüksuste tähenduse selgitamine, täpsustamine ja täiendamine toetub rühmitamisoskusele ja teadmiste rühma kuuluvatest objektidest, sündmustest, nähtustest, tunnustest.

Lausetähenduse mõistmine toetub põhisõna ja laiendite seostele, mille teadvustamiseks harjutatakse süntaksiküsimuste esitamist. Sõnade ja sõnaühendite tähendust seletatakse ja täpsustatakse kontekstis.

Peamiseks tööviisiks on praktiline harjutamine. Keeleterminite kasutamine jääb valdavalt õpetaja pädevusse. Uute õpioskuste omandamine algab materialiseeritult.

Tähelepanu pööratakse lihtsate kirjalike töökorralduste mõistmisele. Kirjalikult esitatud töökorralduse täitmist saab nõuda juhul, kui töövõte on koostegevuses ja/või matkimise teel omandatud.

Raskusastme varieerimiseks muudetakse materjali keerukust, pedagoogi osalemist ehk õpilase iseseisvuse astet ja/või abivahendeid.

Õppesisu ja –tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Kuulamine ja jälgimine

Tähelepanu keskendamine ühekordsele selgitusele (korralduste täitmine ilma täiendava selgituseta).

Lugemise jälgimine, kaasõpilaste vastuste jälgimine ja parandamine, vastustele hinnangu (õige-vale) andmine.

Kaasõpilaste vastuste jälgimine (suunatult), nõustumine vastusega, teabe lisamine.

Adekvaatne reageerimine hinnangutele.

Suhtlemine

Suhtlemine kaasõpilas(t)ega koostegevuses (õpetaja suunamisel).

Dialoogi vormid: küsimus-vastus, teade-küsimus; kutse koostegevusele, nõustumine-loobumine.

Koostegevuse vastastikune reguleerimine.

Oma tegevusest jutustamine (5–6 lauset), jutustamine piltide ja mälukujutluste põhjal küsimuste ja/või plaani abil.

Analoogiajutukeste koostamine.

Tunnetustegevuse arendamine

Nägemis- ja ruumitaju

Esemete ja loodusobjektide ning -nähtuste äratundmine, vaatlemine.

Terviku jaotamine osadeks ja osade ühendamise tervikuks.

Ühiste ja individuaalsete tunnuste eristamine, võrdlemine, rühmitamine ning kirjeldamine esitatud vaatlusplaani järgi.

Omandatud oskuste rakendamine eseme-, olu- ja tegevuspiltide analüüsimisel.

Tekstis kirjeldatud ruumisuhete skemaatiline kujutamine (modelleerimine).

Orienteerumine üheaegselt nii esemete

Lause ja sõnavara

Lihtlause

5–6-sõnaliste lihtlausetega (väit-, küsi- ja käsklause) mõistmine, kuni 5-sõnaliste lihtlausetega koostamine.

Sihitisosalause mõistmine ja kasutamine.

Sõnavormid

Käändevormide mõistmine ja kasutamine enamlevinud funktsioonides: kohta, objekti, kuuluvust, osa ja tervikut, kaas- ja ilmaolu väljendavate lausetega ja sõnaühendite koostamine, küsimusele vastamine kas sõnaühendi või üksiksõnaga.

Sõnavormide valimine sõnaühendisse ja lausesse, ainsuse ja mitmuse vormide moodustamine ja kasutamine kaasteksti toel.

Erineva üldistusastmega (3–4 astet) nimisõnade mõistmine ja nende õige kasutamine (Muki – koer – koduloom – loom), esemete ja olendite tajutavate tunnuste väljendamine omadussõnadega, inimete tunnete, emotsioonide ja käitumisaktide kirjeldamine enamlevinud sõnadega situatsioonist lähtuvalt.

Omadust väljendav sõna

Omadussõna kasutamine öeldistäite ja täiendina,

omadussõna ühildumine nimisõnaga arvus

Tegevust ja seisundit väljendav sõna

Tegevust ja seisundit väljendavate sõnade mõistmine ja kasutamine.

Tajutavaid tegevusi ja seisundeid väljendavate sõnade aktiveerimine.

Tegusõna oleviku ja lihtmineviku vormide tähenduslik eristamine ja kasutamine, lihtmineviku vormide moodustamine analoogiaalusel, vormide muutmine lauses.

Arvsõnad

Põhi- ja järgarvsõnade erisuseteadvustamine ja kasutamine (100 piires) (teine ja neljas – kokku kaks).

Arvsõna käsitlemise seostamine matemaatika õppesisuga.

Liitsõna

Liitsõna ja sõnaühendi praktiline eristamine. Põhisõna sobitamine mitme laiendiga ja vastupidi.

Lugemine ja kirjutamine

Häälikanalüüs

Häälendamise täpsustamine (vajadusel). Häälimisoskuse automatiseerimine: häälimine kirjutamise tempos hääletult ja ilma abivahenditeta, tempo tahtlik muutmine.

Foneemanalüüs

Häälikurühmade eristamine. Iga hääliku kolme pikkuse käsitlemine kahe (sulghäälikud) ja/või kolme pikkuse kaupa: üksikhääliku pikkuse muutmine, üksikhääliku pikkuse määramine, tähevalik 1–3-silbilistes sõnades; kaksiktäishäälikute ja suluta kaashäälikute ühendi analüüsimine ja tähtede valimine.

Sõnas esinevate veaotlike häälikute nimetamine kirja pildi ja kuulmise järgi, veaotlike häälikute pikkuse muutmine ja määramine sõnas skemaatiliselt esitatud orientiiridele (skeemid, tiivik) toetudes.

Tiiviku kasutamine: veaotlike häälikute pikkuse muutmine esitatud skeemide järjekorras (ülalt alla, alt üles, horisontaalselt), ühe- ja kahekordse tähe valimine vastavalt skeemile.

Veaotlike häälikute pikkuse võrdlemine, õigekirja põhjendamine (õpetaja abiga). Veaotlike häälikute skeemi valimine sõna juurde, tähelünkade täitmine.

Sõnade rühmitamine veaotlike häälikute pikkuse järgi (skeemide alusel).

Töö raskusastet muudetakse vastavalt õpilaste oskustele: analüüs koostegevuses, materialiseeritult ja peast (lihtsamad variandid); lühemad ja pikemad (valdavalt 3-silbilised) sõnad, erineva struktuuriga silbid sõnades.

Lugemistehnika ja orienteerumine tekstis

Juhtiv lugemisviis 3.-5.klassis on sõnaosade ja/või sõnahaaval lugemine ja üleminek lugemisele sõnapaaride kaupa.

Uue teksti lugemine

Õpetaja esmase lugemise kuulamine; hiljem lugemise jälgimine raamatust.

Lugemine kõnetaktide ja lühemate sõnade kaupa. Teksti lugemist kergendavate graafiliste orientiiride kasutamine (vältemärgid, liitsõna liigendamine komponentideks, pika sõna liigendamine kõnetaktideks jne).

Lugemise harjutamine

Korduv lugemine vahelduvalt kooris ja üksi. Ülesanded ladususe (kohatute pauside vältimine, lugemiskiiruse tõstmine) ja ilmekuse (lauselõpu intonatsioon, loogiline rõhk) arendamiseks.

Kaasõpilaste lugemise jälgimine, lugemisvea märkamine ja parandamine.

Õpitud teksti lugemine sõnade kaupa häälega ja/või endamisi sosinal.

Sõnavaratöö

Taustteadmiste aktiveerimine ning tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine enne teksti lugemist (näitvahendite ja/või lühitekstide abil).

3–4 sõna aktiveerimine teksti analüüsides ja taastades.

Teksti korduv lugemine ja analüüs

Lausetähenduse mõistmine (koha-ja ajasuhete ning objektide tunnuste mõistmine).

Lausete tähenduse seostamine (lokaalse sidususe strateegia).

Puuduva teabe tuletamine.

Dialoogi analüüs

Dialoogi repliikide leidmine õpetaja sõnastatud saatelause/küsimuse järgi (õpetaja sõnastab kas eesmärgi või strateegia).

Valiklugemine

Sõnade, lausete ja lõikude leidmine õpetaja juhendamisel rõhuasetusega lausetähenduse (vabade laiendite) mõistmisele ja lausete seostamisele. Õpetaja küsimustele ja korraldustele vastamine tekstis leiduva sõna, sõnaühendi või lausega.

Teksti jaotamine lõikudeks

Teksti jaotamine lõikudeks (õpetaja abiga) kokkuvõtliku sõnastuse ja/või pildiseeria alusel. Tekstilõigu piiride leidmine.

Lõikude sobitamine illustratsioonidega, kokkuvõtlike sõnastustega.

Illustratsioonide ja tekstis esitatud teabe võrdlemine.

Puuduva teabe tuletamine.

Küsimuste esitamine kaaslastele

tekstiga, küsimuste esitamine üksteisele, küsimustele vastamine.

Tegelaste käitumise analüüs

Kirjeldatud tegude hindamine ja vastandamine (õige-vale, meeldib-ei meeldi) koos õpetajaga.

Käitumisaktide analüüsimine (mida tahtis, mis tingimused soodustasid või takistasid, mida tegi, mis oli tulemus) ning seostamine motiivide ja kavatsustega.

Tegelaste vastandamine käitumise alusel.

Teksti peamõtte

Teksti juhtlause leidmine, teksti peamõtte ja/või allteksti sõnastamine (koos õpetajaga) 2–3 valikuks antud kirjaliku väite põhjal.

Kirjutamine

Ärakiri

Kirjutamine sõnahaaval pärast lause lugema õppimist ja eelnevat analüüsi.

Kirjutatu õigsuse kontrollimine.

Õigekiri

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 25–30 sõna.

1–3-silbiliste sõnade ja neist koostatud lausete kirjutamine pärast ühisanalüüsi: lünkharjutused, sobitusharjutused, harjutavad etteütused.

Kirjutatu õigsuse kontrollimine: kirjapildile vastav lugemine, järelanalüüs, vigade parandamine.

Poolitamine graafiliste orientiiride ja analoogia alusel.

Õpitud käände- ja pöördvormide õigekiri (sõnatüve muutused, lõpud).

Kirjatehnika

Väike- ja suurtähtede harjutamine (geneetilises järjekorras), tähtede õige seostamine sõnades, moonutuste leidmine oma ja teiste kirjas (tahvlilt, vihikust), harjutused kirjutamiskiiruse muutmiseks.

Vihiku vormistamine, kirjaliku töö vormistamine: pealkiri, kuupäev, taandrida.

Keeleteadmised ja -oskused

Häälikurühmade ja veaohlike häälikute/tähtede äratundmine, Tegusõnalõppude äratundmine (oleviku ja lihtmineviku vormis).

Ainsuse ja mitmuse vormide (käände- ja pöördvormid) äratundmine;

k, p, t sõna alguses ja s-i kõrval.

Teemad 3. klassis

8 tundi nädalas (4 kõnearendust ja keeleõpetust, 4 lugemist ja kõnearendust)

Kõnearendus ja keeleõpetus

1.poolaasta 60 tundi

1. Lause ja sõnad
2. Häälikud ja tähed
3. Sõnade ja lausete ärakiri
4. Kohta väljendavad (taga)sõnad
5. Kohta väljendavad sõnavormid:
 On kus? -ainsuse ja mitmuse seesütlev kääne
 On kus? -ainsuse ja mitmuse alalütlev kääne
 Pani kuhu?- ainsuse ja mitmuse sisseütlev kääne
 Pani kuhu?- ainsuse ja mitmuse alaleütlev kääne
6. Täishäälikute kolm pikkust.
7. Häälik ja täht A
8. Häälik ja täht E
9. Häälik ja täht I
10. Kohta väljendavad sõnavormid
 Võttis kust? - ainsuse ja mitmuse seestütlev kääne
 Võttis kust? - ainsuse ja mitmuse alaltütlev kääne
11. Häälik ja täht O
12. Häälik ja täht U
13. Kohta väljendavad sõnavormid
 Jookseb mis kohani? - ainsuse rajav kääne
14. Liitsõna
15. Kelle oma? Mille oma?
16. Mitu? Mitmes?
17. Teeb millega (mille abil)? -ainsuse ja mitmuse kaasaütlev kääne
18. Teeb kellega (koos)? -ainsuse ja mitmuse kaasaütlev kääne
19. Teeb (ilma) kellela? millela? - ainsuse ja mitmuse ilmaütlev kääne
20. Häälikud ja tähed Õ, Ä, Ö, Ü

21. Kaksiktäishäälikud

22. Annab kellele? - ainsuse ja mitmuse alaleütlev kääne

2. poolaasta 80 tundi

1. Suluta kaashäälikute kolm pikkust

Häälik ja täht L

2. Veaohtlikud häälikud sõnas

Häälik ja täht M

Häälik ja täht N

Häälik ja täht R

Häälik ja täht S

3. Omadust väljendavad sõnad

4. Häälikud ja tähed I, J, V

5. Kaashäälikuühendid

6. Sõnade poolitamine

7. Sulghäälikute kolm pikkust:

Häälik ja täht P

8. Tegevust ja seisundit väljendavad sõnad

9. Liitlause

10. Häälik ja täht T

11. Häälik ja täht K

12. Täishäälikuühendile järgnev B või P

13. Täishäälikuühendile järgnev D või T

14. Täishäälikuühendile järgnev G või K

15. K, P, T S-i kõrval

106 Kordamine

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset;
- 2) kasutab laiendatud lihtlauses nimi-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme;
- 3) koostab õpitud sõnavormidega mitmeid sõnaühendeid;
- 4) osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus);
- 5) võrdleb ja kirjeldab kahte tuttavat objekti tajutavate tunnuste alusel;
- 6) muudab ja määrab graafilistele orientiiridele toetudes veaohlike häälikute pikkust üksikhäälikutest koosnevates sõnades;
- 7) kirjutab pärast analüüsi õigesti 2–3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu;
- 8) kirjutab ära kirjas 1–2-silbilisi sõnu (originaalteksti täiendavalt vaatamata);
- 9) kontrollib ära kirja õigsust;
- 10) loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa;
- 11) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele (sh annab hinnangu tegevusaktile);
- 12) annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu.

Kasutatavad õppematerjalid

Lihtsustatud õppe tasemele vastav õppekirjandus

K. Karlep, A. Kontor. Eesti keele tööraamat 3. klassile I-IV. Tartu, Studium 2009

K. Karlep, A. Kontor, M. Nairismägi, M. Jallai "Emakeele õpik abikooli III klassile"

H. Randmäe, K. Sprenk "Emakeele lugemik abikooli III klassile"

Toetav õppematerjal 3.-5. klass

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama. Vaatan ja kirjutatan: Ärakiri. Tartu, Studium 2010.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 1. vihik: Tekstid kirjutamiseks Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 2. vihik: Mõtlen ja kirjutatan. Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 3. vihik: Kontrollin ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.

A. Kontor. Häälikuõpetuse tabelid ja jaotusmaterjalid. Tartu, Studium 2008.

K. Karlep Kõnearendus. Tartu, TÜ Kirjastus, 2003.

Eesti keele ainekava 4. klassile

Maht

280 ainetundi

Eesti keel/lugemine ja kõnearendus 140 ainetundi

Eesti keel/keeleõpetus 140 ainetundi

Rõhuasetused

Emakeeleõpetuse peamine eesmärk on soodustada olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus-kõnelises tegevuses.

Õpilase ajutegevus on täiustunud. Kasvab analüütilist taju ja kõnetegevust korraldava vasaku poolkera osakaal, mis võimaldab esemete, tegevuste ja sündmuste seni hägusaid mälukujutlusi suurema hulga tunnuste abil täpsemaks muuta. Lisaks kaemuslik-praktilisele mõtlemisele suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist.

Õpilase analüütilis-sünteetilise taju ja sellest kujunevate kujutluste areng eeldab õpetaja suunamisel toimuvat esemete tunnuste/omaduste, osade ning funktsioonide märkamist ja teadvustamist. Nendele toetudes saab arendada esemete, tegevuste, sündmuste jm rühmitamis- ning üldistamisoskust.

Konkreetsed ja üldistatud kujutlused ning nendevahelised assotsiatiivsed seosed on baas, millele toetudes kujunevad ja arenevad keeleüksuste tähendused (sõna ja selle vormid, sõnaühendid, laused/lausungid, hargnenud ütlus, sidus tekst), laienevad võimalused nimetatud üksusi valida ja kombineerida.

Kasvab oluliselt kõne mõju käitumisele ja tunnetustegevusele (sh tegevuse reguleerimisele).

Kõne abil ammutatakse varemomandatud teadmisi mälust sihipäraselt; luuakse rohkem uusi mõtestatud seoseid (sõnaühendite, tekstisidusate lausete mõistmine ja kasutamine); hangitakse uut teavet; suunatakse tunnetusprotsesse (tajumise suunamine, materjali seostamine mälus, mõtlemisoperatsioonide sooritamine); kommenteeritakse, kavandatakse ja kontrollitakse oma tegevust.

Õpilane õpib oma tegevuse protsessi kommenteerima. Esialgu toimub see väliskõnes (endale suunatud privaatkõne), seejärel sosinkõnes, mis hiljem läheb üle sisekõneks. Sisekõnes lõimuvad keeleüksuste tähendused kujutlustega, kuid 4. klassi õpilased rakendavad sisekõnet esialgu hargnenult ning piiratult, mis aeglustab õpitegevuse tempot.

Tunnetuslik-kõneline tegevus, mis toimub õpilase lähimas arengutsoonis (potentsiaalses arenguvallas), valmistab õpilasi ette vanemates. klassis õppimiseks (loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus jm) ning elementaarsete keeleteadmiste omandamiseks.

Lugemistehnika ja õigekirjaoskuse arenemine on omavahel tihedalt seotud. Mõlema oskuse jaoks on oluline automatiseerida esmalt häälikanalüüsi (häälikute olemasolu, häälikute järg; kirjutamisel häälimine, lugemisel veerimine) ja seejärel ka foneemanalüüsi (häälikurühmade äratundmine, häälikupikkuse kui kõnetakti vältele osutaja äratundmine lugemisel ja määramine kirjutamisel võrdleva hääldamise alusel).

Automatiseerumata osaoskuste sooritamiseks on vaja materialiseeritud abivahendeid (graafilised orientiirid, värvid, analüüsietappide tulemuste visualiseerimine).

Õpetamisel on tähelepanu keskmes häälimise ja võrdleva hääldamise oskuste arendamine.

Eesmärgiks on, et õpilased suudaksid nimetatud operatsioone sisekõnele toetudes sooritada, tempot kirjutamisega kohandada ja lugemisoskuse arenguks tõsta. Nimetatud operatsioonide sooritamise kiiruse tahtlik reguleerimine on otseselt seotud lugemistehnika ja õigekirja omandamisega.

Häälimist ning võrdlevat hääldamist kasutatakse ühtlasi enesekontrollioskuse omandamiseks.

Lugemisoskuse kujunemine sõltub veel olulisel määral õpilase jaoks tuttavate süntaktiliste konstruktsioonide esinemise sagedusest tekstis ning õpilase keeleüksuste tähenduse valdamise tasemest.

Lugemistehnika arendamise eesmärgiks on jõuda sisult ja keeleliselt kohandatud tekstide ladusa lugemiseni või vähemalt selle piirini. Õpetaja suunab õpilasi tekste analüüsima sisu ja mõtte mõistmise seaduspärasusi arvestades.

Teksti esmasele lugemisele ja pedagoogi suunavatele kommentaaridele järgneb sündmuse puhul stseenide järjestuse, kirjelduse puhul tunnuste ja omaduste valdkondadeteadvustamine. Korduval lõikude kaupa lugemisel suunatakse õpilasi mõistma lausete tähendust ja lausetevahelisi seoseid, tuletama tekstis puuduvat teavet, märkama mõistmiseks olulisi keeleüksusi (sõnu, sõnaühendeid, osalauseid), kirjeldama tekkivaid kujutlusi.

Tekstis orienteerumist arendavad valiklugemise ülesanded (esmalt lõikude ja seejärel kogu teksti ulatuses). Valiklugemise ülesanded on suunatud lühikese sisukokkuvõtte ning ilukirjandusliku teksti puhul ka varjatud teabe sõnastamisele. Õpilaste väljendust täiendatakse ja konkretiseeritakse.

Tekstis esinevat otsekõnet analüüsitakse õpetaja suunamisel. Dialoogi analüüsides saavad õpilased saadud teadmisi ka ise suhtlemise reguleerimiseks rakendada. Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumisaktide hindamist, konfliktide reguleerimist soodustavate ütluste kasutamist.

Alustatakse teksti kohta küsimuste moodustamise ja kaaslastele esitamise õpetamist.

Jutustamises eristatakse kahte valdkonda – tekstilähedane jutustamine (vahendatud tekstiloomes) ja jutustamine oma kogemusest.

Tekstilähedase ümberjutustuse kui vahendatud tekstiloomes õppimine sõltub järgmistest asjaoludest: mälu muutumisest juhtivaks tunnetusprotsessiks; teksti sisu ja mõtte mõistmise tasemest; keeleüksuste valdamisest; keeruliste grammatiliste struktuuride lihtsamateks ja tekstisidusateks muutmise oskusest; teabeüksuste variatiivse sõnastamise oskusest.

Tekstilähedasel jutustamisel tuleb hoiduda teksti fragmentaarsest sõnastamisest või mehaanilisest päheõppimisest. Oluliseks tuleb pidada teabe järjestamist, sõnavara variatiivset valimist, lausungite seostamist ja nende parandamist järeltööna. Teksti mitmekordsel taastamisel tuleb muuta abivahendeid ja varieerida sõnastust. Sobivateks abivahenditeks on skeemid koos tugisõnadega (sh ka küsisõnad).

Praktilise grammatika õppimise peamised eesmärgid on tuumlause mallide hulga laiendamine; muutevormide kasutamine eri lausemallides ja mitmes tähenduses; tuumlausete ühendamise ja sisestamine, et mõista ja moodustada koondlauseid, laiendatud lihtlauseid ning lihtsamate seostega kaheosalisi liitlauseid.

Lausemallide baasiks on kujutlused tegevussituatsioonidest (skemaatilised kujutluspildid) ja nende kombinatsioonid. Oluline on teadvustada situatsioonide komponente: subjekt(id), objekt(id), vahendid, tunnused (sh tegevus või seisund), aeg, ruum jne. Jõutakse tajutavate sündmuste/nähtuste põhjuse ning eesmärgi mõistmise ja sõnastamiseni. Oluline on põhjuse ja eesmärgi eristamine ning nende ettekujutamine ajas ja ruumis.

Keeleüksuste tähenduse selgitamine, täpsustamine ja täiendamine toetub rühmitamisoskusele ja teadmistele rühma kuuluvatest objektidest, sündmustest, nähtustest, tunnustest.

Lausetähenduse mõistmine toetub põhisõna ja laiendite seostele, mille teadvustamiseks harjutatakse süntaksiküsimuste esitamist. Sõnade ja sõnaühendite tähendust seletatakse ja täpsustatakse kontekstis.

Liitsõnade ja tuletiste tähenduse mõistmiseks on oluline uute allrühmade moodustamiseks vajalike spetsiifiliste tunnuste teadvustamine (loom – rohusööja, inimene – tööline – kaevur).

Võrdluste ja metafoorsete väljendite tähenduse seletamine eeldab ühistele tunnustele osutamist (tuli / päike küpsetab, seisab postina / liikumatult).

Peamiseks tööviisiks on praktiline harjutamine. Keeleüksuste analüüs sisaldab enamasti semantilisi ülesandeid. Keeleterminite kasutamine jääb valdavalt õpetaja pädevusse. Uute õpioskuste omandamine algab materialiseeritult.

Tähelepanu pööratakse lihtsate kirjalike töökorralduste mõistmisele. Kirjalikult esitatud töökorralduse täitmist saab nõuda juhul, kui töövõtte on koostegavuses ja/või matkimise teel omandatud.

Raskusastme varieerimiseks muudetakse materjali keerukust, pedagoogi osalemist ehk õpilase iseseisvuse astet ja/või abivahendeid.

Õpilane osaleb vahetus eestikeelses suhtlemises. Kasutab oma kõnes pikemaid ja sisukamaid lauseid (kuni 6-sõnalise lihtlause moodustamine). Suudab kirjeldada kuni kolme objekti nende võrdlemise põhjal. Ühistegevuse ajal osaleb dialoogis ning suudab edastada teadet ning suudab koostada jutukest kollektiivse kogemuse põhjal.

Õppesisu ja –tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Kuulamine ja jälgimine

Tähelepanu keskendamine selgituse andmise või töövõtte sooritamise ajaks.

Kaasõpilaste tegevuse jälgimine ja nende abistamine.

2–3-osalise suulise ja kirjaliku korralduse täitmine õpetaja suunamisel.

Suhtlemine

Suhtlemine koostegevuses kaasõpilastega: koostegevuse vastastikune reguleerimine (teade-teade dialoog), selle oskuse rakendamine õppesituatsioonides.

Kokkuvõtte tegemine ühistegevusest (mina ja teised; eesmärk, tingimused, tegevus ja tulemus; mõju teistele ja endale).

Kollektiivse kogemuse põhjal ühise jutukese koostamine.

Samateemaliste erineva sisuga jutukeste koostamine (huvitegevus, kodutee jne).

Jutukese koostamine kogemuste, olu-ning tegevuspiltide, pildiseeria ja skemaatilise kava põhjal (6–7 lauset).

Tunnetustegevuse arendamine

Nägemis- ja ruumitaju

Kuni kolme objekti kirjeldamine nende võrdlemise põhjal (esmalts esitatud plaani järgi, hiljem üleminekuga iseseisvale kirjeldamisele). Esemehüma kirjeldamine, objektide ühiste omaduste rõhutamine.

Eseme/kujundi vastandamine kahele teisele esemele või kujundile (erinevate tunnuste alusel).

Loodusobjektide ja esemete-nähtuste võrdlemine, rühmitamine erinevate rühmitusaluste järgi, rühmade nimetamine; aja-, põhjus-ning eesmärgisuhete praktiline eristamine.

Ajakujutlused

Sündmuste ja tegevusaktide samaaegsus ja järjestamine

Lõimumine teiste ainetega

Matemaatikas ja tööõpetuses kasutatavate mõõtühikute tundmine ja mõõtmistulemuste sõnastamine.

Kontroll, enesekontroll

Kontrolli- ja enesekontrollivõtete kasutamine tuttavas tegevuses.

Lause ja sõnavara

Lihtlause

Kuni 6-sõnalise lihtlause moodustamine baaslausetest (ühendamine, sisestamine), eelnevalt koostatud sõnaühenditest (teigusõna ja nimisõna laiendid).

Lause laiendamine ja lühendamine.

Kahe või enama lause moodustamine pikemast lausest.

Laiendatud lihtlause (4–5 sõna), koondlause ja sihitisosalause kasutamine.

Sõnaliigid

Nimisõna

Nimisõnade kasutamine sõnaühendis ja lauses. Lauses väljendatavate suhete mõistmine, nende adekvaatne väljendamine nimisõnaga: atributiivsed suhted (tunnused, kuulumus, osa tervikust), kohasuhted, abinõu-, kaasolu- ja ilmaolusuhed, ajasuhted; lõpetatud ja lõpetamata tegevus, hulk ja mõõt, (millegi) valdaja, seisund.

Sõnavormide leidmine sõnaühendist ja lausest funktsioonide kaupa.

Sõnavormi moodustamine kaasteksti toel, skeemi ja tähenduse järgi, sobitamine sõnaühendiks, kasutamine lauses.

Küsimuste esitamine (valik) sõnavormile.

Ainsuses ja mitmuses olevate sõnavormide tähenduslik-vormiline analüüs.

Tagasõnade (koha- ja ajasuhted) ja abimäärsõnade mõistmine ning praktiline kasutamine (muutevorm koos tagasõnaga).

Nimisõna algvorm ja küsimused (kes?, mis?), algvormi moodustamine sõnaühendi see on abil.

Murdesõnade ja keelenormile vastavate sõnade (pudru –puder) eristamine.

Sõna tüvi. Sõnavormi põhi- ja lisatähendus, neid väljendavad sõnaosad (sõnatüvi, -lõpp).

Ainsuse tüvi, tüvevormi küsimused, tüve moodustamine skeemi kasutades ja täiendi uue abil.

Tüve leidmine ühe ja sama sõna eri vormidest. Mitmuse tüvi, selle moodustamine skeemi abil, mitmuse tunnused, mitmuse vormide analüüs ja moodustamine.

Mitmuse vormis olevate sõnade põhi-ja lisatähendused (leksikaalne tähendus, arv, käändevormi grammatiline tähendus).

Esemete/olendite ja nende osade nimetused; esemete, esemepiltide, nimede ja nimetuste eristamine.

Sünonüümide ja homonüümide mõistmine kontekstis.

Suur ja väike algustäht nimedes ja nimetustes.

Omadussõna

Esemete/olendite tunnused ja omadused ning neid väljendavad sõnad.

Sünonüümide ja antonüümide mõistmine ja kasutamine kontekstis.

Omadussõna nimisõna laiendina: sõnaühendi moodustamine omadus-ja nimisõna sobitades, tekkinud sõnaühendi sobitamine tegusõnaga, lihtlausete laiendamine moodustatud sõnaühendite abil.

Tegusõna

Esemete/olendite tegevused ja seisundid kui tunnused, nende väljendamine sõnadega.

Tegusõna oleviku ja lihtmineviku pöördvormide mõistmine/kasutamine ja teadlik moodustamine.

Sarnaste tegevuste/seisundite väljendamine lähedast tähendust kandvate sõnade abil.

Tegusõna eitavate vormide mõistmine ja kasutamine. Eitava kõne muutmine jaatavaks ja vastupidi.

Tegusõna laiendamine õpitud käändevormidega. kse- oleviku vormide mõistmine ja kasutamine lauses.

Abimäärsõnade (alla, üles, vahele, eemale jne) mõistmine koos tegusõnaga.

Ühendteigusõna kasutamine lauses.

Sõna ja küsimus

Sõnade rühmitamine küsimuste abil (kes? mis?; mida teeb? mida tegi? jne; missugune?).

Sõnade semantilise seose mõistmine lauses ja selle eristamine sõnavormi kontekstivälisest tähendusest.

Süntaksiküsimuse (jooksis põllule –jooksis kuhu?) ja morfoloogiaküsimuse (jooksis –mida tegi?, põllule –millele?) eristamine.

Arvsõnad

Arvsõna muutevormide mõistmine ja kasutamine kaastekstis (100 piires).

Arvsõna käsitlemise seostamine matemaatika õppesisuga .

Sõnade seosed lauses

Tegijat väljendava sõna (alus) ja tegevust väljendava sõna (öeldis) leidmine, nende graafiline tähistamine lauses, küsimuste esitamine aluse ja öeldise kohta.

Aluse ja öeldise laiendid (täpsustavad sõnad) lauses.

Põhisõna ja laiendite graafiline tähistamine. Öeldise vormi sõltumine alusest (nimisõnadest ja isikulistest asesõnadest).

Lugemine ja kirjutamine

Häälik-ja foneemanalüüs

Veaotlikud häälikud sõnas, vaeohtlike lihthäälikute pikkuse muutmine ja määramine; suluta kaashäälikute ühendi ja kaksiktäishääliku praktiline äratundmine. Raskusaste: 1–4-silbilised sõnad; käsitlemine häälikurühmade või vaeohtlike häälikute kaupa (vaeohtlike häälikute rühm); harjutused analüüsi automatiseerimiseks.

Lugemistehnika ja orienteerumine tekstis

Juhtiv lugemisviis 4.klassis on sõnaosade ja/ või sõnahaaval lugemine ja üleminek lugemisele sõnapaaride kaupa.

Uue teksti lugemine

Õpetaja esmase lugemise jälgimine raamatust.

Lausete lugemine häälega valdavalt sõnade kaupa, pikemad sõnad kõnetaktide, lühemad sõnapaaride kaupa (vajadusel toetumine graafilistele orientiiridele).

Lugemise harjutamine

Teksti korduv lugemine ülesandega (vahelduvalt kooris ja üksis);

ladususe ja ilmekuse harjutamine (orientiiridele ja kirjavahemärkidele toetudes; intonatsiooni ja loogilise rõhu valimine ning muutmine sõltuvalt lause tähendusest).

Varem häälega loetud tekstivaikne (sosinal) ülesandega lugemine.

Õpitud teksti lugemine sõnade või süntagmade kaupa: lauses leiduva uue teabe rõhutamine, lauselõpu intonatsiooni kasutamine, kirjavahemärkide arvestamine.

Sõnavaratöö

Taustteadmiste aktiveerimine, sõnade ja sõnaühendite selgitamine enne teksti lugemist.

Sõnade tähenduse täpsustamine kaastekstist lähtuvalt.

3–4 sõna aktiveerimine teksti analüüsidest ja taastades.

Teksti korduv lugemine ja analüüs

Lause tähenduse ja lausetevahelise seose mõistmine.

Puuduva teabe ja põhjus-tagajärg seoste tuletamine ühisvestluses; küsimustele miks?, milleks? vastamine.

Dialoogi analüüs

Dialoogis osaleja repliigi eesmärkide ja strateegiate suunatud analüüs.

Otsekõne ja saatelause leidmine tekstist, otsekõne väljendamine kaudselt sihitisosalause abil (koos isikuliste asesõnade asendamisega).

Valiklugemine

Tegelasi või sündmusi iseloomustavate sõnade (lausete) leidmine-lugemine;

tekstilõikude (sh looduskirjelduste) leidmine tähenduse järgi.

Küsimustele ja korraldustele originaalteksti lause(te)/ osalause(te)/sõnaühendi(te) /sõna(de)ga vastamine.

Ülesannete sõnastamisel lähtutakse kõikidest mõistmisstrateegiatest (rõhuasetus on puuduva teabe tuletamisel).

Teksti jaotamine lõikudeks

Teksti jaotamine lõikudeks, lõikude kokkuvõtlik sõnastamine (pealkirjastamine) jutustava lausega (õpetaja juhendamisel).

Küsimuste esitamine kaaslastele

Teksti kohta käivate küsimuste esitamine üksteisele (kus?, missugune?, millal?)

Tegelaste käitumise analüüs

Tegude ja käitumisaktide hindamine ühisvestluses (emotsionaalne ja intellektuaalne hinnang), hinnangu seostamine õpilaste käitumisega.

Teksti peamõte

Teksti juhtlause leidmine ja/või teksti peamõtte ning allteksti valimine, peamõtte tuletamine ja sõnastamine ühisvestluses.

Teksti taastamine

Tekstilähedase jutustamise harjutamine: piltide, tugilause, -sõnaühendite ja -sõnade abil.

Deformeeritud teksti taastamine.

Tekstilähedase valikjutustamise õppimine (abivahenditeks pildid, tugilause, sh algus- ja lõpulaused, sõnaühendid).

Teksti jutustamine ahelana.

Kirjutamine

Ärakiri

Kirjutamine sõnapaaride ja pikemate sõnade kaupa. Kaasõpilaste tekstide lugemine.

Järelkontroll.

Õigekiri

Sõnade ja lausete kirjutamine pärast individuaalset analüüsi: lünkharjutused, sobitusharjutused, harjutavad etteütlused.

Kirjutatu õigsuse kontrollimine: lugemine vastavalt kirja pildile, skeemide valimine, vigade parandamine.

Poolitamine: harjutamine skeemide ja analoogia abil.

Käändelõppude ja mitmuse tunnuste õigekiri (skeemide abil).

K, p, t s-i ja h kõrval.

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 35–40 sõna.

Kirjatehnika

Tähemoonutuste äratundmine ja parandamine, täheseoste harjutamine, vihikute vormistamine. Kirjakiiruse harjutamine.

Keeleteadmised ja -oskused

Sõnade praktiline eristamine esemetest (olenditest), piltidest, esemete (olendite) tunnustest, tegevustest ja seisunditest.

Sõnade praktiline rühmitamine küsimuste abil (kes?, mis?, missugune?, mida teeb?).

Morfoloogia- ja süntaksiküsimuse praktiline eristamine.

Morfoloogia- ja süntaksiküsimuse esitamine: valimine, sobitamine, üleminek iseseisvale esitamisele.

Alus ja öeldis (lihtsamad juhud), sõnade seos alus-ja öeldisrühmas (süntaksiküsimuste esitamine).

Käändsõna algvorm, käändsõna muutevormid; ainsuse ja mitmuse tüvi, tunnused ja lõpud: sõnavormide äratundmine, muutmine ja moodustamine ning analüüsimine skeemide abil.

Käänevormi põhi-ja lisatähendus (leksikaalne ja grammatiline tähendus), sõnavormi rakendamine tähendusest sõltuvalt.

Teemad

1.poolaasta 60 tundi

1. Häälikud ja tähed
2. Veaohtlikud häälikud
3. Täishäälik ja suluta kaashäälik veaohtlike häälikutena
4. Kaksiktäishäälikud
5. Sõnade poolitamine
6. Ese, olend ja sõna
7. Sõna ja küsimus
8. Alus ja öeldis
9. Sõna algvorm
10. Sõna tüvi
11. Tüvevormis sõna kasutamine sõnaühendites ja lausetes

2.poolaasta 80 tundi

1. Ainsuse osastava käände vormide mõistmine ja kasutamine
 2. Mitmuse tüvi
 3. Ainsuse osastava ja mitmuse nimetava käände vormide mõistmine ja kasutamine
 4. Mitmuse tunnus (moodustamine, tunnuse valik ja õigekiri skeemi järgi)
 5. Kohasuhteid väljendavad sõnavormid
- Kus? (milles? millel?)
- Kuhu? (millesse? millele?)
- Kust? (millest? millelt?)

Kui kaugele? (kelleni? milleni?)

6. Kohasuhteid väljendavad tagasõnad

7. Ajasuhteid väljendavad sõnavormid, vastavad käänded ja morfoloogiaküsimused

Millal? (millel?)

Mis ajani? (milleni?)

Mis ajast? (millest?)

Kui kauaks?(milleks?)

Mis ajaks?(milleks?)

8. Ajasuhteid väljendavad tagasõnad

9. Sõnavormid, mis väljendavad, kellele või millele midagi tehakse või antakse

10. Kuuluvust väljendavad sõnavormid

11. Sõnavormid, mis väljendavad, kellelt midagi saadakse

12. Sõnavormid, mis väljendavad kellega koos midagi tehakse

13. Sõnavormid, mis väljendavad millega tehakse

14. Sõnavormid, mis väljendavad kellela või millela midagi tehakse

15. Sõnavormid, mis väljendavad kelleks keegi sai või saab

16. Sõnavormid, mis väljendavad milleks miski muutub

17. Sõnavormid, mis väljendavad kellena või millena ollakse või töötatakse

18. Arvsõna

19. Tegevust ja seisundit väljendavad sõnad

20. Otsekõne. Ütluse muutmine kaudseks.

21. Kordamine

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

1) mõistab ja koostab kuni 6-sõnalist lihtlauset;

2) laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil;

- 3) kasutab laiendatud lihtlauset ja sihitisosalauset;
- 4) osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis;
- 5) võrdleb ja kirjeldab esemeid rühmas (kuni 3 objekti); kirjeldab ühistegevust;
- 6) analüüsib ja moodustab käändevorme skeemide abil;
- 7) rakendab abiga sõnaühendis ja lauses käändevorme (õpitud funktsioonides);
- 8) kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu;
- 9) sooritab ära kirja sõnahaaval;
- 10) kasutab suunamisel õigekirja kontrollimise võtteid;
- 11) loeb õpitud teksti sõnade ja süntagmade kaupa, arvestab kirjavahemärke;
- 12) loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval;
- 13) leiab küsimuste-korralduste järgi tekstist sõnu, lauseid ja lõike (sh peamõttele osutavaid lauseid);
- 14) tuletab tekstis sõnastamata teabe oma kogemuste/teadmiste toetudes ja õpetaja juhendamisel;
- 15) vastab küsimustele teksti kohta (põhjuslikud seosed, hinnangud tegevustele, tegudele);
- 16) annab ühisvestlustes hinnanguid tegevusaktidele;
- 17) annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu.

Kasutatavad õppematerjalid

Lihtsustatud õppe tasemele vastav õppekirjandus

K. Karlep, A. Kontor. Emakeele õpik I ja II osa. Tallinn: Kabral & Co 1993.

K. Sunts. Emakeele tööraamat 4. klassile I–IV (lugemik). Tartu, Studium 2009.

K. Karlep, A. Kontor. Emakeele õpik 3. kl. Valgus 1990

T. Puik. Õigekirjaõpik Koolibri 1997

Toetav õppematerjal 3.-5. klass

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama. Vaatan ja kirjutan: Ärakiri. Tartu, Studium 2010.

- A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 1. vihik: Tekstid kirjutamiseks Tartu, Studium 2007.
- A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 2. vihik: Mõtlen ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.
- A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 3. vihik: Kontrollin ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.
- A. Kontor. Häälikuõpetuse tabelid ja jaotusmaterjalid. Tartu, Studium 2008.
- K. Karlep Kõnearendus. Tartu, TÜ Kirjastus, 2003.

Eesti keele ainekava 5. klassile

Maht

245 ainetundi

Eesti keel / lugemine ja kõnearendus 130 ainetundi

Eesti keel/ keeleõpetus 105 ainetundi

Rõhuasetused

Emakeeleõpetuse peamine eesmärk on soodustada olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus-kõnelises tegevuses.

Õpilase ajutegevus on täiustunud. Kasvab analüütilist taju ja kõnetegevust korraldava vasaku poolkera osakaal, mis võimaldab esemete, tegevuste ja sündmuste seni hägusaid mälukujutlusi suurema hulga tunnuste abil täpsemaks muuta. Lisaks kaemuslik-praktilisele mõtlemisele suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist.

Õpilase analüütilis-sünteetilise taju ja sellest kujunevate kujutluste areng eeldab õpetaja suunamisel toimuvat esemete tunnuste/omaduste, osade ning funktsioonide märkamist ja teadvustamist. Nendele toetudes saab arendada esemete, tegevuste, sündmuste jm rühmitamis- ning üldistamisoskust.

Konkreetsed ja üldistatud kujutlused ning nendevahelised assotsiatiivsed seosed on baas, millele toetudes kujunevad ja arenevad keeleüksuste tähendused (sõna ja selle vormid, sõnaühendid, laused/lausungid, hargnenud ütlus, sidus tekst), laienevad võimalused nimetatud üksusi valida ja kombineerida.

Kasvab oluliselt kõne mõju käitumisele ja tunnetustegevusele (sh tegevuse reguleerimisele).

Kõne abil ammutatakse varemomandatud teadmisi mälust sihipäraselt; luuakse rohkem uusi mõtestatud seoseid (sõnaühendite, tekstisidusate lausete mõistmine ja kasutamine); hangitakse uut teavet; suunatakse tunnetusprotsesse (tajumise suunamine, materjali seostamine mälus, mõtlemisoperatsioonide sooritamine); kommenteeritakse, kavandatakse ja kontrollitakse oma tegevust.

Õpilane õpib oma tegevuse protsessi kommenteerima. Esialgu toimub see väliskõnes (endale suunatud privaatkõne), seejärel sosinkõnes, mis hiljem läheb üle sisekõneks. Sisekõnes lõimuvad keeleüksuste tähendused kujutlustega, kuid 5. klassi õpilased rakendavad sisekõnet esialgu hargnenult ning piiratult, mis aeglustab õpitegevuse tempot.

Tunnetuslik-kõneline tegevus, mis toimub õpilase lähimas arengutsoonis (potentsiaalses arenguvallas), valmistab õpilasi ette 6.–7. klassis õppimiseks (loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus jm) ning elementaarsete keeleteadmiste omandamiseks.

Lugemistehnika ja õigekirjaoskuse arenemine on omavahel tihedalt seotud. Mõlema oskuse jaoks on oluline automatiseerida esmalt häälikanalüüsi (häälikute olemasolu, häälikute järg; kirjutamisel häälimine, lugemisel veerimine) ja seejärel ka foneemanalüüsi (häälikurühmade äratundmine, häälikupikkuse kui kõnetakti vältele osutaja äratundmine lugemisel ja määramine kirjutamisel võrdleva hääldamise alusel).

Automatiseerumata osaoskuste sooritamiseks on vaja materialiseeritud abivahendeid (graafilised orientiirid, värvid, analüüsietappide tulemuste visualiseerimine).

Õpetamisel on tähelepanu keskmes häälimise ja võrdleva hääldamise oskuste arendamine.

Eesmärgiks on, et õpilased suudaksid nimetatud operatsioone sisekõnele toetudes sooritada, tempot kirjutamisega kohandada ja lugemisoskuse arenguks tõsta. Nimetatud operatsioonide sooritamise kiiruse tahtlik reguleerimine on otseselt seotud lugemistehnika ja õigekirja omandamisega.

Häälimist ning võrdlevat hääldamist kasutatakse ühtlasi enesekontrollioskuse omandamiseks.

Lugemisoskuse kujunemine sõltub veel olulisel määral õpilase jaoks tuttavate süntaktiliste konstruktsioonide esinemise sagedusest tekstis ning õpilase keeleüksuste tähenduse valdamise tasemest.

Lugemistehnika arendamise eesmärgiks on jõuda sisult ja keeleliselt kohandatud tekstide ladusa lugemiseni või vähemalt selle piirini. Õpetaja suunab õpilasi tekste analüüsima sisu ja mõtte mõistmise seaduspärasusi arvestades.

Teksti esmasele lugemisele ja pedagoogi suunavatele kommentaaridele järgneb sündmuse puhul stseenide järjestuse, kirjelduse puhul tunnuste ja omaduste valdkondade teadvustamine. Korduval lõikude kaupa lugemisel suunatakse õpilasi mõistma lausete tähendust ja lausetevahelisi seoseid, tuletama tekstis puuduvat teavet, märkama mõistmiseks olulisi keeleüksusi (sõnu, sõnaühendeid, osalauseid), kirjeldama tekkivaid kujutlusi.

Tekstis orienteerumist arendavad valiklugemise ülesanded (esvalt lõikude ja seejärel kogu teksti ulatuses). Valiklugemise ülesanded on suunatud lühikese sisukokkuvõtte ning ilukirjandusliku teksti puhul ka varjatud teabe sõnastamisele. Õpilaste väljendust täiendatakse ja konkretiseeritakse.

Tekstis esinevat otsekõnet analüüsitakse õpetaja suunamisel. Dialoogi analüüsid saavad õpilased saadud teadmisi ka ise suhtlemise reguleerimiseks rakendada. Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumisaktide hindamist, konfliktide reguleerimist soodustavate ütluste kasutamist.

Õpilane oskab esitada teksti kohta küsimusi ja esitada neid kaaslastele.

Jutustamises eristatakse kahte valdkonda – tekstilähedane jutustamine (vahendatud tekstiloomel) ja jutustamine oma kogemusest.

Tekstilähedase ümberjutustuse kui vahendatud tekstiloomel õppimine sõltub järgmistest asjaoludest: mälu muutumisest juhtivaks tunnetusprotsessiks; teksti sisu ja mõtte mõistmise tasemest; keeleüksuste valdamisest; keeruliste grammatiliste struktuuride lihtsamateks ja tekstisidusateks muutmise oskusest; teabeüksuste variatiivse sõnastamise oskusest.

Tekstilähedasel jutustamisel tuleb hoiduda teksti fragmentaarsest sõnastamisest või mehaanilisest päheõppimisest. Oluliseks tuleb pidada teabe järjestamist, sõnavara variatiivset valimist, lausungite seostamist ja nende parandamist järeltööna. Teksti mitmekordsel taastamisel tuleb muuta abivahendeid ja varieerida sõnastust. Sobivateks abivahenditeks on skeemid koos tugisõnadega (sh ka küsisõnad).

Praktilise grammatika õppimise peamised eesmärgid on tuumlause mallide hulga laiendamine; muutevormide kasutamine eri lausemallides ja mitmes tähenduses; tuumlausete ühendamise ja sisestamine, et mõista ja moodustada koondlauseid, laiendatud lihtlauseid ning lihtsamate seostega kaheosalisi liitlauseid.

Lausemallide baasiks on kujutlused tegevussituatsioonidest (skemaatilised kujutluspildid) ja nende kombinatsioonid. Oluline on teadvustada situatsioonide komponente: subjekt(id), objekt(id), vahendid, tunnused (sh tegevus või seisund), aeg, ruum jne. Jõutakse tajutavate sündmuste/nähtuste põhjuse ning eesmärgi mõistmise ja sõnastamiseni. Oluline on põhjuse ja eesmärgi eristamine ning nende ettekujutamine ajas ja ruumis.

Keeleüksuste tähenduse selgitamine, täpsustamine ja täiendamine toetub rühmitamisoskusele ja teadmistele rühma kuuluvatest objektidest, sündmustest, nähtustest, tunnustest.

Lausetähenduse mõistmine toetub põhisõna ja laiendite seostele, mille teadvustamiseks harjutatakse süntaksiküsimuste esitamist. Sõnade ja sõnaühendite tähendust seletatakse ja täpsustatakse kontekstis.

Liitsõnade ja tuletiste tähenduse mõistmiseks on oluline uute allrühmade moodustamiseks vajalike spetsiifiliste tunnuste teadvustamine (loom – rohusööja, inimene – tööline – kaevur).

Võrdluste ja metafoorsete väljendite tähenduse seletamine eeldab ühistele tunnustele osutamist (tuli / päike küpsetab, seisab postina / liikumatult).

Peamiseks tööviisiks on praktiline harjutamine. Keeleüksuste analüüs sisaldab enamasti semantilisi ülesandeid. Keeleterminite kasutamine jääb valdavalt õpetaja pädevusse. Uute õpioskuste omandamine algab materialiseeritult.

Tähelepanu pööratakse lihtsate kirjalike töökorralduste mõistmisele. Kirjalikult esitatud töökorralduse täitmist saab nõuda juhul, kui töövõtte on koostegevuses ja/või matkimise teel omandatud.

Raskusastme varieerimiseks muudetakse materjali keerukust, pedagoogi osalemist ehk õpilase iseseisvuse astet ja/või abivahendeid.

Õppesisu ja –tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Kuulamine ja jälgimine

Ülesannete täitmine suuliste ja kirjalike hargnenud selgituste/korralduste alusel.

Suulise kokkuvõtte tegemine oma tegevusest, ühistegevusest.

Tuttavate sündmuste ja tegevusaktide põhjuste, tingimuste, eesmärkide ning tulemuste mõistmine, nende väljendamine ühisvestluses. Oma tegude analüüs (suunatult).

Teistes ainetes (matemaatika, tööõpetus, loodusõpetus jm) omandatud toimingute kirjeldamine.

Suhtlemine

Koostegevuse vastastikune reguleerimine (teade-küsimus-vastus jne dialoog).

Suhtluseesmärkide mõistmine: käskude-korralduste, palvete, teabe, tingimuste jne praktiline mõistmine ja väljendamine kõnes.

Otsekõne kaudse väljendamise harjutamine.

Jutukeste koostamine olu-ja tegevuspiltide järgi, ühiste samateemaliste jutukeste koostamine (abi: plaan, õpetaja suunavad repliid).

Tunnetustegevuse arendamine

Nägemis- ja ruumitaju

Esemärühmade vaatlemine ja võrdlemine; ühised tunnused/omadused ning erinevused (analüüsimine plaani järgi), rühmade koostise muutmine sõltuvalt rühmitusalusest.

Esemärühmade, loodusnähtuste ning piltidel kujutatatu kirjeldamine plaani järgi.

Ajakujutlused

Ajakujutluste seostamine sündmuse põhjuse ja tagajärjega.

Kontroll, enesekontroll

Tähelepanu keskendamine igale õpitoimingu etapile: orienteerumine/planeerimine (tööjuhise mõistmine ja osatoimingute järjestamine), täitmine (sooritamine algoritmide alusel, kaasneva kontrolli rakendamine), tulemuse kontrollimine.

Enesekontrolli harjutamine (plaani või algoritmi abil).

Tegevuse ühine planeerimine õpitud oskuste ulatuses.

Keeleüksuste võrdlemine ja rühmitamine õpitud

Lause ja sõnavara

Lihtlause

Lause laiendamine õpitud käändevormidega, sõnadevahelised seosed.

Kõikide käändevormide rakendamine sõnaühendis ja lauses erinevates funktsioonides (abiga).

Lihtlause koostis. Alus ja öeldis, alus-ja öeldisrühm.

Lause tähenduse sõltumine tegusõna vormist ja laiendist.

Lihtlause laiendamine (kuni 6-sõnaliseks). Lihtlause lühendamine (2–3-sõnaliseks).

Sõnade järjekord lauses, deformeeritud lause taastamine.

Kontekstivälise lause muutmine kontekstisidusaks ja vastupidi (õpetaja suunamisel).

Samaviiteliste sõnade kasutamine sidusa teksti koostamisel.

Koondlause

Koondlause äratundmine ja mõistmine. Koondlause koostamine: tuumlausete ühendamine küsimuste ja skeemide abil. Korduvad alused ja öeldised.

Sidesõnade (ja, ning, või) grammatiline tähendus, sidesõnade valimine koondlausesse.

Koondlause kasutamine.

Liitlause (rind-ja põimlause)

Liitlause ja sama tähendust väljendavate lihtlausepaaride tähenduse ning struktuuri võrdlemine.

Liitlause äratundmine, selle tähenduse mõistmine.

Liitlause konstrueerimine lihtlausetest: osalause sobitamine, lihtlausete ühendamine, liitlause koostamine skeemi ja sidesõnade järgi, lause lõpetamine.

Sidesõnad rindlauses: ja, ning, aga, kuid, või. Põimlause liigid: sihitlause, ajalause, täiendlause.

Sõnaliigid

Ülevaade sõnaliikidest: nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna (üldistatud tähendus).

Sõnade algvormid ja muutevormid. Sõnade rühmitamine.

Nimisõna

Esemed/olendid ning nende erineva üldistusastmega (3–4) nimetused.

Kellegi või millegi nimi ja nimetus (kohad, elusolendid).

Liik ja alaliik, nende nimetused.

Nimisõna muutevormid, ühe ja sama sõna muutevormide leidmine tekstist.

Algvormi moodustamine muutevormidest.

Omadussõna

Kellegi või millegi iseloomustamine omadussõnadega (objektide erinevad ja sarnased tunnused ning omadused). Tähenduse sõltumine põhisõnast.

Nimi-ja omadussõnade sobitamine (sõnaühendite koostamine).

Omadussõna leidmine ja kasutamine tekstis (kirjelduses).

Omadussõnade praktiline tuletamine (liited -lik, -line, -ne), omadussõna muutmine koos nimisõnaga.

Omadussõnade võrdlusastmed (tähendus ja moodustamine analoogia alusel).

Omadussõnade rakendamine sõnaühendis ja lauses (Viis on suurem kui kaks. Viis on kahest suurem).

Tegusõna

Kellegi või millegi tegevust ja/või seisundit väljendavad sõnad.

Tegusõna öeldisena, öeldise laiendid.

Nimi-ja tegusõnade sobitamine, sõnaühendite moodustamine. Kindla kõneviisi oleviku ja lihtmineviku pöörded ning isikulised asesõnad.

Tegevuse ja kõne ajaline suhe (sama aeg, eri aeg).

Pöördevormide grammatilise tähenduse praktiline mõistmine (kes kõneleb?, kes kuulab?, kes teeb?).

Pöördevormide küsimused, pöördelõpud.

Ma-ja da- tegevusnimed, nende kasutamine ühendis koos teiste tegusõnadega.

Põhisõnaks olevate tegusõnade mõistmine ja kasutamine sõltuvalt situatsioonist või kaastekstist (peab õppima, võib mängida). Tunnuse (-da/- ta) õigekiri analoogia alusel.

Jaatav ja eitav kõne. Täheenduse mõistmine, eitavate vormide moodustamine ja kasutamine lauses.

Tingiv kõneviis. Tegevuseks vajalike tingimuste sõnastamine. Tingiva kõneviisi vormide tähenduse mõistmine kaastekstis.

Käskiv kõneviis. Käskude-korralduste, keeldude, palvete jms mõistmine ja väljendamine (ainsuse ja mitmuse 2. pööre). Õpitud vormide kasutamine dialoogis.

Arvsõnad

Põhi-ja järgarvsõnade tähenduserisuse mõistmine.

Numbrite nimetamine, arvsõnade lugemine, arvsõnade ja numbrite vastavuse mõistmine, numbrite asendamine arvsõnaga ja vastupidi. Arvsõnade ja nende muutevormide kasutamine suulises ja kirjalikus tekstis (lugemine, kirjutamine).

Arvsõna käsitlemise seostamine matemaatika õppesisuga

Liitsõna

Liitsõna ja sõnaühendi tähendus, liitsõna ja selle põhi-ning täiendosa tähendus. Liitsõna alaliigi nimetusena. Liitsõnade rühmitamine kohta, funktsiooni, materjali vm märkiva täiendõna järgi. Liitsõnade praktiline moodustamine: omastavaline ja nimetavaline liitumine.

Liitsõnade rakendamine sõnaühendis ja lauses.

Lugemine ja kirjutamine

Häälik- ja foneemanalüüs

Veaohalikud häälikud liitsõnas ja liitsõnas: analüüsi iseseisvuse ja kiiruse harjutamine (tempo muutmine), enesekontroll.

Kaashäälikuühend sõnas (käsitletakse rühmiti: suluta kaashäälikute ühend, sulghäälikute ühend, kombinatsioonid): äratundmine suulises ja kirjalikus tekstis, materialiseeritud analüüs.

Oskus valida ja kasutada abivahendeid. Sulghäälik kaashäälikuühendis: sõnade lugemine, sulghäälikuid sisaldava ühendi äratundmine, ühendi rühmitamine nii häälikurühma kui ka pikkuse alusel (skeemidele toetudes).

Lugemistehnika ja orienteerumine tekstis

Juhtiv lugemisviis 5. klassis on sõnaosade ja/ või sõnahaaval lugemine ja üleminek lugemisele sõnapaaride kaupa.

Uue teksti lugemine

Õpetaja/õpilase esmase lugemise jälgimine raamatust.

Häälega lugemine sõnade ja lihtsamate süntagmade kaupa.

Lugemise harjutamine

Ladususe ja ilmekuse harjutamine, sh individuaalsed ülesanded.

Varem häälega loetud teksti vaikne ülesandega lugemine.

Õpitud teksti lugemine (kõne tempos) kirjavahemärke arvestades, endamisi vaikne ülesandega lugemine.

Sõnavaratöö

Tundmatute sõnade leidmine lõigust, sõnatähenduse täpsustamine sõltuvalt kaastekstist.

Sõnade ja väljendite asendamine valikuks antud sõnadega.

Õpilase väljendite võrdlemine originaaltekstiga. Võrdluste ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine ning selgitamine ühiselt.

4–5 sõna või väljendi aktiveerimine teksti analüüsides ja taastades.

Teksti korduv lugemine ja analüüs

Lauses ja lõikudes sisalduva teabe seostamine, keeleliste väljendusvahendite analüüsimine, objektide ja sündmuste oluliste ja/või iseloomulike tunnuste ning omaduste leidmine. Järelduste tegemine ja puuduva informatsiooni tuletamine ühisvestluses.

Dialoogi analüüs

Dialoogi ütluse/repliigi eesmärkide ja strateegiate (õpetaja sõnastuses) sobitamine tekstis esineva otsekõnega.

Puuduva teabe tuletamine nii kuulaja kui ka kõneleja seisukohast lähtuvalt.

Valiklugemine

Sõnade, lausete ja lõikude leidmine tähenduse või asukoha viite järgi, olulise teabe leidmine lõigust.

Lause mõtet väljendavate sõnade, samaviiteliste sõnade ja lauseid siduvate sõnade leidmine tekstist.

Küsimustele ja korraldustele vastamine tekstis sisalduvate lause(te) / osalause(te) / sõnaühendi(te) / sõna(de) abil.

Ülesannete sõnastamisel lähtutakse kõikidest mõistmisstrateegiatest, rõhuasetus on põhjustagajärgseoste tuletamisel ning metakeeleliste ülesannete täitmisel.

Teksti jaotamine lõikudeks

Teksti jaotamine lõikudeks, lõikude pealkirjastamine kokkuvõtliku lausega (õpetaja suunamisel).

Lõigu peamõtte väljendamine oma sõnadega, peamõtte ühine täpsustamine.

Küsimuste esitamine kaaslastele

Küsimuste miks?, milleks? sobitamine lause või lõiguga.

Küsimuste esitamine üksteisele.

Tegelaste käitumise analüüs

tingimuste, eesmärkide ja tulemuste mõistmine ning hinnangu andmine tegelaste käitumisele ühisvestluses.

Hinnangu põhjendamine valiklugemisele toetudes, hinnangu võrdlemine klassikaaslaste käitumisega.

Teksti peamõtte

Teksti juhtlause leidmine ja/või teksti peamõtte ning allteksti valimine, peamõtte tuletamine ja sõnastamine suunamisel.

Teksti taastamine

Tekstilähedase valikjutustamise harjutamine (abiks sõnaühendid, tugisõnad, põhilist teavet sisaldavad lühilauseid, tugilauseid, -sõnaühendid, -sõnad).

"Sõnaliste piltide" maalimine.

Jutustamine illustratsioonide järgi, rõhutades detaile ja kirjeldades miimikat.

Jutustuse võrdlemine autoritekstiga.

Oluliste lausete leidmine tekstist ja nende seostamine õpetaja juhendamisel kokkuvõtliku

Kirjutamine

Kirjutamine sõnarühmade või pikemate sõnade kaupa (eneseetteütlus).

Eelneva analüüsi ja järelkontrolli harjumuste kujundamine.

Õigekiri

Veaohlike lihthäälikute märkimine kirjas iseseisvalt, häälikuühendite ja liitsõnade õigekirja harjutamine (abivahenditega). Järelkontrolli harjumuste kujundamine, kaasneva kontrolli harjutamine, eelneva kontrolli õpetamine (võimalike protsessis tekkivate raskuste ja õigekirjavigade ette kujutamine). Vigade leidmine ja parandamine. Vea võimaliku põhjuse teadvustamine (mis

osatoiming või operatsioon on sooritamata või valesti sooritatud). Kaashäälikuühendi õigekiri skeemidele toetudes.

Käände-ja pöördelõppude, tunnuste ja liidete õigekirja harjutamine (vajadusel skeemidele toetudes).

Poolitamise harjutamine ja rakendamine.

Kirjavahemärkide kasutamine koond- ja liitlauses (skeemide abil).

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 40–45 sõna.

Keeleteadmised ja -oskused

Sõnaliigi nimetuste teadmine, sõnade praktiline rühmitamine kujutlustele toetuva sõnavara piires.

Morfoloogia-ja süntaksiküsimuste eristamine ja kasutamine: küsimuste valimine ja sobitamine sõnavormiga (üksiksõna, sõnaühend), küsimuste esitamine.

Aluse ja öeldise ning nende laiendite leidmine, lause laiendamine süntaksiküsimuste abil (kuni 6 sõna).

Liitsõna ja sõnaühendi eristamine, sõnade liitmine.

Sõnavormi ja tuletise koostise ja tähenduse analüüsimine, sõnavormi ja tuletise moodustamine skeemide abil. Muutevormi rakendamine sõltuvalt tähendusest.

Teemad 5.klassis

1.poolaasta 60 tundi

1. Häälikud ja tähed

Veaotlike häälikute õigekiri

Täishäälik ja suluta kaashäälik

Täishäälikuühend ja suluta kaashäälik

Täishäälik ja suluta kaashäälikute ühend

Täishäälik ja sulghäälik

2. Täishäälikuühend ja sulghäälik

3. Kaashäälikuühend

4. Suluta kaashäälikud ühendis

5. Sulghäälik kaashäälikuühendis

6. S ja H kaashäälikuühendis

7. Veaohtlike häälikute õpitud variantide õigekiri algoritmi alusel

8. Sõnaliigid

Nimisõna

Omadussõna

Tegusõna

Arvsõna

9. Liitsõna

10. Sõna algvorm ja muutevormid. Sõnavormi leksikaalne ja grammatiline tähendusPõhi-ja lisa

4. Sõnavormi koostis

5. Ainsuse ja mitmuse tüvi

2.poolaasta 630 tundi

1. Mitmuse tunnus, valik, õigekiri

2. Nimetava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

3. Omastava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

4. Osastava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

5. Ainsuse osastava ja mitmuse nimetava käände vormide eristamine

6. Sisseütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

7. Seesütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

8. Seestütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

9. Alaleütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

10. Alalütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

11. Alaltütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

12. Saava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

13. Oleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

14. Rajava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

15. Kaasaütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

16. Ilmaütleva käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses

17. Tegusõna muutevormid

18. Lause

Lihtlause

Koondlause

Liitlause

19. Kordamine

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

1) mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset;

2) mõistab õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunatult moodustada;

3) rakendab lauses sõnade muutevorme (õpitud funktsioonides);

4) kasutab eri tüüpi dialoogireplike koostegevuses, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest;

5) sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid;

6) kirjutab õigesti lihthäälikutest koosnevaid sõnu;

7) kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi õigesti;

8) sooritab ära kirja peamiselt sõnapaaride kaupa;

9) kasutab kirjutamisel enesekontrollivõtteid;

10) kasutab sõnavormide analüüsimisel ja moodustamisel algoritmi;

11) täidab valiklugemise ülesandeid, lugedes õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt;

12) leiab tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, osaleb lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel;

13) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevusakti(de)le ning põhjendab seda;

14) annab tekstilähedaselt edasi tekstilõikude sisu, pealkirjastab lõike ja osaleb sõnastuse täpsustamisel.

Kasutatavad õppematerjalid

Lihtsustatud õppe tasemele vastav õppekirjandus

K. Karlep, A. Kontor. Emakeele tööraamat 5. klassile I ja II osa. Tallinn, TEA Kirjastus 2006.

K. Sunts. Eesti keele lugemik-tööraamat 5. klassile I–IV osa. Tartu, Kirjastus Atlex 2010 (ESF projekt „HEV õpilaste õppevara arendamine)

Toetav õppematerjal 3.-5. klass

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama. Vaatan ja kirjutan: Ärakiri. Tartu, Studium 2010.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 1. vihik: Tekstid kirjutamiseks Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 2. vihik: Mõtlen ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 3. vihik: Kontrollin ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.

K. Plado, K. Sunts. Õpetamine Lugemik-tööraamatu järgi lihtsustatud õppe 5. klassis. www.hev.edu.ee

A. Kontor. Häälikuõpetuse tabelid ja jaotusmaterjalid. Tartu, Studium 2008.

T. Puik Emakeel 3. kl töövihik

Eesti keele ainekava 6. klassile

Maht

210 ainetundi

Eesti keel / lugemine ja kõnearendus 105 ainetundi

Eesti keel/keeleõpetus 105 ainetundi

Rõhuasetused

6. klassis on keskne eesmärk soodustada juhtiva ajupoolkera (valdavalt vasaku) analüütilise tegevuse (sh kõnepiirkondade) arengut.

Kujundilises tunnetustegevuses kasvab märgatavalt verbaalse teabe osakaal, mis võimaldab tekstidest hangitud teabe põhjal luua uusi kujutlusi, mõista põhjus-tagajärg-seoseid.

Õpilaste verbaalsed mehhanismid ei ole veel iseseisvaks õpitegevuseks piisavad.

Varasemaga võrreldes rohkem kasutatakse hargnenud korraldusi ning variatiivseid skemaatilisi vahendeid, suunatakse õpilasi abivahendeid ja töövõtteid valima, töövõtete eesmärgi ja töösamme sõnastama.

Uue oskuse omandamisel nõutakse õpilastelt toiminguga kaasnevat kommenteerimist ja enesekontrolli sooritamiseks harjutamise käigus protsessile järgnevat kirjeldamist. Oluliseks peetakse oskust esitada koostevõttes kaaslastele soovitusi, leida ja parandada eksimusi.

Töövõtete mehaanilist sooritamist aitab vältida sõnastuse varieerimine ja hoidumine reeglitest praktilise tegevuse toeta.

Sõnavara mahu suurenemine, sõnatähtsuste täpsustumine, uute semantiliste seoste loomine sõnade vahel tõstab keelekasutuse osakaalu tunnetustegevuses. Õpetamisel pööratakse 6. klassis tähelepanu omadussõnadele: tähenduse täpsustamine, rakendamine laiendina.

Suunatakse enamlevinud sõnamoodustusmallide omandamist, sõnavormide rakendamist erinevates tähendustes, sõnade mõistmist ja kasutamist ülekantud tähenduses.

Õpitakse leidma tekstist tundmatu tähendusega sõnu ja tuletama nende tähendust konteksti põhjal, märkama ja parandama semantilisi eksimusi sõnaühendites ja lausetes. Sõnaühendite moodustamisel on oluline seostada ühte sõna võimalikult paljude teistega.

Eesmärk on harjutada uue teksti ladusat häälega lugemist. Lugemiskiiruse reguleerimisel lähtutakse iga õpilase suulise kõne tempost. Alustatakse lihtsate tekstilõikude vaikset ülesandega lugemise (s.o teabe otsimine) õppimist.

Korduval häälega lugemisel püütakse jõuda elementaarse ilmekuseni, mis suures osas sõltub lapse oma kõne ilmekusest ja teksti eelneva analüüsi tulemustest.

6. klassis on tekstikäsitluse eesmärkideks eri mõistmisstrateegiatega kasutamine ja ümberjutustuse variantide harjutamine.

Õpilaste iseseisvuse suurendamiseks esitatakse ülesanded lähtuvalt teksti mõistmise strateegiast ja jutustamise liigist, arvestatakse lapse tekstianalüüsi oskuse kujunemise etappi.

Harjutatakse ülesannete esitamist kaasõpilastele.

Tekstis kirjeldatud keeruliste ja/või lastele vähetuntud stsenaariumite korral rakendatakse detailset analüüsi. Teksti sisu kokkuvõtte ja allteksti sõnastamine vajab veel õpetaja parafraseerimist, st kokkuvõtlikku sõnastamist.

Tekstis orienteerumiseks lisandub valiklugemisele temaatilise lugemise õppimine, mis on ühtlasi eeldus temaatiliseks ja tegelase nimel jutustamiseks.

Alustatakse kirjaliku ümberjutustuse õpetamist, mis esialgu vajab detailset etappide kaupa suunamist. Kirjutatud tekst loob järeltöövõimalused sisu ja sõnastuse puudujääkide leidmiseks ning parandamiseks.

Praktilises lauseõpetuses tegeldakse lausete ühendamise, sisestamise ja laiendamisega.

Kaheosaliste liitlausete mõistmist ja moodustamist harjutatakse mallide kaupa, lähtudes nende grammatilisest tähendusest.

Kõnearenduse seisukohalt peetakse oluliseks, et õppija oskaks muuta lause kontekstisidusaks. Suunavate abivahenditena kasutatakse skeeme. Õpilaste tähelepanu pööratakse lauseid ja lauseosi siduvate sõnade tähendusele ning sõnajärjele.

Harjutusmaterjali koostamisel lõimitakse keeleõpetust teiste õppeainetega, st kasutatakse teistele ainetele tüüpilisi lausekonstruktsioone ja aktiveeritakse vastavat sõnavara.

Ärakirjaoskusi rakendatakse kirjalike ülesannete täitmisel kõikides õppeainetes. Ärakirja harjutamise eesmärk on lausete või mitmest sõnast koosnevate lauseosade kaupa kirjutamine.

Jätkub õigekirjaoskuste automatiseerimine, kasutatakse variatiivset harjutusmaterjali. Õpilasi suunatakse märkama õigekirja seisukohalt keerulisi häälikkoostisi sõnades enne kirjutamist, sooritama valikulist enesekontrolli, kasutama metakeelilisi operatsioone ortograafiareeglite rakendamiseks. Harjutatakse võõrsõnade hääldamist ja õigekirja.

Suhtlemisoskuste kujundamisel toetutakse kirjaliku dialoogi repliikide suunatud analüüsile: mida ja milleks öeldakse, kuidas eesmärk realiseeritakse (strateegia), kuidas repliiki hargnenult sõnastaks kõneleja ja kuulaja. Tähelepanu pööratakse otseselt sõnastamata teabe tuletamisele. Kirjaliku dialoogi analüüsimise oskustele toetudes harjutatakse sobivate repliikide valimist olenevalt kirjeldatud situatsioonist

Õppesisu ja –tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Verbaalsete väljendusvahendite kasutamine dialoogis (koostegevuses) sõltuvalt suhtlemiseesmärkidest ja –normidest.

Teabe küsimine kaaslastelt (õpetaja suunamisel). Teabe esitamine detailselt, valikuliselt ja abiga kokkuvõtlikult.

Teiste ja oma intonatsiooni ning kehakeele märkamine õpetaja suunamisel.

Tunnetustegevuse arendamine

Tähelepanu keskendamine iseseisvale tööle tekstiga. Õpiülesannete täitmine esitatud juhendite ja/või plaani järgi.

Kaaslaste vastuste jälgimine ja täiendamine.

Tegevusplaani koostamise harjutamine. Õpitud enesekontrollioskuste rakendamine. Teabekirjandusega tutvumine, kasutamine õpetaja juhendamisel: pilt-teatmeteos, tabel, graafiline joonis, sõnastik, Internet jne.

Lause ja sõnavara

Lihtlause

Sõnaühend ja selle koostis: põhisõna ja laiend (täpsustav sõna).

Sõnade semantiline ja grammatiline seos sõnaühendis.

Kolmeosaline sõnaühend.

Süntaksi-ja morfoloogiaküsimuse esitamine sõnavormile sõnaühendis.

Alus ja öeldis kui põhisõnad lihtlauses.

Sõnade seos alus-ja öeldisrühmas.

Lausete ühendamine, sisestamine ja laiendamine.

Jutustava lause muutmine küsilauseteks.

Koondlause

Korduvad alused või öeldised.

Aluse korduvad laiendid (täiendid) ja öeldise korduvad laiendid (sihitised, määrused).

Sõnade seosed koondlauses. Sidesõnade (ja, ning, või, ega, ehk) mõistmine ja kasutamine. Lause tähenduse sõltumine sidesõnast.

Koma koondlauses.

Koondlausetes koostamine tuumlausetest (eelneva arutelu põhjal).

Liitlause

Liitlause osalausete ja sõnaühendi eristamine, väljendatud suhete mõistmine.

Liitlause koostis, osalaused, sidendid. Lauseosade äratundmine, sobitamine, lausetelõpetamine (sidesõna antud), lausete koostamine skeemide abil.

Eesmärgi, põhjuse, tingimuste ja atributiivsete tunnuste väljendamine liitlauses.

Põhjust ja eesmärki väljendavate osalausete eristamine (täendus, sidendid).

Teabe erisuse ja samasuse mõistmine erineva struktuuriga lausetes (laiendatud lihtlause, liitlause).

Nimisõna laiendamine täiendkõrvallausega (nimisõna pealause lõpus).

Sidendid kes?, mis? ja nende käändevormid.

Tekstisidusate lausete moodustamine: sõnajärje muutmine, siduvate ja samaviiteliste sõnadekasutamine.

Sõnaliigid

Teadmiste süvendamine sõnaliikide kohta: üldistatud tähendus, sõnaliigi nimetused, morfoloogiaküsimused.

Liitsõna ja sõnaühendi tähenduse eristamine.

Nimisõna

Nimi ja nimetus.

Suur algustäht raamatute, ajalehtede, ajakirjade pealkirjades ja kohanimes.

Nimisõna algvorm, küsimused.

Sõnade käändevormi koostis ainsuses (tüvi, lõpp) ja mitmuses (tüvi, tunnus, muutelõpp). Mitmuse tüve moodustamine, mitmuse tunnuse valimine, erandlik mitmuse tunnus kõne ja tütar tüüpi sõnades.

Nimisõna käändevormid, vormi grammatilised tähendused, nende moodustamine skeemi ja kaasteksti abil.

Käändevormide eristamine, rühmitamine ja kasutamine kohta, aega vm väljendatavate suhete järgi.

Sõnavormi põhi- ja lisatähendus.

Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste esitamine sõnavormidele sõnaühendis ja lauses.

Nimisõna tuletamine (-ja, -mine, -ik, -nik). Tuletiste äratundmine, eristamine sõnavormist.

Moodustatud sõnade tähendus, tuletiste rakendamine sõnaühendis ja lauses.

Liitnimisõna

Tähendus, koostis.

Liitsõna kohta küsimuse esitamine. Liitnimisõnade moodustamine: nimetavaline ja omastavaline liitumine. Liitnimisõnade rühmitamine põhisõna ja täiendsõna tähenduse järgi. Liitnimisõna kasutamine sõnaühendis ja lauses. Veaohtlikud häälikud liitsõnas.

Omadussõna

Omadussõna sõnaühendis ja lauses, omadussõna algvorm, küsimused.

Omadussõnade mõistmine ülekantud tähenduses.

Omadussõna roll allrühmadenimetustes (kõrged/madalad majad).

Omadussõnade moodustamine: liitmine, tuletamine (-nik; -lik, -ne, -line).

Moodustatud sõnade tähendus, tuletiste rakendamine sõnaühendis ning lauses.

nud-, tud-, mata-, v-, tav-vormid täiendina.

Tuletatud omadussõnade kasutamine kaastekstis (kirjeldus).

Omadussõnade vormi muutmine koos nimisõnadega. Võrdlusastmed, nende sõnastamine sõltuvalt kaastekstist.

Võrdluspöördkonstruktsioonid (Vend on noorem kui õde. –Õde on vanem kui vend.).

Arvsõna

Põhi- ja järgarvud ning neile vastavad arvsõnad (10 000 piires).

Arvsõnade ja numbrite vastavuse mõistmine, numbrite asendamine arvsõnaga ja vastupidi. Arvsõnade lugemine ja kirjutamine.

Arvsõnade ja nende muutevormide mõistmine ja kasutamine suulises ning kirjalikus tekstis.

Rooma numbrid (I–XX) ja vastavad arvsõnad.

Tegusõna

Tegusõna ja selle laiendid lauses.

Tegusõna arv ja pöörded.

Isikuliste asesõnade ja tegusõnavormide seos. Jaatav ja eitav kõne.

Oleviku- ja lihtmineviku, täis- ja ennemineviku vormide tähendus: kõne aeg, tegevuse aeg, tegevuste aegade võrdlemine, seletamine graafilise ajateljje abil. Tegusõnavormide moodustamine skeemide abil, tegusõnavormide leidmine ja kasutamine lauses.

Umbisikuline tegumood: vormide tähendus, moodustamine analoogia põhjal.

Ühendteigusõna: koostis, tähendus, komponentide leidmine lauses. Ühendteigusõna kasutamine sõnaühendis ja lauses.

Kõneviisid: vormide tähenduse mõistmine lauses, vormide moodustamine (valdavalt skeemide, vajadusel analoogia abil) ja kasutamine lauses.

Tingimuslausete mõistmine ja koostamine.

Liitsõna

Tuletusliited liitsõnades, liitsõna tähenduse mõistmine (teiste ainete sõnavara).

Võõrsõnad

Võõrsõna tunnused.

Lugemine ja orienteerumine tekstis

Juhtiv lugemisviis on 6. klassis üleminek lugemisele süntagmade kaupa

Foneemanalüüs

Veaohlikud häälikud. Analüüsi iseseisvuse harjutamine (abivahendite valikuline kasutamine kirjutamise ettevalmistaval etapil, enesekontrolliks).

Uue teksti lugemine

Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti sõnahaaval ja/või ladus (süntagmade kaupa) häälega lugemine.

Mõne lihtsama lõigu lugemine endamisi (kuni 1/3 tekstist).

Lugemise harjutamine

Ladususe ja ilmekuse harjutamine.

Õpitud teksti ladus lugemine kõne tempos ja sobiva tooniga.

Sõnavaratöö

Teksti mõistmiseks oluliste võõraste sõnade ja väljendite selgitamine enne lugemist. Tundmatute sõnade leidmine korduval lugemisel (õpetaja juhendamisel).

Väljendite tähendusnüansside ja emotsionaalse värvingu selgitamine kaasteksti toel.

Autoriteksti keeleline analüüs: tegelasi ja tegevusi kirjeldavad sõnad, arhaismid, tegelaste sõnavara, ülekantud tähendusega väljendid ja tuletised.

Sünonüümide ja samaviiteliste sõnade kasutamine küsimustele vastates.

Vestluses kasutatud sõnade ja autori sõnavara võrdlemine.

Võrdluste ja metafooride selgitamine õpetaja juhendamisel.

5–6 sõna või väljendi aktiveerimine teksti analüüsides ja taastades.

Teksti analüüs

Sisuliste ja keeleliste ülesannete täitmine endamisi lugedes.

Kõikide mõistmisstrateegiate valikuline suunatud rakendamine. Rõhuasetus on lausetevaheliste mõtteseoste leidmisel ja puuduva teabe tuletamisel.

Seletuste põhjendamine valiklugemise teel.

Dialoogi analüüs

Repliikide või hargnenud ütluse eesmärgi ja strateegia suunatud sõnastamine.

Ütluste hargnenud sõnastamine kõneleja ja kuulaja seisukohalt.

Vastusrepliigi seostamine eelneva ütlusega. Emotsioonisõnavara tähenduse täpsustamine. Sõnastuse otstarbekuse ja sobivuse hindamine õpetaja suunamisel (otsustamine õpetaja esitatud variantide põhjal, tähelepanu suunamine tekstis kirjeldatud situatsioonile).

Valiklugemine

Sõnade, lausete ja lõikude leidmine mõistmisstrateegiast lähtuva või asukohale viitava korralduse järgi.

Lõigu sisu kokkuvõttele ja/või alltekstile viitavate lausete leidmine lõigust.

Teabe märgistamine tekstis (sõnade, sõnaühendite, lauseosade ja lausete joonimine või tähistamine markeriga).

Lause sisu ja mõtte väljendamine oma sõnadega, sõnastuse täiendamine ja parandamine vabade laiendite lisamise ning sünonüümide kasutamisega (õpetaja juhendamisel).

Teksti jaotamine lõikudeks, lõikude pealkirjastamine. Teksti pealkirjastamine, olemasoleva pealkirja ümbersõnastamine.

Tekstide seostamine ühiskondlik-ajaloolise taustaga, põhjus-tagajärg seoste selgitamine ajas ja ruumis, nende täpsustamine ühiselt. Sündmuste ja käitumisaktide ahela suunatud mõtestamine.

Kujutluspiltide täpsustamine teksti põhjal: käitumisaktide ja keeruliste stseenide suunatud analüüsimine, objektide ja tegelaste tunnuste ning omaduste teadvustamine.

Küsimuste esitamine kaaslastele

Küsimuste esitamine kaaslastele tekstis kirjeldatud sündmuste ja tegevuste põhjuse, tagajärje ning eesmärgi kohta (õpetaja suunamisel).

Tegelaste käitumise analüüs

Tegelaste käitumise võrdlemine, nende omavaheliste suhete selgitamine.

Hinnangu andmine tegelaste käitumisele, hinnangu põhjendamine motiivi/eesmärgi ja tulemuse vahekorra lähtuvalt.

Eetilise ja emotsionaalse hinnangu võimaliku erisuse teadvustamine (Käitus õigesti/valesti, meeldib/ei meeldi).

Soovituste esitamine kaaslastele.

Teksti peamõtte sõnastamine

Lõigu ja teksti sisukokkuvõtte ja allteksti sõnastamine, seostamine teksti sisuga. Individuaalse sõnastuse täpsustamine ühisvestluses.

Peamõtte seostamine õpilaste kogemustega ja/või käitumisega.

Teksti taastamine

Tekstilähedane valikjutustamine, olustikusituatsioonide kirjeldamine ("suulise pildi" maalimine). Abistavad võtted ja vahendid: õpetaja repliigid, kava, tugisõnad (sõnaühendid), avatud lugemik, mõttelünkadega teesid („mäluksava“).

Õpetaja ja õpilase vahelduv tekstilähedane jutustamine.

Kokkuvõtliku jutustamise õppimine, oluliste lausete valimine, üldistava sisuga lausete moodustamine, kavapunktide täiendamine, lõigu ühine lühendamine, jutustuse plaani esitamine.

Kaaslaste jutustamise jälgimine ja täiendamine (aluseks võrdlus autoritekstiga).

Tegelaskuju iseloomustamine plaani järgi.

Kirjaliku teksti koostamine

Tekstilähedase lühikese kirjaliku ümberjutustuse ühine koostamine kava ja tugisõnade abil, tekstilõikude laiendamine lausetega.

Osaoskuste harjutamine: erisuguse sõnastusega tekstide sobivuse võrdlemine, lausete ja lõikude

järjestamine, lausete seostamine, mõttelünkade sisu tuletamine ja sõnastamine, koostatud teksti sisuline ja formaalne parandamine.

Kirjutamine

Ärakiri

Kirjutamine sõnarühmade, lühikeste lausete ja osalausete kaupa.

Õigekiri

Veaohlike häälikute õige märkimine peamiselt iseseisvalt, kaasneva ja eelneva enesekontrolli harjutamine, sh teistes ainetes kasutatud tekstide parandamine.

Võõrhäälikud ja võõrtähed, sõnade õige hääldamine.

Võõrsõna tunnused (g, b, d sõna algul, võõrtähed, pikk või ülipikk täishäälik järgsilbis), õigekiri.

Õpitud lõppude, tunnuste ja liidete õigekiri. Kirjavahemärkide kasutamine lauses.

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 45–55 sõna.

Keeleteadmised ja –oskused

Täis- ja kaashäälikute eristamine. Orienteerumine tähestikus, tähestiku kasutamine. Võõrhäälikute ja -tähtede tundmine, võõrhäälikute hääldamine, võõrsõnade äratundmine tunnuste järgi.

Alus- ja öeldisrühma ning osalause äratundmine.

Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste kasutamine keelendeid analüüsides ja moodustades.

Sõnavormi analüüsimine ja rakendamine eri funktsioonides.

Sõnade tuletamine õpitud liidetega.

Tarbekiri

Lihtsamate tarbekirjade koostamine: kirjalik teade, õnnitluskaardid. Vormistamine paberil ja arvutis.

Teemad 6. klassis

1. poolaasta 45 tundi

1. Täishäälikud ja kaashäälikud
 2. Tähestik
 3. Veaohtlikud häälikud sõnas
 4. Kaksiktäishäälik ja kaashäälikuühend
 5. Võõrhäälikud ja –tähed. Võõrsõna tunnused.
 6. Sõnaühend ja lause
 7. Sõna algvorm ja ainsuse tüvi
 8. Mitmuses oleva käändsõna koostis (tüvi, tunnus, muutelõpud)
 9. Nimisõna
 10. Sõna käändevormid
- Alaleütlev kääne
- Alalütlev kääne
- Alaltütlev kääne
- Sisseütlev kääne

Seesütlev kääne

Seestütlev kääne

Saav kääne

Rajav kääne

Olev kääne

Ilmaütlev kääne

Kaasaütlev kääne

Käändvormide eristamine ja rühmitamine väljendatavate suhete järgi

2.poolaasta 60 tundi

1. Tegusõna

2. Tegevust ja seisundit väljendavad sõnad

3. Tegusõna arv ja pöörded. Isikulised asesõnad

4. Jaatav ja eitav kõne

5. Olevik ja minevik

6. Umbisikuline tegumood

7. Ühendtegasõna

8. Tingiv kõneviis

9. Tingimuslausete koostamine

10. Kaudne kõneviis

11. Arvsõna

12. Omadussõna

13. Liitsõna

14. Sõnaühend ja lause

15. Lihtlause

16. Koondlause

17. Liitlause

Liitlause eristamine liht-ja koondlausel

Osalused ja nende semantilised seosed

Tegevus ja selle eesmärgi väljendamine liitlausega

Põhjuslike suhete väljendamine liitlausega

Nimisõna laiendamine täiendkõrvallausega

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalusetega väljendatud suhteid ja seoseid;
- 2) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, suunab enda ning teiste tegevust käitumisnorme arvestavalt;
- 3) jälgib kaaslaste vastuseid ning täiendab neid;
- 4) osaleb õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid;
- 5) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegusõna muutevorme õpetaja abiga);
- 6) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;
- 7) kirjutab sõnu õigesti, kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid, teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust;
- 8) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust;
- 9) moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;
- 10) loeb õpitud teksti kõne tempos ladusalt sisule vastava tooniga, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 11) loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa;
- 12) taastab tekstilõikude sisu (valikjutustamine), valib ja kasutab jutustamiseks abivahendeid;
- 13) kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;
- 14) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelaste käitumisele

Kasutatavad õppematerjalid

Toetav õppematerjal 6. ja 7. klassis

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 1. vihik: Tekstid kirjutamiseks Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 2. vihik: Mõtlen ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 3. vihik: Kontrollin ja kirjutan. Tartu, Studium

A.Kloren, L.Tungal Lugesmik 3.kl. 1., 2. osa Avita 1999

K.Karlep, A.Kontor Emakeele õpik- tööraamat 5. kl. 2. osa Avita 1999

T.Puik Emakeele töövihik 3. kl

Eesti keele ainekava 7. klassile

Maht

210 ainetundi

Eesti keel/ lugemine ja kõnearendus 105 ainetundi

Eesti keel/ keeleõpetus 105 ainetundi

Rõhuasetused

Tekstist hangitud teave põhjal luua uusi kujutlusi, mõista põhjus-tagajärg seoseid.

Varasemaga võrreldes kasutatakse rohkem hargnenud korraldusi ning erinevaid skemaatilisi vahendeid ja suunatakse õpilasi oma töövõtteid ja eesmäärke sõnastama.

Oluliseks peetakse esitada koostegevustes kaaslasele soovitusi, leida ja parandada eksimusi.

Toimub sõnavara mahu suurenemine, sõnatähenduste täpsustumine. Tähelepanu omadussõnadele: sõnade täpsustamine, rakendamine laiendina. Suunatakse enamlevinud sõnamoodustusmallide omandamist, sõnavormide rakendamist erinevates tähendustes, sõnade mõistmist ja kasutamist ülekantud tähenduses.

Õpitakse leidma tekstist tundmatu tähendusega sõnu ja tuletama nende tähendust teksti põhjal, märkama semantilisi vigu sõnaühendites ja lausetes. Sõna ühendite moodustamisel on oluline seostada üht sõna võimalikult paljude teistega.

Harjutada uue teksti ladusat häälega lugemist. Alustatakse lihtsate tekstilõikude vaikset ülesandega lugemise õppimist st teabe otsimist.

Tekstikäsitluse eesmärkideks on ümberjutustuse variantide harjutamine.

Õpilaste iseseisvuse suurendamiseks esitatakse ülesanded lähtuvalt jutustamise liigist, arvestatakse lapse tekstianalüüsi kujunemise etappi.

Harjutatakse ülesannete esitamist kaasõpilastele.(?)

Tekstis kirjeldatud ja lastele vähetuntud stsenaariumite korral rakendatakse detailset analüüsi. Tekst sisu ja allteksti sõnastamine vajab veel õpetaja kokkuvõtlikku sõnastamist.

Tekstis orienteerumiseks lisandub valiklugemusele temaatilise lugemise õppimine, mis on ühtlasi eeldus temaatiliseks ja tegelase nimel jutustamiseks.

Alustatakse kirjaliku ümberjutustuse õpetamist, mis esialgu vajab detailset etappide kaupa suunamist.

Praktilises lauseõpetuses tegeldakse lausete ühendamise, sisestamise ja laiendamisega. Kaheosalise liitlause mõistmist ja moodustamist harjutatakse mallide kaupa, lähtudes nende grammatilisest tähendusest. suunavate abivahenditena kasutatakse skeeme. Õpilase tähelepanu pööratakse lauseid ja lauseosi siduvate sõnade tähendusele ning sõnajärjele.

Harjutusmaterjali koostamisel lõimitakse keeleõpetust teiste õppeainetega kasutades ainele tüüpilisi lausekonstruktsioone ja aktiveeritakse sõnavara.

Ärakiirjaoskusi rakendatakse kirjalike ülesannete täitmisel kõikides õppeainetes. õpilasi suunatakse märkama õigekirja seisukohalt keerulisi häälikkoostisi sõnade enne kirjutamist, sooritama valikulist enesekontrolli. Harjutatakse võõrsõnade hääldamist ja õigekirja.

Suhtlemisoskuste kujundamisel toetutakse kirjaliku dialoogi repliikide suunatud analüüsile. Tähelepanu pööratakse otseselt sõnastamata teabe tuletamisele.

Õppesisu ja –tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Erinevate, sh vastandlike arvamuste mõistmine ja väljendamine ühistegevuses, kokkuleppe otsimine. Reageerimine agressiivsetele väidetele.

Oma seisukoha selgitamine kaaslasele ja kaaslaste rühmale, oma arvamuse põhjendatud kaitsmine.

Poiste-tüdrukute suhtlemise kujundamine: kontakti adekvaatne loomine ja jätkamine, häbematus, valehäbit hoidumine.

Teabe hankimine ja suuline edastamine sõltuvalt situatsioonist: eri suhtluspartnerid ja/või -paigad; täiendava teabe küsimine arusaamatuste korral, teabe täiendamine või konkretiseerimine.

Sündmuse kirjeldamine oma ja teiste positsioonilt.

Teiste ja oma käitumise otstarbekuse hindamine eesmärkidest, tunnetest ja tingimustest sõltuvalt.

Teistes ainetes omandatud teadmiste sõnastamine ja ainesõnavara kasutamine emakeeletundides.

Tunnetustegevuse arendamine

Tähelepanu keskendamine teabe valikulisele hankimisele pikemast tekstist või mitmest teabeallikast.

Sündmuste ajaliste (käitumisaktide järgnevus, üheaegsus) ning põhjuslike seoste (erinevad eesmärgid ja tingimused) mõistmine.

Põhjuste ahela teadvustamine sündmuste ajalises kirjelduses, põhjuslike ja mittepõhjuslike seoste eristamine kirjeldatud sündmuste ahelas.

Ühiskondlike ja looduslike põhjus-tagajärg seoste eristamine.

Õpitud toimingute kontrollimine ja planeerimine.

Teabekirjanduse kasutamise harjutamine. Tutvumine Interneti ja meedia võimalustega.

Lause ja sõnavara

Lihtlause

Alus-ja öeldisrühm.

Lausemallide aktiveerimine, teiste ainete sõnavara kasutamine lausetes, lausete muutmine ja laiendamine, eri ainetes kasutatavate uute lausemallide õppimine. Mitme küsilause moodustamine ühe väitlause alusel, suletud (kas? ega?) ja avatud (kes? kus? jne) küsimuste rühmad.

Lihtlause kaastekstis.

Koondlause

Korduvad alused, öeldised, sihitised, määrused, täiendid, öeldistäited.

Korduvate lauseliikmete laiendid.

Sidesõnad ja, ning, ega, ehk, või, kui ka. Koondlause tähenduse sõltumine sidesõnast. Koondlause kasutamine tekstis, koondlause moodustamine teksti põhjal.

Liitlause

Liitlausete leidmine tekstist. Liitlausete moodustamine lihtlausetest ja/või skeemide järgi.

Ajasuhteid väljendavad liitlauseid.

Tegevuse üheaegsuse ja järgnevuse väljendamine rindlausega: sidesõnad ja, ning. Ajasuhte väljendamine põimlausega: sidendid kui, siis, enne seda kui, pärast seda kui.

Lausete grammatilise tähenduse mõistmine, lausete koostamine skeemi ja analoogia alusel. Lausete transformeerimine.

Põhjuslikke suhteid väljendatavad liitlauseid. Tegevuste, sündmuste põhjused ja tagajärjed, nende väljendamine lausega.

Sidendid ja, ning, sellepärast, sest.

Lausete mõistmine, koostamine.

Tegevuse eesmärgi väljendamine liitlauseis. Sidendid et, selleks et.

Põhjuse ja eesmärgi ning vastavate osalauseis eristamine.

Vastandamise-eraldamise väljendamine liitlauseis.

Sidendid aga, kuid, ent, vaid, või, ja.

Lausete mõistmine ja koostamine.

Objektisuhete väljendamine liitlauseis.

Pealause sihilise tegusõna juurde kuuluv sihitiskõrvallause.

Sidendid et, kuidas, kes (kelle jne), mis (mille jne).

Lausete mõistmine ja koostamine.

Atributiivsuse väljendamine liitlauseis.

Pealause lõpus oleva nimisõna laiendamine täiendkõrvallauseisega.

Sidendid mis (mille jne), kes (kelle jne).

Lausete mõistmine ja koostamine.

Pealause laiendamine eri suhteid väljendavate kõrvallauseisega: sobitamine, kõrvallauseis moodustamine küsimuste ja sidendite abil.

Otsekõne ütluse muutmine kaudseks.

Saatelause muutmine pealauseis ja otsekõne muutmine sihitiskõrvallauseis.

Asesõnade asendamise lihtsamad juhud

Sõnaliigid

Kujutluste täpsustamine ja laiendamine sõnaliikide üldisest (kategoriaalsest) tähendusest, grammatilisest tähendusest ning formaalsetest tunnustest.

Kahe tunnusterühma (semantilised, formaalsed) eristamine.

Käände- ja pöördvormid.

Nimisõna

Nimisõna semantilised ja formaalsed tunnused.

Nimi ja nimetus.

Nimisõna algvorm ja muutevormid.

Sama suhet väljendavad käändevormid (koht, aeg jne).

Nimisõnade moodustamine liidete abil: -ja, -mine, -la., -nik, -kond, -stik.

Tuletatud nimisõnade tähendus, sama tuletusliitega sõnade rühmatähendus, sõnatähendus.

Muutevormid, nende kasutamine sõnaühendis ja lauses.

Liitnimisõna

Eristamine sõnaühendist, liitnimisõna sõnaühendis.

Allrühmade nimetuste moodustamine

Omadussõna

Omadussõna semantilised ja formaalsed tunnused.

Omadussõna kasutamine koos nimisõnaga, omadussõna tähenduse mõistmine kontekstis, sõnaühendi kasutamine tekstis.

Kesksõnade moodustamine analoogia alusel, kesksõnade kasutamine täiendina. Omadussõnade moodustamine tuletusliidete abil: liited –ne, -lik, -line, -jas, -kas.

Tuletatud sõnade tähendus (sõnarühm, sõna), muutevormid, kasutamine sõnaühendis ja lauses.

Kirjelduste koostamine

Arvsõna

Tunnused, rühmad (põhi-ja järgarvsõnad). Rooma numbrid (I–XXV).

Arvsõna muutevormide kasutamine kontekstis. Arvsõnade õigekiri

Tegusõna

Tegusõna öeldisena, tegusõna laiendid lauses. Sünonüümid ja lähedase tähendusega tegusõnade rühmad, nende kasutamine sama tegevussituatsiooni sõnastamisel.

Tegusõna muutevormid: -ma ja –da tegevusnimi: olevik, liht-, täis-ja enneminevik.

Tingiva ja kaudse kõneviisi vormide suunatud moodustamine (küsimused, analoogia) ja kasutamine lauses.

Käskiva kõneviisi vormide moodustamine (ainsuse ja mitmuse 2.pööre) ja kasutamine dialoogis.

Umbisikuline tegumood. Võimaliku tegevuses osaleja või objekti tuletamine kontekstist.

Ühendtegusõna: tähenduse konkreetsus, sõnaühendite moodustamine, abimäärsõnad ühendtegusõna koostises, nende koht lauses. Ühendtegusõna kasutamine tingimuslauses

Liitsõna

Tuletusliited liitsõnades, sõnatähenduse mõistmine (õppeainete sõnavara).

Lugemine ja orienteerumine tekstis

Juhtiv lugemisviis on 7. klassis süntagmaatiline lugemine.

Uue teksti lugemine

Uue sisult ja keeleliselt jõukohase teksti häälega lugemine kõne tempos ja endamisi ülesandega lugemine lõikude kaupa (kuni pool tekstist).

Lugemise harjutamine

Individuaalsed ülesanded lugemistehnika lünkade kõrvaldamiseks.

Ladususe ja ilmekuse harjutamine, lugemistempo teadlik muutmine.

Õpitud teksti ladus ja ilmekas lugemine kõne tempos (selgus, loogiline rõhk, toon).

Sõnavaratöö

Teksti peamõtte või allteksti mõistmiseks vajalike sõnade selgitamine enne lugemist.

Tundmatute sõnade leidmine lugemisel ja sõnatähenduse ühine selgitamine, sõnastiku kasutamine.

Sõna kaastekstis: lause ja/või lõigu tähenduse sõltumine kasutatud sõnadest ja väljenditest (piltlikud väljendid, võrdlused, metafoorid, arhaismid, tegelaste sõnavara).

Võrdluste ja metafooride mõistmine ja kasutamine õpetaja juhendamisel.

5–6 sõna või väljendi aktiveerimine teksti analüüsis ja taastades.

Teksti analüüs

Eri mõistmisstrateegiate kasutamise suunatud harjutamine.

Mõtteseoste leidmine lausete ja lõikude vahel. Uute tekstis kirjeldatud teadmiste või arusaamatu teabe märkamine õpetaja suunamisel.

Seoste leidmine kirjeldatud sündmuste vahel. Sündmuste ajaliste seoste (käitumisaktide järgnevus, üheaegsus) mõistmine; samaaegsete sündmuste teadvustamine ja vastandamine.

Põhjuslike seoste (erinevad eesmärgid ja tingimused) mõistmine.

Põhjuste ahela teadvustamine, põhjussuhetes olevate sündmuste, stseenide kirjelduse leidmine sündmuste ahelast.

Ühiskondlike, isiklike ja looduslike põhjus-tagajärg seoste eristamine. Tahan/vaja erisus. Tahan (miks ütlen) selleks (milleks ütlen) kuidas ütlen.

Oletuste ja järelduste sõnastamine.

Dialoogi analüüs

Suhtlusaktide üldiste ja ütluse/repliigi konkreetsete motiivide ning

strateegiade eristamine õpetaja suunamisel (miks? –milleks? –kuidas?). Samasugust üldist eesmärki täitvate ütluste ja strateegiakorduste leidmine (temaatiline lugemine).

Strateegia muutmise märkamine õpetaja juhendamisel (valiklugemine).

Ütluste hargnenud sõnastamine (teabe tuletamine).

Valik-ja temaatiline lugemine

Valiklugemine üleminekuga temaatilisele lugemisele: sõnade ja lausete leidmine lõigus, mingit teemat kajastavate lõikude leidmine

ühe teksti ulatuses (mitme lause või lõigu leidmine ühe ülesande põhjal).

Teabe märgistamine tekstis (sõnade, sõnaühendite, lauseosade ja lausete allajoonimine või markeriga tähistamine).

Lõigu või teksti mõtte väljendamine oma sõnadega, kokkuvõttele ja/või alltekstile viitavate keeleüksuste leidmine autoritekstist.

Küsimuste esitamine kaaslastele

Küsimuste esitamine teksti kohta sündmuse põhjuste ja tagajärgede väljaselgitamiseks, järelduste tegemiseks, puuduva teabe tuletamiseks.

Tegelaste käitumise analüüs

Tegelaste rühmitamine (iseloомуjooned, ajalooline taust).

Tegelaste käitumise, mõtete ja elamuste võrdlemine.

Hinnangu andmine tegelaste käitumisele (motiivid, käitumisakt ja selle sõltumine tingimustest, tulemus).

Hinnangu põhjendamine käitumismotiividest ja tulemustest lähtuvalt (mida sooviti, mis oli tulemus).

Teksti peamõtte sõnastamine

Peamõttele (sisu kokkuvõte ja alltekst) osutavate lausete (lõikude) leidmine tekstist; lõigu ja teksti peamõtte sõnastamine ja selle täpsustamine ning põhjendamine originaalile viidates.

Peamõtte seostamine õpilase kogemustega.

Teksti kavastamine

Märkmete tegemine: tegelasi iseloomustavad sõnad, tugisõnad ja -sõnaühendid kava juures. Lihtkava ja jooniskava ühine koostamine, kavade kasutamine.

Teksti taastamine

Tekstilähedane valik-ja temaatiline jutustamine; abivahendite individuaalne valimine ja kasutamine.

Kokkuvõtliku jutustamise harjutamine, sh tekstilähedase jutustuse plaani eelnev esitamine. Abistavad võtted: kava, sõnaühendid, tugisõnad.

Järeltöö õpilaste jutustusega: jutu täiendamine lugemiku tekstile toetudes, jutu täpsustamine, ühendamine, keelendite korrigeerimine.

Tegelaste iseloomustamine ja võrdlemine plaani järgi.

Jutustamise õppimine tegelase rollis (lähtutakse tegelase eesmärkidest, mõtetest ja tunnetest).

Looduskirjelduste koostamine plaani järgi: tekstilähedane kirjeldamine, oma sõnadega kirjeldamine.

Teksti laiendamine: puuduva teabe tuletamine (järeldamine, oletamine).

Kirjaliku teksti koostamine

Tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse koostamine ühiselt loodud kava ja esitatud keelevahendite abil (tugisõnad, -sõnaühendid). Kirjandi kirjutamine pildi ja tugisõnade toel; pildi ja kava põhjal. Järeltöö: parandamine ja/või täiendamine.

Looduskirjelduse koostamine plaani järgi.

Kirjutamine

Õigekiri

Veaohlike häälikute analüüsi-ja õigekirjavilumuste, enesekontrollioskuste kujundamine (individuaalsed abivahendid ja ülesanded).

Erandlik g, b, d s-i kõrval.

Liitsõnade õigekiri.

Õppeainetes kasutatavate võõrsõnade õigekiri.

h sõna algul.

i ja j-i õige hääldamine sõnades, õigekiri. Liide –ja.

Õpitud tuletusliidete õigekiri.

Ennetava enesekontrolli harjutamine, kaasneva ja järgneva kontrolli teostamine (juhitakse tähelepanu).

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 55–65 sõna.

Keeleteadmised ja –oskused

Häälikurühmade tundmine, tähestiku kasutamine. Tähekasutusreeglite kasutamine: lihthäälikute ja häälikuühendite reeglipärane kirjutamine.

Õpitud ortograafiareeglite kasutamine (tähelepanu juhtimisel): nõrk sulghäälik s-i kõrval, liitsõnade õigekiri, h ja j-i kasutamine, liidete õigekiri (nt käija).

Lausete koostamine õpitud liitlausemallide ulatuses.

Sõnade tuletamine õpitud liidetega, liitsõnade moodustamine õpitud mallide ulatuses.

Kirjavahemärkide kasutamine.

Tarbekiri

Tarbekirjade koostamine: õnnituskaart, kiri sõbrale, kiri omastele. Vormistamine paberil ja arvutis.

Teemad 7. klassis

1.poolaasta 45 tundi

1. Häälikuõpetus

Tähestik, häälikurühmad

Veaohalikud häälikud sõnas

Täishäälikuühend

Kaashäälikuühend

Sulghäälik järgsilbis

2. k, p, t sja h kõrval

3. Erandlik g, b, d s ja h kõrval

4. Võõrhäälikud ja tähed. Võõrsõnad

5. Liitsõna

6. Nimisõna

Nimi ja nimetus

Nimisõna alg-ja muutevormid

Sama suhet väljendavad käändevormid

Nimisõnade tuletamine: liited -ja, mine-, -la, nik, -kond, -stik. Tuletiste semantilised rühmad

7. Omadussõna

Omadussõna tuletamine: liited -jas, -kas

8. Tunnuseid ja omadusi väljendavad tegusõna vormid

nud-, tud-,v-, tav- mata- vormid

2.poolaasta 60 tundi

1. Arvsõna

2. Tegusõna

3. Arv, pöörded, aeg

4. Jaatav ja eitav kõne

5. ma-, da- tegevusnimi

6. Kõneviisid

7. Umbisikuline tegumood

8. Ühendtegasõna

9. Lihtlause

10. Koondlause

11. Liitlause

Liitlause olemus (semantiks, koostis)

Ajasuhteid väljendav liitlause

Põhjuse-tagajärgseid väljendavad liitlauseid

Eesmärgilause

Vastandav-eraldav liitlause

Täiendlause

Otsekõne

12. Kordamine

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle;
- 2) mõistab ja kasutab suunatult eri suhteid väljendavaid kaheosalisi liitlauseid;
- 3) hangib teavet teistelt inimestelt; õpetaja suunamisel tekstist;
- 4) mõistab seisukohtade võimalikku erinevust suhtlemisel, selgitab oma seisukohti;
- 5) selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid;
- 6) tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu;
- 7) kasutab sõnade käände- ja pöördevorme, analüüsib sõnavormide koostist;
- 8) tunneb ja rakendab tähekasutusreegleid;
- 9) kasutab õpitud ortograafiareegleid õpetaja suunamisel;
- 10) loeb jõukohast võõrast teksti kõne tempos;
- 11) loeb õpitud teksti ladusalt mõningase ilmekusega;
- 12) täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 13) rakendab õpetaja juhendamisel temaatilist lugemist;
- 14) iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaoleva(te) tunnus(t)e alusel
- 15) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelas(t)e käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile või oma kogemusele;
- 16) taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult), vajaduse korral rakendab teksti analüüsimisel kasutatud abivahendeid;
- 17) koostab pärast ühist ettevalmistust kavale, tugisõnadele või sõnaühenditele toetudes lühikese kirjaliku ümberjutustuse.

Kasutatavad õppematerjalid

Kaia Sarapuu Eesti keele õpik 5. klassile Keeleõpetus Avita

Kaia Sarapuu Eesti keele töövihik 5. klassile I ja II osa (osaliselt) Avita

H. Kõlli Eesti keele õpik abikooli VII klassile

S. Juhani Eesti keele õpik abikooli VIII klassile

Lauri Leesi Väikese eurooplase lugemik Avita 2000 –valikuliselt

V. Maanso, K. Vardja, M. Vardja Sõnasõber V klassi emakeeleõpik Koolibri

Toetav õppematerjal 7. klassis

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 1. vihik: Tekstid kirjutamiseks Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 2. vihik: Mõtlen ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.

A. Kontor, K. Plado. Kirjutades kirjutama 3. vihik: Kontrollin ja kirjutan. Tartu, Studium 2007.

A. Kontor. Häälikuõpetuse tabelid ja jaotusmaterjalid. Tartu, Studium 2008.

Eesti keele ainekava 8. klassile

Maht

210 ainetundi

Eesti keel/ lugemine ja kõnearendus 105 ainetundi

Eesti keel/ keeleõpetus 105 ainetundi

Rõhuasetused

Peamine eesmärk on soodustada õpilastel omandatud oskusi võimetele vastavalt iseseisvalt rakendada.

Õpilasi ergutatakse võimalikult iseseisvalt oma tegevust planeerima, toimingute eesmärke teadvustama, töövõtteid valima, tulemusi kontrollima ja hindama.

Ilukirjanduslike tekstide käsitlemisel ja suhtlemisõpetuses on rõhuasetus pragmaatilise tähenduse mõistmisel. Tekste analüüsid arutletakse tegelaste käitumise üle: motiivid, kavatsused, moraalsed valikud jms.

Meedia põhjal arutletakse ühiskonnas toimuvate protsesside üle, püütakse eristada fakte ja arvamusi.

Teabetekstide käsitlemisel harjutatakse erilaadse teabe hankimist ja märkmete tegemist.

Tekstiga tutvumisel ja tekste analüüsidest muutub valdavaks sihipärane endamisi lugemine: valiklugemine ülesandega (teabe otsimine), uue teabe iseseisev märkamine, valmistumine jutustamiseks ümberjutustamise liigist lähtudes.

Lauseõpetuses on rõhuasetus lausetähenduse mõistmisel ning muuteharjutustel. Toetatakse oskusele moodustada sõnavorme ja sõnu, mõista nende tähendust ning sõnade seost.

Suunamist vajab sõnavormide ja tuletiste eristamine, abstraktse tähendusega sõnade ning metafoorsete väljendite mõistmine.

Eesmärk on saavutada võimalikult õige kiri ja rakendada kirjutamist ühe operatsioonina teiste ülesannete täitmisel.

Õppesisu- ja tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Suulise ja kirjaliku teabe hankimise võimaluste teadvustamine, teabe hankimine suhtluspartnerilt.

Teabe suulise ja kirjaliku edastamise harjutamine sõltuvalt suhtluseesmärgist, strateegia valimine.

Erinevate ja vastandlike arvamuste eristamine, oma seisukohtade kaitsmine kokkuleppe otsimisel, mõnest oma seisukohast loobumise harjutamine kujuteldavas situatsioonis. Suhtlemissituatsiooni komponentide teadvustamine: suhtluspositsioonid (situatiivsed ja sotsiaalsed rollid, hoiakud ja koostöövalmidus), motiividest tulenevad eesmärgid ja strateegiad, ütluse sisuline ja keeleline sobivus (ütluste valimine).

Teabe seostamine ja sõnastamine eri suhteid väljendavate liitlausete abil (suunatult).

Õpitud oskuste kasutamine kaaslaste ütlusi analüüsidest.

Eri põlvkondade suhtlemiseärasuste teadvustamine: lapsed-vanemad-vanavanemad, noorukid-täiskasvanud.

Poiste-tüdrukute vastastikune suhtlemine, kiindumuse väljendamine.

Ebaviisakatele repliikidele reageerimine. Käitumise otstarbekuse ja moraalinõuetele vastavuse hindamine, individuaalne ja rühmakäitumine.

Tunnetustegevuse arendamine

Tähelepanu keskendamine kestva samalaadse tegevuse jooksul: teabe otsimine, tekstide koostamine, ühisvestlus-väitlus, tekstide kuulamine jm.

Taju arendamine: objekti osade ja tegevusstseenide analüüsimine, tajutud teabe sõnastamine.

Mõtlemise ja mälu arendamine: üldistamis- ja konkretiseerimisstrateegiate rakendamine, erilaadsete seoste loomine.

Enesekontrolliharjumuste kujundamine, planeerimise osatähtsuse teadvustamine.

Teabekirjanduse, Interneti ja meedia kasutamine õpetaja suunamisel.

Lause ja sõnavara

Sõnaühend

Koondlauset moodustavad ja erilaadseid tunnuseid väljendavad põhisõna rinnastavad laiendid.

Lihtlause

Äratundmine, peamised formaalsed tunnused. Korduvad lauseliikmed ja osalused või nende puudumine.

Põhisõna ja laiendite seosed lauses, seosed osalause vahel.

Süntaksiküsimuste esitamine.

Alus, öeldis ja nende laiendid lauses.

Väit-, küsi- ja käsklause, nende vastastikune transformeerimine.

Kaastekstisidused laused: lausete sisuline ja vormiline sõltumine eelnevast lausest.

Aluseta või öeldiseta laused tekstis, sh repliigid dialoogis.

Lausete muutmise kaastekstisidusaks.

Suulise kõne lausungite muutmise normatiivseteks. Suuliselt esitatud teksti sõnastamine kirjalikult.

Dialoogi lühikese vastusrepliigi asendamine hargnenud lausega või lauserühmaga ja vastupidi.

Küsimuste esitamine dialoogi repliikide sisu kohta.

Otsekõne asendamine kirjeldusega.

Koondlause

Korduvad põhisõnad ja laiendid (sihitised, määrused, täiendid).

Koondlause korduvate lauseliikmete laiendid: seoste leidmine kahel tasandil (põhisõna laiend, laiendi laiend).

Koondlause tähenduse sõltumine sidesõnadest ja, ning, ehk, ega, või, kui ka.

Koondlauset moodustamine.

Kirjavahemärgid koondlauses.

Liitlause

Osalaused. Alus ja öeldis osalausetes. Liitlausetes väljendatavad suhted: tegevuste seostamine ja vastandamine; koht, aeg (üheaegsus ja järgnevus), põhjus, eesmärk, objekti tunnus, tegevuse tunnus (sihitisosalause) ja tingimus, võrdlus.

Liitlauset käsitlemine suhete ja suhet väljendavate lausemallide kaupa.

Suhteid väljendavad osalaused: vastandavad, eraldavad ja selgitavad, aja-, põhjus-, eesmärgi- ja kohasuhteid väljendavad osalaused.

Pealause sihilist tegusõna täpsustavad sihitiskõrvallaused.

Pealause nimisõna täpsustavad täiendkõrvallaused.

Liitlause tähenduse ja struktuuri analüüs. Osalausetega väljendatud mõtete teadvustamine ja seoste seletamine.

Lausestruktuuri skemaatiline kujutamine. Küsimuste (küsilause, süntaksiküsimus) esitamine osalausetes kohta.

Sidendite tähenduse mõistmine.

Lausete koostamine osalausetest skeemide abil ja iseseisvalt; osalausetes ja sidendite sobitamine, lausete lõpetamine ja moodustamine sidendist lähtuvalt, sõnade valimine lausesse.

Lausete kasutamine dialoogis ja tekstis.

Liitlaused tekstis: eristamine väljendatud tähenduslike seoste alusel. Kaheosalise liitlause äratundmine, tähenduse mõistmine, koostamine ja kasutamine: liitlausena esitatud korralduste täitmine ja küsimustele vastamine, kaheosalise liitlause äratundmine suulisel ja kirjalikus tekstis, lausestruktuuri teadvustamine (osalaused ja nende paigutus, sidendid, sõnajärg) ja küsimuste esitamine osalause kohta.

Sõnade ja sõnaühendite tähenduse seletamine liitlausega (sobitamine, suunavad küsimused).

Lühivastuse asendamine dialoogis liitlausega ja vastupidi.

Lausete koostamine suunatult (analoogia, küsimused/korraldused, skeemid), lausete moodustamine liitlauseid ühendades ja sisestades, moodustatud lausete kasutamine kontekstis.

Ühe ja sama seose väljendamine erinevate lausemallidega: erinevad sidendid, osalausetes erinev paigutus.

Teabe sarnasuse/erinevuse mõistmine, lausete suunatud transformeerimine.

Liht-, koond-ja liitlausete eristamine, terminite kasutamine.

Eri lauseehitusega samasisuliste tekstide võrdlemine (sama teabe esitusviiside teadvustamine).

Koond-ja liitlausete moodustamine lihtlausetest ja vastupidi (analoogia põhjal).

Koond-ja liitlausete koostamine, transformeerimine ja rakendamine.

Sõnaliigid

Teadmiste süvendamine sõnaliikidest (nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna, mäarsõna): morfoloogilised tunnused, küsimused, funktsioon lauses, semantilised rühmad ja nende üldistatud tähendus; terminite tundmine.

Sõnaliikide eristamine.

Samatüveliste sõnade tuletamine (kiirustama, kiirus, kiire, kiiresti), tähenduslik eristamine, kasutamine sõnaühendis ja lauses.

Nimi ja nimetus, liigi ja alaliigi nimetus.

Tuletised ja liitsõnad.

Nimisõna morfoloogilised tunnused ja süntaktiline funktsioon (alus; põhisõna, laiend).

Nimisõna sõnaühendis, laiendi leksikaalne ja vormiline sõltumine põhisõnast.

Morfoloogia-ja süntaksiküsimus.

Aluse seos öeldisega.

Nimisõna käänamine.

Tutvumine käänamistabeliga: käändevormide moodustamine tabeli järgi, vormide äratundmine, vormide sobitamine käände nimetuse ja küsimusega (tabeli abil).

Sama käändevormi erinevad tähendused. Rakendamine kontekstis.

Mitmuse tunnuse valimine ja õigekiri.

Ühe ja sama sõna vormide rakendamine eri

funktsioonides (sõnaühendites, lausetes).

Nimisõnade liitmine ja tuletamine: liitnimisõnade ja tuletatud sõnade semantilised rühmad, sõnaühendi muutmine liitsõnaks, tähenduse muutumine.

Samatüveliste sõnade tuletamine ja tähenduse eristamine, tuletatud sõnadest käändevormide moodustamine, nende kasutamine sõnaühendis ja lauses.

Õpitavad liited: -ur, -ar, -nna.

Moodustatud sõnade tähenduse suunatud võrdlemine üldistusastmest lähtudes (rühmad, allrühmad, rühmitusalused).

Varemõpitud liidete kasutamise aktiveerimine.

Omadussõna

Esemete, olendite, nähtuste tunnused ja omadused ning nende väljendamineomadussõnade abil.

Omadussõna süntaktiline funktsioon (täiend, öeldistäide).

Mitu omadussõna põhisõna laienditena. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. Võrdlusastmed.

Omadussõna tuletamine: tuletusliited: -ne, -lik, -line, -tu, -kas.

Tuletatud sõnade rühmitamine tuletusliidete tähenduse alusel, muutmine ning kasutamine sõnaühendis ja lauses.

Omadussõnade kasutamine objekti osade kirjeldamisel, tegevusstseenide konkretiseerimisel.

Määrsõna

Määrsõna tunnused, tähendusrühmad.

Määrsõna sõnaühendis (tegevuse tunnus) ja lauses. Määrsõnade tuletamine: tuletusliited –ti/di; -sti, -lt.

Samatüveliste omadus- ja määrsõnade kasutamine sõnaühendis ja lauses (tegevuse või objekti iseloomustamine).

Tegusõna

Semantilised (tegevuse/seisundi väljendamine) ja formaalsed tunnused.

Tegusõna lauses, tegusõna laiendid.

Samasse tähendusrühma kuuluvad tegusõnad, nende valimine väljendatava teabe konkretiseerimiseks ja sõnakorduste ärahoidmiseks.

Samatüvelised tegusõnad. Laiendite leksikaalne ja vormiline valimine sõltuvalt tegusõna tähendusest (riietab poega esinemiseks, riietub esinemiseks).

Tegusõnade mitmetähenduslikkus, laiendite valimine ja kasutamine sõltuvalt kaastekstist. Tegusõna grammatilised kategooriad: pöörded (ja isikulised asesõnad), arv, aeg, kõne, tegumood, kõneviis.

Lause tähenduse sõltumine tegusõna grammatilistest kategooriatest. Muuteoperatsioonid.

Tegusõna vormide aktiveerimine.

Ühendteigusõna, selle kasutamine lauses.

Kesksõnad täiendi funktsioonis: olendi või objekti tunnuste väljendamine.

Moodustamine analoogia alusel ning rakendamine lauses. Tegusõna asendamine kesksõnaga (käisid –oled/olid käinud), kontekstisidusate lausete moodustamine.

Arvsõna

Põhi-ja järgarvsõnad, nende muutevormid. Järgarvsõnade tuletamine.

Rooma numbrid I–XXX.

Arvsõna muutevormide kasutamine sõnauhendis ja lauses. Arvsõnade õigekiri.

Liitsõna

Tuletusliited liitsõnades, sõnatähenduse mõistmine.

Liitsõnade moodustamine: tuletised liitsõna komponendina.

Võõrsõna

Õppeainetes kasutatavate võõrsõnade mõistmine.

Lugemine ja orienteerumine tekstis

Mõne Eesti kirjaniku ja tema teose teadmine.

Uue teksti lugemine

Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti ladus häälega lugemine kõne tempos, individuaalsed ülesanded lugemistehnika lünkade kõrvaldamiseks. Sihipärane endamisi lugemine (kuni 2/3 materjalist).

Lugemise harjutamine

Ladususe harjutamine.

Eelnevale analüüsile toetuva ilmeka (kõne tempos) lugemise harjutamine.

Tooni ja tempo muutmine õpetaja näidise, selgituste ja korralduste alusel.

Sõnavaratöö

Tundmatute sõnade leidmine esmasel või korduval lugemisel, nende tähenduseselgitamine.

Tähenduste täpsustamist vajavate sõnade leidmine iseseisval lugemisel.

Autorite sõnavara võrdlemine samateemalistes tekstides.

Võrdluste ja metafooride leidmine, selgitamine ja kasutamine suunamisel.

Inimest iseloomustavate sõnade tähendusetäpsustamine ja aktiveerimine.

Teksti analüüs

Teksti mõistmisstrateegiate teadvustamine: küsimuse/korralduse eesmärgi (lause tähendus, lausete seostamine, puuduva teabe tuletamine, väljendusvahendid, kokkuvõtte) mõistmine.

Küsimusele vastamiseks/korralduse täitmiseks sobiva toimingute teadvustamine (valiklugemine, temaatiline lugemine, meenutamine).

Õpetaja koostatud küsimuste/korralduste rühmitamine mõistmisstrateegiatest lähtuvalt, sobimatute ja sobivate küsimuste eristamine. Küsimuste/ülesannete suunatud sõnastamine strateegiate kaupa ja neile vastamine.

Tekstis esitatud ütluste psühholoogilise struktuuri (hoiakud/motiivid, eesmärk, strateegia) teadvustamine õpetaja suunamisel (miks? milleks? kuidas?).

Vastusrepliigi seostamine eelnevaga (nõustumine, kummutamine, täiendava teabe taotlemine jne).

Suhtlemist kirjeldavate sõnade tähenduse mõistmine ütluse suunatud analüüsi kaudu.

Arutelud kasutatud repliikide sobivuse ja tulemuslikkuse üle.

Küsimuste esitamine kaaslastele. Küsimuste esitamine endale ja neile vastamine. Kaaslaste küsimuste ja vastuste sobivuse hindamine, abistav täiendamine. Nõustumine enam kui ühe tuletatud seletusega.

Teabe märgistamine tekstis

Tegelaste ja tegelasrühmade käitumise võrdlemine. Käitumise otstarbekuse ja moraalinõuetele vastavuse hindamine (individuaalne ja rühmakäitumine) ühe või mitme samateemalise teksti põhjal, antud hinnangu põhjendamine.

Käitumist mõjutavate ajalooliste, ühiskondlike ja looduslooliste tingimuste teadvustamine.

Kirjeldatud ajaloolise tausta võrdlemine tänapäevaga (tingimused, arenguetapid kirjeldatud sündmustest tänapäevani).

Kirjeldatud tegevuste seostamine looduskirjeldustega.

Looduskirjelduste analüüs. Objekti või nähtuse oluliste, iseloomulike ja individuaalsete tunnuste/omaduste eristamine. Objekti või sündmuse/stseeni valikuline konkretiseerimine ja üldistamine.

Teksti peamõtte sõnastamine

Peamõtet väljendava või peamõttele/alltekstile viitava lõigu (lause) leidmine tekstist; lõigu ja teksti peamõtte sõnastamine ja selle täpsustamine, võrdlemine autoritekstiga, sõnastuse põhjendamine tekstile viidates.

Peamõtte seostamine õpilaste käitumise ja kogemustega.

Teksti kavastamine

Liht-, liit- ja jooniskava koostamine ning kasutamine.

Teksti taastamine

Kasutatavad jutustamise liigid: temaatiline jutustamine (sh tekstilähedane temaatiline jutustamine), kokkuvõtlik jutustamine, tegelaste ja tegelasrühmade iseloomustamine, jutustamine tegelase või tegelasrühma nimel, teksti laiendamine.

Looduskirjelduste sõnastamine igapäevasõnavara kasutades. Abivahendid: kava, tugisõnad ja sõnaühendid (valikuliselt), originaaltekst.

Enda või kaaslase jutustatud teksti sõnastamine kirjalikult.

Teksti koostamise (tekstiloome) osaoskuste teadvustamine, ühisarutelu etapiti (etapid on õpilasele esitatud): eesmärk (milleks? kellele? mida?), teemakohase teabe otsimine ja valimine, teabe järjestamine, teabesõnastamine, sisuline ja keeleline järeltöö.

Erineva sisuga tekstide võrdlemine ja koostamine sama teabe (kogemuse) põhjal.

Kirjaliku teksti koostamine (tekstiloome etappide kaupa)

Tekstilähedane ja kokkuvõtliku ümberjutustus koos hinnanguga sündmustele, tegelastele jne.

Kirjeldus loodusloolise või geograafilise materjali põhjal.

Märkmete tegemine ja nende kasutamine jutustamisel.

Kirjandi kirjutamine töö, õppekäigu vm teemal. Tööprotsessi või selle osa kirjeldamine.

Konspekteerimine

Kirjaliku teksti konspekteerimine

Teabe otsimine ja märgistamine: sõnade, sõnaühendite, lauseosade ja lausete joonimine või tähistamine markeriga.

Lausete lühendamine.

Märkmete tegemine teabeteksti põhjal, märkmete kasutamine teabe taastamisel.

Tarbekiri

Vabas vormis tarbekirja koostamine (kiri, teade, kutse, seletuskiri, avaldus, volitus, CV); blankettide täitmine (teenuste arveldused, ajakirjanduse tellimine).

Õigekiri

Harjutused õigekirjavilumuste kujundamiseks (aktiveeritav sõnavara, sh võõrsõnad), individuaalsed ülesanded lünkade kõrvaldamiseks.

k, p, t ja g, b, d helitute häälikute kõrval.

Järgsilpide sulghäälikute, liitsõnade ja liidete õigekirja harjutamine.

Liidetega -ki ja -gi sõnade tähendus ja õigekiri.

Võõrhäälikud, nende hääldamine, võõrtähed.

Enesekontrolliharjumuste kujundamine.

Oskuste rakendamine valikuliselt, vajaduse märkamine enne ülesande sooritamist. Oma õigekirjaoskuse teadvustamine.

Keeleteadmised ja -oskused

Tähestiku rakendamine sõnaraamatute kasutamisel.

Õpitud ortograafiareeglite kasutamine tähelepanu juhtimisel.

Sõnaliikide ja nende üldistatud tähenduse tundmine ja vastavate terminite teadmine.

Käänamistabeli tundmine: käändenimetus, küsimus, sõnavormi äratundmine ja moodustamine. Muutevormide ja grammatiliste tähenduste mõistmine.

Liht-, koond- ja liitlausete praktiline eristamine.

Lausete moodustamine ja transformeerimine.

Liitlausetega väljendatud seoste mõistmine, lausete praktiline kasutamine

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 65-75 sõna.

Teemad 8. klassis

1.poolaasta 45tundi

1. Häälikuõpetus

Veaohalikud häälikud sõnas

2. Võõrhäälikud ja -tähed. Võõrsõnad.

3. Liitsõna

4. Nimisõna

Nimisõna semantilised ja vormilised tunnused. Nimi ja nimetus. Suur algustäht.

Morfoloogia- ja süntaksiküsimus

Alg- ja muutevorm

Nimisõna käänamine

5. Omadussõna

Omadussõna semantilised ja vormilised tunnused

Võrdlusastmed

Omadussõna käänamine

Omadussõna tuletamine: liited -ne, -lik, -line, -tu, -jas, -kas

2. poolaasta 60 tundi

1. Tegusõna

Tegusõna pööramine

Ajavormid

Kõneviisid

Tegusõna mitmetähenduslikkus

Ühendteigusõna

Tegusõna laiendid

v-, tav-, nud-, tud-kesksõna

2. Määrsõna

3. Arvsõna, semantilised ja vormilised

4. Lause

Lihtlause

Koondlause

5. Liitlause

Osalaused

Vastandavad ja möönvad lauseosad

Eraldavad lauseosad

Selgitavad lauseosad

Ajasuhteid väljendavad liitlausead

Sihitiskõrvallause

Täiendkõrvallause

Põhjuslikke seoseid väljendavad liitlauseid

Tegevuse eesmärki väljendavad liitlauseid

Kohasuhete väljendamine liitlauseis

6. Tarbekiri

7. Kordamine

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab õpitud lausemalle suuliselt ja kirjalikus tekstis;
- 2) märkab ja hindab kaaslaste käitumise (sh sõnakasutuse) sobivust;
- 3) reageerib adekvaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele;
- 4) analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi;
- 5) tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi;
- 6) tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme;
- 7) kasutab tuttavat teabekirjandust juhendamisel;
- 8) loeb jõukohast teksti teabe hankimiseks ladusalt ja endamisi;
- 9) analüüsib jõukohast teksti ja täidab ülesandeid (õpitud mõistmisstrateegiate ulatuses);
- 10) esitab küsimusi teksti kohta (mõistmisstrateegiatest lähtuvalt);
- 11) taastab õpitud teksti (suuliselt) erineval viisil (õpetaja suunamisel): tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; rakendab analüüsi käigus kasutatud abivahendeid; iseloomustab tegelast ja tegelasrühma plaani järgi;
- 13) kirjeldab tegevusi ja sündmusi oma kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal (abiga);
- 14) koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse;
- 15) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes;
- 16) märgistab olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis (suunamisel), teeb märkmeid tekstide põhjal;
- 17) koostab õpitud tarbekirja (näidise järgi).

Kasutatavad õppematerjalid

K. Sarapuu Eesti keele töövihik 5.kl. II osa

H. Kõlli Eesti keele õpik abikooli VII klassile Valgus

S. Juhani Eesti keele õpik abikooli VIII klassile Valgus

Jaak Urmet Lauri Vanamõlder Eesti keele õpik Kirjandus 5. Klassile II Avita

Jaak Urmet Lauri Vanamõlder Eesti keele õpik Kirjandus 6. Klassile I Avita

Lauri Leesi Noore eurooplase lugemik

K. Karlep Kõnearendus. Tartu, TÜ Kirjastus 2003

Eesti keele ainekava 9. klassile

Maht

210 ainetundi

Eesti keel/ lugemine ja kõnearendus 105 ainetundi

Eesti keel/ keeleõpetus 105 ainetundi

Rõhuasetused

Peamine eesmärk on soodustada õpilastel omandatud oskusi võimetele vastavalt iseseisvalt rakendada.

Õpilasi ergutatakse võimalikult iseseisvalt oma tegevust planeerima, toimingute eesmärke teadvustama, töövõtteid valima, tulemusi kontrollima ja hindama.

Ilukirjanduslike tekstide käsitlemisel ja suhtlemisõpetuses on rõhuasetus pragmaatilise tähenduse mõistmisel. Tekste analüüsid arutletakse tegelaste käitumise üle: motiivid, kavatsused, moraalsed valikud jms.

Meedia põhjal arutletakse ühiskonnas toimuvate protsesside üle, püütakse eristada fakte ja arvamusi.

Teabetekstide käsitlemisel harjutatakse erilaadse teabe hankimist ja märkmete tegemist, konspekterimist, sõnaraamatute kasutamist. Kujundatakse tarbekirjade mõistmise, koostamise ja blankettide nõuetekohase täitmise oskust.

Tekstiga tutvumisel ja tekste analüüsidest muutub valdavaks sihipärane endamisi lugemine: valiklugemine ülesandega (teabe otsimine), uue teabe iseseisev märkamine, valmistumine jutustamiseks ümberjutustamise liigist lähtudes. Analüüsi tulemusena sõnastatakse teksti sisu lühikokkuvõtte ja allteksti. Tekstianalüüsi eesmärk on õppida iseseisvalt kasutama teksti mõistmisstrateegiaid.

Praktilises lauseõpetuses toetatakse oskusele moodustada sõnavorme ja sõnu, mõista nende tähendust ning sõnade seost.

Sõnavara laiendamisel ja sõnatähenduse seletamisel suunatakse õpilaste tähelepanu objektide rühma tunnustele, objekti osadele.

Suunamist vajab sõnavormide ja tuletiste eristamine, abstraktse tähendusega sõnade ning metafoorsete väljendite mõistmine.

Eesmärk on saavutada võimalikult õige kiri ja rakendada kirjutamist ühe operatsioonina teiste ülesannete täitmisel.

Õppesisu ja –tegevus

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Suhtluspartnerilt teabe hankimine. Saadud teabe suuline ja kirjalik edastamine hargnenult ja kokkuvõtlikult, täiendav suuline selgitamine. Tegevuse ühine planeerimine ja korrigeerimine protsessi käigus, korralduste-soovituste esitamine ja nende täitmine.

Teiste arvamuse kuulamine vaidluses, oma seisukohtade selgitamine.

Tegude ja eksimuste ning puudulike teadmiste ja oskuste tunnistamine.

Oma ja kaaslaste verbaalsete ütluste järgnev analüüs (miks? milleks? kuidas? tulemus?), arutelu oma seisukohalt otstarbekamate suhtlemisvõimaluste leidmiseks (Mida, miks, kuidas ütlesin? Kuidas oleks olnud otstarbekam?).

Tunnete ja emotsioonide mõju teadvustamine konfliktsituatsioonis: partneri emotsioonidest põhjustatud ebasobiva vastuse märkamine (kõrgendatud toon, ebaviisakad väljendid, kiire kõnetempo jne), teadmised kaaslaste suhtlemise/käitumise mõjutamise võimalustest (rahulik vestlus, täiendava teabe küsimine, huumor jne), oma käitumise tulemuste ettekujutamine.

Hoidumine ebasoovitavast käitumisest, nende võimaluste teadvustamine.

Suhtlemine perekonnas (põlvkonnad, abikaasad) ja töökollektiivis (tööandja ja -võtja; käitumine tööturul) ning ametiasutustes. Hinnangute, ühiste ja erinevate ning vastandlike seisukohtade teadvustamine: koostegevus ja vastuolud perekonnas, kambas-rühmas, koolis, tööl ja ühiskonnas.

Reeglipärane käitumine ja ootamatud lahendused konfliktsituatsioonides.

Neidude ja noorukite vastastikune suhtlemine kollektiivis, suhtlemine kiindumuse korral.

Nähtud ebatavalise sündmuse kirjeldamine (nt autoavarii).

Tunnetustegevuse arendamine

Tähelepanu keskendamine kestvale aine esitamisele ja selgitusele, märkmete tegemine.

Teabe otsimine ja konspekteerimine. Tajutava teabe (sh tekstides esitatud teabe) konkretiseerimine ja üldistamine vastavalt püstitatud eesmärgile, ülesande/tegevuse eesmärkide valimine. Tuletatava teabe valdkondade teadvustamine. Tunnuste ja omaduste rühmitamine: olulised, iseloomulikud, individuaalsed.

Põhjuse-tagajärg seoste leidmine aeg-ruumi kirjeldustest. Põhjuse-tagajärg seoste ahela ning mitme samaaegselt mõjuva põhjuse teadvustamine.

Tegevuse planeerimine, tegevuse sooritamine algoritmi järgi ja variatiivselt, enesekontroll.

Sõnaühend ja lause

Tähenduslik erinevus, sõnaühendite leidmine lausest, sõnaühendi kasutamine lauses.

Lause tekstis, teabe jaotumine kahe või enama lause vahel.

Lihtlause

Tekstiväline lause, lause sõnajärg.

Laiendatud ja laiendamata lause.

Lausetähenduse sõltumine tegusõna ajast, tegumoest, kõneviisist, laiendist.

Lause tekstis: sõnajärg, lauseid siduvad sõnad, samaviitelised sõnad, tegusõna ajavormid.

Väit-, küsi- ja käsklause: intonatsioon, lõpumärgid, transformeerimine.

Liitlause

Liht-, koond- ja liitlause (põim- ja rindlause): semantiline ja struktuuriline erinevus, sidendite tähendus ja funktsioonid.

Samasisuliste, kuid erineva struktuuriga lausete leidmine.

Sama suhet väljendavate, kuid erineva sisuga lausete leidmine, lausete rühmitamine suhete järgi.

Lause moodustamine tegusõnafraasist sõltuvalt. Sama teabe variatiivne sõnastamine, sidendite varieeritud kasutamine.

Lausete transformeerimine.

Lauseehituse muutmine: kirjalikus sidusas tekstis keerulisemaks, suulises tekstis lihtsamaks.

Rakendamine: liitlause tugilausena, eelnevalt moodustatud lausete kasutamine kontekstis, dialoogi repliikide valimine ja moodustamine kujuteldavas situatsioonis, tekstis esitatud teabeüksuste tõepärasuse argumenteerimine.

Järeltöö tekstidega.

Hõlmava struktuuriga liitlausete tähenduse mõistmine (sõnadevahelised seosed).

Mitmeosaliste liitlausete mõistmine kirjalikus tekstis.

Sõnaliigid

Omandatud teadmiste kinnistamine sõnaliikidest.

Õpitud sõnaliikide kohta käivate teadmiste ja oskuste süvendamine (äratundmine, küsimuste esitamine), sõnade semantilised rühmad, kasutamine lauses.

Erinevatesse sõnaliikidesse kuuluvate sõnade tuletamine samast tuletusalusest.

Tuletatud sõnade rühmitamine kas sõna tüvest, liitest või sõnaliigist lähtuvalt. Sõnarühmade rakendamine sõnaühendites ja lausetes.

Käänamistabel, selle kasutamine.

Muutevormide moodustamise harjutamine ning moodustatud vormide rakendamine.

Nimisõna tuletamine: õpitud liidete aktiveerimine.

Õpitavad liited: -kas, -ik, -us.

Tuletatud sõnade tähendus, kasutamine. Lõppude, tunnuste, liidete õigekiri.

Omadussõna

Muutevormide moodustamine koos nimisõnaga. Võrdlusastmed.

Omadussõna tuletamine: liited –tu, -jas, -kas. Tuletatud sõnade tähendus, kasutamine. Lõppude, tunnuste, liidete õigekiri.

Määrsõna

Määrsõnade semantilised rühmad (koha, aja-, viisimäärsõnad).

Määrsõnade tuletamine: õpitud liidete aktiveerimine, õpitav liide: -kesi.

Lause laiendamine määrsõnaga.

Tegusõna

Tegusõna vormid: isik, arv, aeg, kõne, kõneviis, tegumood. Vormide tähendus.

Pööramise harjutamine ning moodustatud vormide rakendamine.

Tegusõna lauses öeldisena, tegusõna laiendid (öeldisrühm).

Lause tähenduse sõltumine tegusõna vormist.

Ühendteigusõna.

Kesksõnade ja tegusõna käändeliste vormide mõistmine sõnaühendis ja lauses.

Tegusõna tuletamine.

Õpitud liidete aktiveerimine.

Õpitavad liited: -ta (õppima–õpetama), -u (riietama–riietuma), -ata (seisma–seisatama), -ne (vähenema). Tuletatud tegusõnade tähendus ja kasutamine lauses.

Tegusõna tunnuste ja lõppude õigekiri.

Asesõna

Isikulised, näitavad, siduvad, umbisikulised asesõnad, nende tähendus ja kasutamine. Asesõnade käänamine analoogia alusel ja tabeli järgi, muutevormide kasutamine tekstis (samaviitelised sõnad).

Arvsõna

Põhi- ja järgarvsõnad, murdarvsõnad. Järgarvsõnade märkimine araabia ja Rooma numbriga (I–XXX).

Järg- ja murdarvsõnade mõistmine, kasutamine ja tuletamine: liide –ndik.

Arvsõna käändevormide moodustamine tabeli, analoogia ja põhisõna vormi alusel.

Arvsõnade lugemine (numbrid tekstis), kasutamine suulises kõnes.

Liitsõna

Sõnade liitumismudelid (tüvevariandid): nimetavaline, omastavaline liitumine. Paarissõnad (õed-vennad).

Lühenenud tüvega liitumine, tüvede äratundmine.

Liitsõnade semantilised rühmad täiendsõnast sõltuvalt (liiki, otstarvet, sugulust vm väljendav täiendsõna).

Liitsõnade koostis, õigekiri. Sõnaühendi ja liitsõna tähenduslik erinevus ja õigekiri.

Tuletusliited liitsõnades, sõnatähenduse mõistmine, liitsõna moodustamine.

Võõrsõnad

Õppeainetes kasutatavate võõrsõnade mõistmine.

Lugemine ja orienteerumine tekstis

Mõne Eesti klassiku ja kaasaegse kirjaniku teadmine ning nende teoste tundmine. Põhiliste ilukirjandusliikide praktiline äratundmine ning terminite mõistmine. Mõne üle-eestilise ja kohaliku ajalehe ning ajakirja teadmine. Oskus kasutada tuttavaid teabeteoseid.

Uue teksti lugemine

Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti ladus häälega lugemine kõne tempos kuulamiseks piisava selguse ja elementaarse ilmekusega (toon, lauselõpu intonatsioon, loogiline rõhk).

Individuaalsed ülesanded lugemistehnika parandamiseks.

Sihipärane endamisi lugemine.

Lugemise harjutamine

Ladususe ja ilmekuse harjutamine.

Sõnavaratöö

Sõnatähenduse täpsustamine kaastekstis: tundmatute sõnade leidmine, individuaalne selgitamine või tähenduse otsimine.

Autori sõnade võrdlemine tavasõnadega, enamlevinud võrdluste ja metafooride aktiveerimine.

Teksti analüüs

Mõtteseoste ja probleemsituatsioonide kirjelduste leidmine tekstist, osalemine arutelus.

Suuliste ja kirjalike küsimuste/korralduste sõnastamine mõistmisstrateegiate kaupa nii teiste kui enda jaoks.

Enda poolt koostatud küsimuste/korralduste põhjendamine valik-ja temaatilist lugemist kasutades.

Tekstist viidete leidmine teabe tuletamist eeldavatele ülesannetele vastates.

Arutelu oma ja teiste koostatud küsimuste/ülesannete põhjal.

Tekstis esitatud ütluste analüüsimine (eesmärk, strateegia, interpretatsioon) pärast tekstilõigu sisulist analüüsi (õpetaja esitatud viitesõnu kasutades).

Tundmatu teabe märkamine ja leidmine, lisateabe otsimine.

Kirjeldatud sündmuste ajaline kõrvutamise, ühe või mitmepõhjuse ja tagajärje teadvustamine. Viidete leidmine tekstist: põhjus-tagajärg seoste ahel, mitu samaaegselt mõjuvat põhjust.

Tegelaste ning tegelasrühmade tegude ja käitumise seletamine.

Hinnangu andmine (tingimused, eesmärgid, tulemused).

Teksti peamõtte sõnastamine

Peamõtte kokkuvõttev sõnastamine ja autori kavatsuste (allteksti) teadvustamine, seostamine ühiskondlik-ajaloolise taustaga. Sisu kokkuvõtte ja allteksti erisuse teadvustamine.

Teksti kavastamine

Õpitud kavastamisviiside rakendamine (õpilase valikul), arutelu valiku (sõnastus, sisu) otstarbekuse üle.

Teksti taastamine

Eri jutustamisviiside kasutamine teksti taastamisel: kokkuvõtlik jutustamine, teksti laiendamine, tegelaste ja tegelasrühmade iseloomustamine, kirjelduste koostamine jne. Erinevate jutustamisviiside (sh õpilase valitu) kasutamine ühe ja sama tekstiga töötamisel.

Kirjaliku teksti koostamine (tekstiloome etappide kaupa)

Ümberjutustus (tekstilähedane, kokkuvõtlik, laiendatud).

Kirjand kogemuse põhjal, sh tööprotsessi kirjeldus.

Teksti koostamine etapiti: kavatsuse sõnastamine, materjali valimine, tugisõnade(märksõnade) ja -lausete märkimine, materjali järjestamine (märksõnade rühmitamine või plaani koostamine), sõnastamine, sisuline järeltöö, sõnastuse korrigeerimine.

Konspekterimine

Kirjaliku teksti konspekterimine

Harjutused kirjalikul teabetekstil põhineva konspekti koostamiseks: oluliste mõtete ja faktide leidmine tekstist, teksti lühendamine; lausete lühendamine ja transformeerimine; lühendite kasutamine.

Erisuguse hargnevusega lõigud konspektis sõltuvalt materjali uudsusest või olulisusest. Sama teabe erisugune konspekterimine sõltuvalt eesmärgist.

Konspekti täiendamine.

Suuliselt esitatud teabe konspekterimine

Harjutused suulise kõne konspekterimiseks: sõnade ja sõnaühendite kirjutamine kuulmise järgi.

Temaatiline valiketteütlus: sõnad, sõnaühendid, lihtlauseid.

Lausete lühendamine.

Liitlausete asendamine lihtlausetega.

Vaba etteütlus lausete kaupa: lausete lühendamine, lühendite kasutamine. Konspekterimine lühikeste lõikude kaupa: kirjutamine pärast arutelu, iseseisvalt.

Teksti ja konspekti kõrvutamine: teabehulk, teabe olulisus, sõnastus.

Teksti taastamine oma konspekti, kaaslaste konspekti järgi.

Tarbekiri

Vabas vormis tarbekirja kirjutamine, blankettide täitmine: harjutatakse õpitud tarbekirja liike (soovitav on koostada näidiste vihik). Kuulutus. Kaastundeavaldus. Elulookirjeldus: teksti vormis ja CV. Vormistamine paberil.

Õigekiri

Individuaalsed ülesanded õigekirjaoskuse süvendamiseks.

Enda koostatud teksti õigekiri.

Ortograafiareeglite kasutamisoskuse süvendamine: g, b, d helitute häälikute kõrval;

Keerulisemate tähekasutusreeglite kasutamise harjutamine vastavalt vajadusele (sulghäälikud järgsilpides, kaashäälikuühend), enesekontroll.

Võõrsõnade õigekiri.

Suur algustäht nimedes (olendid, geograafilised objektid, asutused/organisatsioonid, riigid, ajalehed/ajakirjad).

Kodukoha asutuste ja ettevõtete nimed.

Keeleteadmised ja -oskused

Tähekasutusreeglite ja õpitud ortograafiareeglite kasutamine ning õigekirja protsessi kommenteerimine.

Õigekirjavigade leidmine ja parandamine.

Sõnaliikide nimetuste ja tunnuste (vorm ja tähendus) teadmine.

Sõnade käänamine ja pööramine tabeli järgi.

Õpitud sõnamoodustussmallide teadmine; tuletiste ja moodustatud sõnade kasutamine sõnaühendis ning lauses.

Samasisuliste, kuid erineva struktuuriga lausete äratundmine, oskus lauseid transformeerida.

Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 75–85 sõna.

Teemad 9. klassis

1.poolaasta 45 tundi

1. Häälikuõpetus ja ortograafia

Veaohtlike häälikute õigekiri

Sulghäälik järgsilbis

g, b, d helitute häälikute kõrval

2. Võõrsõnad

3. Liitsõna

4. Nimisõna

5. Omadussõna

2.poolaasta 60 tundi

1. Tegusõna

2. Asesõna

3. Määrsõna

4. Arvsõna

1. Lihtlause

2. Koondlause

3. Liitlause

4. Tarbekiri

5. Konspekterimine

Kirjaliku teksti konspekterimine

Suulise kõne konspekterimine

6. Kordamine

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

1) tunneb lausete eri tüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid teabe hankimisel ja sõnastamisel;

- 2) teab adekvaatse suhtlemise põhimõtteid tavaolukorras käitumiseks (peres, eakaaslastega, töökollektiivis, ametiasutuses jne);
- 3) mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikke erinevusi, erinevust ja vastandlikkust; selgitab oma seisukohti, otsib lahendusi erinevustele;
- 4) hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavaolukorras, käitub vastavalt;
- 5) loeb jõukohast teksti endamisi sihipäraselt, häälega, mõistmiseks vajaliku selguse ja intonatsiooniga;
- 6) kasutab tekste ja teadmikke teabe hankimiseks;
- 7) teeb märkmeid ja konspektteerib elementaarselt;
- 8) taastab tuttavat teksti erineval viisil (kokkuvõtlikult, laiendatult, tekstilähedalt);
- 9) kirjeldab tegevusi ja sündmusi teistele arusaadavalt;
- 10) iseloomustab tegelasi ja tegelaskirju; seletab ja hindab nende käitumist;
- 11) valdab elementaarseid teadmisi grammatikast: sõnaliigid, käänamine ja pööramine, liht-, koond- ja liitlused, sõnamoodustus;
- 12) järgib kirjutamisel tähekasutusreegleid ja peamisi ortograafiareegleid, leiab ja parandab õigekirjavigu.

Kasutatavad õppematerjalid:

Kaia Sarapuu Liisi Piits Eesti keele õpik 6. klassile keeleõpetus Avita

Kaia sarapuu Ingrid Pukk Eesti keele töövihik 6. klassile I ja II

Jaak Urmet Lauri Vanamölder Eesti keele õpik kirjandus 6. Klassile I IAvita

L. Leesi Noore eurooplase lugemik

L. Leesi Kunstilugu koolidele (lisamaterjal valikuliselt)

K. Karlep Kõnearendus. Tartu, TÜ Kirjastus 2003

Kokkuvõtlik tabel 1.-9. klass : Juhtiv lugemisviis ja kirjalike tööde kogumaht

Klass	Kõnearendus ja lugemine	Keeleõpetus
1.	Juhtiv lugemisviis on häälega veerimine.	Sõnaskeemi koostamine, sõna ladumine tähtedega pärast analüüsi skeemi järgi, sõnade ja lühikeste lausete (2–3 sõna) kirjutamine pärast analüüsi.
2.	Juhtiv lugemisviis on häälega veerimine ja üleminek sõnahaaval lugemisele (1-2 silpi).	Kirjalike tööde kogumaht õppetunnis on 15–20 sõna.
3.	Juhtiv lugemisviis 3.klassis on sõnaosade ja/ või sõnahaaval lugemine ja üleminek lugemisele sõnapaaride kaupa.	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 25–30 sõna.
4.	Juhtiv lugemisviis 4.klassis on sõnaosade ja/ või sõnahaaval lugemine ja üleminek lugemisele sõnapaaride kaupa.	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 35–40 sõna.
5.	Juhtiv lugemisviis 3.-5.klassis on sõnaosade ja/ või sõnahaaval lugemine ja üleminek lugemisele sõnapaaride kaupa.	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 40–45 sõna.
6.	Juhtiv lugemisviis on 6. klassis üleminek lugemisele süntagmade kaupa	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 45–55 sõna.
7.	Juhtiv lugemisviis on 7. klassis süntagmaatiline lugemine.	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 55–65 sõna.
8.	Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti ladus häälega lugemine kõne tempos, individuaalsed ülesanded lugemistehnika lünkade kõrvaldamiseks. Sihipärane endamisi lugemine (kuni 2/3 materjalist).	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 65-75 sõna.
9.	Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti ladus häälega lugemine kõne tempos kuulamiseks piisava selguse ja elementaarse ilmekusega (toon, lauselõpu intonatsioon, loogiline rõhk). Individuaalsed ülesanded	Kirjalike tööde kogumaht ühes õppetunnis on 75–85 sõna.

	lugemistehnika parandamiseks. Sihipärane endamisi lugemine.	
--	--	--

Matemaatika

Õppeaine kirjeldus

Põhikooli matemaatika lihtsustatud ainekava on saadud põhikooli riikliku õppekava vastavast ainekavast tehtud kärpimiste, rõhuasetuste muutmise ja lihtsustamise teel. Matemaatika õppimise aluseks on laste suutlikkus koolitee alguseks omandada rida käelis-sõnalisi tegevusi ehk mõtlemisoperatsioone (järjestamine, rühmitamine, loendamine, mõõtmine jt). Lihtsustatud õppekava järgi õppivatel õpilastel kujuneb nende omandamine mitmete arenguhälvete tõttu aeglasemalt. Matemaatika õppimist pidurdavad sageli ka lüngad psüühika- ja isiksuseomadustes (tähelepanu, taju, mälu mõtlemine), aga ka kõne arengus. Seega on matemaatika ainekava kujundamise üheks mõjuriks õpilane kui õppija ja tema toimetulek koolis ning koolijärgsel ajal.

Õpetuse eesmärgid

Õpilase õppimisvalmidusest tuleneb matemaatika ainekava struktuurile rida väliseid taotlusi, mille järgi õpilane peaks:

- saab aru matemaatika kohast oma elus ja tegevuses;
- õpib tundma ja hindama oma võimeid ning huvisid;
- oskab suunamisel otsida matemaatikaalast teavet (sh Internetist);
- omandab iseseisvaks tööks ja koostööks vajalikud oskused ning hoiakud;
- õpib ümbritseva maailma esemeid ja nähtusi struktureerima – järjestama, võrdlema, rühmitama, loendama, mõõtma;
- omandab:
- naturaalarvude, harilike ja kümnendmurdude praktilise tähenduse;
- kujutluse põhilistest suurustest, suuruse mõõtmise ühikutest ja nendevahelistest tähtsamatest seostest;
- meetermõõdustiku ja ajaühikute süsteemi tähenduse ja oskuse neid praktiliselt kasutada;
- lihtsamate mõõtmiste sooritamise vilumuse, oskuse kasutada mõõteriistu (joonlaud, kaal, kell);
- oskuse sooritada kõiki nelja aritmeetilist tehet õpitud mitmekohaliste naturaalarvudega;
- oskuse lahendada liht- ja liittekstülesandeid;
- kujutluse geomeetristest kujunditest ja kehadest, nende tunnustest ja omadustest;
- oskuse moodustada/joonestada geomeetrisi kujundeid joonestusvahendite abil.

- Matemaatika õpetamisel intellektipuudega õpilastele on kõige olulisem keskenduda nendele matemaatikalastele teadmistele, mida valdamata on raske tulla toime ja osaleda ühiskonna elus. Sellest tulenevalt peab matemaatika õpe keskenduma praktilistele ja rakenduslikele oskustele, samuti kujundama õpilastes selliseid oskusi ja teadmisi, mis aitavad kaasa igapäevaelus ettetulevate probleemide lahendamisele.
- Intellektipuudega õpilaste õpetamisel tuleb matemaatikal täita ka habilitatsiooni- ja rehabilitatsioonifunktsiooni. Seda tuleb teha aine õpetamise spetsiifiliste meetodiliste võtete kaudu, eesmärgiks on psüühiliste protsesside ja isiksuseomaduste arenguhälvete ületamine ja kompenseerimine.
- Matemaatika õpetamisega arendatakse ka mitmesuguseid üldisi pädevusi, eelkõige orienteerumist ajas ja ruumis; suutlikkust küsida ja otsida vajalikku teavet; võimekust osaleda ühistegevuses, hinnata oma tegevuse tulemusi; suutlikkus mõista ja hinnata oma võimeid ja oskusi.

Matemaatika ainealased taotlused on:

- õpetatav aine olgu võimalikult praktilise ja rakendusliku suunitlusega ning seotud õpilaste endi tegevuste ja vahetu ümbrusega (nii tekivad eeldused eluliste probleemide lahendamiseks, mille kaudu kujuneb oskus näha ja analüüsida arvulisel ning ruumilistel seostel põhinevaid olukordi, eristada olulist ebaolulisest, jõuda arutluste teel õigete järeldusteni);
- eriliselt tuleb tähtsustada õpingute algust (matemaatika eelkursust), kus kujundatakse matemaatika õppimiseks vajalikud tegevused ja toimingud;
- vähem pöörata tähelepanu harilike murdude õppimisele, sest nende kasutamine koolijärgselt on piiratud;
- rohkem tähelepanu suunata korraliku mõõtmisoskuse kujundamisele ja praktikas enamkasutatud mõõtühikute tundmisele, sest enam seda vajavad lihtsustatud õppekava lõpetajad hilisemas tööelus.

Lõiming

Matemaatika, nagu iga teise õppeaine, eesmärgiks on luua õpilastel terviklik ja süsteemne pilt aine olulisematest mõistetest, seostest, protseduuridest, meetoditest ja ideedest, samuti aine seotusest teiste ainete ja rakendustega igapäevaelus. Killustatud ja seosteta teadmised ja oskused on sama väärtusetud kui osadeks võetud arvuti. Õppekava, õppematerjalide ja õpetaja ülesandeks ongi luua eeldused tervikliku pildi saamiseks.

Matemaatika võib ainetevahelises integratsioonis osaleda kolmel viisil:

Tunnis omandatud teadmisi ja oskusi kasutatakse teistes ainetes, aidates nii avardada, süvendada ja tõlgendada vastavas valdkonnas õpitut.

Kasutada ise teiste õppevaldkondade (tööõpetus, käsitöö, loodusõpetus, geograafia, emakeel, suhtlemine, liiklemine, ajalugu, kodundus, sport jt) ainekku tekstülesannete koostamise, silmaringi avardamise, emotsioonidel põhineva huvi äratamise jm eesmärkidel. Aidata last väljaspool kooli (televisionist, raadiost, ajakirjandusest, suhtlemisel eakaaslaste ja vanematega, ostude tegemisel jne) saadud informatsiooni tõlgendamisega.

Vertikaalne lõiming matemaatikas realiseerub sageli aine sisu kontsentrilises ülesehituses. Samu mõisteid käsitletakse erinevas kontsentrilises ja erinevates klassides. Iga uue käsitluse korral lisandub juba teadaolevale midagi uut. Selliselt arenevad õpilasel näiteks arvu, avaldise, kolmnurga, nelinurga, võrrandi jt mõisted.

Horizontaalne lõiming toob esile erinevate ainete vahelised seosed. Seesmise horisontaalse lõimingu loomine matemaatika erinevate teemade vahel on tähtis ühelt poolt seetõttu, et see loob ühtse tervikpildi matemaatikast, teisalt võimaldab see õpilasel ainekst paremini aru saada ja seeläbi seda paremini omandada.

Matemaatika ja emakeele lõiming peaks matemaatika õpetuses realiseeruma eelkõige korrektse emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel. Põhikoolis on nende tekstideks tavaliselt ülesannete lahendused. Nii nagu emakeeles, nii ka matemaatikas peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti lause lõpus jne. Just kirjavahemärgid ja punktid lause lõpus ununevad õpilastel matemaatiliste tekstide kirjanekul sageli. Punkt lause lõpus kipub kaduma eriti siis, kui lause lõpeb mingi matemaatilise avaldisega.

Lisaks sellele võiks matemaatikaõpetaja leida aega ka selleks, et:

- pöörata tähelepanu arvsõnade kokku- ja lahkukirjamisele,
- selgitada, milliste arvude järel ja millal lisatakse punkt,
- selgitada, kuidas paigutada harilik murd kirjareale,
- õpetada matemaatiliste avaldiste poolitamist,
- selgitada õpilastele mõistete number ja arv erisust jne.

Oma austust emakeele vastu võiks matemaatikaõpetaja üles näidata ka sellega, et eelistab emakeelseid matemaatilisi võõrkeelsetele.

Matemaatika ja kunstiainete lõiminguks pakub häid võimalusi geomeetria. Matemaatika geomeetriaalased mõisted leiavad rakendamist väga paljudes kunsti valdkondades, näiteks arhitektuuris, ruumikujunduses, ornamentikas, disainimisel jne. Geomeetriaalased mõisted võivad olla ka aluseks kunstiõpetuses vaadeldavate objektide analüüsimisel.

Käsitöö ja kodunduse lõimimisel matemaatikaga tulevad ilmselt jälle kõne alla matemaatika rakendused nendest ainetest pärinevas matemaatikas. Võrdelise seose käsitlemisel sobiksid näiteks väga hästi matemaatikatundi ülesanded, kus õpilastel tuleb koostada menüü laua katmiseks teatud arvule külalistele. Samuti on siinkohal asjakohane lahendada ülesandeid, kus olemasolevat toiduretsepti tuleb muuta eesmärgiga saada teatud kindel kogus vastavat toitu. Selle teema käsitlemise järel võiks koos käsitöö ja kodunduse õpetajaga viia läbi ühisprojektina.

Käsitöö ainekavas sisalduv teema tikkimine on seostatav hästi geomeetriaga. Pärast erinevate geomeetriliste kujundite ja sümmeetria õppimist oleks ilmselt sobiv anda õpilastele matemaatikas näiteks kodutööks või ühisprojektiks õpitud kujundeid ja sümmeetriat sisaldava mustri koostamine.

Koostöö teiste ainevaldkondadega on tulutoov, kui ka teiste ainete õpetajad järgivad matemaatikas kasutatavat terminoloogiat ja sõnastusi. Nii kinnistub kergemini matemaatikas õpitu.

Matemaatika lõiming õppekava pädevustega.

Pädevused kirjeldavad õpilase kognitiivset, sotsiaalset ja isiklikku arengut, ning suhtlemis- ja õpioskuste kujunemist valdkonniti. Põhikooli lihtsustatud ainekava üldosas küll mainitakse, et pädevused jaotuvad kolme valdkonnana (suhtlemispädevused, väärtuspädevused ja tegevuspädevused), kuid kogu järgnev pädevuste käsitlus neid jaotusi ei järgi ja on võrdlemisi eklektiline. Matemaatikat puudutavalt on nad valdavalt seotud ainealaste oskuste kujundamisega.

Abikooli matemaatika ainekava kontekstis on täpsem ja konkreetsem järgida tavakooli matemaatika ainekavas toodud pädevuste jaotamist ja tõlgendamist, mis üldjoontes järgib gümnaasiumi uue õppekava loogikat. Selle järgi on pädevuste loetelus esikohal erialane pädevus, siis üldpädevused.

Matemaatikapädevus (erialane pädevus). See eeldab matemaatikamõistete ja seoste tundmist, õpitud sümbolite (märkide) ja terminite kasutamist nii matemaatikaülesannete lahendamisel, kuid ka teistes valdkondades ja õppeainetes. Erialapädevus eeldab vaba orienteerumist ajas ja ruumis, oskust arvutada täisarvudega, teostada lihtsamaid mõõtmisi, sooritada igapäevaelus vajalikke rahalisi toiminguid. Ta hõlmab ka huvi matemaatika vastu. Õpitu sotsiaalse tähenduse mõistmist, suutlikkust küsida ja otsida vajalikku teavet, osaleda ühistegevuses ning mõista ja hinnata oma ainealaseid võimeid.

Üldpädevuste lõiming:

Väärtuspädevus

Matemaatika on erinevaid kultuure ühendav teadus, kus õpilased saavad tutvuda eri maade ja ajastute matemaatikute töödega. Õpilasi suunatakse märkama geomeetriliste kujundite seost arhitektuuri ning loodusega. Matemaatika õppimine eeldab järjepidevust, selle kaudu arenevad isiksuse omadustest eelkõige püsivus, sihikindlus ja täpsus. Kasvatatakse sallivalt suhtuma erinevate matemaatiliste võimetega õpilastesse.

Sotsiaalne pädevus

Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse sellesisuliste tekstülesannete lahendamise kaudu. Rühmatöös on võimalik arendada koostööoskusi. Erinevate statistiliste näitajate ja ülesannete põhjal tehakse adekvaatseid, objektiivseid ning tolerantsust arendavaid järeldusi (ühiskonna majanduslik areng, tööandja ja töövõtja suhtes jne).

Enesemääratluspädevus.

Matemaatikat õppides on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilasel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.

Õpipädevus.

Matemaatikat õppides on väga oluline osata õpitavat organiseerida ning seda mõista. Oluline on, et õpilane oskaks planeerida oma tegevust ning kasutada vajadusel erinevaid abivahendeid nagu skeemid, näidised, joonised, tabelid. Tähtis on üldistamise ja analoogia kasutamise oskus: oskus kanda õpitud teadmisi üle sobivasse konteksti. Ülesandeid lahendades tuleb õpilasel mõista, et tähtis on kõigest alati lõpuni aru saada ning oluline eesmärk on iseseisva mõtlemisoskuse saavutamine.

Suhtluspädevus.

Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud info mõistmiseks, seostamiseks ja edastamiseks. Arendatakse suutlikkust esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles.

Matemaatikapädevus

Lihtsamate mõõtmiste sooritamine; mudelite, skeemide ja graafikute koostamine ning lugemine; igapäevaelus vajalike rahaliste toimingute teostamine, eelarve kavandamine ja argitoiminguteks vajaliku materjalikulu arvestamine.

Ettevõtlikkuspädevus.

Selle pädevuse arendamine peaks matemaatikas olema kesksel kohal. Uute matemaatiliste teadmiseni jõutakse sageli vaadeldavate objektide omaduste analüüsimise kaudu. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse erinevate eluliste andmetega (tekst)ülesannete lahendamise kaudu. Ühele ülesandele erinevate lahenduste leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust.

Digipädevus

Matemaatikat õppides kasutatakse digivahendeid teabe leidmiseks ning saadud teabega probleemülesannete lahendamiseks, samuti (tekst)ülesannetega saadava teabe kontrollimiseks ning seoste loomiseks ümbritsevaga. Isikuandmeid sisaldavaid ülesandeid koostades ja lahendades pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele ning igapäevaelu väärtuspõhimõtete järgimisele.

Digivahendeid saab tutvustada ja kasutada õpitava kinnistamiseks, näiteks erinevate õppemängude kaudu (nii õppemängude mängimine kui ise loomine, nt programmi Kahoot abil).

Digivahendeid saab kasutada peastarvutamisoskuse treenimiseks erinevates keskkondades (näiteks <http://www.miksike.ee>, <http://nutisport.eu>). Oma konto loomine erinevatesse matemaatikaoskust arendavatesse keskkondadesse, oma konto haldamine, turvaline liikumine, oma kontoandmete turvaline hoidmine.

Geomeetriliste kujundite tundma õppimine ning kinnistamine erinevate tabelitöötlusprogrammidega (nt MS Excel, Libre Office Calc, MS Word). Mõisted: rida, tulp, veerg, lahter, järgarvud.

Andmete kogumine ning andmetöötlusprogrammide abil diagrammide koostamine. Diagrammide leidmine internetist ning nende lugemisoskuse kujundamine.

Matemaatika lõiming läbivate teemadega.

Läbivad teemad realiseeritakse eelkõige õppetöö sihipärase korraldamise ja vastava aineosa käsitlemisel sobivate viidete tegemise kaudu.

Lisaks tuleb matemaatikatundides tegeleda ka läbivate teemadega, mis realiseerub tegelikult kogu kooli tegevuses – aineõppes, klassi- ja koolivälises tegevuses, ühistes üritustes. Läbivate teemade pädevuste kujunemiseks on tähtis nii õpetaja, koolipersonali kui ka kaasõpilaste eeskuju ning võimalus eesmärgiks seatud käitumis- ja toimimisviise praktiliselt harjutada. Läbivate teemade arendamiseks kasutatakse õppe- ja kasvatustöös aktiivõppemeetodeid, korraldatakse õppekäike, ekskursioone.

Õppekava üldosas on esitatud kaheksa läbivat teemat: Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, Keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus ning väärtus ja kõlblus— kõiki nimetatud läbivaid teemasid saab siduda ka matemaatikaõpetusega. „Elukestva õppe ja karjääriplaneerimise” tarvis on oluline oskus hinnata oma võimeid ja matemaatikatunnis saab sellele tähelepanu juhtida. Samuti saab matemaatikaõpetus toetada läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” elluviimist ja seda just oma ülesannete sisu kaudu. Läbivat teemat „Kultuuriline identiteet” käsitledes saab kasutada matemaatika ajaloo elemente, samuti kasutada ülesannetes erinevate rahvuste, usundite ja sotsiaalse positsiooni temaatikat. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” kontekstis toob matemaatika ainekava esile vajaduse kujundada õpilastel ettekujutus tehnoloogiliste protsesside kirjeldamiseks ning modelleerimiseks kasutatavatest meetoditest. Siin mängib matemaatika väga suurt rolli. Selles läbivas teemas on aga ka teine, mitte vähemtähtis aspekt, nimelt innovatsioon. Matemaatika aitab kujundada innovaatilist inimest, õpilasele tuleks pakkuda võimalust ise avastada, luua jne. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemisel on ainekavas esitatud väga oluline aspekt – kriitiline teabeanalüüs, mille eesmärgiks on õpilast suunata kriitiliselt suhtuma meedias pakutavasse infosse. Läbiva teemat „Tervis ja ohutus” saab õpetada taas läbi tekstülesannete ning nende sisu oskusliku valimise kaudu. Matemaatika seesmine loogika, meetod ja süsteemne ülesehitus on juba iseenesest olulised vaimselt tervet inimest kujundavad faktorid. Ka emotsionaalse tervise tagamisel on matemaatikaõpetusel kanda oluline roll. Ahhaa-efektile saadud probleemide

lahendused, samuti geomeetrilised konstruktsioonid jms võivad pakkuda õpilastele meeldivaid emotsionaalseid kogemusi. Matemaatika õpetamisel kujundame õpilases korralikkust, hoolsust, süstemaatilisust ja ausust, järjekindlust, eesmärgipärasust, püsivust jne. Õpetaja saab need taotlused realiseerida olles positiivseks eeskujuks.

Kuid mitte ainult oskusi ja teadmisi ei tule matemaatikatundides arendada. Matemaatika õppimine ka distsiplineerib õpilasi, soodustab mitmesuguste positiivsete iseloomujoonte – korralikkuse, visaduse ja tahtekindluse kujunemist. Matemaatika õppimine kujundab tööharjumusi, soovi ning tahet töötada, oskust vormistada oma töötulemust ning hoiakut viia alustatud töö lõpuni. Praktiliste ülesannete (voolimine, joonistamine, värvimine, lõikamine, kleepimine, modelleerimine) täitmine matemaatikatunnis annab võimaluse arendada lapse motoorikat. Kogu matemaatikaõpe on eelduseks ja toeks ka mitmete teiste ainete omandamisel. Nimelt kujundab matemaatika pädevusi, mis on teiste ainete omandamise eeldusteks ja rakendab ning kinnistab teistes ainetes õpitavaid teadmisi ja oskusi. Matemaatikatundides omandatud oskusi ja vilumusi vajatakse näiteks tööõpetuse tundides (jooniste lugemine, mõõtmised) ja ajaloo (kaartide lugemine). Võrdlemis- ja järjestamisoskust vajatakse enamikes õppeainetes. Samas eeldab matemaatika ainekava sisu omandamine teadmisi ja oskusi, mida kujundatakse teiste ainete tundides. Emakeeletundides omandatud sõnavara ja lausemallid on aluseks probleemülesannete lahendamisele. Tööõpetuse ja kunstiõpetuse tundides arendatakse ruumilist ettekujutust ning silmamõõtu, kujundatakse ettekujutust geomeetriliste kujundite ja esemete suuruselt.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Matemaatika ainekava 3. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

Eesmärgiks on tutvustada õpilastele põhilisi naturaalarvudega arvutamise võtteid 100 piires, luua kujutlused mõõtühikute süsteemist, geomeetriliste kujundite ja kehade elementidest, õpetada rakendama omandatud teadmisi eluliste probleemide lahendamiseks, sh õppekäikude ja õuesõppe kaudu.

Sel etapil omandavad õpilased kujutluse arvomõistest 100 piires, õpivad eristama järkarve ja järgühhikuid, tunnevad arvude ehitust kümnendsüsteemis ja oskavad seda arvutamisel rakendada.

Tutvutakse suulise ja kirjaliku arvutamise algoritmidega. Antakse kujutlus mõõtühikute süsteemist ja õpitakse tundma tehteid nimega arvudega.

Õpitakse geomeetriliste kujundite elemente eristama, nimetama ja joonestama, vajalikke mõõteriistu ja joonestusvahendeid kasutama.

Süveneb arusaam, et elus ettetulevaid probleeme saab sõnastada tekstülesandena. Õpitakse kasutama oma teadmisi tekstülesande struktuurist. Õpitakse esemeliselt ja skemaatiliselt modelleerima lihtsamaid liht- ja liitsituatsioone (ühe- ja kahetehtelised tekstülesanded õpitavate seoste kohta), omandatakse kujutlus situatsiooni (ülesande) analüüsimisest ja lahendusstrateegia väljatöötamisest. Õpitakse tekstülesande lahendamiseks vajalikke tegevusi planeerima, lahendust kirjalikult vormistama.

Õppesisu ja –tegevused

- Arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras (1–100).
- Ühe-, kahe- ja kolmekohaline arv.
- Arvude jaotamine ja koostamine kümneliste ja üheliste järgi.
- Arvude võrdlemine 100 piires.
- Võrratuste kirjutamine, lugemine ja lahendamine märgid $>$, $<$, $=$;
- Arvude moodustamine saja piires.
- Arvude saamine loendamise teel. Arvud 21–100.
- Arvude 21–100 lugemine ja kirjutamine.
- Täiskümnete numeratsioon.
- Arvu koha ja naabrite määramine arvureas;
- Järgarvud 11.–20.
- Numbri asukoha tähtsus arvu märkimisel.
- Paaris- ja paaritud arvud.
- Liitmise ja lahutamise tulemuse õigsuse kontrollimine (pöördtehtega).
- Liitmine ja lahutamine üleminekuta ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades): täiskümnete liitmine ja lahutamine;
- Liitmine ja lahutamine kahekümne piires üleminekuga ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades).
- Kahetehteliste võrduste lahendamine, sealhulgas liitmine täiskümneni ($37 + 3 = 40$) ja täiskümnest ühekohalise arvu lahutamine ($40 - 3 = 37$).
- Kahekohalisele arvule ühekohalise arvu liitmine;
- Kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine;
- Kahekohalisele arvule kahekohalise arvu liitmine;
- Kahekohalisest arvust kahekohalise arvu lahutamine.
- Puuduva tehtekomponendi leidmine.
- Pikkusühikud: meeter (m), lugemine ja kasutamine;
- Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine.
- Rahaühikud: 50 senti, 20 eurot, 50 eurot, 100 eurot. Seos 1 euro = 100 senti.
- Massiühikud: kilogramm (kg); kujutlus kilogrammist kui raskusmõõdust, kasutamine.
- Praktiline tegevus (kaalumine) esemete raskuse määramiseks. Kaalukaussidega kaal, kaaluvihid, -pommid.
- Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine.

- Nimega arvude lugemine ja kirjutamine.
- Kella-aeg: kellaaja määramine täis- ja pooltunnise täpsusega. Seos 1 ööpäev = 24 tundi.
- Ajaühikud: tund, minut; seosed: 1 tund on 60 minutit ($1\text{ h} = 60\text{ min}$), pool tundi on 30 minutit;
- Ajaühikud: kuu, päevade arv kuus; aasta, seos: 1 aasta = 12 kuud.
- Aja arvutamine kella järgi tundides ja kalendri järgi päevades.
- Ühenimeliste arvude liitmine ja lahutamine ($12\text{ m} + 15\text{ m}$; $37\text{ kg} - 22\text{ kg}$), vajadusel tulemuse teisendamisega naaberühikuteks ($24\text{ min} + 36\text{ min} = 60\text{ min} = 1\text{ h}$; $75\text{ cm} + 25\text{ cm} = 100\text{ cm} = 1$
- Mõõtmise meetrites ja sentimeetrites (joonlauda ja mõõdulinti kasutades). Seos: $1\text{ m} = 100\text{ cm}$. Sobiva mõõtühiku valimine.
- Sirglõigu joonestamine antud mõõdu järgi (nimega arv: 5 cm pikkune lõik).
- Antud sirglõigu pikendamine ja lühendamine.
- Nelinurga joonestamine antud mõõtude järgi (ruudulisele paberile).
- Lihtülesanded antud arvu suurendamiseks või vähendamiseks teatud arvu võrra.
- Üleminek lihtülesannetelt kahetehteliste tekstülesannetele (sealhulgas ülesanded, mille teine ülesanne on esimese ülesande järg). Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete eristamine.
- Kahetehteliste tekstülesannete lahendamine (1. tehe – arvu suurendamine/vähendamine teatud arvu võrra, 2. tehe – summa leidmine). Üleminek tekstülesande sisu esemelis-skemaatiliselt kujutamisele andmete skemaatilisele esitamisele. Ülesande lahenduse otsimine ja skeemi täiendamine ühistööna (õpetaja suunavatele küsimustele toetudes).
- Ostetava kauba maksumus ja selle vastavus olemasolevale rahasummale.

Õpitulemused

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 100 piires;
- nimetab arvu kümnelised ja ühelised ning kirjutab arvu etteantud kümneliste ja üheliste järgi;
- teab, mitu ühelist ja kümnelist on sajalisel;
- võrdleb arve (suuliselt ja kirjalikult);
- jaotab arve paaris- ja paarituteks arvudeks;
- kontrollib liitmist lahutamise ja lahutamist liitmise abil;
- liidab ja lahutab peast 100 piires üleminekuta ühest kümnest teise;
- tunneb mõõtühikuid sentimeeter, meeter, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, kuu, aasta, euro ja sent ning teab seoseid $1\text{ ööpäev} = 24\text{ tundi}$, $1\text{ aasta} = 12\text{ kuud}$, $1\text{ m} = 100\text{ cm}$ ja $1\text{ euro} = 100\text{ senti}$;
- tunneb 50-sendist münti, kasutab mängusituatsioonis rahatähtede ja müntide aplikatsioone ostmisel ja müümisel;
- määrab aega täis- ja pooltundides;
- leiab kalendrilehelt nimetatud kuu- ja nädalapäeva;
- mõõdab klassijoonlauaga pikkust meetrites ja oma mõõtejoonlauaga pikkust sentimeetrites;
- joonestab mõõtejoonlaua abil etteantud pikkusega sirglõigu;
- joonestab ruudulisele paberile mõõtejoonlaua abil etteantud mõõtudega nelinurga;
- analüüsib ja lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid (õpetaja abiga).

Kasutatavad õppematerjalid

- M. Maila jt „Matemaatika tööraamat III klassile“. I-IV osa. HEV.
- Mutso „Matemaatika tööraamat III klassile“ I osa. Atlex
- H. Sikka „Jaotvara 2. Klassile“ Koolibri

- R. Kolde, E. Noor, H. Sikka „Matemaatika töövihik 2. klassile“ I-II osa. Koolibri
- S. Piht „Matemaatika tööraamat 2. klassile“ I osa Avita
- K. Rützel, M. Maila, A. Kontor „Lahendades lahendama. Tekstülesandeid õpiabiks 1.-3. Klassile“. Studium
- K. Kütimets „Matemaatikamängud. Lasteaias ja esimeses kooliastmes“. Atlex
- <http://www.edu.fi/etusivu>
- <http://www.mathplayground.com/games.html>
- <http://www.miksike.ee/>

Matemaatika ainekava 4. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

4. klassis on ülesandeks tutvustada õpilastele põhilisi naturaalarvudega arvutamise võtteid 100 piires, luua kujutlused mõõtühikute süsteemist, geomeetriliste kujundite ja kehade elementidest, õpetada rakendama omandatud teadmisi eluliste probleemide lahendamiseks, sh õppekäikude ja õuesõppe kaudu.

Sel etapil omandavad õpilased kujutluse arvumõistest 100 piires, õpivad eristama järkarve ja järgüühikuid, tunnevad arvude ehitust kümnendsüsteemis ja oskavad seda arvutamisel rakendada.

Tutvutakse suulise ja kirjaliku arvutamise algoritmidega. Tundmatu suuruse leidmisel kasutatakse oma teadmisi tehtekomponentide vahelistest seostest. Antakse kujutlus mõõtühikute süsteemist ja õpitakse tundma tehteid nimega arvudega.

Õpitakse geomeetriliste kujundite elemente eristama, nimetama ja joonestama, vajalikke mõõteriistu ja joonestusvahendeid kasutama.

Süveneb arusaam, et elus ettetulevaid probleeme saab sõnastada tekstülesandena. Õpitakse kasutama oma teadmisi tekstülesande struktuurist. Õpitakse esemeliselt ja skemaatiliselt modelleerima lihtsamaid liht- ja liitsituatsioone (ühe- ja kahetehtelised tekstülesanded õpitavate seoste kohta), omandatakse kujutlus situatsiooni (ülesande) analüüsimisest ja lahendusstrateegia väljatöötamisest. Õpitakse tekstülesande lahendamiseks vajalikke tegevusi planeerima, lahendust kirjalikult vormistama.

Õppesisu ja –tegevused

- Arvud 1–100, lugemine, kirjutamine, arvu asukoha määramine arvude reas
- Üheliste, kümneliste, sajalise eristamine arvus

- Arvude võrdlemine, märkide <, >, = kasutamine arvude võrdlemise tulemuse ülesmärgimisel
- Järgarvud 21.–100
- Liitmine ja lahutamine 100 piires järku ületamata (suulise arvutamise võtet kasutades).
- Liitmine ja lahutamine 100 piires järgu ületamisega.
- Vahetuvusseadus kasutamine.
- Liitmine ja lahutamine 100 piires järku ületamata (kirjaliku arvutamise võttega).
- Liitmis- ja lahutamistehte kontrollimine pöördtehtega.
- Korrutamise ja jagamise olemuse selgitamine. Praktiliste tegevuste sooritamine hulkadega: esemeliste hulkade võtmine teatud arv korda;
- Korrutamine kui võrdsete liidetavate summa leidmine;
- Võrdsete liidetavate liitmise asendamine korrutamisega;
- Korrutamise vahetuvusseadus.
- Korrutustabelile tuginev korrutamine ja jagamine.
- Korrutamise ja jagamise vaheline seos, selle kasutamine jagamise õppimisel ja kontrollimisel.
- Täiskümnete korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 100 piires ($20 \cdot 2 = 40$; $60 : 3 = 20$).
- Tehtekomponentide nimetused liitmisel ja lahutamisel. Tehtekomponentide nimetused korrutamisel ja jagamisel.
- Puuduva tehtekomponendi leidmine liitmisel ja lahutamisel
- Puuduva tehtekomponendi leidmine korrutamisel ja jagamisel
- Tehete järjekord.
- Ümarsulgude kasutamine kahetehtelistes võrdustes.
- Mõiste osa tervikust, mõiste olemuse selgitamine.
- Hariliku murru märkimine.
- Poole (kahendiku), kolmandiku, neljandiku, viiendiku leidmine tervikust (tegevuslikult).
- Pikkusühik: millimeeter (mm); mõõtmine, lugemine, kasutamine. Seos $1 \text{ cm} = 10 \text{ mm}$.
- Rahaühikud: kõikide õpitud rahaühikute kasutamine probleemülesannete lahendamisel.
- Raskusühikud: tsentner (ts); lugemine, kasutamine. Seos $1 \text{ ts} = 100 \text{ kg}$.
- Termomeeter, termomeetrite liigid ja kasutamine, näidu lugemine skaalalt kraadides.
- Ajaühikud: sekund (s). Seos: $1 \text{ min} = 60 \text{ sek}$;
- Kellaaja määramine minutilise täpsusega, veerandtunnise täpsusega; kahesugune määramine (toetudes ööpäeva osadele);
- Mitmenimelised arvud.
- Nimega arvude liitmine ja lahutamine teisendamiseta: $5 \text{ m } 30 \text{ cm} + 20 \text{ cm}$; $5 \text{ m } 30 \text{ cm} - 2 \text{ m}$.
- Nimega arvude liitmine ja lahutamine teisendamiseta (kirjaliku liitmise ja lahutamise võtet kasutades)
- Nimega arvude liitmine (teisendamisega): $5 \text{ m } 60 \text{ cm} + 40 \text{ cm} = 5 \text{ m } 100 \text{ cm} = 6 \text{ m}$
- Aja arvutamine kella järgi tundides ja kalendri järgi päevades (vastavad seeriapildid ja tekstülesanded)
- Murdjoon.
- Kõverjoon.
- Sirglõigu ja murdjoone mõõtmine ja joonestamine joonlaua abil etteantud mõõtude järgi.
- Sirglõigu pikendamine ja lühendamine (võrra).
- Nurkade (täisnurk, nürinurk, teravnurk) nimetamine ja eristamine.
- Nurkade (täisnurk, nürinurk, teravnurk) joonestamine joonlaua abil.
- Lihtülesanded: arvude suurendamine või vähendamine mingi arv korda.
- Ostu-müügi ülesanded. Sõltuvus: maksumus = hind * hulk.
- Kahetehtelise tekstülesande andmed tuuakse välja ühistööna (õpetaja küsimustele toetudes).
- Tekstülesanded seoste korda/võrra ja rohkem/vähem eristamiseks.

- Liitülesanded: kahetehteliste tekstülesannete lahendamine antud arvu suurendamiseks / vähendamiseks teatud arv korda (I tehe), summa leidmiseks (II tehe).
- Kahetehtelised tekstülesanded seoste korda/võrra, rohkem/vähem eristamiseks (seosed korda/võrra, rohkem/vähem on mõlemas tehtes).

Õpitulemused

- esitab arve 100 piires kümneliste ja üheliste summana;
- liidab ja lahutab arve 100 piires peast;
- liidab ja lahutab kirjalikult kümnelisi ületamata;
- tunneb tehete komponentide nimetusi;
- selgitab korrutamist võrdsete liidetavate liitmisena ja jagamist arvu jaotamisena võrdseteks osadeks;
- kontrollib korrutamist jagamise ja jagamist korrutamise abil;
- kasutab arvutamisel liitmise ja korrutamise tabeleid;
- leiab tehete puuduva komponendi proovimise teel;
- määrab tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes ülesannetes;
- tunneb ja kasutab mõõtühikuid millimeeter ja teab, et 1 min = 60 sek ning 1 cm = 10 mm;
- määrab aega veerandtunnise täpsusega;
- teisendab kahenimelisi suursi ühenimelisteks ja vastupidi (nt 13mm = 1cm 3mm, 1 aasta 3 kuud = 15 kuud);
- liidab ja lahutab peast ja kirjalikult (õpetaja abiga) ühe- ja kahenimelisi suursi (teisendab viimased vajadusel ühenimelisteks);
- tunneb murdjoont;
- joonestab sirglõike etteantud mõõdu järgi;
- eristab täis-, nüri- ja teravnurka ning joonestab neid joonlaua abil;
- lahendab koostöös õpetajaga kuni kahetehtelisi tekstülesandeid;
- kasutab seost $\text{maksumus} = \text{ühiku hind} * \text{esemete arv}$.

Kasutatavad õppematerjalid

- Mutso „Matemaatika tööraamat. IV klass“ I ja II osa. Atlex
- R. Kolde, E. Noor, H. Sikka „Matemaatika II klassile“ Koolibri
- K. Kubri, A. Palu, M. Vares „Matemaatika töövihik 3. Klassile“ I osa. Kiir
- <http://game-4-trans.com/et/tags/matemaatika/1>
- <http://www.aplusmath.com/games/index.html>
- <http://www.miksike.ee/>
- <http://www.carrotsticks.com/digitiiger>
- http://www.mathplayground.com/balloon_invaders.html
- <http://www.purposegames.com/game/matemaatika-2-klassile-quiz>

Matemaatika ainekava 5. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

5 klassi ülesanne on tutvustada õpilastele põhilisi naturaalarvudega arvutamise võtteid 1000 piires, luua kujutlused mõõtühikute süsteemist, geomeetriliste kujundite ja kehade elementidest, õpetada rakendama omandatud teadmisi eluliste probleemide lahendamiseks, sh õppekäikude ja õuesõppe kaudu.

Sel etapil omandavad õpilased kujutluse arvumõistest 1000 piires, õpivad eristama järkarve ja järguühikuid, tunnevad arvude ehitust kümnendsüsteemis ja oskavad seda arvutamisel rakendada.

Tutvutakse suulise ja kirjaliku arvutamise algoritmidega. Tundmatu suuruse leidmisel kasutatakse oma teadmisi tehtekomponentide vahelistest seostest. Antakse kujutlus mõõtühikute süsteemist ja õpitakse tundma tehteid nimega arvudega. Praktiliselt tutvustakse harilike murdarvude olemust, nende skemaatilist märkimist, lugemist ja kirjutamist.

Õpitakse geomeetriliste kujundite elemente eristama, nimetama ja joonestama, vajalikke mõõteriistu ja joonestusvahendeid kasutama.

Süveneb arusaam, et elus ettetulevaid probleeme saab sõnastada tekstülesandena. Õpitakse kasutama oma teadmisi tekstülesande struktuurist. Õpitakse esemeliselt ja skemaatiliselt modelleerima lihtsamaid liht- ja liitsituatsioone (ühe- ja kahetehtelised tekstülesanded õpitavate seoste kohta), omandatakse kujutlus situatsiooni (ülesande) analüüsimisest ja lahendusstrateegia väljatöötamisest. Õpitakse tekstülesande lahendamiseks vajalikke tegevusi planeerima, lahendust kirjalikult vormistama.

Õppesisu ja –tegevused

- Arvud 1000 piires, moodustamine, lugemine, kirjutamine
- Arvu naabrid, nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras 1, 10, 100 kaupa.
- Arvude suurendamine või vähendamine mingi arvu võrra.
- Järgarvud 1000-ni.
- Järguühikute määramine arvus (tuhandeline) alustades kas kõrgemast või madalamast järgust.
- Iga järgu suurim ja väikseim arv.
- Arvu esitamine järkarvude summana ($567 = 500 + 60 + 7$).
- Järkarvude summa järgi arvu esitamine ($500 + 60 + 7 = 567$).
- Arvude võrdlemine.
- Liitmine ja lahutamine 100 piires järgu ületamisega (kirjaliku arvutamise võtet kasutades).
- Liitmine ja lahutamine 1000 piires järguühikut ületamata (kirjaliku arvutamise võtet kasutades).
- Kirjalik liitmine ja lahutamine 1000 piires järguühiku (üheliste järgu / kümneliste järgu) ületamisega
- Liitmine 1000-ni, lahutamine 1000-st.
- Kahekohaliste arvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 100 piires ($14 * 2$; $48 : 4$; $56 : 4$) suulise arvutamise võtet kasutades;

- Kirjaliku korrutamise ja jagamise algoritm (järku ületamata).
- Korrutamise- ja jagamistehte õigsuse kontrollimine pöördtehtega.
- Kahekohalise arvu kirjalik korrutamine ühekohalise arvuga 1000 piires
- Täiskümnete korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga ($90 * 7$; $360 : 4$);
- Täissadade korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga ($400 * 2$; $800 : 4$).
- Kolmekohalise arvu korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga üleminekuta ($121 * 4$; $624 : 2$).
- Ühenimeliste arvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga.
- Liitmise ja lahutamise kontrollimine pöördtehte abil.
- Korrutamise ja jagamise kontrollimine pöördtehtega.
- Puuduva tehtekomponendi leidmine liitmise ja lahutamistehetes.
- Puuduva tehtekomponendi leidmine korrutamise ja jagamistehetes.
- Tehete järjekord kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes, ümarsulud kolmetehtelistes avaldistes.
- Jäägiga jagamine (kirjaliku arvutamise võtet kasutades).
- Rooma numbrid I–X.
- Mõisted murru lugeja ja nimetaja, murrujoone tähendus.
- Murdude $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{9}$, $\frac{1}{10}$ leidmine skemaatiliselt, lugemine ja kirjutamine.
- Kolmekohalise arvu kirjalik korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 1000 piires ($3 * 127$, $2 * 154$, $3 * 175$)
- Ajaühikud: aasta – 365 (366) päeva.
- Rahaühikud: euro, sent.
- Pikkusühikud: kilomeeter (km); kasutamine. Seos $1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$, kasutamine.
- Mahuühikud: pool liitrit ($\frac{1}{2}$ liitrit), $\frac{1}{3}$ liitrit, kasutamine.
- Massiühikud: gramm (g), tonn (t); kasutamine. Seos $1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$ (praktiline leidmine vastavate kaalupommide abil); $1 \text{ t} = 1000 \text{ kg}$.
- Õpitud mõõtühikute teisendamine: suurema mõõtühiku teisendamine väiksemaks ($4 \text{ m } 75 \text{ cm} = 475 \text{ cm}$); väiksema mõõtühiku teisendamine suuremaks naaberühikuks ($650 \text{ cm} = 6 \text{ m } 50 \text{ cm}$).
- Mitmenimeliste arvude liitmine ja lahutamine tulemuse teisendamisega.
- Ringjoon, ruut ja ristkülik.
- Ringjoon, ringi kujutiste leidmine ümbrusest, joonistamine šablooni abil.
- Lihtülesanded: sõltuvused: hind = maksumus : hulk; hulk = maksumus : hind.
- Ühetehtelised tekstülesanded arvust osa leidmiseks.
- Liitülesanded: kahetehtelised tekstülesanded seoste korda/võrra, rohkem/vähem eristamiseks
- Andmete iseseisev leidmine ja skemaatiline esitamine, ülesande kirjalik lahendamine ja lahenduskäigu selgitamine suuliselt.
- Erinevate probleemsituatsioonide modelleerimisoskuse kujundamine (kahetehtelise tekstülesande struktuurile toetudes).

Õpitulemused

- loeb, võrdleb ja kirjutab arve 1000 piires;
- nimetab arvu ja järgühikud (ka sajaline ja tuhandeline);
- liidab ja lahutab kirjalikult kuni neljakohalisi arve (ka üleminekuga järgust);
- korrutab ja jagab antud arvu ühekohalise arvuga järgühikut ületamata;
- kontrollib korrutamist jagamise ja jagamist korrutamise abil;
- määrab tehete järjekorra kolmetehtelises avaldises;

- leiab võrduse puuduva komponendi;
- jagab 100 piires jäägiga;
- loeb, kirjutab ja kasutab rooma numbraid I-X;
- jaotab tervikut kaheks, kolmeks ja neljaks võrdseks osaks ning tunneb harilikke murdude $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{4}$ tähendust;
- jagamise abil leiab poole, kolmandiku ja veerandi arvust;
- tunneb ja kasutab mõõtühikuid gramm, tonn ja kilomeeter ning seoseid 1 aasta = 365 päeva, 1km = 1000m ja 1kg = 1000g;
- liidab ja lahutab nimega arve;
- eristab ringjoont ringist;
- kirjeldab ja võrdleb ruutu ja ristkülikut;
- lahendab (ka kirjalikult) kuni kahetehtelisi tekstülesandeid, kasutab neis seoseid võrra rohkem, võrra vähem, korda rohkem ja korda vähem ning ostmise ja müümise temaatikat.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Areng, K. Pastarus „Matemaatika tööraamat V klassile“. I-IV osa. (www.hev.edu.ee)
- K. Kubri, A. Palu, M. Vares „Matemaatika töövihik 3. klassile.“ II osa. Kiir.
- <http://www.aplusmath.com/games/index.html>
- <http://www.miksike.ee/>

Matemaatika ainekava 6. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

Kolmanda kooliastme ülesanne on luua üldise arvutamisoskuse kujunemise eeldused, õpetada rakendama omandatavaid teadmisi ja oskusi erinevates arvsituatsioonides (naturaal- ja murdarvud; nimega ja nimeta arvud) ning mõistma seost arvutamise oskuse ja eesmärgi vahel.

Täiendatakse kujutlusi arvudest 10 000 piires, õpitakse eristama järke ja klasse. Kirjalikul arvutamisel rakendatakse teadmisi arvude ehitusest kümnendsüsteemis; õpitakse sooritama liitmise ja lahutamise tehteid mitmekohaliste arvudega, korrutamist ja jagamist ühekohalise arvuga.

Omandatakse arusaam, et nimega arvudega arvutamisel tuleb lähtuda tehete sooritamise üldistest seaduspärasustest, kuid unustada ei tohi ka nimega arvu olemust. Õpitakse lahendama geomeetriaülesandeid (liitma ja lahutama lõikude pikkusi, arvutama kujundite übermõõtu jne).

Laiendatakse kujutlusi harilikest murdudest: harilike murdude liigid ja nendega tehtavad arvutused. Avatakse kümnendmurru mõiste, õpitakse leidma osa tervikust ja tervikut tema osa järgi.

Rõhutatakse oma tegevuse iseseisva planeerimise tähtsust eluliste situatsioonide (eelarve ja menüü koostamine, ostukorvi kalkuleerimine) analüüsimisel ja lahenduse otsingul (kahe- ja kolmetehteliste tekstülesannete lahendamine) Kujundatakse oskus rakendada tekstülesandest

Õppesisu ja –tegevused

- Arvude moodustamine, lugemine ja kirjutamine.
- Arvude kümnendsüsteem, iga järgu suurim ja väiksem arv.
- Arvude suurendamine või vähendamine mingi arvu võrra või mingi arv korda.
- Arvude ehitus kümnendsüsteemis.
- Järgühikute arvu ning üheliste, kümneliste ja sajaliste arvu määramine antud arvus.
- Järgarvud 10 000-ni.
- Arvu naabrid, arvude nimetamine kasvavas ning kahanevas järjekorras 1, 10, 100, 1000 kaupa.
- Arvude võrdlemine.
- Arvude kirjutamine järkude tabelisse ja tabelist välja.
- Arvude ümardamine kümnelisteni, sajalisteni.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires üleminekuta ja üleminekuga.
- Suuline korrutamine ja jagamine 10 000 piires.
- Kolmekohalise arvu korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga üleminekuta ja üleminekuga (jagamine jäägita ja jäägiga).
- Ühe- ja kahekohalise arvu korrutamine ja jagamine 10, 100, 1000-ga
- Neljakohalise arvu korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga üleminekuta ja üleminekuga (jagamine jäägita ja jäägiga).
- Liitmis- ja lahutamistehete, korrutamise ja jagamistehete kontrollimine pöördtehtega.
- Puuduva tehtekomponendi leidmine (neli aritmeetilist tehet)
- Tehete järjekord. Ümarsulud kolmetehtelistes avaldistes
- Rooma numbrid XI–XX.
- Lihtmurd: määratlemine, lugemine, kirjutamine.
- Liigmurd, segaarv: lugemine, kirjutamine, eristamine lihtmurrust.
- Murru põhiomadus.
- Ühenimelised murrud: võrdlemine
- Ühenimelised murrud: liitmine ja lahutamine.
- Ühe ja mitme osa leidmine arvust (kahe tehte abil).
- Kümnenmuru moodustamine, lugemine ja kirjutamine koma abil.
- Kümnenmurdude võrdlemine.
- Kümnenmurdude liitmine ja lahutamine
- Pikkusühik: detsimeeter (dm): nimetamine, märkimine, kasutamine;
- seosed $1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$; $1 \text{ m} = 10 \text{ dm}$.
- Ajavahemiku arvutamine: vanuse, sünniaasta; ajavahemiku; sündmuse kestvuse ja toimumise aja arvutamine.
- Õpitud ajaühikute teisendamine.
- Mahuühikud: detsiliiter (dl), milliliiter (ml): nimetamine, märkimine, kasutamine, mõõdunõude tutvustamine.
- Ajaühikud: sajand (saj); seos $1 \text{ saj} = 100 \text{ a}$ (toetudes ajaloolisele materjalile).
- Erinimeliste arvude liitmine ja lahutamine: $6 \text{ m} + 50 \text{ cm}$; $8 \text{ cm} - 5 \text{ mm}$.
- Nimega arvude liitmine ja lahutamine teisendamisega (kirjaliku arvutamise võtet kasutades):
 $4 \text{ m } 75 \text{ cm} + 96 \text{ cm} = 4 \text{ m } 171 \text{ cm} = 5 \text{ m } 71 \text{ cm}$

$$4\text{ m } 75\text{ cm} - 92\text{ cm} = 3\text{ m } 175\text{ cm} - 92\text{ cm} = 3\text{ m } 83\text{ cm}$$

$$44\text{ km} - 16\text{ km } 235\text{ m} = 43\text{ km } 1000\text{ m} - 16\text{ km } 235\text{ m} = 27\text{ km } 765\text{ m}$$

- Eelnevalt teisendatud mitmenimelise arvu korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga:
 $2\text{ m } 15\text{ cm} * 3 = 6\text{ m } 45\text{ cm}$
 $215\text{ cm} * 3 = 645\text{ cm} = 6\text{ m } 45\text{ cm}$
 $5\text{ m } 48\text{ cm} : 2 = 2\text{ m } 74\text{ cm}$
 $548\text{ cm} : 2 = 274\text{ cm} = 2\text{ m } 74\text{ cm}$
- Kolmnurkade liigid nurkade järgi.
- Mõõtkava tutvustamine.
- Lõikude liitmine ja lahutamine
- Kolmnurga, ruudu ja ristküliku ümbermõõt (P)
- Lihtülesanded: ühetehteliste tekstülesannete lahendamine.
- Liitülesanded: kahetehtelised ülesanded ühe ja mitme osa leidmiseks.
- Kolmetehtelised ülesanded: lihtülesannete ühendamine kolmetehteliseks ülesandeks; andmete väljatoomine ja vormistamine skeemina, lahendusplaani koostamine ning lahendamine ühistööna (toetudes õpetaja suunavatele küsimustele).
- Erinevate probleemituatsioonide lahendamine.
- Kalkulaatori kasutamise õpetus

Õpitulemused

- loeb, võrdleb ja kirjutab arve 10 000 piires;
- kirjutab arvu järguühikute summana ja järguühikute summa järgi arvu;
- liidab ja lahutab kirjalikult 10 000 piires;
- korrutab ja jagab kirjalikult kahe-, kolme- ja neljakohalist arvu ühekohalise arvuga;
- määrab tehete järjekorra avaldises;
- tunneb mõõtühikuid detsimeeter, detsiliiter ja sajand, kasutab seoseid $1\text{ m} = 10\text{ dm} = 100\text{ cm} = 1000\text{ mm}$, $1\text{ sajand} = 100\text{ aastat}$;
- loeb, kirjutab ja kasutab rooma numbraid XI-XX;
- esitleb jagamis- ja mõõtmistulemusi kümnendmurruna;
- esitab mitmenimelisi pikkus- ja raskusmõõte kümnendmurruna;
- eristab esemete hinnas eurot (täisosa) ja sente (murdosa);
- liidab ja lahutab kümnendmurde;
- kasutab kalkulaatorit ostude maksumuse arvutamisel;
- jaotab kolmnurki nürinurkseteks, täisnurkseteks ja teravnurkseteks;
- mõõdab mõõtejoonlauaga kolmnurga, ruudu ja ristküliku külgi ja arvutab nende kujundite ümbermõõdu;
- lahendab igapäevaelutegevusi kirjeldavaid kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid (vajadusel koostab tegevusplaani õpetaja abiga);

Kasutatavad õppematerjalid

- R. Veelmaa jt „Matemaatika tööraamat VI klassile“. I-II osa. (www.hev.edu.ee)
- K. Kaasik „Matemaatika IV klassile.“ Avita
- E. Nurk, A. Telgmaa „Matemaatika V klassile“ Koolibri
- <http://www.miksike.ee/>

Matemaatika ainekava 7. klassile

Maht

140 tundi

Rõhuasetused

Kolmanda kooliastme ülesanne on luua üldise arvutamisoskuse kujunemise eeldused, õpetada rakendama omandatavaid teadmisi ja oskusi erinevates arvsituatsioonides (naturaal- ja murdarvud; nimega ja nimeta arvud) ning mõistma seost arvutamise oskuse ja eesmärgi vahel.

Täiendatakse kujutlusi arvudest 100 000 piires, õpitakse eristama järke ja klasse. Kirjalikul arvutamisel rakendatakse teadmisi arvude ehitusest kümnendsüsteemis; õpitakse sooritama liitmise ja lahutamise tehteid mitmekohaliste arvudega, korrutamist ja jagamist ühekohalise arvuga.

Omandatakse arusaam, et nimega arvudega arvutamisel tuleb lähtuda tehete sooritamise üldistest seaduspärasustest, kuid unustada ei tohi ka nimega arvu olemust. Õpitakse lahendama geomeetriaülesandeid (liitma ja lahutama lõikude pikkusi, arvutama kujundite übermõõtu jne).

Laiendatakse kujutlusi harilikest murdudest: harilike murdude liigid ja nendega tehtavad arvutused. Avatakse kümnendmurru mõiste, õpitakse leidma osa tervikust ja tervikut tema osa järgi.

Rõhutatakse oma tegevuse iseseisva planeerimise tähtsust eluliste situatsioonide (eelarve ja menüü koostamine, ostukorvi kalkuleerimine) analüüsimisel ja lahenduse otsingul (kahe- ja kolmetehteliste tekstülesannete lahendamine) Kujundatakse oskus rakendada tekstülesandest

Õppesisu ja –tegevused

- Arvude moodustamine, lugemine ja kirjutamine;
- Arvude suurendamine ja vähendamine mingi arvu võrra või mingi arv korda.
- Arvude lugemine ja kirjutamine;
- Arvu naabrid, arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras (10, 100, 1000 ja 10 000 kaupa).
- Arvude kirjutamine järkude tabelisse ja tabelist välja, järguühikute arvu määramine.
- Arvude võrdlemine.
- Arvude kümnendsüsteem, iga järgu suurim ja väikseim arv.
- Arvude esitamine järguühikute summana.
- Arvude ümardamine tuhandeliteni.
- Rooma numbrid XX– XXX.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine 100 000 piires (kõik variandid) järgu ületamiseta ja ületamisega.
- Nimega arvude liitmine ja lahutamine kõigis raskusastmetes.
- Suuline korrutamine ja jagamine üleminekuta ($1122 \cdot 4$; $8642 : 2$).
- Kolme- ja neljakohalise arvu korrutamine ja jagamine kirjalikult ühekohalise arvuga üleminekuta ja üleminekuga.
- Korrutamine ja jagamine täiskümnete ja täissadadega;

- Kahekohalise arvu jagamine kahekohalisega 100 piires jäägita ja jäägiga (36 : 12; 49 : 22);
- Korrutamine kahekohalise arvuga (järju ületamiseta ja ületamisega);
- Jagamine kahekohalise arvuga üleminekuga teise järku (jäägita ja jäägiga). Nimega arvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga.
- Puuduva tehete komponendi leidmine (neli aritmeetilist tehet).
- Liitmis- ja lahutamistehete kontrollimine pöördtehtega.
- Korrutamise ja jagamise kontrollimine pöördtehtega.
- Tehete järjekord (kommutatiivsuse seadust kasutades), ümarsulud (kolme- ja neljatehtelistes avaldistes).
- Liigmurru teisendamine segaarvuks ja segaarvu teisendamine liigmurruks.
- Murdude taandamine.
- Murru korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga.
- Terviku leidmine osa järgi.
- Kümnenndurdude kirjalik liitmine ja lahutamine
- Kümnenndurru korrutamine ja jagamine 10, 100, 1000-ga. Kümnenndurru korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga ja täiskümnetega.
- Pikkusühikud kilomeeter (km), meeter (m), deetsimeeter (dm), sentimeeter (cm), millimeeter (mm); raskusühikud tonn (t), tsentner (ts), kilogramm (kg), gramm (g);
- Mahuühikud liiter (l), deetsiliiter (dl), milliliiter (ml);
- Ajaühikud sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund;
- Rahaühikud euro, sent.
- Hulknurk. Hulknurga külgede pikkuste mõõtmine.
- Hulknurga (kolm-, neli-, viis-, kuusnurk) ümbermõõt (P).
- Sümmetria; sümmetria telg, telgsümmetrilised kujundid.
- Liitülesanded (kahe- ja kolmetehtelised): aritmeetilise keskmise arvutamine;
- Lihtülesanded: kümnenndurruna väljendatud osa leidmine arvust; sündmuste alguse, lõpu ja kestuse määramine.
- Terviku leidmine tema osa järgi;
- Ühesuunalise sirgjoonelise liikumise leidmine.
- Kahetehteliste tekstülesannete kirjalik vormistamine toetudes lahendusplaanile, selgituse kirjutamine avaldise väärtuse juurde (küsimust ei kirjutata):
- $364 \text{ km} + 428 \text{ km} = 792 \text{ km}$ läbiti kahe päevaga.
- Kolmetehtelised ülesanded: lihtülesannete ühendamise kolmetehteliseks ülesandeks; andmete väljatoomine, vormistamine skeemina, lahendusplaani koostamine ja lahendamine ühistööna (õpetaja suunavatele küsimustele toetudes).

Õpitulemused

- loeb, võrdleb ja kirjutab arve 100 000 piires;
- nimetab arvu järjuühikud;
- esitab arvu järkarvude summana ja vastupidi;
- liidab ja lahutab kirjalikult õpitud arvuvalla piires;
- korrutab ja jagab kirjalikult mitmekohalist arvu ühekohalise arvuga;
- arvutab aritmeetilist keskmist;
- leiab võrduse puuduva komponendi;
- määrab tehete järjekorda mitmetehtelises avaldises;
- korrutab ja jagab kümnenndurde ühekohalise arvuga;
- vajadusel kasutab arvutamiseks kalkulaatorit;

- kirjutab, loeb ja kasutab rooma numbreid I-XXX;
- omandab esmased teadmised harilikest murdudest (murru kirjutamine, murru laiendamine ja taandamine, liigmurru teisendamine segaarvuks, ühenimeliste murdude liitmine, täisarvu korrutamine ja jagamine murruga, osa leidmine tervikust ja terviku leidmine osa järgi);
- teisendab hariliku murru kümnendmurruks ja kümnendmurru harilikuks murruks;
- arvutab hulknurga übermõõdu külgede pikkuste järgi;
- teab tekstülesande kirjaliku vormistamise nõudeid;
- lahendab kuni kolmetehelisi tekstülesandeid (vajadusel õpetaja abiga).

Kasutatavad õppematerjalid

- Matemaatika tööraamat VII klassile. (www.hev.edu.ee)
- K. Kaasik „Matemaatika IV klassile.“ Avita
- E. Nurk, A. Telgmaa „Matemaatika V klassile“ Koolibri
- <http://www.miksike.ee/>

Matemaatika ainekava 8. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

Neljanda kooliastme ülesanne on laiendada ja süvendada teadmisi ning oskusi arvude (1 000 000 piires) järjestamisest, rühmitamisest, võrdlemisest, kinnistada mõistete valimise ja rakendamise oskusi ning mõnesammuliste tüüpülesannete lahendamiseks vajalikke tegevusi. Luuakse eeldused lihtsate matemaatiliste tekstide ja mudelite mõistmiseks, omandatud oskuste teadlikuks kasutamiseks elukutse omandamisel. Süvendatult kirjeldatakse ja selgitatakse matemaatilisi tegevusi igapäevaste eluliste probleemide lahendamisel (palk, maksud, arved).

Täpsustatakse ja laiendatakse teadmisi geomeetriliste kujundite ja kehade tunnustest ja omadustest. Antakse kujutlus pindala- ja ruumalaühikutest, õpitakse sooritama vastavaid arvutusi geomeetriaülesannete lahendamisel.

Laiendatakse põhiliste mõõtühikute kasutamise ja naaberühikuteks teisendamise oskusi. Lahendatakse tekstülesandeid, sealhulgas rakenduslikke ülesandeid; kujundatakse arusaam vajadusest kirjeldada elust tulenevaid probleeme matemaatilise tekstina; õpetatakse lugema ja koguma lihtsaid andmestikke, arvutama aritmeetilist keskmist; lugema ja koostama mõningaid tulp- ja sektordiagramme.

Oluline on kõigi omandatud arvutusoskuste kasutamine igapäevaste eluliste probleemide (laen, järelmaks, intress, alla- ja juurdehindlus) modelleerimisel ja lahendamisel, oskus kavandada oma tegevust lahendusstrateegia otsingul ja arvutamise võtete valimisel.

Õppesisu ja –tegevus

- Arvude moodustamine, lugemine ja kirjutamine;
- Arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras.
- Arvu naabrid.
- Arvude kirjutamine järkude tabelisse ja tabelist välja.
- Arvu esitamine järguühikute summana.
- Arvu koostamine antud järguühikutest.
- Järgu väikseima ja suurima arvu nimetamine.
- Arvude võrdlemine, suurendamine ja vähendamine mingi arvu võrra või mingi arv korda.
- Arvude ümardamine antud järguni.
- Rooma numbrid I–XXXV.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine 1 000 000 piires (üleminekuta ja üleminekuga).
- Liitmis- ja lahutamistehete õigsuse kontrollimine pöördtehetega.
- Tehete järjekord nelja- ja viietehtelistes ülesannetes. Ümarsulud.
- Kirjalik korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise arvuga.
- Kirjalik korrutamine ja jagamine täiskümnete ja -sadadega.
- Kirjaliku korrutamise- ja jagamistehete kontrollimine pöördtehetega.
- Tundmatu tehtekomponendi leidmine (neli aritmeetilist tehet).
- Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine.
- Segaarvude liitmine ja lahutamine. Tutvustamine ja valikuliselt ülesannete lahendamine.
- Ühenimeliste murdude korrutamine ja jagamine naturaalarvuga.
- Terviku leidmine osa järgi.
- Kümnenndmurdude liitmine ja lahutamine kõigis raskusastmetes.
- Kümnenndmurdude korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise naturaalarvuga.
- Aritmeetiline keskmine.
- Pikkusühikud: kilomeeter, meeter, detsimeeter, sentimeeter, millimeeter;
- Raskusühikud: tonn, kilogramm, gramm;
- Mahuühikud: liiter, detsiliiter (dl), milliliiter (ml);
- Ajaühikud: sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund;
- rahaühikud: euro, sent.
- Mitmenimelise arvu väljendamine kümnenndmurruna ja vastupidi ($4\text{ m }55\text{ cm} = 4,55\text{ m}$; $7,352\text{ kg} = 7\text{ kg }352\text{ g}$).
- Nimega arvude liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise arvuga kõigis raskusastmetes.
- Pindalaühikud ruutmillimeeter (mm^2), ruutsentimeeter (cm^2), ruutdetsimeeter (dm^2), ruutmeeter (m^2), ruutkilomeeter (km^2), aar (a), hektar (ha); nimetamine, märkimine, teisendamine. tutvustamine.
- Geomeetriliste kehade kuup, risttahukas, silinder, püramiid, kera nimetamine, leidmine ümbritsevast keskkonnast, eristamine, osade nimetamine.
- Kuubi ja risttahuka pinnalaotuste vaatlemine ja võrdlemine.
- Ruudu ja ristküliku külgede mõõtmine ja pindala arvutamine ($S = a * a$; $S = a * b$).
- Telgsümmeetria.
- Lihtülesanded: tegevuse kestvuse, lõppemise või algusaja arvutamine;
- Kujundite pindala leidmine;
- Sõltuvused: aeg = teepikkus : kiirus; kiirus = teepikkus : aeg; teepikkus = kiirus * aeg.
- Terviku leidmine ühe ja mitme osa järgi.

- Kahe- ja kolmetehteliste tekstülesannete lahendamine lahendusplaani alusel; tekstülesande koostamine antud skeemi järgi.

Õpitulemused

- loeb, võrdleb ja kirjutab arve 1 000 000 piires;
- nimetab arvu järguühikud;
- esitab arvu järkarvude summana ja vastupidi;
- liidab ja lahutab õpitud arvuvalla piires kirjalikult;
- korrutab ja jagab mitmekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga;
- liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde;
- korrutab ja jagab kümnendmurde ühe- ja kahekohalise täisarvuga;
- leiab tervikust osa (nt ühe eseme hinna järgi mitme sama eseme maksumuse);
- sooritab kalkulaatoril 3-4 järjestikust arvutust;
- tunneb pindalaühikuid ruutmillimeeter, ruutsetimeeter, ruutdetsimeeter, ruutmeeter, ruutkilomeeter ja hektar ja nende ühikute vahelisi seoseid:
- arvutab nimega arvudega;
- eristab ristkülikut ja ruutu ning kuupi, risttahukat, silindrit, püramiidi ja kera;
- valemite $S = a \cdot a$ ja $S = a \cdot b$ abil arvutab ruudu ja ristküliku pindala;
- lahendab selgitava skeemi järgi kirjalikult kolmetehtelist tekstülesannet.

Kasutatavad õppematerjalid

- M. Maila „Matemaatika tööraamat VIII klassile“. I-II osa. (www.hev.edu.ee)
- K. Kaasik „Matemaatika IV klassile.“ Avita
- E. Nurk, A. Telgmaa „Matemaatika V klassile“ Koolibri
- Telgmaa, E. Nurk „Matemaatika VI klassile“ I osa. Koolibri
- K. Kaasik „Matemaatika VI klassile“ Avita
- K. Kaasik „Matemaatika töövihik VI klassile“ I-II osa Avita
- <http://www.miksike.ee/>

Matemaatika ainekava 9. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

Neljanda kooliastme ülesanne on laiendada ja süvendada teadmisi ning oskusi arvude (1 000 000 piires) järjestamisest, rühmitamisest, võrdlemisest, kinnistada mõistete valimise ja rakendamise oskusi ning mõnesammuliste tüüpülesannete lahendamiseks vajalikke tegevusi. Luuakse eeldused lihtsate matemaatiliste tekstide ja mudelite mõistmiseks, omandatud oskuste teadlikuks kasutamiseks elukutse omandamisel. Süvendatult kirjeldatakse ja selgitatakse matemaatilisi tegevusi igapäevaste eluliste probleemide lahendamisel (palk, maksud, arved).

Täpsustatakse ja laiendatakse teadmisi geomeetriliste kujundite ja kehade tunnustest ja omadustest. Antakse kujutlus pindala- ja ruumalaühikutest, õpitakse sooritama vastavaid arvutusi geomeetriaülesannete lahendamisel.

Laiendatakse põhiliste mõõtühikute kasutamise ja naaberühikuteks teisendamise oskusi. Lahendatakse tekstülesandeid, sealhulgas rakenduslikke ülesandeid; kujundatakse arusaam vajadusest kirjeldada elust tulenevaid probleeme matemaatilise tekstina; õpetatakse lugema ja koguma lihtsaid andmestikke, arvutama aritmeetilist keskmist; lugema ja koostama mõningaid tulp- ja sektordiagramme.

Oluline on kõigi omandatud arvutusoskuste kasutamine igapäevaste eluliste probleemide (laen, järelmaks, intress, alla- ja juurdehindlus) modelleerimisel ja lahendamisel, oskus kavandada oma tegevust lahendusstrateegia otsingul ja arvutamise võtete valimisel.

Õppesisu ja –tegevused

- Arvude lugemine ja kirjutamine
- Arvude naabrid
- Kasvav ja kahanev järjekord
- Rooma numbrid I-XXXV.
- Arvu esitamine järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana.
- Arvu koostamine järguühikutest.
- Arvude võrdlemine.
- Ümardamine antud järguni.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine üleminekuga
- Kirjalik korrutamine kahekohalise arvuga üleminekuta ja üleminekuga
- Kirjalik korrutamine ja jagamine nulliga lõppeva kolmekohalise arvuga ($3217 * 350$; $884250 : 270$)
- Aritmeetilise keskmise leidmine.
- Aritmeetiliste tehete õigsuse kontrollimine pöördtehetega.
- Puuduva tehtekomponendi leidmine (tundmatu liidetava, vähendatava ja vähendaja leidmine)
- Tehete järjekord (nelja- ja viietehtelistes ülesannetes sh ümarsulud)
- Aritmeetiliste tehete õigsuse kontrollimine kalkulaatori abil.
- Protsent
- Sajandikosade märkimise kolm moodust: kümnendmurruna, hariliku murruna, protsendina.
- Protsentide võrdlemine.
- Hariliku murru teisendamine kümnendmurruks ja vastupidi.
- Lõplik ja lõpmatu kümnendmurd.
- Kümnendmurru korrutamine ja jagamine kahekohalise arvuga.
- Pikkusühikud: kilomeeter, meeter, detsimeeter, sentimeeter, millimeeter;
- Pindalaühikud: ruutmillimeeter, ruutsentimeeter, ruutdetsimeeter, ruutmeeter, ruutkilomeeter, aar, hektar;
- Raskusühikud: tonn, tsentner, kilogramm, gramm;
- Mahuühikud: liiter, detsiliiter, milliliiter;
- Ajaühikud: sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund;
- Rahaühikud: euro, sent;
- Ruumalaühikud kuupsentimeeter (cm^3), kuupdetsimeeter (dm^3), kuupmeeter (m^3);

- Ruumalaühikute teisendamine naaberühikuteks.
- Protsendi väljendamine kümnendmurruna ning kümnendmurdude väljendamine protsendina.
- Protsendi leidmine arvust.
- Arvu leidmine protsendi järgi.
- Nimega arvude liitmine, lahutamine
- Nimega arvude korrutamine ja jagamine nii ühe- kui kahekohalise arvuga
- Ruumala arvutamise valem ($V = a \cdot a \cdot a$, $V = a \cdot b \cdot c$).
- Kuubi ja risttahuka ruumala arvutamine (ruumala arvutamine elulise materjali varal).
- Ring, sektor.
- Ring-, tulp- ja joondiagrammide tundmine, eristamine ja lugemine.
- Lihtülesanded: ühetehtelised tekstülesanded ruumala, pindala, ümbermõõdu, aritmeetilise keskmise ja protsendi leidmiseks.
- Liitülesanded: kolme- ja neljatehteliste tekstülesannete koostamine ja lahendamine.

Õpitulemused

- loeb, kirjutab ja võrdleb arve 1 000 000 piires;
- nimetab arvu järguühikud ja esitab arvu järguühikute kordsete summana;
- liidab ja lahutab peast ühekohalist arvu;
- liidab ja lahutab kirjalikult miljoni piires;
- korrutab ühekohalisi arve peast;
- korrutab ja jagab kirjalikult kahekohalise arvuga;
- leiab võrduse puuduva komponendi;
- määrab tehete järjekorra mitmetehtelises ülesandes;
- kasutab kalkulaatorit mitme järjestikuse tehte sooritamisel;
- teisendab hariliku murru kümnendmurruks ja vastupidi;
- liidab ja lahutab kümnendmurde;
- korrutab ja jagab kümnendmurdu kahekohalise täisarvuga;
- teab protsendi tähendust ja oskab protsenti teisendada kümnendmurruks;
- leiab arvust etteantud protsendi ja protsendi järgi arvu;
- liidab ja lahutab nimega arve;
- korrutab ja jagab nimega arve kahekohalise täisarvuga;
- arvutab ruudu ja ristküliku ümbermõõtu ja pindala:
- tunneb ruumalaühikuid kuupmillimeeter, kuupsentimeeter, kuupdetsimeeter ja kuupmeeter;
- tunneb kuubi ja risttahuka ruumala arvutamise valemeid $V = a \cdot a \cdot a$ ja $V = a \cdot b \cdot c$ ning kasutab neid enda tehtud mõõtmiste põhjal;
- teab ring-, tulp- ja joondiagrammi ning oskab ajakirjandusest leitud diagramme selgitada;
- lahendab kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid.

Kasutatavad õppematerjalid

- R. Kuusk, K. Männiksaar. „Matemaatika tööraamat IX klassile“. I-II osa. (www.hev.edu.ee)
- K. Kaasik „Matemaatika IV klassile.“ Avita
- E. Nurk, A. Telgmaa „Matemaatika V klassile“ Koolibri
- Telgmaa, E. Nurk „Matemaatika VI klassile“ I osa. Koolibri
- K. Kaasik „Matemaatika VI klassile“ Avita
- K. Kaasik „Matemaatika töövihik VI klassile“ I-II osa Avita
- <http://www.miksike.ee/>

Inglise keel

Õppeaine kirjeldus

Võõrkeelte osatähtsus Eesti kultuuri- ja majanduselus üha kasvab. Vajalik on motiveerida õpilasi õppima võõrkeeli, arvestades õppija ealist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning andma õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatu kohta. Selleks, et ümbritseva eluga toime tulla, vajab ka abiõppel olev laps elementaarseid teadmisi ja oskusi võõrkeeltest. Erivajadusega laste kõne alaarengu ning psüühiliste protsesside iseärasuste tõttu on võõrkeele omandamine neile eriliselt raske. Seetõttu keskendutaksegi võõrkeele õpetamisel kõige tavalisematele kommunikatiivsetele ülesannetele, lähtutakse elulistest situatsioonidest, kus õpilane peab suutma keele abil hakkama saada. Kommunikatiivsufunktsioonist lähtudes tuleb õpetamise planeerimisel määratleda ainevaldkonnad (milliseid mõisteid, mõtteid ja olukordi õpilane peaks mõistma ja oskama väljendada), keelekasutusolukorrad (millistes oludes õpilane peaks oskama keelt kasutada), sõnavara maht ja ulatus (kui palju ja milliseid sõnu ning ütlusi õpilane peaks mõistma ja oskama kasutada) ning keelekasutusoskused (millist keeleainest õpilane peaks mõistma ja millist ise oskama suuliselt ja kirjalikult väljendada).

Keelelise suhtluse osaoskuste omandamisel on suurem tähtsus kuulamisel ja kõnelemisel. Kuulamisel on oluline, et õpilane hakkaks tajuma võõrkeelele omast kõla, intonatsiooni, rõhku; oskaks eristada sõnu lauses, ära tunda sõnade tähendusi ja lõpuks saada aru sõnumist. Kõnelemise õpetamisel ei saa abiõppel olevatele õpilastele püstitada kõrgeid eesmärke. Elulistes situatsioonides vajaliku keelepraktika saavutamiseks peab õpilastele andma ea- ja jõukohaseid kõnesituatsioone, lausemudeleid ning stimuleerima kõnesoovi. Suulisel keelekasutusel on oluline hea hääldus. Erivajadusega õpilastel võib olla väga erinevaid kõnehäireid ja seepärast vajavad nad tavalisest enam harjutamist. Võõrkeeles lisanduvad häälikud, mida eesti keeles ei ole või mille hääldamine erineb eesti keele sama hääliku hääldamisest.

Kuigi võõrkeele õpetamisel on põhirõhk suulisel keelekasutusel, tuleb õpilastel tutvuda ka kirja- ja pildiga. Lugemisoskus ja arusaamine loetust on olulisem kui kirjutamisoskus.

Õpetuse planeerimisel ja eesmärkide püstitamisel tuleb arvestada abiõppel olevate õpilaste mahajäämuse astet ja puudest tulenevaid iseärasusi. Erilist tähelepanu nõuab diferentseeritud õpetamise korraldamine ja vajadusel individuaalõppekava alusel õpetamine. Piisavalt peab jääma aega kordamisele ja kinnistamisele. Õpetamisel lähtutakse nn. spiraali põhimõttest: samad sõnad, väljendid ja keeleteadmised tulevad kasutusele võimalikult paljudes erinevates olukordades, laiendades õpitu kasutusala ja kinnistades keeleainest.

Võõrkeeleõpetus on seotud teiste õppeainetega, eelkõige emakeeleõpetusega. Emakeeles omandatud keeleteadmised aitavad kujundada ka võõrkeele süsteemi, grammatika kasutamise

oskust, keeleüksuste võrdlemist ja rühmitamist õpitud tunnuste alusel. Keelõpetajate koostöö kooli logopeediga on eriti tähtis. Abiõppel olev õpilane vajab võõrkeelte õppimiseks spetsiifilist õppematerjali, erimetoodilist abi, mitmekesist töökorraldust, erinevaid õppimise võimalusi.

Õpetuse eesmärgid

Võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) õpib kuulama ja mõistma lihtsat igapäevast võõrkeelset kõnet, osaleb vestluses;
- 2) omandab võõrkeele häälduse, intonatsiooni ja rütmi;
- 3) omandab sõnavara, mis on vajalik elus toimetulekuks;
- 4) realiseerib oma kõnesoovi eluliselt vajalikes situatsioonides;
- 5) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet (reklaam, kuulutused jne);
- 6) täidab lihtsamaid tarbekirja blankette, individuaalset ankeeti;
- 7) kasutab vajaduse korral sõnaraamatuid, vestlussõnastikke;
- 8) omandab elementaarsed keeleüksused ja kasutab neid kõnes;
- 9) kasutab digipädevusi.

Lõiming

Võõrkeelte temaatiline lõiming õppeainete sees

Lõiming õppeainete sees õppeainete ja ainevaldkondade vahel, erinevate haridustasemete vahel, kooli ja kogukonna vahel (seostatakse õppekava erinevaid õppeaineid ja valdkondi, näiteks üldpädevuste, valdkonnapädevuste või ülekantavate oskuste kaudu, õpetuse ja kasvatuse allutamine mõnele aineteülelele õppekava läbivale ideele või eesmärgile, näiteks õppekava alusväärtused ning õppe- ja kasvatuseesmärgid, õppeainete seostamine eesmärgiga vähendada õppesisu dubleerimist, õppeainete kombineerimine ja ajaline kooskõla).

Vertikaalne lõiming

1. Metateema - Mina ja teised

Enesetutvustus, teiste tutvustamine, välimus, vanus, rahvus, sugu, tegevused, viisakusväljendid, enesetunne, tervis, huvid, harjumused, suhted sõpradega.

Seos inimeseõpetuse, kunsti, kodunduse, eesti keele, ajaloo, ühiskonnaõpetuse, matemaatika, käsitöö ja tööõpetusega, arvutiõpetuse, kehalise kasvatuse ning loodusõpetusega.

2. Metateema - Kodu ja lähiümbrus

Pereliikmed, sugulased, pereliikmete tegevusalad, elukoht, kodukoha tutvustamine, igapäevased kodused tööd ja tegevused, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.

Seos eesti keele, inimeseõpetuse, matemaatika, kunsti ja tööõpetuse, loodusõpetuse, ühiskonnaõpetuse, kodunduse ning arvutiõpetusega.

3. Metateema - Kodukoht Eesti

Riiginimi, pealinn, rahvused, asukoht, sümbolika, linn, maa, aastaajad, ilm, loodus, tähtpäevad, vaatamisväärsused.

Seos eesti keele, ajaloo, kunsti, loodusõpetuse, ühiskonnaõpetuse, arvutiõpetuse ning muusikaga.

4. Metateema - Vaba aeg

Pere, sõbrad, sport, muusika, raamatud, meedia, kunst, kino, teater, reisimine.

Seos eesti keele, muusika, inimeseõpetuse, loodusõpetuse, kunsti ning kehalise kasvatusesega.

5. Metateema - Maa ja tema kultuur

Maa, pealinn, rahvus, teised riigid, rahvad, keeled, tähtpäevad, kombed, sümbolika.

Seos eesti keele, ajaloo, loodusõpetuse, ühiskonnaõpetuse, muusika, kodunduse ning arvutiõpetusega.

6. Metateema - Igapäevaelu, õppimine ja töö

Tegevused kodus ja koolis, suhtlemine teeninduses, arsti juures, kool, klass, õppeained, õppevahendid, koolitee, liiklusvahendid, päevaplaan, kellaajad, ametid, söögikorrad, hügieen, toitumine, tervislik eluviis.

Seos inimeseõpetuse, eesti keele, kunsti, ajaloo, tööõpetuse, arvutiõpetusega, ühiskonnaõpetuse, kehalise kasvatuses, matemaatika ning kodundusega.

Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt

Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt toimub terviku moodustamise eesmärgil, tuleb teada õpetamisel aine piires õppeaine sisu ka eelnevates ja järgnevates klassides (liikumine mööda spiraali).

Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel

Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel toimub õppekäikude, ekskursioonide, õuesõppe, praktiliste tööde, grupitööde, õpilase eelteadmiste kogumi jm viisil.

Teemakeskne lõiming

Teemakeskne lõiming annab võimaluse uurida teemat teisest vaatenurgast, õpetada teemasid, mis läbivad õppeaineid või on aineteülelised, näiteks läbivad teemad, ainenädalad ja ülekoolilised projektid jms.

Lõiming ja läbivad teemad

Läbivate teemade käsitlemisega on võimalik kujundada eelkõige väärtushinnangulisi pädevusi ning rakendada erinevate õppeainete taotlusi nende ajalises kooskõlas, konkreetsemalt ühe õppeaasta piires ja üldisemalt kogu õppetsükli ulatuses. Praktilise väljundi leiab nende rakendus ka

võõrkeeleõppe tundides. Arvestades õpilaste individuaalsust ja korrigeeriva tegevuse spetsiifikat, on erilise tähendusega järgmised teemad: „Keskond ja jätkusuutlik areng“, „Kultuuriline identiteet“, „Elukestev õpe“, „Tervis ja ohutus“, „Väärtused ja kõlblus“.

Üldpädevuste lõiming

1. Väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

2. Sotsiaalne pädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

3. Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme.

4. Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja –strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

5. Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

6. Matemaatikapädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

7. Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärged ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ja võtta arukaid riske.

Digipädevused

Digipädevus on üks üldpädevustest. Võõrkeelt õppides kasutatakse digivahendeid internetis teabe otsimiseks ning saadud teabe rakendamiseks, arutledes erinevate kultuuri- ja igapäevaeluteemade üle. Rakendatakse veebisõnastikke, tõlkeprogramme ja muid asjakohaseid digitaalseid rakendusi, luuakse sisu ning säilitatakse loodut digitaalsel kujul. Digikeskkonnas võõrkeeles suheldes jälgitakse teabe ohutut kasutamist ja jagamist. Eraelu kajastavaid, sh isikuandmeid sisaldavaid, tekste koostades ning jagades pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele.

Vajalikud on viis osaoskust:

1. Info haldamine – digitaalse teabe eesmärgipärane otsimine, sirvimine, hindamine, salvestamine ja taasesitamine.

2. Suhtlemine digikeskkondades – teadlik suhtlemine veebipõhistes keskkondades, teabe ja sisu jagamine, osalemine ühiskonnaelus ning koostöö digivahendite toel.

3. Sisuloomine – digitaalse sisu loomine, olemasoleva digitaalse materjali muutmine ja lõimimine, loominguline eneseväljendus ja programmeerimine ning intellektuaalse omandi õiguste ja litsentside järgimine.

4. Turvalisus – identiteedi, tervise ning keskkonna kaitsmine; info- ja kommunikatsioonitehnoloogia turvaline ning kestlik kasutamine.

5. Probleemilahendus – vajaduste väljaselgitamine ja lahenduste leidmine sobivate digivahenditega, tehnoloogia loov kasutamine ning digipädevuste arendamine.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Arvestatakse õpilaste hariduslike erivajadustega, peaarõhk kõnekeele arendamisel.

Inglise keele ainekava 5. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Keeletunnis arendatavad üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus ja suhtluspädevus.

Võõrkeeleõpetus 5. klassis on eelkõige propedeutilise suunitlusega: õpilasi valmistatakse ette keeleoskuse omandamiseks. Oluline on, et õpilased saaksid elementaarsed teadmised võõrkeele eripärast, et nad hakkaksid tajuma võõrkeelele omast kõla, intonatsiooni.

Keeleõpetuse eesmärk on õpetada kasutama keelt loomulikes suhtlusolukordades. Seepärast on õpetaja ülesandeks luua klassis võimalikult loomulik keelekeskkond. Sellele aitavad kaasa erinevad õppemeetodid, mille käigus kujundatakse suhtlus- ja käitumisoskusi.

5. klassis on esmatähtis kuulamisoskuse ja kuuldust arusaamise oskuse arendamine. Õpilasi õpetatakse aktiivselt kuulama, eristama üksikuid sõnu, väljendeid, lauseid, aga ka hääletooni ja intonatsiooni. Kuulamisoskuse kujundamine on vahetult seotud matkimise ja järelekordamisega ning artikulatsiooniaparaadi arendamisega. Oluline on õpetada märkama ka kõneleja miimikat ja žeste, sest need toetavad kõne mõistmist. Õpilane omandab oskuse reageerida initsiatiivsele repliigile (küsimus, teade, korraldus).

Keeleõppes kasutatakse suulise eelnevuse printsiipi: keeleüksused, mida laps hakkab lugema ja kirjutama, omandatakse eelnevalt suulises kõnes. Kompleksselt arendatakse kõiki osaoskusi.

Õige hääldamisoskuse arendamine.

Õppesisu ja –tegevus

Inglise keele tundides käsitletavat teemad:

1. Sissejuhatus.

Keeleõppe vajalikkuse selgitamine, esmane tutvus võõrkeelega.

2. Minu perekond (My family).

Perekonnaliikmete ja sugulaste nimetused.

3. Minu keha (My body).

Kehaosade nimetused.

4. Minu naabrid (My neighbours).

Naabrite, tuttavate ja lemmikloomade nimetused.

5. Minu kodu (My home).

Tubade ning majaosade nimetused.

6. Majapidamine ja mööbel (Household and furniture).

Kodus esinevad mööbliesemed ning majapidamistarbed.

7. Nõud ja köögitarbed (Dishes and kitchen tools).

Kodus kasutatavad nõud ning köögitarbed.

8. Toit (Food).

Toitude ja toiduainete nimetused.

9. Riided ja jalanõud (Clothes and footwear).

Erinevate riietusesemete ja jalanõude nimetused.

10. Mängud ja kool (Games and school).

Mänguasjade, spordivahendite, lauamängude ja koolitarvete nimetused.

11. Erinevad kohad ja inimesed (Different places and people).

Erinevate rahvuste ning ehitiste nimetused.

12. Juurviljaaed (Vegetable garden).

Aias kasvavad taimed, aiasaadused, aiatarbed.

13. Puuviljaaed (Orchard).

Aias kasvavate puude, puuviljade ning pöösaste nimetused.

14. Sünnipäev (Birthday).

Sünnipäevaga seotud sõnade nimetused.

15. Hommikused tegevused (Morning activities).

Hommikul toimuvad tegevused, vajalikud tarbed, väljendid.

16. Päevased tegevused (Daily activities).

Päeval toimuvate tegevuste, kasutatavate esemete nimetused.

17. Vaba aeg ja hobbid (Leisure time and hobbies).

Vabal ajal toimuvate tegevuste ja kasutatavate asjade nimetused.

18. Kordamine.

Õppeaasta jooksul õpitud materjali kordamine.

Tunnis toimuvad tegevused:

- Eelmisel õppetunnil õpitud sõnade kordamine
- Eelmisel õppetunnil õpitud sõnade vastamine
- Uute sõnade lugemine õige hääldusega
- Uute sõnade kirjutamine
- Laulu laulmine kas CD või DVD saatel
- Lihtsatele küsimustele vastamine
- Inglisekeelse häälduse kuulamine CD-lt
- Töölehtede täitmine
- Kordamine

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid suulisel kõnes ja kirjalikes lühikestes tekstides, saab aru nende tähendusest;
- 2) vastab lühikestele väga lihtsatele küsimustele õpitu ulatuses; oskab esitada väga lühikesi lihtsaid küsimusi;
- 3) tunneb tähestikku, tunneb ära õpitud sõna kirja pildi;
- 4) oskab teha ära kirja võõrkeelsetest tekstidest;
- 5) oskab kirjutada oma isikuandmeid;
- 6) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse.

Kasutatavad õppematerjalid

- Mare Müürsepp. „My home, family and friends“. Picture dictionary. TEA Kirjastus. Tallinn, 2001.
- Mare Müürsepp. „My home, family and friends“. Activity book. TEA Kirjastus. Tallinn, 2001.
- Kairi Palusoo. Pille Kasuk. „Õpime inglise keelt“, CD. AS Ajakirjade Kirjastus. Pere ja Kodu raamat. 2007.
- „YEP. Inglise keele eelkursus“. Õpik-värvimisraamat. TEA Kirjastus. Tallinn, 2007.
- Numbers and counting. Picture cards. A Penguin Company. Great Britain, 2005.
- „English with music“, CD. Kirjastus Koolibri. 2007.
- CD „Early bird“. Songs 1. LOGICO. Finken.
- DVD video „Favourite action songs and rhymes“. A Poquito Production. 2005.
- DVD video „Top songs 1“. Oxford University Press. 2005.
- DVD video „Top songs 2“. Oxford University Press. 2005.
- Erinevad inglisekeelsed lastelaulud.
- Lauamäng „Euroopa“ – erinevad Euroopa riigid, riigilipud, pealinnad.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline maailma kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa Liidu riikide võrdlev tabel koos riigilippudega.

Inglise keele ainekava 6. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Keeletunnis arendatavad üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus ja suhtluspädevus.

Kujundatakse elementaarseks suhtlemiseks vajalik sõnavara. Õpitakse moodustama ning kasutama grammatiliselt õigeid lauseid õpitud sõnavara ja keeleteadmiste piires. Kujundatakse kõnelemissoovi ja suhtlemisjulgust, arendatakse õpitud sõnade hääldus- ja kirjaipildi kokkusobitamist, kujundatakse lugemisoskust.

Kõnelemisioskuse arendamiseks õpetatakse õpilasi kasutama kompensatoorseid strateegiaid (üleküsimine, uuesti alustamine) ja mitteverbaalseid väljendusvahendeid (žestid, miimika, imiteerimine).

Jätkuvalt kasutatakse suulise eelnevuse printsiipi: see, mida laps hakkab lugema ja kirjutama, omandatakse eelnevalt suulises kõnes. Kompleksselt arendatakse kõiki osaoskusi.

Õppesisu ja –tegevus

Inglise keele tundides käsitletavat teemat:

Suuline eelkursus.

Eelmise õppeaasta materjali kordamine.

Unit 1. Tere (Hello).

Hello. Hi.

I'm from ...

This is .../That is ...

I am

He/she is

Unit 2. Minu sõber (My friend).

My friend

My family

Mary's

Unit 3. Minu kass (My cat).

A cat

Cat-cats

Am/is/are

Phone numbers

Numbers 1-5.

My sister is four.

Unit 4. Minu koolikott (My school-bag).

My/your

What's your name?

My name is ...

Numbers 6-10.

What's your phone number?

I like ...

Unit 5. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine - Unit 1–4.

Unit 6. Palju õnne sünnipäevaks (Happy birthday).

A/the

Is/is not

Am/am not

Are you...?

How are you?

Numbers 11-12.

Unit 7. Pidu on läbi (The party is over).

My/your

Numbers 13-20.

Clothes.

Colours.

What's the time?

Unit 8. Ostame uue kübara (Let's buy a new hat).

We are

Dark/light

Too big.

Numbers 21-49.

What colour is ... ?

Let's ...

Unit 9. Perekonna foto (A family photo).

Who/what

His/her

Numbers 50-79

Aunt/uncle/granny/grandad

Age

What's his/her name?

Unit 10. Kokkuvõte (Round-up).

A/an

Kordamine – Unit 6-9.

Unit 11. Tere tulemast minu tuppa (Welcome to my room).

On/in

Street, house, home.

Numbers 80-120.

Mr/Mrs

What's your favourite ...?

It's three fifty-five.

Unit 12. Kodus (At home).

He is playing.

They are playing.

Home.

They are still sleeping.

Unit 13. Mida sa hetkel teed? (What are you doing?).

I am playing.

Is Jane ...?

This is 652434.

Jane speaking.

What are you doing?

Where are you going?

Unit 14. Kas sa oskad rääkida inglise keelt? (Can you speak English?).

I can ...

Can you ...?

We are coming from

We are going to ...

ABC

Spell your name.

Unit 15. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 11-14.

Kordamine.

Õppeaasta jooksul õpitud materjali kordamine.

Tunnis toimuvad tegevused:

- Eelmisel õppetunnil õpitu kordamine
- Uute sõnade hääldamine
- Uute sõnade kirjutamine
- Teksti kuulamine lindilt / CD-lt
- Teksti lugemine õige hääldusega, tõlkimine
- Küsimustele vastamine
- Laulmine kas CD või DVD saatel
- Töövihiku täitmine
- Väike kirjalik test
- Inglise keeleõppe filmi vaatamine
- Suuliste vastuste arutamine
- Kordamine

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru õpitud sõnadest ja lühikestest lausetest;
- 2) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 3) mõistab lihtsaid sagedamini esinevaid väljendeid ja sõnu sisaldavaid tekste;
- 4) kasutab õpitud sõnu ja väljendeid oma (küsimuste esitamine, küsimustele vastamine) vajaduste väljendamiseks;
- 5) suudab kirjutada lühikesi lauseid ja fraase enda ja oma lähima ümbruse kohta.

Kasutatavad õppematerjalid

- Ülle Kurm. „I love English“. Student's book 1. Kirjastus „Koolibri“. Tallinn, 2000.
- Ülle Kurm. „I love English“. Workbook 1. Kirjastus Studium. Tartu, 2003.
- Kassett. Ülle Kurm. „I love English 1“. Koolibri Publishers Ltd 1998.
- Kairi Palusoo. Pille Kasuk. „Õpime inglise keelt“, CD. AS Ajakirjade Kirjastus. Pere ja Kodu raamat. 2007.
- „YEP. Inglise keele eelkursus“. Õpik-värvimisraamat. TEA Kirjastus. Tallinn, 2007.
- Numbers and counting. Picture cards. A Penguin Company. Great Britain, 2005.
- „English with music“, CD. Kirjastus Koolibri. 2007.
- CD „Early bird“. Songs 1. LOGICO. Finken.
- DVD video „Favourite action songs and rhymes“. A Poquito Production. 2005.
- DVD video „Top songs 1“. Oxford University Press. 2005.

- DVD video „Top songs 2“. Oxford University Press. 2005.
- DVD video multifilm „SnowWhite and the seven dwarfs“. Walt Disney Studios.
- Kassett „Fairy tales“. Penguin young readers. Pearson Education Ltd. Penguin Books Ltd 2000.
- Erinevad inglisekeelsed lastelaulud.
- Lauamäng „Euroopa“ – erinevad Euroopa riigid, riigilipud, pealinnad.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline maailma kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa Liidu riikide võrdlev tabel koos riigilippudega.

Inglise keele ainekava 7. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Keeletunnis arendatavad üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus ja suhtluspädevus.

Kujundatakse elementaarseks suhtlemiseks vajalik sõnavara. Õpitakse moodustama ning kasutama grammatiliselt õigeid lauseid õpitud sõnavara ja keeleteadmiste piires. Kujundatakse kõnelemissoovi ja suhtlemisjulgust, arendatakse õpitud sõnade hääldus- ja kirja pildi kokkusobitamist, kujundatakse lugemisoskust.

Kõnelemisoskuse arendamiseks õpetatakse õpilasi kasutama kompensatoorseid strateegiaid (üleküsimine, uuesti alustamine) ja mitteverbaalseid väljendusvahendeid (žestid, miimika, imiteerimine).

Jätkuvalt kasutatakse suulise eelnevuse printsiipi: see, mida laps hakkab lugema ja kirjutama, omandatakse eelnevalt suulises kõnes. Kompleksselt arendatakse kõiki osaoskusi.

Õppesisu ja –tegevus

Inglise keele tundides käsitletavat teemat:

Kordamine.

Eelmisel õppeaasta materjali kordamine.

Unit 1. Ma olen neljandas klassis (I'm in form four).

To be

I'm, you're

School

Classroom

Colours

This is ...

Unit 2. Palju tööd (A lot of work).

He is sitting.

Are you reading?

He has got ...

A / an

Becky's day

Mother's/Father's Day

How are you?

Nice to meet you.

Unit 3 . Mul on uus lemmikloom (I have got a new pet).

Have got / has got

Have you got ...?

Has he/she got ...?

Pets

School things

Excuse me, Can I ...?

Unit 4. Mulle meeldivad kirsid (I like cherries).

I can ... / Can you ...?

I like ... / I do not like ...

Bus/buses; baby/babies; child/children

Garden(work)

Fruits

Would you like ...?

I'd like ...

Unit 5. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 1-4.

Unit 6. Mis viga? Mis on juhtunud? (What's the matter?).

Why ...? / Because ...

Nobody / everybody

I'm sick

My body

Unit 7. Pühapäev tuleb pärast laupäeva (Sunday comes after Saturday).

After / before

Come / comes

Always / never / sometimes

Days of the week

Meals

Daily activities

I'm afraid I ...

Unit 8 – Täna sind kirja eest! (Thank you for your letter).

Usually

Do you ...?

Letter / postcard

Thank you for ...

Clothes

Unit 9 – Ma arvan, et see sobib mulle (I think it suits me).

Does he ...?

I don't ...

Photo of ...

Clothes

Unit 10 – Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 6-9.

Unit 11 – Kas sa tõused enne seitset? (Do you get up before seven?).

Do ...? / Does ...?

Washes / studies

My day

Food

Kordamine.

Õppeaasta jooksul õpitud materjali kordamine.

Tunnis toimuvad tegevused:

- Eelmisel õppetunnil õpitu kordamine
- Uute sõnade hääldamine
- Uute sõnade kirjutamine
- Teksti kuulamine lindilt/CD-lt
- Teksti lugemine õige hääldusega, tõlkimine
- Küsimustele vastamine
- Laulmine kas CD või DVD saatel
- Töövihiku täitmine
- Väike kirjalik test
- Inglise keeleõppe filmi vaatamine
- Suuliste vastuste arutamine
- Kordamine

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest;
- 2) saab aru lihtsatest kirjalikest tekstidest, mis on seotud igapäevaelu ja vajadustega;
- 3) oskab suuliselt lühidalt tutvustada ennast ja oma lähiümbrust;
- 4) suudab alustada ja lõpetada lühivestlust õpitud teemade piires; osaleda lühidialoogis õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 5) kirjutab lihtsaid lühiteateid igapäevaeluga seotud tegevustes (postkaart, kutse);
- 6) oskab näidise järgi lühikesi kirjeldavaid tekste koostada.

Kasutatavad õppematerjalid

- Ülle Kurm. „I love English“. Student's book 2. Kirjastus „Koolibri“. Tallinn, 2001.
- Ülle Kurm. „I love English“. Workbook 2. Kirjastus Studium. Tartu, 2004.
- Kassett. Ülle Kurm. „I love English 2“. Koolibri Publishers Ltd 1998.
- Jeanne Perrett. Charlotte Covill. „Fly high 2“. Pupil's book . CD. Pearson Education Ltd 2010.
- Suliko Liiv. „Inglise keel grammatika“. Kirjastus Ilo. Tallinn, 2006.
- Numbers and counting. Picture cards. A Penguin Company. Great Britain, 2005.
- „English with music“, CD. Kirjastus Koolibri. 2007.
- CD „Early bird“. Songs 1. LOGICO. Finken.
- DVD video „Favourite action songs and rhymes“. A Poquito Production. 2005.

- DVD video „Top songs 1“. Oxford University Press. 2005.
- DVD video „Top songs 2“. Oxford University Press. 2005.
- Kassett „Fairy tales“. Penguin young readers. Pearson Education Ltd. Penguin Books Ltd 2000.
- Interactive DVD „Real time“ Elementary. Pearson Education Ltd 2010.
- Erinevad inglisekeelsed laulud.
- Lauamäng „Euroopa“ – erinevad Euroopa riigid, riigilipud, pealinnad.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline maailma kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa Liidu riikide võrdlev tabel koos riigilippudega.

Inglise keele ainekava 8. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Keeletunnis arendatavad üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus ja suhtluspädevus.

Kujundatakse ja kinnistatakse võõrkeele alaseid (jätkuvalt integreeritult teiste õppeainete ja huvitegevusega) teadmisi ning oskusi, mis aitavad õpilastel toime tulla edaspidises iseseisvas elus.

Põhiülesandeks jääb endiselt kõnekeele arendamine. Sellest tulenevalt kujundatakse kõnest ja tekstist arusaamist, ergutatakse kõnelemissoovi eluliselt vajalikes situatsioonides, õpetatakse orienteeruma igapäevases võõrkeelses teabes, iseseisvalt sõnaraamatuid, vestlussõnastikke ja teabevahendeid kasutama, lihtsamaid tarbekirja vorme täitma. Jätkuvalt kujundatakse keele kõiki osaoskusi.

Õppesisu ja –tegevus

Inglise keele tundides käsitletavat teemad:

Kordamine.

Eelmisel õppeaastal õpitud materjali kordamine.

Unit 12. Mida sa teed pärast tunde? (What do you do after classes?).

What / When / Where

Who / How / Why

What do ...? / What does ...?

Hobbies

Letter

Let's ...

Unit 13. Valge Pilv (White Cloud).

First / second / third

Do ... /Does ...?

I live ... /I don't live ...

Nature

How do you spell it?

Unit 14. Mis kuupäev täna on? (What date is it today?).

Fourth, fifth, ... hundredth

Seasons

Months

Dates

Unit 15. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 11-14

Unit 16. Kas siin ligidal on kauplus? (Is there a shop near here?).

There is ... / there are ...

Next to / between / in / near

Town / places

How can I get to ...?

Sports

Unit 17. Mina elan (mu aadress on) Kõrge tänav 34 (I live at 34 High Street).

Opposite / behind / in the middle of / in front of

Home

Furniture

Unit 18. Ma olen pikem kui mu vend (I'm taller than my brother).

Small /smaller

Wolf / wolves

Animals

Unit 19. Kevad on siin! (Spring is here).

Often

More beautiful

Summer activities

Unit 20. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 16-19.

Unit 21. Jõulud tulevad (Christmas is coming).

I would give ...

Christmas cards

Unit 22. Häid Jõule! (Merry Christmas).

Christmas

What's your favourite ...?

On Christmas Day ...

Unit 23. Sõbrapäev (Valentine's Day).

Friends

We both ...

Family

Kordamine.

Õppeaasta jooksul õpitud materjali kordamine.

Tunnis toimuvad tegevused:

- Eelmisel õppetunnil õpitu kordamine
- Uute sõnade hääldamine
- Uute sõnade kirjutamine
- Teksti kuulamine lindilt/CD-lt
- Teksti lugemine õige hääldusega, tõlkimine
- Küsimustele vastamine
- Laulmine kas CD või DVD saatel
- Töövihiku täitmine
- Väike kirjalik test
- Inglise keeleõppe filmi vaatamine

- Suuliste vastuste hindamine
- Kordamine

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lühidialoogidest ja tekstidest;
- 2) saab aru lühikestest lihtsatest tekstidest (postkaardid, teeviidad, teated, sõnumid) ja leiab neist vajaliku teabe;
- 3) saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest;
- 4) osaleb lihtsates lühikestes igapäevaelulistes suhtlussituatsioonides;
- 5) saab aru olulisest teabest olmetekstides (menüü, juhendid, lihtsamad küsimustikud);
- 6) kirjeldab suuliselt oma tegevusi igapäevaelulistes situatsioonides.

Kasutatavad õppematerjalid

- Ülle Kurm. „I love English“. Student's book 2. Kirjastus „Koolibri“. Tallinn, 2001.
- Ülle Kurm. „I love English“. Workbook 2. Kirjastus Studium. Tartu, 2004.
- Kassett. Ülle Kurm. „I love English 2“. Koolibri Publishers Ltd 1998.
- Suliko Liiv. „Inglise keel grammatika“. Kirjastus Ilo. Tallinn, 2006.
- Numbers and counting. Picture cards. A Penguin Company. Great Britain, 2005.
- „English with music“, CD. Kirjastus Koolibri. 2007.
- CD „Early bird“. Songs 1. LOGICO. Finken.
- DVD video „Favourite action songs and rhymes“. A Poquito Production. 2005.
- DVD video „Top songs 1“. Oxford University Press. 2005.
- DVD video „Top songs 2“. Oxford University Press. 2005.
- Kassett „Fairy tales“. Penguin young readers. Pearson Education Ltd. Penguin Books Ltd 2000.
- A W Frisby „Longman's first English dictionary“. Longmans, Green and Co Ltd 1968.
- Interactive DVD „Real time“ Elementary. Pearson Education Ltd 2010.
- DVD „London“. Pilot Film and TV Productions Ltd 2004.
- DVD „Tallinn“.
- Erinevad inglisekeelsed laulud.
- Lauamäng „Euroopa“ – erinevad Euroopa riigid, riigilipud, pealinnad.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline maailma kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa Liidu riikide võrdlev tabel koos riigilippudega.

Inglise keele ainekava 9. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Keeletunnis arendatavad üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus ja suhtluspädevus.

Kujundatakse ja kinnistatakse võõrkeele alaseid (jätkuvalt integreeritult teiste õppeainete ja huvitegevusega) teadmisi ning oskusi, mis aitavad õpilastel toime tulla edaspidises iseseisvas elus.

Põhiülesandeks jääb endiselt kõnekeele arendamine. Sellest tulenevalt kujundatakse kõnest ja tekstist arusaamist, ergutatakse kõnelemissoovi eluliselt vajalikes situatsioonides, õpetatakse orienteeruma igapäevases võõrkeelses teabes, iseseisvalt sõnaraamatuid, vestlussõnastikke ja teabevahendeid kasutama, lihtsamaid tarbekirja vorme täitma. Jätakuvalt kujundatakse keele kõiki osaoskusi.

Õppesisu ja –tegevus

Inglise keele tundides käsitletavat teemad:

Kordamine.

Eelmisel õppeaastal õpitud materjali kordamine.

Unit 1. Kuidas on eesti keeles sõna „remember“? (What’s the Estonian for „remember“?).

Be (am, is, are)

Have got / has got

Do you ...?

My English book

New school-year

Unit 2. Nad räägivad inglise keelt (They speak English).

I’m / I’m not

And / because / but

There is / are

Is / are there ...?

The United Kingdom

England, Scotland, Wales, Ireland

Capitals, symbols

North of ...

Unit 3. Ameerikas on kõik suur (Everything is big in America).

Big – bigger

Colourful – more colourful

Let’s ...

Unit 4. Nad räägivad ka inglise keelt (They also speak English).

Too many / few

Very many / few

Next to / around

In front of / behind

Between / above

I like / she likes

I don't / she doesn't like

Canada

Australia

New Zealand

Estonia

Unit 5. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 1-4.

Unit 6. Kes on tugevam? (Who is the strongest?).

The biggest

The most colourful

My Day

Why don't we/you ...

Languages

It'spast / to ...

Unit 7. Milline su õde välja näeb? (What's your sister like?).

My father is a ...

He has got ...

Father's car

What's she like?

She is ...

She likes ...

Unit 8. Kas sa olid eile kodus? (Were you at home yesterday?).

I was / you were

Were you ...?

Yes, I was / No, I was not.

Yesterday

Last year / month / week

I was born in 1984

I was absent / on duty / late

Unit 9. Õnnelik rohutirts (The happy grasshopper).

I played

I went

Could you ... when you were?

Unit 10. Kokkuvõte (Round-up).

Kordamine – Unit 6-9.

Unit 11. Maryl oli väike lambatall (Mary had a little lamb).

Once / twice

And / because / but / so

Have you got ...? / Do you have ...?

Have breakfast / a swim

This year / last year

Could you ...?

Unit 12. Vilepillimängija (The Pied Piper).

He didn't ...

Telling the way

Vegetables, fruits, berries.

Garden

Kordamine.

Õppeaasta jooksul õpitud materjali kordamine.

Tunnis toimuvad tegevused:

- Eelmisel õppetunnil õpitu kordamine
- Uute sõnade hääldamine
- Uute sõnade kirjutamine
- Teksti kuulamine lindilt/CD-lt
- Teksti lugemine õige hääldusega, tõlkimine
- Küsimustele vastamine
- Laulmine kas CD või DVD saatel
- Töövihiku täitmine
- Väike kirjalik test
- Inglise keeleõppe filmi vaatamine
- Suuliste vastuste hindamine
- Kordamine

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa(de) kultuurist;
- 2) saab aru lihtsatest dialoogidest, väga lühikestest juttudest, teadetest ja sõnumitest tuttavatel teemadel, mis on seotud igapäevaeluga;
- 3) loeb sageli kasutatava sõnavaraga lühikesi tekste ja faktilist infot sisaldavaid tekste (kuulutused, isiklikud kirjad), leiab tekstis sisalduvat infot;
- 4) tutvustab suuliselt ennast, oma huvisid ja oma pereliikmeid, kirjeldab lähiümbrust ja tegevusi õpitud sõnavara lausemallide piires;
- 5) kirjutab lühikesi ja lihtsaid tekste: erinevat tüüpi sõnumeid, kirjeldusi, minevikus toimunud tegevusi, kirjeldab oma tundeid ja arvamusi.

Kasutatavad õppematerjalid

- Ülle Kurm. Mare Jõul. „I love English“. Student's book 3. Kirjastus Koolibri. Tallinn, 2001.
- Mare Jõul. Ülle Kurm. „I love English“. Workbook 3. Kirjastus Studium. Tartu, 2007.
- Kassett. Ülle Kurm. „I love English 3“. Kirjastus Studium 2003.
- Suliko Liiv. „Inglise keel grammatika“. Kirjastus Ilo. Tallinn, 2006.
- Numbers and counting. Picture cards. A Penguin Company. Great Britain, 2005.
- „English with music“, CD. Kirjastus Koolibri. 2007.
- CD „Early bird“. Songs 1. LOGICO. Finken.
- DVD video „Favourite action songs and rhymes“. A Poquito Production. 2005.
- DVD video „Top songs 1“. Oxford University Press. 2005.
- DVD video „Top songs 2“. Oxford University Press. 2005.
- Kassett „Fairy tales“. Penguin young readers. Pearson Education Ltd. Penguin Books Ltd 2000.
- A W Frisby „Longman's first English dictionary“. Longmans, Green and Co Ltd 1968.
- Interactive DVD „Real time“ Elementary. Pearson Education Ltd 2010.
- DVD „London“. Pilot Film and TV Productions Ltd 2004.
- DVD „Tallinn“. TEA kirjastus.
- Liljana Skopinskaja „Let's keep talking“ inglise kõnekeele õpik. TEA kirjastus.
- Berlitz'i vestmik. Inglise keel. CD. TEA Kirjastus. Tallinn, 2006.
- Jane Wightwick. 15 minutit inglise keelt. Kirjastus Koolibri. Tallinn, 2006.

- G. Jako. Eesti–soome–vene vestlussõnastik. Kirjastus Valgus.
- Heli Tooman, Enn Veldi. Inglise-eesti ja eesti-inglise turismisõnastik. Kirjastus Studium. Tartu, 2006.
- Erinevad inglisekeelsed laulud.
- Lauamäng „Euroopa“ – erinevad Euroopa riigid, riigilipud, pealinnad.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline maailma kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa Liidu riikide võrdlev tabel koos riigilippudega.

Loodusõpetus

Õppeaine kirjeldus

Loodusõpetuse ainekogu moodustab kõik see, mis last igapäevaelus ja lähikonnas ümbritseb. Klassi klassi materjal avardub, võimaldades õpilastel mõista kohaliku seotust globaalsega. Oluline osa on elukeskkonda säästvate väärtushinnangute ja hoiakute kujundamisel. Teematiliselt võib ainekogu jagada loodus-geograafia- ja sotsiaalteemadeks. Loodusteemadel on abiõppes mõnevõrra suurem osakaal kui tavaõppes. Loodusõpetuse vahendusel kujundatavad kujutlused lähemast ümbrusest on kõige otsesemalt seotud teiste samal ajal õpetatavate ainetega. Neid kujutlusi vajavad õpilased lugemispalade sisu mõistmiseks, õigekirjaharjutusi tehes ja matemaatika tekstülesandeid lahendades. Selline koduloolisuse põhimõtete rakendamine võimaldab jõukohastada lastele õppimist tervikuna. Käsitletakse ka loodusgeograafiat, inim-, poliitilist ja majandusgeograafiat, kus on oluline osa õpilaste loodusteemadliku maailmapildi kujunemisel. Loodusõpetuse õppimise tulemusena peaks õpilastel kujunema võimalikult ülevaatlik pilt maakeral toimuvatest loodus-, majandus-, poliitilistest ja rahvastikuprotsessidest. Peale klassiruumis toimuvate õppetundide korraldatakse tunde vastavalt õppeülesandele ja võimalustele ka vabas looduses, muuseumis. Õpetamisel on võimalik kasutada mitmesuguseid metoodilisi võtteid, sealhulgas loodusvaatlusi, õppekäike ja ekskursioone, praktilist uurimist ja tegevust looduses. Füüsikaliste ja keemiliste nähtuste tutvustamisel on oluline nende nähtuste tähenduse selgitamine nii looduses kui ka praktilises elus.

Lihtsustatud õppe tasemel õppivaid lapsi iseloomustab tunnetustegevuse ja kõne piiratud areng, seetõttu peab loodusõpetuse õppe-metoodiline korraldus lähtuma esemelise õpetuse põhimõttest. Õpetus peab võimaldama lastel ümbritseva tundaõppimisel ühendada erinevad tunnetusmeeled. Kui õpitavat pole võimalik tutvustada objekti (nähtuse) loomulikus keskkonnas, tuleb õpetus materialiseerida ja näitlikustada. Oluline osa on demonratsioonkatsetel ja lihtsatel praktilistel töödel. Loodusõpetus ei saa olla tegelikkuse ümberjutustamine, vaid tegelikkuse mitmekülgne, laste sensoorseid protsesse kaasav tunnetamine, mis muudab õppimise last tervikuna arendavaks

Loodusõpetus on propedeutiline aine mitmetele edaspidi õpitavatele õppeainetele.

Õpetuse eesmärgid

Loodusõpetuse õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- tunneb ära kodukoha ja Eesti loodusobjekte;
- oskab looduses käituda, huvitub looduse tundmisest;
- mõistab inimtegevuse mõju keskkonnale, väärtustab keskkonnasäästlikku eluviisi ning säästvat tarbimist; teab looduskaitse põhimõtteid;
- teab ohutusreegleid ja käitub ennast ja teisi säästvalt vastavalt keskkonna tingimustele;
- hangib loodusteaduslikku teavet, kasutades tekste, plaane, kaarte, mudeleid ning viies läbi vaatusi ja katseid: sõnastab saadud teavet, teeb märkmeid ja edastab neid graafiliselt suuliselt ja kirjalikult.

Lõiming

Oskused ja mõisted korduvad järgnevates klassides või kooliastmetel, iga järgnev kogemus toetub eelnevale. Klassist klassi materjal avardub.

1.-2. klassis moodustab loodusõpetuse ainekogu last ümbritsev keskkond, õppida loomulikus keskkonnas (õppekäik, õuetund), praktilise tegevuse (näitkatsed, praktilised tööd jms) ja didaktilise mängu kaudu.

3.-5. klassis tuginetakse õppetegevuses varem omandatud teadmistele, oskustele ja hoiakutele, õpitakse tundma kodukoha loodust. Seoses õpilaste vaatlus- ja lugemisoskuste arenemisega, hakkab järk-järgult suurenema õppe- ja teabeallikate tekstide, jooniste, kaartide jms materjali kasutamine osakaal. Endiselt jäävad õppetegevuses olulisele kohale näitvahendid, katsed ja praktilised tööd.

6- 7. klassis luuakse kujutlus Eesti loodusest. Tõuseb ka uurimuslike oskuste kujundamise osakaal.

8.-9. klassis luuakse kujutlus Euroopa ja maailma loodusest. Omandatakse teadmisi universumist ja planeet Maa mitmepalgelisusest. Võrdluses maailma ja Euroopa riikidega süvendatakse teadmisi Eestist ning kujundatakse arusaam Eesti seostest Euroopa ja maailmaga. Terviklik kujutlus maailmast sisaldab ka teadmisi inimese anatoomiast, erinevatest rassidest ja rahvustest ning igapäevaelus esinevatest füüsikalistest ja keemilistest nähtustest/protssidest.

Loodusvaldkonna moodustavad õppeained, mis baseeruvad loodust uurivatel teadustel: loodusõpetus, geograafia, keemia, füüsika. Valdkonnasiseselt seob loodusaineid kõige üldisem taotlus: õpilaste loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujundamine.

Loodusteaduslike teadmiste lõimiseks lahendatakse lõimivaid ülesandeid, tehakse uurimuslikke töid, projektteid jm. Õpilane oskab õpetaja abiga sõnastada küsimusi või -hüpoteese, mida on võimalik katse teel kontrollida; kavandada katseid andmete kogumiseks; läbi viia praktilisi töid kasutades mõõteriistu ja katseseadmeid ohutult; analüüsida andmeid; teha järeldusi tulemuste ja teaduslike arusaamade põhjal; sõnastada üldistusi ning esitada tulemusi.

Tähtis on, et uurimuslikud tööd on kavandatud erinevaid õppeaineid siduvana ja tööde juhendid on erinevates õppeainetes koostatud sama skeemi kohaselt:

- 1) Lugu, millest saavad õpilased ideid uurimisküsimuse püstitamiseks või uurimisküsimuse mõistmiseks;
- 2) Oletus, ennustus või hüpotees;
- 3) Eksperimentaalse uurimuse korral katse kavandamine (katse skeem, muudetav karakteristik, muutuv karakteristik, olulised karakteristikud, mille jäävus on vajalik tagada);
- 4) Katse ja mõõtmine;
- 5) Tulemuste tabuleerimine ja tulemuste töötlemine, mis saadakse ühisarutelu tulemusena, graafiline esitus;
- 6) Katsetulemuste põhjal järelduse tegemine õpetaja abiga;

Lõiming valdkonnaväliste õppeainetega arendab õpilaste võimet ühes õppeaines saadud teadmisi ja oskusi üle kanda teiste õppeainete konteksti. Lõiming valdkonnaväliste õppeainetega toimub ainetevaheliste seoste, üldpädevuste ja läbivate teemade kaudu.

I-V klassini on otstarbekas õpetamisel lähtuda üldõpetuse põhimõtetest. Õpitulemused saavutatakse tulemuslikumalt, kui looduslaseid teemasid käsitletakse lõimitult erinevates ainetundides. VI-IX klassis on võimalik teha mitmeid õppeaineid lõimivaid projekte.

Matemaatikaalaste teadmiste abil õpetatakse loodusnähtusi ja -objekte võrdlema, sobitama ja rühmitama. Loodusõpetuse praktilistes töodes tuleb suunata õpilasi loendama, mõõtma, vaatlustulemusi tabelisse kandma, lihtsaid graafikuid koostama. Plaani õppimine loodusõpetuses seostub tasandiliste kujundite õppimisega.

Emakeelelastele teadmiste toetudes õpitakse loodusnähtusi ja -objekte kirjeldama. Kujundatakse suuliselt esitatud korralduste mõistmise ja täitmise oskus. Häid võimalusi ühiste õpitulemuste saavutamiseks leiab õppekäikudest ja teistest praktilistest tegevustest.

Inimeseõpetuses on põhiohk hoiakute kujundamisel ja loodusõpetus pakub elulisi situatsioone, mis võimaldab elulähedast ainekäsitlust, nagu arutelusid, juhtumi analüüsi jm hoiakuid kujundavaid õpitegevusi.

Loodusõpetuses kirjeldab õpilane vaadeldavaid objekte. Vaatlustulemused vormistatakse sageli joonistamise kaudu. Kunstiõpetus võimaldab õpetada vaatlust hoopiski sügavamalt kui loodusõpetus.

Muusikas saab õpitavaid muusikapalu valida loodusnähtustega kooskõlas; õppides puud, saab laulda vastavate puude ja nendega seotud elustiku laule.

Loodusteaduste omandamist ja kinnistamist saadab käeline tegevus loodus- või tööõpetuse tunnis: vaatlusaluse objekti voolimine, joonistamine (šabloon järgi), värvimine, lõikamine, rebimine ja kleepimine, seoseid ja suhteid kajastava pildiseeria järjestamine sisu järgi.

Loodusõpetuse üks põhilisi eesmärke on loodust hoidva käitumise kujunemiseks sobiva õpikeskkonna loomine ja uurimuslikud tegevused nii ruumisõppes kui ka õuesõppes loovad sellise õpikeskkonna.

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine— Elukestev õpe loodusõpetuse kontekstis tähendab, et õppimises keskendutakse oluliste oskuste omandamisele, hoitakse vajalikul tasemel eustressi (hoidutakse õppimises liigsest stressist). Õppimises kui individuaalses protsessis näidatakse õpilastele tema saavutusi positiivses võtmes. Tähelepanu all on positiivne hoiak loodusõpetuse õppimise suhtes.

Loodusega seotud elukutsete soosimine toimub looduse vastu huvi tundmise kaudu. Samuti on tähtis, et loodusega seotud elukutsetega inimesed, kellega õpilased kohtuvad, on oma elukutsest vaimustunud. Õppekäigul, tutvutakse lähiümbruse töömaailmaga.

„Keskond ja jätkusuutlik areng—. Loodusõpetus tervikuna on suunatud antud läbiva teema käsitlemisele. Õppimises tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus—. Kodanikualgatus võiks olla seotud probleemide lahendamisega. Õppekäikudel märkavad õpilased, või juhivad õpetaja neid märkama, kitsaskohti ja suunab õpilasi arutlema nende kitsaskohtade likvideerimise vajalikkuse üle. Parima tulemuse saab, kui arutus on seotud õpilaste eluoluga. Ettevõtlikkuse võiks siduda inimeste vabatahtliku tegevusega.

„Kultuuriline identiteet—. Teemad „Planeet Maa— ja „Elu mitmekesisus Maal— ja praktiline töö „Läänemere probleemide analüüsimine, tuginedes erinevatele allikatele— võimaldavad näidata, et maakera eri paikades elavatel inimestel on erinevad elutingimused, millest lähtuvad ka kultuurilised erinevused.

„Teabekeskond—. Loovate tööde kavandamisel ja ainealaste projektide käigus areneb teabe leidmise oskus, ka suhtlemisoskus. Info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust.

„Tehnoloogia ja innovatsioon—. Antud läbiva teema raames tutvutakse ainete omadustega, õpitakse mõõtma pikkust, massi, temperatuuri, kiirust. Tehnoloogiaga on seotud elekter ja magnetism, toiduainete töötlemine (koostöös kodundusega). Infotehnoloogia vallas toimub õuesõppe ja uurimuslike tööde käigus kogutud teabe töötlemine.

„Tervis ja ohutus—. Loodusõpetuse teema „Inimene— on otseselt seotud antud läbiva teemaga. Tähtis on arutada tervisliku toitumise üle, tehes seda koos inimeseõpetuse ja kodundusega. Kõikides õuesõppe tundides pööratakse tähelepanu võimalikele ohtudele, arutatakse ohuolukordi ja tehakse eakohaseid otsuseid ohtude vältimiseks ja tegutsemiseks ohtu sattumise korral. Teema „Elekter ja magnetism— raames käsitletakse elektriohutust. Teemas „Liikumine— käsitletakse ohuolukordade vältimist liikluses ja tegutsemist ohtu sattumise korral. Praktilistes töödes pööratakse tähelepanu ohuallikatele ja ohutule käitumisele. Klassis peaksid olema asjakohased postriid, mida võivad ka õpilased valmistada.

„Väärtused ja kõlblus—. Peamiseks väärtuseks, mida loodusõpetuses kujundatakse, on loodus, selle säästmine ja looduse tundmaõppimine. Tähtis on kujundada hoolimist elusolenditest ja nende vajadustest. Oluline väärtus on ka looduse mitmekesisus ja ilu. Õppekäikudel jälgitakse turvalist liikumist looduses, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast. Väärtuste kujundamine toimub arutelude kaudu. Inimeste loodust kahjustavale mõjule järgneva hinnangu. Õppeprotsessis peetakse silmas ka inimlike väärtusi, nagu õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust.

Seosed õppekava üldpädevustega

Loodusõpetuse teemade õppimine arendab kõiki üldpädevusi.

Õpipädevust arendatakse loodusobjektide kirjeldamise ning uurimise kaudu. Õpilased omandavad koostöös õpetajaga oskused leida loodusteaduslikku infot, sõnastada probleeme, planeerida ja teha katseid või vaatlusi ning teha kokkuvõtteid.

Suhtluspädevust arendab keelekasutus, arusaamine suulistest ja kirjalikest korraldustest, erinevate tekstide mõistmine ja kasutamine. Suhtluspädevuse arendamine toimub ka loodusnähtuste- ja objektide kirjeldamise kaudu. Olulisel kohal on vaatlus- ja katsetulemuste korrektne vormistamine ning kokkuvõtte suuline ja kirjalik esitus.

Ettevõtlikkuspädevust arendab uurimuslike tööde tegemine, kus püstitatakse uusi probleeme, mis seejärel põhjendatakse või ümber lükatakse. Ettevõtlikkuspädevust arendab ka õpilaste aktiivne osalemine loodusõpetuse teemadega seotud projektõppepäevadel (nt Õunapäev), kus õpilased ise loodustooteid toodavad (õunamahl, õunamoos) või pakendavad (õunakrõpsud, nurmenukutee).

Kultuuri- ja väärtuspädevust arendavad õpilaste ühine tegevus, rühmatööd ja praktilised tegevused. Kujundatakse positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, arendatakse huvi loodusteaduste vastu.

Sotsiaalne pädevus kujuneb, kui ühiselt õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamust kaitsma. Õpilastes kujundatakse vastutustunnet ja koostööoskusi. Oluline on koollis- ja klassi reeglitest ning muudest kokkulepetest kinnipidamine.

Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse uurimusliku õppe kaudu, kus kasutatakse mõõtmist ja võrdlemist info kogumisel. Oluline on loodusnähtuste ja -objektide võrdlemine, sobitamine ja rühmitamine. Praktilistes tegevustes õpivad õpilased loendama, mõõtma, vaatlustulemusi tabelisse kandma ja lihtsamaid graafikuid ning diagramme koostama.

Digipädevust kujundab esitluste, referaatide ja interaktiivsete mängude ning viktoriinide tegemine. Loodusõpetuses kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, säilitamiseks ja esitamiseks. Loodusõpetuse tundides on näitlikkustamise eesmärgil soovitatav järgmiste keskkondade kasutamine : <http://bio.edu.ee/>, <http://mudelid.5dvision.ee> , <http://www.looduskalender.ee/n/>, <http://www.loodusheli.ee/>, <https://www.eenet.ee/EENet/kaamerad>

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Loodusõpetuse ainekava 3. klassile

Maht

70 tundi, sh 1 õppekäik Harku metsa (RMK)

Rõhuasetused

3.klassis tuginetakse õppetegevuses varem omandatud teadmiste, oskuste ja hoiakutele. Varemõpitule toetudes jätkatakse õpilaste loodusteadliku maailmapildi kujundamist ja seostatakse saadud teadmisi teistes õppeainetes omandatuga.

Arendatakse ning süstematiseeritakse tajusid (eelkõige nägemis- ja ruumitaju) ning kujutlusi. Arendatakse esemete/objektide ning nende osade äratundmist, terviku jaotamist osadeks, osade ühendamist oluliste (iseloomulike) ja mitteoluliste (individuaalsete) tunnuste alusel.

Vaadeldakse looduses toimuvaid ajalisi muutusi, erinevate loodusosade omavahelist seotust, tutvutakse loodushoiu põhimõtetega.

Pööratakse tähelepanu loodushoiule. Kujundatakse keskkonda säästvaid hoiakuid ja väärtushinnanguid. Eesmärgiks on arendada õpilastes soovi osaleda keskkonnaprobleemide ennetamisel ja lahendamisel.

Õpitegevuses kasutatakse esemete ja loodusobjektide ning -nähtuste vaatlemist (sh demonstratsioonkatsed), terviku ja selle osade eristamist, võrdlemist, rühmitamist ja kirjeldamist esitatud kava järgi (5–6 lauset).

Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisi ja kommunikatiivseid võimalusi (looduslooline teabekirjandus, DVD- ja videofilmid, televisiooni- ja raadiosaated).

3. klassis õpitakse tundma kodukoha kultuuriloolist minevikku, omandatakse elementaarne arusaamine Eesti Vabariigi riiklikust struktuurist.

Õppesisu ja –tegevus

Sügis (24 ainetundi)

Sügisene pööripäev. Õhu jahenemine ja selle põhjused. Riietus ja tegevused. Loodus hilissügisel.

Välis- ja toatermomeeter. Õhutemperatuuri mõõtmine, termomeetri näidu lugemine ja märkimine. Ilmavaatlustabeli koostamine.

Tuul: nõrk tuul, tugev tuul, torm. Pilved ja sademed.

Rändlinnud. Kogunemine parvedesse ja äralend, äralennu põhjused, ohud teekonnal.

Sügisene mets: sammal, rohttaimed, seened, metsamarjad, põõsad, puud (lehtpuud ja okaspuud).

Rukis - leivavili: rukkitaime, rukkiterad, rukkijahu; rukki külvamine; rukkioras.

Köögiljad. Köögiviljataimede äratundmine, kirjeldamine, võrdlemine, kasvatamise selgitamine. Taime osad: juur, vars, lehed, viljad.

Kodu. Kodupaik - osake Eestist. Koduümbruse loodus. Eesti suuremad linnad. Tallinn - Eesti pealinn.

Aeg . Ajajaotus: aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut. Aastas on 12 kuud. Kalender. Kellaaja sõnastamine ja märkimine

Talv (20 ainetundi)

Talvine pööripäev, talvekuud. Talvine riietus ja tegevused.

Õhutemperatuur: külmakraadide lugemine termomeetrilt, märkimine ilmavaatlustabelisse. Erinevad talveilmad: tuisk, sula, lumeta talv.

Vesi talvel. Lume teke, lume tähtsus looduses. Vee jäätumine; jää tekkimine veekogudele. Ohutusnõuded jääle minekul.

Talvine koduümbrus.

Loomad ja linnud talvel. Metsloomad: välisehitus, elupaik, eluviis, toit. Eestis talvituvad linnud: välisehitus, elupaik, toit. Lindude toitmine talvel. Loomade ja lindude jäljed lumel.

Metsatööd talvel: metsaraie; ehituspuidu varumine; küttepuidu varumine; puidu töötlemine.

Kevad (22 ainetundi)

Kevadine pööripäev. Õhutemperatuur öösel ja päeval, temperatuuride võrdlemine.

Kevad loomariigis. Karvavahetus, poegade sünd ja areng. Rändlindude saabumine, pesitsemine, haudumine, hoolitsemine poegade eest.

Kalad, konnad, putukad: välisehitus, liikumisviisid, elupaigad, toit.

Kevadlilled looduses ja koduaias: ehitus, tundmine, mõned kasviseärasused. Sibullilled. Näsiiniin - mürgine taim.

Taime areng seemnest.

Köögiljataimed- seemnete vaatlus, kirjeldamine, võrdlemine, äratundmine. Seemnete külv, tärkamine.(4)

Suvi (4 ainetundi)

Suvine pööripäev. Sukekuud.

Suvised tegevused ja ohud.

Soovitusi õppetegevuseks

- Õuesõppetunnid kooliõues (aastaajaliste erinevuste vaatlemine, ilmavaatlused, taimede ehitus, putukad)
- Õppekäik talvisesse metsa (RMK)

- Vee külmumise ja jää sulamise vaatlemine, sulava lume temperatuuri mõõtmine.
- Loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus.
- Loomade ja lindude jala- ning tegutsemisjälgede vaatlemine, kirjeldamine.
- Seemnete külv, tõusmete eest hoolitsemine.
- Paberjätmete sorteerimine ja taaskasutamine.

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- kirjeldab vaadeldavaid objekte 3–5 lausega;
- võrdleb vaadeldavaid objekte võrdlusplaani alusel (õpetaja suunamisel);
- eristab ja nimetab tundmaõpitud taimi, loomi, linde nii looduses kui ka pildil; määratleb nende kuuluvusrühma;
- kirjeldab õpitud loomade ja lindude välimust ja nende elutegevuse seost aastaajaga (kuni 5-sõnaliste lihtlausetega);
- mõistab termomeetri näitu;
- toob välja õpitud põhjuslikke seoseid looduses;
- loetleb kuude nimetusi ja teab nende järgnevust;
- nimetab aastaegadele omaseid tunnuseid eluta looduses, taime- ja loomariigis; ilmastikus;
- loetleb taimede kasvatamiseks vajalikke töid koduaias;
- nimetab meie metsades kasvavaid leht- ja okaspuid ning nende mõningaid kasutusvõimalusi.

Kasutatavad õppematerjalid

- „Loodusõpetus tööraamat 1. Klassile“ H. Karik, A. Saar, K. Sirel 1. Ja 2. Osa Koolibri 2004
- „Loodusõpetus I klassile“, O. Nilson, H. Karik, A. Saar. Koolibri 1996
- „Loodusõpetus. Õpik-Tööraamat 1.klass“, T. Elvisto, K. Maaste, V. Laug. Avita 2001

Loodusõpetuse ainekava 4. klassile

Maht

70 tundi sh 1 õppekäik loomaaeda

Rõhuasetused

4. klassis tuginetakse õppetegevuses varem omandatud teadmiste, oskuste ja hoiakutele. Varemõpitule toetudes jätkatakse õpilaste loodusteadliku maailmapildi kujundamist ja seostatakse saadud teadmisi teistes õppeainetes omandatuga.

Arendatakse ning süstematiseeritakse tajusid (eelkõige nägemis- ja ruumitaju) ning kujutlusi. Arendatakse esemete/objektide ning nende osade äratundmist, terviku jaotamist osadeks, osade ühendamist oluliste (iseloomulike) ja mitteoluliste (individuaalsete) tunnuste alusel.

Vaadeldakse looduses toimuvaid ajalisi muutusi, erinevate loodusosade omavahelist seotust, tutvutakse loodushoiu põhimõtetega.

Pööratakse tähelepanu loodushoiule. Kujundatakse keskkonda säästvaid hoiakuid ja väärtushinnanguid. Eesmärgiks on arendada õpilastes soovi osaleda keskkonnaprobleemide ennetamisel ja lahendamisel.

Õpitegevuses kasutatakse esemete ja loodusobjektide ning -nähtuste vaatlemist (sh demonstratsioonkatsed), terviku ja selle osade eristamist, võrdlemist, rühmitamist ja kirjeldamist esitatud kava järgi (5–6 lauset).

Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisi ja kommunikatiivseid võimalusi (looduslooline teabekirjandus, DVD- ja videofilmid, televisiooni- ja raadiosaated).

4. klassis õpitakse tundma kodukoha kultuuriloolist minevikku, omandatakse elementaarne arusaamine Eesti Vabariigi riiklikust struktuurist.

Õppesisu ja –tegevus

Kodu (4 ainetundi)

Linna ja maakodu. Talu: hooned, maad (aed, põld, heinamaa, karjamaa, mets). Koduloomad ja nende kasulikkus. Maatööd (põlluharimine, loomapidamine jms).

Eluta loodus (26 ainetundi)

Õhk. Hapnik ja süsihappegaas õhu koostises. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhu soojenemine ja jahtumine. Puhas ja saastunud õhk, puhta õhu tähtsus, puhas õhk ruumis.

Vesi. Vesi looduses, vee kasutamine igapäevaelus, tähtsus elusolenditele. Joogivee omadused, võrdlus sademete ja veekogu veega. Vee olekud ja nende muutumine. Vee keemine ja keemistemperatuur. Vee aurumine. Vee külmumine ja jää sulamine. Veekogud erinevatel aastaegadel. Vee ringkäik looduses. Vee reostumine. Vee säästlik kasutamine kodus ja koolis.

Soovitusi õppetegevuseks

-Õhu- ja veetemperatuuri mõõtmine.

-Joogivee võrdlemine sademetest saadud vee või veekogu veega.

-Katsed: vee olekute muutumine

Valgus ja soojus (8 ainetundi)

Valgus- ja soojusallikad. Valguse ja soojuse tähtsus elusolenditele. Maa: esmane tutvus gloobusega. Päeva ja öö vaheldumine. Päikese teekond taevavõlvis erinevatel aastaegadel: soojustingimuste muutumine, öö ja päev.

Soovitusi õppetegevuseks

- Gloobuse ja selle pöörlemise vaatamine.
- Gloobuse ja taskulambiga öö ja päeva vaheldumise demonstreerimine.

Elusloodus (40 ainetundi)

Maismaataimed: välisehitus (puu, põõsas, puhmas, rohttaim) mitmekesisus, eluks vajalikud tingimused; Taime areng seemnest, arenguks vajalikud tingimused, seemnete levik. Mulla tähtsus taimedele.

Kultuurtaimed: ilu-, köögivilja- ja viljapuuaias, põllul-tundmine, nimetamine, kasvamise iseärasused; Üheaastased ja mitmeaastased taimed.

Veetaimed: välisehitus, mitmekesisus, eluks vajalikud tingimused;(14)

Soovitusi õppetegevuseks

- Uurimus taime kasvu sõltumine soojusest, valgusest ja mulla niiskusest.

Maismaaloomad (Imetajad, linnud, roomajad, selgrootud loomad)-välisehitus, liikumine, areng, toitumine, mitmekesisus, elupaigad.

Veeloomad (kalad, kahepaiksed, selgrootud loomad)- välisehitus, liikumine, areng, toitumine, mitmekesisus, elupaigad.

Vee- ja maismaaloomade erinevused

Eluviisid. Erinevate loomade eluviisid (üksikult, karjadena, parvedena).

Soovitusi õppetegevuseks

- Õppekäik loomaaeda
- Loomade välimuse ja eluviisi uurimine (pildid, teatmeteosed, internet vm)
- Plakatite koostamine erinevatest loomarühmadest.
- Seeriapiltide järjestamine loomade arengust (tugisõnade abil)

Seened- Kübaraga seened: välisehitus (kübar, jalg, seeneniidistik) Söögiseened ja mürgised seened. (3)

Organismide kooselu - Toiduahelad.

Soovitusi õppetegevuseks

-Toiduahelate koostamine.

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- viib iseseisvalt läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ja täidab vastavat tabelit (juhendamisel);
- võrdleb loodusobjekte ja -nähtusi võrdlusplaani alusel;
- kirjeldab võrdlemise põhjal lihtlausetega kuni kolme objekti;
- jälgib õpetaja suunamisel demonstratsioonkatsetes ja laboratoorsetes töödes toimuvat ja kirjeldab seda;
- rühmitab õpitud taimi ja loomi erinevate tunnuste alusel;
- teab looduse jagunemist elus ja eluta looduseks, nende omavahelist seost;
- eristab kultuurtaimi ja toob näiteid;
- nimetab kodukohas enamlevinud kultuurtaimede nimetusi ja nende kasvamise iseärasusi;
- loetleb taimede eluks vajalikke tingimusi;
- nimetab ja toob näiteid õhu, vee ja mulla peamistest omadustest;
- nimetab vee ja õhu saastumise olulisi põhjusi ja saastumise vältimise/vähendamise võimalusi;
- otsustab termomeetri näitude järgi, kas tegemist on vee/õhu soojenemise või jahtumisega;
- selgitab aastaegadele iseloomulikke muutusi soojus- ja valgustingimustest lähtuvalt;
- hindab õpetaja abiga kohaliku keskkonna seisundit.

Kasutatavad õppematerjalid

- „Loodusõpetuse töövihik 2.klassile“ T. Elvisto jt. Koolibri 1998;
- „Loodusõpetuse töölehed 2. Klassile“ T. Elvisto, M. Kuurme jt. Avita 2007;
- „Loodusõpetus 2. Klassile“ T. Elvisto jt. Avita I osa;
- „Loodusõpetus 2. Klassile“ T. Elvisto jt. Avita II osa;
- Loodusõpetus 3. Klassile K. Sirel I osa

Loodusõpetuse ainekava 5. klassile

Maht

70 ainetundi, sh. 1 õppekäik Pääsküla rabasse

Rõhuasetused

5. klassis tuginetakse õppetegevuses varem omandatud teadmiste, oskuste ja hoiakutele. Varemõpitule toetudes jätkatakse õpilaste loodusteadliku maailmapildi kujundamist ja seostatakse saadud teadmisi teistes õppeainetes omandatuga.

Arendatakse ning süstematiseeritakse tajusid (eelkõige nägemis- ja ruumitaju) ning kujutlusi. Arendatakse esemete/objektide ning nende osade äratundmist, terviku jaotamist osadeks, osade ühendamist oluliste (iseloomulike) ja mitteoluliste (individuaalsete) tunnuste alusel.

Vaadeldakse looduses toimuvaid ajalisi muutusi, erinevate loodusosade omavahelist seotust, tutvutakse loodushoiu põhimõtetega.

Pööratakse tähelepanu loodushoiule. Kujundatakse keskkonda säästvaid hoiakuid ja väärtushinnanguid. Eesmärgiks on arendada õpilastes soovi osaleda keskkonnaprobleemide ennetamisel ja lahendamisel. Koduümbruse keskkonnaprobleemide kõrval käsitletakse 5. klassis ka Eesti keskkonnaprobleeme.

Õpitegevuses kasutatakse esemete ja loodusobjektide ning -nähtuste vaatlemist (sh demonstratsioonkatsed), terviku ja selle osade eristamist, võrdlemist, rühmitamist ja kirjeldamist esitatud kava järgi (5–6 lauset).

Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisi ja kommunikatiivseid võimalusi (looduslooline teabekirjandus, DVD- ja videofilmid, televisiooni- ja raadiosaated).

5. klassis õpitakse tundma kodukoha kultuuriloolist minevikku, süvendatakse arusaamist Eesti Vabariigi riiklikust struktuurist.

Õppesisu ja –tegevus

Mõõtmine ja võrdlemine (3 ainetundi)

Tahked kehad ja vedelikud. Kehade kaalumine. Vedelike koguste ja temperatuuri mõõtmine. Mõõtmistulemuste võrdlemine.

Soovitusi õppetegevuseks

- Kehade kaalumine.
- Vedelike koguste mõõtmine.
- Vedelike temperatuuri mõõtmine.

Elus ja eluta (3 ainetundi)

Elus- ja eluta looduse objektide tunnused. Õpitud taime- ja loomarühmad.

Soovitusi õppetegevuseks

- Looduslike objektide rühmitamine piltide ja sõnasedelite abil.

Gloobus. Plaan ja kaart (6 ainetundi)

Maakera mudel – gloobus. Leppemärgid sh leppevärvid gloobusel ja kaartidel. Eesti looduskaart. Ilmakaared, suundade määramine Eesti kaardil. Põhiilmakaarte määramine kompassi abil ning päikese järgi.

Plaan. Pildi ja plaani/kaardi erinevus. Klassi plaan ja kooliümbruse plaan. Enda asukoha määramine plaanil, objektide äratundmine ja nende asukoha (teiste objektide suhtes) kirjeldamine plaanil.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Põhi-ilmakaarte määramine õues kompassi abil ning päikese järgi (õpetaja abiga).
- Eesti kaardiga tutvumine lauamängude või pusle abil.
- Kooliümbruse erinevate paikade iseloomustamine (nt ilus/ohtlik jne koht) ja nende kaardistamine plaanil kokkulepitud värvide abil; värvidega märgistatud plaani võrdlemine kaaslase omaga, oma arvamuse põhjendamine (õpetaja küsimuste toel)

Pinnavormid kodukohas (2 ainetundi)

Pinnavormid kooliümbruses (tasane maapind, künkas, nõgu, org): vaatlus ja mudeldamine Pinnavormide kujutamine Eesti kaardil.

Soovitusi õppetegevuseks

- Kooliümbruse pinnavormide mudeldamine.

Organismide rühmad ja kooselu (27 ainetundi)

Mets. Metsa tähistamine kaardil. Mets puuliikide järgi (okaspuu-, lehtpuu- ja segamets), elustik vastavat liiki metsas, toiduahelad. Koosluste võrdlus: mets-park, mets-põld.

Veekogu. Veekogud kodukohas. Veekogude tähistamine kaardil. Vee-elustik kodukoha veekogus ja selle kaldal, toiduahelad. Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest.

Soo. Soo tähistamine Eesti kaardil. Soo-elustik (taimed, selgroogsed loomad), toiduahelad. Turvas, selle kasutamine.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Toiduahelate koostamine.
- Ülevaate koostamine ühe loomaliigi kohta: välimus, elupaigad, eluviis, toit, järglaste saamine, looduslikud vaenlased.

Maavarad (4 ainetundi)

Maavarad (liiv, kruus, savi, paekivi ehk lubjakivi, turvas, põlevkivi), nende kasutamine.

Elekter (6 ainetundi)

Elektri tootmine Eestis. Elektri jõudmine elektrijaamast kasutajani. Elektri kasutamine koolis ja kodus, elektriohutus. Vooluring: vooluallikas (patareid), elektripirn, juhtmed, lüliti.

Soovitusi õppetegevuseks

- Lihtsa vooluringi koostamine (abiga) ja toa elektrivõrguga võrdlemine.
- Elektritarbimise jälgimine koolis ja kodus (eeskuju järgi).

Kodukoht eesti vabariigis (9 ainetundi)

Eesti naaberriigid.

Asulad: linn, alev, küla. Eesti suuremad linnad, pealinn. Eesti riiklik ja rahvuslik sümbolika.

Kodukoht: asula määratlemine; asukoht pealinna ja suuremate linnade suhtes. Kodukoha sümbolika (lipp, vapp).

Inimeste tegevus koduasulas: kultuuri- ja teenindusasutused, arstiabi ja päästeteenistus, suuremad ettevõtted ja nende toodang

Soovitusi õppetegevuseks

- Kodukoha näitamine Eesti kaardil.

Maailmaruum ja planeet maa (10 ainetundi)

Tähistaevas, taevakehad: täht (sh Päike), komeet. Maailmaruumi uurimine: pikksilm, binokkel, teleskoop, kosmoselaev; astronaut, astronoom. Päike ja planeedid. Maa kaaslane Kuu. Päikesesüsteemi väikekehad: asteroidid, meteoriidid. Meteor. Võimalikud katastroofid.

Maa pöörlemine – öö ja päeva vaheldumine. Maa tiirlemine – aastaegade vaheldumine.

Maakera siseehitus. Looduskatastroofid (vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused), ohud inimese elule ja tegevusele.

Soovitusi õppetegevuseks

- Näitkatse: planeetide ning nende kaaslaste liikumise (tiirlemise ja pöörlemise) mudeldamine.

- Öö ja päeva vaheldumise mudeldamine.
- Näitkatse: aastaegade vaheldumise mudeldamine.

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- nimetab kodukoha inimeste tegevusalasid, teenindusasutusi ja suuremaid ettevõtteid;
- tunneb ära Eesti Vabariigi sümboolika;
- tunneb ära iseloomulike tunnuste järgi ja oskab nimetada kodukoha veekogusid, pinnavorme, asulaid;
- orienteerub (liigub) kodukohas, juhatab vajaduse korral võõrale teed;
- leiab kaardilt Eesti ja näitab kodukoha asukohta Eesti kaardil;
- nimetab ja näitab kaardil põhiilmakaari;
- tunneb ära ja nimetab kodukoha metsa, sood, põldu, veekogu, maavarasid;
- eristab küla, alevit, linna, nimetab mõnd Eesti linna.

Kasutatavad õppematerjalid

- S. Kaljula, H. Relve Loodusõpetus VI klassile I ja II osa

Loodusõpetuse ainekava 6. klassile

Maht

140 tundi, sh 1 õppekäik botaanikaaeda

Rõhuasetused

6. klassi eesmärk on luua süsteemne kujutus kodukoha (maakonna) geograafiast ja loodusest. Peamised teemavaldkonnad on järgmised: pinnavormid, veekogud, kliima ja selle muutused, taimed, loomad, inimtegevuse seos loodusega.

Kõikide teemade puhul pööratakse tähelepanu objektide ja nähtuste rühmitamisele oluliste tunnuste alusel (nt madalsood ja rabad, nende olulised tunnused), allrühmade moodustamisele (loomad, kodu- ja metsloomad, vee- ja maismaaloomad, liha- ja rohusööjad loomad).

Teadvustatakse põhjus-tagajärg-seoseid eluta looduse ja eluslooduse nähtuste vahel (nt taime- ja loomaliikide seos elukohaga – toitumine, eluase, asulate paiknemine jne).

Peamised töövormid on tund, õppekäik ja vaatlus. Tundides sooritatakse lihtsaid katseid, võimaluse korral kasutatakse õppefilme.

Iga teema puhul aktiveeritakse lapse teadmised, kogemused. Uus teema esitatakse klassis peamiselt suuliste lühitekstide, vestluste ja vaatluste ning näitvahendite abil, tekste kasutatakse teadmiste süvendamiseks/täpsustamiseks. Teadmisi süstematiseeritakse skeemide ja/või tabelite abil. Terminid esitatakse pärast nähtuse/objekti oluliste tunnuste fikseerimist (nt Segamini kasvavad okas- ja lehtpuud – s.o segamets).

Õppesisu ja –tegevus

Mõõtmine ja võrdlemine (4 ainetundi)

Elus- ja eluta looduse objektid, loodus- ja tehisoobjektid kooli lähiümbruses. Objektide suuruste, objektide vaheliste kauguste mõõtmine ja võrdlemine.

Soovitusi õppetegevuseks

Õuesõppetunnid kooli lähiümbruses: loodus- ja tehisoobjektide eristamine, kirjeldamine, rühmitamine. Objektide suuruste, vahemaade mõõtmine ja tulemuste võrdlemine.

Plaan ja kaart (10 ainetundi)

Eesti looduskaart: leppemärgid. Ilmakaarte määramine kaardil-plaanil, õues kompassiga ja päikese järgi.

Eesti halduskaart: maakonnad ja maakonna keskused, asulad (linn, alev, küla).

Kooliümbruse ja koduasula plaan: leppevärvid ja -märgid, lihtsate (möötkavata) plaanide täiendamine.

Soovitusi õppetegevuseks

- Ilmakaarte määramine õues kompassiga ja päikese järgi.

- Lihtsa plaani ja pildi võrdlemine: enda asukoha määramine plaanil, plaanil olevate objektide äratundmine, plaani täiendamine pildi järgi.

- Liikumine kooliümbruse plaani järgi; klassi / kooliümbruse plaani täiendamine (abiga).

- Eesti loodus- ja halduskaart: maakondade, suuremate linnade ja koduasula leidmine ning näitamine kaardil (õpetaja juhendamisel). Maakondade ja suuremate linnade märkimine kontuurkaardile (abiga).

Pinnavormid kodukohas (5 ainetundi)

Pinnavormid (küngas, org, nõgu, mägi, tasandik, kõrgustik;)

Pinnavormide kujutamine kaardil. Inimese kujundatud pinnavormid kodukohas.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Künka mudeli koostamine. Pinnavormi osade (nõlv, jalam) näitamine mudelil.
- Pinnavormide mudeldamine liivakastis.

Muld elukeskkonnana (12 ainetundi)

Mulla kirjeldamine. Mulla koostis. Mullaelustik. Mulla tekkimine. Mulla tähtsus taimedele (temperatuur, niiskus, viljakus) ja loomadele. Vee liikumine mullas. Inimtegevuse mõju mullale (mulla harimine, väetamine, maaparandustööd).

Soovitusi õppetegevuseks:

- Mullaproovide võtmine, mulla kirjeldamine ja mullaproovide võrdlemine.
- Kompostmulla valmistamine.
- Mulla vee- ja õhusisalduse katseline kindlakstegemine.
- Mullatemperatuuri mõõtmine.

Vesi kui aine (20 ainetundi)

Vesi looduses; veekogud. Puhta vee omadused.

Vesi kui lahusti; looduslik vesi, mineraalvesi kui looduslik lahus.

Vee olekud ja nende muutumine.

Märgamine.

Veetemperatuur ja selle muutumine (keemis-, külmumis-, jää sulamistemperatuur).

Vee kasutamine. Joogivesi. Põhjavesi.

Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.

Soovitusi õppetegevuseks

- Erinevate omadustega vee võrdlemine.
- Veetemperatuuri mõõtmine.
- Igapäevaelus kasutatavate lahuste valmistamine.

Vesi elukeskkonnana (30 ainetundi)

Meri. Läänemeri: rannajoon, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere vee omadused. Mere, ranniku ja saarte elustik: iseloomulikud liigid (välimus, toitumine ja kasvamine, kohastumine eluks veeks) ning nende vahelised seosed.

Jõgi. Jõgi ja selle osad; jõestik ja selle osad. Vee voolamine jões; kärestik, juga. Veetaseme kõikumine jões. Eesti suuremad jõed. Jõgi elukeskkonnana: iseloomulikud liigid (välimus, toitumine ja kasvamine, kohastumine eluks veeks) ning nende vahelised seosed.

Järv. Järvevee omadused. Veevahetus järvedes. Eesti suuremad järved. Järv elukeskkonnana: iseloomulikud liigid (välimus, toitumine ja kasvamine, kohastumine eluks veeks) ning nende vahelised seosed.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Suuremate lahtede, väinade, saarte, poolsaarte, jõgede ja järvede näitamine Eesti kaardil; nende kandmine kontuurkaardile (abiga).
- Veeorganismide uurimine ja välisehituse kirjeldamine (kava toel).
- Tutvumine eluslooduse häältega, kasutades audiovisuaalseid materjale.
- Tutvumine siseveekogude selgroogsetega ja taimedega, kasutades veebimaterjale aadressidel <http://bio.edu.ee/loomad>
- Vee puhastamine erinevatel viisidel.
- Vee kasutamise (sh joogi- ja reovee teekonna) uurimine kodus või koolis.
- Vee säästliku kasutamise võimaluste uurimine kodus või koolis.

Õhk kui aine (10 ainetundi)

Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes.

Õhu liikumine - tuul. Tuule kasutamine inimtegevuses.

Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Ilmastikunähtused. Veeringe.

Õhu saastumine ja kaitse.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Õhu omaduste ja koostise uurimine: küünla põlemine suletud anumas, õhu kokkusurutavus, õhu paisumine soojenedes, veeauru kondenseerumine.
- Õhutemperatuuri mõõtmine.

- Ilmavaatlused.

- Kodukoha ilmaennustuste jälgimine, võrdlemine tegeliku ilmaga.

Õhk elukeskkonnana (8 ainetundi)

Õhu kui elukeskkonna tähtsamad omadused. Organismide levimine õhu kaudu. Õhukeskkonda kasutavad loomad ja nende seosed teiste organismidega; erinevate lendajate (linnud, nahkhiired, putukad) kohastumused.

Organismide rühmad ja kooselu (31 ainetundi)

Taimed. Õistaimede, okaspuude, sõnajalg- ja sammaltaimede eristamine: taimeosade nimetamine ja kirjeldamine, rühmitamise aluseks olevate sarnaste tunnuste leidmine. Mürgised taimed/taimeosad. Taimede eluks vajalikud tingimused. Taimede tähtsus looduses ja inimeste elus.

Seened. Kübarseened; hallitusseened: ehitus (kübarseentel), elupaigad, eluks vajalikud tingimused, mürgisusega seotud ohud. Sümbioos taimede ja seente vahel. Kübar- ja hallitusseente tähtsus looduses ja inimeste elus.

Bakterid. Elupaigad, eluks vajalikud tingimused, tähtsus looduses ja inimeste elus.

Loomad. Selgroogsete ja selgrootute loomade eristamine: välisehituse kirjeldamine, rühmitamise aluseks olevate sarnaste tunnuste leidmine (välisehitus, liikumisviis, elupaik, toitumine, järglaste saamisviis ja nende eest hoolitsemine). Parasiidid loomadel ja inimestel. Organismide vaheliste suhete iseloomustamine lihtsamate toiduvõrgustike abil.

Soovitusi õppetegevuseks

- Uurimusliku ülevaate koostamine: ühe taime-, looma- või seeneliigi põhjalikum tundmine.

Koduasula elukeskkonnana (10 ainetundi)

Loodus- ja tehiskeskond koduasulas. Taimed ja loomad koduasulas. Koduasula keskkonnaprobleemid.

Soovitusi õppetegevuseks

- Koduasulat tutvustava ülevaate / plakati koostamine.

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- märkab oma ümbruses toimuvaid muutusi ja kirjeldab neid;
- jälgib katseid ja sooritab neid õpetaja juhendamisel ise;
- loeb lihtsaid plaane ja kaarte; koostab plaane (abiga);
- tunneb ära pinnavormide kujutised füüsilisel kaardil, teab pinnavormide olulisi tunnuseid; eristab jõge, järve, merd, saart, poolsaart;
- iseloomustab oma kodukoha looduskeskkonna objekte ja nähtusi (vajaduse korral abivahendeid kasutades);
- eristab eluta ja elusa looduse objekte;
- täidab ja kirjeldab abiga õppejooniseid ja skeeme, mis võimaldavad mõista õppeinfos sisalduvaid seoseid (nt õppejoonis: vee ringkäik looduses);
- teab põhi- ja vaheilmakaari; määrab kompassi abil põhiilmakaari (õpetaja juhendamisel);
- kirjeldab vett erinevas olekus ja toob välja vee oleku muutumise tingimused ning mõistab vee tähtsust inimese elus;
- teab õhu tähtsamaid omadusi; loeb, märgib ja mõõdab vee ning õhu temperatuuri.

Kasutatavad õppematerjalid

- Maie Lõiv, Maateaduse töölehtede komplekt abikooli VI klassile
- „Loodusõpetus III klassile 2. osa“ Sirje Kaljula Koolibri 2007 (plaan, kaart)
- „Loodusõpetus V klassile 1.osa“ Sirje Kaljula jt. Koolibri 2003

Loodusõpetuse ainekava 7. klassile

Maht

140 tundi , 1 õppekäik Männiku karjäär või Kohtl-Nõmme kaevandusmuuseum

Rõhuasetused

7. klassi eesmärk on luua süsteemne kujutus Eesti geograafiast ja loodusest, pööratakse tähelepanu erisustele sõltuvalt piirkonnast ja elukeskkonnast.

Peamised teemavaldkonnad on järgmised: pinnavormid, veekogud, kliima ja selle muutused, taimed, loomad, inimtegevuse seos loodusega.

Kõikide teemade puhul pööratakse tähelepanu objektide ja nähtuste rühmitamisele oluliste tunnuste alusel (nt madalsood ja rabad, nende olulised tunnused), allrühmade moodustamisele (loomad, kodu- ja metsloomad, vee- ja maismaaloomad, liha- ja rohusööjad loomad).

Keemia ja füüsika elemente käsitletakse seoses loodusnähtuste ja inimtegevusega (muldade ja maavarade keemilised ja füüsikalised omadused, ehitusmaterjalide omadused, muldade väetamine jne).

Teadvustatakse põhjus-tagajärg-seoseid eluta looduse ja eluslooduse nähtuste vahel (nt taime- ja loomaliikide seos elukohaga – toitumine, eluase, asulate paiknemine jne).

Peamised töövormid on tund, õppekäik ja vaatlus. Tundides sooritatakse lihtsaid katseid, võimaluse korral kasutatakse õppefilme.

Iga teema puhul aktiveeritakse lapse teadmised, kogemused. Uus teema esitatakse peamiselt suuliste lühitekstide, vestluste ja vaatluste ning näitvahendite abil, tekste kasutatakse teadmiste süvendamiseks/täpsustamiseks. Teadmisi süstematiseeritakse skeemide ja/või tabelite abil. Terminid esitatakse pärast nähtuse/objekti oluliste tunnuste fikseerimist (nt Segamini kasvavad okas- ja lehtpuud – s.o segamets).

Õppesisu ja –tegevus

Eesti riik (4 ainetundi)

Eesti asend Euroopas; Eesti suurus, piirid, naaberriigid.

Rahvaarv ja rahvuslik koosseis. Rahvastiku paiknemine.

Linnad ja maa-asulad.

Riigi haldusjaotus.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti piiri, naaberriikide, maakonnakeskuste ja suuremate linnade näitamine kaardil. Eesti maakonnakeskuste ja suuremate linnade kandmine kontuurkaardile.
- Rahvastikukaardi põhjal (kava abil) Eesti rahvastiku paiknemise iseloomustamine.
- Riigi üldandmete otsimine teatmeteostest (õpetaja suunamisel).

Eesti ilmastik (10 ainetundi)

Ilm, ilmastik, kliima. Eesti asendi mõju kliimale.

Ilmaelemendid: õhutemperatuur, tuul, pilvisus, sademed. Ilmavaatlused ja ilma ennustamine.

Ilma mõju inimtegevusele; äärmuslikud ilmaolud Eestis. Fenoloogiline kalender.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Ilmavaatluste läbiviimine: andmete märkimine tabelisse, graafikute koostamine (õpetaja juhendamisel).
- Erinevate ilmaportaalidega tutvumine (ilmaennustused, ilmahoiatused jm); Eesti erinevate piirkondade ilma võrdlemine ilmakaartide järgi (näiteks <http://www.emhi.ee>).

Eesti pinnamood (8 ainetundi)

Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood.

Suuremad kõrgustikud, tasandikud ja madalikud, Põhja-Eesti paekallas.

Mandrijää osa pinnamoe kujunemises.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti kaardil suuremate madalike, kõrgustike ja nende kõrgemate tippude näitamine; pinnavormide tähistamine kontuurkaardil.

Eesti loodusvarad (10 ainetundi)

Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse.

Energiaallikadena kasutatavad loodusvarad.

Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine.

Kaevanduste ja karjääride kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti kaardil maavarade tähtsamate leiukohtade näitamine, maavarade kandmine kontuurkaardile leppemärkidega.

- Tuntumate kivimite kirjeldamine ja võrdlemine (tunnused, leiukohad, kasutamine).

- Ülevaate koostamine: kodukoha loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse.

Selgroogsed loomad Eestis (15 ainetundi)

Loomade jaotamine selgrootuteks ja selgroogseteks;

Selgroogsete loomade rühmad.

Selgroogsete loomade peamised meeleorganid orienteerumiseks elukeskkonnas; juhtivate meelte sõltuvus loomade eluviisist.

Selgroogsete loomade seedeelundkonna eripära sõltuvalt toidust: hammaste ehitus, soolestiku pikkus ja toidu seedimise aeg.

Selgroogsete loomade erinevate rühmade hingamiseldite ehituse ja talitluse mitmekesisus: lõpused vees, kopsud õhkeskkonnas elavatel organismidel, naha kaudu hingamine.

Püsi- ja kõigusoojaste loomade kehatemperatuuri muutused.

Paljunemine, looteline areng, sünnitus ja lootejärgne areng järglaste eest hoolitsemine (toitmine, kaitsmine, õpetamine) erinevatel selgroogsetel loomadel.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Selgroogsete loomade elutegevuse jälgede otsimine, nende mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses.
- Toiduahelate ja -võrgustike koostamine.

Elukeskkonnad Eestis (73 ainetundi)

Läänemeri (12 ainetundi)

Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere rannik. Läänemere mõju ilmastikule. Keskkonnatingimused Läänemeres. Läänemeri kui elukooslus; elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus. Mere mõju inimtegevusele ja rannasustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse. Loomade püügi, jahi ning kaitsega seotud reeglid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Kaardil Läänemere-äärsete riikide, suuremate väinade, lahtede, saarte, poolsaarte näitamine ja nimetamine; objektide kandmine kontuurkaardile.
- Läänemerele iseloomulike toiduahelate ja -võrgustike koostamine.
- Ülevaate koostamine: õlireostuse mõju Läänemere elustikule.

Jõesed ja järved (10 ainetundi)

Eesti suuremad jõed ja järved. Jõgi ja järv kui elukooslused; elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus. Loomade püügi, jahi ning kaitsega seotud reeglid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti suuremate jõgede ja järvede näitamine kaardil, objektide kandmine kontuurkaardile.
- Kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate järgi.
- Siseveekogude selgroogsetega ja taimedega tutvumine ühistegevuses, kasutades veebimaterjale aadressidel <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/>.

Aed (10 ainetundi)

Aed kui kooslus: köögiviljaaed, puuvilja- ja marjaaed, iluaed. Aiamuld. Kompost. Elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus. Bioloogiline ja keemiline tõrje aias. Toataimed.

Põld (10 ainetundi)

Põld kui kooslus. Peamised Eestis kasvatatavad põllukultuurid. Elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus. Väetamine ja keemiline tõrje põllul (vajalikkus, ohud). Mahepõllundus. Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine ja hävimine. Mulla kaitse.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Erinevate muldade võrdlemine.
- Komposti valmistamine.
- Aia- ja põllukultuuride iseloomustamine ning võrdlemine, kasutades konkreetseid näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
- Uurimus aia- ja põllusaaduste osast igapäevases menüüs.
- Klassis olevate toataimede paljundamine, hooldamine.

Niit (10 ainetundi)

Niit kui Eesti liigirikkaim kooslus. Looduslikud ja inimtekkelised niidud. Elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Ülevaate koostamine ühest taimeliigist selle põhjalikumaks tundmaõppimiseks.
- Toiduahelate ja võrgustike koostamine.

Mets (12 ainetundi)

Eesti metsad. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Mets kui elukooslus. Eesti metsade peamised puuliigid. Elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus. Loomade püügi, jahi ning kaitsega seotud reeglid. Metsade tähtsus ja kasutamine. Metsade kaitse.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti metsade peamiste puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
- Ülevaate koostamine ühest loomaliigist selle põhjalikumaks tundmaõppimiseks.
- Ülevaate koostamine ühistegevuses: mets igapäevaelus / metsaga seotud tarbeesemed.

- Metsloomade tegutsemisjälgede uurimine.
- Metsakooslust iseloomustavate toiduahelate ja –võrgustike koostamine.

Soo (9 ainetundi)

Soode paiknemine ja teke. Madalsoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik; elusolendite osa bioloogilises ainerings ja inimese elus. Soode tähtsus. Turba kasutamine.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Aia- / põllumulla ja turba võrdlemine.
- Turbasambla omaduste uurimine.
- Soo selgroogsete ja taimedega tutvumine, kasutades veebimaterjale <http://bio.edu.ee/loomad/> , <http://bio.edu.ee/taimed/> .

Sookooslust iseloomustavate toiduahelate koostamine.

Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis (8 ainetundi)

Inimese mõju keskkonnale.

Looduskaitse Eestis: eri tasandid, kaitsealused objektid ja kaitsealad. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse.

Kodukoha looduskeskkonna muutumine inimtegevuse tagajärjel.

Jäätmekäitlus. Säστεv tarbimine (sh individuaalne loodussäätlik käitumine).

Soovitusi õppetegevuseks:

- Looduskaitsealade näitamine kaardil.
- Erinevate infoallikate põhjal ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi või kaitseala kohta.
- Ülevaate koostamine kodukoha ühest keskkonnaprobleemist (probleemi olemus, võimalikud tekkepõhjused ja lahendused (ehk keskkonnahoidliku mudeli koostamine) vms.

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- kasutab õppetekste teabe kinnistamiseks, täpsustamiseks ja ülesannete täitmiseks;

- kasutab teabe leidmiseks õpetaja abiga Eesti eri kaarte (füüsiline, administratiivne, loomastik/taimestik, kliima jne);
- nimetab Eesti taimi ja loomi, tunneb ära taimede osi ja loomade kehaehitust, toob näiteid erinevates elupaikades elavatest taimedest ja loomadest;
- teab, millest sõltuvad Eesti ilmastikutingimused;
- põhjendab mulla ja selle kaitsmise vajadust;
- nimetab Eesti peamisi põllumajandus- ja tööstusharusid ning valmistatavat toodangut;
- kirjeldab keemiliste ainete mõju taimedele ja loomadele (väetamine, reostamine);
- põhjendab loodusvarade säästliku kasutamise vajalikkust.

Kasutatavad õppematerjalid

- „Loodusõpetus V klassile II osa“ Sirje Kaljula jt. Koolibri 2004
- Töölehed abikooli VII klassile õp. Anne Eeljõe
- „Loodusõpetus VI klassile 1.osa ja 2.osa“ Sirje Kaljulan jt. Koolibri 2004

Loodusõpetuse ainekava 8. klassile

Maht

140 tundi, 1 praktiline tund: orienteerumine kaardil

Rõhuasetused

8. klassis luuakse kujutlus Euroopa loodusest võrreldes Eestiga. Vastavalt süvendatakse teadmisi ka Eesti loodusest: kuuluvus soojusvöötmesse ja loodusvööndisse, sarnased ja erinevad pinnavormid, taime- ja loomaliigid, inimrassid, kliima sarnasus ja erinevus Euroopas. Oluline on orienteerumine kaardil ja gloobuse kui Maa mudeli teadvustamine. Omandatakse teadmised Eesti seostest Euroopaga (inimtegevus, transport, kaubavahetus) ja globaalprobleemidest (loodushoid Eestis, Euroopas, riikide erinev suhtumine).

Iga teema puhul aktiveeritakse lapse teadmised, kogemused. tekste kasutatakse teadmiste süvendamiseks/täpsustamiseks. Teadmisi süstematiseeritakse skeemide ja/või tabelite abil.

Suureneb tekstide kasutamise osatähtsus teadmiste hankimisel. Omandatakse oskus otsida iseseisvalt loodusloolist teavet õppe- ja teabekirjandusest, Internetist.

Kogu õppetegevus on suunatud tervikliku kujutluse loomisele maailma loodusest. Terviklik kujutlus sisaldab ühtlasi teadmisi füüsikast ja keemiast.

Õppesisu ja –tegevus

Mõõtmine ja hindamine (2 ainetundi)

Kehade suuruse (pikkuse, laiuse, paksuse jne) ja nende vaheliste kauguste hindamine.

Mõõtmine eri viisidel (käega seotud mõõtühikute, sammude jms ja mõõteriistade abil).

Mõõtühikute teisendamine.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Vaksa ja sammu pikkuse määramine.

- Vahemaade hindamine ja tulemuse võrdlemine mõõtmistulemusega.

- Koolilaua pikkuse ja laiuse hindamine, hindamistulemuse võrdlemine vaksa ja joonlauaga mõõdetud tulemusega.

- Risttahukakujulise keha pikkuse, laiuse ja kõrguse (paksuse) mõõtmine.

Liikumine ja jõud (8 ainetundi)

Mehaaniline liikumine. Ühtlane ja mitteühtlane liikumine. Trajektoor. Taevakehade liikumine: pöörlemine, tiirlemine.

Teepikkuse ja aja mõõtmine; mõõtühikute teisendamine. Kiiruse mõõtmine ja arvutamine.

Jõud ja kehade liikumine. Jõu mõõtmine. Liikumine ja jõud looduses ja tehnikas.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Oma kõndimise kiiruse määramine.

Kehade vastastikmõju (5 ainetundi)

Keha mass, massi mõõtmine, mõõtühikute teisendamine.

Jõud. Raskus, raskusjõud. Hõõrdumine, hõõrdejõud. Kehade elastsus ja plastsus; deformeerimine, elastsusjõud.

Vastastikmõju esinemine looduses: Päikesesüsteem, gravitatsioon.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Keha massi hindamine ja mõõtmine, hindamistulemuse ja mõõtmistulemuse võrdlemine.

- Raskusjõu ja hõõrdejõu mõõtmine dünamomeetriga.

Mehaaniline töö ja energia (5 ainetundi)

Töö. Võimsus.

Energia, energia muunduvus ja jäävus, energia levimine lainena.

Lihtmehhanism, lihtmehhanismide kasutamine.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Lihtmehhanismide kasutamine olmeseadmetes.
- Näitkatsete jälgimine ja kirjeldamine kava toel.

Valgus ja selle sirgjooneline levimine (7 ainetundi)

Valgusallikas. Päike, tähed kui valgusallikad; galaktikad.

Astronoomia; maailmaruumi uurimise võimalused.

Valgus kui liitvalgus; spekter. Valguse värvustega seotud nähtused looduses ja tehnikas.

Valguse sirgjooneline levimine. Valguse kiirus.

Vari. Varjutused.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Tähistäeva vaatlemine.
- Olmevalgustite valgusallikate (tavaline hõõgpirn, halogeenpirn, luminofoorlamp ehk säästupirn, LED) võrdlemine.
- Varju uurimine.

Organismide rühmad (39 ainetundi)

Taimed. Öis-, paljasseemne-, sõnajalg- ja sammaltaimede ning vetikate välisehituse põhijooned. Taimede osa looduses ja inimtegevuses. Taimede uurimise ja kasvatamisega seotud elukutsed. Öistaimede organid ja nende ülesanded. Fotosüntees. Öistaimede paljunemine ja levimisviisid.

Seened. Seente mitmekesisus (kübar-, hallitus- ja pärmseened); nende välisehituse põhijooned. Toitumine surnud ja elusatest organismidest, parasitism ja sümbioos. Inimeste ja taimede nakatumine seenhaigustesse ning selle vältimine. Seente osa looduses ja inimtegevuses.

Samblikud. Samblikud kui seente ja vetikate kooseluvorm. Samblike osa looduses ning inimtegevuses.

Euroopa loodusvööndid (40 ainetundi)

Jäävöönd.

Tundra.

Parasvöötme mets.

Parasvöötme rohtla

Kõrgusvööndilisuus erinevates mäestikes.

Loodusvööndid ja nende paiknemine (iseloomustamine kaardi abil), looduskomponentide (kliima, muldade, taimkatte, loomastiku, veestiku, pinnamoe) vastastikused seosed. Inimtegevus ja keskkonnaprobleemid erinevates loodusvööndites ning mäestikes.)

Soovitusi õppetegevuseks:

- Piltide abil loodusvöönditele iseloomulike taimede ja loomade tundmaõppimine.
- Teabeallikatest loodusvööndite kohta info otsimine õpetaja juhendamisel.
- Loodusvööndi kohta mõistekaardi koostamine koostegevuses.

Maavarad (3 ainetundi)

Kivimid ja nende teke.

Maavarad Eestis ja Euroopas.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti tähtsamate maardlate näitamine kaardil.
- Maavarade vaatlemine ja kirjeldamine.
- Õppekäik loodusmuuseumisse: tutvumine maavaradega.

Tuntumad metallid (7 ainetundi)

Metallimaakidest metallide sulatamine. Metallid igapäevaelus, metallide iseloomulikud omadused. Metallide sulamid igapäevaelus. Metallid ja mittemetallid. Metallide korrosioon (raua näitel).

Soovitusi õppetegevuseks:

- Metallide füüsikaliste omaduste uurimine ja võrdlemine (soojus- ja elektrijuhtivus, kõvadus, magnetilised omadused vms).
- Internetist andmete otsimine metallide ja sulamite omaduste ning nende rakendusvõimaluste kohta.

- Metalli/sulami kohta mõistekaardi koostamine koostegevuses.
- Rauda korrosiooni uurimine erinevates tingimustes (<http://mudelid.5dvision.ee/>).

Euroopa ja Eesti (30 ainetundi)

Rahvastik ja asustus. Eesti ja Euroopa rahvaarv ja selle muutumine.

Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid. Ränded ja nende põhjused. Rahvuslik koosseis. Rahvastiku paiknemine. Linnastumise põhjused, Linnastumisega kaasnevad majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaprobleemid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Eesti ja mõne teise Euroopa riigi võrdlus kaartide, teabeallikate põhjal.
- Diagrammide ja graafikute lugemisoskuse harjutamine (abistava kava põhjal).
- Eesti rahvastiku iseloomustamine / võrdlemine kaardi abil ja teabeallikate andmete põhjal.

Majandus. Euroopa ja Eesti majandusressursid, tööstusharud. Eesti energiamajandus, põlevkivi kasutamine (elektri tootmine ja transportimine kasutajateni) ja keskkonnaprobleemid. Euroopa energiamajandus ja energiaprobleemid. Energiaallikad (sh alternatiivenergia), nende kasutamise eelised ja puudused.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Uurimusliku ülevaate koostamine: elektri tarbimine koduses majapidamises (elektritarvitid, kasutamise aeg, elektriarvesti näit, tarbimise hind, säästlikkuse võimalused).

Põllumajandus ja toiduainetetööstus. Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetetööstus Euroopas. Eesti põllumajandus ja toiduainetetööstus. Põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Uurimusliku ülevaate / võrdlustabeli koostamine individuaal- või paaristööna (kava abil): toiduainete päritolumaad, hind jms.

Teenindus. Teenindus ja selle jaotumine. Turism ja selle liigid. Eesti turismimajandus; peamised vaatamisväärsused kodulinnas või -maakonnas. Euroopa peamised vaatamisväärsused. Turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid.

Transport. Transpordiliigid, nende eelised ja puudused sõitjate ning erinevate kaupade veol. Eesti transport. Euroopa peamised transpordikoridorid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Uurimusliku ülevaate koostamine individuaal- või paarisööna (kava abil) peamiste vaatamisväärsuste kohta kodulinnas või -maakonnas. Teabe esitamine kaaslastele.
- Ülesannete / võrdlustabelite täitmine ühistranspordiga liikumisvõimaluste kohta (väljumis- ja saabumisaeg, kestvus, pileti hind jne; isiklikud eelistused ja nende põhjendamine jms).

Reisisiht Euroopa (16 tundi)

Ühe valitud riigi iseloomustamine: üldandmed, sümboolika, geograafiline asend, loodus, rahvastiku paiknemine, maavarad, majandus ja tööstus, rahvaste kultuur ja traditsioonid. Transpordivõimalused sellesse riiki. Tervise- ja turvalisuse riskid jms.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Reisisihiks valitud riigi (linna) ja transpordivõimaluste iseloomustamine kaartide ja teabeallikate põhjal, valikute põhjendamine toetudes õpitud teadmistele. Uurimusliku ülevaate esitamine kaaslastele.

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- leiab loodusloolist teavet atllastest ja kaartidelt;
- võrdleb Eesti ja Euroopa loodust ja geograafiat;
- näitab ja nimetab kaardil Euroopa riike (õpitu ulatuses);
- nimetab Euroopa loodusvööndeid ja toob näiteid enamlevinud taimede ja loomade rühmade esindajatest Euroopa loodusvööndites;
- nimetab Eesti ja Euroopa tähtsamaid maavarasid ning metalle ja mittemetalle õpitu ulatuses;
- eristab tahkeid aineid vedelikest nende peamiste omaduste alusel: ruumala säilimine, kuju/vorm;
- toob näiteid keemiliste reaktsioonide kohta;
- nimetab eriliigilisi valgusallikaid ja järjestab need energiasäästu järgi;
- mõistab, milliseid ohtusid kätkeb kiire liikumine;
- kirjeldab ja toob näiteid igapäevaelust kehade vastastikusest mõjust ning jõudude rakendumisest (elastsus, hõõrdejõud, üleslükkejõud, raskusjõud);
- kirjeldab heli ja müra tunnuseid;
- põhjendab turvavöö kinnitamise vajadust.

Kasutatavad õppematerjalid

- „Loodusõpetus VII klassile“ Mart Kuurme Avita
- „Loodusõpetus VII klassile“ Enn Pärtel Koolibri

Loodusõpetuse ainekava 9. klassile

Maht

140 tundi, osalemine RMK programmis: loodushoid või õppekäik Energiamuuseumi

Rõhuasetused

9. klassis luuakse kujutlus maailma loodusest võrreldes Eestiga. Vastavalt süvendatakse teadmisi ka Eesti loodusest: kuuluvus soojusvöötmesse ja loodusvööndisse, sarnased ja erinevad pinnavormid, taime- ja loomaliigid, inimrassid, kliima sarnasus ja erinevus maailmas. Oluline on orienteerumine kaardil ja gloobuse kui Maa mudeli teadvustamine. Omandatakse teadmised Eesti seostest maailmaga (inimtegevus, transport, kaubavahetus) ja globaalprobleemidest (loodushoid Eestis ja maailmas, riikide erinev suhtumine).

Iga teema puhul aktiveeritakse lapse teadmised, kogemused. Teadmisi süstematiseeritakse skeemide ja/või tabelite abil. Terminid esitatakse pärast nähtuse/objekti oluliste tunnuste fikseerimist (nt Segamini kasvavad okas- ja lehtpuud – s.o segamets).

Suureneb tekstide kasutamise osatähtsus teadmiste hankimisel. Omandatakse oskus otsida iseseisvalt loodusloolist teavet õppe- ja teabekirjandusest, Internetist.

Kogu õppetegevus on suunatud tervikliku kujutluse loomisele maailma loodusest. Terviklik kujutlus sisaldab ühtlasi teadmisi füüsikast ja keemiast.

Õppesisu ja –tegevus

Inimese organism (46 ainetundi)

Rakud, koed, elundid. Rakud: üherakulised ja hulkraksed elusolendid.

Inimese rakud, koed ja elundid. Elundkondade põhiülesanded. Naha ehitus ja ülesanded. Hügieeninõuded naha hooldamisel.

Luud ja lihased. Luustiku osad, luustiku ja lihaste talitluse põhiülesanded. Treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale. Esmaabi luumurdude, lihasevenituste ja -rebendite korral.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Loomsete kudede (luu-, rasv- ja lihaskude) ehituse võrdlemine mikroskoobiga.
- Esmaabivõtete harjutamine.

Vereringe. Südame ehitus ja talitus. Veri, vere liikumine organismis. Vere osa organismi immuunsüsteemis. Immuunsuse kujunemine: lühi- ja pikaajaline immuunsus. Immuunsüsteemi ja vaksineerimise osa bakter- ja viirushaiguste vältimisel. Immuunsüsteemi häired, allergia, AIDS.

Treeningu mõju vereringeelundkonnale. Inimese sagedasemad südame- ja veresoonkonnahaigused, nende tekkepõhjused. Esmaabi verejooksude korral. Doonorlus, veregrupid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Katsed füüsilise koormuse mõjust pulsile või vererõhule.
- Esmaabivõtete harjutamine.

Seedimine ja eritamine. Inimese seede-elundkonna ehitus ja talitus. Organismi energiavajadust mõjutavad tegurid. Tervislik toitumine, üle- ja alakaalulisuse põhjused ning tagajärjed. Neerude üldine tööpõhimõte. Kopsude, naha ja soolestiku eritamisülesanne.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Inimese energiavajadust mõjutavate tegurite uurimine arvutimudeliga (<http://mudelid.5dvision.ee/>).
- Isikliku toitumisharjumuse analüüs (etteantud kava toel).

Hingamine. Inimese hingamiselundkonna ehitus ja talitus. Treeningu mõju hingamiselundkonnale. Hingamiselundkonna levinumad haigused ning nende ärahoidmine. Esmaabi: kunstlik hingamine.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Praktilise tööga või arvutimudeliga kopsumahu, hingamissügavuse ja -sageduse ning omastatava hapniku hulga seoste uurimine.
- Esmaabivõtete harjutamine.

Paljunemine ja areng. Mehe ja naise suguelundkonna ehituse ning talitluse võrdlus. Muna- ja seemnerakkude küpsemine. Suguelundkonna tervishoid, suguhaiguste levik, haigestumise vältimise võimalused. Munaraku viljastumine, loote areng, raseduse kulg ja sünnitus. Pere planeerimine, abordiga kaasnevad riskid. Inimorganismi talituslikud muutused sünnist surmani.

Närvisüsteem. Talitluste regulatsioon. Närvisüsteemi ehitus ning ülesanded, tervishoid. Refleksikaare ehitus ja talitus (arvutimudeli abil). Peamiste sisenõrenäärmete toodetavate hormoonide ülesanded. Elundkondade koostöö inimese terviklikkuse tagamisel.

Närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Refleksikaare töö uurimine arvutimudeliga

Infovahetus väliskeskkonnaga. Silma ehitus ja talitus. Nägemishäirete vältimine ja korrigeerimine.

Kõrvade ehituse seos kuulmis- ja tasakaalumeelega. Kuulmishäirete vältimine ja korrigeerimine.

Haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehituse ja talitluse seosed.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Katsed meeleelundite tundlikkuse määramiseks.

Valguse peegeldumine ja murdumine (8 ainetundi)

Valguse peegeldumise nähtus; peegeldumine peegel- ja mattpinnalt. Esemete nägemine. Kuu faaside teke. Tasapeeglite, kumer- ja nõguspeeglite kasutamine.

Valguse murdumise nähtus. Prisma, kumer ja nõgus lääts; nende kasutamine optilistes seadmetes (luup, binokkel, fotoaparaat, mikroskoop jms). Kaug- ja lühinägelikkus, prillid. Kehade värvus. Valguse neeldumine, valgusfilter.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Valguse peegeldumise katsete korraldamine ja vaatlemine.

- Kuu faaside vaatlemine ja katsete korraldamine kuu faaside mudeldamiseks.

- Valguse murdumise katsete korraldamine ja vaatlemine.

- Kaug- ja lühinägija prillide võrdlemine ja katsete korraldamine kumer- ja nõgusläätsesega.

- Valgusfiltri läbilaskeriba kindlakstegemine.

Võnkumine ja laine (6 tundi)

Võnkumine; võnkumise amplituud, periood, sagedus. Võnkumise levimine - laine. Heli, heli kiirus, võnkesageduse ja heli kõrguse seos. Heli valjus. Elusorganismide hääleaparaat; abiteenused (hambaravi, logopeed). Müra ja mürakaitse. Võnkumiste avaldumine looduses ja rakendamine tehnikas.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Võnkruva keha amplituudi, perioodi ja sageduse määramine.
- Laine tekkimise, heli tekkimise jälgimine/kuulamine.
- Lainete tekitamine veepinnal ja laine levimise kiiruse määramine.
- Heli (müra) summutavate materjalide võrdlemine.
- Kuuldepiirkonna määramine.

Rõhumisjõud (5 tundi)

Rõhk, õhurõhk; manomeeter, baromeeter.

Üleslükkejõud. Kehade ujumine.

Rõhu avaldumine looduses ja arvestamine tehnikas.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Õhurõhu mõõtmine baromeetriga, õhurõhu muutuste fikseerimine, rõhu muutumise ja ilma muutumise seose uurimine.
- Autorehvide rõhu kontrollimine.
- Üleslükkejõu väärtuse määramine.

Elektriõpetus (5 ainetundi)

Kodune vooluvõrk: vooluallikad, vooluring. Lühis, kaitsmed. Kaitsemaandus. Elektrivoolu töö ja võimsus; elektrienergia arvesti. Elektritarvitid koduses majapidamises, elektriohutus, säästlikkus.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Lihtsa vooluringi koostamine ja selle võrdlemine klassi vooluvõrguga.
- Lühis: 1,5 voldise elemendi soojenemine lühise korral.
- Kodu/kooli ööpäevase elektrienergia tarbe määramine.

Magnetnähtused (4 ainetundi)

Püsimagnet. Magnetväli. Magnetnähtused looduses ja tehnikas. Elektromagnet. Elektromagnetkiirgus: kiirgusallikad meie igapäevaelus, kiirguse mõju inimese tervisele.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Katsed püsimagnetitega.

- Püsimagneti ja elektromagneti katseline võrdlemine.

Keemia igapäevaelus (8 ainetundi)

Toiduainete koostis. Eluks vajalikud süsinikuühendid (sahhariidid, rasvad, valgud), nende roll organismis.

Kütused. Tarbekeemia saadused, plastid ja kiudained. Olmekemikaalide kasutamise ohutusnõuded. Keemia ja elukeskkond.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Plasti põletamine (tõmbekapis).

Maa gloobusel ja kaartidel (16 ainetundi)

Maa kujutamine gloobusel ja kaartil: poolkerad, ekvaator, poolused kaardivõrk. Kaartide mitmekesisus (sh interaktiivsed kaardid). Mõõtkava, vahemaade mõõtmine looduses ja kaartil.

Maailmameri ja selle osad. Mandrid; suuremad riigid. Ajavööndid.

Soovitusi õppetegevuseks:

- Objektide leidmine-näitamine kaartil; asukoha kirjeldamine kava abil (asend ekvaatori suhtes, asend mandril või maailmajaos, asend ookeanide/merede suhtes, riik või selle osa jne). Objektide kandmine kontuurkaardile.

- Vahemaade mõõtmine looduses. Vahemaade mõõtmine kaartil mõõtkava abil.

- Kellaaja erinevuste määramine ajavööndite kaardi põhjal.

-Kaardil mandrite, maailmajagude, suuremate riikide ja nende pealinnade näitamine, nende kandmine kontuurkaardile

Maakera loodusvööndid (40 ainetundi)

Jäävöönd.

Tundra.

Parasvöötme okas- ja lehtmets.

Parasvöötme rohtla.

Vahemereline põõsastik ja mets.

Kõrb.

Savann.

Ekvatoriaalne vihmamets.

Kõrgusvööndilisus erinevates mäestikes.

Loodusvööndid ja nende paiknemine (iseloomustamine kaardi abil), looduskomponentide (kliima, muldade, taimkatte, loomastiku, veestiku, pinnamoe) vastastikused seosed. Inimtegevus ja keskkonnaprobleemid erinevates loodusvööndites ning mäestikes.)

Soovitusi õppetegevuseks:

- Piltide abil loodusvöönditele iseloomulike taimede ja loomade tundmaõppimine.
- Teabeallikatest loodusvööndite kohta info otsimine õpetaja juhendamisel.
- Loodusvööndi kohta mõistekaardi koostamine koostegevuses.

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- kirjeldab Päikesesüsteemi (Päike, planeedid: Maa tüüpi planeedid, hiidplaneedid, nende orbiidi kuju, kaaslased, planeetide paiknemise järjekord);
- leiab loodusloolist teavet ja mõistab seda õpitu ulatuses (teatmeteosed, atlased, kaardid jm);
- nimetab ja näitab kaardil mandreid, maailmajagusid ja ookeane;
- toob näiteid ilma muutumise põhjustest Eestis;
- rühmitab loomi ja taimi erinevatel alustel, nimetab enamlevinud rühmi ning mõnda nende esindajatest loodusvööndites;
- toob näiteid erinevate organismide omavahelistest seostest looduses;
- eristab füüsikalisi nähtusi keemilistest nähtustest, mõistab nende ilmnenise tingimusi ja/või kasutamise võimalusi praktilises elus;
- kirjeldab olmes kasutatavate lihtsa tööpõhimõttega seadmete toimimist, käsitseb ohutult olmes kasutatavaid mõõteriistu, teab eesliidete kilo-, detsi-, senti- ja milli- tähendust ning teisendab pikkuse, pindala ja ruumala mõõtühikuid;
- kirjeldab elamu elektrikilbis paiknevaid seadmeid ja nende otstarvet, oskab võtta vooluarvesti näitu, järgib elektriseadmete kasutamise ohutusnõudeid;
- on teadlik kiirgusallikate ohtlikkusest, tunneb ära kiirguse ohu märgi; teab, kuidas end kaitsta kiirguse eest;
- tunneb säästliku eluviisi ja looduskaitse põhimõtteid, keskkonna- ja energiasäästu vajalikkust.

Ajalugu

Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ja ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama minevikus toimunud sündmusi ja protsesse ning nende omavahelisi seoseid.

Abikooli ajalooõpetus on kontsentriiline. Abiõppes on pearõhk asetatud Eesti ajaloole vanimast ajast kuni tänapäevani. Paralleelselt Eesti ajaloo teemadega õpitakse Euroopa ja maailma ajalugu sedavõrd, kuivõrd üldine ajalookäik on avaldanud mõju Eesti ajaloole ja kultuuri arengule. Läänemere regiooni ja Euroopa Liidu riikide ajalugu õpitakse ülevaateemadena.

Ajaloo õpetamise teeb raskeks asjaolu, et ajaloo objekti – inimühiskonna arengut – ei ole võimalik vahetult tajuda. Ajaloosündmusi saame tutvustada üksnes kaudselt – elava sõna, trükitud teksti või näitlike vahendite abil. Vaimse arengu iseärasustest tingituna on abikooli õpilase mõtlemine konkreetne, kujutluspilt ebatäpne, fantaasia väga vaene. Kõne on vähe arenenud ja sõnavara puudulik, ebatäpne ja pinnapealne. Õpilaste varasemad elukogemused on napid. Õpilastes huvi äratamiseks on tarvis seostada õppematerjal eluga, selgitada pidevalt mõisteid, põhjus-tagajärgi, sarnasusi ja erinevusi jne.

Käsitluse põhimõtte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitleva teema ja paikadega isiklik seos. Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajaloo kohta. Õpilaste maailmapilt rikastab ainetevaheline integratsioon ja lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajaloomaterjaliga tutvutakse valikuliselt tuginedes ajaloolisele ajale kui protsessile, mille käigus arenevad õpioskused, ajalooline mõtlemine ja kujutlusvõime. Tähtis on silla loomine mineviku ja kaasaja vahel. Töös tekstiga otsitakse kõigepealt vastuseid küsimustele kes, mis, millal, kuidas ja seejärel jõutakse järk-järgult küsimusteni miks ning mispärast. Õpilased saavad kogemuse, kui raske on otsustada ühe või teise sündmuse põhjuste üle. Vaimse arengu iseärasustest tingituna omandab õpilane teadmisi aeglaselt, ei suuda iseseisvalt kujutluspilti luua jne. Väga oluline on selgitada mõisteid, põhjus-tagajärgi, sarnasusi-erinevusi jne. Otstarbekas on omavahel ajaloo sündmusi võrrelda.

Õpetuse eesmärgid

Õppekava põhieesmärk on õpilase arendamine - huvi äratamine aine vastu, võimetekohase loogilise mõtlemise kujundamine ajaloolise materjali kaudu. Ajalooprobleemide käsitlemise tulemusena avardub õpilase isiklik maailmapilt, rahvuslik ja kultuuriline identiteet, väärtus-hinnangud jm. Väga oluline on kodumaa-armastuse kasvatamine.

Ajalooõpetuse kaudu toetatakse õpilase suutlikkust teha valikuid ja mõista oma vastutust ühiskonna ees. Ajaloõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tajub aja kulgu ja oma elu lugu läbi põlvkondliku järjepidevuse;

- teadvustab sotsiaalse ja looduskeskkonna muutumist ajas;
- teab oluliste ajalooliste sündmuste põhifakte (mis?, kus?, millal?);
- mõistab sündmustevahelisi ajalisi ja põhjus-tagajärg-seoseid;
- teab, et minevik on olnud muutuv ja väga mitmekesine;
- teab lugusid oma tuttavate täiskasvanute elust;
- omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja tänapäeva arengusuundadest;
- teab ja väärtustab kombeid ja traditsioone oma kultuuris;
- aktsepteerib teisi rahvusi ja kultuure ning on avatud nende tundmaõppimisele;
- leiab infot erinevatest teabeallikatest ja oskab hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust;
- tajub ja tunneb üldinimlikke väärtusi ja moraalinorme;
- tunneb ja järgib jõukohaselt üldisi õigusnorme ning demokraatia põhimõtteid;
- väärtustab Eestimaad oma kodumaana ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

Lõiming

Ajaloo ainekava on võimalik seostada ainevaldkonna siseselt ja ka teiste ainetega nii teemade, mõistete kui ka meetodite kaudu. Ajaloo õppeaines toimub lõiming teemade ja mõistete kaudu rohkem ainevaldkonna siseselt, valdkonnaväliselt on rohkem võimalusi siduda erinevaid aineid läbi meetodite. Sisemisel lõimingul on oluline roll erinevate faktide seostamisel. Seda on arvestatud aine struktureerimisel ja teemakäsitluste ning meetodite sobilikus kombineerimises. Käsitluse põhimõtteks on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost. Õppeaine spetsiifilisi mõisteid tuleb perioodiliselt süvendada ja uusi teadmisi seostada varem omandatud mõistetega. Uute mõistetega tutvumisel peaks käsitletav olema tajutavana ettekujutatav. Nii on see õpitavale konkreetseks aluseks. Sisemise lõimingu tulemusena peaks paranema õpilaste ajatelje tajumine.

Ajalooõpetus on ainekava kohaselt kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine ajalugu algab algõpetusega ja jätkub muinas-, vana-, kesk- ja uusaja ning lähiajaloo õppimisega. 6.klassi ajaloo algõpetuses liigutakse käsitluses lähemalt kaugemale. Õppimist alustatakse kodukoha ajaloost, kus on oluline käsitletava teema ja paikadega isikliku seose loomine. Alates 7.klassist on ajalooõpetuse temaatiline ülesehitus kronoloogiline. Tähtis on võimaldada õpilasele vastavalt tema arengutasemele õpitava seostamist varasemate eelteadmiste ning kogemustega.

Ajaloo õppeaine kuulub sotsiaalainete valdkonda (ajalugu, inimeseõpetus, keskkonnaõpetus jne). Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ja tänapäeval. Valdkonnal on ühised üldeesmärgid kujundada terviklikku isiksust, väärtusi (vabadus, inimväärikus, võrdõiguslikkus, ausus, hoolivus, õiglus, isamaalisus, lugupidamine enese ja teiste ja keskkonna vastu), arusaama kultuurilisest mitmekesisusest ja demokraatia tähtsusest. Nende üldeesmärkide lõimumine toimub ka õppekava läbivate teemade raames.

Lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega võimaldab muuta õppetööd efektiivsemaks, mitmekülgsemaks ja loovamaks. Sotsiaalained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu. Nii eeldab ajaloo õppeaine lugemise ja teksti mõistmise

oskust ning oskust informatsiooni hankida. Ajaloo õppimisel on oluline tugineda matemaatika kaudu kujundatavatele oskustele, näiteks ajaarvamine, aja ja raha planeerimine, matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitamine ja tõlgendamine. Ajalooõpetuse seisukohalt on oluline teada, et loodusainete ainevaldkonna lähenemisviisi aluseks on uurimisoskuse kujundamine. Puutepunktiks ajaloo ja loodusainete vahel on ka looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengus.

Õppekava läbivate teemade lõimimine ajaloo ainekavaga toimub sageli samadel alustel nagu üldpädevuste puhul. Tervise ja kehakultuuri pädevuse puhul tähtsustub suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastutel. Ajalootundides käsitletakse inimeste eluolu ja olmekeskonna temaatikat (nt linnaolme, tööstusühiskonna probleemid, tervishoiuteenuste mõju ühiskonna elulaadile ja olmele jne). Ajaloo ainekava kattuvate teemade käsitlemine lõiminguks valdkonnaväliste õppeainetega rikastab õpilase maailmapilti ja aitab mõista maailma kui tervikut. Lõiminguks teiste valdkondadega sobivad hästi õppemeetodid, näiteks õppekäigud, projektipõhised või ülekoollised üritused.

Ajalooõpetusel on lõimingu kaudu kokkupuutepunkte nii kõikide õppeainete kui ka õppekava üldpädevustega. Lõiming õppekava erinevate tasemetega ja ka lihtsustatud õppe erinevate õppekavade vahel avaldub ülekoolliste või projektipõhiste ürituste kaudu erinevaid meetodeid kasutades (kodanikupäeva, Tartu rahu ja Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine).

Nii teemade valik, rõhuasetused kui ka meetodid ning erinevad lõimingud kajastuvad õpetaja tööplaanis.

Üldpädevused

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
- 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;

seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;

8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna I Internaatkooli hindamisjuhend.

Ajaloo ainekava 6. klassile

Maht

35 tundi aastas (sh üks õppekäik)

Rõhuasetused

Õpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloo osalejast. Õpilasel kujundatakse arusaam, et ajalugu on ka tema enda lugu. Toetatakse lapse isiklike kogemuste ja eelnevate teadmiste ning ettekujutustele. Keskkel kohal on isiklike kogemuste ja eelnevate teadmiste süstematiseerimine. Otstarbekas on „oma ajaloo“ (eluloo) koostamine näiteks vanematelt ja vanavanematelt saadud teabe põhjal.

Õppetegevuse käigus omandatakse mitmesuguseid oskusi (küsimuste esitamine, teabe hankimine, eneseväljendamine), arendatakse koostööoskusi ja kujutlusvõimet. Oluline on leida vastused kõigile õpilaste poolt esitatud ajalooalastele küsimustele.

6. klassi I poolaastal omandatakse teadmisi õpilaskeskse lähiümbruse kohta, II poolaastal kujundatakse arusaamine ajaloo erinevate perioodide kohta üldises plaanis.

Väga oluline on ajaloo õpetamisel muuseumide, ajalooga seotud paikade ja mälestiste külastamine ning minevikku kajastavate filmide vaatamine.

Õppesisu ja –tegevus

Sissejuhatus (5 ainetundi)

Mis on ajalugu?

Mida me minevikust mäletame?

Suguvõsa ajalugu

Minu suguvõsa

Kuidas me ajaloost teada saame? Suulised ajalooallikad - (6 ainetundi)

Vanemate (ema, isa) lapseõlve aegne elu linnas ja maal

Vanavanemate elu linnas ja maal nende noorusajal

Kool läbi aegade

Toit inimeste elus eri aegadel

Eri ajastute inimeste rõivad

Kirjalikud ja muud esemelised ajalooallikad (10 ainetundi)

Vanad asjad jutustavad minevikust

Muuseum. Muuseumitund

Kirjalikud ajalooallikad. Arhiiv

Vanad ehitised jutustavad minevikust

Rehetare. Õppekäik vabaõhumuuseumisse

Ajaloo jäljed maastikul ja maapõues

Õppekäik/Ekskursioon

Raamatud ja filmid räägivad ajaloost

Ajaarvamisest (14 ainetundi)

Ajaarvamisest

Ajaloolised perioodid

Ürginimese kujunemine

Karjakasvatuse ja põlluharimise algus

Metallide kasutuselevõtt

Looduslike tingimuste osa inimkonna arenemisel

Esimesed jäljed inimestest kodukohas

Kodukoht muinasajal

Keskaja jäljed kodukohas

Kodukoht 100 a tagasi

Eluolu kodukohas uusajal

Õpitulemused

- tunneb huvi oma perekonnaga seotud minevikusündmuste vastu;
- teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;
- omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest;
- tajub mineviku ja oleviku seoseid;
- mõistab „põlvkonna“ olemust;
- teab ajalooliste perioodide kõige üldisemat jaotust (ürg-, vana-, kesk-, uusaeg ja uusim aeg);
- mõistab perioodide ajalist järgnevust ajateljel;
- oskab kasutada aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase: aeg, muinasaeg, vana-aeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr;
- omab kujutlust muinasajast ja selle perioodidest (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg);
- Eesti ja naabermaad muinasajal;
- oskab koostada digitaalset ajatelge.

Kasutatavad õppematerjalid

Õpik

- Kriiska, A. ja Tvauri, A. „Eesti muinasaeg“. Tallinn 2002.
- Kõiv, M. „Ajaloõpik 6.klassile. Vanaaeg I“. Avita 2010.
- Palamets, H. „Minevik jutustab: ajalugu abikooli VII klassile“. Tallinn 1993.
- Piir, M. M. „Ajaloõpik 5. klassile. Inimesed ajas. I ja II osa“. Tallinn 2008 ja 2009.
- Toomet, T. „Me elame ajaloos: Eesti ajaloo õpik 5. klassile“. Tallinn 1993.
- Toomet, T. „Vana aja koolilood“. Tallinn 2001.

Digitaalne materjal

- Kriiska, A. ja Selart, A. „Eesti esiajalugu [Elektroniline teavik CD plaat] : interaktiivne õppematerjal põhikoolile“ Tartu 2006.
- Ajaloo pildid - lisamaterjalid põhiõppevarale. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus www.hev.edu.ee
- Digikeskkond myhistro.com ajatelje koostamiseks

Ajaloo ainekava 7. klassile

Maht

70 tundi aastas (sh 1 õppekäik)

Rõhuasetused

7. klassi ajalugu hõlmab peatükke vanaaja kultuuride ajaloost ja Eesti ajaloost vanimast ajast kuni keskaja lõpuni. Tutvustatakse valikuliselt kultuurisaavutusi, tehnika arengut, huvitavaid sündmusi ja ajaloo suurkujusid. Õpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloos osalejast. Kesksel kohal on vestlus ja mänguline tegevus.

Läbi õppetegevuse tutvuvad õpilased ajaloo põhimõistetega ja omandavad mitmesuguseid oskusi: küsimuste esitamine, suuline eneseväljendus, pildi järgi jutustamine, joonistamine, ekskursioonidel ja muuseumides nähtu jutustamine, õpilased õpivad ise nägema ja järeldusi tegema, arendavad koostööoskust ja kujutlusvõimet.

7. klassis I poolaastal keskendutakse vanaaja kultuuride õppimisele. II poolaastast keskendutakse juba laiemalt Eesti ajaloo tundmaõppimisele – muinasajast kuni varauusaja alguseni.

Olulise osa moodustab muuseumide, ajalooga seotud paikade ja mälestiste külastamine ning minevikku kajastavate filmide vaatamine.

Õppesisu ja –tegevus

Vanaaeg (15 ainetundi)

Vanaaja sisu ja üldiseloostus

Vanaaja kõrgkultuuride olulisus kas Vana-Ida, Vana-Rooma või Vana-Kreeka näidetel

Muinasaeg Eestis (10 tundi)

Jääaeg. Eesti ala asustamine inimestega. Vanimad inimasulad Eestis

Muistsete eestlaste elu-olu, usund

Karjakasvatuse ja põlluharimise algus Eestis

Eesti ala asustus I ja II aastatuhande vahetusel

Eestlased muinasaja lõpus

Eestlaste naabrid

Eestlaste naabruses tekkivad riigid. Suhted naabritega (1.saj).

Keskajast ja feodaalkorrast (9 ainetundi)

Keskaja üldiseloostus

Põlluharimise areng keskajal

Talupoegade elu-olu

Feodaalide elu-olu

Keskaegsed linnad

Ristiusu kirik

Feodaalsed riigid. Ristisõjad

Eestlaste muistne vabadusvõitlus (9 ainetundi)

Tung itta

Liivlaste ja lätlaste alistamine

Muistse vabadusvõitluse algus. Ümera lahing

Lembitu. Madisepäeva lahing

Taanlased Põhja-Eestis

Muistse vabadusvõitluse lõpp

Miks eestlased lüüa said?

Eestlased võõra võimu all (6 ainetundi)

Eesti ala pärast vallutust

Jüriöö ülestõus

Keskaegsed linnad Eestis

Keskaegne Tallinn

Reformatsioon. Reformatsiooni mõju kultuuri arengule

Eestlaste naabrid XIII-XV sajandil (4 ainetundi)

Liivlased, lätlased, leedulased

Soomlased, rootslased

Venelased

Eesti ala sõdade keerises (6 ainetundi)

Liivi sõda

Eesti Rootsi riigi koosseisus

Eestikeelse koolihariduse algus

Tartu Ülikool

Suur nälg

Suured leiutused ja avastused (11 ainetundi)

Teaduse ja tehnoloogia areng keskaja lõpul

Trükikunsti leiutamine

Esimesed eestikeelsed raamatud

Tulirelvade kasutuselevõtmine

Linnade kaitseehitiste muutumine

Meresõidu arenemine

Ameerika avastamine

Esimene teekond ümber maailma

Asumaade vallutamine. Orjakaubandus

Õpitulemused

- omab kujutlust vanaaja tähtsatest kõrgkultuuridest (teadusalased teadmised);
- oskab näidata kaardil vanaaja kõrgkultuuride asukohti (Egiptus, Mesopotaamia, Itaalia, Kreeka, India, Hiina);
- oskab abivahendeid kasutades jutustada ja võrrelda vanaaja kõrgkultuure;
- nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul;
- teab Eesti ristiusustamisest ja meie esivanemate võitlusest vabaduse ja iseseisvuse eest;
- kirjeldab kõige üldisemalt keskaja olemust;
- nimetab keskaja tähtsamaid leiutisi ja saavutusi;
- selgitab üldisi fakte Eestist ja naabermaadest keskajal;
- oskab õpitud ajaloosündmusi ajaliselt järjestada;
- otsib infot digikeskkonnast vanaaja isikute ja sündmuste kohta.

Kasutatavad õppematerjalid

Töövihik

- Ostrat, Ain. "Ajaloos töövihik 7. klassile". Tartu 2001.

Õpik

- Kõiv, M. ja Raudkivi, P. „Ajaloos õpik 7. klassile. Keskaeg. I ja II osa.“ Tallinn 2004.
- Kõiv, M. ja Piir, Milvi M. „Ajaloos õpik 6. klassile. Vanaaeg. I ja II osa“. Tallinn 2010.
- Laar, M. Tilk, M. Hergauk, E. „Ajalugu 5. klassile“. Avita 2007.
- Mägi, M. (koostaja). „Eesti aastal 1200“ Tallinn 2003.
- Palamets, H. „Minevik jutustab: ajalugu abikooli VII klassile“. Tallinn 1993.
- Toomet, T. „Me elame ajaloo: Eesti ajaloo õpik 5. klassile“. Tallinn 1993.

Digitaalne materjal

- Ajaloos pildid - lisamaterjalid põhiõppevarale. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus www.hev.edu.ee
- Maailma ja Eesti ajalugu. Esiaeg. Vanaaeg. Keskaeg. CD.
- Digitaalne õppematerjal Vana-Kreeka kohta <http://oppevara.hitsa.ee/vanaaeg/>

Kaardid

- Kriiska, A. jt (6 autorit). „Eesti ajaloo atlas“ Tallinn 2006.
- Sarapuu, J. Ajaloos kontuurkaardid 6. klassile.
- Sarapuu, J. Ajaloos kontuurkaardid 7. klassile.

Lisamaterjal

- Grant, L. Antiiktsivilisatsioon. Rooma.
- Hahn K.-R. „Tallinna vanalinn ehk kõnelused kummitustega“. Tallinn 2001.
- Piir, M. Kõiv, M. Töövihik Vanaaeg I ja II osa. BIT 2010.

Ajaloo ainekava 8. klassile

Maht

70 tundi aastas (sh 1 õppekäik)

Rõhuasetused

8. klassi ajalooõpetuses lähtutakse kontsentrisuse põhimõttest. Seoste esile toomine varemõpituga võimaldab äratundmistunde tekkimist.

8. klassis keskendutakse Eesti ajaloo õppimisele seoses Euroopa ja maailma ajalooga.

Euroopas ja maailmas toimunud sündmusi käsitletakse eeskätt Eesti ajaloo paremaks selgitamiseks ja ilmestamiseks. Ajalooõpetuse puhul seni olulisena rõhutatud põhimõtetele lisandub vajadus pöörata tähelepanu otsestele ja kaudsetele põhjuslikele seostele.

Võimaluse korral korraldatakse õuesõppe raames külastusi muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, näidatakse filme, mis kajastavad minevikus toimunud sündmusi jne. Rõhutatakse, et Euroopas toimunud sündmused on tugevasti mõjutanud Eestis toimunud sündmusi (sõjad, revolutsioonid, tootmissuhete muutused jms). Ajateljele kantakse Euroopas toimunud sündmused, mis on mõjutanud Eesti ajalugu.

Õppesisu ja –tegevus

Maailm uusajal (10 ainetundi)

Mis on uusaeg? Euroopa uusaja algul

Inglise revolutsioon

Ameerika iseseisvussõda ja USA sünd

Suur Prantsuse revolutsioon

Napoleoni sõjad. Euroopa pärast Napoleoni sõdu

Tööstusrevolutsioon

Filmitund

Eesti Tsaari-Venemaa võimu all (10 ainetundi)

Põhjasõda. Peeter I

Eesti pärast ühendamist Venemaaga. Muudatused majanduses. Talupoegade koormiste suurendamine

Pärisorjus. Pärisorjuse kaotamine ja asendamine teoorjusega

Mõisnike elu-olu

Teorendilt raharendile. Talude päriseksostmine.

Talurahvarahutused. Mahtra sõda

Muuseumitund/filmitund

Eesti talurahva elu (10 ainetundi)

Talupere. Talu hooned

Talupere aastaringsed tööd

Talurahva söök ja söögikombed

Rahvakalender ja rahvakombed

Talurahvakoolid

Muuseumitund/filmitund

Rahvuslik ärkamisaeg (10 ainetundi)

Ärkamisaja eellugu. Kr. J. Peterson

Fr. R. Kreutzwald. „Kalevipoeg“

J.V. Jannsen ja „Pärnu Postimees“

Vanemuise Selts. I üldlaulupidu

L. Koidula. Eesti teatri algus

J. Hurt

C.R. Jakobson

Muuseumitund/filmitund

Tööstuse areng. Venestamisaeg (8 ainetundi)

Esimesed vabrikud ja raudteed Eestis

Töölise elu

Venestamisaeg. Rahvuslik liikumine venestamisajal.

EÜS ja Eesti rahvusvärvide algus

J. Tõnisson ja „Postimees“. Karskus- ja spordiseltsid.

G. Lurich

Muuseumitund/filmitund

Eesti XX sajandi alguses (8 ainetundi)

Eesti majandus XX sajandi algul

1905.-1907. aasta revolutsioon

Revolutsioonisündmused Eestis. Mõisate põletamine. Karistussalgad

Eesti enne I maailmasõda. Väljarändamine

Eesti kultuur XX sajandi algul

Muuseumitund/filmitund

Maailm I maailmasõja eel (8 ainetundi)

Suured leiutused ja avastused

Suurriikide ajastu (Briti impeerium, Ameerika Ühendriigid, Tsaari-Venemaa, Saksamaa, Prantsusmaa)

I maailmasõja põhjused ja algus

1917. aasta Veebruarirevolutsioon Venemaal. Nõukogude võimu kehtestamine

I maailmasõja lõpp

Muuseumitund/filmitund

Eestist saab iseseisev riik (6 ainetundi)

Eestlased I maailmasõjas

Eesti 1917

Eesti 1918

K. Päts. Eesti Vabariigi väljakuulutamine.

Muuseumitund/filmitund

Õpitulemused

- selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
- nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu;
- iseloomustab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas;
- teab Eesti talurahva vaimuelu ja kultuuri, rahvuslikku ärkamisega;
- teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
- kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
- teab teatud ulatuses tuntumaid ajaloolisi isikuid, nende saavutusi;
- teab, et inimeste teadmised on arenenud suhtlemises teiste rahvastega;
- mõistab sõdade erisust seoses ajaperioodiga;
- kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
- tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid;
- loob digikeskkonnas kontrolltesti õppesisus käsitletud teemal.

Kasutatavad õppematerjalid

Töövihik

- Ostrat, A. "Ajaloo töövihik 8. klassile". Tartu 2001.

Õpik

- Palamets, H. ja Randmäe, H. „Minevik jutustab: ajalugu abikooli VIII klassile“. Tallinn 1994.
- Tannberg, T. jt. (6 autorit). „Ajaloo õpik 8. klassile. Uusaeg. I ja II osa“. Tallinn 2003.
- Laar, M. Tilk, M. Hergauk, E. „Ajalugu 5.klassile“. Avita 2007.
- Toomet, T. „Me elame ajaloos: Eesti ajaloo õpik 5. klassile“. Tallinn 1993.

Digitaalne materjal

- Ajaloo pildid - lisamaterjalid põhiõppevarale. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus www.hev.edu.ee
- Digikeskkond Kahoot.it

Kaardid

- Kriiska, A. jt (6 autorit). „Eesti ajaloo atlas“ Tallinn 2006.

Ajaloo ainekava 9. klassile

Maht

35 tundi aastas (sh 1 õppekäik)

Rõhuasetused

9. klassis üldistatakse seni Eesti ja Euroopa ajaloo kohta õpitut, paigutades selle maailma ajaloo konteksti. Ajateljele kantakse kogu maailmas toimunud sündmused, mis on mõjutanud Eesti ajalugu.

Oluline on korraldada ekskursioone muuseumidesse ja arhiividesse. Need soodustavad õpilaste kodu-uurimusliku huvi äratamist ja kaasaja sündmustest arusaamist.

Tähelepanu pööratakse õpilaste oskusele teatmeteostest iseseisvalt vastuseid leida, lühidalt teatud sündmuste sarnasusi ja erinevusi kirjeldada, etteantud teemal lühireferaati koostada, probleeme näha ja neile hinnangut anda.

Õppesisu ja –tegevus

Eesti Vabadussõda (5 ainetundi)

Vabadussõja algus. Kaitse korraldamine. Välismaine abi.

Eesti vabastamine.

Sõda baltisakslastega. Võnnu lahing.

Vabadussõja lõpp. Tartu rahu

Muuseumitund

Eesti Vabariik 1918-1940 (5 ainetundi)

Eesti Vabariigi sise- ja välispoliitika

Asutav Kogu ja maareform

Põllumajandus, tööstus, kultuur ja haridus Eesti Vabariigis

Maailm kahe maailmasõja vahel (4 ainetundi)

Saksamaa pärast I maailmasõda

Kommunistlik Nõukogude Liit

Asumaad ja rahvuslik vabadusliikumine

Eesti kaotab iseseisvuse. 1939-1940 (4 ainetundi)

Molotovi-Ribbentropi pakt.

Baaside leping. Talvesõda

Eesti okupeerimine ja liitmine NSV Liiduga

Teine maailmasõda 1939-1945 (4 ainetundi)

II maailmasõja käik

II maailmasõda ja Eesti

Sõjasündmused Eestis 1944

Eesti ja muu maailm pärast II maailmasõda (5 ainetundi)

Maailm pärast II maailmasõda. Suurriigid. Külmsõda.

Nõukogude Eesti

Kommunistliku süsteemi kokkuvarisemine.

Eesti taasiseseisvumine.

Muuseumitund

Ühiskonnaõpetus (8 ainetundi)

Põhiseadus. Eesti riigi sümbolid

Valimised

Riigikogu

Riigipea. Valitsus

Korraldus

Riigikaitse

Kohus

Ekskursioon

Õpitulemused

- tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu;
- teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi;
- omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;

- mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
- teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
- nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna;
- kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist;
- otsib infot digikeskkonnast ja tutvustab seda teistele.

Kasutatavad õppematerjal

Töövihik

- Ostrat, A. "Ajaloos töövihik 8. klassile". Tartu 2001.

Õpik

- Ostrat, A. „Ajaloosõpik IX klassile“ Tartu 2008.
- Palamets, H. ja Randmäe, H. „Minevik jutustab: ajalugu abikooli VIII klassile“. Tallinn 1994.
- Laar, M. Tilk, M. Hergauk, E. „Ajalugu 5.klassile“. Avita 2007.
- Vära, E. ja Tannberg, T. ja Pajur, A. „Ajaloosõpik 9. klassile. Lähiajalugu. I ja II osa.“ Tallinn 2008 ja 2009.

Digitaalne materjal

- Ajaloos pildid - lisamaterjalid põhiõppevarale. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus www.hev.edu.ee
- Palamets, H. „Eesti Vabadussõja lugu I-VI. DVD.
- Dokumentaaltriloogia „Võitlus sini-must-valge eest“. DVD.
- Digikeskkond <http://www.virtuaalmuuseum.ee/>.

Kaardid

- Kriiska, A. jt (6 autorit). „Eesti ajaloo atlas“ Tallinn 2006.
- Lisamaterjal
- Laar, M. Tilk, M. Hergauk, E. „Ajalugu. Töövihik 5.klassile“. Avita 2007.

Inimeseõpetus

Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetus keskendub inimese sotsiaalsele arengule. Sotsiaalse arengu käsitlemisel on kaks funktsiooni – sotsialiseerumine ja individualiseerumine. Sotsialiseerumine on protsess, mille abil inimesed õpivad looma ja säilitama suhteid teistega, saades selle läbi aktsepteeritud

ühiskonnaliikmeteks. Individualiseerumine on protsess, mille käigus õpitakse ennast tundma kui ainuomast ja teistest erinevat inimest. (Craig, 2000) Inimeseõpetuse aines on olulised mõlemad, osakaalult suurem rõhk on individualiseerumisel.

Inimeseõpetuse ainetsükli ülesehituse tähtsam sisuline lähtekoht on õpilase arengu terviklik käsitlus. Pööratakse tähelepanu inimese arengu kõigile arenguvaldkondadele: füüsilisele, vaimsele, sotsiaalsele, emotsionaalsele ja moraalsele.

Inimeseõpetuse teemade käsitlemisel kasutatakse valdavalt õppija aktiivsust suurendavaid õppemeetodeid. 1.-5. klassis kasutatakse palju mängulisi elemente ja õppemänge. Teadmiste- oskuste kinnistamiseks loodavates tegevus- ja suhtlussituatsioonides (sh rollimängudes) kujundatakse järjepidevalt oskust mõista, valida ja kasutada variatiivseid repliike, mitteverbaalseid väljendusi (miimika, žestid), harjutatakse etiketikäitumist (nt tervitamine, võõra poole pöördumine jne), kujundatakse turvalise ja loodussäästliku käitumise teadmisi- oskusi. Vanemates klassides jätkub aktiivõppemeetodite rakendamine - arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüsid, ajurünnakud, praktilised vaatlused ja intervjuud.

Õpetuse eesmärgid

Õpetuse eesmärk on toetada õpilase kujunemist isiksuseks, kes on võimeline kohanema ümbritsevas keskkonnas ning toime tulema iseseisvas praktilises elus.

Inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb oma keha ning mõistab inimese kasvamise/arenemisega seotud muutusi ja vastutust (nt seksuaalsuse olemus ja sellega seotud vastutus, töövõime jne);
- 2) hoolitseb iseenda ja kaaslaste tervise eest (isiklik ja pere hügieen, tervislikud eluviisid, esmaabi); väldib ennast ja teisi kahjustavat käitumist;
- 3) märkab ja mõistab kaaslaste ning iseenda emotsionaalseid seisundeid, käitumisviise; oskab neid hinnata ja nendega toime tulla;
- 4) hoiab puhtust ja korda; orienteerub eluasemega seotud küsimustes, omandab teadmised ja oskused majandamiseks, koduse elu korraldamiseks;
- 5) otsib erinevatest teabeallikatest võimetekohaseid jätkuõppevõimalusi ja teeb enda jaoks optimaalseid valikuid;
- 6) tunneb huvi ümbritseva ühiskonnaelu vastu;
- 7) järgib olmesuhtlemiseks vajalikke sotsiaalseid nõudeid ja käitumisetiketti;
- 8) tunneb olmesuhtlemiseks vajalikke kodanikuõigusi ja -kohustusi.

Lõiming

Ainesisene lõiming

Vertikaalse lõiminguga taotletakse, et üks teema kasvab teisest välja ja täiendab eelmist, tuginedes aine sisemisele loogikale. Lähtutakse kahest õppimise printsiibist:

- 1) lihtsast keerulisema õppimise poole – ainekava sisu on läbivalt organiseeritud järjestikku nii, et lihtsad komponendid muutuvad keerulisemaks nende omavahelistes seostes;
- 2) eelteadmistest lähtuvalt – teatud liiki teadmised eeldavad teatud teist laadi teadmiste olemasolu, lähtudes õpilase tunnetusprotsesside (taju, tähelepanu, mälu, mõtlemine) arengu iseärasustest erinevas vanuseastmes.

Ainetevaheline lõiming

Horisontaalse lõimingu lähtekohaks teiste õppeainetega on õppija aktiivsuse rõhutamine ja õpitava seostamine elulise kontekstiga, millest tulenevad lõimingu eesmärgid inimeseõpetuses – püüde teadmiste terviklikkusele ning teadmiste ja kogemuste ühendamisele.

Inimeseõpetus on lõimitud eesti keelega (suhtlemine, suuline eneseväljendusoskus, teabe otsimine, konspekterimine), matemaatikaga (aeg, aja planeerimine, tegevuse kavandamine, kulutuste planeerimine), loodusõpetusega (ümbrus, kodukoht, Eesti tundmine, inimese organismi ehitus, talitlus ja tervishoid), ühiskonnaõpetusega (inimeste õigused ja kohustused, turvaline käitumine), kodundusega (tervislik toitumine, majandamine ja kulutuste planeerimine, säästlikkus), keskkonnaõpetusega (rahvakalendri tähtpäevad, kooli traditsioonid ja üritused, suhtlemise õpetus), kehalise kasvatusena (tervis ja selle eest hoolitsemine, kehaline aktiivsus ja selle vormid, tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted). Inimeseõpetuse tundides õpitud rakendatakse kõikide teiste ainete tundides ja vabal ajal.

Läbivate teemade rakendamine inimeseõpetuses

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“: inimeste erinevad tööd ja töökohad, koostöö ja tööjaotus, endasse uskumine, eneseanalüüs, enesekontroll, oma väärtuste selgitamine, enda ja teiste positiivsete joonte ja omaduste märkamine ja väärtustamine.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng“: asjade väärtus ja hind, asjade väärtus teiste väärtuste seas, vastutus enda ja teiste asjade hoidmise ees, oma kulutuste planeerimine, tervislik elukeskkond, tervis heaolu tagajana.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“: vaba aja veetmine, Eesti rahvusliku ja riikliku sümbolika tundmine, lapse õigused ja kohustused, Eestimaa meie kodumaa, Eesti haldusüksused, meeskonnatöö ja tööjaotus, tõhusad sotsiaalsed oskused, otsustamine ja probleemide lahendamine, tagajärgede arvestamine, vastutus otsustamisel.

„Kultuuriline identiteet“: kodu traditsioonid, Eesti rahvusliku ja riikliku sümbolika tundmine, eesti rahvakommete tundmine, kodumaa väärtustamine, erinevate rahvaste tavad ja kombed, erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine.

„Teabekeskond“: teave ja teabeallikad, nende kasutamine, reklaamide mõju, vahendatud suhtlemine ja IKT.

„Tervis ja ohutus“: tervis ja tervise eest hoolitsemine, tervislik eluviis, tervisenäitajad, tervist mõjutavad tegurid, esmaabi, abi kutsumine ohuolukordade puhul, ohud tervisele, haigused, ennastkahjustavast käitumisest hoidumine, liiklusreeglid, turvalisus ja riskikäitumine.

„Väärtused ja kõlblus“: iga inimese väärtus, viisakas käitumine, kodu ja perekond, abivalmidus ja kohusetunne, ausus, õiglus, kodumaa, erinevused, sallivus, toetavad inimsuhted ja vägivaldatus, vastutustunne ja südametunnistus, käitumisreeglid ja nende vajalikkus, endasse uskumine, enesehinnang, eneseanalüüs, enesekontroll, oma väärtuste selgitamine, sallivus, hoolivus, usaldus, empaatia, erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine, vastutus otsustamisel, positiivne mõtlemine.

Seosed õppekava üldpädevustega

Inimeseõpetuse aines kujundatakse õpilastes kõiki õppekavas kirjeldatud üldpädevusi.

Kultuuri- ja väärtuspädevus – õpetuses taotletakse, et õpilane määratleb end oma pere, klassi, kooli, riigi liikmena ning järgib ühiseid reegleid.

Enesemääratluspädevus – õpetuses kasutatakse kujundavat hindamist, mille käigus õpilased õpivad hindama oma oskuseid ja teadmisi, tugevusi ja nõrkusi ning märkavad parendamist vajavat. Õpitakse märkama ja lahendama/lahendamiseks abi otsima iseendaga tekkivaid probleeme, mis seonduvad oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega ja inimsuhetes.

Õpipädevus – õpetuses keskendutakse eelkõige funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Olulisimaks peetakse oskust leida teavet teatmeteostest ja Internetist.

Sotsiaalne pädevus – õpetuses kujundatakse õpilastes vastutustunnet ja koostööoskusi. Vastutustunne kujuneb eelkõige kooli kodukorra tundmise ja kokkulepete täitmise teel. Koostööoskuseid kujundatakse paaris- ja rühmatöodes meeskonnas töötades.

Suhtluspädevus – õpetus kujundab suhtlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades ja erinevate suhtluspartneritega. Õpitakse lugema ning mõistma teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust. Suurt tähelepanu pööratakse õpilase esinemisoskuse kujundamisele ja sellele kaaslaste poolt konstruktiivse tagasiside andmise oskuse kujunemisele.

Matemaatikapädevus – õpetus toetab oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt ja sümboleid. Näiteks õpitakse otsima ja analüüsima teavet diagrammidest, ning tegema saadud info alusel tõenduspõhiseid otsuseid.

Ettevõtlikkuspädevus – õpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd paaris- ja grupidöös; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima

paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega. Tundides kasutatakse reaalse olukordadega sarnaseid olukordi, kus õpilased saavad õpitut rakendada.

Digipädevus – inimeseõpetuses kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, säilitamiseks ja esitamiseks. Saadud teabe asjakohasust ja usaldusvärsust hinnatakse ja rakendatakse ühiskonna probleemide üle arutledes ja arvamust avaldades. Digitaalset sisu luuakse või koostatakse kooskõlas autoriõigustega ning osatakse kasutada digivahendeid individuaalses ja ühisloomes. Arendatakse teadlikkust kodanikuaktiivsuse väljendamise võimalustest erinevates suhtluskeskkondades ning oskust kasutada e-teenuseid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite kasutamisega kaasneva võimalike ohtudest (osates kaitsta oma privaatsust ja isikuandmeid) ja terviseriskidest. Õpetatakse digikeskkonnas järgima samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Hindamine

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi. Inimeseõpetuses ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Nende kohta antakse õpilasele tagasisidet suuliselt. Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend. 1.-6. klassis (6. klassis minnakse järk järgult üle numbrilisele hindamisele ja seetõttu kasutatakse sõnalist kirjeldavat kui ka numbrilist hindamist) kasutatakse kokkuvõtva hindamisena II ja V õppeperioodi lõpus toimuvat kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist või sõnalist ekvivalenti. 7.-9. klassis ja lisa-aasta klassis kasutatakse kaks korda õppeaastas toimuvat numbrilist hindamist. Kokkuvõtva hinnangu aluseks on üks või mitu kokkuvõtvat hinnet. Kokkuvõtvas hinnangus kajastub, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

Inimeseõpetuse ainekava 3. klassile

Maht

1 tund nädalas ehk 35 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

3. klassis kujundatakse jätkuvalt õpilaste oskust märgata ja eristada oma lähiümbrust (selle esemeid, nähtusi, sündmusi, tegevusi jms). Tutvustatakse ja õpetatakse väärtustama rahvuskombeid ja – traditsioone (rõhuasetus pere traditsioonidel). Oluline koht on tervisega seonduvatel teemadel – pööratakse tähelepanu tervise hoidmise viisidele (hügieen, toitumine, käitumine haiguse korral). Jätkuvalt harjutatakse etiketikäitumist ning õpetatakse hoolivat ja teisi arvestavat käitumist. Peamisteks õppeviisideks on praktiline tegevus, õppevestlus ning õppekäigud.

Õppesisu ja -tegevus

KÄITUMINE JA SUHTLEMINE 10 tundi

Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Uhkustamine. Valetamine (valetamise tagajärjed, vale ülestunnistamine, tõe rääkimine).

Käitumine koduümbruses (trepikojas, õues, tänaval), naabritega arvestamine.

Sünnipäeva tähistamine, peo planeerimine (tegevuste/mängude valik ja peo ettevalmistamine), sobilikud kingitused. Külla kutsumine, küllaminek, käitumine külas.

Telefonivestlus sõbraga (kutse koostegevusele, dialoog).

Käitumine söögilauas (igapäevane laua katmine ja koristamine, hügieeninõuded).

Käitumine raamatukogus (kooli raamatukogus lugejaks registreerimine, raamatu laenutamine), raamatu hoidmine.

Suhtluspartnerite näoilmed, hääletoon (viha, hirm, vastikus, häbi, üllatus, rõõm).

INIMENE JA TERVIS 6 tundi

Õpilase välimus (keha ja riiete puhtus-korrashoid), selle mõju enesetundele ja suhetele kaaslastega.

Terve ja haige inimene, haiguse tunnused (nohu, köha, palavik, valu, lööbed), teavitamine halvast enesetundest; nakkuse levikut vältiv käitumine, ravimite võtmine.

Haiguste ennetamine (riietus, ruumide õhutamine, karastamine). Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport.

INIMENE JA PEREKOND 3 tundi

Peretüübid: suurpere, väikepere. Õdede-vendade, vanemate, vanavanemate andmed (nimi, vanus, tegevus). Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne, üksteisega arvestamine.

INIMENE JA KODUMAA 5 tundi

Eestimaa minu kodumaa. Eesti Vabariigi sümbolid: vapp, hümn. Pealinn. President. Eesti rahvussümbolid: suitsupääsuke, rukkilill. Pühad ja kombad (vastlapäev, kadripäev, mardipäev, advent, jõulud).

INIMENE JA AEG 5 tundi

Aastaaegade jagunemine kolmeks perioodiks (varakevad jne), inimeste tegevused, ohuolukorrad sõltuvalt aastaajast (kõndimine jäätunud veekogul jms). Kalender, selle vajalikkus (aasta, kuud, nädalad; tähtpäevad).

Kellaaeg õpilase päevakavas (täis- ja pooltund, tegevuste ajaline järjekord). Vaba aja mitmekülgse sisustamise võimalused.

INIMENE JA TURVALISUS 6 tundi

Koolitee ja selle ümbrus, kooli tuleku aeg ja viis. Käitumine tundmatute ainetega, vedelikega. Päästeteenistus: kiirabi, politsei, tuletõrje; abi vajadus (seos õnnetusjuhtumitega).

Abipalve esitamine hädaabi numbril 112. Turvakodu.

Õpitulemused

- nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest;
- väärtustab iseennast ja teisi;
- alustab ja jätkab dialoogi (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostegevusele, nõustumine, loobumine);
- hindab ning vastandab õpituatsioonis oma ja kaaslaste igapäevaseid käitumisakte õige / vale-, meeldib / ei meeldi-tasandil;
- kirjeldab viisakat käitumist koolis, külas ja koduümbruses;
- nimetab näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste 4–6 emotsiooni;
- nimetab oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise võimalusi – vahendeid ja vajalikkust;
- teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- teadvustab oma enesetunnet ja teavitab sellest kaaslasti;
- kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport;
- kirjeldab oma perekonda: pere suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus);
- väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- nimetab oma kohustusi peres;
- tunneb Eestimaa sümboleid (lipp, vapp, hümn; suitsupääsuke, rukkilill);
- väärtustab Eestit – oma kodumaad;
- jutustab oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel (5–6 lauset);
- määrab aega täis- ja pooltundides;
- kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;
- palub ohuolukorras ja õnnetusjuhtumi korral abi (sh kasutada telefoni, valida hädaabi numbrit).

Kasutatavad õppematerjalid

- Kippak, R., Klören, A., Kulderknup, E., Peetris, K. (2011). „IN 2“ Koolibri.
- Kippak, R., Klören, A., Kulderknup, E., Olenko, K. (2009). „Mina ja maailm 2“ Koolibri.
- Põiklik, E., Saat, H. (2007). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus. Õpetajaraamat I kooliastmele (1. – 5.klassi lihtsustatud õppekava järgi).
- Kull, M., Saat, H. (2002). Uimastikasutuse ennetamine koolis. Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus. Õpetajaraamat 1.–3. klassile.
- Alunurm, A. (2013). Minu Eestimaa raamat. Avita.
- Seinapildid

Inimeseõpetuse ainekava 4. klassile

Maht

2 tundi nädalas ehk 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Läbivalt tutvustatakse elukutseid ja nende esindajate põhitegevusi (nt kaupluse teema juures müüja tegevus jne). Pööratakse tähelepanu pereliikmete tegevusaladele. Käsitletakse raha kulutamisega seonduvaid teemasid lapse taskuraha seisukohast. Järjepidevalt kujundatakse õpilaste sotsiaalset teadlikkust ning verbaalset aktiivsust. Õpetatakse kirjeldama ja hindama kaaslaste ning iseenda tegevus- ning käitumisakte, samuti toimetulekut konfliktsituatsioonidega. Harjutatakse suhtlemist ja koostevõime reguleerimist dialoogis. Tutvustatakse erinevaid vaba aja veetmise viise ja innustatakse lapsi tegelema hobidega ning osa võtma huviringidest.

Õppesisu ja -tegevus

KÄITUMINE JA SUHTLEMINE 18 tundi

Mina. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus, sooline kuuluvus. Mina ja endasse suhtumine. Lapse õigused ja kohustused. Sõbrad ja tuttavad: sõprade valimine ja hoidmine, ühistevõime.

Klassiõhtu: sisukate peotegevuste valik ja planeerimine.

Eakaaslaste ja täiskasvanute kõnetamine. Abivalmidus klassis (abi vajamine ja küsimine, abi vastuvõtmine, abivajaja märkamine ja abi pakkumine).

Vägivaldne käitumine (tõukamine, ehmatamine, narrimine jt. võimalikud konfliktid). Teatamine, kaebamine.

INIMENE JA TERVIS 14 tundi

Õppimise tervishoid (rüht, õige istumine, silmade tervishoid, puhkus, sport). Kahjulikud harjumused (liigne telerivaatamine, liigne arvutikasutamine jms; suitsetamine ja alkoholi tarvitamine), nende mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele.

Isiklikud toitumisharjumused, mõju enesetundele.

Esmased kodused ravivõtted külmetushaiguste korral.

Esmaabi lihtsamate vigastuste puhul (lõikehaav, ninaverejooks jne).

PEREKOND JA KODUKOHT 12 tundi

Minu sugupuu (perekond ja lähisugulased). Pereliikmete lahkumine ja lein, käitumine matustel, surnuaias. Maa- ja linnakodu (hooned; eluruumide sisustus, puhtus, korrashoid).

Kodutus, lastekodu kui üks peretüüp.

Transpordivahendid kodukohas tänapäeval ja minevikus.

Sõidupilet ühissõidukis (ostmine jm toimingud).

Meie kool ja teised ümbruskonna koolid. Muuseumid kodukohas, käitumine muuseumis. Kodukoha sümbolid: lipp, vapp. Kodukoha rikkused. Pühad ja kombed (uusaasta, EV aastapäev, volbripäev, jaanipäev jne).

INIMENE JA AEG 6 tundi

Kellaaja määramine veerandtunnise täpsusega. Kellaajast kinnipidamine: täpsus; hilinemine, selle tagajärjed. Õpilase päevakava koostamine, õppimine, puhkus, vaba aja tegevused.

INIMENE JA TEAVE 4 tundi

Koolistend, ajakiri lastele, kuulutus ajalehes/stendil (teabeallikate kasutamine).

INIMENE JA TÖÖ, INIMENE JA ASJAD 6 tundi

Töö, selle eesmärk ja tulemus (produkt, tasu); pereliikmete tööd (tööde jaotus, koostöö) koduses majapidamises, õpilase töö koolis, kohuse- ja vastutustunne töö tegemisel, tööarmastus.

Lapse taskuraha, selle otstarbekas kulutamine (lihtsamate ostude sooritamise), raha kogumine. Ostud toidupoes: ostja ja müüja suhtlemine, raha kasutamine lihtsamates tehingutes.

Tehingud postkontoris. Kirja saatmine.

INIMENE, SÄÄSTLIKKUS JA TURVALISUS 10 tundi

Olmejäätmete tekkimine klassis ja koduses majapidamises (tegevused, nende tagajärjel tekkiv prügi); jäätmete individuaalne käitlemine.

Liiklusmärgid kodu ümbruses ja kooliteel (ülesanne, vajalikkus). Jalgrattaga (rulaga, rulluiskudega) sõitmine, ohud.

Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes; käitumine tulekahju korral; käitumine tulekahjuhäire korral.

Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.

Käitumine metsas, loodusmatkal (loodussäästlik käitumine, käitumine eksimise korral).

Õpitulemused

- nimetab ning võrdleb oma ja sõprade vaba aja tegevusi, huvisid;
- väärtustab iseennast ja teisi, väärtustab oma soolist kuuluvust;
- analüüsib ühisvestluses situatsioonide, oma ja kaaslaste käitumisaktide ning emotsionaalsete seisundite põhjuseid ja tagajärgi;
- osaleb üksteise tegevust reguleerivas dialoogis (teade – teade);
- jälgib kaasõpilaste tegevust ja vajaduse korral abistab neid;
- tunneb õpituatsioonis konfliktsituatsiooni ning mõistab, millistel juhtudel on vajalik sellest täiskasvanule/õpetajale teatada;
- kirjeldab, kuidas leida ja hoida sõpru

- kirjeldab õpilase tervist tugevdavate ja nõrgestavate tegurite ja harjumuste mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele;
- nimetab oma lähisugulasi ja selgitab abistavate küsimuste toel kodu ja perekonna tähtsust oma elus;
- väärtustab oma kodukohta, nimetab kodukoha rikkusi ja tunneb ära sümbolid;
- hoiab koolis ning kodus puhtust ja korda;
- kirjeldab pühade tähistamise kombeid oma perekonnas;
- määrab aega veerandtunnise täpsusega ning seostab seda tegevustega õpilase päevakavas;
- hangib koostegevuses teavet koolistendilt ja ajalehe kuulutustest;
- mõistab töö vajalikkust ja väärtuslikkust;
- planeerib täiskasvanu abiga oma taskuraha kulutamist;
- sorteerib klassis tekkivaid olmejäätmeid;
- kirjeldab igapäevaseid turvalise käitumise viise (liiklemine kooliteel, jalgrattaga sõitmine, tulekahju vältimine, käitumine veekogu juures ja metsas).
- demonstreerib õpitu olukorras käitumist ohuolukorras ja abi kutsumist

Kasutatavad õppematerjalid

- Kippak, R., Kloten, A., Kulderknup, E. Olenko., K (2002) Mina ja maailm 3 (Inimeseõpetuse õpik ja tööraamat) Koolibri.
- Põiklik, E., Saat, H. (2007). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus. Õpetajaraamat I kooliastmele (1. – 5.klassi lihtsustatud õppekava järgi).
- Kull, M., Saat, H. (2002). Uimastikasutuse ennetamine koolis. Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus. Õpetajaraamat 1.–3. klassile.
- Alunurm, A. (2013). Minu Eestimaa raamat. Avita.
- Seinapildid

Inimeseõpetuse ainekava 5. klassile

Maht

2 tundi nädalas ehk 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Tegevus- ja suhtlussituatsioonides tegeldakse isiksuseomaduste ja ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisnormide kujundamisega. Õpetatakse märkama, eristama ja mõistma igapäevaseid situatsioone (sh ohuolukordi), verbaalseid ja mitteverbaalseid eneseväljendusviise ning tundeid. Täiendatakse ühis- ja koostegevuse oskusi (sh. hoolivat käitumist, vastutus- ja kohusetunnet). Pere ja koduga seotud teemade juures selgitatakse õpilastele laste ning vanemate vastastikuseid õigusi-kohustusi. Õpetatakse mõistma ja hindama käitumisaktide eesmärke, tingimusi, põhjuseid ja tagajärgi. Õpetatakse planeerima (sh parandama) edasist tegevust/käitumist. Alustatakse inimese organismi üldehituse ja elutähtsate organite tutvustamist. Tähelepanu pööratakse teadlikule uimastienetusele – antakse teadmisi alkoholi ja tubaka kahjulikust mõjust organismile ja käitumisele. Õpetatakse märkama erinevaid mõjutusvahendeid ja arendama enesekehtestamisoskust ja käitumist

keerulistes olukordades (tubaka, alkoholi pakkumine). Aktiivõppemeetoditest lisanduvad praktilistele tegevustele eetilise sisuga lühipalade lugemine ja analüüs.

Õppesisu ja -tegevus

KÄITUMINE JA SUHTLEMINE 14 tundi

Mina: olulisemad isikuandmed, meeldivad ja ebameeldivad tegevused; sarnasused ja erinevused võrreldes eakaaslastega. Enesetuvustamine dialoogis, arvestades vestluspartneri vanust (eakaaslane, täiskasvanu). Suhtlemine võõrastega, milliseid isikuandmeid võib kellele avaldada.

Igapäevased suhtlussituatsioonid kodus ja koolis (positiivsed-negatiivsed ettepanekud, konfliktid jne): hindamine (tingimused, põhjus, tagajärg); suhtlemisesmärkide mõistmine (käsk, korraldus, palve, keeld, teave jne).

Vägivaldse (füüsiline, vaimne) käitumise äratundmine, käitumine ohvri ja pealtnägijana.

Abivalmidus (vanad inimesed, nooremad kaaslased, erivajadustega inimesed): abivajaja märkamine ja abi pakkumine, abistamine. Abi vajaduse ja enda võimaluste hindamine abi pakkumisel.

INIMENE JA TERVIS 12 tundi

Meeleelundite (nägemis-, kuulmis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja lõhnamis-) ülesanded, tervishoid. Erivajadustega inimesed (meeleelundite kahjustuste tagajärjel), alternatiivsed suhtlemisvahendid.

Enesetunde kirjeldus dialoogis arstiga (levinumad külmetus- ja nakkushaiguste tunnused), ravirežiimi järgimine.

Haiguste ennetamine (tervislikud eluviisid). Tervisesport ja liikumine, sportimisvõimalused kodukohas, Eesti tuntumad sportlased. Piisava une ja puhkuse vajalikkus. Valikud toitumisel.

Esmaabi põletuse, külmumise, minestuse korral.

Uimastid: tubakas, alkohol, narkootikumid (kanep); alkoholi ja tubaka mõju õppimisvõimele ja käitumisele. "Ei" ütlemine uimastitega seotud situatsioonides.

PEREKOND JA KODUKOHT 8 tundi

Elu maal ja linnas, kodukoha eluolu (levinumad tegevusvaldkonnad, ametid jms).

Kodukoha rahvariided, rahvariide kandmine tänapäeval ja minevikus. Kodukoha tähtsamad traditsioonid (laulu- ja tantsupidu jms).

Peretraditsioonid (pereliikmete ühised tegevused, peretraditsioonide määratlemine ühisvestluses, sarnasused-erinevused kaaslastega). Pühad ja kombed (ülestõusmispühad, karjalaskepäev, jüripäev, hingedepäev).

INIMENE JA AEG 8 tundi

Aja määramine minutilise täpsusega, kellaaja kahesugune määramine (toetudes ööpäeva osadele).

Päeva ja nädala ajakava, vaba aja tegevuste mitmekesisus (positiivsed ja negatiivsed harjumused päevakavas: ajakulu, valikute tegemine jne).

INIMENE JA TEAVE 8 tundi

TV-kava (sisu, eakohased saated, telesaadete hulgast valikute tegemine).

Pilt-teatmeteosed, Internet: kooli kodulehekülj (teabeallikate kasutamine).

Reklaamide sisu ja eesmärk.

INIMENE JA TÖÖ, INIMENE JA ASJAD 10 tundi

Palgatöö, selle tulemus ja eesmärk, ametis püsimise üldised tingimused (võrdlus õpilase käitumisega koolis).

Kulutused peres lapse heaolu eest hoolitsemisel (lapse põhivajadused ja soovid, pere majanduslike võimalustega arvestamine jms), asjade väärtus sõltuvalt nende vajalikkusest. Raha hoidmise viisid: hoiukarp, pank. Raha kogumine.

INIMENE, SÄÄSTLIKKUS JA TURVALISUS 10 tundi

Vee ja elektri säästlik tarbimine koolis ja kodus.

Olmejäätmete (tava-, taaskasutatavad, ohtlikud jäätmed) käitlemine kodus majapidamises (prügi sorteerimine ja ärapaigutamine, kogumispunktid, jäätmete kompostimine).

Liiklusõnnetuste peamised põhjused, liiklusõnnetusest teatamine ja abi kutsumine.

Pürotehnika (ost-müük alaealistele, kasutamine).

Pommiähvarduse tegemisega kaasnevad ohud ja tagajärjed, käitumine pommiähvarduse korral.

Õpitulemused

- märkab ja mõistab erisusi oma ja kaaslaste tegevustes, arvamustes;
- osaleb koostegevuses erinevat tüüpi dialoogides (teade – küsimus – vastus jne);
- kirjeldab oma käitumist toimunud konfliktsituatsioonis;
- kirjeldab plaanile toetudes ning analüüsib ühisvestluses oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumisakte (soovid, tingimused, põhjus, tagajärg);
- väärtustab suhetes abivalmidust, märkab abivajajat ja pakub võimalusel oma abi
- kirjeldab oma välimuse, hügieeni ja tervise eest hoolitsemise võimalusi ning teab hoolitsematuse tagajärgi;
- selgitab meeleelundite ülesandeid ja tervishoidu
- demonstreerib õpituatsioonis esmaabi põletuse, külmumise ja minestuse korral
- teab uimastite (alkoholi ja tubaka) kahjulikku mõju õppimisvõimele ja käitumisele;
- kirjeldab ühisvestluses oma pere traditsioone;

- kirjeldab ühisvestluses oma kodukanti
- määrab aega minutilise täpsusega ning koostab õpetaja abiga endale otstarbeka ajakulutusega päevakava;
- nimetab mitmekesiseid positiivseid vaba aja veetmise võimalusi
- otsib koostegevuses teavet pilt-teatmeteosest;
- teadvustab õpetaja abiga reklaamide eesmärke;
- mõistab oma kohustusi ja vastutust seoses õppetööga;
- teadvustab oma nõudmiste/soovide sõltuvust vajadustest ja pere sissetulekust;
- kirjeldab vee ja elektri säästliku tarbimise võimalusi kodus ning koolis;
- nimetab olmejäätmete käitlemise viise kodus majapidamises;
- kirjeldab ja teadvustab pürotehnika väärkasutuse ning pommiähvarduse tegemisega
- kaasnevaid tagajärgi.

Kasutatavad õppematerjalid

- Põiklik, E., Saat, H. (2007). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus. Õpetajaraamat I kooliastmele (1. – 5.klassi lihtsustatud õppekava järgi).
- Kull, M., Saat, H. (2002). Uimastikasutuse ennetamine koolis. Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus. Õpetajaraamat 1.–3. klassile. Ilo.
- Alunurm, A. (2013). Minu Eestimaa raamat. Avita.
- Lepik, K. (2007). Tervist, tervis! Koolibri.
- Varava, L., Pitsi, T., Oja, L. (2010). Tervis ja terviseteadlikkus. TAI.
- https://intra.tai.ee/images/prints/documents/130451413412_Tervis_ja_terviseteadlikkus_la_bi_toitumis_ja_liikumismangude_est.pdf
- Elvisto, T., Läänelaid, A., Stamm, T. (2014). Loodusõpetuse õpik ja tööraamat 4. klassile (2.osa). Avita.
- Seinapildid

Inimeseõpetuse ainekava 6. klassile

Maht

2 tundi nädalas ehk 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

6. klassis täiendatakse õppetöö käigus jätkuvalt õpilaste sotsiaalseid suhtlemis- ja käitumisoskusi. Õpetaja poolt organiseeritud suhtlussituatsioonides harjutatakse teabe esitamist ja küsimist, väljendusvahendite mõistmist ja kasutamist sõltuvalt suhtlemiseesmärkidest ja – normidest. Oma ja kaaslaste tegevuse kohta tagasiside andmisel suurendatakse õpilaste verbaalset aktiivsust, kommenteeritakse ja hinnatakse iseenda ja kaaslaste tegevus-, käitumis- ja suhtlusakte. Terviseteemade käsitlemisel pööratakse tähelepanu tüdrukute ja poiste arengulistele muutustele organismis ja käitumises (suhtlemine ja käitumine vastassugupoolega, noormehe ja neiu rollid eri situatsioonides). Teavitatakse õpilasi nõustamis- ja abivõimalustest Tallinnas. Jätkatakse inimese organismi üldehituse ja elutähtsate organite tutvustamist. Kujundatakse teadlikku ja säästlikku

tarbimiskäitumist, võrreldakse teenuseid-kaupu (otstarve, hind, vajalikkus ine), õpitakse eristama oma soove ja võimalusi. Õppetegevuses kasutatavatest aktiivõppemeetoditest domineerivad praktilised tegevused (rühmatööd, rollimängud) ning eetilise sisuga palade lugemine ning analüüs.

Õppesisu ja -tegevus

SUHTLEMINE EAKAASLASTE JA TÄISKASVANUTEGA 16 tundi

Suhtlemisstrateegiate eristamine (õpetaja abiga): selgitamine, veenmine, meelitamine, ähvardamine jm. Suhtluspartnerite motiivid ja kavatsused. Suhtlemine sõprade ja "sõpradega": "kambavaim", jäljendamine; isiklik arvamus, vastutus; keeldumine mittesoovitud tegevustest.

Suhtlemine vastassugupoolega (tähelepanu köitmine, tunnete verbaalne ja mitteverbaalne väljendamine, reageerimine (eba)meeldivatele ettepanekutele jms). Suhtlemine internetiportaalides, enda kohta edastatava infoga seotud turvalisus ja ohud.

Suhtlemine koduste ja eakaaslastega: rääkimine, ärakuulamine; pinged-konfliktid, arusaamatused, nende vältimine ja lahendamine. Suhtlemisprobleemid kodus: muutunud suhted ja rollid, iseseisvumine: laste ja vanemate vastutus. Valetamine, vaikimine, hädavale. Süüteo ülestunnistamine ja vabandamine.

MINA ISE 6 tundi

Mina-pilt: oskused ja võimed, huvid, tugevused ja nõrkused; sarnasused ja erinevused kaaslastega, sallivus. Enesehinnang (erineva enesehinnanguga õpilaste käitumine sarnastes situatsioonides).

INIMESE TERVIS 12 tundi

Sissejuhatus inimese anatoomiasse lähtuvalt elundite funktsioonidest (nahk, meeleelundid, aju, kopsud, magu, neerud, maks, suguelundid).

Toidu- ja toitained. Toiduainete pakendiinfo (eri toitainete sisaldumine; parim enne jms). Kiirtoit – populaarsuse põhjused, mõju inimese organismile. Üle- ja alatoitumine (sh dieetid ja näljutamine), selle mõju tervisele.

Esmaabi (toidu- jms) mürgituse, looma- ja putukahammustuse korral.

Uimastite (sh alkoholi ja tubaka) mõju organismile (ülevaatlikult) ja käitumisele.

INIMESE ARENG 10 tundi

Murdeiga, muutused tüdrukute ja poiste organismis. Erinev arengutempo ja muutuste aktsepteerimine. Poiste ja tüdrukute hügieen, ravikosmeetika vajadus ja kasutamine. Muutused tüdrukute ja poiste käitumises, sh suhtlemises; sobivad ja ebasobivad käitumismallid.

INIMESE VÄLIMUS 6 tundi

Riietumine (olukorrale ja kehaehitusele sobiva riietuse, jalanõude valik, noortemood – riietusesemete otstarbekus).

Riiete ja jalanõude puhtus-korrashoid: pesemis- ja hooldusvahendite kasutamine; keemiline puhastus, kingsepp (oma soovide väljendamine suhtlemisel).

Juuste igapäevane hooldamine: hooldusvahendid, juuksevärvid (pakendiinfo, kasutamine). Suhtlemine juuksuriga (oma soovide väljendamine, soovitude küsimine jms).

Küünthe hooldamine, maniküür, pediküür. Olukorrale ja eale sobiv dekoratiivkosmeetika.

INIMENE JA KODU 8 tundi

Kodu ja koduümbrus (kirjeldus, soovid muudatuste osas; igapäevane korrashoid). Suurpuhastus kodus (tööde järjekord, jagamine pereliikmetega, vahendid).

Külaskäik ja külaliste vastuvõtmine (suulise ja kirjaliku kutse saamine, ettevalmistused sõltuvalt küllakutsest, külas viibimine).

Kodukoha (ja Eesti riigi) tuntud inimesed, nende tegevusalad, elukutsed (seos päevakohaste sündmustega). Kodukoha ettevõtted ja nende toodang, töötajate ametid.

INIMENE JA TEAVE 6 tundi

Olulisemad päevauudised, nende edastamine kaaslasele.

Teatmeteosed, Internet (kodukoha tuntumate paikade ja inimeste kohta lühiinfo hankimine ja edastamine koostegevuses).

Transport kodukohas, kodukoha ümbruses (orienteerumine sõiduplaanides, teabe hankimine; sõidusoodustused).

Telefoni otstarbekas kasutamine (telefonikaart, mobiiltelefon).

INIMENE, SÄÄSTLIKKUS JA TURVALISUS 6 tundi

Kodukeemia kasutamine (WC, vanni, pliidi ja akna puhastamine), piktogrammide pakendil, kodukeemia väärkasutuse võimalikud tagajärjed.

Tulekahju tekkimise ohud koduses majapidamises: ohuolukorra hindamine, tulekahju kustutamine (esmaste tulekustutusvahendite kasutamine, hädaabi).

Ohutusnõuded ujumisel ja veesõidukite kasutamisel, päästevahendite kasutamine.

Õpitulemused

- märkab ja jätab suhtlemisel meelde kaaslase seisukohti, eristab kohast käitumist/suhtlemist kohatust käitumisest/suhtlemisest;

- võrdleb ja hindab õpetaja suunamisel enda ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ja käitumist (eesmärk, tingimused, põhjus–tagajärg);
- kasutab tuttavates olukordades suhtlemissituatsioonist, -partnerist ja -eesmärgist sõltuvaid variatiivseid väljendusviise;
- mõistab vabandamist kui oma süüst/eksimusest arusaamist ja kahetsemist;
- kirjeldab ning hindab plaanile toetudes oma huvisid ja toimetulekut koolis (õnnestumised, raskused jms);
- väärtustab inimestevahelisi erinevusi, on salliv erinevuste suhtes
- omab ettekujutust inimese organismi üldisest ülesehitusest, tunneb joonisel inimfiguuris ära elutähtsaid organeid;
- nimetab ebatervisliku toitumise võimalikke tagajärgi, oskab valida erinevate toitude hulgast tervisele kasulikke;
- teadvustab ja aktsepteerib murdeeaga seotud muutusi oma organismis ja käitumises, mõistab arengu individuaalsust;
- nimetab kohti, kust leida abi ja teavet murdeeaga seotud probleemidele;
- hoolitseb oma välimuse eest ja valib olukorrale vastavad rõivad;
- kirjeldab uimastite mõju organismile ja käitumisele;
- koostab õpetaja juhendamisel kodu korrashoiuga seotud tegevuste plaani (tööde järjekord, vahendid, tööjaotus);
- hangib õpetaja juhendamisel teavet kaaslastelt (küsimuste esitamine) ja eriliigilistest tekstidest (Internet, meedia, teatmeteosed, sõiduplaanid);
- oskab kasutada kodukoha ühistranspordi sõiduplaane;
- mõistab telefoni otstarbeka kasutamise vajalikkust;
- kirjeldab peamisi tule- ja veeohutuse nõudeid ning käitumisstrateegiaid vastavate õnnetusjuhtumite korral.

Kasutatavad õppematerjalid

- Lill, M., Ojaperv, E., Pern, K. Saadoja, K. (2013). Inimeseõpetuse tööraamat VI klassile (1. – 4. osa). Studium.
- Varava, L., Pitsi, T., Oja, L. (2010). Tervis ja terviseteadlikkus. TAI.
- Kull, M Saat, H., Kiive, E. (2001). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus /uimastikasutus koolis, õpetajaraamat 4.-6. klassile. Ilo
- Kull, M., Part. K. (2005). Seksuaalkasvatus II ja III kooliaste.

Inimeseõpetuse ainekava 7. klassile

Maht

2 tundi nädalas ehk 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

7. klassis jätkatakse õppetegevuse käigus õpilaste suhtlemis- ja käitumisoskuste täiendamiseks. Õpetatakse mõistma suhtluspartnerite soovide ja kavatsuste erinevaid väljendusviise. Rohkem

pööratakse tähelepanu erinevate seisukohtade (sh vastandlike) mõistmisele ja väljendamisele. Harjutatakse oma arvamuse selgitamist ja kaitsmist. Kujundatakse avaliku esinemise esmaseid oskusi: toimub individuaal- ja rühmatööde tulemuste esitlemine. Kommenteeritakse ja hinnatakse iseenda ja kaaslaste tegevus-, käitumis- ja suhtlusakte. Üksikute aktide hindamiselt jõutakse tervikuni; õpilasi juhatakse leidma seoseid, tegema järeldusi. Situatsioonide analüüsil pööratakse tähelepanu nendes osalejate strateegiatele, motiividele ja kavatsustele, olukordade tingimustele, tulemustele ja tagajärgedele. Õpetakse leidma situatsioonidele alternatiivseid lahendeid ning esitama soovitusi kaaslastele. Tervisekasvatuses on rõhuasetus vaimsel ja sotsiaalsel tervisekasvatusel (eneseanalüüs ja positiivne mõtlemine, nõustamisvõimalused) ning hoiakute kujundamisel (turvaline seksuaalkäitumine, uimastiennetus). Alustatakse ettevalmistust iseseisvaks majandamiseks, õpitakse planeerima oma tegevusi ja kulutusi. Tegevustes luuakse probleemsituatioone, otsitakse neile lahendusi. Inimeseõpetuse temaatika ja õpilaste oskused võimaldavad sel perioodil rohkem kasutada IKT-vahendeid.

Õppesisu ja -tegevus

SUHTLEMINE EAKAASLASTE JA TÄISKASVANUTEGA 22 tundi

Suhtlussituatsioonide kirjeldamine oma ja teise positsioonilt; suhtluspartneri soovide, kavatsuste variatiivsed väljendusviisid; hinnang suhtluspartnerite käitumisele (motiivid, tingimused, tulemused); eriarvamused (oma seisukohtade selgitamine ja kaitsmine, nõustumine kaaslaste arvamusega); konfliktide lahendamise võimalused.

Suhtlussituatsioonid ja –strateegiad: agressiivne, ennastkehtestav ja alistuv käitumine; süüdistamine, kriitika; ironia, must huumor. Arusaamatused ja konfliktid kodus, sõprade vahel.

Iseloomujooned ja käitumine, mida sõprades, sh vastassugupooles hinnatakse. Noormehe ja neiu omavaheline suhtlemine (kaaslane kinos, teatris, peol: kutsumine, nõustumine/keeldumine, alternatiivsete ettepanekute esitamine, kaaslastega arvestamine jne). Sõprus, armumine, armastus, käimine. Oma tunnete väljendamine, tunnetest rääkimine, lähedus, aja koosveetmine, ühised tegevused.

Seksuaalsuse trepp ja arengu individuaalsus. Seksuaalsuhted: partnerite valmisolek, seksuaalsuhtest keeldumine, selle edasilükkamine; vastutus seoses seksuaalelu alustamisega, noorte nõustamisteenused. Mittesobilik seksuaalne käitumine, ahistamine, käitumine seksuaalse ahistamise korral.

MINA ISE 4 tundi

Mina-pilt: positiivsed ja negatiivsed iseloomuomadused, sarnasused-erinevused kaaslastega; negatiivsete omaduste parendamisvõimalused. Enesehinnang (erineva enesehinnanguga inimeste käitumine, minu ja kaaslaste reageeringud kiitusele, laitusele, õnnestumisele, ebaõnnestumistele jms.; hinnangud reageeringutele, käitumisele; võimalikud lahendused).

MINU TERVIS 14 tundi

Minu toiduvalik ja seda mõjutavad tegurid, mitmekesise toidu tähtsus. Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana (kehalise aktiivsuse vormid, võimalused koolis, kodukohas).

Arsti (kiirabi, perearst, hambaarst) poole pöördumine (registratuur, vestlus vastuvõtul, konsultatsioon telefoni teel).

Tuntumad ravimtaimed (korjamine, säilitamine, apteegist ostmine; kasutamine).

Enamlevinud nakkushaigused, levimise viisid, HIV ja AIDS.

Esmaabi mao- ja puugi hammustuse korral.

Uimastite tarbimise enamlevinud põhjused noorte hulgas.

Käitumine uimastitega seotud olukordades, abi kutsumine.

KODU JA KODUKOHT 10 tundi

Eestimaal elavad teised rahvused; kultuurilise mitmekesisuse rikastav roll, sallivus teiste rahvuste ja kultuuride suhtes.

Oma tuba: toa plaan, toa sisustamine ja korrashoid. Kodu kaunistamine tähtpäevadeks (seos peretraditsioonidega).

Vaba aja ja tegevuste planeerimine (võimalused ja pakkumised kodukohas ja lähiümbruses jne), tegevuste mitmekesisus.

Matk, ekskursioon kodukohas, koduümbruses (planeerimine koostegevuses: info otsimine vaatamisväärsuste kohta, valikute tegemine, ettevalmistuste planeerimine (sh reisikoti pakkimine); kirjalik meelespea kaaslastele; plaani tutvustamine ja põhjendamine jms).

Noorteüritused, -peod (kodused peod; kooli-, linna- jm peod: käitumine, riskid). Peo praktiline planeerimine sünnipäeva ja klassiõhtu näitel.

INIMENE, AEG JA TEAVE 8 tundi

Isikut tõendav dokument (ID-kaart, pass), selle taotlemine ja kasutamine. Isikuandmete turvaline hoidmine. Enda ja teiste kohta info edastamine internetis, sellega kaasneda võivad ohud ja ohtude vältimine.

Kirjavahetus (kirja saatmine Eesti piires ja välismaale; tähitud kiri; e-mail, e-kaart; kirjavahetus tänapäeval ja minevikus).

Telefon (telefoniraamatu kasutamine; infotelefon; sidepidamine tänapäeval ja minevikus).

Reklaampakkumised (telefoni teel pakutavad kaubad-teenused; reklaamlehed postkastis jms), nõustumine-keeldumine.

INIMENE JA TÖÖ, INIMENE JA RAHA 6 tundi

Töö lapse ja täiskasvanu elus (tööde liigid, töö tulemus, eesmärk, tingimused; kohusetunne ja vastutus tulemuste eest).

Minu pere sissetulekud (palk, tootmine, toetused). Minu pere väljaminekud (eluase, toit, riided, transport, meelelahutus).

INIMENE, SÄÄSTLIKKUS JA TURVALISUS 6 tundi

Jäätmekäitlus maal ja linnas (era- ja kortermajad; prügilad). Prügi käitlemist reguleerivad piktogrammide pakenditel.

Reisimine, erinevad transpordivahendid, hääletamine (eelised võrreldes ühistranspordiga, riskid).

Hädaabi kutsumine erinevate õnnetusjuhtumite korral.

Juhtumid, kus tuleb pöörduda politseisse.

Õpitulemused

- selgitab ja kaitseb õpetaja suunamisel oma seisukohti, mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust/erinevust, oskab reageerida kohatule käitumisele;
- teadvustab oma positiivseid ja negatiivseid iseloomujooni (3–4), oskab õpetaja suunamisel nimetada negatiivsete omaduste parandamise võimalusi;
- kirjeldab ja hindab plaani abil oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumist (motiivid, tingimused, tulemused; reageerimine (eba)õnnestumisele jms);
- oskab teha kaaslastele (sh vastassugupoole esindajatele) ettepanekuid ning vastata
- positiivsetele/negatiivsetele ettepanekutele situatsioonile vastavaid moraalinorme ja käitumisetiketti arvestades;
- väärtustab lähisuhetes hoolivust, abistamist ja lugupidamist;
- mõistab seksuaalelu alustamisega seotud vastutust;
- mõistab oma õigust keelduda seksuaalsuhtest
- nimetab noortele mõeldud nõustamisteenuseid (nõustamiskabinet, internetileheküljed www.amor.ee, perearst, kooli medõde jne)
- kirjeldab uimastite tarvitamise enamlevinud põhjusi noortel
- oskab uimastitega seotud situatsioonides ütelda „ei” ning vajaduse korral abi kutsuda;
- kirjeldab, kuidas hoolitseda oma tervise eest (toitumine, kehaline aktiivsus, tervist
- kahjustavate tegevuste vältimine, rahvameditsiin, arstiabi);
- koostab kodu korrashoiu ja vaba aja sisustamisega seotud tegevuste plaani (tegevuste ajaline järjekord, oma soovide ja võimalustega arvestamine);
- hangib õpetaja juhendamisel teavet teistelt inimestelt ning teabetekstidest; edastab plaani abil kaaslastele teavet;
- nimetab sidepidamise viise tänapäeval ja minevikus, kasutab otstarbekalt nüüdisaegseid sideteenuseid (kirjavahetus, telefon, Internet);
- teadvustab internetisuhtluses valitsevaid ohte ning mõistab, millist informatsiooni enda või teiste kohta on sobilik ja turvaline avaldada;
- mõistab ja oskab kirjeldada töö tähtsust (tulemus, eesmärk, tingimused);
- oskab nimetada oma pere olulisemaid sissetuleku- ja kuluallikaid;
- kirjeldab jäätmete individuaalseid ja ühiskondlikke käitlemisvõimalusi ja -viise;

- demonstreerib õpituatsioonis hädaabi numbrile helistades täpse teabe andmist.

Kasutatavad õppematerjalid

- Lill, M., Ojaperv, E., Pern, K. Saadoja, K. (2013). Inimeseõpetuse tööraamat VI klassile (1. – 4. osa). Studium.
- Varava, L., Pitsi, T., Oja, L. (2010). Tervis ja terviseteadlikkus. TAI.
- Kull, M Saat, H., Kiive, E. (2001). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus /uimastikasutus koolis, õpetajaraamat 4.-6. klassile. Ilo.
- Kagadze, M., Kullasepp, K. (2005). Suhtlemine on lahe. Koolibri.
- Kull, M., Part. K. (2005). Seksuaalkasvatus II ja III kooliaste.

Inimeseõpetuse ainekava 8. klassile

Maht

2 tundi nädalas ehk 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Õppetegevuses rakendatakse eelnevatel aastatel omandatud suhtlemis- ja käitumisetiketialaseid teadmisi ning oskusi. Harjutatakse vastandlike arvamuste kuulamist ning kokkulepete saavutamist vaidlustes (oma seisukohtade selgitamine ja kaitsmine, nõustumine, loobumine, eksimuste ja väärkäitumise tunnistamine). Õpilastele tutvustatakse ja õpetatakse kasutama teabeallikaid, nõustamis- ja kriisiabivõimalusi, kujundades seeläbi harjumusi ning oskusi otsida, küsida ning kasutada elus vajaminevat teavet ja abi. Aktiivõppemeetoditest on eelistatud praktilised tegevused (rollimängud), ühised arutelud ja diskussioonid, milles otsitakse lahendusi/vastuseid probleemsituatsioonidele ja kõlbelistele dilemmadele. Lisaõppematerjalina kasutatakse elektroonilisi teabeallikaid, nõuandekirjandust (ajakirjandus, käsiraamatud) jms. Harjutatakse tekstidest teabe hankimist ja selle suulist ja kirjalikku edastamist (sh märkmete tegemist, konspekterimist).

Õppesisu ja -tegevus

KÄITUMINE RÜHMAS 12 tundi

Rühmakäitumine: Erinevad rühmad ja rollid. Reeglid ja normid rühmas. Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid. Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Hoolivus rühmas. Rühma surve ja toimetulek sellega. Sõltumatus, selle olemus. Autoriteet.

LÄHISUHTED JA PEREKOND 16 tundi

Noormehe ja neiu omavaheline suhtlemine. Ajutised ja püsivad suhted, suhte loomine ja hoidmine, vastastikune usaldus, suhet kahjustavad faktorid, lahkuminek. Seksuaalsuse olemus ja arengu individuaalsus, seksuaalvähemused. Seksuaalkäitumine ja vastutus: sobiv ja lubamatu seksuaalkäitumine, soovimatu raseduse vältimine; sugulisel teel levivad haigused (levimine, mõju tervisele, ravi, ennetamine); nõustamisteenused. Lapsevanemaks saamine: füüsiline ja sotsiaalne küpsus.

Peremudelid (perekond, üksikpered, kasu- ja hoolduspered): pereliikmete roll perekonnas (vrld minevikuga), kohustused ja vastutus. Nooremate õdede-vendade eest hoolitsemine, nendega tegelemine, sh mängimine. Praktilises tegevuses nooremate õpilaste abistamine, neile tegevuste ja mängude planeerimine ning läbiviimine.

TERVISE HOIDMINE 18 tundi

Tervise füüsiline, vaimne, sotsiaalne ja emotsionaalne aspekt. Tervisenäitajad. Tervisliku eluviisi komponendid, endale sobiliku tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse leidmine. Südame-veresoonkonna haiguste ja pahaloomuliste kasvajate põhjused ning ennetamine tervisliku eluviisiga. Tervist hoidvate valikute tegemine.

Inimese elukaar ja selle perioodid, põhivajadused eluperioodidel (põhivajaduste rahulda(ma)tus, mõju inimese käitumisele, suhtlemisele, tundemaailmale).

Arstiabi kodukohas (lähinaabruses): meditsiinasutused ja nende otstarve; perearst ja eriarstid, kojukutse telefoni teel; tervisekindlustus; tervise- ja puhkekeskused. Tervishoiu ja sotsiaalsüsteem Eestis.

Koduapteek (sisu, kasutamine, ravimipakendi teabeleht).

Esmaabi lämbumise, põrutuse korral. Väsimus, stress, depressioon (tundemärgid, nõustamis- ja kriisiabi).

Tervisealased infoallikad, nende kasutamine ja usaldusväärsus.

Kaitsesüstimine haiguste ennetamise eesmärgil (lastehaigused, gripp, puugihammustustega kaasnevad haigused); kaitsesüstimine enne välisreisi. Allergia: peamised allergiaallikad, allergilised reaktsioonid, meditsiiniline abi.

RISKIKÄITUMISE ENNETUS 10 tundi

Toimetulek vägivallaga (vägivalla vormid, vägivallast hoidumine, vägivallaga toimetulek, hinnang individuaalsele ja rühmakäitumisele; nõustamis- ja kriisiabi kodukohas). Kuriteo ohvriks langemine, pöördumine õiguskaitseorganite poole. Seksuaalvägivald, valehäbi, ohvriabi.

Uimastid ja kuritegevus; uimastitega seotud seaduste põhipunktid. Uimastite tarvitamisega seotud tervise-, sotsiaalsed ja juriidilised riskid; sõltuvuse kujunemine. Käitumine uimastitega seotud situatsioonides, esmaabi.

Mängurlus: loterii, hasartmängud (mänguautomaadid, kasiino jne) - riskid, sõltuvus, abi saamise võimalused.

INIMENE JA VÄLIMUS 2 tundi

Eakohane igapäevane ja pidulik riietus, aksessuaarid (nt kooli lõpupidu); suhtumine vanemate, eakaaslaste, moeajakirjade soovitusesse. Rõivaste ja jalatsite hooldus: hooldusmärgid.

INIMENE JA TEAVE 2 tundi

Avalik infopunkt. Kohalik ajaleht. Eestis ilmuvad ajalehed ja ajakirjad; ajakirjanduse tellimine. Uudisteportaalid internetis, internetis leiduva informatsiooni varieeruv kvaliteet.

INIMENE, ASJAD JA RAHA 6 tundi

Arve avamine pangas; hoiuse igapäevane kasutamine (sularahautomaat jne). Maksete liigid koduses majapidamises, maksete tasumise võimalused, täpsus.

Igapäevased sisseostud: ostukoha valik (kauplus, turg jms); kulude planeerimine päevaks, nädalaks; ostutoimingud.

Ühiskondliku toitlustamise asutused (menüü, arve, käitumisetikett (sh kaaslaste kutsumine); toidu kojutellimine).

Kataloogikaubandus (tellimine, riskid, kauba tagastamine).

Postipaki saamine ja saatmine.

Küla- / linnaraamatukogus lugejaks registreerumine, teabe hankimine otsitava kirjanduse kohta.

KARJÄÄRI PLANEERIMINE 4 tundi

Eneseanalüüs (töölased huvid, võimed, oskused, isiksuseomadused). Jätkuõppevõimalused (erialad, õppeasutused).

Õpitulemused

- arvestab ühistegevuses suhtluspartnerite erinevate (sh vastandlike) arvamustega, saavutab õpituatsioonis õpetaja juhendamisel kokkuleppeid lahkarvamuste korral;
- annab hinnangu oma ja kaaslaste käitumisviiside kohasusele situatsioonis; pakub õpituatsioonis lahendusi pingeolukordadele; reageerib kohaselt sobimatule käitumisele;
- kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- nimetab peremudeleid ja kirjeldab pereliikmete rolli perekonnas;
- leiab infot nõustamis- ja kriisiabi võimaluste kohta kodukohas või selle lähiümbruses, kirjeldab, kuidas ja millal pöörduda õiguskaitseorganite poole;
- teab ja otsib olulisi infoallikaid terviseteabe ja -abi saamiseks;
- väärtustab lähisuhteid, oskab suhet alustada ning teab, kuidas suhteid hoida;
- selgitab inimese põhivajadusi elukaare erinevatel etappidel
- mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles;
- eristab lubatud ja lubamatut seksuaalkäitumist;

- selgitab lapsevanemaks saamisega kaasnevat vastutust
- kirjeldab oma tervislikku seisundit, oskab pöörduda abi saamise eesmärgil arsti poole (vastuvõtt, kojukutse, hädaabi);
- mõistab uimastite omamise, tarbimise ja levitamise seotud riske ja vastutust;
- hangib teavet teistelt inimestelt ning õpetaja juhendamisel teabeallikatest ja -tekstidest;
- oskab kasutada lihtsamaid pangateenuseid;
- teadvustab oma võimete, teadmiste ja oskuste tugevusi/nõrkusi;
- nimetab võimetekohase elukutse omandamise võimalusi.

Kasutatavad õppematerjalid

- Kullasepp, K., Kagadze (2005). Suhtlemine on lahe! 6. klassi suhtlemisõpetuse õpik. Koolibri.
- Kõiv, K., Kull, M., Saat, H. (2004). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus 7 – 9. klass. Ilo.
- Seksuaalkasvatus II ja III kooliaste
- Kull, M., Part, K. (2005). Seksuaalkasvatus II ja III kooliaste.
- Saksakulm, K. (2004). Teel töömaailma tööraamat VIII ja IX klassile. Ellervo.
- Annuk, T. () Perekonnaõpetus 11.klassile.

Inimeseõpetuse ainekava 9. klassile

Maht

1 tund nädalas ehk 35 tundi aastas

Rõhuasetused

9. klassis täiendatakse eelnevatel aastatel omandatud suhtlemis- ja käitumisoskusi. Tähelepanu pööratakse seejuures soolise küpsemise ja iseseisva elu alustamisega seotud rollikäitumisele. Tutvustatakse eri eluvaldkondadega seotud õigusakte, ühiskonnaliikmete õigusi ja kohustusi ning kujundatakse oskusi teha otstarbekaid ja vastutustundlikke valikuid/otsuseid. Oluline osa on terviseõpetusel ja perekonnaõpetusel. Kujundatakse elementaarsed teadmised inimese organismi ja selle talitluse kohta, antakse teadmised ja praktilised oskused esmaabi ja imikuhoolduse vallas. Tugev rõhuasetus on 9.klassi inimeseõpetuses karjääriplaneerimisel (jätkuõppevõimalused, oma võimete ja huvide hindamine, valikute tegemine jne). Kasutatakse aktiivõppemeetodeid, suureneb iseseisva- ja rühmatöö osakaal. Harjutatakse info otsimist elektroonilistest teabeallikatest ja konspekterimist.

Õppesisu ja -tegevus

LÄHISUHTED JA PEREKOND 15 tundi

Lähisuhted, suhete alustamine ja hoidmine, vastutus ja austus.

Kooselu, abiellumine ja pere loomine. Raseduse planeerimine; loote areng; loote ja ema tervist hoidev käitumine. Lapse sündimine: ettevalmistused imiku hooldamiseks; sünnijärgsed kohustused

(nimepanek, tervisekindlustus, meditsiiniline kontroll jms); kohaliku omavalitsuse ja riiklikud toetused. Lapse saamisega seotud (lisa)kulutused (peamised kuluartiklid lapseas), lapse hooldamisele kuluv aeg. Puudega laps. Imiku- ja lapseiga (peamised arengutingimused, suhtlemine lapsega, lapse õigused (alus)haridusele). Lapse arendamine-õpetamine (eakohased mänguasjad, raamatud jms); mängude õpetamine noorematele õpilastele.

Peretülid ja –vägivald (tagajärjed, lahendused, valehäbi, nõustamis- ja kriisiabi). Uimastite tarbija perekonnas: mõju majanduslikule olukorrale, suhetele.

Kohalikud ja üldriiklikud nõustamis- ja ravivõimalused.

Lahutus, lahuselava vanema kohustused lapse kasvatamisel.

EELARVE PLANEERIMINE 8 tundi

Pere sissetulekud (palk, toetused). Igapäevaste kulutuste planeerimine (eluase, toit, riietus, transport, vaba aeg); kulutuste kasv perekonna suurenemisel (sh lemmiklooma võtmisel).

Suurte väljaminekute planeerimine (soovid, võimalused, riskid: raha säästmine ja hoiustamine, järelmaks, krediit, laen, liising).

Kaupade-teenuste garantii (müüjalt teabe hankimine, garantii võimaluste-tingimuste kohta).

ELUASE 6 tundi

Eluaseme liigid, eluaseme otsimine, arvestades pere vajadusi ja võimalusi (müügikuulutused, kinnisvarafirmad). Üürileping, selle tingimused (üürniku õigused ja kohustused, „halva” lepingu ohud). Eluaseme sisustuse planeerimine: hädavajalik sisustus, sisustuse hankimise (ostude) järjekord, ratsionaalne paigutus, kujundusdetailid. Eluaseme, olmetehnika soetamine, hooldus ja remont: teabe hankimine võimaluste, tingimuste ja abiteenuste kohta (müüja, telefoniraamat, kasutusjuhend jne).

KARJÄÄRI PLANEERIMINE 6 tundi

Jätkuõppevõimalused, valikute tegemine, arvestades huvisid, võimeid ja majanduslikke võimalusi (transport, elamiskulud jms); kutsenõustamine. Kohalik tööhõiveamet, tööturuteenused tööotsijale, töötus. Töötaja põhilised õigused ja kohustused, lepinguta töötamisega kaasnevad riskid ja tagajärjed, ümbrikupalk. Abi leidmine tööõigusega seotud küsimustes.

Inimkaubandus: tööorjus ja prostitutsioon, ohvriks sattumise põhjused, inimkaubandusele viitavad märgid (kuulutuses, tööpakkuja käitumises), ohtude teadvustamine, käitumine ohvriks sattumise korral, ohvriabi.

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- suhtleb tavasituatsioonides adekvaatselt (kuulab vestluspartnerit, esitab küsimusi, selgitab oma seisukohti, otsib lahendust erimeelsustele, tunnistab oma eksimusi ja väärkäitumist); reageerib adekvaatselt kohatule käitumisele enda ja teiste suhtes;
- hindab oma ja kaaslaste käitumise otstarbekust tavasituatsioonides ning vastavust ühiskonnannormidele, käitub vastavalt;
- eristab ja nimetab illustratsioonidele toetudes elundeid/elundkondi, nende põhifunktsioone ning kirjeldab nende tervishoiu põhitõdesid;
- demonstreerib õpituatsioonid peamisi esmaabivõtteid;
- kirjeldab peamisi tervist tugevdavaid ja toetavaid tegureid, tervishoiu- ning sotsiaalsüsteemi teenuseid;
- teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega;
- teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
- teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- kirjeldab imiku ja väikelapse arendamise tingimusi ning hooldamise võtteid;
- mõistab inimtegevuse peamiste ressursside (aeg, teadmised/oskused, töö, raha) tähtsust oma elus; oskab planeerida ressursside täiendamise/kulutamisega seotud tegevusi;
- oskab küsida teavet kaasinimestelt, kasutada teabetekste ja teatmikke;
- kirjeldab eluaseme omandamise, sisustamise ning hooldamisega seotud vajadusi, võimalusi, ohtusid ja kohustusi;
- hindab nõustaja suunamisel adekvaatselt oma võimeid, teadmisi, oskusi, jätkuõppevõimalusi ja -tingimusi ning teeb enda jaoks sobivaima karjäärivaliku;
- teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana, nimetab info ja abi saamise võimalusi tööõigusega seotud küsimustes;
- mõistab lepinguta töötamise ja ümbrikupalgaga seotud riske ja negatiivseid tagajärgi;
- tunneb töötamisel ära inimkaubandusele viitavad märgid, teadvustab ohte ning kirjeldab õiget käitumist inimkaubanduse ohvriks sattumise korral.

Kasutatavad õppematerjalid

- M. Martin, M. Toom ja U. Kokassaare Bioloogia põhikoolile
- Kagadze, M., Kraav, I., Kullasepp, K. (2007). Perekonnaõpetus. Koolibri.
- Annuk, T. () Perekonnaõpetus 11.klassile.
- Kõiv, K., Kull, M., Saat, H. (2004). Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus 7 – 9. klass. Ilo.
- Seksuaalkasvatus II ja III kooliaste
- Kull, M., Part, K. (2005). Seksuaalkasvatus II ja III kooliaste.
- Saksakulm, K. (2004). Teel töömaailma tööraamat VIII ja IX klassile. Ellervo.
- www.rajaleidja.ee

Muusikaõpetus

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetusega tuuakse õpilane muusikamaailma, kus rikastub tema tundemaailm ja kujuneb muusikamaitse. Muusikaõpetusel on lihtsustatud õppes eriline ülesanne: laste tunnetustegevuse puudujääkide, samuti nende emotsionaal- tahtelise sfääri korrigeerimine.

Kuna õpilased lihtsustatud õppes on sageli kinnised, mitteseltsivad ja väheste kollektiivse tegevuse harjumustega, on muusikaõpetuse tundide ühistes tegevustes võimalik õpilasi liita.

Muusikaõpetus on praktilise suunitlusega: laulmine, liikumine, tants, rütmiline tegevus jne. Teadmiste ja oskuste omandamine pole eesmärk omaette: tutvutakse olulisemate mõistete, terminite, noodiõpetusega.

Muusikaõpetuse koostisosad on laulmine, muusika kuulamine, rütmiline liikumine, mäng lihtsamatel rütmipillidel, muusikateadmised ja -oskused. Õpetuse aluseks on praktilises muusitseerimises saadud kogemused.

Õpilaste muusikalisi võimeid arendava ning üldist arengut korrigeeriva vahendina on kesksel kohal laulmine. Kuna laste sõnavara võib olla piiratud, on ka laulutekstid lihtsad ning kergesti meelde jäävad. Juhul kui õpilasel on raske laulda tervet laulu, piiratakse üksikute osade laulmisega (salm, refrään). Lihtsamaid laule õpitakse saatma väikekandlil. Oluline koht on laulu- ja ringmängudel.

Tähtis on töö diktsiooniga ning küllaldase sõnavara puudumise tõttu teksti mõistmise ja omandamisega.

Muusikaalased teadmised ja oskused kujundatakse seoses praktilise muusitseerimisega ning töö rütmiga: olulisemaks jääb muusika emotsionaalne külg. Taktimõõtu käsitletakse seoses õpitavate laulude ning muusika kuulamisega: rõhuline ja rõhuta heli (rütmilise ja matkimisliigutused laulude saateks).

Muusika kuulamisele eelneb kuulamisülesande esitamine, millele järgneb teose kuulamine, seejärel vestlus kuuldust.

Muusika kuulamisel on abiks digitaalsed vahendid. Youtube`st nähtu visualiseerib esitust ning aitab kujundada muusikalist maitset. Õpilane leiab otsingumootoriga vajalikke teabeallikaid, sirvib neid ning valib leitud hulgast sobivaid digitaalseid materjale, rakendades juhendaja abi. Individuaalselt koostab keskastme õpilane Weebly keskkonnas veebilehe "Minu lemmikmuusika". Õpilane leiab veebikeskkonnast Youtube.com meeldiva muusikapala ja vistutab/embedib selle õigeid tööriistu kasutades lehele (Youtube`'s kasutusel väljend "manusta"). Vajadusel muudab video suurust, kasutades selleks koodis sisalduvaid suurusmõõte. Seejärel lisab õigeid tööriistu kasutades loo pealkirja ja autori nime. Samal viisil jätkates võib lehele lisada lugematul hulgal lemmikmuusikat seda õigesti vormistades

Õpetuse eesmärgid

Muusikaõpetuse peaesmärgiks on aktiivse musitseerimise kaudu huvi äratamine muusika vastu. Prioriteetsel kohal on laulmine, järgnevad pillimäng, muusika kuulamine ja muusikaline liikumine.

Muusikaõpetuse olulisteks eesmärkideks on, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu musitseerimisest;
- 2) omandab muusika kuulamise kogemuse;
- 3) laulab ja esineb pingevabalt;
- 4) rikastab oma tundeelu muusikaelamuse kaudu;
- 5) kujundab muusikalist maitset.

Lõiming

Läbivatest teemadest olulisel kohal on rahvuslik identiteet seoses rahvakalendri tähtpäevade tutvustamise, eesti rahvalaulu ja regilaulu õpetamise kaudu ning kultuuriline identiteet läbi tähtpäevade, perekondlike ja kooli traditsioonide tutvustamise.

Vertikaalne lõiming taotleb terviku moodustamist õppeainesiseselt kogu kursuse ulatuses. Vertikaalse lõimingu saame sidususe ja järgnevuse abil: mõisted ja teemad korduvad printsiibil kergemalt raskemale, toetudes valdavalt varem õpitule.

Horisontaalne lõiming on mõistete ja teemade käsitlemine eri külgedest ja eri õppeainetes, et kindlustada õpitule võimalikult avarad seosed. Horisontaalne lõiming muusikaõpetuses on tihedam teiste humanitaarainetega: emakeel- tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, laulutekstid, luuletused, millised on viisistatud; draama - diktsioon, eneseväljendusoskus, julgus esineda; inglise keel- mõisted, laulutekstid, inimeseõpetus - mina, pere, kodu ja kodumaa; kodanikuõpetus- rahvakalendri tähtpäevad, kodu ja kooli traditsioonid, ühistegevus; loodusõpetus- matkimine, hääled looduses, linnulaul; tants- liikumine, rütm, rivi, sõõr; žanrid marss, polka, valss; kehaline kasvatus- marss, kehahoid, rivi, sõõr;

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel arvestades alljärgnevaid erisusi:

- muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta
- on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.
- hinnatakse peamisi muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi

- hindamine sisaldab ka õpilase aktiivsust tunnist, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes
- hindamine sisaldab ka õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel, mida arvestatakse õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel
- kokkuvõttev hinne pannakse välja kaks korda õppeaastas: poolaasta ja õppeaasta lõpus.

Muusika ainekava 1. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Muusikaõpetuses pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne eristamisele. Praktilise tegevuse käigus tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega.

Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase; rõõmsa ja kurva muusikaga. Helivältusi väljendatakse konkreetsete ja mõistetavate rütmisõnadega.

Meloodia kõrguse muutusi tähistatakse tajutavate käeliigutuste või joonistega tahvlil.

Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine. Millest sünnib muusika-muusika sünnib vaikusest.

Kõlava ja vaba tooni taotlemine laulmisel.

Õige laululise hingamise arendamine kõlalise puhtuse, selge diktsiooni ning ilmekuse saavutamiseks.

Eakohased lastelaulud, rahva- ja mängulaulud.

Meloodia: meloodia liikumise suundade jälgimine; kõrgete ja madalate helide eristamine; ja rütm Helivältusi väljendatakse rütmisõnadega SAMM, JOOKSEN, SE-EIS.

Muusika kuulamine: karakterpalu ja lastelaule.

Mäng pillidel: kaasmängud rütmipillidel.

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- teeb vahet kõrgel ja madalal helil;
- teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal;
- tunneb rütmisõnu SAMM, JOOKSEN, SE-EIS, plaksutab neid kaasa;
- liigub lihtsa muusika rütmis;
- mängib õpitud rütme tuttavatel rütmipillidel;
- tunneb ära Eesti hümnid, käitub hümnid laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda;
- oskab peast mõned õpitud lastelaulu
- osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri.

Kasutatavad õppematerjalid

- K. Anier, M. Muldma, T. Selke muusikaõpik + CD „Muusikamaa” I klassile, Koolibri 2009
- Valik tuntud lastelaule

Muusika ainekava 2. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Muusikaõpetuses pööratakse tähelepanu vabale röömsale eneseväljendusele.

Kuna lugemisoskus on erinev, õpitakse enamik laule kaja-meetodil s.t. õpetaja laulab ees ja õpilased kordavad.

Jõukohasemaid laulusõnu õpitakse teksti abil.

Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase; röömsa ja kurva muusikaga.

Rütmivormide TA, TI-TI, SE-EIS, PAUS tundmaõppimine.

Meloodia kõrguse muutusi tähistatakse tajutavate käeliigutuste või joonistega tahvlil.

Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine: kõlava ja vaba tooni taotlemine laulmisel.

Muusikateadmised ja oskused: meetrum ja rütm, rõhulised ja rõhuta helid, kiire ja aeglane liikumine muusikas.

2- ja 3-osaline taktimõõt, selle viipamine.

Helipikkused ja rütmivormid TA, TI-TI, SE-EIS, PAUS, rütmilised kaasmängud, improvisatsioon.

Meloodia: meloodia liikumise suundade jälgimine; kõrgete ja madalate helide eristamine; relatiivsete astmete SO, MI, RA tundmaõppimine.

Muusika kuulamine: lastelaulud ja instrumentaalsed karakterpalad; muusikažanrid marss, polka, valss.

Mõisted: luuletaja, helilooja, solist, koor, koorijuht, ansambel.

Mäng pillidel: kaasmängud lauludele.

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele õigesti;
- eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalisest;
- tunneb helipikkusi ja rütmivorme TA, TI-TI, PAUS (ühelöögiline), mängib õpitud rütme tuttavate laulude saateks kaasa;
- laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa;
- laulab peast 3- 4 lastelaulu;
- mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes;
- tunneb ära Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda;
- osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri.

Kasutatavad õppematerjalid

- K. Anier, M. Muldma muusikaõpik + CD „Muusikamaa” II klassile, Koolibri 2010
- Valik tuntud lastelaule

Muusika ainekava 3. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

3. klassis pööratakse tähelepanu laulmisele ning liikumisele muusika rütmis (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis).

Rütmipillide tegemiseks kasutatakse käepäraseid looduslikke materjale.

Laulude valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme.

Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule.

Õpitakse Eesti hümnit kaasa laulma.

Sotsiaalset suhtlemist ja kaaslastega arvestamise oskust kujundatakse laulumängude abil.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine.

Hingamis-, häälde- ning diktsiooniharjutused.

Intonatsioonipuhtus.

Muusikalised teadmised ja oskused.

Meetrum ja rütm: taktimõõdud 2, 3, 4; uus rütmivorm TA-A..

Rütmiprovisatsioonid ja kaasmängud lauludele.

Meloodia: relatiivsete astmete SO, MI, RA kinnistamine, JO tundmaõppimine.

Muusika kuulamine: lastelaulud ja instrumentaalsed karakterpalad.

Muusikažanrid marss, polka, valss.

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- teab peast 3–4 lastelaulu;
- laulab tuttavat laulu võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti;
- tunneb tuttavat laulus rütmivõltsust TA-A, reageerib sellele keha liikumisega;
- tähistab käega viibates kaheosalist taktimõõtu;
- tunneb kuulatud muusikapala iseloomu (kurb, rõõmus; aeglane, kiire);
- tunneb hümnit, laulab vähemalt esimest salmi kaasa;
- teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu, osaleb nende laulmisel (mardi- ja kadrilaulud);
- mängib paarides laulumänge („Me lähme rukist lõikama”, „Kaks sammu” vms).

Kasutatavad õppematerjalid

- K. Anier, M. Muldma muusikaõpik + CD „Muusikamaa” III klassile, Koolibri 2010
- Valik tuntud lastelaule

Muusika ainekava 4. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Klassis pööratakse tähelepanu laulmisele ning liikumisele muusika rütmis (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis).

Rütmipillide tegemiseks kasutatakse käepäraseid looduslikke materjale.

Alustatakse väikekandle esmaste mänguvõtete omandamist

Laulude valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme.

Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule.

Õpitakse Eesti hümnit ja kooli laulu „Tondilt Riguldisse” kaasa laulma.

Sotsiaalset suhtlemist ja kaaslastega arvestamise oskust kujundatakse laulumängude abil.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine.

Hingamis-, hääldus- ning diktsiooniharjutused.

Intonatsioonipuhtus. Muusikalised teadmised ja oskused.

Meetrum ja rütm: taktimöödud 2, 3, 4; uus rütmivorm TI-RI-TI-RI.

Rütmiimprovisatsioonid ja kaasmängud lauludele.

Meloodia: kõik relatiivsed noodiastmed JO, LE, MI, NA, SO, RA, DI, JO ♪.

Laulmine käemärkide järgi ja meloodia liikumise suuna kujutamine (kätega, joonega tahvlil jne);

Muusika kuulamine: lastelaulud ja instrumentaalsed karakterpalad.

Mõisted orkester, orkestrijuh, dirigent.

Muusikažanrid marss, polka, valss.

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- teab peast 3–4 lastelaulu;
- laulab tuttavat laulu võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti;
- tunneb tutavas laulus rütmivältust TA-A, reageerib sellele keha liikumisega;
- tähistab käega viibates kaheosalist taktimõõtu;
- tunneb kuulatud muusikapala iseloomu (kurb, rõõmus; aeglane, kiire);
- tunneb Eesti hümni ja koolilaulu „Tondilt Riguldisse”, laulab kaasa;
- teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu, osaleb nende laulmisel (mardi- ja kadrilaulud);
- mängib paarides laulumänge
- on omandanud 7-keelse väikekandle esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Kasutatavad õppematerjalid

- M. Pullerits, Liivi Urbel Muusikaõpik + CD 4. klassile Avita 2008
- Muusika kõigile. Erivajadustega inimeste muusikaõpetaja käsiraamat. Resonaari 2011.

Muusika ainekava 5. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Klassis pööratakse tähelepanu laulmisele ning liikumisele muusika rütmis (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis).

Pööratakse tähelepanu vabale rõõmsale eneseväljendusele.

Rütmipillide tegemiseks kasutatakse käepäraseid looduslikke materjale.

Kinnistatakse esmaseid mänguvõtteid väikekandlel.

Laulude valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme.

Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule

Sotsiaalsed suhtlemist ja kaaslastega arvestamise oskust kujundatakse laulumängude abil.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine.

Hingamis-, hääldus- ning diktsiooniharjutused.

Intonatsioonipuhtus. Muusikalised teadmised ja oskused.

Meetrum ja rütm: taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4; uus rütmivorm TAI-RI.

Rütmiimprovisatsioonid ja kaasmängud lauludele.

Meloodia: relatiivsed noodiastmed JO-JO ☐

Laulmine käemärkide ja rütmiseeritud astmenimede järgi;

Meloodia liikumise suundade kujutamine (kätega, joonega tahvlil jne);

Algteadmised noodikirjast.

Muusika kuulamine: lastelaulud ja instrumentaalsed karakterpalad.

Mõisted orkester, orkestrijuh, dirigent.

Muusikažanrid marss, polka, valss.

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- laulab peast 5–6 laulu, laulab vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga;
- teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul;
- lahendab lihtsamaid rütmiülesandeid 2/4 taktimõõdus;
- tunneb tuttavas laulus rütmi TAI-RI, imiteerib seda mingil rütmipillil;
- saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes ja muudab oma hääle tugevust
- vastavalt laulu isaloomule.
- iseloomustab kuulatud muusikat: vaikne, vali, rõõmus, kurb;
- teab mõnd eesti heliloojat, nimetab tuttavaid laule;
- tunneb Eesti hümni ja koolilaulu „Tondilt Riguldisse”, laulab kaasa;
- on omandanud 7-keelse väikekandle esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Kasutatavad õppematerjalid

- H. Roos Muusikaõpik 5. klassile + CD Avita 2010
- Muusika kõigile. Erivajadustega inimeste muusikaõpetaja käsiraamat. Resonaari 2011.

Muusika ainekava 6. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Õppetegevuses tuginetakse kujunenud oskustele, esmaseks ei ole muusika täpne produtseerimine, vaid muusika tegemisest või kuulamisest positiivsete emotsioonide saamine..

Pööratakse tähelepanu vabale röömsale eneseväljendusele.

Arendatakse rütmi- ja meloodiataju, muusikalist maitset, silmaringi.

Pööratakse tähelepanu rahvusmuusikale, kujundatakse hoiakut seda hoida, arendatakse soovi osaleda kultuuriüritustel.

Õpetaja suunamisel kuulatakse ühiselt erineva raskuse ja keerukusega muusikat.

Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisi kommunikatiivseid võimalusi.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine.

Hääle kõlavuse, ilmekuse ning hääle individuaalsete omaduste (tämbel, diapasoone) arendamine.

Eesti rahvalaulud, rahvaste laulud.

Muusikateadmised ja oskused.

Meetrum ja rütm: taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4; rütmivormid, eeltakt.

Rütmiimprovisatsioonid ja kaasmängud lauludele.

Meloodia: relatiivsed noodiastmed JO-JO ☐

Duur ja moll-helilaad.

Muusika kuulamine: eesti rahvalaulud, -tantsud, -pillid .

Muusika esitajad, hääleliigid, kooriliigid.

Eesti tuntumad lauljad, dirigendid.

Veebilehe "Minu lemmikmuusika" koostamine

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- tunneb õpitud rütmisstruktuure lauludes, muusikas;
- eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab koori häälerühmi;
- tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike;
- laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone;
- tunneb eesti olulisemaid rahvapille (nii välimuse kui ka kõla järgi), teab nende nimetusi;
- teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost;
- tunneb ja eristab kõlaliselt duur- ning moll-helilaadi.
- tunneb Eesti hümni ja koolilaulu „Tondilt Riguldisse”, laulab kaasa;

Kasutatavad õppematerjalid

- H. Roos Muusikaõpik 5. klassile + CD Avita 2010
- Muusika kõigile. Erivajadustega inimeste muusikaõpetaja käsiraamat. Resonaari 2011.

Muusika ainekava 7. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Õppetegevuses tuginetakse kujunenud oskustele, esmaseks ei ole muusika täpne produtseerimine, vaid muusika tegemisest või kuulamisest positiivsete emotsioonide saamine.

Arendatakse rütmi- ja meloodiataju, muusikalist maitset, silmaringi.

Pööratakse tähelepanu rahvusmuusikale, kujundatakse hoiakut seda hoida, arendatakse soovi osaleda kultuuriüritustel.

Õpetaja suunamisel kuulatakse ühiselt erineva raskuse ja keerukusega muusikat.

Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisi kommunikatiivseid võimalusi.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine.

Hääle kõlavuse, ilmekuse ning hääle individuaalsete omaduste (tämbel, diapasoone) arendamine.

Eesti rahvalaulud, rahvaste laulud, kaanonid.

Ühehäälsed, paigutise kahehäälsusega laulud.

Muusikateadmised ja oskused.

Meetrum ja rütm: taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4; rütmivormid, eeltakt.

Rütmimprovisatsioonid ja kaasmängud lauludele.

Meloodia: relatiivsed noodiastmed jo, le, mi, na, so, ra di, jo

JO- ja RA-lõpuline astmerida.

Duur- ja moll-helilaad, kolmkõlad.

Muusika kuulamine: eesti rahvalaulud (regilaul, uuem rahvalaul), -tantsud, -pillid, -laulikud.

Muusika esitajad, hääleliigid, kooriliigid.

Eesti tuntumad lauljad, koorid, koorijuhid.

Veebilehe "Minu lemmikmuusika" koostamine

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- tunneb ja võrdleb uuemat ja vanemat rahvalaulu;
- tunnetab rõhulist osa $\frac{3}{4}$ rütmis, seostab seda vastavate liigutustega;
- oskab nimetada hääle- ja kooriliike;
- eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab neid;
- teeb muusika kuulamisel vahet kooriliikidel, nimetab neid;
- tunneb rahvapille, nimetab neid;
- teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil.
- tunneb Eesti hümnit ja koolilaulu „Tondilt Riguldisse”, laulab kaasa;

- on omandanud 7-keelse väikekandle esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.

Kasutatavad õppematerjalid

- Sepp, A. Skuin, K. Sepp Muusikaõpik 7. Klass, Avita 2009

Muusika ainekava 8. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Arendatakse edasi laste individuaalseid muusikalisi võimeid, korraldatakse üritusi esinemiskogemuste andmiseks (laul ning pillimäng; esinemine solistina, ansamblis, kooris).

Tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis.

Õpitakse tundma muusika eri žanre, kuulatakse muusikat, võimaluse korral külastatakse ühiselt kontserte või teatrietendusi.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine. Häälehoid häälemurde perioodil.

Ühehäälsed, paigutise kahehäälsusega laulud.

Meetrum ja rütm: taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4, C.

Taktimõõtude 3/8, 6/8 tutvustamine seoses lauludega.

Rütmivormid. Rütmiimprovisatsioonid, kaasmängud.

Meloodia: viulivõti; helikõrguste absoluutväärtused ja nende seostamine relatiivsete astmetega.

Bassivõtme tutvustamine.

Muusika kuulamine: pillid, orkestriliigid. žanrid ooper, operett, muusikal, ballett, kontsert, sümfoonia; jazz- ja rockmuusika; eesti levimuusika (R. Valgre, U. Naissoo, A. Oit jt).

Lühiülevaated heliloojate elust ja loomingust.

Veebilehe "Minu lemmikmuusika" koostamine

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- laulab peast 5–6 laulu;
- laulab pingevabalt, laulab õige hingamise ja selge diktsiooniga;
- tunneb taktimõõte 2, 3, 4. Oskab lahendada neis lihtsamaid rütmiülesandeid;
- tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause;
- on tutvunud viiuli- ja bassivõtmega;
- tunneb järgmisi muusikžanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia;
- teab pillirühmi sümfooniaorkestris;
- on tutvunud tähtnimetustega;
- on tuttav nüüdismuusikaga.
- tunneb Eesti hümni ja koolilaulu „Tondilt Riguldisse”, laulab kaasa;
- oskab väikekandlel saata lihtsamaid laule

Kasutatavad õppematerjalid

- Sepp, A. Skuin, K. Sepp Muusikaõpik 7. klass + CD Avita 2009
- Muusika kõigile. Erivajadustega inimeste muusikaõpetaja käsiraamat. Resonaari 2011.

Muusika ainekava 9. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Arendatakse edasi õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid, korraldatakse üritusi esinemiskogemuste andmiseks (laul ning pillimäng; esinemine solistina, ansambelis, kooris).

Tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis.

Õpitakse tundma muusika eri žanre, kuulatakse muusikat, võimaluse korral külastatakse ühiselt kontserte või teatrietendusi.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja hääle arendamine. Häälehoid häälemurde perioodil.

Ühehäälsed, paigutise kahehäälsusega laulud.

Meetrum ja rütm: taktimöödud 2, 3, 4, C.

Taktimöödude 3/8, 6/8 tutvustamine seoses lauludega.

Rütmivormid. Rütmiimprovisatsioonid, kaasmängud.

Meloodia: viiulivõti; helikõrguste absoluutväärtused ja nende seostamine relatiivsete astmetega.

Alteratsioonimärgid diees ja bemoll

Veebilehe "Minu lemmikmuusika" koostamine

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- laulab pingevabalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule;
- tunneb ära populaarsemaid klassikalise muusika näiteid;
- on omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;
- tunneb ja suudab kaasa mängida levinumaid rütmistruktuure
- väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.
- oskab väikekandlil saata lihtsamaid laule
- on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab liikumismänge juhtida.

Kasutatavad õppematerjalid

- Sepp, A. Skuin, K. Sepp Muusikaõpik 7. klass + CD Avita 2009
- Skuin, K. Sepp, J.Ojakäär, A. Sepp Muusikaõpik 8. klass + CD Avita 2007
- Muusika kõigile. Erivajadustega inimeste muusikaõpetaja käsiraamat. Resonaari 2011.

Kunstiõpetus

Õppeaine kirjeldus

Kunstiõpetuses on õpilasel lihtsaid kunstimaterjale kasutades võimalik väljendada oma tundeid turvalisel viisil. See on ainulaadne tee suhtlemiseks ja mõistmise saavutamiseks. Kunstiõpetuses aset leidev loomise protsess viib meid lähedale oma kujutlusi loovale osale ning süvendab intuitsiooni.

Tööprotsess toob igas õpilases peituvat sisemist tarkust teadlikule tasandile. See kasvatab sõltumatust, sisemist teadlikkust ning isiksuse tervist ja terviklikkust.

Kunstiõpetuse loomisprotsessi kasutatakse ka teraapilistel eesmärkidel. Kunstiliikidega tegeletakse eraldi, üksteise järel, samaaegselt või sujuvalt ühelt teisele kunstivormile üle minnes - seda kõike lähtudes õpilase eelistustest. Õppetundides maalitakse, joonistatakse, kleebitakse, meisterdatakse, voolitakse ja tegeldakse paljude teiste kunstilise eneseväljenduse vormidega sel määral kui õpilase loovus võimaldab.

Kunstiõpetuses ei ole vajalikud kunsti tegemise tehnilised oskused või varasemad kogemused. Oluline on loomise protsess ise – selle kaudu toimub õpilase arengu stimuleerimine ning emotsioonide väljendamine.

Kunstiõpetus

- on loov;
- võimaldab tunnete turvalist väljendamist;
- ei eelda varasemat kunstikogemust või kunstiannet;
- on õpilaste eneseväljenduse loomulik vorm;
- aitab õpilastel iseennast paremini tundma õppida;
- pakub rahulolu ja tööõõmu.

Õpetuse eesmärgid

Kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. kasutab töövahendeid ja -materjale eesmärgipäraselt, ohutult ja säästvalt;
2. vaatleb ning võrdleb oma ja kaaslaste loomingut, iseloomustab kunstiteoseid, kasutades õpitud teadmisi ja erialast sõnavara; väljendab oma eelistusi ja selgitab seisukohti;
3. tunneb rõõmu oma kunstilisest tegevusest ja selle lõpptulemusest;
4. tunneb huvi kunstiteoste ja eesti kultuuripärandi vastu, väärtustab enda ja kaasinimeste loomingut;
5. kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil.

Lõiming

Kunst ei ole üksnes pilt galeriis. Oma erinevates avaldustes ümbritseb kunst meid kõikjal – kodus, koolis, tööl, tänaval, internetis jne. Sellega puutuvad kokku kõik inimesed, olgu neil selle vastu spetsiifilisem huvi või mitte. Kunst ei räägi üksnes kunstist, pigem kõneleb kunstikeeles kõigest ning ammutab ainekku igast eluvaldkonnast.

Kunstiõppe eesmärkide püstitamisel ja tegevuste kavandamisel tuleb pidada silmas kõiki õpilasi, sõltumata nende eeldustest ja annetest või juba ilmnunud huvidest ja kalduvustest. Omavahel põimuvad kaks külge – kunstialased taotlused (teadmised, oskused, hoiakud, kunstimaailmas orienteerumine) ja kunst üldarengut toetava vahendina. Mõlemat poolt toetab märkimisväärselt õppeprotsessi seostamine teistes õppeainetes õpitavaga.

Sisemine lõiming on seoste ja ühenduste tekkimine õppija peas. Õpetaja saab paratamatult tegeleda vaid välise lõimimisega, sidudes ainetikku ja tegevusi, osutades samasustele, eripäradele ja seostele, aidates õpilasel erinevate nähtuste vahel sillad luua. Kunstiilmingutega tutvumiseks saab edukalt rakendada elulist olustikku ja probleemiasetusi, mis seob kunsti märkamatult ja loomulikult elu erinevate valdkondadega.

Ainesisene lõiming

Vertikaalne lõiming on seoste loomine ajalises järgnevuses, eelnevalt õpitu arvestamine ja sellele toetumine. Igas kooliastmes käsitletakse kunsti õppesisu alalõikude vastavale vanusele ea- ja jõukohaseid küsimusi, liikudes lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale. Igas astmes tegeletakse sisu edastamise viiside ja võtetega, igas astmes teadvustatakse midagi uut kompositsiooni elementide ja komponeerimise printsiipide kohta jne. Peaks domineerima kõikide õpitavate nähtuste käsitlemine sobivas vanuses ning loominguilises tegevuses õpilase jaoks tähenduslikus kontekstis.

Horizontaalne lõiming ühendab eri liiki teadmisi ja kogemusi ning võimaldab õppijal luua terviklikku pilti õpitavast ja selle kohast oma järjest täienevas maailmapildis.

Kunst on iseenesest üks tugevalt integreeritud õppeaine, mis ühendab võimalust mööda endas paljud visuaalkunsti alad, mis on kunsti huvi- ja kõrgkoolides reeglina omaette õppeained, nt joonistamine, maal, graafika, skulptuur (vormiõpetus), kunstiajalugu, kompositsioon, disain, värviõpetus, keraamika; uuemate distsipliinidena ka tegevuskunst, foto- ja videokunst, arvutikunst jm. Kunst haarab visuaalkunsti väga laialt: erinevad kunstiliigid ja -tehnikad, loomise protsess ja selle väljundid; mineviku ja kaasaja kunst; klassikaline kõrgkultuur, rahvakunst ja populaarkultuur; veel üldisemalt on haaratud igasugune visuaalne informatsioon ja visuaalne keskkond.

Kunsti ainekavaga määratud õppesisu ei ole kindlas järjestuses teemade jada, mida lineaarselt läbida. Kõiki alapunkte käsitletakse omavahel põimunult.

Läbivate teemade rakendamine kunstis

Kunstis on sobiv kasutada läbivaid teemasid loominguiliste tööde ainetikuna. Loomulik on nende kaasamise juures arendada ulatuslikumaid vestlusi, otsida uut infot, et õpilastel kujuneks probleemidest laiem teadlikkus ning tööd ei oleks lihtsalt illustratiivsed.

Kuigi kunstis on võimalusi kõikide läbivate teemade kaasamiseks, on mõnega seotus tugevam.

„Väärtused ja kõlblus“ on kunstikultuuri käsitlemise lahutamatu osa, mis tulevad mängu olgu siis kunstipärandit või nüüdiskunsti analüüsid või teadvustades kunstiteostena oma kaaslaste töid ja vajadust neisse aupaklikult suhtuda. Kunstitunnis edastab õpetaja teatud väärtushoiakuid ka lihtsalt tööd juhendades ja tulemusi analüüsid. Oluline on õppijate eripärade märkamine, nende tugevuste toetamine, avatuse kasvatamine üksteise ja erinevate kultuuriilmingute suhtes. Väärtushoiakuid edastab ka ülesannete püstitus ja temaatika valik ning nende avamise stiil.

Igasuguse kunstiteose loomise ja esitamisega seondub tehnoloogiline pool („Tehnoloogia ja innovatsioon“). Kunstiõppe loomulik osa on erinevate tehnikate ja võtete õppimine ning nende kasutamine nii traditsiooniliselt kui ka uusi võimalusi leiutades. Uuenduslikkus, originaalsus ideedes ja teostuses on kunstile olemuslik. Tänapäeval kaasab kunst nii loomise kui esitlemise vahenditena julgelt uusi tehnoloogiaid. Kunsti tehnilise poolega on vahetult seotud läbiv teema „Tervis ja ohutus“, millest peab lähtuma töö korraldus klassis ja ka töövahendite valik.

Mitmete läbivate teemade puhul lisab kunst just aine eripärast tuleneva vaatenurga:

„Teabekeskond“ – verbaalsele infole lisaks visuaalne info ning selle kandjad ja allikad;

„Keskond ja jätkusuutlik areng“ – visuaalne keskkond, sh visuaalne müra;

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ – võimed, huvid ja harrastused, kunstiteraapia, kunstiga seotud elukutsed.

Seosed õppekava üldpädevustega

Kunsti õppimisel on oluline kunstikultuuri üle arutlemine ja õpitava pidev praktiline rakendamine (loomine, interpreteerimine, esitamine ja esitlemine), mille kaudu toetatakse tugevalt väärtus-, enesemääratlus-, ettevõtlikkus-, suhtlemis- ja sotsiaalse pädevuse kujunemist. Sotsiaalse pädevuse kujunemist toetavad ühiskonna probleeme käsitlevate kunstiteoste avamine ja loomine, reklaami ja disainiga seotud ülesanded, aga ka rühmatööde rakendamine. Teoste kirjeldamine ja analüüsimine ning oma tööde kontseptsioonide esitlemine aitavad kaasa ka keelepädevuse arenemisele, kunstispetsiifilise verbaalse keele ja mõistete õppimine avardab õpilase sõnavara.

Kunstiteose loomise erinevad etapid – alates probleemi püstimisest ja ülesandele keskendumisest, läbi kavandamisprotsessi, strateegiate ja vahendite valimise kuni teose adekvaatse lõpetatuseni viimiseni – aitavad kaasa nii õpi- kui tehnoloogilise pädevuse kujunemisele.

Kunstiaineid õppides kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, kogumiseks, töötlemiseks ja esitamiseks. Kogutud teavet rakendatakse loovtöodes eesmärgipäraselt. Õpitakse loominguga tegelemiseks valida ainespetsiifiliselt vajalikke digivahendeid. Õppides ning digitaalset sisu luues ja säilitades kasutatakse erinevaid audiovisuaalseid ning muid multimeediumi vahendeid ja rakendusi. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja internetis loominguga jagamise turvalisusest.

Lõimimine teiste ainetega

Kunstiõpetuse tundides kasutatakse ja kinnistatakse teistes ainetes (eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, tööõpetus) omandatud sõnavara: tajutavaid tunnuseid (värvus, suurus, kuju, pinnaomadused) ja ruumisuhteid väljendavad sõnad, rühmanimetused (koduloomad, mööbel jne). Õppetegevuse jõukohastamise eesmärgil jälgitakse märgitud õppeainetes omandatavaid teadmisi ja

oskusi (nt geomeetriliste kehade tundmist ja nimetamist õpilastelt ei nõuta, voolimisel kasutatakse eakohast sõnavara: vooli pall jne). Kunstiaine-alasest sõnavarast omandatakse sel etapi kasutatavate töövahendite ja materjalide nimetused ning tegusõnad (joonistan, rebin jne).

Kunstiõpetus on tihedas koostöös järgmiste õppeainetega:

1) emakeel ja kirjandus – arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust;

2) matemaatika – arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

3) inimeseõpetus – vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

4) loodusõpetus – teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

5) käsitöö ja tööõpetus – arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

6) kehaline kasvatus – arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni;

7) vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Kunsti ja teiste õppeainete seostamise tsentriks võivad olla mõisted, väärtushinnangud, teemad, meetodid. Ainespetsiifiliste küsimuste käsitlemisel saab mitmetes ainetes kasutada kontekstina sarnast teemade ringi (kunsti loominguliste ülesannete ainekava, kirjandusteoste ja kirjandite teemad, vestlusteemad võõrkeeles ja inimeseõpetuses jne). Sarnane on ka temaatika valimine põhimõttel lähemalt kaugele, alustades nooremate õpilaste puhul neist endist ja neid ümbritsevatest inimestest, asjadest, keskkondadest ning liikudes vähehaaval laiemate ja üldistavamate sotsiaalsete teemadeni.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse Tallinna Tondi Kooli hindamise juhendist.

Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi. Hindamisel võetakse arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Kunstiõpetuse ainekava 3. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Õpitakse tegutsema plaani järgi. Esialgu on selleks õpetaja koostatud tegevuskava (algoritm).

Enesekontrollioskusena õpitakse oma tööd vaatlema ning võrdlema näidisega ja kaaslaste töödega.

Ühe osa tunnist moodustavad illustreeritud kunstivestlused.

Õpitakse kasutama eri väljendusvahendeid; seostama kujutatavaid objekte paberilehel. Sel etapil harjutatakse kujutatavale sobiva tausta loomist.

Õpitakse märkama objektide ja kujutiste värvinüansse, Vaadeldakse ja kirjeldatakse oma ja kaaslaste kunstitöid. Õpilaste töödest korraldatakse klassis ja koolis näitusi.

Suureneb kasutatavate töövahendite ja -materjalide hulk . Joonistamisel-maalimisel kasutatakse võimalikult erinevaid tööformaate.

Õppesisu ja-tegevus

Loomade jt elusolendite kujutamine (iseloomuliku asendi, karvkatte, pinnafaktuuri jne kujutamine, kompimismeele arendamine).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (modelleerimine looduslikust- ja tehismaterjalist, voltimine).

Keskkond ja selle kujutamine (erinevad keskkonnad ja looduskaitse).

Kujutamine ruumis ja tasapinnal (erinevate tehnikate kasutamine).

Põhivärvid ja nende segamine värviringi alusel (ülesanded piiratud värvide arvuga).

Rütm ja liikumine (rütmide mõiste, rütmid meis ja meie ümber).

Piiratud ja piiramata pind (mõisted: piiratud ja piiramata pind, objekti ja tausta seos).

Ruumikujundus (klassi- või kooliruumi kaunistamine ja töö planeerimine).

Kunstnik ja kujunduskunst (kunstniku elukutse ja tähtsus läbi ajaloo).

Praktiline disain (karbi, mänguasja vms meisterdamine paberist või jääkmaterjalist).

Kunstide seosed (rollimängud, kostüümid, kujundused).

Rahvakunst ja selle areng (rahvakunstielementide kasutamine kaasajal, ribaornamendi kujundamine).

Looming ja autorlus (MINU-SINU-MEIE) - looming ja selle tähtsustamine.

Skulptuur (tutvumine naturaalse ja tehismaterjalidega, sh jääkmaterjalid).

Maal (kattevärvide kasutamine ning õige pintsli valik).

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- kasutab ohutult töövahendeid ja -materjale;
- kujutab loomi (jt elusolendeid) neile iseloomulikus asendis;
- märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab kujutist;
- järgib mustri rütmi;
- võrdleb ja iseloomustab õpetaja suunamisel kahte kujutist tajutavate tunnuste alusel, väljendab kujutiste paiknemist pildiruumis;
- korrastab oma töökohta;
- täidab kunstiopetuse ülesandeid eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.

Kasutatavad õppematerjalid

- Gabral, H., Põldemaa, T. (2000). Kunst 1.–3. klassile. Tallinn: Koolibri.
- Kalle, M., Veskimägi-Ilviste, L. (2006). Viltimine. Türi: Saara Kirjastus.
- Leppoja, L., Ivanova, K. (2002). Hakkame joonistama. Tallinn: Ilo.
- Raudsepp, I. (2001). Kunstiopetuse tööraamat 5. klassile. Tallinn: Avita.
- Saarso, G. (1999). Meistrimehed oleme, I osa: Paberi- ja papitööd. Tallinn: Avita.
- Saarso, G. (2000). Meistrimehed oleme, II osa: Paberi- ja papitööd. Tallinn: Avita.
- Saarso, G. (2001). Meistrimehed oleme, III osa: Paberi- ja papitööd. Tallinn: Avita.
- Tiitsmaa, R. (2008). Voolitud fantaasiad. Türi: Saara Kirjastus.
- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- Värvimisraamatud jmt.
- <http://www.isetegija.net/>
- <http://www.chou.ee.kunst>

Kunstiopetuse ainekava 4. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Õpitakse tegutsema plaani järgi. Esialgu on selleks õpetaja koostatud tegevuskava (algoritm).

Enesekontrollioskusena õpitakse oma tööd vaatlema ning võrdlema näidisega ja kaaslaste töödega.

Ühe osa tunnist moodustavad illustreeritud kunstivestlused. Vestluste läbiviimisel arvestatakse põhimõtet lähemalt kaugemale, st tutvutakse esmalt lähiümbruse/kodukandi kunstiga.

Õpitakse kasutama eri väljendusvahendeid; seostama kujutatavaid objekte paberilehel ja edasi andma figuuride eri asendeid.

Õpitakse märkama objektide ja kujutiste värvinüansse, objektide osalist kattumist, kujutise suuruse visuaalset (optilist) vähenemist kauguses.

Vaadeldakse ja kirjeldatakse oma ja kaaslaste kunstitöid. Õpilaste töödest korraldatakse klassis ja koolis näitusi.

Suureneb kasutatavate töövahendite ja -materjalide hulk (kattevärvide kõrval võetakse kasutusele akvarellid). Joonistamisel-maalimisel kasutatakse võimalikult erinevaid tööformaate.

Õppesisu ja-tegevus

Inimese kujutamine paigal (näidismudelite ja skeemjooniste kasutamine).

Loomade jt elusolendite kujutamine (iseloomuliku asendi, karvkatte, pinnafaktuuri jne kujutamine, kompimismeele arendamine).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (modelleerimine looduslikust- ja tehismaterjalist, voltimine).

Keskkond ja selle kujutamine (erinevad keskkonnad ja looduskaitse).

Põhivärvid ja nende segamine värviringi alusel (ülesanded piiratud värvide arvuga).

Rütm ja liikumine (rütmide mõiste, rütmid meis ja meie ümber).

Piiratud ja piiramata pind (mõisted: piiratud ja piiramata pind, objekti ja tausta seos).

Perspektiiviõpetus (objekti kujutamine ees ja taga, elemendi esiletõst suuruse ja värvi abil).

Ruumikujundus (klassi- või kooliruumi kaunistamine ja töö planeerimine).

Kunstnik ja kujunduskunst (kunstniku elukutse ja tähtsus läbi ajaloo).

Kirjakunst (nimetähtede kujundamine).

Praktiline disain (karbi, mänguasja vms meisterdamine paberist või jääkmaterjalist).

Erinevad kunstiliigid (maal, skulptuur, arhitektuur, teatrikunst).

Kunstide seosed (rollimängud, kostüümid, kujundused).

Rahvakunst ja selle areng (rahvakunstilelementide kasutamine kaasajal, ribaornamendi kujundamine).

Looming ja autorlus (MINU-SINU-MEIE) – looming ja selle tähtsustamine.

Skulptuur (tutvumine naturaalse ja tehismaterjalidega, sh jääkmaterjalid).

Maal (kattevärvide ja akvarellide kasutamine ning õige pintsli valik).

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- kujutab inimest paigalasesendis;
- jälgib pinna katmisel kujutise kontuuri;
- segab põhivärvidest II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul);
- kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga);
- voldib paberit eeskuju järgi.

Kasutatavad õppematerjalid

- Kalle, M., Veskimägi-Ilviste, L. (2006). Viltimine. Türi: Saara Kirjastus.
- Leppoja, L., Ivanova, K. (2002). Hakkame joonistama. Tallinn: ILO.
- Raudsepp, I. (2001). Kunstiõpetuse tööraamat 5. klassile. Tallinn: Avita.
- Raudsepp, I. (2006). Joonistan inimest: 4.–9.klassile. Tallinn: Ilo.
- Saarso, G. (1999). Meistrimehed oleme, I osa: Paberi- ja papitööd. Tallinn: Avita.
- Saarso, G. (2000). Meistrimehed oleme, II osa: Paberi- ja papitööd. Tallinn: Avita.
- Saarso, G. (2001). Meistrimehed oleme, III osa: Paberi- ja papitööd. Tallinn: Avita.
- Tiitsmaa, R. (2008). Voolitud fantaasiad. Türi: Saara Kirjastus.
- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- Värvimisraamatud jmt.
- <http://www.isetegija.net/>
- <http://www.chou.ee.kunst>

Kunstiõpetuse ainekava 5. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

5. klassis hakatakse ühistegevuses ise plaani koostama ning selle täitmist jälgima.

Enesekontrollioskusena õpitakse oma tööd vaatlema ning võrdlema näidisega ja kaaslaste töödega.

Ühe osa tunnist moodustavad illustreeritud kunstivestlused. Vestluste läbiviimisel arvestatakse põhimõtet lähemalt kaugemale, st tutvutakse esmalt lähiümbruse/kodukandi kunstiga.

Õpitakse kasutama eri väljendusvahendeid; seostama kujutatavaid objekte paberilehel ja edasi andma figuuride eri asendeid.

Õpitakse märkama objektide ja kujutiste värvinüansse, objektide osalist kattumist, kujutise suuruse visuaalset (optilist) vähenemist kauguses.

Vaadeldakse ja kirjeldatakse oma ja kaaslaste kunstitöid. Õpilaste töödest korraldatakse klassis ja koolis näitusi. Võimaluse korral külastatakse kunstinäitusi (sh õpilastööde näitusi väljaspool kooli).

Joonistamisel-maalimisel kasutatakse võimalikult erinevaid tööformaate.

Õppesisu ja -tegevus

Inimese kujutamine paigal ja liikumises (näidismudelite ja skeemjooniste kasutamine).

Loomade jt elusolendite kujutamine (iseloomuliku asendi, karvkatte, pinnafaktuuri jne kujutamine, kompimismeele arendamine).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (modelleerimine looduslikust- ja tehismaterjalist, voltimine).

Keskkond ja selle kujutamine (erinevad keskkonnad ja looduskaitse).

Kujutamine ruumis ja tasapinnal (erinevate tehnikate kasutamine).

Põhivärvid ja nende segamine värviringi alusel (ülesanded piiratud värvide arvuga).

Rütm ja liikumine (rütmide mõiste, rütmid meis ja meie ümber).

Piiratud ja piiramata pind (mõisted: piiratud ja piiramata pind, objekti ja tausta seos).

Perspektiiviõpetus (elemendi esiletõst suuruse ja värvi abil).

Ruumikujundus (klassi- või kooliruumi kaunistamine ja töö planeerimine).

Kunstnik ja kujunduskunst (kunstniku elukutse ja tähtsus läbi ajaloo).

Praktiline disain (karbi, mänguasja vms meisterdamine paberist või jääkmaterjalist).

Erinevad kunstiliigid (maal, skulptuur, arhitektuur, teatrikunst).

Kunstide seosed (rollimängud, kostüümid, kujundused).

Rahvakunst ja selle areng (rahvakunstilelementide kasutamine kaasajal, ribaornamendi kujundamine).

Looming ja autorlus (MINU-SINU-MEIE) – looming ja selle tähtsustamine.

Skulptuur (tutvumine naturaalse ja tehismaterjalidega, sh jääkmaterjalid).

Maal (kattevärvide ja akvarellide kasutamine ning õige pintsli valik).

Graafika (tutvumine erinevate trükitehnikatega, nt papitrükk, monotüüpia).

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- kasutab õpitud tehnikaid kunstitööde loomiseks;
- kujutab inimest liikumises;
- tõstab oma töödes tegelasi ja objekte esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil;
- väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel;
- võrdleb oma ja kaaslaste töid (leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi);
- osaleb vestlustes rahvuskultuuri ja -kunsti teemadel (kodukandi rahvariided jne).

Kasutatavad õppematerjalid

- Cerver, F. (2007). Pastellmaal algajatele. Tallinn: Koolibri.
- Einon, D. (2003). Loov laps. Tallinn: Varrak.
- Kalle, M., Veskimägi-Iliste, L. (2006). Viltimine. Türi: Saara Kirjastus.
- Leppoja, L., Ivanova, K. (2002). Hakkame joonistama. Tallinn: ILO.
- Raudsepp, I. (2001). Kunstiõpetuse tööraamat 5. klassile. Tallinn: Avita.
- Raudsepp, I. (2006). Joonistan inimest: 4.–9.klassile. Tallinn: Ilo.
- Robal, M. (1997). Jääkmaterjali kasutamise võimalusi meisterdamisel. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Tiitsmaa, R. (2008). Voolitud fantaasiad. Türi: Saara Kirjastus.
- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- <http://www.isetegija.net/>
- <http://www.chou.ee.kunst>

Kunstiõpetuse ainekava 6. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Alustatakse tutvumist visuaalse kunsti liikide ja väljendusvahenditega.

Tutvutakse kunstivaldkondadega seotud elukutsetega, st isikute ja nende põhitegevusega (nt skulptor, arhitekt, restauraator jne).

Õppeülesandeid sooritatakse mitmetunniliste tsüklitena, milles vahelduvad eri iseloomuga tööd. Õppeülesannete täitmisel toetutakse näitvahenditele.

Õpilastel kujuneb analüütilis-süntheetiline tajus, mis võimaldab teadlikumalt vaadelda ja võrrelda objektide visuaalseid karakteristikuid (vormi, suurusuhteid, paiknemist ruumis, varju, värvinüansse jne). Õpitakse ruumilist kujutamist tasapinnal.

Õppesisu ja -tegevus

Inimese kujutamine paigal ja liikumises (inimese proportsioonid ja emotsioonide edastamine).

Natuurist joonistamine (elus ja eluta objektide ruumiline kujutamine, paiknemine pildiruumis ja suurusuhted).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (erinevatest materjalidest ruumikujunduselementide meisterdamine, keraamika).

Keskkond ja selle kujutamine (muutuvate loodusvormide ja erinevate elukeskkondade kujutamine, keskkonnakaitse).

Põhivärvid ja vastandvärvid (vastandvärvide segamine värviringi alusel, ühe värvi erinevad toonid).

Värvide helestamine ja tumestamine (ühe värvitooni erinevad hele-tumedusastmed, soe ja külm koloriit).

Rütm ja liikumine (sümmeetria ja asümmeetria).

Ruumikujundus (sise- ja välisruumide kujundus).

Kirjakunst (reklaamkirjade vaatlus ja analüüs).

Rahvakunst ja selle areng (rahvakunsti areng ja kasutamine kaasajal, rahvakunsti pärandi hoidmine).

Skulptuur (voolimine pehmetest ja tahketest materjalidest, keraamika).

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt;
- arvestab inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel;
- kujutab temaatilistes töödes värvide abil tegevuse aega ja kohta;
- loob kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta;
- väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool;
- kujundab oma lähemat ümbrust (stend, klassiruum);
- tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, graafika).

Kasutatavad õppematerjalid

- Cerver, F. (2007). Pastellmaal algajatele. Tallinn: Koolibri.
- Einon, D. (2003). Loov laps. Tallinn: Varrak.
- Kalle, M., Veskimägi-Ilviste, L. (2006). Viltimine. Türi: Saara Kirjastus.
- Laanemäe, K., Levtsenkova, J., Lüsi, A., Purre, A. (2008). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 2. osa. Tallinn: Atlex.
- Leppoja, L., Ivanova, K. (2002). Hakkame joonistama. Tallinn: ILO.
- Purre, A. (2005). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 1.osa. Tallinn: Atlex.
- Raudsepp, I. (2001). Kunstiõpetuse tööraamat 5. klassile. Tallinn: Avita.
- Raudsepp, I. (2006). Joonistan inimest: 4.–9.klassile. Tallinn: Ilo.
- Robal, M. (1997). Jääkmaterjali kasutamise võimalusi meisterdamisel. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- <http://www.isetegija.net/>
- <http://www.chou.ee.kunst>

Kunstiõpetuse ainekava 7. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Tutvutakse kunstivaldkondadega seotud elukutsetega, st isikute ja nende põhitegevusega (nt skulptor, arhitekt, restauraator jne). Õpitakse märkama kunstiilminguid lähiümbruses ning käituma niisugusel viisil, et see ei kahjustaks loometööd ja kultuuriväärtusi.

Õppeülesandeid sooritatakse mitmetunniliste tsüklitena, milles vahelduvad eri iseloomuga tööd. Õppeülesannete täitmisel toetutakse näitvahenditele.

Õpitakse ruumilist kujutamist tasapinnal. Modelleeritakse eri materjalidest skulptuure, rõhuasetus on detailidel ja kujunduselementidel. Joonistustes on põhirõhk inimese kujutamisel võimalikult õigetes proportsioonides.

Õppesisu ja-tegevus

Inimese kujutamine paigal ja liikumises (inimese proportsioonid ja emotsioonide edastamine).

Natuurist joonistamine (elus ja eluta objektide ruumiline kujutamine, paiknemine pildiruumis ja suurussuhted).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (erinevatest materjalidest ruumikujunduselementide meisterdamine, keraamika).

Keskkond ja selle kujutamine (muutuvate loodusvormide ja erinevate elukeskkondade kujutamine, keskkonnakaitse).

Põhivärvid ja vastandvärvid (vastandvärvide segamine värviringi alusel, ühe värvi erinevad toonid).

Värvide helestamine ja tumestamine (ühe värvitooni erinevad hele-tumedusastmed, soe ja külm koloriit).

Rütm ja liikumine (sümmeetria ja asümmeetria).

Ruumikujundus (sise- ja välisruumide kujundus).

Kirjakunst (reklaamkirjade vaatlus ja analüüs).

Praktiline disain (pakendi kujundus).

Erinevad kunstiliigid ja nende seosed.

Rahvakunst ja selle areng (rahvakunsti areng ja kasutamine kaasajal, rahvakunsti pärandi hoidmine).

Looming ja autorlus (originaal, reproduktsioon, koopia).

Skulptuur (voolimine pehmetest ja tahketest materjalidest, keraamika).

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese ameti olulisi tunnuseid (keskkond, riietus, töövahendid) ning väljendab neid temaatilistes töödes;
- segab ja kasutab maalimisel värvide eri toone;
- loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid;
- teeb kollaaži;
- tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika);
- mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust;
- märkab kujunduselemente keskkonnas.

Kasutatavad õppematerjalid

- Cerver, F. (2007). Pastellmaal algajatele. Tallinn: Koolibri.
- Einon, D. (2003). Loov laps. Tallinn: Varrak.
- Laanemäe, K., Levtsenkova, J., Lüsi, A., Purre, A. (2008). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 2. osa. Tallinn: Atlex.
- Nagel, G., Pink, A. (2007). Klaasitööd. Türi: Saara Kirjastus.
- Purre, A. (2005). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 1.osa. Tallinn: Atlex.
- Raudsepp, I. (2006). Joonistan inimest: 4.–9.klassile. Tallinn: Ilo.
- Robal, M. (1997). Jääkmaterjali kasutamise võimalusi meisterdamisel. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.

- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- <http://www.isetegija.net>
- <http://www.chou.ee.kunst>
- <http://www.vitraaz.ee/>

Kunstiõpetuse ainekava 8. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Suureneb kunstivestluste osa praktilise töö tundides. Õpitakse tundma tuntumaid kunstnikke, vaadeldakse ja kirjeldatakse õpitud oskuste piires nende teoseid. Saadavad teadmised seotakse õpilaste kogemustega (filmides nähtu, reisil kogetu).

Harjutatakse jooniste ja skeemide mõistmist.

Kunstiõpetuse ülesannete täitmisel pööratakse tähelepanu töövahendite ja –materjalide tehnoloogiliselt õigele kasutamisele.

Õppesisu ja-tegevus

Inimese kujutamine paigal ja liikumises (erinevate elukutsete ja töökeskkondade kujutamine).

Portree ja miimika (erinevas eas inimese kujutamine).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (figuuride modelleerimine savist vms materjalist).

Kujutamine ruumis ja tasapinnal (langeva varju kujutamine ja modelleerimine valguse ja varju abil).

Põhivärvid ja nende segamine (erinevate tonaalsuste eristamine ja sõnastamine, rühmatöö).

Sümmeetria ja asümmeetria (konstrueerimine kesktelje ja horisontaaltelje abil).

Rütm ja liikumine (joonistamine sirkli ja joonlaua abil, op-kunst).

Ruumikujundus (skulpturaalsed objektid rühmatööna).

Kunstnik ja kujunduskunst.

Kirjakunst (kirjaoptika ja kirja kujundus, katsetused erinevate kirjutusvahenditega, monogrammid, peremärgid).

Praktiline disain (reklaamsärgi või plakati kujundus, tootedisain).

Erinevad kunstiliigid (meediakunst ja erinevad infoallikad kunsti edastajana).

Kunstide seosed (kunsti ja kultuuri seosed kaasajal).

Rahvakunst ja selle areng (tänavakunst ja selle mõju kultuurile).

Looming ja autorlus (tuntumad kunstnikud ja nende teosed).

Skulptuur (skulptuur linnaruumis ja looduskeskkonnas).

Maal (maalimine spontaanselt ja kavandi alusel).

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese vanust ja näoilmeid kõige enam iseloomustavaid tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes;
- eristab õpetaja suunamisel pildi koloriiti, oskab seda kirjeldada;
- kujundab ornamenti (sh rahvuslikku), nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi;
- eristab etenduses esinevaid eri kunstiliike (visuaalne kunst, muusika, liikumine);
- eristab kultuurinähtusi ja kunstiliike (sh karikatuur, šarž, grafiti).

Kasutatavad õppematerjalid

- Cerver, F. (2007). Pastellmaal algajatele. Tallinn: Koolibri.
- Einon, D. (2003). Loov laps. Tallinn: Varrak.
- Laanemäe, K., Levtsenkova, J., Lüsi, A., Purre, A. (2008). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 2. osa. Tallinn: Atlex.
- Nagel, G., Pink, A. (2007). Klaasitööd. Türi: Saara Kirjastus.
- Purre, A. (2005). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 1.osa. Tallinn: Atlex.
- Raudsepp, I. (2006). Joonistan inimest: 4.–9.klassile. Tallinn: Ilo.
- Robal, M. (1997). Jääkmaterjali kasutamise võimalusi meisterdamisel. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- <http://www.isetegija.net>
- <http://www.chou.ee.kunst>
- <http://www.vitraaz.ee/>

Kunstiõpetuse ainekava 9. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Suureneb kunstivestluste osa praktilise töö tundides. Õpitakse tundma tuntumaid kunstnikke, vaadeldakse ja kirjeldatakse õpitud oskuste piires nende teoseid. Näidete varal õpitakse eristama kunstiliike ja eri ajastute -stiile. Saadavad teadmised seotakse õpilaste kogemustega (filmides nähtu, reisil kogetu). Harjutatakse visuaalse teabe otsimist (pilt-teatmeteostest, Internetist) ning selle kasutamist loomingulise töö eeskuju või lähtepunktina.

Harjutatakse jooniste ja skeemide mõistmist; tõuseb ruumilise kujutamise osakaal.

Suunatakse vaatlema inimeste kehakeelt ja miimikat ning seda kujutama.

Kunstiõpetuse ülesannete täitmisel pööratakse tähelepanu töövahendite ja -materjalide tehnoloogiliselt õigele kasutamisele.

Õppesisu ja-tegevus

Inimese kujutamine paigal ja liikumises (erinevate elukutsete ja töökeskkondade kujutamine).

Portree ja miimika (erinevas eas inimese kujutamine).

Modelleerimine ja erinevad materjalid (figuuride modelleerimine savist vms materjalist).

Kujutamine ruumis ja tasapinnal (langeva varju kujutamine ja modelleerimine valguse ja varju abil).

Põhivärvid ja nende segamine (erinevate tonaalsuste eristamine ja sõnastamine, rühmatöö).

Sümmeetria ja asümmeetria (konstrueerimine kesktelje ja horisontaaltelje abil).

Rütm ja liikumine (joonistamine sirkli ja joonlaua abil, op-kunst).

Ruumikujundus (skulpturaalsed objektid rühmatööna).

Kunstnik ja kujunduskunst.

Kirjakunst (kirjaoptika ja kirja kujundus, katsetused erinevate kirjutusvahenditega, monogrammid, peremärgid).

Praktiline disain (reklaamsärgi või plakati kujundus, tootedisain).

Erinevad kunstiliigid (meediakunst ja erinevad infoallikad kunsti edastajana).

Kunstide seosed (kunsti ja kultuuri seosed kaasajal).

Rahvakunst ja selle areng (tänavakunst ja selle mõju kultuurile).

Looming ja autorlus (tuntumad kunstnikud ja nende teosed).

Skulptuur (skulptuur linnaruumis ja looduskeskkonnas).

Maal (maalimine spontaanselt ja kavandi alusel).

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid, kujutamise ja kujundamise viise;
- kujutab inimest eri vanuses, meeleolus, asendis ja tegevuses;
- märkab suuremaid kompositsiooni- ja proportsioonivigu;
- kirjeldab kunstiteoseid õpitud oskuste piires ja põhjendab oma eelistusi;
- väärtustab kunstiloomingut (oma ja kaaslaste tööd).

Kasutatavad õppematerjalid

- Cerver, F. (2007). Pastellmaal algajatele. Tallinn: Koolibri.
- Einon, D. (2003). Loov laps. Tallinn: Varrak.
- Laanemäe, K., Levtsenkova, J., Lüsi, A., Purre, A. (2008). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 2. osa. Tallinn: Atlex.
- Nagel, G., Pink, A. (2007). Klaasitööd. Türi: Saara Kirjastus.
- Purre, A. (2005). Kunstiõpik 7.–9.klassile, 1.osa. Tallinn: Atlex.
- Raudsepp, I. (2006). Joonistan inimest: 4.–9.klassile. Tallinn: Ilo.
- Robal, M. (1997). Jääkmaterjali kasutamise võimalusi meisterdamisel. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Watt, F. (2001). Laste kunstiraamat. Tallinn: Koolibri.
- Watt, F., Milbourne, A., Dickens, R. (2007). Suur joonistamise raamat. Tallinn: Koolibri.
- <http://www.isetegija.net>
- <http://www.chou.ee.kunst>
- <http://www.vitraaz.ee/>

Kehaline kasvatus

Õppeaine kirjeldus

Kehaline kasvatus on lapse individuaalseid võimeid ja terviklikku seisundit arvestav kehaline arendamine, tervete elusviiside ja liikumisharjutuste kujundamine. Kehalise kasvatuses tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilase mitmekülgset arengut ning võimaldavad tal leida endale jõukohase, turvalise ja tervisliku liikumisharrastuse.

Kuna abiõppel olevatel õpilastel on füüsilise ja psüühilise arengu kahjustusi, on kehalisel kasvatusel täita olulisi korrigeerivaid ülesandeid. Seetõttu jaotuvad harjutused õppekavas tinglikult kahte rühma: üldkehaline treening ja korrigeerivad harjutused.

Üldkehalisi harjutusi sooritades õpivad lapsed tunnetama oma keha, suunama oma liigutusi; areneb jõud, vastupidavus, osavus, koordinatsioon. Õpilase igakülgne kehaline ettevalmistus on oluline

õpilaste proportsionaalselt kehalisel arendamisel. Rühi kujundamine ja koordinatsiooni arendamine on pidev üldarendavate harjutuste kaudu toimuv protsess.

Korrigeerivad harjutused parandavad kehalist arengut ja mootorikat, arendavad mälu, treenivad oma liikumise kooskõlastamist teistega, oskust sooritada liikumist sõnalise korralduse järgi, liigutuste kvaliteedi analüüsimise oskust, isikliku initsiatiivi arenemist jne.

Halva orienteerumise tõttu ruumis tekitavad rivi- ja rühmharjutused abiõppel olevaile lastele suuri raskusi. On vaja süsteemselt näidata õpilastele nende kohta rivi-, õpetada erinevaid rivi- ja ümberrivistusi esmalt orientiiride abil, hiljem toetudes sõnalistele korraldustele.

Õpilaste juhendamisel tuleb arvestada, millal suudab ta tegutseda eeskuju või näidise järgi, millal suulise korralduse alusel ja millal suudab ise osaleda tegevuse planeerimises.

Kehaliste harjutuste õpetamine tuleb siduda kõne arendamisega: õpilased kommenteerivad oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka selle järel.

Õpilasi tuleb sobivaid meetodeid kasutades innustada oma kehalisi võimeid arendama ning meelisharrastustega tegelema.

Kuna abiõppel olevate laste füüsiline areng on väga ebaühtlane, saab kehaline kasvatus edukalt täita tema ees seisvaid ülesandeid vaid sel juhul, kui õpetus arvestab maksimaalselt õpilaste individuaalseid iseärasusi.

Keskkonda hoidev, kaaslast austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilase sotsiaalset ning kõlbelist arengut.

Põhialadena kuuluvad põhikooli kehalise kasvatusena ainekavva võimlemine, kergejõustik (I kooliastme õpitulemustes ja õppesisus esitatud põhiliikumisviisidena jooks, hüpped ja visked), liikumis- ja sportmängud, tantsuline liikumine, talialad.

Õpetuse eesmärgid

Kehalise kasvatusena taotletakse, et õpilane:

- soovib olla terve ja rühikas;
- mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust;
- õpiks arendama kehalisi võimeid, eeskätt kiirust, painduvust, üldist vastupidavust ja osavust (tasakaalu- ja rütmitunne, kehataju, ruumis orienteerumise oskust, kohanemisvõime, liigutus-koordinatsiooni);
- tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisosi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
- omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika;
- täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid;
- jälgib oma kehalist vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga;
- õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma;

- tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu.

Lõiming

Lõiming teiste valdkondadega üldpädevuste kaudu

Kehalises kasvatuses toetatakse väärtuspädevuse kujunemist tervist ning jätkusuutlikku eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Kehalisel kasvatusel on tugev roll õpilaste tervist väärtustava eluviisi kujunemisel.

Kehalise kasvatuses omandatud oskused, teadmised ning kogemused on aluseks õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele väljaspool kooli nende vabal ajal. Koolis kogetud liikumisrõõm soodustab huvi spordi-, aga ka tantsusündmuste vastu, innustades õpilasi neid jälgima ning neis osalema. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete tähtsustamine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Kehalise kasvatuses õppekorraldus, mis kindlustab õpilase kehalise, kõlbelise, sotsiaalse ja esteetilise arengu, toetab tema kujunemist terviklikuks isiksuseks.

Väärtuspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses tervist ja jätkusuutlikku (tervislik, turvaline ja keskkonda hoidev) eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et enda tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ja inimeste poolt loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustavad ümbritsevat keskkonda säästvat sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse, ausa mängu põhimõtete tähtsustamine ning oskus seista vastu reeglite rikkumisele sportlikus tegevuses toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Sotsiaalse pädevuse arengut soodustavad kehalises kasvatuses omandatud teadmised nii rahvuslikust kui ka rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus sporti ning sportimist reglementeerivatest õigusaktidest, ülemaailmsetest (tervise-)spordi liikumistest („Sport kõigile“) jms soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Enesemääratluspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses ennekõike oma liigutusoskuste ning kehalise võimekuse taseme analüüsi ning hindamise kaudu. Kogemused kehalises kasvatuses toetavad õpilaste adekvaatse kehalise minapildi kujunemist.

Õpipädevuse arengut soodustavad õpilase oskus kavandada meetmeid (seada eesmärgid ja valida õpitud spordialade ning harjutuste seast sobivaimad seatud eesmärkide saavutamiseks jms) liigutusoskuste ja kehalise töövõime täiustamiseks. Koolis tekkinud huvi liikumise ning sportimise vastu toetab valmisolekut õppida uusi liikumisviise ja suunab õpilast aktiivselt tegutsema ka vabal ajal väljaspool kooli.

Suhtluspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses õpilase suutlikkusega jälgida ja kontrollida oma käitumist: olla kaaslaste suhtes viisakas, tähelepanelik, abivalmis jne. Emotsionaalsetes (võistlus-) situatsioonides õpib õpilane oma võidurõõmu või kaotusekibedust sobival viisil väljendama. Koostöö kaaslastega spordialade ja tantsude õppimisel õpetab õpilast inimestevahelisi erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, aga ka ennast kehtestama.

Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse kehalise kasvatuses tundides sellega, et matemaatikale omast keelt, sümboleid ja meetodeid kasutatakse näiteks sporditehniliste oskuste analüüsil, sporditulemuste dünaamika ning kehalise töövõime näitajate kirjeldamisel ja selgitamisel.

Ettevõtlikkuspädevuse arengut soodustavad õpilase oskus näha ettetulnud probleemides peituvaid võimalusi, püstitada eesmärged, luua ideid ja neid sobivaid vahendeid ning meetodeid kasutades teostada. Kehalises kasvatuses õpib õpilane kriitiliselt hindama oma kehalise töövõime ja liigutusoskuste taset, kavandama tegevusi ja tegutsema sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. Sportlikus tegevuses (oma meeskonna edu huvides) aset leidev koostöö õpetab õpilast võtma arukaid riske ja tulema toime ebakindlusega.

Digipädevus on suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus. Kehalises kasvatuses rakendatakse digivahendeid internetis spordi-, tervise- ja muu sportimiseks vajaliku teabe otsimiseks ning saadud teabe kasutamiseks eluliste probleemide üle arutledes ja hoiakuid kujundades. Rakendatakse tervislikke eluviise ning sportimist toetavaid digivahendeid ja rakendusi. Kujundatakse oskust määrata digivahenditega oma GPSi asukohta kaardi järgi ning salvestada liikumisteed. Õpitakse hoidma oma digivahendeid turvaliselt. Digikeskkonnas suheldes kujundatakse koostööoskusi, väärtushoiakuid ja turvalist tegutsemist.

Kehalise kasvatuses lõimimine läbivate teemadega

Tervis ja ohutus — puhul on kehalisel kasvatusel kanda oluline osa. Tervislikuks ja turvaliseks eluviisiks vajalike teadmiste, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii aineõppes kui tunnivälises tegevuses, aga ka füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu. Kehalise kasvatuses tundides on võimalik käsitleda ohutust ja turvalisust vastavalt viljeldavatele spordialadele. Näiteks ujumise tundides tuleb käsitleda ohutust seoses ujumisega ja veekogude kasutamisega üldiselt. Selgitada, kuidas käituda võimalikus ohusituatsioonis ja vajadusel abi kutsuda.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine — toetatakse kehalises kasvatuses erinevaid elukutseid (nt kehalise kasvatuses õpetaja, treener, päästja jne) tutvustades, kelle tööülesanded nõuavad head füüsilist ettevalmistust ja põhjalikke teadmisi inimese arengust, spordist ja tervisest. Kehalise

kasvatuse tunnid on heaks võimaluseks selgitada kehalise vormisoleku mõju tööturul kandideerimisel ja igapäevaste tööülesannete sooritamisel.

Keskkond ja jätkusuutlik areng — aitab kehalises kasvatuses eelkõige kanda vaba aja ja loodusliikumisega seotud teemade käsitlemine. Kehalise kasvatuse tundide raames väljas (looduses) harrastatavate spordialade õppekorraldus, mis väärtustab ümbritsevat keskkonda, soodustab õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks liikumisharrastajaks. Seetõttu on vajalik aeg-ajalt viia kehalise kasvatuse tunde läbi erinevates kohtades – metsas, linnapargis, veekogu ääres.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus — realiseerimist toetatakse kehalises kasvatuses, rõhutades koostöö harjutamist ning panustamist ühiste eesmärkide nimel meeskonnatöös. Õpilastel võimaldatakse meeskonnatöös osaledes kogeda nii liidri kui ka meeskonnaliikme rolli. Kehalises kasvatuses omandatud erinevate spordialade teadmised võimaldavad õpetajatel anda õpilastele suurema vastustuse tunniväliste spordivõistluste organiseerimisel, toetades seeläbi õpilaste ettevõtlikkuse arengut.

Kultuuriline identiteet — kajastub kehalise kasvatuse tundides õpitavates tantsudes ja spordialades, mis tutvustavad õpilast rahvusliku ja rahvusvahelise liikumiskultuuriga ning aitavad tal kujuneda kultuuriteadlikuks (omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavaks) ühiskonnaliikmeks. Õpilaste teadmiste ja oskuste tõstmine massispordiüritustel osalemiseks nii osaleja kui ka pealtvaatajana toetab õpilaste kujunemist kultuurseks sporditarbijaks.

Väärtused ja kõlblus — seostub ennekõike spordi ülimala aate, ausa mängu, põhimõtete järgimisega kehalises kasvatuses ja tunnivälises sportlikus tegevuses, olles salakavaluse, egoismi ja omakasupüüdlikkuse ennetusvahend. Mängureegleid ja juhiseid käsitletakse enesevalitsemise, julguse, otsustavuse ja teiste tahteomaduste kujundamise vahendina. Sportlikus tegevuses kehtivate reeglite vajalikkuse mõistmine ning tahe ja oskus vastu seista reeglite rikkumisele toetavad õpilase kujunemist kõlbliseks isiksuseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon — rakendused kehalises kasvatuses seostuvad ettenähtud töö (nt oma kehalist töövõimet puudutava materjali kogumine, analüüs ja esitlemine) jaoks sobiva ning originaalse lahenduse ja tehnoloogilise vahendi leidmisega õpilase poolt. Seda tehes tuleb õpilasi suunata kriitiliselt analüüsima tehnoloogia mõju inimese kehalisele arengule.

Teabe keskkond – realiseerimist toetatakse õpilaste suunamisega leidma ja kriitiliselt analüüsima oma tervise tugevdamiseks, isikliku liikumisharrastuse kujundamiseks, teadlikuks treenimiseks jms vajalikku infot.

Kehalise kasvatuse lõiming teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalne pädevus: kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid

Eesti keel ja kirjandus: kehalises kasvatuses omandab õpilane spordi- ja tantsualase oskussõnavara, mis toetab tema suutlikkust lugeda ja mõista spordialaseid tekste, väljendada end asjakohaselt nii kõnes kui kirjas spordi ja sportimisega seotud situatsioonides.

Kirjandus pakub lisaks võimalusi mitmete edukate sportlaste lugude lugemist. Nende lugemisel saab empaatiaga kaasa elada sportlaste üleelamistele ning samas endale ka eeskujusid leida.

Võõrkeel: võõrkeelse tekstiga muusika kasutamine mängude ja võimlemise puhul. Kehalises kasvatuses on võimalik toetada numbrite loendamise, kehaosade nimetuste, suundade (otse, paremale, tagasi jne) võõrkeelset omandamist. Vanemates klassides saab eelpool loetelu kinnistada ja täiendada, minnes näiteks kehaosade võõrkeelsel nimetamisel juba täpsemaks (ranne, küünarvars jne). Vajaliku informatsiooni leidmine erinevatest võõrkeelsetest allikatest.

Inimeseõpetus: kehaline kasvatus seostub inimeseõpetuse, füsioloogia tundmisega ning hügieeniharjumuste kujundamisega: kuidas treenida nii, et vältida vigastusi, kuidas toituda õigesti, kuidas taastuda pärast treeningut, kuidas arendada painduvust ja kiirust jne.

Matemaatika: sporditulemuste dünaamika selgitamine kehalise kasvatuses tundides võimaldavad õpilastel kinnistada matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jms kasutamise oskust. Matemaatika algõpetuses aitavad füüsiline tegevus ja liikumine kaasa põhimõistete omandamisele.

Liikumiseks kuluva aja ja vahemaa suhte selgitamine praktilise tegevuse kaudu.

Kordade loendamine, mõõdud, raskus- ja pikkusühikud.

Loodusained – loodusõpetus, geograafia, füüsika, bioloogia: õpilase loodusteadusliku pädevuse kujunemist saab kehalises kasvatuses toetada nii ümbritsevat keskkonda väärtustava sportimisega kui ka õpilase arusaama kujunemisega spordi ja ümbritseva keskkonna vahelistest seostest (nt inimeste spordiharrastus ja võimalikud keskkonnaprobleemid). Kehalises kasvatuses kinnistuvad õpilase bioloogias omandatud teadmised inimorganismi ehitusest ja talitlusest. Õpitavate spordialade tehnilise soorituse analüüsimine, kehaliste võimete nagu kiiruse ja jõu liikumisele toimimise mõistmine toetub füüsikas omandatud teadmistele.

Ajalugu: antiikolümpiamängud, kaasaegsed olümpiamängud, paraolümpiamängud.

Arvutiõpetus: otsida ja leida spordialast teavet, ülevaate koostamine spordisündmustest.

Muusikaõpetus: kehalise kasvatuses lahutamatu osa on liikumine, tantsimine muusika ja laulu saatel (s.o laulumängud, ringmängud). Laulumängudes on põimunud liikumine, laul ja muusika. Muusika abil väljendatakse oma loovust, meeleolude tajumist ja edasiandmist. Tantsulist liikumist tavaliikumisest aitab eristada meloodia kuulamine ja matkimine, selle väljendamine liigutuste ja

kehaasenditega. Muusika kaasamine kehalisse kasvatuse aitab edukalt arendada õpilaste rütmitunnet.

Kunstiõpetus: kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Hindamine

Hindamine toimub kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamise erisused:

Kehalises kasvatuses hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaastöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. (1. ja 2. klassis toimub hinnanguline hindamine, hiljem numbriline hindamine).

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, hindamisel ei arvestata õigekirjavigu, kuid parandatakse need.

Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu kehalise kasvatuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase terviseseisundist – õpilane sooritab hindeharjutustena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase terviseseisund ei võimalda kehalise kasvatuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse kehalise kasvatuse õppe-eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Kehalises kasvatuses hinnatakse:

- Püüdlikkust ja aktiivsust tunnis, tahe ennast arendada (aktiivsust võib õpetaja hinnata hindegaga „nõrk“, kui õpilane on veerandis puudunud põhjuseta vähemalt kolm tundi).
- Põhiliigutusvilumuste ja spordialade tehnikaelementide omandamine.
- Õpitud mängude reeglite täitmine.
- Kehaliste võimete arengu tase lähtuvalt individuaalsest edasiminekest.
- Õpetaja poolt koostatud hindenõuete täitmine.
- Kehalise kasvatuse kodukorra, ohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimine.
- Üldine sportlik aktiivsus.
- Teoreetilised teadmised.
- Tervisekäitumine.

Tegutsemisvalmidus ja kaasalöömine tunnis, tahe ennast arendada

Õpilane saabub tundi korrektsetes sportlikus riietuses ja – jalanõudes. Võtab aktiivselt tunnist osa, osaleb kõikides tegevustes innuga, aitab oma tegevusega tunni sujuvale kulgemisele kaasa, aitab vajadusel õpetajat tunni organiseerimisel. Õpilane osaleb tunniprotsessis tahtega arendada oma oskusi ja füüsilisi võimeid.

Põhiliigutusvilumuste ja spordialade tehnikaelementide omandamine

Õpilane on omandanud õpitud spordialade põhiliikumisvilumused, tehnikaelemendid, oskused ja teadmised ning oskab neid praktikas rakendada.

Õpitud mängude reeglite täitmine

Õpilane teab õpitud liikumis- ja sportmängude reegleid ja täidab neid.

Kehaliste võimete arengu tase lähtuvalt individuaalsest edasiminekest

Õpetaja on testinud õpilase kehalisi võimeid. Õpilase arengus on toimunud edasimineke võrreldes eelmise testimisega. Õpilane on teinud kõik endast oleneva oma füüsilise tubliduse tõstmiseks.

Õpetaja poolt koostatud ülesannete hindenõuete täitmine

Õpilane suudab vähemalt rahuldavalt täita tundides läbivõetud materjali põhjal õpetaja poolt koostatud hindeliste ülesannete nõudeid.

Kehalise kasvatuse kodukorra, ohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimine

Õpilane täidab tunnis viibides kehalise kasvatuse kodukorra nõudeid. Ta pole oma tegusemisega tunnis ohtlik endale ega kaasõpilastele ja täidab regulaarselt isikliku- ja spordihügieeni nõudeid.

Üldine sportlik aktiivsus

Lisaks kehalise kasvatuse tunnile osaleb õpilane kooliväliselt treeningutel, tegeleb iseseisvalt oma lemmikspordialaga, esindab kooli erinevatel spordivõistlustel.

Teoreetilised teadmised

Õpilane teab spordialade võistlusmäärusi, harjutamise põhimõtteid ja esmaabivõtteid teab vastavalt oma vanusastmele olümpiamängudest ja Eesti sportlasi ning nende saavutusi.

Tervisekäitumine

Õpilane ei suitseta, ei tarbi alkoholi ja narkootilisi aineid. Ta riietub vastavalt välistemperatuurile (ei külmema ennast), oskab õigesti käituda erinevates situatsioonides ja oma käitumisega ei põhjusta kaaslastele ega endale ohtlike olukordi.

Kehalise kasvatuse ainekava 1. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Kehalise kasvatuse kaudu õpetatakse ühistegevuses kontakteerumist, korralduste täitmist ja abi küsimist. Laps suunatakse vastama küsimustele, mis puudutavad füüsilise pingutusega seotud enesetunnet. Selle etapi eesmärk on õpetada last oma keha tunnetama. Arendatakse orienteerumist keskkonnas. Kehaline kasvatus lõimitakse eesti keele ja matemaatika õpetamisega (ruumisuhete tajumine, objektide ja nende kujutiste eristamine, kasutatavate spordivahendite ja nende nimetuse kokkuviimine, kirjelduse järgi äratundmine jne).

Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka suulise korralduse järgi.

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik, liikumismängud, talialad.

Eesmärk: algteadmised võimlemisest, kergejõustikust, liikumismängude õpetamine.

Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele.

Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslaste arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel.

Eesmärgiks on õpetada last oma keha tunnetama, arendada orienteerumist keskkonnas. Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi.

Üldarendavad harjutused ja mängud on iseloomult dünaamilised, soodustades liikumisaparaadiarenemist, avaldades mõju kõikidele lihasgruppidele.

Võimlemine

Põhiasendid ja liikumised

Algseis, sulgseis, harkseis, kükk, iste, toengiste, selili-ja kõhulilamang; käte asendid: all, ees, ülal, kõrval, puusal; jalgade asendid: ees, kõrval, taga. Liikumised võimlemises: painutus, kallutus, pöörded. Vabaharjutused vahenditega kõikidele lihasrühmadele.

Rivi-ja korraharjutused

Rivistumine ühte viirgu, kolonni, harvenemine, koondumine, tervitamine. Rivistumine ringselt, käed pihkseongus. Pöörded paremale ja vasakule orientiiri järgi (aken, uks jne.)

Kõnd, jooks, hüplemine, hüplemine

Kõnd kindla rütmi järgi. Kõnd erinevas tempos ja sammupikkusega. Päck-kõnd, kõnd kandadel. Kägarkõnd. Matkivad kõnniharjutused. Kõnd erinevate käteasenditega ja-liigutustega. Sulghüplemine, harkhüplemine, kükkhüplemine. Hüplemine kahel jalal, ühel jalal, paigal ja liikumisel.

Hüplemine ümber ja üle vahendite ning nende vahel. Matkivad hüplemisharjutused. Põlvetöste hüplemine. Ettevalmistavad harjutused hüplemiseks hüpitsa tiirutamisega.

Rakendusvõimlemine

Ronimine, roomamine, ripped, toengud, hüppe-ja tasakaaluharjutused.

Akrobaatika

Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused. Jooks vahelduvalt kõnniga kolonnis, paarides, looklevalt, sik-sakina, mööda joont.

Püstistart koos stardikäsklustega. Jooksu kiire alustamine ja lõpetamine (jooksu pidurdamise vältimine). Pendelteatejooksu teatevahetus käteplaksuga. Võidujooks kuni 20 m.

Hüpped

Hüppearjutused mänguvormis. Üleshüpped hoojooksul ühe jala tõukega (rippuva eseme puudutamine käega). Ülehüpped takistustest.

Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult.

Visked

Palli tunnetamine: hoie, viskeliigutus. Pallide ja teiste viskevahendite viskamine vasaku ja parema käega vastu seinat. Üle nööri, võrgu, takistuste. Pallivise ülalt täpsusele ja kaugusele.

Liikumismängud

Algklassides luuakse eeldused sportmängude mängimiseks liikumismängude, teatejooksude, ettevalmistavate mängude ja harjutuste abil. Nooremates klassides kasutatakse kergemaid ja väiksemaid palle.

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega.

Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga.

Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Juurdeviivad mängud rahvastepalliks.

Talialad

Kelgutamine

Ohutusnõuded nõlval. Laskumine nõlvakust, jalgadega juhtimine. Kelgul istuva kaaslaste vedamine siledal pinnal. Kelgul istuva kaaslaste vedamine kahekesi siledal pinnal. Kelgul istuva kaaslaste tõukamine õlgadest või kelgust. Suurte lumepallide vedamine. Kauglaskumisvõistlused istudes ja lamades. Lumepallide märkiviskamine laskumisel. Teatevõistlused õpitu kasutamisega.

Õpitulemused

1. klassi lõpetaja teab:

- mõisteid parem (paremale), vasak (vasakule), ülal, all, ees, taga;

oskab:

- käituda kehalise kasvatuse tunnis, järgib õpetaja seatud reegleid ja ohutusnõudeid;

- jälgida õpetajat, kuulata ja täita lihtsamaid tuttavaid käsklusi;

- sooritada eeskuju järgi õpitud võimlemisharjutusi, matkida õpetaja tegevust peegelpildis;

- matkimise teel sooritada jooksu- ja kõnniharjutusi kindla rütmi järgi;

- sooritada pöördeid ja liikumisi etteantud orientiiri järgi;

- ronida varbseinal, redelil, kaldpinnal, üle võimlemispingi; roomata takistuste alt läbi;

- veeretada ja kanda palli;
- mängida mõnda liikumismängu;
- laskuda ohutult kelguga nõlvakust, vedada ja tõugata kelgul istuvat kaaslast;
- kontrollida kehahoidu seinaga abil, peegli ees;
- riietuda, täita hügieenireegleid.

Kasutatavad õppematerjalid:

- J. Tuisk "Laste kehaline kasvatus". Valgus 1981.
- H. Tälli, M. Miil "Kehaline kasvatus tervisehäiretega õpilastele". VÕT 1986.
- E. Isop "Kehaliste harjutuste õpetamise üldised alused". T Pedl 1983.
- V. Sahva "kehaline kasvatus (I-III klass) Käsiraamat õpetajale. Valgus 1981.
- V. Hein "Harjutusvara võimlemise elementide õpetamiseks". TÜ 1995.
- R. Jalak, I. Neissaar "Jõu ja venitusharjutusi igaühele, kes soovib olla tugev ja terve. TÜ 1995.
- Neeme, S. Roosma "Tasakaalu arendamisest algklassidele". T Pedl 1980.
- Neeme, S. Roosma "Rühi kujundamisest algklassides". T Pedl 1989.
- U. Sahva "Üldarendavad harjutused mattidel ja võimlemisriistadel". EÕK 1991.
- Saulepp, A. Truupõld, E. Parik "Võimlemisharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". T Pedl 1983.
- Truupõld "Akrobaatika harjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". TPÜ 1993.
- Truupõld, R. Jalak "Abistamine, julgustamine, esmaabi sportimisel". HM MKK 1996.
- Goldrin "Kergejõustikualased mängud ja mängulised harjutused". Tln 1977.
- "Kergejõustikualade õpetamine". TÜ 1993.
- S. Roosma "Kõnni-jooksu- ja hüppharjutused algklassides". T Pedl 1983.
- H. Tiivel "Viskeharjutused algklasside kehalise kasvatus tundides" T Pedl 1983.
- E. Isop "Kelgutamine lastele". T Pedl 1980.
- K. Zilmer "Juku suusakool" 1995.
- M. Piisang, I Raudsepp "Kehaline kasvatus – abiks õpetajale" Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik "Pallikool, võrkpallimängud". Tartu 2005
- "Mängima" Tallinn 2005
- K. Kivisalu "Mängime" Pere ja Kodu Raamat
- "Laste kehalise kasvatus harjutusvara" Kartoteek. Eesti Spordiselts "Kalev".

Kehalise kasvatus ainekava 2. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Kehalise kasvatus kaudu õpetatakse ühistegevuses kontakteerumist, korralduste täitmist ja abi küsimist. Laps suunatakse vastama küsimustele, mis puudutavad füüsilise pingutusega seotud enesetunnet. Selle etapi eesmärk on õpetada last oma keha tunnetama. Arendatakse orienteerumist keskkonnas. Kehaline kasvatus lõimitakse eesti keele ja matemaatika õpetamisega (ruumisuhete tajumine, objektide ja nende kujutiste eristamine, kasutatavate spordivahendite ja nende nimetuse kokkuviimine, kirjelduse järgi äratundmine jne).

Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka suulise korralduse järgi.

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik, liikumismängud, talialad.

Eesmärk: algteadmised võimlemisest, kergejõustikust, liikumismängude õpetamine.

Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele.

Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatus tunnis; ohutu ja kaaslaste arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel.

Elementaarsed teadmised spordialadest ning Eesti sportlastest.

Õpilased omandavad algteadmised oma rühi ja liigutuste kontrollimiseks.

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused

Tervitamine ravis. Rivikäskluste täitmine, loendamine, harvenemine ja koondumine, pöörded paigal, kujundliikumised.

Kõnni-, jooksu-, hüplemisharjutused.

Liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, ristsamm. Kõnd käte erinevate asenditega. Kõnd (jooks) üle takistuste ja takistuste vahel. Kõnni (jooksu) harjutused signaali järgi.

Harki- ja käärihüplemine, sulghüplemine pööretega ja poolpööretega mõlemale poole. Hüplemisharjutuste kombinatsioonid erinevatest hüpistest. Hüplemine üle hoonööri.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused

Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahenditega saatelugemise saatel.

Rakendusvõimlemine

Ronimine, roomamine, ripped, toengud. Rippseis, rippkükk. Ronimine varbseinal, kaldpingil ja horisontaalredelil.

Akrobaatika

Veered, trel ette, kaldpinnalt trel taha, veere taha turiseisu, kaarsild (abistamisega), toengkägarast ülesirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega.

Tasakaaluharjutused

Liikumine joonel, võimlemispingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks

Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Jooks kitsas koridoris. Jooks suuna muutmisega erinevatele signaalidele reageerimisega. Jooks "kraavide" ja takistuste ületamisega. Kiirendusjooks. Võidujooks 30m. Jooks rahulikus tempos kuni 3 min (mänguvormis).

Hüpped

Hüppeharjutused (mänguvormis). Üleshüpped hoojooksult ühe jala tõukega (rippuvate esemete puudutamise). Ülehüpped takistustest. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus.

Visked

Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Liikuva märgi tabamine. Mängulised viskeharjutused. Pallivise paigalt ja kahesammulise hooga.

Liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga.

Pallikäsitsemise harjutused

Kombineeritud, mängulised pallikäsitsemisharjutused. Palli pörgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud palliga. Rahvastepalliks ettevalmistavad harjutused, mäng lihtsustatud reeglitega

Talialad

Suusatamine

Ohutusnõuded suusatamisel. Suuskade transport. Suusarivi. Libisamm. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes. Tasakaaluharjutused suuskadel.

Kelgutamine

Ohutu laskumine nõlvakust, kelgu juhtimine jalgadega nõlvakust laskumisel, kelgul istudes pidurdamine täieliku peatumiseni, toetudes kandadega lumme, laskumine põlvituses, juhtimine kätega. Mängulised harjutused laskumisel, teatevõistlused.

Õpitulemused

2. klassi lõpetaja:

- oskab määrata enda asendit etteantud orientiiri suhtes;
- oskab sooritada õpitud pöördeid ja liikumisi ruumisuhteid väljendavate käskluste järgi;
- teab mõisteid suur, väike, keskmine;
- jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega;
- jookseb rahulikus tempos 1-2 minutit;
- sooritab õige teatevahetuse teatevõistluses ja pendelteatejooksus;
- sooritab palliviske paigalt;
- sooritab kaugushüppe hoojooksult;
- oskab mängida reeglitepärast õpitud liikumismänge;

Kasutatavad õppematerjalid:

- J. Tuisk "Laste kehaline kasvatus". Valgus 1981.
- H. Tälli, M. Miil "Kehaline kasvatus tervisehäiretega õpilastele". VÕT 1986.
- E. Isop "Kehaliste harjutuste õpetamise üldised alused". T Pedl 1983.
- V. Sahva "kehaline kasvatus (I-III klass) Käsiraamat õpetajale. Valgus 1981.
- V. Hein "Harjutusvara võimlemise elementide õpetamiseks". TÜ 1995.
- R. Jalak, I. Neissaar "Jõu ja venitusharjutusi igapäevale, kes soovib olla tugev ja terve. TÜ 1995.
- Neeme, S. Roosma "Tasakaalu arendamisest algklassidele". T Pedl 1980.

- Neeme, S. Roosma "Rühi kujundamisest algklassides". T Pedl 1989.
- U. Sahva "Üldarendavad harjutused mattidel ja võimlemisriistadel". EÕK 1991.
- Saulepp, A. Truupõld, E. Parik "Võimlemisharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". T Pedl 1983.
- Truupõld "Akrobaatika harjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". TPÜ 1993.
- Truupõld, R. Jalak "Abistamine, julgustamine, esmaabi sportimisel". HM MKK 1996.
- "Kergejõustikualade õpetamine". TÜ 1993.
- S. Roosma "Kõnni-jooksu- ja hüppeharjutused algklassides". T Pedl 1983.
- H. Tiivel "Viskeharjutused algklasside kehalise kasvatus tundides" T Pedl 1983.
- E. Isop "Kelgutamine lastele". T Pedl 1980.
- K. Zilmer "Juku suusakool" 1995.
- M. Piisang, I Raudsepp "Kehaline kasvatus – abiks õpetajale" Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik "Pallikool, võrkpallimängud". Tartu 2005
- "Mängima" Tallinn 2005
- K. Kivisalu "Mängime" Pere ja Kodu Raamat
- "Laste kehalise kasvatus harjutusvara" Kartoteek. Eesti Spordiselts "Kalev".

Kehalise kasvatus ainekava 3. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Kujundatakse oskus ja harjumus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi. Õpetatavad harjutused (kõnd, jooks, hüpped, visked, ronimine, roomamine) on nende oskuste kujundamise teenistuses. Alustatakse kehaliste harjutuste tehnika õppimise ning ujumise algõppega.

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik, liikumismängud, talialad.

Eesmärk: algteadmised võimlemisest, kergejõustikust, erinevate liikumismängude õpetamine.

Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele.

Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatus tunnis; ohutu ja kaaslaste arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel.

Elementaarsed teadmised spordialadest ning Eesti sportlastest.

Võimlemine

Rivi ja korraharjutused

Pöörded paigal, liikumisel. Ümberrivistumine ringjoonele, kolonni. Kujundliikumised.

Kõnni-, jooksu-, hüplemisharjutused

Kiirenev kõnd üleminekuga jooksule. Rivisamm (P), võimlejasamm (T).

Üldkoormavad ja koordineerimise arendavad hüplemisharjutused

Hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, hüplemisharjutused hoonööriga, koordineerimisharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad harjutused

Üldarendavad võimlemisharjutused vahenditeta ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel.

Rakendusvõimlemine

Ronimine varbseinal, kaldpingil, horisontaalredelil, kandmine, ripped, toengud. Riplemine kangil.

Akrobaatika

Aheltirel ette, trel taha, poolspagaat, turiseis, kaarsild, juurdeviivad harjutused ratas kõrvale õppimiseks.

Tasakaaluharjutused

Liikumine joonel, võimlemispingil, poomil kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega.

Tasakaalumängud, osavusharjutused võimlemispingil.

Juurdeviivad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolauvalt.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Mitmesugused jooksuharjutused. Jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kehtvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Kiirendusjooksud kuni 40m. Jooks rahulikus tempos 3-4 minutit (mänguvormis).

Hüpped

Kõrgushüpe otsehoolt (üle kummi). Hüpped üle madalate taksituste sammasendis õige maandumisasendiga. Kaugushüppe hoojooks. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta.

Visked ja vikseharjutused

Märkvisked. Pallivise sammudelt. Viskemängud. "Pallikool".

Sport-ja liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud.

Pallikäsitsemise harjutused (juurdeviivad kombineeritud harjutused, harjutused erinevateks sportmängudeks – korvpall: palli pörgatamine paigal, liikumisel, söötmine püüdmine; jalgpall: palli vedamine, peatamine, söötmine, löögid väravale.

Pallikool. Rahvastepall.

Talialad

Suusatamine

Tasakaaluharjutused suuskadel. Libisamm, paaristõukeline, kahesammuline klassikaline sõiduviis, paaristõukeline sammuta klassikaline sõiduviis. Trepptõus, käärtõus. Laskumine põhiasendis. Sahkpidurdus.

Kelgutamine

Mängulised harjutused, teatevõistlused kelkudel.

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsioone lugemise saatel;
- sooritab tireli ette, turiseisu;
- jookseb 3-4 minutit rahulikus tempos;
- sooritab määrustepärase palliviske paigalt ja hoovõtult;
- sooritab määrustepärase kaugushüppe hoojooksult paku tabamiseta;
- oskab osaleda õpetaja suunamisel võistlummängudes;
- sooritab harjutusi erinevaid palle pörgatades, vedades, söötes, visates, püüdes ning mängib nendega liikumismänge;
- suusatab paaristõukelise sammuta klassikalise sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise klassikalise sõiduviisiga;
- laskub mäest põhiasendis.

Kasutatavad õppematerjalid

- H. Tälli, M. Miil "Kehaline kasvatus tervisehäiretega õpilastele". VÕT 1986.
- E. Isop "Kehaliste harjutuste õpetamise üldised alused". T Pedl 1983.
- V. Sahva "kehaline kasvatus (I-III klass) Käsiraamat õpetajale. Valgus 1981.
- V. Hein "Harjutusvara võimlemise elementide õpetamiseks". TÜ 1995.
- R. Jalak, I. Neissaar "Jõu ja venitusharjutusi igapäevale, kes soovib olla tugev ja terve. TÜ 1995.
- Neeme, S. Roosma "Tasakaalu arendamisest algklassidele". T Pedl 1980.
- Neeme, S. Roosma "Rühi kujundamisest algklassides". T Pedl 1989.
- U. Sahva "Üldarendavad harjutused mattidel ja võimlemisriistadel". EÕK 1991.
- Saulepp, A. Truupõld, E. Parik "Võimlemisharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". T Pedl 1983.
- Truupõld " Akrobaatika harjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". TPÜ 1993.
- Truupõld, R. Jalak "Abistamine, julgustamine, esmaabi sportimisel". HM MKK 1996.
- "Kergejõustikualade õpetamine". TÜ 1993.
- S. Roosma "Kõnni-jooksu- ja hüppiharjutused algklassides". T Pedl 1983.
- H. Tiivel "Viskeharjutused algklasside kehalise kasvatus tundides" T Pedl 1983.
- E. Isop "Kelgutamine lastele". T Pedl 1980.
- K. Zilmer "Juku suusakool" 1995.
- M. Piisang, I Raudsepp "Kehaline kasvatus – abiks õpetajale" Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik "Pallikool, võrkpallimängud". Tartu 2005
- "Mängima" Tallinn 2005
- K. Kivisalu "Mängime" Pere ja Kodu Raamat
- "Laste kehalise kasvatus harjutusvara" Kartoteek. Eesti Spordiselts "Kalev".

Kehalise kasvatus ainekava 4. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Kujundatakse oskus ja harjumus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi. Õpetatavad harjutused (kõnd, jook, hüpped, visked, ronimine, roomamine) on nende oskuste kujundamise teenistuses. Alustatakse kehaliste harjutuste tehnika õppimise ning ujumise algõppega.

Innustatakse liikuma ja õppima kõike uut, mis seotud erinevate füüsiliste tegevuste ning harjutustega. Kehalise ja motoorse arengu seisukohast on väga tähtis motiveerida õpilasi süsteemseks kehaliseks aktiivsuseks – treeninguks. Uute liigutuste õppimisel ei arene üksnes luu- ja lihaskond, vaid sellest protsessist võtab osa ka kesknärvisüsteem. Oluline on õpilaste motoorika arendamisega koos pöörata tähelepanu ka kognitiivsele ja sotsiaalsele-emotsionaalsele arengule.

Õppesisu ja -tegevus

Teema: võimlemine, kergejõustik, sportmängud, talialad.

Eesmärk: anda uusi teadmisi kehalises kasvatuses, õpilaste igakülgne füüsiline arendamine.

Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele, kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Kujundatakse oskus ja harjumus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi läbi erinevate kõnni-, hüppe-, viske- ja jooksharjutuste ning roomamis- ja ronimisharjutuste.

Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades.

Anda teadmisi iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi

Tutvustada erinevaid spordialasid, suurvõistlusi ja tuntumaid sportlasi Eestis.

Võimlemine

Rivi-ja korraharjutused

Ümberrivistumine viirus ja kolonnis.

Kõnni-, jooksu-, hüplemisharjutused

Harjutuskombinatsioonid.

Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused

Rühiharjutused. Põhiasendid ja liikumised

Vabaharjutused kõikidele lihasrühmadele. Üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja muusika saatel. Harjutused vahenditeta, vahenditega: käte ja jalgade hood, lödvestumised, vetrumised.

Rakendusvõimlemine

Ronimine, roomamine, kandmine, ripped, käte erinevad haarded ja hoided; hooglemine rippes;

Akrobaatika

Erinevad tirelid (aheltirel ette, trel taha, trel harkistest, kaarsild (T), ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused, ratas kõrvale, kätelseis abistamisega.

Tasakaaluharjutused

Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused võimlemisingil, poomil; pöörded ja mahahüpped.

Toenghüpe

Hoojooksult hüpe hoolauale, äratõuge ja toengkägar (kitsel), ülesirutusmahahüpe maandumisasendi fikseerimisega.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Jooksuasendi ja liigutuste korrigeerimine. Põlve-, sääretõstejooks.

Jooks erinevatest lähteasenditest (ka paarides) reageerimiskiiruse arendamiseks.

Kiirendusjooksud 50-60m. Pendelteatejooks. Kestvusjooks maastikul (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega, lumes). Püstilähe ühe käe toetusel. Madallähte tutvustamine.

Hüpped

Kõrgushüpe-üleastumishüpe. Kaugushüpe täishoolt (reglementeerimata äratõukekohaga). Ridahüpped (hüpped jalalt-jalale).

Visked

Märkivisked horisontaalsesse ja vertikaalsesse märki. Teatevõistlusi ja mängu topispallidega

Pallivise hoojooksult.

Sportmängud

Korvpall

Palli hoie söötes, püüdes. Palli pörgatamine, söötmine – kombineeritud harjutused elementide õppimiseks, kinnistamiseks.

Võrkpall

Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Pallikooli harjutused. "Pioneeripall"

Jalgpall

Palli söötmine, peatamine, vedamine. Kombineeritud harjutused. Löögitehnika.

Rahvastepall

Rahvastepall – erinevate reeglitega (erinevad võimalused mänguks).

Erinevate sportmängude tutvustamine: saalihoki, fresbee, sulgpall.

Talialad

Suusatamine

Vahelduvtõukeline kahesammuline klassikaline sõiduviis. Laskumine põhi- ja puhkeasendis.

Käärtõus. Uisusamm ilma suusakeppideta.

Kelgutamine

Teatevõistlused, osavusharjutused, - mängud nõlval.

Õpitulemused

4. klassi lõpetaja:

- sooritab lihtsama harjutuskombinatsiooni akrobaatikas;
- sooritab lihtsama põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni lugemise saatel;
- oskab täita rivi harjutusi;
- teab õpitud oskussõnu;
- jookseb määrustepäraselt kiirjooksu stardikäsklustega;
- jookseb individuaalses tempos 1km;
- oskab põrgatada palli;
- suusatab jõukohases tempos 1-2km

Kasutatavad õppematerjalid

- H. Tälli, M. Miil "Kehaline kasvatus tervisehäiretega õpilastele". VÕT 1986.
- E. Isop "Kehaliste harjutuste õpetamise üldised alused". T Pedl 1983.
- V. Sahva "kehaline kasvatus (I-III klass) käsiraamat õpetajale. Valgus 1981.
- V. Hein "Harjutusvara võimlemise elementide õpetamiseks". TÜ 1995.
- R. Jalak, I. Neissaar "Jõu ja venitusharjutusi igapähele, kes soovib olla tugev ja terve. TÜ 1995.
- Neeme, S. Roosma "Rühi kujundamisest algklassides". T Pedl 1989.
- U. Sahva "Üldarendavad harjutused mattidel ja võimlemisriistadel". EÕK 1991.
- Saulepp, A. Truupõld, E. Parik "Võimlemisharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". T Pedl 1983.
- Truupõld "Akrobaatika harjutuste tehnika ja õpetamise metoodika". TPÜ 1993.
- Truupõld, R. Jalak "Abistamine, julgustamine, esmaabi sportimisel". HM MKK 1996.
- "Kergejõustikualade õpetamine". TÜ 1993.
- S. Roosma "Kõnni-jooksu- ja hüppiharjutused algklassides". T Pedl 1983.
- H. Tiivel "Viskeharjutused algklasside kehalise kasvatus tundides" T Pedl 1983.
- E. Isop "Kelgutamine lastele". T Pedl 1980.
- K. Zilmer "Juku suusakool" 1995.

- M. Piisang, I Raudsepp "Kehaline kasvatus – abiks õpetajale" Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik "Pallikool, võrkpallimängud". Tartu 2005
- "Mängima" Tallinn 2005
- K. Kivisalu "Mängime" Pere ja Kodu Raamat
- "Laste kehalise kasvatuse harjutusvara" Kartoteek. Eesti Spordiselts "Kalev".

Kehalise kasvatuse ainekava 5. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Alustatakse kehaliste harjutuste tehnika õppimise ning ujumise algõppega.

Innustatakse liikuma ja õppima kõike uut, mis seotud erinevate füüsiliste tegevuste ning harjutustega. Kehalise ja motoorse arengu seisukohast on väga tähtis motiveerida õpilasi süsteemseks kehaliseks aktiivsuseks – treeninguks. Uute liigutuste õppimisel ei arene üksnes luu- ja lihaskond, vaid sellest protsessist võtab osa ka kesknärvisüsteem. Oluline on õpilaste motoorika arendamisega koos pöörata tähelepanu ka kognitiivsele ja sotsiaalsele-emotsionaalsele arengule.

Õppesisu ja -tegevus

Teema: võimlemine, kergejõustik, sportmängud, talialad.

Eesmärk: anda uusi teadmisi kehalises kasvatuses, õpilaste igakülgne füüsiline arendamine.

Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele, kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent.

Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades.

Anda teadmisi iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi. Eesmärgiks on motiveerida õpilasi tegelema süstemaatiliselt kehaliste harjutustega. Innustatakse liikuma ja õppima kõike uut, mis seotud erinevate füüsiliste tegevustega ja harjutustega.

Tutvustada erinevaid spordialasid, suurvõistlusi ja tuntumaid sportlasi Eestis.

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused

Loendamine, pöörded paigal, sammlikumiselt. Ümberrivistumised ühest viirust kahte ja tagasi. Ümberrivistumine mitmest kolonnist ühte ja tagasi. Kujundliikumised erinevate liikumisviiside kasutamisega.

Kõnni-, jooksu-, hüplemisharjutused

Erinevad kõnni-, jooksu-, ja hüplemisharjutuste seosed. Kombineeritud hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonõoriga.

Põhivõimlemine ja üldarendavad harjutused

Rühiharjutused – kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused.

Vabaharjutused harjutused vahenditega, jõu ja venitusharjutused, lõdvestusharjutused.

Iluvõimlemine (T) Hüpitsa hood, ringid, kaheksad. Kombineeritud hüpped

Rakendus- ja riistvõimlemine

Upp-, tiri-, kinnerripe. Hooglemine rippes, ees- ja tagatoengust hooga mahahüpped. Tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega (abistamisega).

Akrobaatika

Painduvust arendavad harjutused. Erinevad tirelid, seisud. Tiritamm (P). Kätelseis abistamisega. Akrobaatikakava esitamine.

Tasakaaluharjutused

Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused võimlemispingil vahenditega.

Toenghüpe

Harkhüpe.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Madallähe, jooksu alustamine madallähtest, stardikäsklused.

Kestvusjooks maastikul (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega).

Tõkkejooksu tutvustavad harjutused;

Hüpped

Kaugushüpe – sammumärk.

Kõrgushüpe (üleastumishüpe);

Visked

Määrustepärane pallivise hoojooksult.

Kuulitõuget tutvustavad harjutused topispalliga;

Sportmängud

Korvpall

Palli hoie visates. Vise korvile. Kombineeritud põrgatamise, söötmise ja viske harjutused.

Võrkpall

Ülalt-, altsööt pea kohale, vastu seina, paarides. Kolme viskega võrkpall.

Jalgpall

Löögitehnika õppimine, arendamine, täiustamine. Palli löömine õhust, liikuva palli omaksvõtmine, söötmine.

Rahvastepall

Määrustepärane mäng.

Erinevate sportmängude tutvustamine: saalihoki, fresbee, sulgpall.

Talisport

Suusatamine

Erinevate tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel. Kukkumine ja tõusmine nõlval. Pidurdamine laskumisel ennetava kukkumisega. Uisusammpööre. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviis. Paaristõukeline kahesammulise uisusamm sõiduviis.

Õpitulemused

5. klassi lõpetaja:

- sooritab lihtsama harjutuskombinatsiooni võimlemispingil;
- oskab sooritada rivi- ja korraharjutusi;
- oskab õpetaja juhendamisel arendada oma kehalisi võimeid (teostab akrobaatilisi harjutusi vastavalt võimetele) ;
- sooritab kaugushüppe paku tabamisega;

- oskab alustada kiirjooksu madallähtest, teab stardikäsklusi ja jõuab joosta vastavalt võimetele 60 m;
- suudab joosta jõukohases ühtlases tempos 2 km (T) ja 3 km (P)
- suusatada individuaalses tempos 2 km vahelduval maastikul.

Kasutatavad õppematerjalid

- Grafika Malen, Erivajadustega õpilaste kehalise kasvatus korraldamine koolis, Eesti Lastearstide Selts, Tallinn, 1998; lk.14
- M-C .KKK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tallinn 1993;.lk.4)
- E.Isop „Kelgutamine lastele“ TPed I 1980
- A.Truupõld „Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika“ T.PedI1983
- R.Jalak,I.Neissaar „ Jõu ja venitusharjutusi igaühele, kes soovib olla tugev ja terve“ TÜ 1995.
- Autorite kollektiiv „ Kergejõustikualade õpetamine“. TÜ 1993
- V.Popov „ Kaugushüpe“ ER 1979
- A.Goldrin“ Kergejõustikualased mängud ja mängulised harjutused“ .Tln 1977
- H.Tiivel „ Viskeharjutused algklasside kehalises kasvatuses tudides“ TPedI 1983
- F.Parre „ Suusatamine“ T 1963
- K. Zilmer “Juku suusakool” 1995.
- M. Piisang, I Raudsepp “Kehaline kasvatus – abiks õpetajale” Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik “Pallikool, võrkpallimängud”. Tartu 2005
- “Mängima” Tallinn 2005
- K. Kivisalu “Mängime” Pere ja Kodu Raamat
- “Laste kehalise kasvatus harjutusvara” Kartoteek. Eesti Spordiselts “Kalev”.

Kehalise kasvatus ainekava 6. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

6. klassis arendatakse ja täiustatakse õpilaste kehalisi võimeid ning kujundatakse liigutusvilumused, arvestades murdeeast lähtuvaid ealisi ja individuaalseid iseärasusi. Jätkatakse erinevate harjutuste tehnika õppimist, kusjuures õpilaste iseseisvus tõuseb (ülesannete täitmine esitatud plaani järgi, iseseisev tegevusplaani koostamine ja enesekontroll). Pööratakse tähelepanu sellele, et õpilased tunneksid tervislike eluviiside põhitõdesid ja järgiksid neid, mõistaksid kaaslaste füüsiliste võimete erisusi ja arvestaksid nendega ühistegevustes, kujundaksid kehakultuuriga tegelemiseks vajalikke tahtemoadusi (sihikindlus, otsustavus, julgus, visadus, püsivus, kannatlikkus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime).

Õppesisu ja -tegevus

Teema: võimlemine, kergejõustik, sportmängud, talialad.

Eesmärk: oluline roll on õpilaste kehaliste võimete arendamisel ja täiustamisel ning liigutusvilumuste kujundamisel, arvestades murdeest lähtuvaid ealisi ja individuaalseid iseärasusi.

Teadvustatakse õpilasi tervislike eluviiside põhitõdedest ja nende järgimisest, mõistaksid kaaslaste füüsiliste võimete erisusi ja arvestaksid nendega ühistegevustes.

Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades.

Anda teadmisi iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi

Tutvustada erinevaid spordialasid, suurvõistlusi ja tuntumaid sportlasi Eestis.

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused

Loendamine, pöörded paigal, ümberpöörded, käskluse „paigal“ täitmine, kujundliikumised erinevate liikumisviiside kasutamisega;

Kõnni-, jooksu-, hüplemisharjutused

Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hübitsaja hoonõoriga.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel.

Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised.

Rühiharjutused.

Jõu ja venitusharjutused, lõdvestusharjutused, koordinatsiooniharjutused. Lühikesed harjutuste kombinatsioonid kõikidele lihasgruppidele.

Akrobaatika

Erinevad tirelid; tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused;

painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T); ratas kõrvale; kätelseis abistamisega. Harjutuste kombinatsioonid. Akrobaatika kava õppimine, esitamine.

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused vahenditega; pöörded ja mahahüpped. Osavusharjutused/mängud võimlemispingil.

Toenghüpe

Kägarhüpe.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Kiirendusjooksud 30 m, 60 m, ringteatejooks ja teatevahetus ringteatejooksus. Jooks kurvis.

Tõkkejooks. Kestvusjooks maastikul (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega).

Hüpped

Erialane soojendus. Kordushüpped. Kombineeritud hüpped mäkke.

Visked/tõuked

Kuulitõuget tutvustavad harjutused topispalliga, kuulijännid. Ohutusnõuded.

Õpitud alade võistlusmäärustikud;

Sportmängud

Korvpall

Sammudelt vise korvile. Kombineeritud harjutused õpitud tehnikaelementide täiustamiseks. Kaitseasend. Pealevisked liikumiselt. 1:1 harjutused.

Võrkpall

Liikumisviisid. Kombineeritud söödud (ülalt, altsööt), juurdeviivad mängud.

Jalgpall

Pallikäsitsusharjutused. Reeglid. Õppemäng lihtsustatud reeglitega.

Suusatamine

Laskumine nõlvast ületades ebatasasusi. Laskumine lisaülesannetega. Poolsahkpidurdus.

Sõit murdmaal individuaalses tempos.

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- oskab õpetaja juhendamisel sooritada üldarendavaid jõu- ja venitusharjutusi;
- teab soojendusharjutuste tähtsust;

- oskab sooritada põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni saatelugemise või muusika saatel;
- oskab sooritada õpitud toenghüpet (hark-või kägarhüpet);
- sooritab madallähte stardikäsklustega ja oskab joosta määrustepäraselt lühimaadistantse (60m, 100m, 200m);
- suudab joosta vastavalt võimetele T-400m ja P – 800m;
- suudab joosta individuaalses tempos T - 1,5 km ja P – 2,5km
- oskab sooritada sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga;
- oskab mängida reeglite järgi rahvastepalli ja järgida kohtuniku otsuseid;
- suudab täita ühe sportmängu kontrollharjutuse;
- suusatada tasasel maastikul järjest T- 2km ja P – 3 km.

Kasutatavad õppematerjalid

- Grafika Malen, Erivajadustega õpilaste kehalise kasvatus korraldamine koolis, Eesti Lastearstide Selts, Tallinn, 1998; lk.14
- M-C. KK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tallinn 1993;.lk.4)
- E.Isop „Kelgutamine lastele“ TPed I 1980
- A.Trupõld „Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise meetoodika“ T.PedI1983
- R.Jalak,I.Neissaar „ Jõu ja venitusharjutusi igapähele, kes soovib olla tugev ja terve“ TÜ 1995.
- Autorite kollektiiv „ Kergejõustikualade õpetamine“. TÜ 1993
- V.Popov „ Kaugushüpe“ ER 1979
- A.Goldrin“ Kergejõustikualased mängud ja mängulised harjutused“ .Tln 1977
- H.Tiivel „ Viskehajutused algklasside kehalises kasvatuses tudides“ TPedI 1983
- F.Parre „ Suusatamine“ T 1963
- K. Zilmer “Juku suusakool” 1995.
- M. Piisang, I Raudsepp “Kehaline kasvatus – abiks õpetajale” Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik “Pallikool, võrkpallimängud”. Tartu 2005
- “Laste kehalise kasvatus harjutusvara” Kartoteek. Eesti Spordiselts “Kalev”.

Kehalise kasvatus ainekava 7. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Jätkatakse erinevate harjutuste tehnika õppimist, kusjuures õpilaste iseseisvus tõuseb (ülesannete täitmine esitatud plaani järgi, iseseisev tegevusplaani koostamine ja enesekontroll). Pööratakse tähelepanu sellele, et õpilased tunneksid tervislike eluviiside põhitõdesid ja järgiksid neid, mõistaksid kaaslaste füüsiliste võimete erisusi ja arvestaksid nendega ühistegevustes, kujundaksid kehakultuuriga tegelemiseks vajalikke tahtemoadusi (sihikindlus, otsustavus, julgus, visadus, püsivus, kannatlikkus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime).

Positiivse enesehinnangu kujunemisel on individuaalne lähenemine väga oluline. Tunnis omandatud oskuste ja teadmiste toel suunatakse õpilasi iseseisvalt harjutama ja sportima.

Tutvustatakse spordieetika nõudeid (aus võistlus, võistlusmäärustest kinnipidamine, vastase austamine).

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik, sportmängud, suusatamine.

Eesmärk: innustada õpilasi oma kehalisi võimeid arendama ja liigutusoskusi täiustama. Jätkatakse erinevate harjutuste tehnika õppimist. Suund on õpilaste iseseisvuse järk-järgulisel tõusul erinevate harjutuste sooritamisel.

Teadvustada kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkusest

Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Anda teadmisi esmaabivõtetest ning kuidas tegutseda. (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral.

Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus.

Anda teadmisi iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused

Loendamine, pöörded paigal, liikumisel, ümberpööre sammuliikumisel, kujundliikumised: jagunemine ja liitumine.

Põhivõimlemine ja üldarendavad harjutused

Üldarendavad harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihusrühmade treenimiseks.

Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks, jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused öla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks. Koordinatsiooniharjutused.

Iluvõimlemine (T)

Harjutused võimlemisrõngaga.

Akrobaatika

Akrobaatika kava õppimine ja tervikliku kava esitamine. Kätelseis (P), kaks ratast kõrvale.

Tasakaaluharjutused poomil (võimlemispingil) (T)

Erinevad sammukombinatsioonid, sammuga ette pööre 180o, jala hooga taha pööre 180o.

Toenghüpe

Hark- ja / või kägarhüpe

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Sprindi eelsoojendusharjutused. Kiirendusjooksud 30 m, 50 m, 60 m, kurvijooksutehnika;

Kestvusjooks maastikul (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega);

Hüpped

Eelsoojendusharjutused kaugushüppes, täpsushüpped, kõrgushüpe (flopi tutvustamine, juurdeviivad harjutused).

Visked / tõuked

Erialased soojendusharjutused viseteks/tõugeteks

Kuulitõuget tutvustavad harjutused topispalliga, "kuulijännid", kuulitõuge paigalt. Ohutusnõuded kuulitõukesektoris.

Õpitud alade võistlusmäärustikud;

Sportmängud

Korvpall

Palli pörgatamine, söötmine, püüdmine ja vise korvile liikumiselt. Kombineeritud harjutused.

Jalgpall

Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega.

Võrkpall

Sööduharjutused paarides ja kolmikutes. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Alt-eest palling.

Suusatamine

Tõusu- ja laskumisviiside ning pidurduste kasutamine maastikul. Paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis. Libisamm tõusuviis, Laskumine madalasendis. Sahkpööre, uisusamppööre, paralleelpööre. Paaristõukeline kahesammuline uisusammsõiduviis (lauskmaa variant). Laskumine madalasendis.

Õpitulemused

7. klassi lõpetaja:

- sooritab etteantud tervikliku harjutuskombinatsiooni akrobaatikas;
- oskab arendada oma kehalisi võimeid, valida üldarendavaid harjutusi erinevatele lihasrühmadele õpitu järgi;
- mängida üht sportmängu lihtsustatud reeglite järgi;
- teavad ohutusnõudeid kuulitõukesektoris;
- joosta jõukohases ühtlases tempos T- 2 km ja P-3 km;
- suusatada ühtlases tempos T-3 km ja P- 5 km;

Kasutatavad õppematerjalid

- Grafika Malen, Erivajadustega õpilaste kehalise kasvatus korraldamine koolis, Eesti Lastearstide Selts, Tallinn, 1998; lk.14
- A.Trupõld .Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise meetodika. T.Ped1983
- R.Jalak,I.Neissaar . Jõu ja venitusharjutusi igaühel. Eesti Kultuurikapital, Tallinn 2004
- Autorite kollektiiv. Kergejõustikualade õpetamine. TÜ 1993
- V.Popov .Kaugushüpe. ER 1979
- A.Goldrin. Kergejõustikualased mängud ja mängulised harjutused .Tln 1977
- H.Tiivel .Viskeharjutused algklasside kehalises kasvatuses tudides. TPed1 1983
- F.Parre . Suusatamine. T 1963
- Gerry Carr. Kergejõustiku alused .Eesti Kergejõustiku Liit ja tänapäev, Tallinn 2001
- Autorite kollektiiv Abiks õpetajale. Kehaline kasvatus. Tallinn 2003
- K. Zilmer "Juku suusakool" 1995.
- M. Piisang, I Raudsepp "Kehaline kasvatus – abiks õpetajale" Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- K. Kivisalu "Mängime" Pere ja Kodu Raamat
- "Laste kehalise kasvatus harjutusvara" Kartoteek. Eesti Spordiselts "Kalev".

Kehalise kasvatus ainekava 8. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Süsteemiseeritakse ja teadlikustatakse praktilisi sportlikke oskusi, kinnistatakse teadmisi tervislikest eluviisidest, püütakse tekitada huvi ja motivatsiooni edaspidiseks iseseisvaks kehakultuuriharrastuseks.

Kujundatakse hoiak järgida ausa mängu põhimõtteid ja spordieetika nõudeid.

Tutvustatakse erinevaid spordialasid, Eesti olümpiavõitjaid, tuntumaid sportlasi.

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik, sportmängud, suusatamine.

Eesmärk: innustada õpilasi oma kehalisi võimeid arendama ja liigutusoskusi täiustama.

Teadvustada kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkusest

Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Anda teadmisi esmaabivõtetest ning kuidas tegutseda. (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral.

Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus.

Anda teadmisi iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused

Kujundliikumised: jagunemine ja liitumine, lahknemine ja ühinemine

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused.

Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, esitamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine.

Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks;

Jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused öla- ja puusaligese liikuvuse arendamiseks.

Iluvõimlemine (T)

harjutuskombinatsioon vahendiga (rõngas, hüpits).

Akrobaatika

Kava koostamine õpitud elementidest ja esitamine.

Tasakaaluharjutused poomil/võimlemispingil (T)

Poolspagaat, poolspagaadist tõus taga oleva jala sammuga ette, erinevad mahahüpped.

Õpitud elementidest kava esitamine.

Aeroobika

Aeroobika põhisammud, aeroobika tervisespordialana.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Sprindidistantsid, keskmaadistantsid. Kordusjooksud, täpsusjooksud, intervalljooksud.

Murdmaajooks (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega).

Hüpped

Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Kõrgushüpe (flopp)

Kuulitõuge

Erialased soojendusharjutused kuulitõukeks.

Kuulitõuge paigalt ja hooga (juurdevõtusammudega).

Sportmängud

Korvpall

Korvpalli võistlusmäärused, petted, korvpalli elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. "osava korvpalluri harjutusvara".

Võrkpall

Sööduharjutuste kombinatsioonid. Alt-eest palling, ülalt palling, pallingu vastuvõtt, mängijate asetus.

Jalgpall

Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega.

Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine.

Jalgpall lihtsustatud reeglite järgi.

Suusatamine

Üleminek paaristõukeliselt sõiduviisilt vahelduvtõukelisele sõiduviisile. Õpitud sõiduviiside tehnika täiustamine ja kinnistamine.

Teatesuusatamine.

Õpitulemused

8. klassi lõpetaja:

- oskab arendada oma kehalisi võimeid, valida üldarendavaid harjutusi erinevatele lihasrühmadele õpitu järgi;
- oskab sooritada erinevaid soojendusharjutusi;
- oskab mängida üht sportmängu lihtsustatud reeglite järgi;
- oskab mängida üht sportmängu võistlusmäärustiku kohaselt;
- oskab abistada kaaslasti;
- suudab joosta individuaalses tempos 2,5km (T); 3,5km (P)
- suudab suusatada individuaalses tempos 3km (T); 5 km (P);
- teab vastupidavuse, jõu- ja painduvuse arendamise üldisi harjutusi;
- regulaarse harjutamise tähtsust;
- enesekontrollivõtteid;

Kasutatavad õppematerjalid

- Grafika Malen, Erivajadustega õpilaste kehalise kasvatus korraldamine koolis, Eesti Lastearstide Selts, Tallinn, 1998; lk.14
- M-C .KK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tallinn 1993;.lk.4)
- E.Isop „Kelgutamine lastele“ TPed I 1980
- A.Trupõld „Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise meetodika“ T.PedI1983
- R.Jalak,I.Neissaar „ Jõu ja venitusharjutusi igapähele, kes soovib olla tugev ja terve“ TÜ 1995.
- Autorite kollektiiv „ Kergejõustikualade õpetamine“. TÜ 1993
- V.Popov „ Kaugushüpe“ ER 1979
- A.Goldrin“ Kergejõustikualased mängud ja mängulised harjutused“ .Tln 1977
- H.Tiivel „ Viskeharjutused algklasside kehalises kasvatuses tudides“ TPedI 1983
- F.Parre „ Suusatamine“ T 1963
- M. Piisang, I Raudsepp ”Kehaline kasvatus – abiks õpetajale” Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik ”Pallikool, võrkpallimängud”. Tartu 2005
- ”Laste kehalise kasvatus harjutusvara” Kartoteek. Eesti Spordiselts ”Kalev”.

Kehalise kasvatuse ainekava 9. klassile

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Süsteemiseeritakse ja teadlikustatakse praktilisi sportlikke oskusi, kinnistatakse teadmisi tervislikest eluviisidest, püütakse tekitada huvi ja motivatsiooni edaspidiseks iseseisvaks kehakultuuriharrastuseks.

Kujundatakse hoiak järgida ausa mängu põhimõtteid ja spordieetika nõudeid.

Tutvustatakse erinevaid spordialasid, Eesti olümpiavõitjaid, tuntumaid sportlasi.

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik , sportmängud, suusatamine.

Eesmärk: kinnistatakse teadmisi sportlikest eluviisidest, püütakse tekitada huvi ja motivatsiooni edaspidiseks iseseisvaks spordiharrastuseks.

Teadvustada kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkusest

Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Anda teadmisi esmaabivõtetest ning kuidas tegutseda. (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral.

Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Kujundatakse hoiak järgida ausa mängu põhimõtteid ja spordieetika nõudeid. Anda teadmisi iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

Võimlemine

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused

Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.

Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks;

jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.

Akrobaatika

Iseseisev akrobaatika kava koostamine.

Aeroobika

Aeroobika põhisammud. Aeroobika tervisespordialana. Lihtsa aeroobika kava koostamine, esitamine.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Erialased soojendusharjutused sprindiks ja pikamaajooksuks. Intervalljooksud.

Murdmaajooks (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega) fartlek

Hüpped

Määrustepärane kaugushüpe, määrustepärane kõrgushüpe (floop), kõrgushüppe sammumärk.

Kolmikhüpet tutvustavad harjutused.

Kuulitõuge

Kuulitõuge hooga. Kuulitõuke võistlusmäärustik.

Sportmängud

Korvpall

Korvpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Tegevus 1:1, 2:2. Mäng lihtsustatud reeglitega.

Võrkpall

Võrkpalli tehnika (söötude) täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Sulustamine, hanitamine. Mäng lihtsustatud reeglitega.

Jalgpall

Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega.

Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng.

Suusatamine

Erinevad murdmaasuusatamise distantsid.

Õpitud murdmaasõidu ja mäesõidu tehnikaelementide täiustamine ja kinnistamine.

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja teab:

- vastupidavuse, jõu- ja painduvuse arendamise üldisi harjutusi;
- regulaarse harjutamise tähtsust;
- enesekontrollivõtteid;

Oskab:

- arendada juhendamise teel oma kehalisi võimeid, valida üldarendavaid harjutusi erinevatele lihasrühmadele õpitu järgi;
- sooritada rühi- ja koordinatsiooni harjutusi muusika saatel ;
- joosta määruste päraselt sprindi distantse 60m, 100m, 200m 400m;
- mängida üht sportmängu lihtsustaud reeglite järgi;
- mängida üht sportmängu võistlusmäärustiku kohaselt;

Suudab:

- joosta jõukohases ühtlases tempos T- 3 km ja P-5km;
- osaleda pendelteatejooksus ja ringteatejooksus;
- vastavalt võimetele sooritada määrustepäraselt hooga kaugushüpet ja kõrgushüpet;
- suusatada tasasel maastikul (tasakaal) sobivat sõidutehnikat valides;
- suusatada ühtlases tempos T-3 km, 5 km ja P- 5 km; 7 km;

Kasutatavad õppematerjalid

- Grafika Malen, Erivajadustega õpilaste kehalise kasvatuse korraldamine koolis, Eesti Lastearstide Selts, Tallinn, 1998; lk.14
- M-C .KK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tallinn 1993;.lk.4)
- E.Isop „Kelgutamine lastele“ TPed I 1980
- A.Trupõld „Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika“ T.PedI1983
- R.Jalak,I.Neissaar „ Jõu ja venitusharjutusi igapäevale, kes soovib olla tugev ja terve“ TÜ 1995.
- Autorite kollektiiv „ Kergejõustikualade õpetamine“. TÜ 1993

- V.Popov „Kaugushüpe“ ER 1979
- H.Tiivel „Viskeharjutused algklasside kehalises kasvatuses tudides“ TPedI 1983
- M. Piisang, I Raudsepp ”Kehaline kasvatus – abiks õpetajale” Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik ”Pallikool, võrkpallimängud”. Tartu 2005
- ”Laste kehalise kasvatuses harjutusvara” Kartoteek. Eesti Spordiselts ”Kalev”.

Tööõpetus

Õppeaine kirjeldus

Tööõpetuse tundides kujundatakse tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse esteetilist maitset, kujundatakse säästvat suhtumist materjalisse. Tööõpetus on õppeaine, kus teadmiste ja oskuste omandamine ning isiksuseomaduste kujunemine toimub eelkõige praktilises tegevuses. Tööoskuste kujundamise kõrval on oluline roll suhtlemisel, oskusel korraldada ühistegevust, küsida abi ja anda nõu. Nimetatud eesmärkide täitmise eelduseks on oskuste omandamine etapiti. Esmalt täidetakse ülesandeid imiteerimise teel, tegevust kommenteeritakse koos pedagoogiga. Järgneb omandatud oskuste rakendamine korralduse põhjal, millega kaasneb pidev pedagoogi hinnang. Kolmandat etappi iseloomustab omandatud oskuste rakendamine koos kommenteerimisega, hiljem ka oskus oma tööst ise sõnaline kokkuvõtte teha.

- 1) õpib tunda ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale;
- 2) õpib töötama suulise instruksiooni järgi;
- 3) õpib töötama teksti toel;

Praktiliste tööoskuste õpetamine toimub alljärgnevas järjestuses:

- 1) koostegevus õpetajaga: osa tööoperatsioone võib sooritada õpetaja, osa tehakse koos;
- 2) töötamine matkides: iga operatsioon eraldi, 2-3 operatsiooni kaupa, kogu ülesanne;
- 3) töötamine näidise järgi: detailide kaupa, valmis töö;
- 4) töötamine suulise instruksiooni järgi: instruksioonid operatsioonide kaupa, instruksioonid kogu töö sooritamiseks;

Praktilise töö raskusaste sõltub materjalist, töövahenditest, sooritatavatest operatsioonidest ja näidistöö keerukusest.

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistamisel täita oluline roll. Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama. Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused võimetele vastavaks tööks ja harrastuseks;
- 2) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 3) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 4) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 5) oskab ja tahab teha võimetele vastavat tööd;
- 6) on valmis koostööks;

Lõiming

Tööõpetus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes. Tööõpetuse ainekava koostamisel arvestab õpetaja ka teistes ainetes õpitavaga.

Tööõpetuse lõiming teiste ainevaldkondadega üldpädevuste kaudu

Suhtluspädevus. Teabeallikate abil töötamine arendab funktsionaalset lugemisoskust ning rikastab õpilaste sõnavara. Oma töö esitlemine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust.

Matemaatikapädevus. Õpilane kasutab tööprotsessis loogilist mõtlemist ja matemaatilisi teadmisi. Iseseisvalt tehtud töö on alati ka praktiline tagajärg, võimalus on oma vigu kohe märgata, analüüsida ning paremaid lahendusi leida.

Sotsiaalne pädevus. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, selle põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab kaasa inimühiskonna arengu tunnetamisele. Ühiselt töötades õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ning nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

Väärtuspädevus. Tööõpetus on suuresti oma olemuselt väärtuspädevuste edasikandja. Lõimingut teiste ainetega toetavad aineülesed temaatilised üritused, nt kooli jõululaat, vastlad, mardipäev vabariigiaastapäev, emadepäev jne.

Tööõpetuse lõiming teiste ainetega teemade ja mõistete kaudu

Tööõpetus annab teadmised ja oskused igapäevaeluga toimetulekuks.

Tööõpetus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes.

Mida enam õpilase teadmised täienevad, seda rohkem avaneb võimalusi neid kasutada praktilistes tegevustes. Eri valdkonna ainetes käsitletakse sarnaseid ja haakuvaid teemasid, mis oleks võimalik ja

otstarbekas ajastada sobivalt. See eeldab aineõpetajatelt tutvumist teiste ainete ainekavadega ja koostööd.

Näitena mõned ainetevahelised kattuvad teemad:

matemaatika: arvutamine, loogika;

kunst: kompositsioon, värvusõpetus, kavandamine, disainimine.

Tööõpetuse lõiming teiste ainetega läbivate teemade kaudu

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine-tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest on omane tehnoloogiavaldkonna ainetele. Samast aspektist läheneb ka kunsti-ja muusikaõpetus. Loova mõtlemise ja tegutsemise roll on elus toimetuleku alus.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - Algatusvõime, ettevõtlikus ja koostöö on omavahel tihedalt seotud Oma ideede realiseerimise ja tööprotsessi organiseerimise oskus on üks põhilisi valdkonna õppeainete eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult läbiviidud koolis läbiviidavad üritused, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

Kultuuriline identiteet- Tutvumine esemelise kultuuri ja kommetega annab võimaluse näha kultuuride erinevusi ja teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Sellest vaatenurgast toetavad seda läbivat teemat ka lugemine, loodusõpetus, inimeseõpetus ja kunstiõpetus.

Teabekeskond- Oma töö kavandamisel õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Interneti kasutamine näitlikustamiseks õpetaja abiga annab võimaluse olla kursis tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöö tegijate loominguga üle maailma.

Tervis ja ohutus— Erinevate tööliikide juures on oluline tööohutusega tutvumine ning ohutusnõuete arvestamine töötamisel. Mitmesuguste looduslike ja sünteetiliste materjalide ning nende omadustega tutvumine aitab teha tervisest lähtuvaid valikuid esemelises keskkonnas. Sama teemat käsitletakse nii loodusõpetuses kui ka inimeseõpetuses.

Väärtused ja kõlblus— Tööõpetuse tundides kujundatakse hindavat suhtumist töösse ja töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteisega arvestamisel, organiseerimiskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel. Arvestatakse alljärgnevat erisusi:

- Tööõpetuses on oluline õpetaja hinnang tehtud tööle.
- Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.
- Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi.

- Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Tööõpetuse ainekava 3. klassile

Maht

70 tundi

Rõhuasetused

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Ülesandeid täidetakse valdavalt koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi.

Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise (tükeldamise), ühendamise, viimistlemise oskused.

Õpilased hakkavad oma tegevust kirjeldama nii töö käigus kui ka hiljem, kirjeldades töö teostamise etappe ja võtteid. Kujundatakse üldisi õpioskusi: oskust vaadelda, võrrelda, kuulata, küsimustele vastata, täita suulisi lühikorraldusi.; oskust eristada objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi, tajuda materjale, tunda ja valida töövahendeid .

Õpilasele õpetatakse töövahendite õiget ja ohutut kasutamist, kujundatakse korraharjumusi, oskust oma tööd lõpule viia.

Oluline on arvestada tundide korrigeerimisega. Kõikides tundides arendatakse tähelepanu, nägemis-, kompimis- ja ruumitaju, motoorikat, kõne mõistmist ja suulist väljendusoskust käelise tegevuse kaudu.

Õppesisu ja –tegevus

Töövahendid: ümara- ja teravaotsalised käärid, liim (pulgaliim, kummiliim, PVA, kliister), liimilapp, voolimisalus, joonlaud, šabloon, jäme nõel, naaskel. Töövahendite ohutu kasutamine.

Tööoskused: Rebimine: kontuuri järgi paberist lihtsamate kujundite rebimine (apelsin, lumememm).

Mõõtmine: paberil ja kartongil vajalike pikkuste mõõtmine täissentimeetrites.

Šablooni kasutamine: õhukese puuvillase riide lõikamine šablooni järgi.

Koolutamine: ruumilised paberitööd ja kompositsioonid erineva laiuse, pikkuse ja värvusega paberiribadest.

Soonimine: paksema paberi ja õhema kartongi soonimine jämeda nõelaga voltimise hõlbustamiseks (mapp, karp).

Lõikamine: paberist, õhemast kartongist, riidest ja nahast mitmesuguste kujundite lõikamine kääridega; paberisse teravaotsaliste kääridega erikujuliste aukude (aknaunistus, lukuauk, võrk) lõikamine.

Liimimine: paberi, kartongi, lõnga, riide, naha ja loodusliku materjali liimimine tasapinnale (maastik, kollaaž, karbist buss) ja osaline liimimine ruumilise efekti saavutamiseks (puuvõra, habe, karbiloomad ja esemed).

Voltimine: ruudu-, ristküliku- ja ringikujulise paberi voltimine keskkoha leidmiseks. Lihtsate esemete ja figuuride voltimine (paat, kala, konn).

Voolimine: õpitud võtete valimine ja kasutamine (inim- ja loomakujundid, metsaalune metsaelanikega).

Detailide õige liitmine ja tööde viimistlemine.

Meisterdamine: erinevate materjalide ja töövõtete kombineerimine (näpunukud, nukumööbel, majapidamisjääkidest loomad ja esemed); traadi painutamine (liigendfiguuride detailide ühendamine, lihtsamad kujundid); naha rullimine ja põimimine (hundinuiad, ehted, järjehoidja); paberskulptuur (oreliviled, kõrghooned).

Modelleerimine: looduslikust materjalist ja makulatuurist vormitööd (sambla- ja õlepallid, lehepärg, lihtsamad linnu-, looma- ja inimfiguurid ning lihtsamad seaded).

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja

oskab

- nimetada erinevate materjalide omadusi: rabe, õhuke, paks, jäme, peenike, pehme, kõva, painduv, tugev(suunamisel);
- valida töövõtteid, lähtudes materjalist (paberi rebimine, lõikamine, voltimine; savi voolimine erinevate võtetega);
- tikib eelpistet;
- kasutada materjali ökonoomselt;
- voltida lihtsamaid kujundeid;
- mõõta paberil vajalikke pikkusi täissentimeetrites;
- lõigata kääridega paberist, õhemast kartongist ja riidest mitmesuguseid kujundeid;
- paneb niiti nõelasilmast läbi;

- teha lihtsamaid meisterdamistöid majapidamisjääkidest ja looduslikust materjalist;
- õmbleb riidele kahe auguga nõöpi;
- hoida korras oma töökohta;
- valmistada tähtpäevalisi ruumikaunistusi.

Kasutatavad õppematerjalid

- L. Jõe (2010) Nobedad näpud. Erinevaid meisterdamisvõtteid. AS TEA Kirjastus.
- J. Hiiop (2010) Voolimine ja lõikamine. Uued võtted käsitöötundi. AS TEA Kirjastus.
- M. Larsson, A. Jeppsson (2011) Meisterdamine läbi aasta.
- <http://www.isetegija.net/index.php?pid=86>
- <http://www.miksike.ee/documents/main/lisakogud7kylli/eessona,html/>

Tööõpetuse ainekava 4. klassile

Maht

70 tundi

Rõhuasetused

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Sellel etapil õpib laps olema töö juures piisavalt püsiv ja täpne. Ta hakkab oma valmistööd hindama, näidisega võrdlema, kujuneb enesekontrollioskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise (tükeldamise), ühendamise, viimistlemise oskused.

Õppesisu ja –tegevus

Materjalid: paber, kartong, majapidamisjäägid, nahk, karusnahk, riie, lõng, puit, vineer, õhuke plekk, vask- ja alumiiniumtraat, looduslik materjal (hundinuialehed), taimematerjal. Materjali valik ja kasutamise võimalused.

Töövahendid: nõel, heegelnõel, naaskel, nuga, haamer, käärid, naelad. Töövahendite ohutu kasutamine.

Töösused: Õmblemine: nõela niidistamine, sõlme tegemine; eelpiste (kontuuri järgi traageldamine); ühekordne õmblus, käsitsi palistamine (nukutekk); kannaga nõöbi õmblemine (soki- ja kindaloomad).

Heegeldamine: alg- ja ahelsilmused (kett, kaardikaunistused).

Naela löömine: kujundite, mustrite ja mosaiikide moodustamine puit- või vineeralusele kontuuri järgi; naela kasutamine pleki augustamiseks.

Meisterdamine: erinevate materjalide, töövahendite ja -võtete valik ning kombineerimine töö eesmärgist lähtudes (raamatu- ja vihikuümbris; maja, erinevate karpide konstrueerimine etteantud pinnalaotuse järgi; lihtsad mänguasjad, kujundid ja konstruktsioonid (raudteejaam, kuukulgur); naelte löömise tulemusel saadud kujundite täitmine niidi ja lõngaga; nahast lihtsate esemete valmistamine (võtmehoidja, järjehoidja, dekoratiivpudel, ehetekarp); konstruktorite kasutamine (lego).

Modelleerimine: vormitööd erinevast materjalist (kolmeharuline palmik, nukk, loomad, maketid, tähtpäevalised taimeseeded).

Õpitulemused

4. klassi lõpetaja

oskab

- teha lihtsamaid punumistöid (palmik, järjehoidja);
- teeb meisterdamistöid erinevatest materjalidest;
- lõigata kartongist ja riidest šablooni abil mitmesuguseid kujundeid;
- paneb niidi nõelasilmast läbi ja teeb sõlme;
- teeb üleloomispistet;
- teha käsitsi lihtõmblust;
- õmmelda kannaga nõöpi;
- käsitseda õigesti heegelnõela;
- heegeldada alg- ja ahelsilmust;
- käsitseda naasklit, haamrit ja naelu;
- kasutada materjali ökonoomselt;
- kasutada ohutult töövahendeid ja hoida neid korras;
- hoida korras oma töökohta ja -ruumi;
- kaunistada tähtpäevadeks ruumi.
- hindab oma tööd esteetilisest ja praktilisest küljest.

Kasutatavad õppematerjalid

- Pink. Kudumine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2002.a.
- Pink. Õmblemine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2003.a.
- Pink. Tikkimine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2005.a.
- Pink. Heegeldamine IV-IX klass Saara Kirjastus.2004.a.
- L. Jõe (2010) Nobedad näpud. Erinevaid meisterdamisvõtteid. AS TEA Kirjastus.
- J. Hiip (2010) Voolimine ja lõikamine. Uudsed võtted käsitöötundi. AS TEA Kirjastus.
- M. Larsson, A. Jeppsson (2011) Meisterdamine läbi aasta.
- <http://www.isetegija.net/index.php?pid=86>
- <http://www.miksike.ee/documents/main/lisakogud7kylli/eessona,html/>

Käsitöö

Õppeaine kirjeldus

Käsitööd iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilase füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada laste vaimseid ja füüsilisi võimeid: mootorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jne. Õpilased töötavad erinevate materjalidega, võrdlevad nende omadusi ja töötlemise viise. Omandatakse oskus käsitseda lihtsamaid tööriistu ning kasutada õigeid esmaseid töövõtteid. Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu.

Õpetaja kavandab tööülesanded selliselt, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada oma fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ning tulemuse esteetilisusele. Arutletakse leitud põnevate ideede üle ja innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ning oma arvamusi põhjendama. Kuna käsitööõpetuse tundide põhisisu on loominguiline praktiline tegevus, on sel ainel täita emotsionaalselt tasakaalustav ülesanne õppes.

Käsitöötundides tutvub õpilane ühtlasi kutseõppe võimalustega, kujundab valmisoleku elada ja töötada tänases ja tuleviku kiirelt muutuv tehnoloogiamailmas.

Käsitöö tundides kujundatakse tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse esteetilist maitset, kujundatakse säästvat suhtumist materjalisse. Tööoskuste kujundamise kõrval on oluline roll suhtlemisel, oskus osaleda grupi-ja ühistegevustes, küsida abi ja anda nõu.

Praktiliste tööoskuste õpetamine toimub alljärgnevas järjestuses:

1. koostegevus õpetajaga: osa tööoperatsioone võib sooritada õpetaja, osa tehakse koos;
2. töötamine matkides: iga operatsioon eraldi, 2-3 operatsiooni kaupa, kogu ülesanne;
3. töötamine näidise järgi: detailide kaupa, valmis töö;
4. töötamine suulise instruksiooni järgi: instruksioonid operatsioonide kaupa, instruksioonid kogu töö sooritamiseks;

Praktilise töö raskusaste sõltub materjalist, töövahenditest, sooritatavatest operatsioonidest ja näidistöö keerukusest.

Õpetuse eesmärgid

Käsitööl on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistamisel täita oluline roll. Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka

enesekontrolli sooritama. Käsitöö aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Käsitööga taotletakse, et õpilane:

1. omandab vajalikud oskused võimetele vastavaks tööks ja harrastuseks;
2. õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale;
3. õpib töötama suulise instruksiooni järgi;
4. õpib töötama teksti toel;
5. omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
6. arendab loovust ja esteetilist maitset;
7. õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
8. oskab ja tahab teha võimetele vastavat tööd;
9. on valmis koostööks;

Lõiming

Käsitöö on õppeaine, mis annab võimaluse teoreetiliste teadmiste lõimimiseks igapäevases elus vajalike praktiliste oskustega. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes. Käsitöö ainekava koostamisel arvestab õpetaja ka teistes ainetes õpitavaga Aine nimetusest lähtuvalt ei ole tegemist ainult käsitsi tehtava tööga vaid pigem töötegemise õpetusega, siin saadakse ülevaade käsitöö arengust seoses tehnoloogia arenguga. Õpilastele luuakse tingimused mõistmaks esemelist keskkonda, kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut, õpitakse kasutama tehnoloogia rakendusvõimalusi ning analüüsima tehnoloogilisi lahendusi, õpitakse märkama erinevate maade käsitöötraditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuritavadega. Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui tulevases elus. Käsitöö seos tarbekunstiga loob eeldused loominguliseks eneseteostuseks.

Käsitöö tundides on õpetus enamjaolt praktilise suunitlusega. Praktiliste esemete tarvis ideede genereerimisel võivad inspiratsiooni pakkuda mistahes aines omandatud teadmised (nt ajaloost, bioloogiast, geograafiast, kunstist, matemaatikast). Siin ongi õpetajal hea võimalus läbi arutelude luua seoseid teistes ainetes õpitud mõistete, protsesside ja teemadega, samas toimub ka väärtuste ja hoiakute kujundamine.

Sisemise lõimingu kaudu oskab õpilane tunnetada oma võimeid ja oskab seostada neid eluks vajalike ning loominguliste tegevustega. Õpilase sisemist lõimingut toetab väline s.o õppekava lõiming.

Ainesisene horisontaalne lõiming

Siduvateks komponentideks aineosiste vahel on loovus, idee kavandamine, tööprotsessi organiseerimine ja praktiline lahendus (ise valmistatud ese,). Esemelise disainimisel on võimalus

kombineerida erinevaid tehnikaid ja tööliike, saavutamaks originaalseid lahendusi. Oluline on julgustada õpilasi fantaseerima ja leiutama.

Ainesisene vertikaalne lõiming

Vertikaalne lõiming saavutatakse põhiliselt õpitulemuste kaudu. Õigete töövõtete kujundamine, loominguilisuse innustamine, materjalisäästlik tarbimine ja ohutult töökeskkonnas tegutsemine on käsitööõpetuse õpitulemus. Sellele tuginedes toimub ainesisene vertikaalne lõiming põhimõttel lihtsamast keerukamaks: teemadering laieneb; joonistamise ja kleepimise asemel kasutatakse kavandamisel tehnilist kirjaoskust ning arvuteid; töövõtted mitmekesisuvad; tehnoloogia muutub keerukamaks, lisanduvad eriotstarbelised masinad, elektrilised tööriistad; praktilised esemed/tooted on töömahukamad, kvaliteetsemad ja esteetilisemad. Tundes erinevate ametite olemust tekib side koolis õpitud ja tegeliku tööeluga, toimub sujuv üleminek mängulisuselt reaalsusse, kus kõik edasine oleneb õpilase huvidest, võimetest, enesehinnangust ja tahtest.

Ainevaldkondlik lõiming

Kavandamine ja tööprotsessi organiseerimine läbib kõiki teemasid. Kõikide teemade käsitlemisel seostatakse käelise tegevuse võimalusi igapäevaeluga, kujundatakse õppekava üldpädevusi, teadvustatakse kultuuride mitmekesisust ja õpitakse hindama meie rahvuslikku kultuuripärandit. Praktilise tegevuse kaudu toimub oskuste, teadmiste ja väärtushoiakute omandamine, töö kui inimesele eriomase tegevuse teadvustamine ja tähtsustamine.

Käsitöö lõiming teiste ainevaldkondadega üldpädevuste kaudu

1) **Väärtuspädevus** – Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel.

Läbi praktiliste ülesannete kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine.

2) **Sotsiaalne pädevus** – Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

3) **Enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata praktilise töö valmimist, oskab oma nõrku ja tugevaid külgi analüüsida töö planeerimisel ja teostamisel. Suudab järgida töö teostamisel terveid eluviise ja lahendada rühmatöodes kaasõpilastega tekkivaid probleeme.

4) **Õpipädevus** – Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma tövõimeid. Lugeda ning mõista tehnoloogiaga seostuvaid teabe- ja tarbetekste. Tehnoloogiatundides on hea kasutada teistes ainetes õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades.

5) **Suhtluspädevus** – Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne lugemis- ja kirjaoskus ning täieneb tema tehnoloogiasõnavara. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Tööülesannete ning projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele.

6) **Matemaatikapädevus** – Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg. Analüüs ning paremate lahenduste leidmine on tunni lahutamatu osa.

7) **Ettevõtlikkuspädevus** – Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

Erinevate esemete disainimine ning valmistamine pakub õpilastele loomingulise eneseväljenduse võimalusi. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama esemete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

8) **Digipädevus** – Tutvustatakse intellektuaalomandi kaitset. Arvuti kasutamise võimalus oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema (blogid, videod).

Õppematerjali otsingud internetist (nt. www.pinterest.com; www.ilutegija.com).

Erinevate programmide kasutamine (joonestamine, koomiksiste valmistamine, mustrite joonistamine).

Tikkimismasina kasutamine koos arvuti kasutamisevõimalusega (mustrite loomine ja esemete kujundamine).

Uueks võimaluseks on 3D printeri ja arvuti kasutamine tööde teostamisel.

Käsitöö lõiming teiste ainetega teemade ja mõistete kaudu

Mida enam õpilase teadmised täienevad, seda rohkem avaneb võimalusi neid kasutada praktilistes tegevustes. Nii nagu laieneb kooliastmeti käsitöö aines teemade ring, tuleb teistes ainevaldkondades juurde ka uusi õppeaineid ja teadmisi. Eri valdkonna ainetes käsitletakse sarnaseid ja haakuvaid

teemasid, mis oleks võimalik ja otstarbekas ajastada sobivalt. See eeldab aineõpetajatelt tutvumist teiste ainete ainekavadega ja koostööd.

Kunst: kompositsioon, värvusõpetus, kavandamine, disainimine;

Käsitöö: tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus, disain, toote kavandamine, toote viimistlemine, materjalide liigid ja nende omadused, tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemisprotsessis, ohutud töövõtted .

Käsitöö lõiming teiste ainetega läbivate teemade kaudu

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ — Tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest on omane tehnoloogiavaldkonna ainetele. Samast aspektist läheneb ka kunsti- ja muusikaõpetus. Loova mõtlemise ja tegutsemise roll on elus toimetuleku alus. Oma huvide ja annete teadvustamine loob eeldused edasisteks valikuteks õppimises või muudes tegevustes.

„Keskond ja jätkusuutlik areng“ — käsitöös ja kunstiõpetuses pööratakse suurt tähelepanu materjalide säästlikule tarbimisele ja taaskasutusele.

Eri valdkonna ainetes käsitletakse sarnaseid ja haakuvaid teemasid, mis oleks võimalik ja otstarbekas ajastada sobivalt. See eeldab aineõpetajatelt tutvumist teiste ainete ainekavadega ja koostööd.

Kunst: kompositsioon, värvusõpetus, kavandamine, disainimine;

Tööõpetus: tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus, disain, toote kavandamine, toote viimistlemine, materjalide liigid ja nende omadused, tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemisprotsessis, ohutud töövõtted

Energia ja ressursside kokkuhoid käsitöö tundides aitab loodusõpetuses ja keskkonnaõpetuses saadud ökoloogiaalaseid teadmisi kinnistada.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ — Oma ideede realiseerimise ja tööprotsessi organiseerimise oskus on üks põhilisi valdkonna õppeainete eesmärgi.

„Kultuuriline identiteet“ — Tutvumine esemelise kultuuri, kommetega annab võimaluse näha kultuuride erinevusi ja teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Sellest vaatenurgast toetavad seda läbivat teemat ka kirjandus, ajalugu ja kunst.

„Teabekeskond“ — Oma töö kavandamisel info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Interneti kasutamine annab võimaluse olla kursis tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöö tegijate loominguga üle maailma. Siin on oluline võõrkeelte, enamasti inglise keele oskus.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“ — Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema. Tutvumine täisautomaatsete arvuti abil juhitavate seadmetega ning võimalusel ka nendega

töötamine aitab tunnetada tänapäevaseid tehnoloogia võimalusi. Siin lõimuvad arvutiõpetus, kunst, käsitöö ja matemaatika.

„Tervis ja ohutus“ — Erinevate tööliikide juures on oluline tööohutusega tutvumine ning ohutusnõuete arvestamine töötamisel. Mitmesuguste looduslike ja sünteetiliste materjalide ning nende omadustega tutvumine aitab teha tervisest lähtuvaid valikuid esemelises keskkonnas. Sama teemat käsitletakse nii loodusõpetuses kui ka inimeseõpetuses.

„Väärtused ja kõlblus“ — käsitöös kujundatakse hindavat suhtumist töösse ja töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteisega arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Käsitöö tuginedes teistes ainetes omandatud teadmistele, vajab teemade käsitlemisel ajalist kooskõlastamist. Arvestades, et teemad aines ei ole klassiti omavahel otseselt seotud ja ajaliselt järjestatud, on võimalik kohandada teemade käsitlemine ajaliselt teiste lõimuvate ainete teemadega.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Arvestatakse alljärgnevat erisusi:

- Käsitöös on oluline õpetaja hinnang tehtud tööle.
- Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.
- Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi.
- Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Teadmiste ja oskuste kokkuvõtvaks hindamiseks põhikooli lõpul teevad õpilased lõputöö.

Lõputöö teostamisel hinnatakse:

- planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);
- valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
- valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);
- õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);
- töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust.

Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust.

Käsitöö ainekava 5. klassile

Maht

70 tundi

Rõhuasetused

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise, ühendamise, viimistlemise oskused.

Õppesisu ja –tegevus

Materjaliõpetus: jämedakoelise riidematerjali (juteriie) kasutamine, tikkimisniitide (mulinee, iirislõng, puuvillane lõng) äratundmine ja kasutamine; villa, korrutatud villase lõnga, puuvillase, villase ja siidriide äratundmine.

Töövahendid: jäme suure silmaga nõel, jäme heegelnõel, jämedad metallvardad, õmblusnõelad, nõöpnõelad, õmblusniit, joonlaud, seep, käärid, käsiõmblusmasin.

Tööoskused:

Tikkimine: riide lõngade loendamine, niidi kinnitamine töö algul, keskel ja lõpus; eel-, tikk-, vars- ja ahelpiste. Praktiline töö :linik või nõelapadi.

Heegeldamine: heegelnõela ja materjali omavaheline sobitamine, heegelnõela käsitsemine, põhisilmuste (alg-, ahel- ja kinnissilmuste) heegeldamine, tingmärgid. Praktiline töö: sall või pajalapid.

Silmuskudumine: varraste ja lõnga omavaheline sobitamine, silmuste loomine, parempidine silmus, tingmärk, ripspinnakudumine, silmuselise ja sõlmelise ääre kudumine, silmuste mahakudumine, kootud eseme viimistlemine. Praktiline töö: sall või pajalapid.

Õmblemine: puuvillase kanga parema ja pahema poole eristamine; käsiõmblusmasinaga õmblemine, ohutusnõuded õmblusmasinaga töötamisel, sirge õmbluse õmblemine paberil ja riidel (ilma niidita ja niidiga), õmblemise eeltööd: lõigete ääristamine, väljalõikamine, traageldamine, triikimine; õpitavad

õmbluste liigid: lihtõmblus, ühekordne palistus, kahekordne palistus; kannaga ja kannata nõöbi õmblemine. Praktiline töö: kott, kummiga seelik jt.

Viltimine- märgviltimine: lill, pall. Praktiline töö: rinnaehte ja võtmehoidja valmistamine.

Õpitulemused

5. klassi lõpetaja oskab

- tikkida üherealisi pisteid (eel-, tikk-, vars- ja ahelpistet);
- heegeldada alg-, ahel- ja kinnissilmuseid, heegeldada edasi-tagasi ridadena; tunneb heegeldamise ja kudumise õpitud tingimärke;
- määrata varraste ja lõnga omavahelist sobivust;
- kududa parem- ja pahempidiseid silmuseid edasi-tagasi ridadena;
- traageldada väljalõigatud detaile;
- õmmelda lihtõmblust, ühekordset palistust ja kahekordset palistust;
- õmmelda riidele kannaga ja kannata nõöpi;
- oskab viltida lille ja palli;
- viimistleda valminud töid.

Kasutatavad õppematerjalid

- Õmblusmasina käsitlemine. Tallinn. Valgus.
- L.Aarne, T. Merilaid (1979). Tööõpetus IV- VIII klass. Tekstiilmaterjalid.
- Pink. Kudumine IV- IX klass. Saara Kirjastus 2002.a.
- A.Pink. Õmblemine IV- IX klass. Saara Kirjastus 2003.a.
- Pink. Tikkimine IV- IX klass. Saara Kirjastus 2005.a.
- Pink. Heegeldamine IV-IX klass. .Saara Kirjastus.2004.a.
- Ajakirjad "Minu käsitööd" 2010 UAB Petro ofsetas.
- <http://www.isetegija.net>
- <http://www.miksike.ee/documents/main/lisakogud7kylli>
- <http://blog.iidadesign.eu>
- <http://blog.helmehaldjas.ee>
- <http://www.hobikeskus.ee>
- <http://www.riolis.ru>
- <http://dropsdesignmustrid.wordpress.com/>

Käsitöö ainekava 6. klassile

Maht

70 tundi

Rõhuasetused

Sel etapil muutub tööõpetus ainekesksemaks. Taotletakse, et õpilane hakkab mõistma töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi, küsida raskuste puhul abi ja seda kasutada. Üha rohkem hakatakse kasutama töö planeerimisel verbaalseid tööjuhendeid.

Oluline on, et õpilane omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab teemade ja tövõtete integreerimine eri õppeainetes.

Õppesisu ja –tegevus

Materjaliõpetus: jämedakoelised riidematerjalid, tikkimisniidid (mulinee, iirislõng, puuvillane lõng), puuvillane jäme heegelniit, vill, korrutatud villane lõng, puuvillane riie- äratundmine, nimetamine, valimine kasutamiseks.

Töövahendid: suure silmaga nõel, heegelnõel (nr 2; 2,5), sukavardad (nr 7), õmblusnõelad, nõöpnõelad, sõrmkübar, õmblusniit (nr 50), mööduriba, õmbluskriit, käärid, käsiõmblusmasina praktiline kasutamine.

Tööoskused: Tikkimine: alusmaterjali valik, aed-, rist- ja sämppiste tikkimine. Praktiline töö: nõelapadi või pilt.

Heegeldamine: põhisilmuste (alg-, ahel-, kinnissilmuste ja sammaste) heegeldamine, heegeldamine lihtsate skeemide järgi. Praktiline töö: linik või mänguasjad.

Silmuskudumine: villase lõnga värvikindluse määramine, värvide sobitamine, parem- ja pahempidiste silmuste kudumine (tingmärgid), soki kudumine- soki osade nimetuste teadmine, soonikkoe kudumine, ringselt kudumine, kanna kudumine, silmuste kahandamine, viimistlemine. Praktiline töö: sokid.

Õmblemine: käsiõmblusmasina käsitsemine; ohutusnõuete teadmine ja täitmine õmblusmasinaga õmblemisel, õpitavad õmbluste liigid: kahekordne palistus, kahekordne õmblus, pealeõmmeldud tasku. Praktiline töö: padjapüür, taskutega kott jt.

Viltimine- märgviltimine. Praktiline töö: pilt.

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja oskab:

- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- valida tikkimiseks sobivaid materjale ja töövahendeid;
- tikkida kaherealisi pisteid (aed- rist- ja sämppistet);
- heegeldada ringselt;

- kududa ringselt;
- kududa sokki;
- käsitseda õmblusmasinat ja õmmelda sellega;
- õmmelda kahekordset palistust;
- õmmelda kahekordset õmblust;
- õmmelda pealeõmmeldud taskut;
- viltida lihtsat pilti;
- viimistleda erinevates tehnikates töid.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Pink. Kudumine IV-IX klass. Saara Kirjastus 2002.a.
- A. Pink. Õmblemine IV-IX klass. Saara Kirjastus 2003.a.
- A. Pink. Tikkimine IV-IX klass. Saara Kirjastus 2005.a.
- A. Pink. Heegeldamine IV-IX klass. Saara Kirjastus.2004.a.
- L. Aarne, T. Merilaid . Tööõpetus IV- VIII klass. Tekstiilmaterjalid.
- Õmblusmasina käsitsemine. Tallinn. Valgus.
- Ajakirjad "Minu käsitööd" 2010 UAB Petro ofsetas.
- <http://blog.iidadesign.eu>
- <http://blog.helmehaldjas.ee>
- <http://www.hobikeskus.ee>
- <http://www.riolis.ru>
- <http://dropsdesignmustrid.wordpress.com/>

Käsitöö ainekava 7. klassile

Maht

70 tundi

Rõhuasetused

Käsitöö kaudu valmistatakse õpilasi ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida.

Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid.

Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.

Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Taotletakse, et õpilane:

- mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi;
- küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- õpib töö planeerimisel kasutama verbaalseid tööjuhendeid;
- omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Õpilane peab etapi lõpus valdama omandatud õpitoimingute struktuuri-orienteeruma ülesandes, kavandama oma tegevust, seda teostama, kontrollima, tulemust hindama (näidisega võrdlemise teel). Oluliselt tõuseb tööõpetuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoskuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist.

Õppesisu ja –tegevus

Materjaliõpetus: villane riie, jämedakoeline linane või puuvillane riie, korrutatud peenvillane lõng, jäme puuvillane niit iirislõng, vill, korrutatud villane lõng (2 eri värvi), puuvillane- või villane riie-äratundmine, nimetamine, valimine kasutamiseks.

Töövahendid: erineva pikkuse ja jämedusega tikkimisnõelte valimine tööks, tikkimisraam, märkimisvahendite (õmbluskriidid, seebiviilud, kopeerpaberid) kasutamine, heegelnõelte (nr 1, 5, 7) valimine, sukavardad (nr7), mõõdulint, lõikelehed, triikraud, viltimisnõel, õmblusmasin – praktiline kasutamine.

Tikkimine: pinnakattepistete (mähkpiste) tikkimine, pilutamiseks sobivate materjalide tundmine, eeltööd ja lihtpilu tegemine. Praktiline töö: linik või pilt.

Heegeldamine: materjalide omavaheline sobitamine, heegelskeemide lugemine, ääre pitside ja nurkade heegeldamine. Praktiline töö: käterätiku ääre pits.

Silmuskudumine: rahvuslikud kirikindad (äratundmine), kindakirjade lugemine, kinda kudumine, kindaosade tundmine, ringselt kudumine, pöidla-ava kudumine, silmuste kahandamine, pöidla kudumine, kinnaste viimistlemine. Praktiline töö: labakindad.

Õmblemine: õmblusmasina käsitsemine, sissevõtete õmblemine, tõmblukk-kinnise õmblemine, lõigete paigutamine riidele, õmblusvarude märkimine, värvli õmblemine, allääre töötlemine, nõõpaukude, truckide, haakide õmblemine. Praktiline töö: seelik, püksseelik jt.

Viltimine- kuivviltimine. Viltimisnõela käsitsemine (ohutustehnika). Praktiline töö: kuivvilditud lill sallile.

Õpitulemused

7. klassi lõpetaja oskab:

- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;)
- tikib pinnakattepisteid: mähk-, rist-, narmaspiste tikandid;
- tikkida lihtpilu,
- lugeda lihtsamaid heegelskeeme ja koekirju;
- heegeldada ääre- ja vahepitse;
- koob kahe eri värvi lõngaga;
- kududa ja viimistleda kinnast ja õmbleb sellega;
- õmmelda tõmblukk-kinnist, sissevõtteid, töödelda alläärt, õmmelda nööpauke, trukke, haake;
- viltida lihtsat pilti;
- viimistleb ja hooldab valminud töid.

Kasutatavad õppematerjalid

- Pink. Kudumine IV- IX klass. Saara Kirjastus 2002.a.
- Pink. Õmblemine IV- IX klass. Saara Kirjastus 2003.a.
- Pink. Tikkimine IV- IX klass. Saara Kirjastus 2005.a.
- Pink. Heegeldamine IV-IX klass..Saara Kirjastus.2004.a.
- E. Aljasmets. Heegeldatud äärepitsid. Tallinn. Koolibri.
- L. Aarne, T. Merilaid). Tööõpetus IV- VIII klass. Tekstiilmaterjalid.
- Õmblusmasina käsitlemine. Tallinn. Valgus.
- Ajakirjad "Minu käsitööd" 2010 UAB Petro ofsetas.
- <http://blog.iidadesign.eu>
- <http://blog.helmehaldjas.ee>
- <http://www.hobikeskus.ee>
- <http://www.riolis.ru>
- <http://dropsdesignmustrid.wordpress.com>

Käsitöö ainekava 8. klassile

Maht

105 tundi

Rõhuasetused

Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, kuid verbaalse mõtlemise osakaal tõuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatähtsus, õpilased omandavad oskuse teha märkmeid ja neid kasutada, täita ülesandeid suuliste ja kirjalike juhendite järgi.

Selle etapi ülesandeks on ette valmistada õpilasi iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Õpilane peab etapi lõpus valdama omandatud õpitoimingute struktuuri-orienteeruma ülesandes, kavandama oma tegevust, seda teostama, kontrollima, tulemust hindama (näidisega võrdlemise teel).

Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest ja kujundatakse oskus neid oma töös kasutada. Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õppesisu ja –tegevus

Materjaliõpetus: kangad: õhemad villased, linased ja puuvillased kangad –äratundmine ja kasutamine.

Tikkimismaterjal: peenvillane lõng, mulinee, iiris- või siidniit, segakiust tikkimismaterjalid.

Kudumismaterjalid: sünteelõng, villane või puuvillane lõng. Materjalid vitraažiks: värvilised klaasikillud, vuugisegu, liim.

Heegeldamismaterjal: pärlõng, iiris või puuvillane lõng. Materjalide tundmine, eristamine ja valimine sõltuvalt tehtavast tööst.

Töövahendid: peenike suure silmaga nõel, heegelnõel (nr 1; 1, 25), ringvardad, elektriõmblusmasin, aurutriikraud, lõikelehed, kalka.

Tööoskused: elektrilise õmblusmasina praktiline kasutamine. Elektriõmblusmasina hooldamine: puhastamine, õlitamine.

Tikkimine: rahvarõivaste tikandid- võrdlemine, kirjeldamine. Tikandi jäljendamine riidele.

Pinnakattepisted: mähkpiste ja madalpiste tikkimine. Tööde viimistlemine. Praktiline töö: tikand.

Silmuskudumine: tegumoe, koekirja, materjali ja töövahendite sobitamine.

Silmuste ülesloomise viiside tundmine. Tingmärkide teadmine. Koekirjade kudumine.

Lõngast nõöbi valmistamine.

Heegeldamine: pitsiliste heegelkirjade heegeldamine. Efektlõngade kasutamine töös. Skeemi järgi ringselt heegeldamine. Silmuste kasvatamine ja kahandamine. Heegeldatud esemete hooldamine: pesemine, tärgeldamine, kuivatamine, aurutamine, triikimine. Praktiline töö: linik või rõivaste kaunistusdetailid.

Õmblemine: puuvillaste, linaste, villaste ja siidriete omaduste teadmine, nimetamine, hooldamine. Kanga parema poole määramine. Voldiliigid: ühepoolne volt, vastandvolt, lehvikvolt, nende töötlemine. Passede liigid: sirge ja ümar passe, nende töötlemine: mõõduvõtmine, õige suurusnumbri leidmine. Lõigete kopeerimine lõikelehel. Praktiline töö: öösärk, plus jt.

Vitraaž- valemvitraaž. Klaasi ja segu omadused. Klaasitükkide paigutamine vastavalt kavandile ja seguga vuukide täitmine. Praktiline töö: aknakaunistus.

Õpitulemused

8. klassi lõpetaja:

- oskab kavandada käsitööeset, valida selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid;
- oskab teha pilutamise eeltöid ja tikkida pilutikandit;
- teab puuvillaste, linaste, villaste ja siidriiete omadusi ja oskab neid arvestada tööde teostamisel;
- teab voltide ja passede liike;
- oskab valida tööks vajalikke materjale ja töövahendeid;
- oskab jäljendada mustreid ja kannab need riidele;
- oskab teha põhipisteid ja tikkida pinnakattepisteid;
- oskab kududa tingmärkide järgi erinevaid koekirju (palmikut, soonikut, poolpatenti);
- oskab valmistada lõngast nõopi;
- oskab heegeldada skeemi järgi ringselt;
- oskab käsitseda elektriõmblusmasinat;
- oskab õmmelda lihtsamaid volte, sirget passet, kraed;
- oskab leida ja kopeerida lõikeid lõikelehelte;
- oskab valmistada aknakaunistust valevitraažtehnikas;
- oskab viimistleda erinevates tehnikates töid;
- oskab parandada riideid.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Pink. Kudumine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2002.a.
- A. Pink. Õmblemine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2003.a.
- A. Pink. Tikkimine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2005.a.
- A. Pink. Heegeldamine IV-IX klass. Saara Kirjastus.2004.a.
- L. Aarne, T. Merilaid. Tööõpetus IV- VIII klass. Tekstiilmaterjalid.
- Õmblusmasina käsitsemine. Tallinn. Valgus.
- L. Meresmaa. Näputööd. Kirjastus Koolibri 2009.a.
- Ajakirjad "Minu käsitööd" 2010 UAB Petro ofsetas.
- <http://blog.iidadesign.eu>
- <http://blog.helmehaldjas.ee>
- <http://liann.ee>

- <http://www.hobikeskus.ee>
- <http://www.riolis.ru>
- <http://dropsdesignmustrid.wordpress.com>

Käsitöö ainekava 9. klassile

Maht

175 tundi

Rõhuasetused

Tööõpetuse kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida.

Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid.

Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.

Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õpetaja ülesanne on toetada õpilaste sotsialiseerumist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tööturul, ühiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mõjutada väärtushinnanguid.

Õppesisu ja –tegevus

Materjaliõpetus: tikkimismaterjal: lavsaankiuga linane riie – äratundmine, kirjeldamine ja valimine tööks. Jämedama eri värvi niidi või lõnga sobitamine alusmaterjaliga. Kudumis – ja heegeldamismaterjal: korrutatud või korrutamata villane lõng. Materjali valimine sõltuvalt tööst. Materjalid vitraažiks: värvilised klaasikillud, vuugisegu, liim. Sünteetiliste ja tehiskiudainete omaduste nimetamine ja arvestamine tööde teostamisel, nende töötlemiseärasuste tutvumine.

Töövahendid: nõelad põimimiseks. Jämedad, pikad vardad ja /või ringvardad (valimine sõltuvalt tööst). Elektriõmblusmasin – osade nimetused, reguleerimine.

Tikkimine: pilutamine (keerdpilu, põimpilu). Lõngade loendamine.

Silmuskudumine: meie rahvakunsti pitsiliste koekirjade kasutamisega tutvumine. Kudumise tingmärkide tundmine ja nende järgi kudumine. Villasest lõngast esemete viimistlemine: pesemine, kuivatamine, triikimine, hoidmine. Praktiline töö: sall või kott, müts ja papud.

Heegeldamine: heegeldamine kaht või enamat värvi lõngaga. Efektlõngade kasutamine töös. Praktiline töö: suvemütsid, õlarätik, jt.

Õmblemine: Kaunistusvõtted: rüüšid, volangid, krooked, nõörvoldid, tikandid, nende kasutamine. Lõikejoonte nimetused: kontuur-, telg-, keskjoon – nende teadmine. Lõigete kopeerimine, paigutamine riidele, õmblusvarude arvestamine, väljalõikamine. Praktiline töö: pluus, seelik jt.

Vitraaž- valemvitraaž. Klaasi ja segu omadused. Klaasitükkide paigutamine vastavalt kavandile ja seguga vuukide täitmine. Praktiline töö: aknakaunistus.

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja oskab

- valida tikkimiseks, kudumiseks, heegeldamiseks ja õmblemiseks vajaliku materjali, lisandid,
- valida töövahendid ning õige tehnoloogia;
- jäljendada mustreid ja kanda neid riidele;
- heegeldada skeemi järgi;
- kududa kindaid ja sokke;
- kududa kirjalist pinda ja lihtsamaid pitsilisi koekirju tingmärkide järgi;
- määrata oma riiete suurusnumbri;
- õmmelda volange;
- võtta lõikelehelts lõike, paigutada lõikeid riidele ja lisada õmblusvaru;
- õmmelda lihtsamaid esemeid iseseisvalt (sirge seelik, lihtsalõikeline kleit);
- kasutada ainealast teabekirjandust;
- lugeda ja mõista valmisriiete etikette, arvestada sellel esitatavat teavet;
- hooldada erinevast materjalist rõivaid;
- valmistada aknakaunistust valevitraažtehnikas;
- hooldada õmblusmasinat.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Pink. Kudumine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2002.a.
- A. Pink. Õmblemine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2003.a.
- A. Pink. Tikkimine IV_IX klass. Saara Kirjastus 2005.a.
- A. Pink. Heegeldamine IV-IX klass. Saara Kirjastus.2004.a.
- L. Aarne, T. Merilaid . Tööõpetus IV- VIII klass. Tekstiilmaterjalid.
- Õmblusmasina käsitlemine. Tallinn. Valgus.
- L. Meresmaa. Näputööd. Kirjastus Koolibri 2009.a.
- Ajakirjad "Minu käsitööd" 2010 UAB Petro ofsetas.
- <http://blog.iidadesign.eu>
- <http://blog.helmehaldjas.ee>
- <http://liann.ee>
- <http://www.hobikeskus.ee>
- <http://www.riolis.ru>
- <http://dropsdesignmustrid.wordpress.com>

Puu- ja metallitöö

Õppeaine kirjeldus

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess. Laps hakkab oma tegevust

planeerima ja õpitud oskuste osas ka enesekontrolli sooritama. Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi.

Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha otsuseid kutsevalikul ning leida endale meeldivaid ja pingeid maandavaid hobisid.

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- arendab loovust ja esteetilist maitset;
- õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- on võimeline omandama kutseharidust.

Lõiming

Ainesisene lõiming

Algtasand e. käsitöö tasand (5-6 klass)

Käsitleb käsitöö, kodunduse ja töö ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid. Õpet viiakse läbi koos kunstiõpetusega, samuti integreerides võimalusel teisi õppeaineid, kohaldades üldõpetuse põhimõtteid. Õpilased tutvuvad erinevate materjalide, nende omaduste ja kasutusalaadega ning lihtsamate tööriistadega, kasutavad esmaseid õiged töövõtteid materjalide töötlemisel. Arendatakse õpilaste fantaasiat, loovust, planeerimis- ja mõtlemisoskust ning manuaalset tegevust. Tööülesannete valikul seatakse eesmärk arendada laste vaimseid ja füüsilisi võimeid: mootorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jne. Oluline ülesanne on õpilaste iseseisvuse kasvatamine. Kujundatakse oma töö kavandamise oskust nii üksi kui ka rühmas töötades. Tööd planeerides arvestab õpetaja võimalusega kasutada koos erinevaid tehnikaid ning materjale. Õpetuse

organiseerimisel pööratakse tähelepanu tööohutusele – kaasõpilastele potentsiaalselt ohtlike töövõtete (n vestmine, saagimine) õpetamisel jaotatakse õpperühm.

Kesktaasand e. tehnika tasand (7-8 klass)

Lõiming toimub nii käsitöö, kodunduse ja töö- ja tehnoloogiaõpetuses ning vähemalt mingis osas õpetatakse kõiki neid aineid kõigile õpilastele. Töö organiseerimisel on oluline õpetajatevaheline koostöö koolis. Õpilane omandab põhilised oskused ja teadmised materjalide ja töövahendite käsitlemisel. Olulist rõhku pannakse õpilaste ideede kujustamisoskusele ja tehnilise leidlikkuse arendamisele ning toote loomisele. Töövahenditena lisanduvad masinad ja seadised.

Tehnoloogia tasand (9 klass, pikendatud õppetöö)

Rõhuasetus on projektipõhiste (sh ainetevahelised ja ettevõtete koostöös) õppetöövormide läbiviimisel – õpetajate juhendamisel teevad õpilased koostööd ühise tulemuse – toote /eseme/ürituse – nimel. Töö organiseerimisel on oluline õpetajatevaheline koostöö koolis.

Üheksanda klassi õppetöö läbiviimise põhimeetodiks on soovitatavalt projektõpe, mis viiakse läbi kas individuaalse või rühmaprojektina. Õpilased planeerivad ise oma töö, jagavad rühmas ülesanded, otsivad vajalikku teavet, kalkuleerivad materjali kulu, valivad töövahendid ning sobiva tehnoloogia töö teostamiseks. Projekti töö tulemusena valmib (valmivad) praktiline/rakenduslik toode/ese ning sellega koos töö käigu kirjeldus. Töö tulemuse hindamisel arvestatakse ka toote/eseme/ürituse suulise või kirjaliku esitlemise oskust.

Projektitöö teemad võivad haarata üht õppeainet, mitut tööõpetuse õppeainet või ka teisi õppeaineid, läbivaid teemasid ning kooli õppekavas oluliseks peetavat. Õpilane omandab oskuse analüüsida ja näha seoseid erinevate ainevaldkondade vahel. Õppetöö toimub peamiselt sotsiaalse suhtlemise kaudu tööprotsessis. Õpilane osaleb aktiivselt tehnoloogia loomisel: praktiliste ja rakenduslike toodete väljatöötamisel. Õppeainetes rõhutatakse leiutajameelse kasvatuse olulisust.

Valdkonnasisene lõiming

Tehnoloogia ainevaldkond toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes äratundmiseni, et teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus. Abstraktsele analüüsile lisanduvad nägemise, kompimise ja katsetamise võimalused ning silmaga nähtav tulemus. Aineprojektid lubavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

Projektitöös on rõhuasetus koostöö ühise tulemuse nimel, milleks on siis mingi tööde või üritus. Traditsiooniliselt on selleks mänguvahendite (nukumajad koos tekstiili ja mööbliga) valmistamine õpilaskodu, pikapäevarühma või lasteaedade tarbeks; õpilaskohviku korraldamine (toitlustamine, lauatarvete valmistamine ja mööbli remont); kooliõue haljastus (lillekastide meisterdamine, hooldamine ja taimekasvatus); koolimeenete valmistamine.

Tehnoloogiaõpetus soodustab erinevates õppeainetes ja elusfäärides omandatu rakendamist praktikas. Siin õpitakse mõistma ülesande lahendamisel või toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid teostusviise.

Suhtluspädevus (sh võõrkeeltepädevus). Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne kirjaoskus ning täieneb tema tehnoloogiasõnavara. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Tööülesannete ning projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa keele ja kõne arengule.

Matemaatikapädevus. Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu (ja nende tagajärgi) märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus.

Loodusteaduslik pädevus. Töötamine erinevate looduslike ja tehismaterjalidega eeldab tutvumist nende materjalide omadustega. Tehnoloogiaõpetuses, käsitöös ja kodunduses puutub õpilane otseselt kokku mitmete keemiliste ja füüsikaliste protsessidega.

Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

Kunstipädevus. Erinevate esemete disainimine ning valmistamine pakub õpilastele loomingulise eneseväljenduse võimalusi. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama esemete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

Tervise ja kehakultuuri pädevus. Praktilistes ülesannetes kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi väärtustamine.

Lõiming läbivate teemadega

Tehnoloogia ainevaldkond seostub kõigi läbivate teemadega.

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ . Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma tövõimeid.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng“. Tähtis on toodet valmistades kasutada säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

„Kultuuriline identiteet“. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel.

„**Teabekeskond**“. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide tarvis infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab kursis olla tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöötajate loominguga terves maailmas.

„**Tehnoloogia ja innovatsioon**“. Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema. Tutvumine arvuti abil juhitavate täisautomaatsete seadmetega ning võimaluse korral ka nende töödamine aitavad tunnetada tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

„**Tervis ja ohutus**“. Erinevate tööliikide puhul on vaja tutvuda tööohutusega ning arvestada ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid.

Lõiming üldpädevustega

1) Väärtuspädevus – Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel.

Läbi praktiliste ülesannete kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine.

2) Sotsiaalne pädevus – Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

3) Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata praktilise töö valmimist, oskab oma nõrku ja tugevaid külgi analüüsida töö planeerimisel ja teostamisel. Suudab järgida töö teostamisel terveid eluviise ja lahendada rühmatöodes kaasõpilastega tekkivaid probleeme.

4) Õpipädevus – Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid. Lugeda ning mõista tehnoloogiaga seostuvaid teabe- ja tarbetekste. Tehnoloogiatundides on hea kasutada teistes ainetes õpitud, sealhulgas õpioskusi ja - strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades.

5) Suhtluspädevus – Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne lugemis- ja kirjaoskus ning täieneb tema tehnoloogiasõnavara. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saadakse

esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Tööülesannete ning projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele.

6) Matemaatikapädevus – Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg. Analüüs ning paremate lahenduste leidmine on tunni lahutamatu osa.

7) Ettevõtlikkuspädevus – Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

Erinevate esemete disainimine ning valmistamine pakub õpilastele loomingu eneseväljenduse võimalusi. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama esemete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

8) Digipädevus – Tutvustatakse intellektuaalomandi kaitset.

Arvuti kasutamise võimalus oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskonnas esitlema (blogid, videod, näitused).

Õppematerjali otsingud internetist (nt. www.pinterest.com, üldine info ja ideede otsing, materjaliõpetus, töö teostamise õpetused jne).

Erinevate programmide kasutamine (joonestamine, mustrite joonistamine).

Uueks võimaluseks on 3D printeri ja arvuti kasutamine tööde teostamisel.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendist.

Õpilast hinnates on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilase enesehinnang.

- Tööõpetuses on oluline õpetaja hinnang tehtud tööle.
- Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.
- Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi.
- Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Teadmiste ja oskuste kokkuvõtva hindamiseks põhikooli lõpul teevad õpilased lõputöö.

Lõputöö teostamisel hinnatakse:

- planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);
- valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
- valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);
- õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);
- töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust.

Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust.

Tööõpetuse ainekava 5. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Omandatakse mõõtmise, lõikamise (tükeldamise), viimistlemise oskused.

Õppesisu ja –tegevus

Materjaliõpetus: puu ja puit. Leht- ja okaspuit, kõva ja pehme puit. Prussid, latid, kolmekihiline vineer – ära tundmine, nimetamine, kirjeldamine.

Töövahendid: mõõtmis- ja märkimisvahendid: joonlaud, nurgik, sirkel, elektriline võnksaag, ristisaagimise saag, jõhvsaa, peitel, puitvasar, lihthöövel, vestmisnuga, haamer, hõövelpink (ehitus ja kasutamine), lihvpaper, saagimisrenn – tundmine, nimetamine ja kasutamine korralduse järgi.

Tööoskused: Mõõtmine: pikkuse, laiuse, paksuse, läbimõõdu mõõtmine joonlauaga. Märkimine: piki- ja ristjoonte tõmbamine pliiaatsiga, kujundi märkimine šablooniga järgi, pooltapi märkimine.

Saagimine: prussi ristkiudu saagimine, vineerist kujundite väljasaagimine jõhvsaga, võnksaega. Naelutamine. Detailide omavaheline ühendamine naeltega. Peiteldamine: mitteläbiva ava peiteldamine. Tappimine. Pooltapi valmistamine. Vestmine: sälkamine, liistu või prussi kaunistamine sisselõigetega.

Praktilised tööd: kassakarp, lillealus, lindude söögilaud, mänguauto jms

Õpitulemused

5.klassi lõpuks töö- ja tehnoloogiaõpetuses õpilane puutöös:

- teab õppetöökoja sisustust ja korrapidaja ülesandeid;
- tunneb puidu liike (leht-ja okaspuit, kõva ja pehme puit); hõõvelpingi ehitust ja oskab seda praktiliselt kasutada;
- kasutab joonlauda esemete mõõtmisel;
- märgib toorikule punkte, sirgjooni, ristjooni, ringjooni ja kaari;
- järkab puitliistust etteantud pikkusega detaile;
- saeb jõhvsaga, võnksaega ja elektrilise tikksaega kõverjoonelisi kujundeid;
- viimistleb pinda viili ja lihvpaberiga;
- ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja naelliite abil;

5. klassi lõpuks töö- ja tehnoloogiaõpetuses õpilane metallitöös:

- eristab enamlevinud traadiliike ja teab nende omadusi ning kasutusalasid;
- märgib traadile painutus- või lõikekohta, plekile ringjooni ja täisnurki;
- tükeldab traati, lõikab plekki;
- painutab traati (plekki);
- valmistab traadist aasasid, vedrusid, rõngaid;
- ühendab traati vähemalt kahel moel;
- viimistleb materjali lihvpaberiga;
- teeb iseseisvalt pehmest traadist või plekist tasapinnalist kujundit.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Kõrbe. Tööõpetus IV- VI kl. Puidutööd.
- R.Lahi, J.Niklus, I.Uibo. Tööõpetus poistele V-VIII kl.
- W. Hirte. Teeme ise tuhat asja.
- H.Isok, A.Kõrbe, E. Meiorg, Erihvk. Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI kl.
- A. Gurvits. Laudsepatööd.
- E. Meiorg. Tööõpetus IV_ VI kl. Metallitööd.

Tööõpetuse ainekava 6. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Taotletakse, et õpilane mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda. Õpib töö planeerimisel kasutama verbalseid tööjuhendeid. Oluline on, et õpilane omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab teemade ja tövõtete integreerimine eri õppeainetes.

Õppesisu ja –tegevus

PUIDUTÖÖ

Materjaliõpetus: puit (makro-ja mikroskoopiline ehitus, puidu kuivatamine). Okaspuust saematerjalide (laud, pruss, prussik, liist) äratundmine, eristamine, nimetamine, saematerjali virnastamine. Puidurikked: oksad, mädanik, tõugurike, kaldkiulusus – nimetamine, kirjeldamine. Materjali ratsionaalne jätkamine.

Töövahendid: rööbits, suruvahendid (pitskrugi, klamber), käsipuur, puurpink, PVA liim- nimetamine, kasutamine.

Tööoskused: Märkimine: keeltapi, risttapi märkimine rööbitsaga. Puurimine: kruvidele ja naeltele ettepuurimine, süvitamine käsitsi ja puurpingis. Puuride ehituse tundmine ja ohutustehnikanõuete täitmine. Liidete valmistamine: nael-, kruvi- ja liimliited. Naelte ja kruvide valik. PVA liimi ja suruvahendite kasutamine liimliidetes. Hõõveldamine: hõõvli seadistamine. Kitsaspinna hõõveldamine, silindri (koonuse) hõõveldamine. Teritamine: peitli ja hõõvliraua teritamine. Tappimine: risttapp ja keeltapp- nimetamine, eritamine, valmistamine.

Praktilised tööd: kaardikepp, kuusejalg, kandik, pink, riidepuu, vasaravars jt.

METALLITÖÖ

Materjaliõpetus: plekk, pleki liigid: alumiiniumplekk, vaskplekk, terasplekk, tinutatud plekk, tsinkplekk- äratundmine, nimetamine, kasutamine; metallivärvid: nitrovärv, emailvärv- äratundmine, värvimise tehnoloogia, ohutusnõuete tundmine.

Töövahendid: mõõte-ja märkimisvahendid: rööbits, tseentrinurgik, tseentrikärn- äratundmine, kasutamine korralduse järgi. Meislid: lukksepa-meisel- nimetamine, iseseisev kasutamine; valtsmeisel-

nimetamine, iseseisev kasutamine vastavalt korraldusele. Viilid: lapik-, ruut-, kolmkantviilid-nimetamine, iseseisev kasutamine; romb-, peen- ja sametviil-tundmine, kasutamine vastavalt korraldusele. Lukksepavasari- nimetamine, iseseisev kasutamine. Tornid: lihttorn, survetorn. Kärn, needi algpea tugi, needi lõpp-pea vorm- äratundmine ja kasutamine

korralduse järgi. Pintsliid- nimetamine ja iseseisev valimine. Käsikruustangid- äratundmine, kasutamine vastavalt korraldusele. Spiraalpuurid, käsitrell, puurpink- üldise ehituse ja tööpõhimõtete tundmine. Elektrikäi-- üldise ehituse ja tööpõhimõtete tundmine.

Tööoskused: Märkimine: paralleeljoonte, avade, tsentrite märkimine. Palistamine: pleki lihtvaltsimine. Traatimine: pleki serva tugevdamine. Teiseldamine: metalli tükeldamine, liigse töötlusvaru eemaldamine meisliga. Lõikamine: mitmesuguste profiilmaterjalide lõikamine rauasaaga, sisselõiked. Ühendamine: pleki ühendamine neetamise, valtsimise, jootmise teel. Viilimine: tasapinna, nurkade töötlemine viiliga. Puurimine: avade puurimine, süvitamine käsitsi ja mehhaaniliselt. Viimistlemine: peenviilimine, käsitsi lihvimine, värvimine: sissekastmisega, pintsliga. Teritamine: kärni teritamine.

Praktilised tööd: piparkoogivormid, karbid, kühvel, köögiriiv, obadus, nurgik, täring, puurihoidja jt.

Õpitulemused

6. klassi lõpuks töö- ja tehnoloogiaõpetuses õpilane puutöös:

- tunneb ära, eristab ja nimetab okaspuust saematerjale (laud, pruss, prussik, liist);
- virnastab saematerjali;
- jätkab ratsionaalselt materjali;
- kasutab ja nimetab töövahendeid: suruvahendid (pitskrugi, klamber), käsipuur, puurpink, PVA liim;
- puurib ette kruvidele ja naeltele, süvistab käsitsi ja puurpingis;
- tunneb puuride ehitust ja täidab ohutustehnikanõudeid;
- hõõveldab antud mõõtmega nelikantliistu, silindrit ja koonust;
- märgib ja töötleb baaspindu, rist- ja keeltappi;
- puurib avasid akutrelliga ja puurpingil;
- ühendab puitdetalle liim-, kruvi- ja tappliitega;
- viimistleb valmistatud esemeid: toonib (peitsib), pahteldab ja värvib.

6. klassi lõpuks töö- ja tehnoloogiaõpetuses õpilane metallitöös:

- tunneb ära ja nimetab ja kasutab: plekk, pleki liigid: alumiiniumplekk, vaskplekk, terasplekk, tinutatud plekk, tsinkplekk;
- tunneb ära ja nimetab: mõõte- ja märkimisvahendid: rööbits, sirkel, joonlaud, märknõel, lukksepavasari, tornid (lihttorn, survetorn), kärn, needi algpetugi, needi lõpp-pea vorm, pintsliid ja kasutamine korralduse järgi.
- tunneb spiraalpuuri, käsitrelli, puurpingi üldist ehitust ja tööpõhimõtteid;
- märgib paralleeljoont, avasid, tsentrit;
- traadib ja tugevdab pleki serva;

- puurib avasid, süvistab käsitsi ja mehhaaniliselt;
- viimistleb: peenviilimine, käsitsi lihvimine, värvimine: sissekastmisega, pintsliga.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Kõrbe. Tööõpetus IV- VI kl. Puidutööd.
- R. Lahi, J. Niklus, I. Uibo. Tööõpetus poistele V-VIII kl.
- W. Hirte. Teeme ise tuhat asja.
- H. Isok, A. Kõrbe, E. Meior, E. Rihvk. Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI kl.
- A. Gurvitš. Laudsepatööd.
- E. Meior. Tööõpetus IV-VI k. Metallitööd.

Tööõpetuse ainekava 7. klassile

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Taotletakse, et õpilane mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda. Õpib töö planeerimisel kasutama verbaalseid tööjuhendeid. Oluline on, et omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Õpilased omandavad ladusa lugemisoskuse ning koostavad kirjalikke lühitekste, mida kasutatakse omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning süstematiseerimiseks ja õpetaja suunamisel uute teadmiste omandamiseks. Oluliselt tõuseb tööõpetuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoskuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist.

Õppesisu ja –tegevus

Puidutöö

Materjaliõpetus: puidu füüsikalised ja mehhaanilised omadused: värvus, tekstuur, tihedus, kõvadus, tugevus, elastsus –nimetamine , kirjeldamine. Puit: rõngassoone, hajusooneline, maltspuiduline, lülipuiduline- äratundmine.

Töövahendid: nurgasaag, viilid, mall, miu- ja tiidusnurgik, taster ja nihik, treipeitlid - äratundmine, nimetamine ja kasutamine vastavalt korraldusele. Treipink- kasutamine.

Tööskused. Mõõtmine: nurga mõõtmine malliga, detaili paksuse ja ava sügavuse mõõtmine nihikuga, läbimõõdu mõõtmine tastro ja nihikuga. Märkimine: nurga märkimine malliga, miiuga, tiidusega; rööptapi ja kaldtapi märkimine šablooniga. Puurimine: läbiva ava puurimine.

Saagimine: liistude saagimine kaldnurga all nurgasaega. Peiteldamine: puidurikete kõrvaldamine panustüki abil. Kõverpindade töötlemine: kõverjoonelise kujuga detailide väljalõikamine puurimise abil, servade töötlemine peitli ja viiliga. Tappimine: kastliidete, kaldtapi ja rööptapi valmistamine. Treimine: silindri ja lihtsa profiili treimine (ohutustehnika treimisel). Geomeetiline puulõige: geomeetrilise mustri lõikamine tasapinnale.

Praktilised tööd: sae käepide, pildiraam, karp, sahtel jms.

Metallitöö

Materjaliõpetus: metallid ja sulamid: malm, teras ja valge vask- omadused, kasutamine; Korrosioon- tekke põhjused, vähendamise võimalused; liimid metallpindade ühendamiseks: EPO, EPD. Liimimise tehnoloogia, ohutusnõuete tundmine.

Töövahendid: mõõte- ja märkimisvahendid: sirkel, mall, miiu, nihik- nimetamine; sirkli iseseisev kasutamine, teiste äratundmine ja kasutamine juhendi järgi; viilid: poolümar- ja ümarviil- nimetamine ja iseseisev valik kasutamiseks; ristmeisliid, lihvkettad, värvipüstol, treiterad (välisterad, otsaterad)- äratundmine ja kasutamine juhendi järgi; treipink (üldine ehitus, tööpõhimõtted) – nimetamine ja valimine iseseisvaks kasutamiseks. Ohutustehnika treipingiga töötamisel.

Tööskused: Mõõtmine: nurkade, kõrguse, laiuse, sügavuse mõõtmine. Märkimine: sirgjoonte, kaarte, nurkade märkimine. Meiseldamine: avade, soonte meiseldamine. Ühendamine: paksema lehtmaterjali neetimine, metallide liimimine. Viilimine: avade ja kõrguspindade viilimine. Saagimine: erineva kuju ja paksusega materjali saagimine. Puurimine: poolavade, suure läbimõõduga avade, õhukese materjali puurimine. Teritamine: meisli teritamine. Treimine: treitera kinnitamine, tooriku kinnitamine (lühike detail), välispinna ja otsapinna treimine, astme treimine.

Praktilised tööd: aknanurgad, vasar, suveniirvõti, labidas-reha, küünlajalg jms.

Õpitulemused

Töö- ja tehnoloogiaõpetuses 7. klassi lõpetav õpilane puidutöös:

- teab puidu füüsikalisi ja mehhaanilisi omadusi: värvus, tekstuur, tihedus, kõvadus, tugevus, elastsus – nimetamine, kirjeldamine.
- tunneb töövahendeid: nurgasaag, viilid, mall, treipeitlid - äratundmine, nimetamine ja kasutamine vastavalt korraldusele. Treipink- kasutamine.
- järkab puittoorikust detaile 45o nurga all;
- märgib puittoorikule kõverjoonelise kontuuriga detaile;
- mõõdab detaili läbimõõtu nihikuga;
- märgib ja töötleb rööptappe;
- puurib avasid silinder- ja reguleeritava puuriga;
- saab kõverjoonelisi kontuure tikksaega;

- kinnitab puittooriku treimiseks treipingi tsentrite vahele;
- treib puidust silindrilisi ja astmelisi detaile.

Töö- ja tehnoloogiaõpetuses 7. klassi lõpetav õpilane metallitöös:

- tunneb järgmisi metalle ja sulameid: malm, teras ja valge vask- omadused, kasutamine;
- teab korrosiooni- tekke põhjuseid, vähendamise võimalusi;
- tunneb liime metallpindade ühendamiseks: EPO, EPD. Teab liimimise tövõtteid ja, ohutusnõudeid;
- tunneb mõõte-ja märkimisvahendid: sirkel, mall, nihik- nimetamine; kasutab iseseisvalt sirklit, teiste äratundmine ja kasutamine juhendi järgi; tunneb ära lihvkettad, ja kasutab juhendi järgi;
- mõõdab nurki, kõrgust, laiust ja , sügavust;
- märgib sirgjoonte, kaarte, nurk;
- needib paksema lehtmetsa ja liimib;
- ühendab pleki neetamise, valtsimise, jootmise teel;
- viilib tasapinda ja töötleb nurki viiliga;
- saab erineva kuju ja paksusega materjali;
- puurib poolavasid, suure läbimõõduga avasid, õhukest materjali.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Kõrbe. Tööõpetus VII- VIII kl. Puidutööd.
- R.Lahi, J.Niklus, I.Uibo. Tööõpetus poistele V-VIII kl.
- W. Hirte. Teeme ise tuhat asja.
- A. Gurvits. Laudsepatööd.
- E. Meiorg. Tööõpetus VII- VIII kl. Metallitööd.
- E. Rihvik. Puidutööd. 2005a.
- E.Rihvik. Metallitööd. 2007a.
- G. Nagel, E.Rihvik. Oma kätega – poiste käsitööraamat. 2001a.

Tööõpetuse ainekava 8. klassile

Maht

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, kuid verbaalse mõtlemise osakaal tõuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatähtsus, õpilased omandavad oskuse teha märkmeid ja neid kasutada, täita ülesandeid suuliste ja kirjalike juhendite järgi.

Tööõpetuse kaudu valmistatakse õpilasi ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid. Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida. Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õppesisu ja –tegevus

PUIDUTÖÖ

Materjaliõpetus: mööblitööstuses kasutatavad puitmaterjalid. Puit-, laast-, puitkiud-, saepuruplaat, vineer, mööblikilp- äratundmine, eristamine, kirjeldamine. Mööbli liigitus kasutusala järgi: elutoa-, köögi-, kontori- jne. Mööbel. Erinevatele mööbliliikidele esitatavate nõuete teadmine. Puidu lõiketooriate aluste teadmine

Töövahendid: siluhöövel, kaabits- nimetamine, iseseisev valimine kasutamiseks. Puidutöötlemispingid: höövel-, frees-, puur-, sae- ja lihvimispingid- nimetamine, otstarbe kirjeldamine, kasutamine vastavalt korraldusele.

Tööoskused: Saagimine: pikisaagimine ja järkamine saepinkidel, õuete täitmine. Hõoveldamine: hõoveldamine rihthõovelpingil, paksuhõovelpingil. Teritamine: käsisaetritamine viiliga. Treimine: kumer- ja nõguspindade treimine. Tappimine: mitteläbiva (poolpeit-) tapi valmistamine. Mööblikilbi valmistamine: serviti kokku liimitud laudadest mööblikilbi ja ribikilbi valmistamine. Vineerimine: esemete välispinna katmine spooniga. Viimistlemine: läbipaistva ja läbipaistmatu katteviimistluse kasutamine (ettevalmistusohutustehnika tundmine, lakkimine, värvimine). Mööbli koostamine: kokkupandava mööbli koostamine juhendamise järgi.

Praktilised tööd: dekoratiivtaldrik, pliatsitoos, taburet, lillepostament, sahtel jt.

METALLITÖÖ

Materjaliõpetus: teras, teraste liigitus: süsinikteras, legeritud teras- teadmised omadustest ja kasutamisest. Metallmaterjali sortiment: traadid, plekid, ümarteras, nurkteras, nelikanterras, raudteerööpad, talad- äratundmine, teadmised kasutamisest.

Töövahendid: Rismus- äratundmine ja kasutamine juhendi järgi. Kermepuurid, keermelõikurid – nimetamine ja iseseisev valimine kasutamiseks. Treiterad: mahalõiketerad, sooneterad, sisetreiterad, kujuterad. Puurid: tsentripuurid, süvipuurid; täpitsad. Freesid: silinderfreesid, otsafreesid, ketasfreesid; kinnitusrakised- äratundmine ja juhendi järgi kasutamine. Freespink (üldine ehitus, töö põhimõte) – nimetamine ja iseseisev valimine kasutamiseks.

Tööoskused: Märkimine: rööpjoonte märkimine. Keermetamine: sise- ja väliskeerme märkimine. Puurimine: avade puurimine treipingil. Lõikamine: materjali mahalõikamine tereipingil, freesil.

Treimine. Pika detaili, välissoonte, koonuste, avade treimine. Viimistlemine: metallpinna faktuurimine täpitsatega. Teritamine: treitera teritamine. Freesimine: freeside kinnitamine, toorikute kinnitamine, tooriku õige asendi kontrollimine, tasapinnaline freesimine astmete ja soonte freesimine.

Praktiline töö: kärn, neetimistorn, mitmesugused surukruvid, tuulelipp, lipuvarras jt.

Õpitulemused

Töö – ja tehnoloogiaõpetuses 8. klassi lõpetav õpilane puutöös:

- tunneb mööblitööstuses kasutatavad puitmaterjale; puit-, laast-, puitkiud-, saepuruplaat, vineer, mööblikilp- äratundmine, eristamine, kirjeldamine;
- tunneb töövahendeid: siluhöövel, kaabits- nimetamine, iseseisev valimine kasutamiseks; puidutöötlemispingid: höövel-, frees-, puur-, sae- ja lihvimispingid- nimetamine, otstarbe kirjeldamine, kasutamine vastavalt korraldusele;
- loeb jooniselt detaili mõõtmeid ja teeb lihtsaid jooniseid;
- saeb ja hõoveldab detaile puidutöötluspinkidel;
- valmistab keeltappi, puurib (freesib) tapipesasid;
- valmistab ja kasutab puiduseotisi;
- lõikab ümarpulki lõikepeaga;
- treib keeruka kujuga detaile tsentrite vahel ja ketastoorikuid kinnituskettal.

Töö – ja tehnoloogiaõpetuses 8. klassi lõpetav õpilane metallitöös:

- tunneb järgmisi materjale: teras, teraste liigitus: süsinikterased, legeritud terased- teadmised omadustest ja kasutamisest; metallmaterjali sortiment: traadid, plekid, ümarteras, nurkteras, nelikantteras, raudteerööpad, talad- äratundmine, teadmised kasutamisest;
- tunneb töövahendeid: keermepuurid, keermelõikurid – nimetamine ja iseseisev valimine kasutamiseks; viilid: poolümar- ja ümarviil- nimetamine ja iseseisev valik kasutamiseks; puurid: tsentripuurid, süvipuurid; täpitsad. kinnitusrakised- äratundmine ja juhendi järgi kasutamine;
- märgib: rööpjooni;
- nimetab ja kasutab iseseisvalt viile: lapik-, ruut-, kolmkantviilid- romb-, peen- ja sametviil- tundmine, kasutamine vastavalt korraldusele;
- meiseldab avasid, sooni;
- keermestab : sise- ja väliskeerme märkimine;
- puurib avasid puurpingil;
- faktuurib metallpinna täpitsatega;
- lõikab mitmesuguseid profiilmaterjale rauasaega, ketaslõikuriga, sisselõiked.

Kasutatavad õppematerjalid

- R.Lahi, J.Niklus, I.Uibo. Tööõpetus poistele V-VIII kl.
- W. Hirte. Teeme ise tuhat asja.
- H.Isok, A.Körbe, E. Meior, E. Rihvk. Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI kl.
- A. Gurviť. Laudsepatööd.

- E. Meiorig. Tööõpetus IV- VI k. Metallitööd.
- E. Rihvik. Puidutööd. 2005a.
- E. Rihvik. Metallitööd. 2007a.
- G. Nagel, E. Rihvik. Oma kätega – poiste käsitööraamat. 2001a.

Tööõpetuse ainekava 9. klassile

Maht

5 tundi nädalas, 175 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Tööõpetuse kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida. Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid. Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õpetaja ülesanne on toetada õpilaste sotsialiseerumist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tööturul, ühiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mõjutada väärtushinnanguid.

Õppesisu ja –tegevus

Puidutöö

Materjaliõpetus: liimitud ja painutatud detailide - äratundmine, nimetamine, kirjeldamine.

Töövahendid: lekaal, elektrilised väikevahendid: trell, taldlihvija, tikksaag, ülafrees – nimetamine, kasutamine vastavalt korraldustele. Ohutustehnikanõuete tundmine ja järgimine tööpinkidel iseseisvalt töötades.

Tööoskused: Saagimine: kõverjooneliste detailide väljasaagimine tikksaaga, lintsaaga. Šabloonide valmistamine: detaili kuju planeerimine ning kartongile kandmine ruudustiku ja lokaali abil. Teritamine: kaabitsa teritamine, saeketta ja hõövelpingi lõiketera teritamine. Seadistamine: saeketta vahetamine saepingil, terade vahetamine hõövelpingil. Mööbli remont: toolidel, laudadel, kappidel jne tekkivate vigastuste tundmine ja nende parandamine.

Praktilised tööd: diivanilaud, tool, postament, riiul, koolimööbli remont jt.

Metallitöö

Materjaliõpetus: plastid, plastide liigid: polüetüleen; polüsterool; polüvinüülkloriid, orgaaniline klaas, tekstoliit, vahtplast, poroloon – omaduste tundmine, eristamine, kasutamise teadmine. Liim, liimid plastide ühendamiseks: Moment, Supertsement – liimimise tehnoloogia, ohutusnõuete tundmine. Nitrolakk, lahustid, lahused – oskus õpetaja juhendamisel kasutada, ohutusnõuete teadmine.

Töövahendid: giljotiinikäär; muhvelahi; gaasipõleti, nitrolakk; lahused; lahustid; sünteetilised liimid; kohrutusvasarad; spiraalpuurid (teritusnurk 70r) – äratundmine ja kasutamine vastavalt korraldusele. Elektrilised väikevahendid: elektritrell, ketaslõikur, elektrilihvmasin, elektriplekikäär – nimetamine, trelli iseseisev valimine kasutamiseks, teiste äratundmine ja kasutamine vastavalt korraldusele. Elektrikäsitööriistad: isoleeritud käepidemega universaaltangid, pingemõõtur, külglõiketangid, isoleerpael – nimetamine.

Isoleerpaela iseseisev kasutamine, teiste tundmine ja kasutamine vastavalt korraldusele.

Sepatööriistad: alasi, sepavasara, sepapihid, pirnid, venitusrauad, sepameisliid ja –tornid, alusrauad – nimetamine, alasi iseseisev valimine kasutamiseks; sepavasara, meisli, torni jt äratundmine ja kasutamine vastavalt korraldusele.

Tööoskused: Lõikamine: plastide lõikamine giljotiinkäärdega, kuumutatud traadiga, metallide lõikamine ketaslõikuriga. Saagimine: plastide saagimine, pleki saagimine elektriplekikäärdega. Puurimine: plastide jahutusega puurimine, avade puurimine, avade puurimine elektritrelliga. Treimine: plastmaterjali treimine. Ühendamine: plastide liimimine. Freesimine: plastmaterjali freesimine. Teraste termiline töötlemine: löömutamine, normaliseerimine, karastamine, koolutamine. Kohrutamine: seinaplaatide valmistamine kohrutusvasaratega. Viimistlemine: oksüdeerimine, söövitamine. Lihvimine elektrilihvimisnõuga. Elektristallatsioonitööd: valgustite, pistikupesade, lülite, juhtmete paigaldamine, kaitsmete vahetamine. Sepistamine: jämendamine, venitamine, avardamine, augulöömine, raiumine, painutamine.

Praktilised tööd: viilpead, kuusejalg, rööbits, lillealus jms.

Õpitulemused

Töö- ja tehnoloogiaõpetuses 9. klassi lõpetav õpilane puutöös:

- planeerib puidu töötlemisel oma tegevust ja kontrollib selle tulemusi;
- loeb tööjoonist õpitud teadmiste/oskuste ulatuses;
- mõõdab joonlauda, nihiku ja mõõdulindi abil eseme joonmõõtmed ja vajadusel tähendab neid lihtsa eskiisi kujul üles;
- valmistab puidust või plastist detaile etteantud mõõtmeid arvesse võttes ja sobivaid puidutöövahendeid kasutades;
- viimistleb puitsemeid toonimise, värvimise või lakkimisega;
- ühendab puitdetaile liim-, nael-, kruvi-, polt-, pulk- või tappliitega;
- remondib, restaureerib või renoveerib lihtsaid mööbliesemeid ja ehituslaudsepa tooteid.

- materjaliõpetus: liimitud ja painutatud detailide - äratundmine, nimetamine, kirjeldamine;
- töövahendid: lekaal, elektrilised väikevahendid: trell, taldlihvija, tikksaag, – nimetamine, kasutamine vastavalt korraldustele; ohutustehnikanõuete tundmine ja järgimine tööpinkidel iseseisvalt töötades;

Töö- ja tehnoloogiaõpetuses 9. klassi lõpetav õpilane metallitöös:

- tunneb ja kasutab vastavalt korraldusele töövahendeid: muhvelahi, nitrolakk; lahused; lahustid; sünteetilised liimid; kohrutusvasarad; spiraalpuurid; elektrilised väikevahendid: elektritrell, ketaslõikur, elektrilihvmasin – nimetamine, trelli iseseisev valimine kasutamiseks, teiste äratundmine ja kasutamine vastavalt korraldusele;
- lõikab metallide ketaslõikuriga;
- puurib avasid elektritrelliga;
- teab teraste termilisest töötlemisest: lõõmutamine, normaliseerimine, karastamine, koolutamine;
- valmistab seinaplaate kohrutusvasaratega;
- oksüdeerib ja söövitab; lihvimine elektrilihvimismasinaga.

Kasutatavad õppematerjalid

- R.Lahi, J.Niklus, I.Uibo. Tööõpetus poistele V-VIII kl.
- W. Hirte. Teeme ise tuhat asja.
- H.Isok, A.Kõrbe, E. Meior, E. Rihvk. Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI kl.
- A. Gurvitš. Laudsepatööd.
- E. Meior. Tööõpetus IV- VI k. Metallitööd
- E. Rihvik. Puidutööd. 2005a.
- E.Rihvik. Metallitööd. 2007a.
- G. Nagel, E.Rihvik. Oma kätega – poiste käsitööraamat. 2001a.

Kodundus

Õppeaine kirjeldus

Kodundus on õppeaine, mis annab õpilasele elementaarsed oskused toimetulekuks koduste puhastus- ja korrastustöödega, ettekujutuse tervislikust toitumisest, lihtsamate toitude valmistamise oskuse, ettekujutuse pere majandamisest, toiduainete hankimisest jms. Kodunduse tundides õpitakse, tasakaalustatud menüü koostamist ning analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat. Kõike seda õpitakse valdavalt läbi praktilise tegevuse.

Kodumasinade ja korrastusvahendite õpetamisel lähtutakse kaasaegsest tehnoloogiast. Õppekõrgis töötades järgitakse üldkehtivaid hügieeni-, töö- ja tuleohutusnõudeid. Kodundusõpe aitab õpilasel

kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd ning on keskkonnasäästlik tarbija.

Kodundustunnis toimub õpe meeskonnatöona. See loob sobivad võimalused arendada sotsiaalseid oskusi: heatahtlikku ja arvestavat suhtumist kaaslastesse.

Õpetuse eesmärgid

Kodundusõppega taotletakse, et õpilane:

- omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama tooraineid, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- arendab loovust ja esteetilist maitset;
- õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
- lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
- tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana;
- väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.
- on võimeline omandama kutseharidust.

Lõiming

Kodundusõpe annab teadmised ja oskused igapäevaeluga toimetulekuks. Praktilise toiduvalmistamise kõrval õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid ning tasakaalustatud menüü koostamist, arendatakse majandamisoskust, hinnatakse keskkonnasäästlikku ja oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist ning püütakse leida seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel. Aines õpitakse tegema koduseid majapidamistöid ja nägema iga pereliikme osalemise vajalikkust nendes kaasa lüüa. Kodundusõpe loob head võimalused teoreetilistes õppeainetes omandatu (nt inimeseõpetus, loodusõpetus, matemaatika, keskkonnaõpetus, ühiskonnaõpetus) lõimimiseks praktikaga.

Kodundus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes.

Mida enam õpilase teadmised täienevad, seda rohkem avaneb võimalusi neid kasutada praktilistes tegevustes. Ainespetsiifikast lähtuvalt peaks eelnevalt õpitud mõisted ja teemad assotsieeruma

praktilises tegevuses. Nii nagu laieneb kooliastmeti käsitöö ja kodunduse aines teemade ring, tuleb teistes ainevaldkondades juurde ka uusi õppeaineid ja teadmisi. Eri valdkonna ainetes käsitletakse sarnaseid ja haakuvaid teemasid, mis oleks võimalik ja otstarbekas ajastada sobivalt. See eeldab aineõpetajatelt tutvumist teiste ainete ainekavadega ja koostööd.

Näitena mõned ainetevahelised kattuvad teemad:

Käsitöö: erinevate tekstiilkiudude saamine ja nende omadused;

Inimeseõpetus: menüü koostamine või analüüsimine lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest, tervislik toitumine;

Loodusõpetus: elekter, temperatuur, söödavad aia- ja metsaviljad, bakterite mõju toiduainetele – hapendamine ja roiskumine, taigna kerkimine pärmil, toitained, tarbekeemia, hallitusseente kasulik ja kahjulik toime;

Ajalugu: eluolu ja kultuuri muutumine läbi aegade, esemete ja tehnoloogia areng, eri maade kultuuriline mitmekesisus, toiduainete päritolu;

Matemaatika: arvutused, mõõtmised, mõõtühikute teisendamine, mahu- ja massiühikud, loogika;

Kunst: kompositsioon, värvusõpetus, kavandamine, disainimine;

Tehnoloogiaõpetus: tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus, disain, toote kavandamine, toote viimistlemine, mõõtmised ja mõõtkava, materjalide liigid ja nende omadused, tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemisprotsessis, ohutud töövõtted

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine- Tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest on omane tehnoloogiavaldkonna ainetele. Samast aspektist läheneb ka kunsti- ja muusikaõpetus. Loova mõtlemise ja tegutsemise roll on elus toimetuleku alus. Oma huvide ja annete teadvustamine loob eeldused edasisteks valikuteks õppimises või muudes tegevustes.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus- Algatusvõime, ettevõtlikus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogia-ainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja tööprotsessi organiseerimise oskus on üks põhilisi valdkonna õppeainete eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult läbiviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida. Projektid annavad piiramatud võimalused erinevate ainete vahelisteks lõiminguteks.

Kultuuriline identiteet- Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega annab võimaluse näha kultuuride erinevusi ja teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Sellest vaatenurgast toetavad seda läbivat teemat ka kirjandus, ajalugu ja kunstiõpetus.

Teabekeeskond- Oma töö kavandamisel ja ainealaste projektide käigus info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Interneti kasutamine annab võimaluse olla kursis tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöö tegijate loominguga üle maailma. Siin on oluline võõrkeelte, enamasti inglise keele oskus.

Tehnoloogia ja innovatsioon- Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema. Tutvumine täisautomaatsete arvuti abil juhitavate seadmetega ning võimalusel ka nendega töötamine aitab tunnetada tänapäevaseid tehnoloogia võimalusi. Siin lõimuvad tehnoloogiõpetus, kunst, käsitöö ja matemaatika.

Tervis ja ohutus— Erinevate tööliikide juures on oluline tööohutusega tutvumine ning ohutusnõuete arvestamine töötamisel. Mitmesuguste looduslike ja sünteetiliste materjalide ning nende omadustega tutvumine aitab teha tervisest lähtuvaid valikuid esemelises keskkonnas. Lõimumist toetab **keskkonnaõpetus**. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude praktiline valmistamine aitab luua aluse terviseteadlikule käitumisele. Sama teemat käsitletakse nii **loodusõpetuses** kui ka **inimeseõpetuses**.

Väärtused ja kõlblus— Kodunduses kujundatakse hindavat suhtumist töösse ja töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteisega arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

ÜLDPÄDEVUSED

1) Väärtuspädevus – Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavade võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Läbi praktiliste ülesannete kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine.

2) Sotsiaalne pädevus – Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

3) Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata praktilise töö valmimist, oskab oma nõrku ja tugevaid külgi analüüsida töö planeerimisel ja teostamisel. Suudab järgida töö teostamisel terveid eluviise ja lahendada rühmatöös kaasõpilastega tekkivaid probleeme.

4) Õpipädevus – Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid. Lugeda ning mõista tehnoloogiaga seotuid teabe- ja tarbetekste. Tehnoloogiatundides on hea kasutada teistes ainetes õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades.

5) Suhtluspädevus – Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne lugemis- ja kirjaoskus ning täieneb tema tehnoloogiasõnavara. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saadakse

esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Tööülesannete ning projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele.

6) Matemaatikapädevus – Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg. Analüüs ning paremate lahenduste leidmine on tunni lahutamatu osa.

7) Ettevõtlikkuspädevus – Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

Erinevate retseptide koostamine ning toitude valmistamine pakub õpilastele loomulise eneseväljenduse võimalusi. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toote funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

8) Digipädevus – Tutvustatakse intellektuaalomandi kaitset.

Arvuti kasutamise võimalus oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema (blogid, videod). Õppematerjali otsingud internetist (nt. Tervislik toitumine, retseptid, menüüde koostamine, üldine info toidust). Erinevate programmide kasutamine (menüüde koostamine, koomiksiste valmistamine, retseptide koostamine).

Uueks võimaluseks on 3D printeri ja arvuti kasutamine tööde teostamisel.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamise erisused:

- Kodunduses on oluline õpetaja hinnang tehtud tööle.
- Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.
- Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi.
- Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Kodunduse ainekava 5. klassile

Maht

2 tundi nädalas. 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Omandatakse mõõtmise, kaalumise, lõikamise (tükeldamise), viimistlemise oskused.

Õppesisu ja –tegevus

KORRASTUSTÖÖD Koristustarbed (riietus, lapid, harjad jms). Tuulutamine. Tolmu pühkimine. Klassiruumi korrastamine. Nõude pesemine, köögi korrastamine. Köögi- ja lauanõude puhastamine ja hooldamine.

HÜGIEEN Kätepesemine. Riietus ja töövahendid köögis töötamiseks. Nõude pesemine käsitsi. Kooliriiete hooldamine.

TOITUMINE Põhiliste toiduainete tutvustus. Taimsed ja loomsed toiduained. Toiduainete liigitamine päritolu järgi. Taldrikureegel.

TOIDUVALMISTAMINE Toiduainete tükeldamisviisid. Võileivad. Toor- ja segasalatid. Muna keetmine ja praadimine. Kartuli ja pastatoodete keetmine. Külmad kastmed. Köögivilja- ja piimasupid. Kuumtöötlemata magustoidud (kamavaht, puuviljasalat, kohupiim marjadega). Küpsisetort, pannkoogid, piparkoogid, ning muud valmistaignatest (mure-, leht-, piparkoogitainast) küpsised. Külmad ja kuumad joogid (jäätisekokteil, marjasmuutid, glögi, taimeteed).

ETIKETT Laua katmine vastavalt menüüle. Käitumine söögilauas.

KODU KAUNISTAMINE TÄHTPÄEVADEKS. Jõulud. Kevadpühad. Sõbrapäev.

Õpitulemused

Kodunduses õpilane 5. klassi lõpuks:

- koristab klassiruumi ja oma tuba, valib sobivad koristusvahendid;
- hoiab korras oma kooliriided;
- valmistab lihtsamaid toite;
- katab laua vastavalt menüüle;
- täidab elementaarseid lauakombeid;
- kaunistab klassiruumi ja oma kodu tähtpäevadeks.

Kasutatavad õppematerjalid

- Taba, A, Tööõpetus. Korrastustööd IV-VIII kl. Tallinn Valgus 1982
- Lind, E, Tööõpetus 1.-4. Klassile, Oskata olla ja korda hoida, Koolibri 1998

- Pink, A, Kodundus IV-VII kl. Saara kirjastus 2008
- Kent, C, Väikesi kavalusi majapidamises, Tallinn Varrak 1997
- Clark, C, Clark, M, Mekib toidab täidab, Koolibri 2010
- Virkus, L, Enden, P, 100 Magustoitu, AS Ajakirjade Kirjastus 2003
- www.kokandusonlahe.blogspot.com

Kodunduse ainekava 6. klassile

Maht

2 tundi nädalas. 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Taotletakse, et õpilane

- mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi;
- küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- õpib töö planeerimisel kasutama verbaalseid tööjuhendeid;
- omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Õppesisu ja –tegevus

KODU KORRASHOID. Kodu ja koduümbrus. Tolmu pühkimine. Põranda puhastamine ja pühkimine. Tolmuimeja kasutamine. Suurpuhastus. Töö kavandamine ja korraldamine.

RÕIVAD JA PESU. Töö-, kodu- ja peorõivastus. Riiete puhtus ja korrashoid. Rõivaste taaskasutus ja disainimine. Rõivaste pesemine käsitsi.

HÜGIEEN. Isikliku hügieeni nõuded. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga.

TOITUMINE. Toiduained ja toitained (valgud, rasvad, süsivesikud). Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid. Toiduainete peamised rühmad: piima-, liha- ja kalatooted, teraviljatooted, aedviljad. Hommiku-, lõuna- ja õhtusöögiks sobivad toidud. Toiduainete valik tervislikkuse põhjal.

TOIDUVALMISTAMINE. Toiduainete eeltöötlemine ja tükeldamine vastavalt toidule. Tükeldatud toiduainetest salatid. Aedviljatoidud (supid, pajaroad). Vormiroad. Muretaigen ja tooted sellest (küpsised, koogid, korvikesed). Kodu kaunistamine tähtpäevadeks.

ETIKETT Viisakas käitumine: telefoni kasutamine. Laua katmine. Toidu serveerimine. Käitumine söögilauas.

TARBIJAKASVATUS Kilekottide tarbimise vähendamine. Riidest kottide kasulikkus. Ülepakendamise vältimine.

Õpitulemused

Kodunduses õpilane 6. klassi lõpuks:

- hoiab korras ning kaunistab kodu;
- korrastab ja hooldab oma rõivaid;
- valib toiduaineid ja valmistab lihtsamaid toite;
- teab tervisliku toitumise põhimõtteid;
- käitub toitu serveerides ja lauas olles viisakalt.

Kasutatavad õppematerjalid

- Taba, A, Tööõpetus. Korrastustööd IV-VIII kl. Tallinn Valgus 1982
- Lind, E, Tööõpetus 1.-4. Klassile, Oska olla ja korda hoida, Koolibri 1998
- Pink, A, Kodundus IV-VII kl. Saara kirjastus 2008
- Kent, C, Väikesi kavalusi majapidamises, Tallinn Varrak 1997
- Clark, C, Clark, M, Mekib toidab täidab, Koolibri 2010
- <http://sites.google.com/site/kodundusmaailm/home>

Kodunduse ainekava 7. klassile

Maht

2 tundi nädalas. 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Taotletakse, et õpilane

- mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi;
- küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- õpib töö planeerimisel kasutama verbaalseid tööjuhendeid
- omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Õppesisu ja –tegevus

KODU KORRASHOID Koristustööd erinevates ruumides. Koristustööde järjekord. Kodu igapäevane koristus. Suurpuhastus. Koristamine magamistoas. Köögi korrashoid. Poti- ja lõikelilled hooldamine.

PESUPESEMINE Musta pesu hoidmine, sorteerimine. Rõivaste masinpesu, kuivatamine, triikimine, pressimine. Ohutustehnika triikimisel. Triikraua temperatuuri valimine vastavalt materjalile ja tingmärkidele. Triikraua puhastamine. Aurutaja kasutamine. Villaste esemete hooldus. Pesupulbrite

ja plekieemaldusvahendite kasutamine. Loodussõbralikud plekieemaldusvahendid. Puhastusainete valik ja kasutamine. Jalatsite hooldamine, hooldusvahendid.

HÜGIEEN. Isikliku hügieeni nõuded. Näo- ja kätenaha hooldamine. Bakterid lõikelaudadel.

TOITUMINE. Tervislik toitumine. Vitamiinide leidumine toidus ja mõju organismile. Vitamiinide kadu kuumtöötlemisel. Ravimtaimed mõju inimese organismile (kummel, piparmünt, meliss, saialill, vaarikavarred).

TOIDUVALMISTAMINE Maitseained. Mahud ja kaalud. Toiduainete kuumtöötlemise viisid. Püreesupid, rahvuslikud supid. Kartulitoidud. Teraviljatoidud (pasta, pudrud). Salatikastmed. Kuumtöödeldud magustoidud (mannavaht, leivakreem, ahjuõunad, saiavorm, creme brûlée jms.). Keemilise kobestajaga taagnast küpsetised. Biskviitaigna tehnoloogia ja tooted.

ETIKETT Külaskäik. Sobiva riietuse valik. Kingituse ostmine. Kingituse pakkimine. Kingituse andmine ja vastuvõtmine. Lauakombed.

TARBIJAKASVATUS Väljendite „parim enne...“ ja „kõlblik kuni...“ tähendus. Säästlikud põhimõtted kodus (vesi, elektrilised seadmed). Majapidamisjääkide loodussõbralik kasutamine (munarestidest tuleruos, leivajääkidest magustoidu või küüslauguleibade valmistamine, saiast kuubikute tegemine, õunakoortest tee, paberi valmistamine, plastpudelid ehted jms).

Õpitulemused

Kodunduses õpilane 7. klassi lõpuks:

- kasutab lihtsamaid võtteid rõivaste korrastamisel;
- planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi;
- hooldab jalatseid;
- tunneb mikro- ja makrotoitaineid;
- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valmistab iseseisvalt lihtsamaid tervislikke toite;
- teab väljendite „kõlblik kuni ...“ ja „parim enne ...“ tähendust.

Kasutatavad õppematerjalid

- Pink, A, Kodundus IV-VII kl. Saara kirjastus 2008
- Laus, L, Mei, K, Pappel, K, Põdra, A, Kodundus 7.-9. kl. Tallinn Koolibri 1998
- Strutt, C, Loodussõbralik majapidamine, Varrak 2009
- Padu, L, Schumann, S, Puhas kodu ja puhtad rõivad, Kirjastus Ilo 2004
- Kalbri, I, Toitumisõpetus, kirjastus Ilo 2007
- Karu, V, Soomre, S, Peolauad katmine serveerimine etikett, Hansaprint 2010
- Rasmusson, B, Isuäratavad küpsetised, Varrak 2003
- Virkus, L, Enden, P, 100 Magustoitu, AS Ajakirjade Kirjastus 2003
- <http://sites.google.com/site/kodundusmaailm/home>
- <http://www.craftwerk.ee>
- <http://www.hariduskeskus.ee/opiobjektid/puhastusvahendid>

- www.kokandusonlahe.blogspot.com

Kodunduse ainekava 8. klassile

Maht

2 tundi nädalas. 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Kodundusõppe kaudu valmistatakse õpilasi ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid. Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida. Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õppesisu ja –tegevus

KODU KORRASHOID. Akende pesemine. Pehme mööbli puhastamine, hooldamine. Kardinate, vaipade puhastamine. Kodutehnika hooldamine, puhastamine. Puhastusvahendid, nende omadused ja ohutus. Ruumide kujundamine, kaunistamine, kujundusdetailide valik, hoidumine liialdustest.

RÕIVAD JA PESU Keemiline puhastus, tingmärgid. Pesumaja. Rõivaste ostmine, parandamine ja hooldamine. Vanadest rõivastest uute disainimine (tikandite kujundamine). Perekonna eelarve arvestamine rõivastumisel.

HÜGIEEN Mikroorganismid toidus. Toiduainete riknemise põhjused. Hügieeninõuded toiduainete säilitamise korral.

TOITUMINE Toiduainete säilitamine (saagi kogumine metsast, aiast ja põllult. Organismile vajalikud toit- ja mineraalained. Tervislik toitumine. Päeva menüü koostamine ja kalkuleerimine. Toitumishäired (anoreksia, buliimia). Taimetoitluse ja dieetide mõju organismile.

TOIDUVALMISTAMINE. Aiasaaduste konserveerimine. Hügieeninõuded konserveerimisel. Eestlaste toit läbi aegade. Eri rahvaste toitumistraditsioonid ja toiduvalikut mõjutavad tegurid (asukoht, usk jm).

ETIKETT Inimese hindamine välimuse (puhtus, riietus, maitsekus) ja käitumise (pealetükkivus jne) järgi. Einestamine väljaspool kodu. Kohvilaud. Selvelaud. Rootsi laud. Furšettlaud.

MAJANDUS Kulutamine ja kokkuhoid. Energiakulude vähendamine kodus. Kokkuhoid köögis. Kulude planeerimine päevaks, nädalaks. Säästud.

Õpitulemused

Kodunduses õpilane 8. klassi lõpuks:

- kasutab otstarbekalt taskuraha;
- kujundab oma tuba;
- juhindub pakendiinfost;
- katab laua olenevalt ürituse eesmärgist;
- valib ja kasutab erinevaid puhastusaineid;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi.

Kasutatavad õppematerjalid

- Pink, A, Kodundus IV-VII kl. Saara kirjastus 2008
- Laus, L, Mei, K, Pappel, K, Põdra, A, Kodundus 7.-9. kl. Tallinn Koolibri 1998
- Strutt, C, Loodussõbralik majapidamine, Varrak 2009
- Padu, L, Schumann, S, Puhas kodu ja puhtad rõivad, Kirjastus Ilo 2004
- Kalbri, I, Toitumisõpetus, kirjastus Ilo 2007
- Karu, V, Soomre, S, Peolauad katmine serveerimine etikett, Hansaprint 2010
- Virkus, L, Enden, P, 100 Magustoitu, AS Ajakirjade Kirjastus 2003
- <http://sites.google.com/site/kodundusmaailm/home>
- <http://www.craftwerk.ee>
- <http://www.hariduskeskus.ee/opiobjektid/puhastusvahendid>
- www.kokandusonlahe.blogspot.com

Kodunduse ainekava 9. klassile

Maht

2 tundi nädalas. 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Kodundusõppe kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida. Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid. Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse

valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õppesisu ja –tegevus

KODU KORRASHOID WC pottide, valamute hooldamine. Plekkide eemaldamine. Köögitehnika kasutamine, hooldamine. Erinevast materjalist köögiriistade puhastamine (malm, teras, hõbe jms).

MAJAPIDAMISVAHENDID Koristustarbed ja puhastusvahendid erinevatele pindadele.

RÕIVAD JA PESU Hooldamist reguleerivad tingmargid. Rõivaste valik ja ostmine. Otstarbekas, moodne ja maitsekas riietumine. Tervisesõbralik rõivastus (looduslikust kiust aluspesu).

TOITUMINE Lisaained toiduainetes. Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad. Toiduallergia ja toidutalumus. Keha massi indeks.

TOIDUVALMISTAMINE Erinevad küpsetised. Soojad ja külmad suupisted. Kohv ja kohvijoogid. Tee ja teejoogid. Kakao ja šokolaadijoogid. Mahlajoogid. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Liha jaotustükid ja lihatoidud. Kalaroad. Soojad kastmed. Kergitusained ja tainatooted. Vormiroad ja vokitoidud. Kuumtöödeldud järelroad. Rahvustoidud.

ETIKETT Külaliste kutsumine. Kutse kujundamine. Külaliste vastuvõtmine. Erinevat liiki laudade katmine. Lauakombed. Rõivastus ja käitumine vastuvõttudel, koduses peolauas, kohvikus ning restoranis.

TARBIJAKASVATUS Tarbijainformatsioon. Märgistused toodetel. Ostuotsustuste mõjutamine, reklaami mõju. Kulude planeerimine. Teadlik ja säästlik majandamine. Kokkuhoiuvõimalused.

Õpitulemused

Kodunduses õpilane 9. klassi lõpuks:

- korrastab tuba/korterit;
- kasutab ja hooldab köögitehnikat;
- valmistab toitu, järgides seejuures hügieeninõudeid;
- oskab end ja oma peret otstarbekalt majandada;
- oskab rakendada säästlikkuse põhimõtteid;
- tunneb erinevaid kodumasinaid, oskab võrrelda nende erinevaid parameetreid ja käsitseda neid kasutusjuhendi järgi;
- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi;
- analüüsib reklaamide mõju ostmisele.

Kasutatavad õppematerjalid

- Pink, A, Kodundus IV-VII kl. Saara kirjastus 2008
- Strutt, C, Loodussõbralik majapidamine, Varrak 2009

- Padu, L, Schumann, S, Puhas kodu ja puhtad rõivad, Kirjastus Ilo 2004
- Kalbri, I, Toitumisõpetus, kirjastus Ilo 2007
- Karu, V, Soomre, S, Peolauad katmine serveerimine etikett, Hansaprint 2010
- Virkus, L, 100 kooki, AS Ajakirjade Kirjastus 2002
- Virkus, L, Enden, P, 100 Magustoitu, AS Ajakirjade Kirjastus 2003
- <http://sites.google.com/site/kodundusmaailm/home>
- <http://www.craftwerk.ee>
- <http://www.hariduskeskus.ee/opiobjektid/puhastusvahendid>
- www.kokandusonlahe.blogspot.com
- <http://www.hariduskeskus.ee/opiobjektid/puhastusvahendid>

Tantsuõpetus

Õppeaine kirjeldus

Tantsuõpetuse kaudu omandab õpilane teadmisi keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest.

Tantsuõpetuse keskseks ülesandeks on toetada õpilase ealist arengut praktilise õppe kaudu, mis haarab nii keha kui vaimu. Aktiivne õpe tähendab eelkõige tegevuslikku aktiivsust ja kogemist, mis kinnistab õpitud paremini. Lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja vajadusel suunata/korrigeerida õpilaste arengut ning aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt. Korrigeeriva õpetamise eesmärk on vähendada mahajäämust arengus.

Tantsutundides õpitakse ja harjutatakse tunnetuse ja liigutustegevuse kaudu, milles ühitatakse nii kunstiline eneseväljendus, kõne, muusika, rütm ja mäng ning nende iga liiki kombinatsioonid.

Tantsutundides luuakse tingimused isiksuse sotsiaalseks ja emotsionaalseks arenguks. Tantsides arendatakse õpilase isikupära, oskusi tegutseda üksi ja koos teistega, suhtlemis- ja koostöövõimet, ühtekuuluvustunnet ning sallivust.

Tantsuõpetuses on esmane eakohalisuse põhimõte, mille all mõistame ennekõike inimkeha füüsilise ja vaimse arengu seaduspärasuste järgimist. Tantsuõpetus toetab harmoonilise isiksuse kujunemist tantsulise eneseväljenduse kaudu, avab ning avardab võimalusi tantsuga tegeleda ja loovast tegevusest rõõmu tunda. Tantsuõpetuse vahendusel tekib huvi loomingulise tegevuse vastu, kujuneb õige kehahoiak ning elukestev tervislik liikumisharjumus.

Tantsuõpetus on aine, mille koostisosad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Tantsu vaatlemisioskuste kujundamine on tähtis komponent tantsuõpetuses. Oluline on tantsuelu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks esinemise ja selle vaatamise/jälgimise harjumus ning üritustel osalemise, mõnikord ka korraldamise kogemus.

Õpetuse eesmärgid

Tantsuõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsulisest liikumisest ;
- väärtustab tantsu isiksuse, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana; teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone;
- tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid;
- arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;
- omandab teadmisi ja praktilisi kogemusi keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest;
- väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana;
- mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu;
- väärtustab eetilist käitumist ja esteetilist väljendusviisi;
- tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust.

Lõiming

Tänapäeval on õpilastel aina keerulisem toime tulla kasvavas infotulvas. On vaja oskusi olulise eristamiseks vähem olulisest, õpitava seostamiseks varasemate teadmistega või igapäevases elus kogetavaga – nende oskuste omandamist toetab nii vertikaalne kui ka horisontaalne lõiming erinevates ainetundides. Seoste loomise ja leidmise oskus on vajalik mistahes õppeaine omandamisel ja maailmast tervikpildi tekkimisel. Seoste olemasolu soodustab mõistmist, mäletamist, motivatsiooni ja ideede tekkimist ning nende puudumine raskendab teadmiste kasutamist.

Ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja -viiside abil toetab tantsuõpetus kõigi teiste õppeainete omandamist. Tantsuõpetuse lõimimine kooli teiste õppeainetega eeldab kokkulepitud õppekorralduse ja hindamispõhimõtete järgimist, õpetajatevahelist koostööd pädevuste täpsustamisel õpetuse eesmärkide püstitamisel, õppesituatsioonide loomisel ja eri ainetele ühiste probleemide määratlemisel.

Kui õpilane asub õppima tantsu, on tal olemas juba teatud pagas kõikvõimalikke teadmisi ja oskusi, tal on suurem või väiksem õpimotivatsioon. Õpilaste huvide ja kogemuste hulk ning kvaliteet võib erineda väga suures ulatuses, seda nii õpilaste sugu, kodust sotsiaalset keskkonda kui ka individuaalseid arengutegureid arvestades. Sellises olukorras on väga tähtis, et õpetaja oskaks lõimida võimalikult avaralt igapäevaelus kogetu ja varem omandatu vastavas aines juurdeõpitavaga.

Vertikaalne lõiming taotleb terviku moodustamist õppeainesiseselt kogu kursuse ulatuses. Vertikaalse lõimingu saame sidususe ja järgnevuse abil: mõisted ja teemad korduvad kooliastmeti ja samas minnakse lihtsamalt seletuselt sügavamale ja laiemale, kusjuures uued teadmised tuginevad valdavalt varem õpitule. Sama kehtib omandatud oskuste osas, mis tantsuõpetuses on eriti olulised, sh oskus koos tegutseda.

Horisontaalne lõiming on mõistete ja teemade käsitlemine eri külgedest ja eri õppeainetes, et kindlustada õpitule võimalikult avarad seosed. Horisontaalne lõiming on tihedam valdkonnasiseselt – loodusainete lõimingu tsentriteks on ühised teemad, kattuvad mõisted, lõiming valdkonnaväliselt

ainetega on märksa väiksema ulatusega. Horisontaalse lõimingu rakendamine õppeprotsessis vajab erilist kooskõlastust kolleegidega. Õpilasele on eriliselt oluline mõista integratsiooni erinevate õppeainete vahel ühe kooliaasta piires, mis lubab neil seostada erinevates õppeainetes õpitut tähendust omavaks tervikuks ning leiab väljenduse üld- ja ainepädevustes.

Konkreetsemad tegevusvaldkonnad lõimingu teiste õppeainetega on järgmised:

Eesti keel: tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, peenmotoorika (kirjatehnika) arendamine.

Muusika: oskus kuulata, liikuda vastavalt helile ja rütmile; oskus heli tekitada (laulmine, keha- ja rütmipill).

Inimeseõpetus: mina ja minu keha; pere ja kodu; „meie“ tunne ; uudishimu ja liikumise tähtsus;

Loodusõpetus: matkimine; rütmid elus ja looduses

Kunsti- ja tööõpetus: loov eneseväljendus; erinevate ametite kujutamine; rekvisiidid, lavakujundus ja kostüüm

Matemaatika: paaris ja paaritu, liikumine kujundites, korduvtegevused 2, 4 või 8 korda, numbrite õppimine.

Kehaline kasvatus: kehahoid ja -asendid; koordineerimine.

Võõrkeel: mõisted, tantsuterminid

Lõiming ja läbivad teemad

Läbivate teemade käsitlemisega on võimalik kujundada eelkõige väärtushinnangulisi pädevusi ning rakendada erinevate õppeainete taotlusi nende ajalises kooskõlas, konkreetsemalt ühe õppeaasta piires ja üldisemalt kogu õppetsükli ulatuses. Praktilise väljundi leiab nende rakendus projektitöös, milles tantsuõpetus annab oma panuse rahvakalendritähtpäevadele pühendatud ürituste korraldamisel (nt kadri- ja mardipäev), aga ka suuremate ürituste nagu jõulupeo, EV aastapäeva, kooli sünnipäeva ja emadepäeva kontsertide korraldamisel. Arvestades õpilaste individuaalsust ja korrigeeriva tegevuse spetsiifikat, on erilise tähendusega järgmised teemad : “Keskond ja jätkusuutlik areng“, „Kultuuriline identiteet“, „Elukestev õpe“ ja „Teabekeskond“.

Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse lihtsustatud riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Tantsuõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist tantsulistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamisel arvestatakse kõiki tantsuõpetuse komponente: tantsimist, tantsu loomist. Lisaks võetakse arvesse õpilase isiksuseomadusi ja osavõttu erinevatest tegevustest.

Õpitulemusi hinnatakse suuliste, sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Tantsuõppes on soovituslik kasutada pigem protsessipõhist suulist ja kirjalikku sõnalist hindamist või tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse peamiselt osavõttu loovmängulistest liikumistegevustest. II ja III kooliastmes on hindamisel suurem kaal erinevate tantsutehnikate tundmisel, õige tervisliku kehakasutuse praktikasse rakendamisel ja looval isikupärasel väljendusoskusel. III astmes hinnatakse ka teadmistel põhinevat arutlusoskust.

Tantsuõpetuse ainekava 2. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Toetatakse korrektsioonitööga õpilaste individuaalset arengut, kujundatakse kompensatsioonimehhanisme või olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamist / edasiarendamist tantsualase ja mängulise tegevuse kaudu;

Õpitegevustega kujundatakse elementaarseid hügieeni- ja korraharjumusi, hoolivat suhtumist oma tervisesse;

Arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi, omandatakse tantsulisi kompositsioone. Õpilased õpetatakse tunnetama oma keha ja kehaosade liikumisvõimalusi, arendama ruumitaju, liigutuste iseloomu eristamist. Tantsulisi liigutusi õpitakse matkides, eeskuju järgi.

Õppesisu ja –tegevus

VÕIMLEMINE (arendatakse õpilase sensoorseid ja motoorseid võimeid, harjutakse vaatlemisoskust ja kinnistatakse suhtlemisoskuse arengut . Laps õpib tundma oma keha ja kehaosade liikumisvõimalusi näit. sirutust, painutust)

Metoodiliselt soovitatav M.-C Knilli I,II programm

TANTSULISED KOMPOSITSIIONID (arendatakse rühi-, tasakaalu-, ruumitaju - näiteks suunad, tasandid; liigutuse koordineerimise ja vastupidavust). Eesmärkide saavutamiseks luuakse tantsulised kompositsioonid, kus kasutatakse erinevaid võimlemisvahendeid- näiteks: väikseid palle sõrmede peenmotoorika arendamiseks, numbrite „kekspuzzlet“ väikeste hüpete õppimiseks, „kuubikutorni“ suurte hüpete õppimiseks, tasakaalu ja julguse saavutamiseks hüppepalle. Tantsulisi kompositsioone õpitakse matkides

Metoodiliselt soovitatav M.Koeli programm, mis on ülesehitatud vahelduval rütmil, mille muusika on valitud tuntud multifilmidest.

SOTSIAALSET ja EMOTSIONAALSET ARENGUT TOETAVAD HARJUTUSED – arendatakse tantsuelementide (aeg, ruum,) tundmaõppimist loovas tantsualases ja mängulises tegevuses. Luuakse tingimused lapse tantsulise loovuse arenguks. Iga lapsele võimaldatakse tantsimise (sh esinemise) ning enda ja teiste liikumise jälgimise kogemus (harjutused paaris ja rühmas).

Metoodiliselt soovitatav on Soome rahvatants „ Soome polonees“ (liikumine ringis, kolonnis, spiraalis marsi- ja galopisammuga), tantsu- ja laulumängud (Kes aias, Kalli-Kalli jne), temaatiliste karakteritantsude kompositsioonid (mardi- ja kadripäeva, jõulutemaatika jm.);

RÜTMILISED KUJUNDLIIKUMISED VAHENDIGA VÕI ILMA

ÕUES (kelgutamine) - looduse tunnetamise õppimine; rivistumine kelkudega; rütmiline kõnd vahendiga lumes; rütmiline jooks või libistamine lumes; kujundliikumine (8 tegemine); kaaslase vedamine kelgul kujundliikumises; nõlvakust ronimine koos vahendiga lumes; nõlvakust kelguga allalaskmine, pikima liu hindamine;

VEEAEROBIKA - turvalise ja ohutuse õppimine basseinis; isikliku hügieeni õppimine; rütmiliste harjutuste sooritamise teel muusika saatel;

Õpitulemused

2 klassi õpilane

- oskab täita elementaarseid hügieeninõudeid;
- tundi alustada ja lõpetada;
- jälgida, kuulata ja täita lihtsamaid korraldusi matkimise teel;
- liikuda ruumis üksinda ja rühmaga, osaleda kujundliikumistes;
- suudab matkimise teel sooritada kõnni-, jooksu- ja hüppeharjutusi võimete kohaselt erineva rütmi järgi;
- sooritada lihtsamaid tasakaalu- ja koordineerimisharjutusi;
- esineda abistaja toel tantsuliste liikumistega klassi või kooli üritustel;

Kasutatavad õppematerjalid

- M.-C .KKK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tallinn

- A.Truupõld „Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika“
- R.Jalak, I.Neissaar Jõu ja venitusharjutusi igapähele, kes soovib olla tugev ja terve“
- Autorite kollektiiv „ Abiks õpetajale .Kehaline kasvatus“ Tallinn 2003
- Rahvatantsu oskussõnastik (üldmõisted, asendid, võtted)

Tantsuõpetuse ainekava 3. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Selles vanuseastmes toetatakse korrigeerimisõppes õpilaste edasist individuaalset arengut, jätkatakse kompensatsioonimehhanismide arendamist või olemasolevate funktsioonide ja oskuste edasiarendamist rütmilise liikumise ja helide kaudu; äratatakse huvi tantsulise liikumise vastu.

Õpitegevustega kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi, hoolivat suhtumist tervisesse, kogema erinevaid emotsioone, austama kaaslasi ja looma sõbralikke suhteid.

Arendatakse liigutuste täpsust ja tahet, tähelepanu ja mälu ning praktilisi sotsialiseerumise oskusi läbi tantsuliste kompositsioonide. Tantsulisi liigutusi õpitakse matkides või signaalsõnade järgi.

Õppesisu ja –tegevus

VÕIMLEMINE (arendatakse õpilase sensoorseid ja motoorseid võimeid, harjutatakse vaatlemisoskust ja kinnistatakse suhtlemisoskuse arengut)

Metoodiliselt soovitatav M.-C Knilli I, II, III programm.

TANTSULISED KOMPOSITSIOONID (arendatakse rühi-, tasakaalu- ja ruumitaju, näiteks suunad, tasandid; liigutuse koordineerimise ja vastupidavust). Eesmärkide saavutamiseks luuakse tantsulised kompositsioonid, kus kasutatakse erinevaid võimlemisvahendeid- näiteks: väikeid palle sõrmede peenmotoorika arendamiseks, numbrite „kekspuzzlet“ väikeste hüpete õppimiseks, „kuubikutorni“ suurte hüpete õppimiseks, tasakaalu ja julguse saavutamiseks hüppepalle. Tantsulisi kompositsioone õpitakse matkides.

Metoodiliselt soovitatav M.Koeli programm, mis on üles ehitatud vahelduvale rütmile. Muusika on valitud tuntud multifilmidest.

SOTSIAALSET ja EMOTSIONAALSET arengut toetavad harjutused

Arendatakse jätkuvalt tantsuelementide (aeg, ruum) õppimist; üldmõistete (paar, segapaar, rühm, käteplaks, põimimine), asendite (algasend, rinnati/ seljati, kodarjoonel kõrvuti/ rinnati, sõõr, viirg,

kolonn ehk rongi), tantsuvõtete (käed puusal, pihkseong, galopivõte, käevang) tundmaõppimist ja praktilist kogemust loovas tantsulises liikumises (rütmiline kõnd, jooks, hüpaksamm, käärihüpe, galoppsamm) paaris ja rühmas.

Metoodiliselt soovitatavad: tantsu ja laulumängud (Kes aias, Kalli-kalli, Savikoja venelane), sõõrrahvatantsud (Oige ja vasemba), Eesti nüüdistants (Eesti muld ja eesti süda)

RÜTMILISED KUJUNDLIIKUMISED VAHENDIGA VÕI ILMA

ÕUES (kelgutamine) - looduse tunnetamise õppimine; rivistumine kelkudega ; rütmiline kõnd vahendiga lumes; rütmiline jooks või libistamine lumes; kujundliikumine (8 tegemine); kaaslaste vedamine kelgul kujundliikumises; nõlvakust ronimine koos vahendiga lumes; nõlvakust kelguga allalaskmine, pikima liu hindamine;

VEEAEROBIKA - turvalise ja ohutuse õppimine basseinis; isikliku hügieeni õppimine; rütmiliste harjutuste sooritamise matkimise teel muusika saatel.

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- oskab täita hügieeni – ja ohutusnõudeid;
- tundi alustada ja lõpetada;
- jälgida, kuulata ja täita liitkorraldusi matkimise või signaalsõnade järgi;
- matkida õpetajat peegelpildis;
- loendada harjutuste kordi;
- sooritada võimetekohaselt tasakaalu- ja koordineerimisharjutusi;
- seostada liikumist rütmi ja helidega, tunneb ära õpitud tantsu, suudab seda kaasa tantsida;
- esitada õpitud tantsu või liikumist signaalsõnade järgi;
- olla sõbralik, lahke ja hea partner oma kaaslastele.

Tantsuõpetuse ainekava 4. klassile

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Toetatakse korrigeerimisega õpilaste arengut, jätkatakse kompensatsioonimehhanismide arendamist või olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamist. Innustatakse õpilasi oma kehalisi võimeid arendama ja liigutusoskusi täiustama loovliikumiste kaudu;

Õpetatakse õpilasi jälgima oma tantsuliste oskuste ja õpitulemuste kasvamis-arenemist, võrdlema oma oskusi-võimeid kaaslaste omadega. Toetatakse tingimuste loomist õpilaste tantsulise mõtlemise ja loovuse arenguks. Õpitatakse märkama liikumiste erinevusi ja liikujate eripära;

Arendatakse õpilaste tahtemadusi (sihikindlus, otsustavus, julgus, visadus, püsivus jne). Tugevdatakse tahet liikuda ja õppida, kogeda erinevaid tantse, mille kaudu saadakse uusi praktilisi sotsialiseerumise oskusi ja kogemusi. Saadud kogemuste väljendamiseks kasutatakse erinevaid vorme (kirjutamine, vestlus, joonistamine jm).

Õppesisu ja –tegevus

VÕIMLEMINE (arendatakse õpilase sensoorseid ja motoorseid võimeid, harjutatakse vaatlemisuskust ja kinnistatakse suhtlemisuskuse arengut)

Metoodiliselt soovitatav M.-C Knilli I,II,III,IV programm

TANTSULISED KOMPOSITSIIONID (arendatakse rühi-, tasakaalu- ja ruumitaju - näiteks suunad, tasandid; liigutuse koordineerimise ja vastupidavust). Eesmärkide saavutamiseks luuakse tantsulised kompositsioonid, kus kasutatakse erinevaid võimlemisvahendeid- näiteks väikseid palle sõrmede peenmotoorika arendamiseks, numbrite „kekspuzzlet“ väikeste hüpete õppimiseks, „kuubikutorni“ suurte hüpete õppimiseks, tasakaalu ja julguse saavutamiseks hüppepalle. Tantsulisi kompositsioone õpitakse matkides.

Metoodiliselt soovitatav M.Koeli programm, mis on üles ehitatud vahelduvale rütmile. Muusika on valitud tuntud multifilmidest.

SOTSIAALSET ja EMOTSIONAALSET arengut toetavad harjutused

Arendatakse jätkuvalt tantsuelementide (aeg, ruum,) õppimist; üldmõistete (paar, segapaar, rühm, käteplaks, põimimine), asendite (algasend, rinnati/ seljati, kodarjoonel kõrvuti/rinnati, sõõr, viirg, kolonn ehk rongi), tantsuvõtete (käed puusal, pihkseong, galopivõte, käevang) eelnevalt õpitu kordamist. Tantsujuoniste järgi tantsu õppimine.

Metoodiliselt soovitatavad: tantsu ja laulumängud (Kes aias, Kalli-kalli, Savikoja venelane,), sõõrrahvatantsud (Oige ja vasemba), hüppetantsud (Kaera-Jaan), Eesti nüüdistants (Eesti muld ja eesti süda)

RÜTMILISED KUJUNDLIIKUMISEDVAHENDIGA VÕI ILMA

ÕUES (kelgutamine) - looduse tunnetamise õppimine; rivistumine kelkudega; rütmiline kõnd vahendiga lumes; rütmiline jooks või libistamine lumes; kujundliikumine (8 tegemine); kaaslaste vedamine kelgul kujundliikumises; nõlvakust ronimine koos vahendiga lumes; nõlvakust kelguga allalaskmine, pikima liu hindamine;

VEEAEROBIKA - turvalise ja ohutuse õppimine basseinis; isikliku hügieeni õppimine; rütmiliste harjutuste sooritamine matkimise teel muusika saatel.

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- oskab täita hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- tundi alustada ja õpetada;
- jälgida, kuulata ja täita liitkorraldusi signaalsõnade järgi;
- suudab võtta aktiivselt tunnist osa ega sega kedagi;
- seostada liikumist rütmi ja helidega, tunneb ära õpitud tantsu, suudab seda kaasa tantsida;
- esitada õpitud tantsu või liikumist iseseisvalt mälukujutlustele toetudes;
- mõista tantsutunnis kasutatavaid väljendeid ja termineid.

Kasutatavad õppematerjalid

- M-C .KKK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium

Tantsualase tegevuse läbiviimiseks kasutatav kirjandus:

- Ingrid Rüütel. Eesti uuemad laulumängud I ja II
- Ullo Toomi. Eesti Rahvatantsud
- Rahvatantsu oskussõnastik (üldmõisted, asendid, võtted)
- Põhisammud ja liikumine.
- Rühmatantsud

Draama

Õppeaine kirjeldus

Draama on õppeaine, mis keskendub eelkõige eneseväljenduse oskusele ja julgusele. Arendatakse tähelepanuvõimet, kuulamisoskust, reaktsioonivõimet, keskendumist ülesannetele, loogilist mõtlemist, mälu, kujutlusvõimet, mõttekiirust, rütmitaju, liikumise ja liigutuste valitsemist, tegutsemistäpsust, ruumis orienteerumist, oskust selgelt ja arusaadavalt rääkida, lugemisoskust, loovust ja fantaasiat, emotsionaalsust, suhtlemisoskust, empaatiavõimet, koostööd, viisakust, kannatlikkust. Samuti arendab tahet ja vastupidavust, märgata ümbritsevat, aitab reageerida muutustele ning annab oskusi ja julgust muutustega edukalt toime tulla ja vastavalt reageerida.

Draama on õppeaine, kus mõtte-, sõna-, tundeelu ning füüsiline aktiivsus põimuvad õpetamise protsessis, andes suurepärase võimaluse õppida uusi teadmisi ja omandada uusi kogemusi. Tegevus tugineb draamakasvatuse põhimõtetel, kus eesmärgiks ei ole niivõrd lõpptulemus, vaid väärtustatud on kogu protsess ja positiivse minapildi kujunemine tööprotsessis. Draamaõpetus võimaldab lapsel näidata oma isikupära, teha iseseisvaid otsuseid, kogeda positiivseid emotsioone, õppida tundma oma organismi võimeid, suhelda ja suhestuda mängudes rühmakaaslastega. Draamaõpetus toetab laste loovuse kujunemist ja kujundamist. Loovus aitab last paremini eluga toime tulla, eriti tavatutes

olukordades ja uute probleemide lahendamisel. Draamaõpetus võimaldab pakkuda huvitavat jõukohast tegevust ja tõsta enesehinnangut lapsekeskselt, arvestades arengukesksust, õpilasesksust ainekavas, õpikesksust, individikesksust ja lapsesõbralikkust.

Draamas luuakse ja räägitakse üksteisele lugusid, luuakse kogemuslikku tähendust, võimaldab tundmatut, riskantset ja ohtlikku mänguliselt praktiseerida ja harjutada, samuti rahulikult analüüsida käitumist pingeolukordades ja tundmatutes situatsioonides, peegeldab reaalsust ja inimese ajuprotsesse teineteise suhtes. Draamaprotsess võimaldab tõsta tegelikkuse nähtusi ja protsesse, et neid ohutult uurida, ning peegeldab meie stereotüüpe, hoiakuid, kinnismõtteid ning teadvustamata mõtlemist, avardab arusaamist, õpetab nägema asju mitmest vaatepunktist, muudab negatiivseid hoiakuid. Õpime erinevusi aktsepteerima ja väärtustama, rõhutame õppija tugevusi ning ressursside märkamist.

Õpetuse eesmärgid

- omandab vajaliku julguse, oskuse ja teadmised eneseväljenduseks, mida on vaja oma mõtete, tunnete, teadmiste, emotsioonide, tahtmistega ning vajaduste edasi andmiseks ja mõistmiseks.
- omandab ja arendab vajalikku eneseuskust
- omandab ja arendab oskuse paremini valitseda nii oma keha kui ka meelt
- õpib töötama nii suulise kui kirjaliku instruksiooni järgi
- õpib ja arendab matkimist eeskujude, näidiste ja õpitute oskuste piires
- õpib humaansust ja tolerantsust
- omandab esinemiskogemust ja julgust
- arendab loovust ja esteetilist maitset
- õpib hindama ja arendama oma loovust ja fantaasiat
- õpib hindama nii oma kui ka teiste tööd
- õpib töötama meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös
- arendab uute olukordadega leppimise oskust
- arendab situatsioonide lahendamisoskust
- arendab verbaalset mõtlemist
- arendab planeerimisioskust
- aitab häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt
- aitab kujundada õpilase rolli erinevates situatsioonides, erinevate inimeste ja kohtadega
- arendab vaatlus- ja võrdlusoskust, mis võimaldab neil paremini omandada ainealaste teadmiste ning tööoskuste omandamiseks
- arendab viisakat ja reeglitekohast käitumist
- arendab käitumisaktide teadvustamist ja hindamist moraalinormidele vastavuse aspektist
- õpib ja arendab dialoogi alustamise ja jätkamise oskust
- õpib ja arendab fantaasia ja reaalsuse eristamist
- õpib ja arendab kommenteerima oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka hiljem
- õpib ja arendab enesekontrollivõtete kasutamist
- õpib ja arendab mõistma ruumi ja aja suhteid, väljendades neid kõnes
- õpib ja arendab sihipärast vaatlust
- õpib ja arendab eristamist tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki
- õpib ja arendab oskust kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida
- õpib ja arendab eesti keele kasutamise oskust õpitegevuses ja igapäevases elus

- omandab teadmisi ja aitab kaasa kultuuripärandi säilimisele- Eesti sümbolika, rahvakalendri tähtpäevad, pere ja kooli traditsioonid, kirjandus.

Lõiming

Kogu suhtlemine põhineb keelel ja erinevatel tekstidel, kasutatavad keelevahendid ja eneseusk, julgus ning oskus eneseväljenduseks on vajalik igas õppeaines, igas eluvaldkonnas ja igas kohas. Vajalik oskus kõikjal ja kõige jaoks. Samuti on draama õppeaine, mis annab teoreetilisi teadmisi igas õppeaines, luues parima võimaluse ja aluse eelseisvaks täisväärtuslikuks eluks. Draama on parim lõiming iga õppeainega ja parim abimees iga õppeaine omandamisel.

1) õpipädevus – suutlikkus õpistrateegiaid ning sobivat õpistiili kasutades arendada oma õpitegevust: end õppimisele häälestada, motiveerida, omada ülevaadet oma teadmistest, suhestada oma teadmine teiste inimeste looduga ja luua uus teadmine varem kogetu või nähtu põhjal, seirata oma mõtte- ja õpitegevust;

2) tegevuspädevus – suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oma tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärke ja näha ette oodatavaid tulemusi, tegutseda eeskuju ja varem omandatu ja kogetu põhjal, hinnata vastavalt oma tasemele tegevuste tulemusi; koostööoskused;

3) väärtuspädevus – suutlikkus tajuda oma seotust teiste inimestega, oma ja muude rahvaste kultuuriga, loodusega, inimese looduga, hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohalt;

4) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumist ühiskonnas, kujundada end isiksusena.

Lõiming õppeainete sees, õppeainete ja ainevaldkondade vahel, erinevate haridustasemetel vahel, kooli ja kogukonna vahel (seostab õppekava erinevaid õppeaineid ja valdkondi, näiteks üldpädevuste, valdkonnapädevuste või ülekantavate oskuste kaudu, õpetuse ja kasvatusel allutamise mõnele aineteülelele õppekava läbivale ideele või eesmärgile, näiteks õppekava alusväärtused ning õppe- ja kasvatusesmärgid, õppeainete kombineerimine ja ajaline kooskõla);

Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt toimub terviku moodustamise eesmärgil, vastavalt õppeainete sisule ning eesmärkidele (arvestades ka eelnevates ja järgnevates klassides vajaminevat - liikumine mööda spiraali).

Integratsioon ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel toimub õppekäikude, õuesõppe, praktiliste tööde, grupitööde, õpilase eeltadmiste kogumi jm viisil.

Teemakeskne lõiming annab võimaluse uurida teemat teisest vaatenurgast, õpetada teemasid, mis läbivad erinevaid õppeaineid, on aineteüleled, läbivad erinevaid teemasid ja pädevusi

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Draama ainekava 3. klassile

Maht

1 tund nädalas, 35 tundi aastas

Rõhuasetused

Koostöö kooli personaliga ja õpilast ümbritseva tugivõrgustikuga sh. koduga, erinevate õppeainete ja käitumismudelite omandamisel ja kinnistamisel, arvestades lapsekesksust ja unikaalsust;

Kujundada õpilase roll , häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.

Väärtuskasvatuses on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalinormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.

Soodustatakse olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus ja kõnelises tegevuses ja pannakse lapsi aktiivsemalt suhtlema. Suhtlemisel vajab laps erinevaid oskusi, mida draamaõpetus toestab läbi mängu ja matkimise;

Teadmisi omandatakse valdavalt tegevuse kaudu ja selle peaeesmärk on luua võimalusi isikuomaduste kujunemiseks;

Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka juhendamise järgi;

Sisu ja konteksti valikul lähtutakse eakohasuse printsiibist. Tekstide valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme, rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni;

Mõistmisest lähtuvalt võimaldatakse ja arendatakse loovat tegutsemist;

Praktilise tegevuse käigus pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne erinevustele ja eristamisele, tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega;

Suunatakse märkama intonatsiooni põhimalle ja seostama neid vastavate näoilmete ja kehakeelega;

Väit-, küsi- ja käsklause intoneerimine ja kasutamine vastavalt situatsioonile;

Hääletugevuse muutmine (2 -3 tugevusastet)

Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumise hindamist;

Koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet ja kehatunnetust; (käte ja keha liigutused, liikumine ruumis), kujundatakse elementaarne oskus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi;

Ühistegevuse kaudu kujundatakse sotsiaalset suhtlemist ,kaaslastega arvestamise oskust ja koostööoskusi läbi grupitöö;

Arendatakse lapse eneseväljendusoskust ja –julgust nii kõnes kui ka liikumises, julgustatakse ennast avama, oma mõtteid ja emotsioone väljendama; võimaldatakse lastele esinemiskogemusi, et seeläbi rikastada nende tundeelu;

Arendatakse tähelepanu, vaatlemis- ja aktiivse kuulamise oskust, et panna last märkama enese ümber olevat;

Arendatakse mõttemaailma uute teadmiste kaudu, omandatakse algteadmisi näitekunstist;

Kujundatakse õpilaste oskust märgata ja eristada oma lähiümbrust (selle esemeid, nähtusi, sündmusi, tegevusi jms);

Tutvustatakse ja õpetatakse väärtustama rahvuskombeid ja –traditsioone (rõhuasetus pere traditsioonidel, kooli traditsioonidel);

Teadvustatakse tervise hoidmise viise (hügieen, toitumine, käitumine haiguse korral);

Harjutatakse etiketikäitumist ning õpetatakse hoolivat ja teisi arvestavat käitumist;

Läbivalt tutvustatakse elukutseid ja nende esindajate põhitegevusi. Pööratakse tähelepanu pereliikmete tegevusaladele;

Tutvustatakse erinevaid vaba aja veetmise viise ja innustatakse lapsi tegelema hobidega ning osa võtma huviringidest;

Tegevus- ja suhtlussituatsioonides tegeldakse isiksuseomaduste ja ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumiste kujundamisega;

Pere ja koduga seotud teemade juures selgitatakse õpilastele laste ning vanemate vastastikuseid õigusi-kohustusi.

Õpetatakse mõistma ja hindama käitumisaktide eesmärke, tingimusi, põhjuseid ja tagajärgi;

Õpetatakse planeerima (sh parandama) edasist tegevust/käitumist;

Õpetatakse märkama erinevaid mõjutusvahendeid ja arendama enesekehtestamisoskust ja käitumist keerulistes olukordades

Õppesisu ja –tegevus

- Draama kui kunstiliigi tutvustamine
- Teadmiste ja oskuste omandamine
- Mängutegevusele ergutamine
- Eneseväljendusoskuse rikastamine huvipakkuvate mängude kaudu
- Jõukohased mängulised tegevused, mis arvestab võimete, oskuste ja isikuomadustega
- Õpilaste suunamine julgelt ja loovalt oma võimeid rakendada

- Ühtekuuluvustundele ning koostööle rajatud mängutegevused
- Sotsiaalsete ja keeleliste oskuste tugevdamine
- Pingevalt suhtlemine ja tegutsemine
- Meeleolu ja tunnete väljendamine miimika, žestide, hääle ning liikumise abil
- Meeldivate emotsioonide ja rõõmu pakkumine
- Draamaõppe lõimitus teiste õppeainetega
- Esinemiskogemuse ja esinemisoscuse võimaldamine ja arendamine kaaslase ees ja koos nendega
- Eduelamuse kujundamine
- Protsessi meeles pidamine, loogilise järgnevuse tajumine
- Uute asjade õppimine ja mõisteline õppimine
- Tähelepanu ja keskendumine
- Seoste loomise, loogilise järgnevuse tajumine ja omandamine
- Tõlgendamise ja tegevuse alustamise oskuse arendamine
- Erinevate olukordadega kohanemine
- Kujutlusvõime ja visuaalse ettekujutamise õppimine, arendamine
- Nägemise, kuulmise, liikumise kasutamine ja arendamine
- Rollimängud, teatrimängud, nukuteater, maskimängud. muusika ja tants, erinevad lood elust, kirjandusest, uskumustest, pärimustest, kunsti, improvisatsioonilist tehnikat

Tundide ülesehituse aluseks on aastaringi teemad ja traditsioonilised üritused kooli üldtööplaanis. Lugemistundide tekstid, eakohased kirjanduspalad, muinasjutud, mille abil suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist. Lugemise või jutustamise kuulamine, kaaslase vastuste ja lugemise jälgimine õpetaja suunamisel. Muinasjuttude või lugude jutustamine ning lugude arendamine. Matkimismängud, mille sisuks on inimeste töö ja elu, samuti loomade, lindude jms. tegevuse matkimine. Mängud, mille sisu võib põhineda mõnel konkreetset allikal: muinasjutul, filmil, laulul vms. Rolli- ja liikumismängud. Loovliikumine, mis võimaldab tunnetada iseennast ja oma keha, jäljendada õpetajat ning kaaslasi, arendada koordinatsiooni, loomingulisust ja loovust. Enesetunnetust ja kuulmismeelt arendavad mängud. Draama õppeaines käsitletakse läbi praktika monoloogi, dialoogi, stseeni, kirjandusteose dramatiseeringut; näidendi esitamist; näidendi analüüsi ja tõlgendamist. Samuti käsitletakse lavakujundust, kostüüme, grimme, muusikalist kujundust.

Draamatunni tegevuslik ülesehitus: kehasoojendus, tähelepanumängud, virgutavad aistinguharjutused, kujutluspilti ergutavad ülesanded, hääle- ja kõneharjutused, kontaktharjutused, rollimäng, mänguline improvisatsioon laulumäng, rahvalik mäng, erinevad tegevused, mis aitavad omandada ja saavutada lihtsustatud riiklikku õppekava lihtsustatud õppe- ja kasvatusesmärke.

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- Omab sõnalise eneseväljenduse kogemusi kaaslase ees ja julgeb ennast väljendada sõnaliselt ja liigutuste kaudu;
- Osaleb ühistegevuse ajal dialoogis - alustab ja jätkab dialoogi (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostevõimele, nõustumine, loobumine);

- Arenenud on enesetunnetus: suudab pärast õpetaja juhtimisel toimunud analüüsi eristada ennast ja rolli;
- Täidab etenduses erinevaid jõukohaseid rolle;
- Julgeb avaldada oma arvamust, ühise arutelu käigus annab hinnangu tegevusaktile (eneseväljendusvõimaluse läbi on suurenenud eneseusk);
- Oskab arvestada rühmakaaslastega, ootab oma järke, kuulab kaaslase kõnet ;
- Oskab loovalt kasutada meeskonnatööoskusi ka muudes situatsioonides;
- Võrdleb ja kirjeldab näitemängu elemente ja objekte (kuni 3 objekti); kirjeldab ühistegevust;
- Annab ühisvestlustes hinnanguid tegevusaktidele;
- Oskab nimetada, mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest;
- Hindab ning vastandab õpitu olukorras oma ja kaaslaste igapäevaseid käitumisakte õige/vale, meeldib / ei meeldi-tasandil;
- Kirjeldab viisakat käitumist koolis, külas ja koduümbruses;
- Nimetab näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste 4–6 emotsiooni; Oskab ise (4-6) emotsiooni kasutada (näidendis);
- Nimetab oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise võimalusi – vahendeid ja vajalikkust;
- Kirjeldab oma perekonda: pere suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus);
- Väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- Nimetab oma kohustusi peres ja koolis;
- Tunneb Eestimaa sümboleid (lipp, vapp, hümn; suitsupääsuke, rukkilill);
- Väärtustab Eestit – oma kodumaad;
- Jutustab oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel (5–6 lauset);
- Kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- Kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses;
- Eristab ja nimetab tundmaõpitud loomi, linde nii looduses kui ka pildil;
- Kirjeldab ja matkib õpitud loomade ja lindude välimust ja nende hääli ning elutegevuse seost aastaajaga (kuni 5-sõnaliste lihtlausetega);
- Teab rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaule ja traditsioone;
- Mängib paarides laulumänge ja muid erinevaid seltskonnamänge;
- Omab sõnalise eneseväljenduse kogemusi kaaslaste ees ja julgeb ennast väljendada sõnaliselt ja liigutuste kaudu;
- Osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus);
- Arenenud on enesetunnetus: suudab pärast õpetaja juhtimisel toimunud analüüsi eristada ennast ja rolli;
- Täidab etenduses erinevaid jõukohaseid rolle;
- Julgeb avaldada oma arvamust, ühise arutelu käigus annab hinnangu tegevusaktile (eneseväljendusvõimaluse läbi on suurenenud eneseusk);
- Oskab arvestada rühmakaaslastega, ootab oma järke, kuulab kaaslase kõnet;
- Oskab loovalt kasutada meeskonnatööoskusi ka muudes situatsioonides;

Kasutatavad õppematerjalid

- Arenda oma lapse andeid. K.Adams, Koolibri 2007
- Õpime mängides. Draamakasvatust lasteaias ja algklassides. Sirje Raadik Avita 2001
- Mängime õppides. Draamakasvatust lasteaias ja algklassides. Sirje Raadik Avita 2003
- Erivajadustega laste kaasamine. Ellen R. Daniels; Kay Stafford, Tartu 1999
- Loomismäng. E.Rüütel, T.Elenurm, A.Pehk, M.Tomberg, P.Visnapuu, Tallinn 2001

- Rütmika-Loovliikumine. Z.Mellov Tallinn 1999
- Teatrimäng lastega. Z. Mellov Tallinn Koolibri 2007
- Õpime rõõmuga. E.Naudi, R. Rist, E.Alus 2010
- Aktiivõppe meetodid. T.Salumaa, M.Talvik, A.Saarniit..Tallinn 2004
- Arendavad mängud. Barbara Sher, Ersen 2007
- Tegevus,kui teraapia. M.Leino, Tallinn 2001
- Praktilisi harjutusi lapse keele, loovuse ja fantaasia arenguks. Anneli Liis, 2010.
- Loomingulised mängud ja ettevõtmised. Trish Kuffner, Ersen 2010
- Õppetöö ja elumuutustega toimetuleku käsiraamat. Joanne Steer; Kate Horstman. Kirjastus Kunst 2011
- Arenguhälbega laste õpetamine. O. Ivar Lovaas. Eesti Autismi ühing 1998
- Õpime õppima. Garry Burnett. Studium 2005
- Mõtlemismängud. Robert Fisher, 2006

Draama ainekava 4. klassile

Maht

1 tund nädalas, 35 tundi aastas

Rõhuasetused

Koostöö kooli personaliga ja õpilast ümbritseva tugivõrgustikuga sh. koduga, erinevate õppeainete ja käitumismudelite omandamisel ja kinnistamisel, arvestades lapsekesksust ja unikaalsust;

Kujundada õpilase roll, häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.

Väärtuskasvatuses on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalnormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.

Soodustatakse olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus ja kõnelises tegevuses ja pannakse lapsi aktiivsemalt suhtlema. Suhtlemisel vajab laps erinevaid oskusi, mida draamaõpetus toestab läbi mängu ja matkimise;

Teadmisi omandatakse valdavalt tegevuse kaudu ja selle peaeesmärk on luua võimalusi isikuomaduste kujunemiseks;

Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka juhendamise järgi;

Sisu ja konteksti valikul lähtutakse eakohasuse printsiibist. Tekstide valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme, rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni;

Mõistmisest lähtuvalt võimaldatakse ja arendatakse loovat tegutsemist;

Praktilise tegevuse käigus pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne erinevustele ja eristamisele, tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega;

Suunatakse märkama intonatsiooni põhimalle ja seostama neid vastavate näoilmete ja kehakeelega;

Väit-, küsi- ja käsklause intoneerimine ja kasutamine vastavalt situatsioonile;

Hääletugevuse muutmine (3–4 tugevusastet), loogilise rõhu ja lauselõpu intonatsiooni märkamine ja matkimine;

Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumise hindamist;

Koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet ja kehatunnetust; (käte ja keha liigutused, liikumine ruumis), kujundatakse elementaarne oskus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi;

Tekstides esinevat otsekõnet analüüsitakse õpetaja suunamisel. Dialoogi analüüsidest saavad õpilased saadud teadmisi ka ise suhtlemisel ja mängimisel-matkimisel rakendada;

Ühistegevuse kaudu kujundatakse sotsiaalset suhtlemist, kaaslastega arvestamise oskust ja koostööoskusi läbi grupitöö;

Arendatakse lapse eneseväljendusoskust ja –julgest nii kõnes kui ka liikumises, julgustatakse ennast avama, oma mõtteid ja emotsioone väljendama; võimaldatakse lastele esinemiskogemusi, et seeläbi rikastada nende tundeelu;

Arendatakse tähelepanu, vaatlemis- ja aktiivse kuulamise oskust, et panna last märkama enese ümber olevat;

Arendatakse mõttemaailma uute teadmiste kaudu, omandatakse algteadmisi näitekunstist;

Kujundatakse õpilaste oskust märgata ja eristada oma lähiümbrust (selle esemeid, nähtusi, sündmusi, tegevusi jms);

Tutvustatakse ja õpetatakse väärtustama rahvuskombeid ja –traditsioone (rõhuasetus pere traditsioonidel);

Teadvustatakse tervise hoidmise viise (hügieen, toitumine, käitumine haiguse korral);

Harjutatakse etiketikäitumist ning õpetatakse hoolivat ja teisi arvestavat käitumist;

Läbivalt tutvustatakse elukutseid ja nende esindajate põhitegevusi. Pööratakse tähelepanu pereliikmete tegevusaladele;

Tutvustatakse erinevaid vaba aja veetmise viise ja innustatakse lapsi tegelema hobidega ning osa võtma huviringidest;

Tegevus- ja suhtlussituatsioonides tegeldakse isiksuseomaduste ja ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumiste kujundamisega;

Pere ja koduga seotud teemade juures selgitatakse õpilastele laste ning vanemate vastastikuseid õigusi-kohustusi.

Õpetatakse mõistma ja hindama käitumisaktide eesmärke, tingimusi, põhjuseid ja tagajärgi;

Õpetatakse planeerima (sh parandama) edasist tegevust/käitumist.;

Tähelepanu pööratakse teadlikule uimastiennetusele – antakse teadmisi alkoholi ja tubaka kahjulikust mõjust organismile ja käitumisele;

Õpetatakse märkama erinevaid mõjutusvahendeid ja arendama enesekehtestamisoskust ja käitumist keerulistes olukordades

Õppesisu ja –tegevus

- Draama kui kunsti liigi tutvustamine
- Teadmiste ja oskuste omandamine
- Mängutegevusele ergutamine
- Eneseväljendusoskuse rikastamine huvipakkuvate mängude kaudu
- Jõukohased mängulised tegevused, mis arvestab võimete, oskuste ja isikuomadustega
- Õpilaste suunamine julgelt ja loovalt oma võimeid rakendada
- Ühtekuuluvustundele ning koostööle rajatud mängutegevused
- Sotsiaalsete ja keeleliste oskuste tugevdamine
- Pingevalt suhtlemine ja tegutsemine
- Meeleolu ja tunnete väljendamine miimika, žestide, hääle ning liikumise abil
- Meeldivate emotsioonide ja rõõmu pakkumine
- Draamaõppe lõimitus teiste õppeainetega
- Esinemiskogemuse ja esinemisoskuse võimaldamine ja arendamine kaaslaste ees ja koos nendega
- Eduelamuse kujundamine
- Protsessi meeles pidamine, loogilise järgnevuse tajumine
- Uute asjade õppimine ja mõisteline õppimine
- Tähelepanu ja keskendumine
- Seoste loomise, loogilise järgnevuse tajumine ja omandamine
- Tõlgendamise ja tegevuse alustamise oskuse arendamine
- Erinevate olukordadega kohanemine
- Kujutlusvõime ja visuaalse ettekujutamise õppimine, arendamine
- Nägemise, kuulmise, liikumise kasutamine ja arendamine
- Rollimängud, teatrimängud, nukuteater, maskimängud, muusika ja tants, erinevad lood elust, kirjandusest, uskumustest, pärimustest, kunsti, improvisatsioonilist tehnikat

Tundide ülesehituse aluseks on aastaringi teemad ja traditsioonilised üritused kooli üldtööplaanis. Lugemistundide tekstid, eakohased kirjanduspalad, muinasjutud, mille abil suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist. Lugemise või jutustamise kuulamine, kaaslaste vastuste ja lugemise jälgimine õpetaja suunamisel. Muinasjuttude või lugude jutustamine ning lugude arendamine. Matkimismängud, mille sisuks on inimeste töö ja elu, samuti loomade, lindude jms.

tegevuse matkimine. Mängud, mille sisu võib põhineda mõnel konkreetsel allikal: muinasjutul, filmil, laulul vms. Rolli- ja liikumismängud. Loovliikumine, mis võimaldab tunnetada iseennast ja oma keha, jäljendada õpetajat ning kaaslast, arendada koordinatsiooni, loomingulisust ja loovust. Enesetunnetust ja kuulmismeelt arendavad mängud. Draama õppeaines käsitletakse läbi praktika monoloogi, dialoogi, stseeni, kirjandusteose dramatiseeringut; näidendi esitamist; näidendi analüüsi ja tõlgendamist. Samuti käsitletakse lavakujundust, kostüüme, grimme, muusikalist kujundust.

Draamatunni tegevuslik ülesehitus: kehasoojendus, tähelepanumängud, virgutavad aistinguharjutused, kujutluspilti ergutavad ülesanded, hääle- ja kõneharjutused, kontaktharjutused, rollimäng, mänguline improvisatsioon laulumäng, rahvalik mäng, erinevad tegevused, mis aitavad omandada ja saavutada lihtsustatud riiklikku õppekava lihtsustatud õppe- ja kasvatusesmärke.

Õpitulemused

4.klassi lõpuks õpilane:

- Omab sõnalise eneseväljenduse kogemusi kaaslaste ees ja julgeb ennast väljendada sõnaliselt ja liigutuste kaudu;
- Osaleb ühistegevuse ajal dialoogis - alustab ja jätkab dialoogi (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostevõimalusele, nõustumine, loobumine);
- Arenenud on enesetunnetus: suudab pärast õpetaja juhtimisel toimunud analüüsi eristada ennast ja rolli;
- Täidab etenduses erinevaid jõukohaseid rolle;
- Julgeb avaldada oma arvamust, ühise arutelu käigus annab hinnangu tegevusaktile (eneseväljendusvõimaluse läbi on suurenenud eneseusk);
- Oskab arvestada rühmakaaslastega, ootab oma järke, kuulab kaaslaste kõnet;
- Oskab loovalt kasutada meeskonnatööoskusi ka muudes situatsioonides;
- Võrdleb ja kirjeldab näitemängu elemente ja objekte (kuni 3 objekti); kirjeldab ühistegevust;
- Annab ühisvestlustes hinnanguid tegevusaktidele;
- Oskab nimetada, mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest;
- Hindab ning vastandab õpitu olukorras oma ja kaaslaste igapäevaseid käitumisakte;
- Kirjeldab viisakat käitumist koolis, külas ja koduümbruses;
- Nimetab näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste 4–6 emotsiooni;
- Nimetab oma keha puhtuse ning välismuudatuste eest hoolitsemise võimalusi – vahendeid ja vajalikkust;
- Kirjeldab oma perekonda ja lähisugulasi: pere suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus);
- Väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- Nimetab oma kohustusi peres ja koolis;
- Tunneb Eestimaa sümboleid (lipp, vapp, hümn; suitsupääsuke, rukkilill);
- Väärtustab Eestit – oma kodumaad;
- Jutustab oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel;
- Kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- Kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses;
- Eristab ja nimetab tundmaõpitud loomi, linde nii looduses kui ka pildil;
- Kirjeldab ja matkib õpitud loomade ja lindude välismuudatust ja nende häälimist ning elutegevuse seost aastaajaga (kuni 5-sõnaliste lihtlausetega);

- Teab rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaule ja traditsioone;
- Mängib paarides laulumänge sh. vahetustega ja muid erinevaid seltskonnamänge.

Kasutatavad õppematerjalid

- Arenda oma lapse andeid. K.Adams, Koolibri 2007
- Õpime mängides. Draamakasvatus lasteaias ja algklassides. Sirje Raadik Avita 2001
- Mängime õppides. Draamakasvatus lasteaias ja algklassides. Sirje Raadik Avita 2003
- Erivajadustega laste kaasamine. Ellen R. Daniels; Kay Stafford, Tartu 1999
- Loomismäng. E.Rüütel, T.Elenurm, A.Pehk, M.Tomberg, P.Visnapuu, Tallinn 2001
- Rütmika-Loovliikumine. Z.Mellov Tallinn 1999
- Teatrimäng lastega. Z. Mellov Tallinn Koolibri 2007
- Õpime rõõmuga. E.Naudi, R. Rist, E.Alus 2010
- Aktiivõppe meetodid. T.Salumaa, M.Talvik, A.Saarniit..Tallinn 2004
- Arendavad mängud. Barbara Sher, Ersen 2007
- Tegevus,kui teraapia. M.Leino, Tallinn 2001
- Praktilisi harjutusi lapse keele, loovuse ja fantaasia arenguks. Anneli Liis, 2010.
- Loomingulised mängud ja ettevõtmised. Trish Kuffner, Ersen 2010
- Õppetöö ja elumuutustega toimetuleku käsiraamat. Joanne Steer; Kate Horstman. Kirjastus Kunst 2011
- Arenguhälbega laste õpetamine. O. Ivar Lovaas. Eesti Autismi ühing 1998
- Õpime õppima. Garry Burnett. Studium 2005
- Mõtlemismängud. Robert Fisher, 2006

Draama ainekava 5. klassile

Maht

1 tund nädalas, 35 tundi aastas

Rõhuasetused

Koostöö kooli personaliga ja õpilast ümbritseva tugivõrgustikuga sh. koduga, erinevate õppeainete ja käitumismudelite omandamisel ja kinnistamisel, arvestades lapsekesksust ja unikaalsust;

Kujundada õpilase roll, häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.

Väärtuskasvatases on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalinormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.

Soodustatakse olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus ja kõnelises tegevuses ja pannakse lapsi aktiivsemalt suhtlema. Suhtlemisel vajab laps erinevaid oskusi, mida draamaõpetus toestab läbi mängu ja matkimise;

Teadmisi omandatakse valdavalt tegevuse kaudu ja selle peaesmärk on luua võimalusi isikuomaduste kujunemiseks;

Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka juhendamise järgi;

Sisu ja konteksti valikul lähtutakse eakohasuse printsiibist. Tekstide valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme, rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni;

Mõistmisest lähtuvalt võimaldatakse ja arendatakse loovat tegutsemist;

Praktilise tegevuse käigus pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne erinevustele ja eristamisele, tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega;

Suunatakse märkama intonatsiooni põhimalle ja seostama neid vastavate näoilmete ja kehakeelega;

Väit-, küsi- ja käsklause intoneerimine ja kasutamine vastavalt situatsioonile;

Hääletugevuse muutmine (2 -3 tugevusastet)

Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumise hindamist;

Koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet ja kehatunnetust; (käte ja keha liigutused, liikumine ruumis), kujundatakse elementaarne oskus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi;

Ühistegevuse kaudu kujundatakse sotsiaalset suhtlemist ,kaaslastega arvestamise oskust ja koostööoskusi läbi grupitöö;

Arendatakse lapse eneseväljendusoskust ja –julgest nii kõnes kui ka liikumises, julgustatakse ennast avama, oma mõtteid ja emotsioone väljendama; võimaldatakse lastele esinemiskogemusi, et seeläbi rikastada nende tundeelu;

Arendatakse tähelepanu, vaatlemis- ja aktiivse kuulamise oskust, et panna last märkama enese ümber olevat;

Arendatakse mõttemaailma uute teadmiste kaudu, omandatakse algteadmisi näitekunstist;

Kujundatakse õpilaste oskust märgata ja eristada oma lähiümbrust (selle esemeid, nähtusi, sündmusi, tegevusi jms);

Tutvustatakse ja õpetatakse väärtustama rahvuskombeid ja –traditsioone (rõhuasetus pere traditsioonidel, kooli traditsioonidel);

Teadvustatakse tervise hoidmise viise (hügieen, toitumine, käitumine haiguse korral);

Harjutatakse etiketikäitumist ning õpetatakse hoolivat ja teisi arvestavat käitumist;

Läbivalt tutvustatakse elukutseid ja nende esindajate põhitegevusi. Pööratakse tähelepanu pereliikmete tegevusaladele;

Tutvustatakse erinevaid vaba aja veetmise viise ja innustatakse lapsi tegelema hobidega ning osa võtma huviringidest;

Tegevus- ja suhtlussituatsioonides tegeldakse isiksuseomaduste ja ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisnormide kujundamisega;

Pere ja koduga seotud teemade juures selgitatakse õpilastele laste ning vanemate vastastikuseid õigusi-kohustusi.

Õpetatakse mõistma ja hindama käitumisaktide eesmärke, tingimusi, põhjuseid ja tagajärgi;

Õpetatakse planeerima (sh parandama) edasist tegevust/käitumist;

Õpetatakse märkama erinevaid mõjutusvahendeid ja arendama enesekehtestamisoskust ja käitumist keerulistes olukordades.

Õppesisu ja –tegevus

- Draama kui kunstiliigi tutvustamine
- Teadmiste ja oskuste omandamine
- Mängutegevusele ergutamine
- Eneseväljendusoskuse rikastamine huvipakkuvate mängude kaudu
- Jõukohased mängulised tegevused, mis arvestab võimete, oskuste ja isikuomadustega
- Õpilaste suunamine julgelt ja loovalt oma võimeid rakendada
- Ühtekuuluvustundele ning koostööle rajatud mängutegevused
- Sotsiaalsete ja keeleliste oskuste tugevdamine
- Pingevalt suhtlemine ja tegutsemine
- Meeleolu ja tunnete väljendamine miimika, žestide, hääle ning liikumise abil
- Meeldivate emotsioonide ja rõõmu pakkumine
- Draamaõppe lõimitus teiste õppeainetega
- Esinemiskogemuse ja esinemisoskuse võimaldamine ja arendamine kaaslaste ees ja koos nendega
- Eduelamuse kujundamine
- Protsessi meeles pidamine , loogilise järgnevuse tajumine
- Uute asjade õppimine ja mõisteline õppimine
- Tähelepanu ja keskendumine
- Seoste loomise, loogilise järgnevuse tajumine ja omandamine
- Tõlgendamise ja tegevuse alustamise oskuse arendamine
- Erinevate olukordadega kohanemine
- Kujutlusvõime ja visuaalse ettekujutamise õppimine , arendamine
- Nägemise, kuulmise, liikumise kasutamine ja arendamine
- Rollimängud, teatrimängud, nukuteater, maskimängud. muusika ja tants, erinevad lood elust, kirjandusest, uskumustest, pärimustest, kunsti, improvisatsioonilist tehnikat

Tundide ülesehituse aluseks on aastaringi teemad ja traditsioonilised üritused kooli üldtööplaanis. Lugemistundide tekstid, eakohased kirjanduspalad, muinasjutud, mille abil suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist. Lugemise või jutustamise kuulamine, kaaslaste vastuste ja

lugemise jälgimine õpetaja suunamisel. Muinasjuttude või lugude jutustamine ning lugude arendamine. Matkimismängud, mille sisuks on inimeste töö ja elu, samuti loomade, lindude jms. tegevuse matkimine. Mängud, mille sisu võib põhineda mõnel konkreetset allikal: muinasjutul, filmil, laulul vms. Rolli- ja liikumismängud. Loovliikumine, mis võimaldab tunnetada iseennast ja oma keha, jäljendada õpetajat ning kaaslast, arendada koordinatsiooni, loomingulisust ja loovust. Enesetunnetust ja kuulmismeelt arendavad mängud. Draama õppeaines käsitletakse läbi praktika monoloogi, dialoogi, stseeni, kirjandusteose dramatiseeringut; näidendi esitamist; näidendi analüüsi ja tõlgendamist. Samuti käsitletakse lavakujundust, kostüüme, grimme, muusikalist kujundust.

Draamatunni tegevuslik ülesehitus: kehasoojendus, tähelepanumängud, virgutavad aistinguharjutused, kujutluspilti ergutavad ülesanded, hääle- ja kõneharjutused, kontaktharjutused, rollimäng, mänguline improvisatsioon laulumäng, rahvalik mäng, erinevad tegevused, mis aitavad omandada ja saavutada lihtsustatud riiklikku õppekava lihtsustatud õppe õppe- ja kasvatusesmärgid.

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- Omab sõnalise eneseväljenduse kogemusi kaaslaste ees ja julgeb ennast väljendada sõnaliselt ja liigutuste kaudu;
- Osaleb ühistegevuse ajal dialoogis kasutab eri tüüpi dialoogireplike koostegevuses, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest;
- Arenenud on enesetunnetus: suudab pärast õpetaja juhtimisel toimunud analüüsi eristada ennast ja rolli;
- Täidab etenduses erinevaid jõukohaseid rolle;
- Julgeb avaldada oma arvamust, ühise arutelu käigus annab hinnangu tegevusaktile (eneseväljendusvõimaluse läbi on suurenenud eneseusk);
- Oskab arvestada rühmakaaslastega, ootab oma järke, kuulab kaaslaste kõnet ;
- Oskab loovalt kasutada meeskonnatööoskusi ka muudes situatsioonides;
- Mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset;
- Annab hinnangu tekstis kirjeldatud ja näitemängulistele tegevusakti(de)le ning põhjendab seda;
- Annab tekstilähedaselt edasi tekstilõikude sisu, osaleb sõnastuse täpsustamisel.
- Märkab ja mõistab erisusi oma ja kaaslaste tegevustes, arvamustes, erinevates situatsioonides
- Kirjeldab oma käitumist toimunud konfliktsituatsioonis;
- Kirjeldab plaanile toetudes ning analüüsib ühisvestluses oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumisakte (soovid, tingimused, põhjus, tagajärg);
- Kirjeldab oma välimuse, hügieeni ja tervise eest hoolitsemise võimalusi ning teab hoolitsematuse tagajärgi;
- Teab uimastite (alkoholi ja tubaka) kahjulikku mõju õppimisvõimele ja käitumisele;
- Kirjeldab ühisvestluses oma pere traditsioone;
- Teadvustab õpetaja abiga reklaamide eesmärgid;
- Mõistab oma kohustusi ja vastutust seoses õppetööga;
- Teadvustab oma nõudmiste/soovide sõltuvust vajadustest ja pere sissetulekust;
- Kirjeldab vee ja elektri säästliku tarbimise võimalusi kodus ning koolis;
- Nimetab olmejäätmete käitlemise viise kodus majapidamises;

- Kirjeldab ja teadvustab pürotehnika väärkasutuse ning pommiähvarduse tegemisega kaasnevaid tagajärgi.
- Võrdleb ja kirjeldab näitemängu elemente ja objekte kirjeldab ühistegevust;
- Nimetab kodukoha inimeste tegevusalasid, teenindusasutusi ja suuremaid ettevõtteid;
- Oskab näidelda ja analüüsida erinevate elualadega tegelevate töötajate tegevusi;
- Tunneb ära Eesti Vabariigi sümboolika;
- Oskab nimetada kodukoha veekogusid, pinnavorme, asulaid;
- Juhatab kodukohas vajaduse korral võõrale teed;
- Nimetab kodukoha metsa, sood, põldu, veekogu, maavarasid;
- Eristab küla, alevit, linna, nimetab mõnd Eesti linna.
- Hindab ning vastandab õpitu olukorras oma ja kaaslaste igapäevaseid käitumisakte;
- Kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- Kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses;
- Kirjeldab ja matkib õpitud loomade ja lindude välimust ja nende häälsusi ;
- Teab rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaule ja traditsioone;
- Saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes ja muudab vastavalt oma hääle tugevust;
- Mängib erinevaid seltskonnamänge, liikumismänge;

Kasutatavad õppematerjalid

- Arenda oma lapse andeid. K.Adams, Koolibri 2007
- Õpime mängides. Draamakasvatus lasteaias ja algklassides. Sirje Raadik Avita 2001
- Mängime õppides. Draamakasvatus lasteaias ja algklassides. Sirje Raadik Avita 2003
- Erivajadustega laste kaasamine. Ellen R. Daniels; Kay Stafford, Tartu 1999
- Loomismäng. E.Rüütel, T.Elenurm, A.Pehk, M.Tomberg, P.Visnapuu, Tallinn 2001
- Rütmika-Loovliikumine. Z.Mellov Tallinn 1999
- Teatrimäng lastega. Z. Mellov Tallinn Koolibri 2007
- Õpime röömuga. E.Naudi, R. Rist, E.Alus 2010
- Aktiivõppe meetodid. T.Salumaa, M.Talvik, A.Saarniit..Tallinn 2004
- Arendavad mängud. Barbara Sher, Ersen 2007
- Tegevus,kui teraapia. M.Leino, Tallinn 2001
- Praktilisi harjutusi lapse keele, loovuse ja fantaasia arenguks. Anneli Liis, 2010.
- Loomingulised mängud ja ettevõtmised. Trish Kuffner, Ersen 2010
- Õppetöö ja elumuutustega toimetuleku käsiraamat. Joanne Steer; Kate Horstman. Kirjastus Kunst 2011
- Arenguhälbega laste õpetamine. O. Ivar Lovaas. Eesti Autismi ühing 1998
- Õpime õppima. Garry Burnett. Studium 2005
- Mõtlemismängud. Robert Fisher, 2006

Keskkonnaõpetus

Õppeaine kirjeldus

Keskkonnaõpetuse keskmeks on väärtuskasvatus, mille käigus saavad õpilased teadmised keskkonna olemusest. Õpilasest kasvatatakse keskkonnahoidlikku tarbijat. Kujundatakse pädevusi elada pidevalt muutuv keskkonnas nii, et ka järgmistel põlvkondadel säilib võimalus kasutada ressursse. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab rahvakultuuri osa igapäevaelus ja väärtustab oma perekonda, kodupaika ning traditsioone.

Õppesisu koosneb peamiselt kolmest valdkonnast : looduskeskkond, kultuurilis-sotsiaalne keskkond ja tehiskeskkond.

Keskkonnaõpetuse teemade käsitlemisel kasutatakse valdavalt aktiivõppemeetodeid ja praktilist tegevust. Rõhku pannakse õppekäikudele muuseumitesse, ettevõtetesse; oluline roll keskkonnaõpetuses on koostööl loodushariduskeskustega, teiste haridus- ja kultuuriasutustega ning koolisest ja vabariiklike projektidega. Palju rakendatakse õuesõpet.

Õpetuse eesmärgid

Keskkonnaõpetusega taotletakse, et õpilane

- omandab teadmisi loodusest kui terviklikust süsteemist ja inimtegevuse (tehiskeskkonna), kultuuri ning sotsiaalse keskkonna vastastikustest seostest, nende sõltuvusest looduslikest eeldustest ja kohalikest tingimustest;
- teadvustab inimese sõltuvust loodusvaradest ja –ressurssidest;
- mõistab ja hindab keskkonda säästvat eluviisi;
- tunneb rahvakalendri tähtpäevi ja nendega seonduvaid traditsioone;
- mõistab inimestevaheliste suhete osatähtsust sotsiaalse keskkonna kujundamisel;
- tunneb ja väärtustab oma kodukoha loodust ja ehitisi;
- väärtustab oma perekonda ja peresiseseid traditsioone;
- väärtustab koolitraditsioone ja osaleb aktiivselt kõikidel kooli üritustel.
- On salliv teiste kultuuride, nende tavade ja kommete suhtes
- Järgib meie kultuuriruumis tunnustatud käitumisnorme

Lõiming

Keskkonnaõpetuses kasutatakse eelnevatel aastatel õpitud teadmisi (nt. loodusõpetus, inimeseõpetus, arvutiõpetus, matemaatika, kodundus).

Saadud teadmisi seostatakse igapäevaeluga. Aktiivõppemeetoditest on eelistatud praktilised tegevused, ühised arutelud ja õppekäigud (muuseumid, pargid, näitused, erinevad asutused, töökeskkonnad, tehased, teatri- ja kinokülastused).

Kindlasti võetakse osa kõikidest kooliüritustest (jõululaat, peod, aktused, etendused, traditsioonilised üritused).

Kevadel ja sügisel võiks keskkonnaõpetuse tunnid toimuda nt. koolihoovis, kus on võimalik teha mitmesuguseid aiatöid.

Lisaõppematerjalidena kasutatakse elektroonilisi teabeallikaid (arvuti, videofilmid, internetimaterjalid). Muusikaõpetuse ja keskkonnaõpetuse ühisosaks on kooli tähtpäevaüritustel osalemine ja nende ettevalmistamine.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendile. Domineerib kujundav hindamine.

Keskkonnaõpetuse ainekava 6. klassile

Maht

1 tund nädalas ehk 35 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Tundide ülesehituse aluseks on rahvakalendri tähtpäevad ning traditsioonilised üritused kooli üldtööplaanis. Peamisteks õppeviisideks on praktiline tegevus, harjutamine, õppekäik ning didaktiline mäng.

Antakse elementaarsed teadmised meid ümbritsevatest keskkondadest (looduskeskkond, sotsiaal-kultuuriline keskkond ja tehiskeskkond). Õpitakse tundma lähiümbruse loodus- ja tehiskeskkonda, selgitatakse inimtegevuse mõju loodusele ning looduskaitse ja säästliku tarbimise võimalusi. Lastele tutvustatakse esivanemate looduskäsitlust ja rahvakombeid, kus oluline roll oli aastaegade vaheldumisest tingitud muutustel looduses. Kujundades õpilaste suhtlemis- ja käitumisoskusi, õpetatakse märkama suhtluskeskkonna mõju inimese tervisele.

Õppesisu ja -tegevus

Keskkonna mõiste. Looduskeskkond. Sotsiaal-kultuuriline keskkond. Tehiskeskkond kui inimese loodud keskkond. Teoreetiliste teadmiste seostamine igapäevaelu ja lähiümbrusega. Klassi koristamine, kaunistamine tähtpäevadeks. Klassis olevate toalillede eest hoolitsemine. Prügi sorteerimine klassis. Kooli õuealal oma piirkonna hooldamine (lehtede riisumine, taimede eest hoolitsemine). Koostööoskuste kujundamine: tööde jaotamine, üksteise abistamine. Rahvakalendri tähtpäevad ja nendega seonduvad traditsioonid. Hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted. Kooli traditsioonilisteks üritusteks (jõululaat, kooli sünnipäev, sõbrapäev, emakeele nädal, hoolimise nädal) ettevalmistumine.

Õpitulemused

- Tunneb ja eristab lähiümbruse loodus- ja tehiskeskkonda
- Tunneb huvi looduskeskkonna vastu, oskab looduses liikuda ja säästvalt käituda
- Märkab ümbritsevate esemete välimust, esemete ja ruumide puhtust ning korrashoidu, oskab hoolitseda oma lähiümbruse eest (klassi korrastamine ja kaunistamine, toalillede eest hoolitsemine)
- Sorteeri klassis tekkiva prügi hulgast paberi
- Mõistab traditsioonide olemust ja vajalikkust
- Tunneb õpitud põhilisi rahvakalendri tähtpäevi ja nendega seonduvaid traditsioone (hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted)
- On kursis vähemtuntud rahvakalendri tähtpäevadega (tõnisepäev, madisepäev, maarjapäev, jüripäev, mihklipäev, andresepäev, toomapäev)
- Osaleb kooli rahvakalendri tähtpäevade üritustel ja teistel kooli traditsioonilistel üritustel (jõululaat, kooli sünnipäev, sõbrapäev, emakeele nädal, naljapäev, hoolimise nädal jm)

Keskkonnaõpetuse ainekava 7. klassile

Maht

1 tund nädalas ehk 35 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Tundide ülesehituse aluseks on rahvakalendri tähtpäevad ning traditsioonilised üritused kooli üldtööplaanis. Aktiivõppe meetoditest domineerivad praktilised tegevused (õppekäigud, rühmatööd, rollimängud). Lisanduvad keskkonnateemaliste sisuga palade lugemine ja analüüs. Harjutatakse oma arvamuse selgitamist ja kaitsmist ning kujundatakse meeskonnatöö oskusi. Jätkatakse keskkonnateadliku tarbija kujundamist, tutvustatakse säästliku tarbimise ja materjalide korduvkasutuse võimalusi. Tutvustatakse Tallinna keskkonnaprobleeme ja nende lahendamise võimalusi. Jätkatakse rahvakalendri tähtpäevadega seotud kommete tutvustamist ja nende seostamist kooli traditsiooniliste üritustega.

Õppesisu ja -tegevus

Inimtegevuse mõju loodusele. Looduse kaitsmise võimalused. Maastikukaitsealad linnakeskkonnas (Nõmme, Viimsi, Aegna).

Linn kui elukeskkond. Linn kui sotsiaal-kultuuriline keskkond. Keskkonna-probleemid linnaruumis Tallinna näitel.

Säästev tarbimine. Jätmete sorteerimine. Olmejätmete käsitlemise viisid kodus majapidamises.

Rahvakalendri tähtpäevad ja nendega seotud traditsioonid (hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted, näärid, kolmekuningapäev, taliharjapäev, küünlapäev, karjalaskepäev).

Kooli traditsioonilisteks üritusteks (jõululaat, kooli sünnipäev, sõbrapäev, emakeele nädal, hoolimise nädal) ettevalmistumine.

Õpitulemused

- Oskab näha inimtegevuse mõju loodusele, teab looduskaitse võimalusi
- Teab säästliku tarbimise, materjalide korduvkasutuse võimalusi (riiete korduvkasutus, pakendite kasutamine käsitöös, jäätmete sorteerimine, orgaaniliste jäätmete kompostimine jne)
- Nimetab olmejäätmete käsitlemise viise koduses majapidamises
- Tunneb kodulinna (Tallinna) keskkonnaprobleeme, püüab toimida keskkonda hoidvalt ja vältida enda ja teiste tervise kahjustamist
- Tunneb õpitud põhilisi rahvakalendri tähtpäevi ja teab nendega seotud traditsioone (hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted).
- On kursis vähemtuntud rahvakalendri tähtpäevadega (näärid, kolmekuningapäev, taliharjapäev, küünlapäev, karjalaskepäev)
- Võtab osa koolitraditsioonidega seotud ürituste ettevalmistamisest ja läbiviimisest (jõululaat, kooli sünnipäev, sõbrapäev, emakeelenädal, naljapäev, hoolimise nädal)

Keskkonnaõpetuse ainekava 8. klassile

Maht

1 tund nädalas ehk 35 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Jätkatakse rahvakalendri tähtpäevade tutvustamist, sealjuures pööratakse rohkem tähelepanu suviste ja vähemtuntud tähtpäevadele.

Õppemeetoditena lisanduvad probleemsituatsioonide analüüsid ja erinevate lahendusvariantide otsingud. Õpetatakse leidma seoseid ja tegema järeldusi. Kujundatakse avaliku esinemise ja meeskonnatöö oskusi. Õpilaste oskused võimaldavad 8.klassis keskkonnateemade käsitlemisel rohkem kasutada IKT-vahendeid (info otsimine internetist, esitluste koostamine). Õpilastele tutvustatakse loodusvarade ja energia säästva kasutamise vajadust ja võimalusi. Suuremat tähelepanu pööratakse Eesti prioriteetsetele keskkonnaprobleemidele (õhu saastumine, põlevkivi kaevandamine, põhjaveereostus, soode kuivendamine, jäätmereostus, kaitsealade ohustatus jne.) ja nende põhjustele.

Õpilastele antakse võimalus õpetaja juhendamisel korraldada üritusi ja vastutada tulemuse eest. Pööratakse tähelepanu seltskonnamängude ja –tantsude õppimisele.

Õppesisu ja -tegevus

Eesti loodusvarad. Vee ja energia tarbimine. Vee ja energia säästliku tarbimise võimalused koolis ja koduses majapidamises. Eesti keskkonnaprobleemid (õhu saastumine, põlevkivi kaevandamine, põhjaveereostus, soode kuivendamine). Looduskaitse Eestis. Eesti kaitsealad (rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad). Referaadi, uurimistöo või esitluse koostamine ning ettekandmine.

Rahvakalendri tähtpäevad ja nendega seonduvad traditsioonid.

9.klassi lõpukella ja põhikooli lõpuaktuse korraldamine.

Õpitulemused

- Teab loodusvarade ja energia säästva kasutamise vajadust ja võimalusi
- Kirjeldab vee ja elektri säästliku tarbimise võimalusi kodus ja koolis, parandab meeldetuletamisel oma käitumis- ja tarbimisharjumusi keskkonnahoidlikel eesmärkidel (kustutab tule, keerab kraani kinni jne)
- Tunneb Eesti keskkonnaprobleeme, teab keskkonnast tingitud tervisehäireid ja nende ennetamise võimalusi
- Oskab hinnata enda ja teiste keskkonda mõjutavat tegevust ja käitumist, oskab põhjendada mõningaid keskkonda puudutavaid seisukohti
- Väärtustab korrastatud ja puhas ümbrust ning säästvat tarbimisviisi
- Teab põhiliste rahvakalendri tähtpäevade aega ja traditsioone (hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted)
- Lisaks põhilistele rahvakalendri tähtpäevadele on kursis vähemtuntud tähtpäevadega (näärid, kolmekuningapäev, jaanipäev, seitsmevennapäev, pärtlipäev)
- Osaleb kooli traditsiooniliste ürituste ettevalmistamisel ja korraldamisel (jõululaat, kooli sünnipäev, sõbrapäev, emakeele nädal, naljapäev, hoolimise nädal, 9.klassi viimane koolikell, põhikooli lõpuaktus)
- Oskab tuntumaid seltskonnamänge ja -tantse

Keskkonnaõpetuse ainekava 9. klassile

Maht

1 tund nädalas ehk 35 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Õppetegevuses rakendatakse ja süvendatakse eelnevatel aastatel omandatud keskkonna-alaseid teadmisi ning oskusi. Aktiivõppemeetoditest on eelistatud praktilised tegevused, ühised arutelud ja õppekäigud. Lisaõppematerjalidena kasutatakse elektroonilisi teabeallikaid. Õpetaja abil

analüüsitakse mõningaid globaalseid keskkonnaprobleeme (rahvastiku juurdekasv, toiduprobleemid, veekriis, kliimamuutused, osooniaugud, loodusliku mitmekesisuse vähenemine, metsade hävimine, kõrbestumine jms). Tutvustatakse loodus- ja keskkonnakaitse aluseid. Suuremat tähelepanu pööratakse inimestevaheliste suhete osatähtsusele sotsiaalse keskkonna kujundamisel.

Kujundatakse esinemis- ja väljendusoskust.

Õppesisu ja -tegevus

Globaalsed keskkonnaprobleemid (rahvastiku juurdekasv, toidupuudus, veekriis, kliimamuutused, osooniaugud, loodusliku mitmekesisuse vähenemine, kõrbestumine) Loodus- ja keskkonnakaitse. Esitluse või uurimustöö koostamine rühmatöona. Ülesannete jaotamine, teiste ettekannete kuulamine ja hindamine.

Rahvakalendri tähtpäevad ja nendega seonduvad traditsioonid.

Rahvuslike ringmängude õppimine ja õpetamine noorematele koolikaaslastele hoolivuse nädala raames.

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- Väärtustab looduslikku mitmekesisust ja oskab hinnata keskkonna esteetilist väärtust
- Mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid
- Mõistab inimestevaheliste suhete osatähtsust sotsiaalse keskkonna kujundamisel
- Omab teadmisi olulisematest kohalikest ja mõningatest globaalsetest keskkonnaprobleemidest
- Teab, kuidas tegutseda keskkonda (sh sotsiaalset keskkonda) säästvalt, oskab vältida ja vähendada keskkonda kahjustavat tegevust
- Tunneb rahvakalendri tähtpäevi ja väärtustab nendega seonduvaid traditsioone
- Oskab leida rahvakalendri tähtpäevade kohta infot ja teistele ette kanda
- Võtab osa koolitraditsioonidega seotud ürituste ettevalmistamisest ja läbiviimisest (jõululaat, kooli sünnipäev, sõbrapäev, emakeele nädal, naljapäev, hoolimise nädal)
- Oskab õpitud seltskonnamänge ja –tantse noorematele edasi anda.

Kasutatavad õppematerjalid

- AMPSER. Koolinoorte tervisliku toitumise arvuti <http://www.ampser.ee/> AMPSER aitab päevamenüüd analüüsida ja erinevaid toiduaineid võrrelda, et teha õigeid toiduainete valikuid. Sisaldab ka väikese mälumängu, et toitumislaseid teadmisega teistega võrrelda ja lisab mängija tulemuse üle-eestilisse edetabelisse.
- Energiasäästu mäng. MTÜ Ökokratt ja Eesti Energia. <http://www.okokratt.ee/?link=7>
- Keskkonnamängude kogumik II. 2002. Koostajad: Tuusti, A., Lotman, K., Loide, M. Eesti Loodushariduse Selts, Tartu.

- Keskkonnamängude kogumik. 2001. Koostajad: Tuusti, A., Lotman, K. Eesti Metsakaitsealade Võrgustik.
- Kustuti. Tuleohutusmäng ja õppeveeb OÜ Kvadrum/Ziil koostöös Tiig www.kustuti.ee.
- Loodusvaatluste projekti töölehed:
http://www.elfond.ee/alaleht.php?id_kategooria=582&keel=eesti
- Juhendid ja küsimustikud: Jõevaatluste küsimustik; Järvevaatluste küsimustik; Rannikuvaatluste küsimustik; Metsavaatluste küsimustik; Pargivaatlused; Minu puu
- Meie ökorühma töövihik. 2002. Koostajad: Janikson, S., Kerde, M, Kivinukk, A. jt. SA REC Estonia, Tallinn.
- Metsamapp. 2003. Õppematerjal. RMK Sagadi Looduskool. VR Kirjastus.
- Mina ja keskkond. Keskkonnaõpetuse töövihik 3.-6. klassile. 2003. Projektijuht: Talviste, V. AS Kesk-Eesti Arenduskeskus, Kuma.
- Puude mapp. 2005. Õppematerjal. Sagadi looduskool. Hollandi-Eesti keskkonnaharidusprojekt "Aiatuulik", Tallinn.
- Siia-sinna läbi linna. Liiklusmäng OÜ Primarius/Ziil, koostöös Harju Päästeametiga, Tiigrihüppe SA. <http://www.play.ee/>.
- Tiigriretk Eestimaal. 2004. Pedaste, M., Hallik, K., Sarapuu, T. Veebipõhine õpismulatsioon virtuaalseks matkamiseks läbi Eesti ökosüsteemide. TÜ Loodusteaduste didaktika lektoraat. <http://bio.edu.ee/matk/>.
- Aiatuuliku askeldused. Keskkonnategevusi lasteaias. 2005. Hollandi-Eesti keskkonnaharidusprojekt „AIATUULIK“, MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED <http://www.hared.ee/index.php?page=portf>
- Arengukavaraamat lasteaedadele. Juhiseid keskkonnateema arvestamiseks lasteaia arendamisel 2005. Hollandi-Eesti keskkonnaharidusprojekt „AIATUULIK“, MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED <http://www.hared.ee/index.php?page=portf>
- Keskkonnaalane kirjandus lasteaedades
http://www.hared.ee/files/keskkonnaalane_kirjandus_lasteaedades.doc
- Keskkonnamängude kogumik. 2001. Koostajad: Tuusti, A., Lotman, K. Eesti Metsakaitsealade Võrgustik.
- Keskkonnamängude kogumik II. 2002. Koostajad: Tuusti, A., Lotman, K., Loide, M. Eesti Loodushariduse Selts, Tartu.
- Päkapikurada. Juhiseid keskkonnamängudeks ja –tegevusteks lasteaias 2005. Hollandi-Eesti keskkonnaharidusprojekt „AIATUULIK“, MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED. <http://www.hared.ee/index.php?page=portf>
- Abimaterjal tarbijahariduse edendamiseks Balti riikide üldhariduskoolis: elulised oskused jätkusuutlikuks tarbimiseks. 2004. Toim.: Thoresen, V., Valdmaa, S. Jaan Tõnissoni Instituut, Tallinn.
- Aktiivõppe käsiraamat. 1996. Koostaja Aher, S. Riigi Kooliamet, Tallinn
- Elamisväärne elukeskkond. 1997. Koost.: Sirje Aher. Eesti Vabariigi Haridusministeerium, Tallinn.
- Energiasäästu käsiraamat koolidele. 2001. Euroopa Liidu SAVE II projekt. Tallinn.
- Jäätmekäitlusjuhend koolidele. 2001. Tallinna säästva arengu ja planeerimise amet.
- Tark keskkonnasõber. A.Kruglov, S.Piht. ILO 2009
- Keskkonna valem. A. Shimo-Barry. Eesti Päevaleht 2008
- Ökoloogia ja loodushoid. S.Seidenberg. Koolibri 1998
- Veeraamat. Laps ja keskkond. M-E Täht. Koolibri 2003
- Maaraamat. Laps ja keskkond. M-E Täht. Koolibri 2004
- Õhuraamat. Laps ja keskkond. M-E Täht. Koolibri 2004
- Tallinna Keskkonnaameti aastaraamat 2010, 2011
- Energiasäästu mäng MTÜ Ökokratt ja Eesti Energia <http://www.okokratt.ee/?link=7>

- GLOBE Eesti koduleht, ülemaailmse õpilaste keskkonnaprogrammi õppematerjalid
<http://ael.physic.ut.ee/globe/>
- GLOBE programmi veebipõhiseid tööjuhendeid interaktiivseks õppimiseks
<http://www.fk.ut.ee/elsee/>
- Eesti meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi koduleht (EMHI) <http://www.emhi.ee>
- Eesti Looduse Infosüsteem EELIS <http://eelis.ic.envir.ee/w4/>
- Eestimaa Looduse Fondi koduleht: <http://www.elfond.ee/>
- Loodusvaatluste projekti töölehed:
http://www.elfond.ee/alaleht.php?id_kategooria=582&keel=eesti
- Eesti Koolimetsade Ühendus koduleht: <http://www.koolimets.ee/>
- Eesti selgroogsed <http://bio.edu.ee/loomad/>
- Eesti taimed <http://bio.edu.ee/loomad/>
- Energiasäästu portaal <http://www.kokkuhoid.energia.ee/>
- Euroopa Päevik - Teejuht nutikale tarbijale www.generation-europe.org
- Keskkonnaministeeriumi koduleht <http://www.envir.ee>
- Säästev areng <http://www.envir.ee/2853>
- Eesti <http://www.envir.ee/2847>
- Euroopa <http://www.envir.ee/2848>
- Keskkonnastrateegia <http://www.envir.ee/2959>
- Keskkonnaharidus <http://www.envir.ee/89176>
- Trükised <http://www.envir.ee/87431>
- Keskkonnaveeb <http://www.keskkonnaveeb.ee/ava/ava.php>
- Koolielu portaali lingid Ökoloogia ja Keskkonnakaitse
<http://www.koolielu.ee/pages.php/0310> ning Kasulikud lingid
<http://www.koolielu.ee/pages.php/03101201>
- Loodusharidus <http://www.loodus.ee/>
- Looduse Leheküljed <http://www.loodus.ee/>
- Lüljalgsed <http://www.zbi.ee/satikad/>
- Loomakaitse seltsi koduleht: www.loomakaitse.ee
- MIKSIKE. Õppematerjalide portaal <http://www.miksike.ee/>
- MTÜ HARED Koolitus- ja nõustamiskeskuse koduleht: projektide "Tuulik" ja "Aiatuulik" materjalid <http://www.hared.ee/index.php?page=portf>
- MTÜ Peipsi Koostöö Keskus trükised http://www.ctc.ee/index.php?menu_id=199&lang_id=1
- NATURA 2000 <http://www.envir.ee/natura2000/>
- REC Estonia koduleht Kesk- ja Ida-Euroopa regionaalse Keskkonnakeskus
<http://www.recestonia.ee/>
- Riigimetsamajandamise Keskuse (RMK) koduleht <http://www.rm.k.ee/pages.php3/010316>
- RMK Looduskeskused <http://www.rm.k.ee/pages.php3/01031612>
- Sagadi metsakeskuse Sagadi looduskool <http://www.rm.k.ee/pages.php3/012902,1568>
<http://www.rm.k.ee/pages.php3/010302>
- Tiigrihüpe õppematerjalid koolidele http://www.tiigrihype.ee/projekt/valmis_opi.php
- Säästva Eesti Instituudi (SEIT) koduleht <http://www.seit.ee/>
- SEIT väljaanded <http://www.seit.ee/?cid=5>
- Tarbijakaitseameti koduleht: www.tka.riik.ee
- Tartu Keskkonnahariduse Keskus <http://www.teec.ee/>
- TÜ MRI Loodusteaduste didaktika lektoraaadis valminud veebipõhised õpikeskkonnad
<http://bio.edu.ee/>
- TÜ geoloogiamuuseum <http://www.ut.ee/BGGM/enaitus.html>

Arvutiõpetus

Õppeaine kirjeldus

Aine õpetamise üldeesmärk on tagada põhikooli lõpetaja info- ja kommunikatsioonivahendite rakendamise pädevused igapäevase töö- ja õpikeskkonna kujundamiseks eelkõige koolis, mitte niivõrd tulevasi töölaseid nõudmisi arvestades. Arvutiõpetuses lähtutakse igapäevase arvuti- ja internetikasutaja vajadustest. Õpilased omandavad ettekujutuse infotehnoloogilise keskkonna kasutamise võimalustest, rollist ühiskonnas ja kaob nende hirm arvuti kui "millegi ülimalt keerulise ees". Õpitakse tundma võimalusi, mida pakub arvuti kui töövahend, kui suhtlusvahend ning infoallikas. Taotluseks on, et lihtsustatud õppe lõpetaja valdab peamisi töövõtteid arvutil igapäevases õppetöös eelkõige jõukohasel tasemel infot otsides, töödeldes ja analüüsid ning tekstidokumente ja esitlusi koostades.

Õpetuse eesmärgid

- peamiste töövõtete valdamine arvutil igapäevases õppetöös eelkõige infot otsides, töödeldes ning tekstidokumente ja esitlusi koostades
- erinevate ainete integratsioon
- arvuti ja interneti kasutamine suhtlusvahendina
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) kasutamine eluliste probleemide lahendamiseks
- IKT vahendite kasutamine oma õppimise ja töö tõhustamiseks eetilisel ja korrektset
- teadvustab IKT kasutamisel tekkida võivaid ohte oma tervisele
- õpilaste arvutioskuse taseme ühtlustamine

Lõiming

Arvutiõpetus ühendab mitmeid ainevaldkondi ja on kergesti lõimitav kõigi teiste õppeainetega, kuna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia moodustab loomuliku osa tänapäevasest õpikeskkonnast. See lõiming toimub mõlemal suunal: ühelt poolt kasutatakse informaatika õppeülesandeid koostades teiste õppeainete teemasid, et luua mõtestatud õppimine, ning teiselt poolt kujundatakse IKT pädevusi teistes õppeainetes referaate ja esitlusi tehes, andmeid kogudes ning analüüsid. Eraldi tuleks esile tõsta tugeva lõimingu võimalusi uuenenud ühiskonnaõpetuse ja informaatika ainekava vahel, käsitledes e-riigi, e-kaasamise ja virtuaalsete kogukondade teemasid. Arvutiõpetuse ainekavaga luuakse eeldused integreerida tehnoloogiat ja uuenduslikkust läbiva teemana teistesse õppeainetesse.

Arvutiõpetuse ainekava on võimalik lõimida vertikaalselt ainesiseselt kui ka teiste ainete, läbivate teemade ja õppekava üldpädevustega teemade, mõistete ja meetodite kaudu.

Vertikaalne lõiming

Arvutiõpetuses toimub vertikaalne lõiming õpiaja jooksul klasse ja kooliastmeid läbivalt, taotledes tervikliku pildi loomist õppeainest ja toimudes selle sees: üks teema kasvab teisest välja või täiendab eelmist, tuginedes vastavalt aine sisemisele loogikale. Ainesisesel lõimingul on oluline roll erinevate

faktide seostamisel, õppe sisus tuuakse esile seosed ja rakenduslikud väljundid õppeainete ning eluvaldkondade, osade ja terviku vahel.

Vertikaalne lõiming arvutiõpetuses tähendab ka aine sisu ülesehitamist kontsentrisuse põhimõttel, kus aasta-aastalt suurenevad aine sisu maht ja raskusaste (nt. teksti kujundamine – 5. klassis lihtsamad võtted, kuuendas kordamine ja keerulisemad võtted, 7-9 klassis samade töövõtete kasutamine erinevates programmides)

Horisontaalne lõiming

Hästi läbimõeldud ja eesmärgistatud arvutiõpetuse tunni üheks tunnuseks on mitmete arvutiõpetusega seotud õppetegevuste kasutamine püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Arvutiõpetuse osadeks on läbi mitmete kooliastmete info otsimine, hindamine, omalooming, erinevate programmidega ja operatsioonisüsteemidega tutvumine, arvutialane kirjaoskus jpm. Seega aine horisontaalne lõiming toimub, kui õpetaja võimaldab õpilasel omandada uusi teadmisi ja oskusi ning korrata ja kinnistada varem õpitut mitmekesiselt, kasutades õppeprotsessis arvutitundi moodustavate osade vastastikku toetust.

Näiteks võib tuua esitluse koostamise oma lemmikansambli kohta. Õpilasel on vaja tunda eelnevalt õpitud esitlusprogrammi võimalusi sisu loomiseks, esitluse koostamise head tava, õigekirja, kujundamisvõimalusi, tausta ja efekte, info otsimise oskusi internetist (elulugu, videod, laulusõnad jms), hinnata info usaldusväärsust, osata tööd salvestada ja avada, tööd presenteerida. Nii toimub õpilastel uute teadmiste ja oskuste omandamine loomulikul viisil, st läbi arvutialase tegevuse. Üks õppeprotsessi osa tuleneb teisest ning samal ajal on kõik arvutiõpetuse osad omavahel seotud, toetavad teineteist ja teenivad ühise eesmärgi saavutamist.

Lõiming teiste õppeainetega

Arvutiõpetus lõimub kõigi kooli õppeainetega. On palju ainete kaupa kattuvaid õppemeetodeid: referaat, blogi, slaidiesitlused, uurimustööd, e-raamatud, meilivahetus, piltjutustus, video jpm. lõimuvad kõikide ainetega sõltuvalt valitud teemast.

Ka ühiseid teemasid ja mõisteid leidub palju:

Eesti keel ja kirjandus: arvutiõpetus baseerub eesti keele oskusel ja eeldab funktsionaalse lugemise ja õigekirja oskust.

5 klass: sooritab ära kirja, kontrollib ära kirja õigsust

8 klass: loeb jõukohast teksti teabe hankimiseks ladusalt ja endamisi, analüüsib jõukohast teksti ja täidab ülesandeid (õpitud mõistmisstrateegiate ulatuses);

kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes;

koostab õpitud tarbekirja (näidise järgi)

9 klass: kasutab tekste ja teatmikke teabe hankimiseks

koostab õpitud tarbekirja liike;

järgib kirjutamisel tähekasutusreegleid ja peamisi ortograafiareegleid, leiab ja parandab õigekirjavigu

Inglise keel: Võõrkeelega lõimumisel on oluline arvestada õpilaste teadmiste ja oskuste taset erinevates klassides. 8-9 klassis kujundatakse kõnest ja tekstist arusaamist, ergutatakse kõnelemissoovi eluliselt vajalikes situatsioonides, õpetatakse orienteeruma igapäevases võõrkeelses teabes, iseseisvalt sõnaraamatuid, vestlussõnastikke ja teabevahendeid kasutama, lihtsamaid tarbekirja vorme täitma.

Meetodid: kiri, meilivahetus, blogid, jututoad, infootsing Internetist, fotode ülekandmine arvutisse, esitlused (vaatamisväärsused), videod, programmide menüüd, Skype jpm.

Matemaatika: teemade osas on otsesed kokkupuutepunktid 9 klassi matemaatikaga, kus õpetatakse diagrammidelt info lugemist ja arvutiõpetuses vastavate diagrammide tegemist (tulp-, sektordiagramm), valemite koostamine Excelis.

Arvutiõpetuse õppimisel on abiks matemaatika kaudu kujundatavad oskused ja õpitavad mõisted: nt. valemite koostamine, mõõtühikud, ühikute teisendamine, aja ja raha planeerimine, kalkulaatori kasutamine

Loodusained: kaasaegne loodusõpetus hõlmab endas vana loodusõpetust, geograafiat, füüsika ja keemia aluseid. Loodusõpetuse tundides kasutatakse IKT-d üsna suures mahus. Füüsika-, keemia ja loodusnähtuste seletamiseks võib tuua nii näiteks virtuaalsed näidiskatseid kui ka palju simulatsiooni- ja animatsiooniprogramme.

Praktilised tööd on üks parimaid võimalusi lõimida erinevaid aineid nii valdkonnasiseselt kui ka väliselt. Praktiliste tööde enam rakendatud vormid – katse, laboratoorne töö, referaat, õppekäik, välitöö, uurimustöö ja projekt võimaldavad erinevas ulatuses lõimida tervikult aineid kas siis ühise teema, meetodika, vormistamis- või hindamisviiside abil. Arvutiõpetuses õpitu abil oskab õpilane töötada loodusainetes praktiliste tööde käigus kogutud andmetega. Näiteks vastav teema arvutiõpetuse ainekavas: töö andmetega, andmest tabeli koostamine; diagrammi loomine andmetabeli põhjal, tegevused andmete säilitamiseks, edastamiseks. Selliseid oskusi läheb vaja praktiliste tööde vormistamisel ja esitamisel.

6 klass: õpilane loeb lihtsaid plaane ja kaarte; koostab plaane (abiga); tabelid

8 klass: omandatakse oskus otsida iseseisvalt loodusloolist teavet õppe- ja teabekirjandusest, Internetist leiab loodusloolist teavet atlasedest ja kaartidelt

9 klass: leiab loodusloolist teavet ja mõistab seda õpitu ulatuses (teatmeteosed, atlased, kaardid jm)

Sotsiaalainete valdkond (ajalugu, inimeseõpetus, keskkonnaõpetus): sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ja tänapäeval. Ajaloos leitakse infot erinevatest teabeallikatest ja proovitakse hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust. Eriti palju ühispunkte on aga inimeseõpetusega, mis õpetab toimetulekut tänapäeva ühiskonnas – teabe hankimine, erinevad suhtlusvõimalused, internetiohud, pangateenused, e-riik ja ühiskond, ID-kaart jpm

6 klass: hangib õpetaja juhendamisel teavet kaaslastelt (küsimuste esitamine) ja eriliigilistest tekstidest (Internet, meedia, teatmeteosed, sõiduplaanid);

7 klass: kasutab otstarbekalt nüüdisaegseid sideteenuseid (kirjavahetus, telefon, Internet);

teadvustab internetisuhtluses valitsevaid ohte ning mõistab, millist informatsiooni enda või teiste kohta on sobilik ja turvaline avaldada;

8 klass: oskab kasutada lihtsamaid pangateenuseid;

otsib erinevatest teabeallikatest võimete kohaseid jätkuõppevõimalusi

Muusikaõpetus: 6-7 klassis on esmaseks muusika tegemisest või kuulamisest positiivsete emotsioonide saamine. Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse IKT võimalusi. Veel vanemates klassides on arvatist abi nüüdismuusikaga kursis olemiseks, heliloojate ja dirigentide ning eri muusikastiilidega tutvumiseks (infootsing, muusikavideod, helifailid, esitlused (nt. minu lemmikbänd), referaadid jpm).

Kunstiõpetus: arvuti joonistusvahendina, internetis tööde eksponeerimine, virtuaalsete kunstinäituste külastamine, internet kui ideede allikas

Erinevate plakatite, reklaamide jms. kujundamine. Pilditöötlus, skaneerimine.

Kehaline kasvatus: Vanemates klassides tutvustatakse erinevaid spordialasid, Eesti olümpiavõitjaid, tuntumaid sportlasi. Siin oleks suureks abiks IKT võimalused (videod, pildid, tekstid, esitlused), et tutvustused ei jääks ainult jutu tasemele.

Tööõpetus: eelkõige kannab tööõpetus endas ülesannet rakendada teistes ainetes omandatud teoreetilisi teadmisi igapäevaelus. Arvatist on võimalik leida erinevateks tööõpetuse tunnis valmistatavateks esemeteks juhiseid, koostada kavandeid, uurida erinevaid võimalusi millegi teostamiseks nii materjalide kui teostusviisi osas (nt. lindude pesakastid, seeliku õmblemine jpm.). Tikkimise võimalused on tänapäeval ka meie koolis väga innovaatilised: tikandi kavandid saab teha arvutiprogrammiga ja tikkimine ise toimub kompuuter-tikkimismasinaga.

Kodundus: erinevad temaatilised leheküljed internetis ja õppematerjalid (toitumine, majandamine, retseptid, blogid)

Lõiming õppekava läbivate teemadega:

Arvutiõpetust on võimalik seostada kõikide õppekava läbivate teemadega temaatiliste tekstide kasutamise ja erinevate õppemeetoditega (koolidevahelised või rahvusvahelised projektid, jms) kuid suurem tähelepanu on läbivatel teemadel eri teemadel „Teabekeskond“ ja „Tehnoloogia ja innovatsioon“ aga ka „Tervis ja ohutus“ ning „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“.

„**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**“. Teemad, mille kaudu läbivat teemat käsitletakse: oma õpioskuste, suhtlemisoskuse, koostöö- ja otsustamisoskuse ning teabega ümberkäimise oskuse arendamine, oskust seada endale eesmärged ning oskust neid ellu viia; kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja tunda haridus- ja koolitusvõimalusi;

„Teabekeskond“. Teemad, mille kaudu läbivat teemat käsitletakse: sobiva suhtlusviisi ning sidekanali valimine olenevalt olukorrast ja vajadusest; oma teabevajaduse määramine ja sobiva teabe leidmine; tõhusate teabeotsingumeetodite kujundamine, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi; kriitilise teabeanalüüsi oskuse arendamine, õpetada õpilasi mõistma internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsma.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“. Teemad ja õppetegevused, mille kaudu läbivat teemat käsitletakse: läbivat teemat toetavad kõik praktilised tööd, kus tähtis on info otsimine ja kogutud andmete töötlemine. Info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust.

Kaasaegse õpetuse oluliseks eesmärgiks on saavutada õpilase oskus erinevatest allikatest infot otsida, seda kriitiliselt hinnata, töödelda, üldistada ja esitada. Millise tahes õppeteema juures tuleb kursis olla ka sellega, kust saada usaldusväärset infot vastaval teemal. Praegusel ajal ei ole vaja fakte pähe tuupida vaid tuleb teada, kust neid leida.

„Tervis ja ohutus“. Teemad, mille kaudu läbivat teemat käsitletakse: vähene kehaline aktiivsus, ergonoomika arvutiga töötamisel, arvutisõltuvus.

Lõiming õppekava üldpädevustega

sotsiaalne pädevus ja **enesemääratluspädevus** läbi järgmiste tegevuste: e-mailid, sotsiaalvõrgustikud, otsesuhtlusprogrammid jm.

Õpipädevus – toetab õpilase oskust organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet

väärtuspädevus – suutlikkus hinnata oma tegutsemist üldkehtivate moraalnormide seisukohast, saada aru, et internetis tegutsemine pole anonüümne ja hoiduda internetis leiduvatest ohtudest;

suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada omaloodud erinevat liiki tekstides, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;

matemaatikapädevus – seda saab arendada arvutiõpetuses näiteks tabelarvutusprogrammides tabelleid, diagramme ja valemeid koostades

ettevõtlikuspädevus – toetab näiteks suutlikust ideid luua ja neid ellu viia (3D modelleerimine ja 3D printimine), aines omandatud teadmisi ja oskusi saab kasutada erinevates elu- ja tegevusvaldkondades

Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste ja kogemuste vahel

leidub väga vähe õpilasi, kel pole võimalik kodus arvutit kasutada. Kodus omandatud eelteadmiste kogumit saavad õpilased kasutada arvutitunnis ja arvutitunnis omandatud kodus, õpilaskodus, sõpradega koos.

Lõiming projektidega

Koolis toimub mitmeid erinevaid suuremaid ja väiksemaid projekte. Osad projektidest on koolisisesed, osad koolidevahelised. Kui ei ole tegemist otseselt IT-alase projektiga, siis enamasti kajastatakse tulemusi ikka IT abil.

Kooli kontserte, etendusi emakeelenädalal, spordipäevi jm. jäädvustatakse videosse või kajastatakse fotodega ja hiljem on võimalik õpilastel neid vaadata.

Kooli ajalehte „Tondu“ on võimalik õpilastel saata omaloomingut elektroonselt.

Lõimingu planeerimine ja realiseerimine toimub õpetaja tööplaani alusel, mille toimimise tingimuseks on õpikeskkond, mis võimaldab aineülest käsitlust ja õpetajate koostööd.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Arvutiõpetuse ainekava 5. klassile

Maht

1 tund nädalas

Rõhuasetused

Häälestada õpilast suhtuma arvutiõpetusse positiivselt.

Õpetatakse arvutit sisse- ja välja lülitama, sisse ja välja logima. Tekstitöötlesuses pööratakse tähelepanu klaviatuuri ja hiire kasutamisele, teksti sisestamise reeglitele ja elementaarsele tekstikujundamisele. Tutvutakse ka mõne lihtsa joonistusprogrammiga.

Tutvustatakse õpilasele interneti põhiolemust, sealhulgas e-posti ja e-kooli kasutamist

Õpilaste juhendamisel kasutatakse eelkõige frontaalset juhendamist, individuaalset abi ja demonstreerimist suurel ekraanil. Lisaks lauaarvutitele kasutatakse ka tahvelarvuteid

Õppesisu ja –tegevus

Operatsioonisüsteem: tähtsamad ikoonid (otstarve, avamine), töölaud, Start-menüü, akende osad, tegevused akendega, liikumine oma kausta, salvestamine oma kausta, tahvelarvuti raenduste käivitamine ja sulgemine

Arvuti käsitlemine: laua- ja tahvelarvuti sisse ja välja lülitamine, sisse ja välja logimine, arvutikomplekti osade nimed ja otstarve, arvutihiire ja klaviatuuri kasutamine

Tekstitöötlus: teksti sisestamiseks vajalikud klaviatuurinupud, teksti sisestamise põhireeglid, töö tekstiga (lisamine, parandamine, kustutamine, elementaarne kujundamine, kopeerimine, lõikamine, pildi lisamine, pildi paigutus)

Pilditöötlus: pildi joonistamine mõne lihtsa joonistusprogrammiga

Internet: interneti mõiste, liikumine veebilehel edasi ja tagasi, lehe avamine URL-i abil, pildiotsing internetis, e-post (konto tegemine, kirjade lugemine ja saatmine, kirjale vastamine), e-kool

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

ARVUTI KÄSITSEMISE PÕHIOSKUSED. OPERATASIOONISÜSTEEM

- teab mõisteid ikoon, töölaud, rakendus
- teab arvutikomplekti põhiosi (arvuti, klaviatuur, hiir, monitor, printer) ja nende otstarvet
- teab levinumate teksti sisestamisel vajalike klaviatuuril olevate sümbolite ja klahvide tähendust;
- teab tööakna elemente (tiitelriba, menüüriba, nupuribad, kerimisribad) otstarvet
- lülitab arvutit (lauaarvuti, tahvelarvuti) sisse ja välja
- logib võrguarvutisse sisse ja välja
- kasutab hiirt: klõps, topeltklõps, paremklõps, lohistamine
- käivitab programme (töölaua ja Start-menüü kaudu) ning sulgeda korrektselt programmi.
- oskab minna oma kausta
- oskab aknaoperatsioone (tööakna nihutamine, peitmine, suuruse muutmine, sulgemine)
- töötada mitme aknaga, kasutada stardiriba

TEKSTITÖÖTLUS

- teab teksti sisestamise reegleid
- loob uue dokumendi ja salvestada selle oma kausta
- avab dokumenti
- sisestab, lisab ja kustutab teksti
- märgistab teksti
- paigutab teksti ja pilte ümber (lõikamine, kopeerimine, kleepimine)
- kujundab teksti (kaldkiri, rasvane kiri, allajoonimine, fondid ja nende suurus ning värv)
- lisab pilte dokumenti (lõikepildid, kaustast pildifailid) ja paigutab pilte teksti suhtes (ette, taha, tihedalt, nelinurkselt)
- lisab pildile raame

RASTERGRAAFIKA ELEMENDID. PAINT

- teab joonistamisprogrammi Paint otstarvet
- teab nuppude otstarvet tööriistakastis
- loob uue joonistuse ja salvestab joonistuse oma kausta
- avab salvestatud joonistuse oma kaustast
- joonistab jooni (sirged, kõverad), ristkülikuid, ringe, hulknurki (nende piirjoonte ja stiili valik, täitmine värviga)
- joonistab vabakäeliste vahenditega
- valib kasutatavat värvi
- lisab pildile teksti
- kustutab vajadusel osa pildist või terve pildi
- kopeerib ja lõikab osasid pildist

INTERNET

- teab mõisteid arvutivõrk ja internet
- avada veebilehte aadressit (URL-i) kasutades
- kasutada linke, pöörduda tagasi eelmise vaadeldud lehekülje juurde
- kasutada veebipõhist kirjavahetust (elektronkirja lugemine, kirjutamine, vastamine saabunud kirjale, kirja kustutamine)
- otsida internetist Google programmiga pilte, neid kopeerida ja salvestada
- oskab e-kooli siseneda, sealt infot leida

Kasutatavad õppematerjalid

- Tiit Tilk. "Arvutiõpik algajatele." Täiendatud kordustrukk. Kuressaare, 1999.
- Vaata Maailma sihtasutus "Vaata Maailma koolituse käsiraamat", Tallinn 2003
- Sergei Solovjov ; Aleksei Andašev "Windows algajatele", Tallinn 2001
- Õpetaja koostatud õppematerjalid
- www.koolielu.ee
- www.miksike.ee

Arvutiõpetuse ainekava 6. klassile

Maht

1 tund nädalas.

Rõhuasetused

Kontsentrisus – kinnistatakse eelmisel aastal saadud teadmisi ja süvendatakse neid.

Põhiline rõhk kuuendas klassis tekstitöötlusel. Lisanduvad tabelite, joonistuste ja skeemide tegemine. Erilist tähelepanu pööratakse ergonoomikale. Internetis õpetatakse orienteerumist konkreetsel veebilehel.

Jätkuvalt toimub tööharjumuste kujundamisel.

Suuremat rolli omab töötamine kirjaliku näidise järgi

Õppesisu ja –tegevus

Arvuti käsitlemise põhioskused: ergonoomika

Tekstitöötlus: teksti sisestamine, kujundamine, tekstiefektid, tulbad, täpp- ja numberloendid. Joonistamisvõimalused, tabelite ja skeemide tegemine tekstitöötlusprogrammis.

Internet: e-kaardid, konkreetselt veebilehelt info leidmine

Helitöötlus: vabad helifailide keskkonnad, helide sisestamine arvutisse, helitöötlus – lõikamine, üleminekud, taustamuusika jm

Robootika: tutvutakse robootikaga

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

ARVUTI KÄSITSEMISE PÕHIOSKUSED.

- teab õiget keha- ja käteasendit, puhkamise vajalikkust töötamisel arvutiga

TEKSTITÖÖTLUS

- oskab sisestada, lisada ja kustutada teksti, salvestada muutusi
- oskab kasutada tekstiefekte
- paigutab teksti tulpadesse
- teeb loendeid ja nummerdatud liste
- loob tabeli, kujundab selle välimust (lihtsamad võtted)
- kasutada vektorgraafika elemente (joonte, ristkülikute, ringide ja teiste objektide joonistamine, kujundamine, objekti pööramine ja suuruse muutmine, teksti ja piltide lisamine)

HELITÖÖTLUS

- oskab sisestada arvutisse heli mikrofoni kaudu
- oskab arvutis olevat heli töödelda (lõikamine, helitugevus, kustutamine, kokku miksimine, eksportimine mp3-ks),
- teab mõnda vabade helifailide jagamise keskkonda

ROBOOTIKA

- tutvumine robotika ja programmeerimisega

INTERNET

- leiab avatud veebilehe aadressi
- leiab avatud veebilehelt vajaliku info, orienteerub veebilehel
- saadab e-kaarte

Kasutatavad õppematerjalid

- käsiraamat „Turvaliselt internetis“
- Vaata Maailma sihtasutus “Vaata Maailma koolituse käsiraamat”, Tallinn 2003
- Õpetaja koostatud õppematerjalid
- www.koolielu.ee
- www.miksike.ee
- Vambola Leping, Merike Kaseorg „Harjutusülesannete kogu“, Tartu 1999

Arvutiõpetuse ainekava 7. klassile

Maht

1 tundi nädalas.

Rõhuasetused

Kontsentrilisus – kinnistatakse eelmisel aastal saadud teadmisi ja süvendatakse neid.

Põhitaotlus on elementaarse teoreetilise mõtteviisi ja tööharjumuste kujundamine.

Soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist.

Suurt tähelepanu pööratakse erinevatele tegevustele failidega.

Tutvutakse esitluste koostamise elementaaroskustega, õpetatakse piltide skaneerimist ja elementaarseid pilditötluse võtteid ning tehakse esmatutvus programmeerimisega

Õppesisu ja –tegevus

Windows töökeskkond: failioperatsioonid (uus kaust, kaustapuu, liikumine kaustade vahel, erinevad vaated kaustades, erinevad kettaseadmed, nime muutmine failil ja kaustal, kustutamine, otsetee, kopeerimine, lõikamine), kettaseadmed, kiirkorraldused klaviatuurilt, tähtsamad arvutikäsud inglise keeles

Graafika elemendid: skaneerimine, lihtsamad pilditöötluste võtted (suuruse muutmine, pööramine, lõikamine, teksti lisamine).

Esitlused: erinevate slaiditüüpide kasutamine, taustade tegemine esitlusele

Programmeerimine : arvutimängu loomine (nt. KoduGameLab)

3D modelleerimine: ruumiliste kehade kaudu mudelite loomine

Internet: Otsingumootorid Google ja NETI, failiga kirja saatmine, netikett e-posti saatmisel, arvutiviirused

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

MS WINDOWS TÖÖKESKKOND, FAILIOPERATSIOONID.

- tunneb kettaseadmete tähistusi
- kasutab ja korrastab töölauda
- muudab faili ja kausta nime
- loob uusi kaustu
- kasutab erinevaid vaateid kaustades
- kopeerib, lõikab, kustutab faile ja kaustu
- liigub soovitud kettaseadmele või kausta
- kasutab mälupulka, CD seadet, kõvaketast ja võrguketast failide avamiseks ja salvestamiseks
- teab tähtsamaid klaviatuuri kiirkorraldusi (Ctrl+S, A, X, C, V, P, N, O ...)
- ingliskeelsete programmide kasutamisel tõlgib eesti keelde õpitud arvutikäsud

ESITLUSED

- teab esitlusprogrammide otstarvet
- loob uue esitluse, salvestab esitlust, avab salvestatud esitlust
- valib sobiva slaidi paigutuse
- kujundab teksti (eri stiilide ja kirjasuuruste kasutamine, rasvane, kald- ja allajoonitud kiri, loetelud)
- lisab pilte, diagramme ja tabeleid
- lisab, kopeerib ja kustutab slaide
- kasutab vektorgraafika elemente esitluses (joonte, ristkülikute, ringide ja teiste objektide joonistamine, erinevate värvide kasutamine, objekti pööramine ja suuruse muutmine, objektide grupeerimine; tekstikasti lisamine)
- kujundab slaidile tausta

RASTERGRAAFIKA ELEMENDID. SKANEERIMINE

- teab, milleks kasutatakse skannerit
- skaneerida pilti (mustvalge, värvilise)
- oskab sisestada skaneeritud pilti oma töösse
- pilditöötlusprogrammiga pöörata pilti, lõigata pilti sobivasse suurusesse, muuta pildi suurust

PROGRAMMEERIMINE

- oskab abiga luua lihtsa arvutimängu

3D-MODELLEERIMINE

- oskab valmistada lihtsa 3D mudeli mõnes ruumiliste kehade disainiprogrammis (nt. Tinkercad)
- Tunneb lihtsaid töövõtteid – suuruse muutmine, pööramine, kõrgus, grupeerimine, augu tegemine, teksti lisamine

INTERNET

- teab levinumaid otsingumootoreid (Neti, Google)
- kasutab otsingumootorit ja kataloogi info leidmiseks
- kopeerib linki, leheküljel olevat teksti ja pilti tekstidokumenti
- leiab Internetist infot, hindab seda
- kasutab veebipõhist kirjavahetust (kirjaga kaasapandud faili salvestamine oma kausta, faili lisamine kirjale)
- arvuti viiruste levimisviisid ja kaitse nende vastu
- teab ja arvestab netiketiga e-kirja saatmisel

Kasutatavad õppematerjalid

- Käsiraamat „Turvaliselt internetis“
- Õpetaja koostatud õppematerjalid
- www.koolielu.ee
- www.miksike.ee
- Tiigrihüppe kursuse „Esitlused õppetöös ja nende jagamine Internetis“ materjalid
- www.neti.ee
- www.google.com
- www.tinkercad.com

Arvutiõpetuse ainekava 8. klassile

Maht

1 tund nädalas.

Rõhuasetused

Kontsentrilisus – kinnistatakse eelmisel aastal saadud teadmisi ja süvendatakse neid.

Soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist.

Mõjutada õpilaste väärtushinnanguid - õpilane hoidub eetiliselt valedest ahvatlustest ja ettepanekutest

Antakse elementaarsed teadmised arvuti riistvarast ja mäluühikutest. Suur tähelepanu on esitluste, referaatide jms iseseisval koostamisel, vormistamisel ja oma töö esitlemisel. Õpetaja abiga luuakse oma ajaveeb ja täiendatakse seda pidevalt oma töödega.

Peale valdavalt individuaalsete ülesannete tuleks õpilastele võimaldada rühmatööd. Referaadi ja esitluse koostamise teemad võetakse üldjuhul teistest õppeainetest, aidates seeläbi kaasa õppeainete lõimumisele.

Õppesisu ja –tegevus

Windows töökeskkond: printimine, printimise eelvaade

Tekstitöötlus: referaadi koostamine, sisukorra loomine, leheküljenumbrid, pealkirjad, veerised, leheküljenumbrid

Rastergraafika: pildistamine digifotoaparaadiga (automaatpildistamine), pilditöötlus veebipõhise pilditöötlusprogrammiga (Picknik vms.), piltide jagamise keskkonnad (nt. Flickr), autoriõigused

Esitlused: efektide kasutamine esitluse juures, iseseisvalt esitluse koostamine ja ettekandmine

3D-modelleerimine ja 3D printimine: tutvumine võimalusterohkema 3D disaini tarkvaraga nt. Autodesk 123D design, mudeli loomine ja printimine

Internet: blogi loomine ja täiendamine, sellega seonduvad internetiohud, veebipõhise küsimustiku loomine ja selle jagamine (nt. GoogleDocs)

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

WINDOWS TÖÖKESKKOND:

- prindib dokumenti või osa dokumendist, kasutab printimise eelvaadet, prindib jaotusmaterjalina (6 tk lehele)

TEKSTITÖÖTLUS

- koostab ja vormistab referaati (tiitelleht, sisukord, lehekülje numbrid, veerised, lehe suurus, paigutus, päis ja jalus jne)
- autoriõigused referaadi koostamisel

RASTERGRAAFIKA

- teeb pilte digifotoaparaadiga, laeb pildid arvutisse
- kasutab vähemalt ühte veebipõhist pilditöötluskeskkonda
- kasutab ühte piltide jagamise keskkonda
- autoriõigused piltidel

3D-MODELLEERIMINE ja 3D PRINTIMINE

- oskab teha valmis lihtsa mudeli
- proovib vähemalt ühe töö ka välja printida

ESITLUSED

- lisab slaididele liikumiseefekte ja üleminekuid, koostab animatsioone jms.
- koostab etteantud materjali põhjal esitluse, lisab ka omaleitud materjale (valida sobiv tekst slaidile, sobiv paigutus, kujundab esitluse jne), kannab esitluse ette

INTERNET

- loob blogi, oskab seda täiendada (artikli, pildi, lingi, kommentaari, video lisamine)
- teab, mida tohiks ja mida mitte enda kohta internetis avaldada
- loob interaktiivse küsitluse
- vistutab materjale oma blogisse

Kasutatavad õppematerjalid

- käsiraamat „Turvaliselt internetis“
- Õpetaja koostatud õppematerjalid
- www.koolielu.ee
- www.miksike.ee
- E-kursuse „Digipildid koolielus“ materjalid
- Tiigrihüppe kursuse „Esitlused õppetöös ja nende jagamine internetis“ materjalid
- docs.google.com
- www.blogger.com
- www.slideshare.net
- www.flickr.com

Arvutiõpetuse ainekava 9. klassile

Maht

1 tund nädalas.

Rõhuasetused

Kontsentrilisus – kinnistatakse eelmisel aastal saadud teadmisi ja süvendatakse neid.

Erinevate tarbekirjade koostamine arvuti abil.

Õpetatakse kasutama internetipanka ja ID-kaarti

Tutvumine Exceli programmiga (tabelid, valemid, diagrammid).

Programmeeritakse omaloominguline arvutimäng

Õppesisu ja –tegevus

Windows töökeskkond: tegevused kaustades (failide suurused, järjekord, failide arv jms), failide otsimine arvutist

Tekstitöötlus: CV koostamine, avalduse koostamine,

Tabelarvutus: tabelid, valemid (automaatsumma, liitmine, korrutamine, lahutamine, jagamine, sulgudega tehted), diagrammid (joon-, tulp-, sektordiagramm)

Internet: ID-kaardi kasutamine, internetipanga kasutamine

Programmeerimine: omaloodud arvutimäng

3D-modelleerimine ja 3D-printimine: enda välja mõeldud eseme loomine ja printimine

Õpitulemused

9. klassi lõpuks õpilane:

WINDOWS TÖÖKESKKOND

- kuvada kausta sisu erinevatel viisidel ja seda uurida (etteantud kaustas olevate failide arvu leidmine, failide suuruse leidmine, järjestab kaustas faile)
- otsida faile, kasutades ka asendussümbolit *

TEKSTITÖÖTLUS

- koostab CV, kirjutab avalduse

TABELARVUTUS

- Valmistab lihtsa tabeli ja kujundab seda
- Kasutada valemeid + - * / tehete sooritamiseks, sh. ka sulgudega tehted, automaatsumma
- Teha joon-, tulp- ja sektordiagrammi, lugeda diagrammilt andmeid

PROGRAMMEERIMINE

- loob ise arvutimängu

3D-MODELLEERIMINE JA 3D-PRINTIMINE

- loob iseseisvalt mudeli, prindib selle

INTERNET

- teab erinevaid e-teenuseid
- teab ID-kaardi funktsioone
- oskab anda digitaalalkirja, logib siss e-teenusesse ID-kaardiga
- teab internetipanga funktsioone
- oskab täita maksekorraldust

Kasutatavad õppematerjalid

- käsiraamat „Turvaliselt internetis“
- e-kursuse „Digipildid koolielus“ materjalid
- Ole kaasas! koolituse „Algõpe, ID-kaardi, Mobiil-ID ja e-teenuste koolitus“ materjalid
- www.id.ee
- www.riik.ee
- Internetipanga demo
http://www.seb.ee/files/ip_demo/cd-cgi/wsd.sh/WService=marekseeb/ipankbbc0.html
- Vambola Leping, Merike Kaseorg „Harjutusülesannete kogu“, Tartu 1999
- www.koolielu.ee

Lihtsustatud õppe lisaõppe ainekavad

Eesti keel lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Eesti keele õpetamisel korrigeeritakse õpilase üldist arengut: keele kaudu teadlikustab õpilane oma õpitoimingud; kõne osalusel arenevad psühhomotoorika, kognitiivsed protsessid, tunde- ja tahtevald ning teised isiksuse omadused. Keel on suhtlemisvahend, tunnetustegevuse vahend, oma ning teiste tegevuse kavandamise ja reguleerimise vahend, tal on oluline osa õpilase isiksuse kujunemisel.

Õpetuse eesmärgid

Õppeaine eesmärk on tekstist hangitud teave põhjal luua uusi kujutlusi, mõista põhjus- tagajärg seoseid.

Keeleõpetus on praktilise suunitlusega, esikohal on praktiline harjutamine ning omandatud teadmiste kinnistamine praktilistes tegevustes.

Lõiming

Lisaaasta õppetöös muutub üha olulisemaks aine ülesehitusel arvestada vertikaallõimingut. Vertikaallõiming on selline viis ainet organiseerida, kus aasta-aastalt muutub õpitava sisu ja maht keerulisemaks, samas aga käsitletakse igal aastal kogu ainet võimalikult laialt. Infoühiskonna tulekuga on emakeeleõpetuse eesmärk tunduvalt teisenenud, sest esmatähtsaks on muutunud toimiva emakeelepädevuse kujundamine. Seega on eesti keele aine praegu liikumas teadmistekesksete ainete seast praktiliste ainete hulka.

Lõiming teiste õppeainetega

Lõiming **psühholoogiaga**- käsitletakse erinevaid suhtlemisega seotud teemasid, info otsimist tekstist, aktiivset kuulamist, oma tegevuse planeerimist.

Lõiming **perekonnaõpetusega** – käsitletakse pere argipäevaga seotud teemasid, suhted ja rolle peres, sugulaste ja põlvkondade vahelisi sidemeid.

Lõiming **majandusõpetusega**- käsitletakse oskusi suhtlemisel suhtlemaks kaasaegses majanduskeskkonnas, deklareerides tulusid, mõistma laenulepinguga seotud tekste jms. Lõiming **teabemeediaga** - käsitletakse vajaliku info leidmist internetist, korrektse CV ja avalduste kirjutamist, elektrooniliste pangateenuste kasutamist, õigekirja- ja korrektuurharjutuste kirjutamist arvutis.

Lõiming läbivate teemadega

Lõiming **elukestva õppe ja karjääri planeerimisega**- oma huvide, võimete tundmaõppimine ja arendamine ning seostamine edasiõppimisvõimalustega ja elukutsevalikuga.

Lõiming teemaga **keskkond ja jätkusuutlik areng**- saama aru loodusest kui terviksüsteemist, kaitsta keskkonda ning väärtustada jätkusuutlikkust.

Lõimumine teemaga **kodanikualgatus ja ettevõtlikus**- tegutsemine ühise eesmärgi nimel ning võtta sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi, kogeda oma tegemiste vajalikkust ja kasulikkust.

Lõiming teemaga **kultuuriline identiteet** – positiivsete hoiakute kujundamine nii omaenda kui ka erinevate kultuuride ja inimeste suhtes. Elamuste saamine erinevatest kunsti- kultuurivaldkondadest.

Lõiming teemaga **teabekeskond**- erinevate teabekanalite kasutamine, info hankimine ja selle analüüsimine, võimalused ja ohud interneti kasutamisel.

Lõiming teemaga **tehnoloogia ja innovatsioon** – IKT vahendite rakendamine ainetundides, õuesõppel ja kodutöodes.

Lõiming teemaga **tervis ja ohutus** – väärtushinnangute kujundamine, riskikäitumise ennetamine, probleemsituatsioonide arutamine.

Lõiming teemaga **väärtused ja kõlblus**- sallivuse ja lugupidamise kujundamine enese ja teiste vastu, arutelud kõlbeliste normide ja väärtuste üle.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Lisaõppe eesti keele ainekava

Maht

3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

Rõhuasetused

Soodustada õpilastel omandatud oskusi võimetele vastavalt iseseisvalt rakendama, oma tegevust planeerima, toimingute eesmärged teadvustama, töövõtteid valima, tulemusi kontrollima ja hindama.

Meedia põhjal arutletakse ühiskonnas toimuvate protsesside üle, püütakse eristada fakte ja arvamusi.

Teabetekstide käsitlemisel harjutatakse erilaadse teabe hankimist ja märkmete tegemist, konspekterimist, sõnaraamatute kasutamist.

Tekstianalüüsi eesmärk on õppida iseseisvalt kasutama teksti mõistmisstrateegiaid.

Kinnistatakse tarbekirjade mõistmise, koostamise ja blankettide nõuetekohase täitmise oskust.

Tähtis on saavutada võimalikult õige kiri ja rakendada kirjutamist ühe operatsioonina teiste ülesannete täitmisel.

Õppesisu ja -tegevus

Ajalehtede ja ajakirjade lugemine paberkandjal ja internetist, info leidmine, info liigendatus ajalehes (töökuulutused, müügi- ostukuulutused, jms).

Teabetekstide mõistmine: kasutusjuhendid (arstimid, kodukeemia, kemikaalid, kodumasinate kasutusjuhendid, toiduainete koostis, toiduretseptid jms).

Töölepingute ja ametijuhendite lugemine, nende sisu täielik mõistmine.

Pangatoimingud: lepingute lugemine, elektroonilised pangatoimingud, laenud ja sooduspakkumised.

Õppekäik raamatukokku: erinevate osakondadega tutvumine, lugejakaardi vormistamine soovijaile, sellega kaasnevad õigused ja kohustused. Info leidmine ESTRi -st.

Sõiduplaanid. Plaani ja kaardi lugemine.

Tarbekiri: CV kirjutamine. Avalduse ja seletuskirja kirjutamine. Erinevate ankeetide täitmine. Kiri, õnnitluskaart, kutsed, kuulutused.

Õigekiri ja sellega kaasnev enesekontrollioskus (korrektuurtekstid). ÕS-i kasutamine, internetis portaali <http://portaal.eki.ee/> kasutamine, Võõrsõnade leksikoni kasutamine.

Elementaarsete õigekirjareeglite kordamine ja kinnistamine.

Õpitulemused

- Õpilane suhtleb adekvaatselt tavaolukorras.
- Loeb ja saab aru jõukohasest tekstist.
- Oskab leida vajalikku informatsiooni erinevatest allikatest.
- Kasutab õpitud tarbekirja liike.
- Taastab tuttavat teksti, kirjeldab tegevusi ja sündmusi.
- Iseloomustab tegelasi ja tegelasrühmi ning põhjendab ja hindab nende käitumist. Jälgib kirjutamisel tähekasutust ja põhilisi ortograafiareegleid, leiab ja parandab õigekirjavigu.

Kasutatavad õppematerjalid

- ÕS, Võõrsõnade leksikon, Eesti ortograafia (Tiiu Erelt), MIKSIKE internetis
- Perioodilised väljaanded nt Linnaleht, Puutepunktid , jt.

Matemaatika lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Matemaatika õpetamisel intellektipuudega õpilastele on kõige olulisem keskenduda nendele matemaatikalastele teadmistele, mida valdamata on raske tulla toime ja osaleda ühiskonna elus. Matemaatikaõpetus aitab sellele igati kaasa, õpetades lapsi tunnetama tegelikkust ning luues iseseisva toimetuleku oskusi. Sellest tulenevalt peab matemaatika õpe keskenduma praktilistele ja rakenduslikele oskustele, samuti kujundama õpilastes selliseid oskusi ja teadmisi, mis aitavad kaasa igapäevaelus esinevate probleemide lahendamisele. Matemaatikaõpe peab andma õpilastele ka oskusi ja teadmisi, mis aitavad kaasa elukutse omandamisele, mistõttu juba koolis peavad õpilased saama selliseid kogemusi, mis võimaldavad neil oma oskusi kasutada mitmesuguste praktiliste ülesannete lahendamisel – nii arvete koostamisel, mõõteriistadega mõõtmisel, arvutamisel jne.

Õpetuse eesmärgid

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- saab aru matemaatika kohast oma elus ja tegevuses;
- õpib tundma ja hindama oma võimeid ning huvisid;
- oskab suunamisel otsida matemaatikaalast teavet (sh Internetist);
- omandab iseseisvaks tööks ja koostööks vajalikud oskused ning hoiakud;
- õpib ümbritseva maailma esemeid ja nähtusi struktureerima – järjestama, võrdlema, rühmitama, loendama, mõõtma;
- omandab:
 - naturaalarvude, harilike ja kümnendmurdude praktilise tähenduse;
 - kujutluse põhilistest suurustest, suuruse mõõtmise ühikutest ja nendevahelistest tähtsamatest seostest;

- meetermõõdustiku ja ajaühikute süsteemi tähenduse ja oskuse neid praktiliselt kasutada;
- lihtsamate mõõtmiste sooritamise vilumuse, oskuse kasutada mõõteriistu (joonlaud, kaal, kell);
- oskuse sooritada kõiki nelja aritmeetilist tehet õpitud mitmekohaliste naturaali- ja murdarvudega;
- oskuse lahendada liht- ja liittekstülesandeid;
- kujutluse geomeetristest kujunditest ja kehadest, nende tunnustest ja omadustest;
- oskuse moodustada/joonestada geomeetrisi kujundeid joonestusvahendite abil.

Lõiming

Majandusõpetus – eelarve koostamine, kulude ja tulude planeerimine

Kokandus – võrdelise seose käsitlemisel sobiks näiteks väga hästi matemaatikatundi ülesanded, kus õpilastel tuleb koostada menüü laua katmiseks teatud arvule külalistele. Samuti on siinkohal asjakohane lahendada ülesandeid, kus olemasolevat toiduretsepti tuleb muuta eesmärgiga saada teatud kindel kogus vastavat toitu. Selle teema käsitlemise järel võiks koos käsitöö ja kodunduse õpetajaga viia läbi ühisprojektina.

Käsitöö ainekavas sisalduv teema tikkimine on seostatav hästi geomeetriaga. Pärast erinevate geomeetriste kujundite ja sümmeetria õppimist oleks ilmselt sobiv anda õpilastele matemaatikas näiteks kodutööks või ühisprojektiks õpitud kujundeid ja sümmeetriat sisaldava mustri koostamine.

Kunstiainete lõiminguks pakub häid võimalusi geomeetria. Matemaatika geomeetriaalased mõisted leiavad rakendamist väga paljudes kunsti valdkondades, näiteks arhitektuuris, ruumikujunduses, ornamentikas, disainimisel jne. Geomeetriaalased mõisted võivad olla ka aluseks kunstiõpetuses vaadeldavate objektide analüüsimisel.

Eesti keele lõiming peaks matemaatika õpetuses realiseeruma eelkõige korrektses emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel (tekstülesanded). Nii nagu emakeeles, nii ka matemaatikas peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti lause lõpus jne.

Keskkonnaõpetus – keskkonnateemasid kasutatakse tekstülesannete koostamisel.

Teabemeedia – vajaliku info otsimine ja leidmine internetist. Matemaatiliste ülesannete lahendamine ning matemaatiliste mängude mängimine arvutis.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Lisaõppe matemaatika ainekava

Maht

105 tundi

Rõhuasetused

Laiendatakse ja süvendatakse teadmisi ning oskusi arvude järjestamisest, rühmitamisest, võrdlemisest 1 000 000 piires. Kinnistatakse mõistete valimise ja rakendamise oskusi ning mõnesammuliste tüüpülesannete lahendamiseks vajalikke tegevusi. Luuakse eeldused lihtsate matemaatiliste tekstide ja mudelite mõistmiseks, omandatud oskuste teadlikuks kasutamiseks elukutse omandamisel. Süvendatult kirjeldatakse ja selgitatakse matemaatilisi tegevusi igapäevaste eluliste probleemide lahendamisel (palk, maksud, arved).

Täpsustatakse ja laiendatakse teadmisi geomeetriliste kujundite ja kehade tunnustest ja omadustest. Täpsustatakse kujutlust pindala- ja ruumalaühikutest, õpitakse sooritama vastavaid arvutusi geomeetriaülesannete lahendamisel.

Laiendatakse peamiste mõõtühikute kasutamise ja naaberühikuteks teisendamise oskusi. Lahendatakse tekstülesandeid, sealhulgas rakenduslikke ülesandeid; kujundatakse arusaam vajadusest kirjeldada elust tulenevaid probleeme matemaatilise tekstina; õpetatakse lugema ja koguma lihtsamaid andmestikke, arvutama aritmeetilist keskmist; lugema ja koostama mõningaid tulp- ja sektordiagramme.

Oluline on kõigi omandatud arvutusoskuste kasutamist igapäevaste eluliste probleemide (laen, järelmaks, intress, alla- ja juurdehindlus) modelleerimisel ja lahendamisel. Kujundatakse oskus kavandada oma tegevust lahendusstrateegia otsingul ja arvutamise võtete valimisel.

Õppesisu ja –tegevus

Aritmeetilised tehted 1 000 000 piires

Kirjalik liitmine ja lahutamine üleminekuga. Kirjalik korrutamine kolmekohalise arvuga üleminekuta ja üleminekuga. Kirjalik jagamine kolmekohalise arvuga (jäägita ja jäägiga). Liitmis/lahutamistehete ja korrutamise/jagamistehete õigsuse kontrollimine pöördtehetega. Puuduva tehtekomponendi leidmine. Tehete järjekord. I ja II järgu tehted (nelja- ja viietehtelistes tulpülesannetes). Ümarsulud, mitmekordsete ümarsulgude kasutamine avaldistes. Aritmeetiliste tehete sooritamine arvuti abil (kontrollimine).

Aritmeetilised tehted murdudega

Hariliku murru teisendamine kümnendmurruks ja vastupidi. Kümnendmurru korrutamine ja jagamine kolmekohalise arvuga.

Protsent

Protsendi mõiste. Sajandikosade kirjas märkimise kolm moodust (kümnenmurruna, hariliku murruna, protsendina). Protsendi väljendamine kümnenmurruna ning kümnenmurdude väljendamine protsentidena. Protsentide võrdlemine. 100% kui tervik. Protsendi leidmine arvust. Arvu leidmine protsendi järgi.

Mõõdud ja nimega arvud

Ruumalaühikud, nende definitsioonid, vastandamine pikkus- ja pindalaühikutele. Ruumalaühikute liitmine ja lahutamine. Ruumalaühikute korrutamine ja jagamine ühe- ning kahekohalise arvuga. Ruumala arvutamise valemid.

Geomeetria

Ringi osad (sektor). Ring-, tulp- ja joondiagrammide tundmine, eristamine ja lugemine. Praktilised tööd ruumala arvutamiseks (eluliste materjalide varal; nt mida tähendab m³ puid).

Tekstülesanded

Lihtülesanded: ühetehtelised tekstülesanded ruumala, pindala, ümbermõõdu, aritmeetilise keskmise ja protsendi leidmiseks.

Liitülesanded: kolme- ja neljatehteliste tekstülesannete lahendamine. Kolme- ja neljatehteliste tekstülesannete koostamine probleemsete situatsioonide põhjal. Andmete väljatoomine, skeemi koostamine ja lahendusstrateegia leidmine, selle põhjal ratsionaalse lahendusvõtte valik. Kirjalikul vormistamisel kirjutatakse lahenduse kava, lahendus (avaldised koos väärtustega ja vastus).

Õpitulemused

PÕK klassi lõpuks:

- loeb, kirjutab ja võrdleb arve 1 000 000 piires
- nimetab arvu järgühikud ja esitab arvu järgühikute kordsete summana.
- liidab ja lahutab kirjalikult miljoni piires
- ümardab arve etteantud järguni (1 000 000 piires)
- korrutab ja jagab kirjalikult kolmekohalise arvuga
- leiab võrduse puuduva komponendi
- määrab tehete järjekorra mitmetehtelises ülesandes
- kasutab kalkulaatorit mitme järjestikuse tehte sooritamisel
- liidab ja lahutab kümnenmurde
- korrutab ja jagab kümnenmurdu kahekohalise täisarvuga
- teab protsendi tähendust ja oskab protsenti teisendada kümnenmurruks
- leiab arvust etteantud protsendi ja protsendi järgi arvu
- liidab ja lahutab nimega arve
- korrutab ja jagab nimega arvu kahekohalise täisarvuga
- arvutab ruudu ja ristküliku ümbermõõtu ja pindala
- tunneb ruumalaühikuid kuupmillimeeter, kuupsentimeeter, kuupdetsimeeter ja kuupmeeter
- tunneb kuubi ja risttahuka ruumala arvutamise valemid $V = a \cdot a \cdot a$ ja $V = a \cdot b \cdot c$ ning kasutab neid enda tehtud mõõtmiste põhjal

- teab ring-, tulp- ja joondiagrammi ning oskab ajakirjandusest leitud diagramme selgitada
- lahendab kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid

Kasutatavad õppematerjalid

- K. Kaasik „Matemaatika IV klassile.“ Avita
- E. Nurk, A. Telgmaa „Matemaatika V klassile“ Koolibri
- A. Telgmaa, E. Nurk „Matemaatika VI klassile“ I osa. Koolibri
- K. Kaasik „Matemaatika VI klassile“ Avita
- K. Kaasik „Matemaatika töövihik VI klassile“ I-II osa Avita
- <http://www.miksike.ee/>

Inglise keel lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Võõrkeelte osatähtsus Eesti kultuuri- ja majanduselus üha kasvab. Vajalik on motiveerida õpilasi õppima võõrkeeli, arvestades õppija eelist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpiesmärke ning andma õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatu kohta. Selleks, et ümbritseva eluga toime tulla, vajab ka abiõppel olev laps elementaarseid teadmisi ja oskusi võõrkeeltest. Hälviklaste kõne alaarengu ning psüühiliste protsesside iseärasuste tõttu on võõrkeele omandamine neile eriliselt raske. Seetõttu keskendutaksegi võõrkeele õpetamisel kõige tavalisematele kommunikatiivsetele ülesannetele, lähtutakse elulistest situatsioonidest, kus õpilane peab suutma keele abil hakkama saada. Kommunikatiivsusfunktsioonist lähtudes tuleb õpetamise planeerimisel määratleda ainevaldkonnad (milliseid mõisteid, mõtteid ja olukordi õpilane peaks mõistma ja oskama väljendada), keelekasutusolukorrad (millistes oludes õpilane peaks oskama keelt kasutada), sõnavara maht ja ulatus (kui palju ja milliseid sõnu ning ütlusi õpilane peaks mõistma ja oskama kasutada) ning keelekasutusoskused (millist keeleainest õpilane peaks mõistma ja millist ise oskama suuliselt ja kirjalikult väljendada).

Keelelise suhtluse osaoskuste omandamisel on suurem tähtsus kuulamisel ja kõnelemisel. Kuulamisel on oluline, et õpilane hakkaks tajuma võõrkeelele omast kõla, intonatsiooni, rõhku; oskaks eristada sõnu lauses, ära tunda sõnade tähendusi ja lõpuks saada aru sõnumist. Kõnelemise õpetamisel ei saa abiõppel olevatele õpilastele püstitada kõrgeid eesmärke. Elustes situatsioonides vajaliku keelepraktika saavutamiseks peab õpilastele andma ea- ja jõukohaseid kõnesituatioone, lausemudeleid ning stimuleerima kõnesoovi. Suulisel keelekasutusel on oluline hea hääldus. Puudega õpilastel võib olla väga erinevaid kõnehäireid ja seepärast vajavad nad tavalisest enam harjutamist. Võõrkeeles lisanduvad häälikud, mida eesti keeles ei ole või mille hääldamine erineb eesti keele sama hääliku hääldamisest.

Kuigi võõrkeele õpetamisel hälviklastele on pöhiõhk suulisel keelekasutusel, tuleb õpilastel tutvuda ka kiriapildiga. Lugemisoskus ja arusaamine loetust on olulisem kui kirjutamisoskus.

Õpetuse planeerimisel ja eesmärkide püstitamisel tuleb arvestada abiõppel olevate õpilaste mahajäämuse astet ja puudest tulenevaid iseärasusi. Erilist tähelepanu nõuab diferentseeritud õpetamise korraldamine ja vajadusel individuaalõppekava alusel õpetamine. Piisavalt peab jääma aega kordamisele ja kinnistamisele. Õpetamisel lähtutakse nn. spiraali põhimõttest: samad sõnad, väljendid ja keeleteadmised tulevad kasutusele võimalikult paljudes erinevates olukordades, laiendades õpitu kasutusala ja kinnistades keeleainest.

Võõrkeeleõpetus on seotud teiste õppeainetega, eelkõige emakeeleõpetusega. Emakeeles omandatud keeleteadmised aitavad kujundada ka võõrkeele süsteemi, grammatika kasutamise oskust, keeleüksuste võrdlemist ja rühmitamist õpitud tunnuste alusel. Keelõpetajate koostöö kooli logopeediga on eriti tähtis. Abiõppel olev õpilane vajab võõrkeelte õppimiseks spetsiifilist õppematerjali, erimetoodilist abi, mitmekesist töökorraldust, erinevaid õppimise võimalusi.

Õpetuse eesmärgid

Võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- õpib kuulama ja mõistma lihtsat igapäevast võõrkeelset kõnet, osaleb vestluses;
- omandab võõrkeele häälduse, intonatsiooni ja rütmi;
- omandab sõnavara, mis on vajalik elus toimetulekuks;
- realiseerib oma kõnesoovi eluliselt vajalikes situatsioonides;
- tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet (reklaam, kuulutused jne);
- kasutab vajaduse korral sõnaraamatuid, vestlussõnastikke;
- omandab elementaarsed keeleüksused ja kasutab neid kõnes.

Lõiming

Võõrkeelte temaatiline lõiming õppeainete sees

Lõiming õppeainete sees õppeainete ja ainevaldkondade vahel, erinevate haridustasemetel vahel, kooli ja kogukonna vahel (seostatakse õppekava erinevaid õppeaineid ja valdkondi, näiteks üldpädevuste, valdkonnapädevuste või ülekanavate oskuste kaudu, õpetuse ja kasvatuse allutamine mõnele aineteülelele õppekava läbivale ideele või eesmärgile, näiteks õppekava alusväärtused ning õppe- ja kasvatuseesmärgid, õppeainete seostamine eesmärgiga vähendada õppesisu dubleerimist, õppeainete kombineerimine ja ajaline kooskõla).

Vertikaalne lõiming

Metateema - Mina ja teised

Enesetutvustus, teiste tutvustamine, välimus, vanus, rahvus, sugu, tegevused, viisakusväljendid, enesetunne, tervis, huvid, harjumused, suhted sõpradega.

Seos perekonnaõpetuse, kunsti, kokanduse, eesti keele, keskkonnaõpetuse, matemaatika, käsitööga, teabemeedia, kehalise kasvatusesega.

Metateema - Kodu ja lähiümbrus

Pereliikmed, sugulased, pereliikmete tegevusalad, elukoht, kodukoha tutvustamine, igapäevased kodused tööd ja tegevused, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.

Seos eesti keele, perekonnaõpetuse, matemaatika, kunsti, keskkonnaõpetuse, kokanduse ning teabemeediaga.

Metateema - Kodukoht Eesti

Riiginimi, pealinn, rahvused, asukoht, sümbolika, linn, maa, aastaajad, ilm, loodus, tähtpäevad, vaatamisväärsused.

Seos eesti keele, kunsti, keskkonnaõpetuse, teabemeedia ning muusikaga.

Metateema - Vaba aeg

Pere, sõbrad, sport, muusika, raamatud, meedia, kunst, kino, teater, reisimine.

Seos eesti keele, muusika, perekonnaõpetuse, keskkonnaõpetuse, kunsti ning kehalise kasvatusesega.

Metateema - Maa ja tema kultuur

Maa, pealinn, rahvus, teised riigid, rahvad, keeled, tähtpäevad, kombed, sümbolika.

Seos eesti keele, perekonnaõpetuse, keskkonnaõpetuse, muusika, kokanduse ning teabemeediaga.

Metateema - Igapäevaelu, õppimine ja töö

Tegevused kodus ja koolis, suhtlemine teeninduses, arsti juures, kool, klass, õppeained, õppevahendid, koolitee, liiklusvahendid, päevaplaan, kellaajad, ametid, söögikorrad, hügieen, toitumine, tervislik eluviis.

Seos perekonnaõpetuse, eesti keele, kunsti, teabemeediaga, keskkonnaõpetuse, kehalise kasvatuses, matemaatika ning kokandusega.

Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt

Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt toimub terviku moodustamise eesmärgil, tuleb teada õpetamisel aine piires õppeaine sisu ka eelnevates ja järgnevates klassides (liikumine mööda spiraali).

Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel

Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel toimub õppekäikude, ekskursioonide, õuesõppe, praktiliste tööde, grupitööde, õpilase eeltadmiste kogumi jm viisil.

Teemakeskne lõiming

Teemakeskne lõiming annab võimaluse uurida teemat teisest vaatenurgast, õpetada teemasid, mis läbivad õppeaineid või on aineteüleised, näiteks läbivad teemad, ainenädalad ja ülekoolilised projektid jms.

Lõiming ja läbivad teemad

Läbivate teemade käsitlemisega on võimalik kujundada eelkõige väärtushinnangulisi pädevusi ning rakendada erinevate õppeainete taotlusi nende ajalises kooskõlas, konkreetsemalt ühe õppeaasta piires ja üldisemalt kogu õppetsükli ulatuses. Praktilise väljundi leiab nende rakendus ka võõrkeeleõppe tundides. Arvestades õpilaste individuaalsust ja korrigeeriva tegevuse spetsiifikat, on erilise tähendusega järgmised teemad: „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Kultuuriline identiteet“, „Elukestev õpe“, „Tervis ja ohutus“, „Väärtused ja kõlblus“.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Arvestatakse õpilaste hariduslike erivajadustega, peaarõhk kõnekeele arendamisel.

Lisaõppe inglise keele ainekava

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Võõrkeeleõpetus pikendatud õppes on eelkõige praktilise suunitlusega: õpilasi valmistatakse ette keeleoskuse kasutamiseks reisirajal. Oluline on, et õpilased saaksid elementaarsed teadmised võõrkeele eripärast, et nad oskaksid võõrkeelele omast kõla, intonatsiooni.

Keeleõpetuse eesmärk on õpetada kasutama keelt loomulikes suhtlusolukordades. Seepärast on õpetaja ülesandeks luua klassis võimalikult loomulik keelekeskkond. Sellele aitavad kaasa erinevad õppemeetodid, mille käigus kujundatakse suhtlus- ja käitumisoskusi.

Pikendatud õppes on esmatähtis kuulamisoskuse ja kuuldust arusaamise oskuse arendamine. Õpilasi õpetatakse aktiivselt kuulama, eristama üksikuid sõnu, väljendeid, lauseid, aga ka hääletooni ja intonatsiooni. Kuulamisoskuse kujundamine on vahetult seotud matkimise ja järelekordamisega ning artikulatsiooniaparaadi arendamisega. Õpilane omandab oskuse reageerida initsiatiivsele repliigile (küsimus, teade, korraldus).

Pikendatud õppe keeleõppes kasutatakse põhiliselt suulist õpet, vastavalt õpilase võimetele omandatakse reisidel ettetulevad sõnad ja väljendid kas lihtsamal või keerulisemal tasemel. Kompleksselt arendatakse kõiki osaoskusi, st arendatakse nii kuulamist, kõnelemist, kirjutamist. Vajalik on korrata ka grammatikat.

Õppesisu ja –tegevus

Pikendatud õppe programm on koostatud inglise keele õpetaja poolt järgnevatel teemadel:

Tervitamine ja enese tutvustamine – 8 tundi.

Tervitamine, lahkumine, tutvustamine, vanus, maa, riik, keel, vestluse alustamine, kuude ja päevade nimetused, ilm.

Ostude tegemine, kauplused, kaubad – 8 tundi.

Ostude sooritamisel kasutatavad väljendid, teenindus, värvid, sisseostude tegemine, osakonnad, kauplused, maksmine, pank, postkontor, muusikakaubad, toidukauplus, toidukaubad, tualett-tarbed, rõivad.

Toit, juurviljad ja puuviljad – 8 tundi.

Hommikusöök, supid, kala ja mereannid, liha, salatid, kartastusjoogid, kuumad joogid, juurviljad, köögiviljad, puuvili, magustoit.

Tänaval, abi küsimine – 10 tundi.

Asjad, mida näed linnas, teejuhiste küsimine, asukoht, kus (missuguses kohas) linnas, kui kaugel see on, liiklusvahendid, juhised tänaval, küsimused, viisakas inglise keele kasutus tänaval, Tallinna vanalinna plaan.

Helistamine, abi küsimine - 10 tundi.

Telefonikõned, helistamine, kasulikud väljendid, telefoniga rääkides tähestiku ja nimede tähthaaval ütlemisel kasutatavad häälikud ja sõnad, võõrtähed, takso tellimine, politsei, kadunud (kaotatud) asjad, ma vajan arsti, hotellikoha reserveerimine, kasulikud väljendid.

Transpordi kasutamine (auto, rong, laev, buss, lennuk – 10 tundi.

Resimine autoga, tee küsimine, riigipiiri ületamine, reisimine rongiga, rongis, raudteejaamas, reisimine laevaga, laevareisid jõel, reisimine bussiga, kaugsõidubuss, reisimine lennukiga, lennujaama päringud.

Hotellis – 8 tundi.

Reserveerimine, hotellis viibimine, hotellitoa reserveerimine, vestlus, hotellis hommikust sööma.

Reisimine (vajalikud väljendid) – 8 tundi.

Ilm ja kliima, kokkuvõtte, tähtsamad puhkusega seotud väljendid, hädaolukord.

Kujundatakse ja kinnistatakse võõrkeele alaseid teadmisi ning oskusi, mis aitavad õpilastel toime tulla edaspidises iseseisvas elus.

Põhiülesandeks jääb endiselt kõnekeele arendamine. Sellest tulenevalt kujundatakse kõnest ja tekstist arusaamist, ergutatakse kõnelemissoovi eluliselt vajalikes situatsioonides, õpetatakse orienteeruma igapäevases võõrkeelses teabes, iseseisvalt sõnaraamatuid, vestlussõnastikke ja teabevahendeid kasutama, lihtsamaid tarbekirja vorme täitma. Jätkuvalt kujundatakse keele kõiki osaoskusi.

Tunnis toimuvad tegevused:

- töölehtede lugemine, tõlkimine
- tähtsamate lausete ja väljendite esiletoomine
- eelnevalt õpitud materjali kordamine
- töölehte täitmine (grammatika harjutused, ristsõnad jne)
- küsimustele vastamine
- inglisekeelsete keeleõppefilmide vaatamine
- inglise keele õige häälduse kuulamine
- inglisekeelsete laulude laulmine kas CD, elektrioreli või DVD saatel

Õpitulemused

Pikendatud õppe lõpuks õpilane:

- oskab tervitada ja ennast tutvustada,
- teab sõnu ja väljendeid, mis aitavad sisseostude sooritamisel,
- oskab tähtsamate toitude, juurviljade ja puuviljade nimetusi,
- oskab käituda tänaval ja küsida teed ning abi,
- teab sõnu ning väljendeid, mida võib vaja minna helistamisel,
- teab sõnu ja väljendeid, mida kasutatakse transpordi kasutamisel,
- teab väljendeid, mida kasutatakse hotellis peatumisel,
- saab aru väljenditest, mida kasutatakse seoses reisimisega.
- on tutvunud inglisekeelsete lauludega, oskab mõningaid neid ise laulda.

Kasutatavad õppematerjalid

Inglise keele õpetaja poolt koostatud õppematerjalid, töölehed.

Kasutatud kirjandus:

- Liljana Skopinskaja „Let’s keep talking“ inglise kõnekeele õpik. TEA kirjastus.
- Berlitz vestmik. Inglise keel. CD. TEA Kirjastus. Tallinn, 2006. TEA kirjastus.
- Jane Wightwick. 15 minutit inglise keelt. Kirjastus Koolibri. Tallinn, 2006.
- G. Jako. Eesti–soome–vene vestlussõnastik. Kirjastus Valgus.
- Heli Tooman, Enn Veldi. Inglise-eesti ja eesti-inglise turismisõnastik. Kirjastus Studium. Tartu, 2006.
- Suliko Liiv. „Inglise keel grammatika“. Kirjastus Ilo. Tallinn, 2006.
- Numbers and counting. Picture cards. A Penguin Company. Great Britain, 2005.
- „English with music“, CD. Kirjastus Koolibri. 2007.
- CD „Early bird“. Songs 1. LOGICO. Finken.
- DVD video „Favourite action songs and rhymes“. A Poquito Production. 2005.
- DVD video „Top songs 1“. Oxford University Press. 2005.
- DVD video „Top songs 2“. Oxford University Press. 2005.
- Kassett „Fairy tales“. Penguin young readers. Pearson Education Ltd. Penguin Books Ltd 2000.
- A W Frisby „Longman’s first English dictionary“. Longmans, Green and Co Ltd 1968.
- Interactive DVD „Real time“ Elementary. Pearson Education Ltd 2010.
- DVD „London“. Pilot Film and TV Productions Ltd 2004.
- DVD „Tallinn“.
- Erinevad inglisekeelsed laulud.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline maailma kaart.
- Inglisekeelne suureformaadiline Euroopa Liidu riikide võrdlev tabel koos riigilippudega.

Muusika lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetusega tuuakse õpilane muusikamaailma, kus rikastub tema tundemaailm ja kujuneb muusikamaitse. Muusikaõpetusel on lihtsustatud õppes eriline ülesanne: laste tunnetustegevuse puudujääkide, samuti nende emotsionaal-tahtelise sfääri korrigeerimine.

Kuna õpilased lihtsustatud õppes on sageli kinnised, mitteseltsivad ja väheste kollektiivse tegevuse harjumustega, on muusikaõpetuse tundide ühistes tegevustes võimalik õpilasi liita.

Muusikaõpetus on praktilise suunitlusega: laulmine, liikumine, tants, rütmiline tegevus jne. Teadmiste ja oskuste omandamine pole eesmärk omaette: tutvutakse olulisemate mõistete, terminite, noodiõpetusega.

Muusikaõpetuse koostisosad on laulmine, muusika kuulamine, rütmiline liikumine, mäng lihtsamatel lastepillidel, muusikateadmised ja -oskused. Õpetuse aluseks on praktilises muusitseerimises saadud kogemused.

Õpilaste muusikalisi võimeid arendava ning üldist arengut korrigeeriva vahendina on kesksel kohal laulmine. Kuna laste sõnavara võib olla piiratud, on ka laulutekstid lihtsad ning kergesti meelde jäävad.

Juhul kui õpilasel on raske laulda tervet laulu, piirdatakse üksikute osade laulmisega (salm, refrään). Lihtsamaid laule õpitakse saatma väikekandel. Oluline koht on laulu- ja ringmängudel.

Tähtis on töö diktsiooniga ning küllaldase sõnavara puudumise tõttu teksti mõistmise ja omandamisega.

Muusikaalased teadmised ja oskused kujundatakse seoses praktilise musitseerimisega ning töös rütmiga: olulisemaks jääb muusika emotsionaalne külg. Taktimõõtu käsitletakse seoses õpitavate laulude ning muusika kuulamisega: rõhuline ja rõhuta heli (rütm- ja matkimisliigutused laulude saateks).

Muusika kuulamisele eelneb kuulamisülesande esitamine, millele järgneb teose kuulamine, seejärel vestlus kuuldust.

Õpetuse eesmärgid

Muusikaõpetuse peaeesmärgiks on aktiivse musitseerimise kaudu huvi äratamine muusika vastu. Prioriteetsel kohal on laulmine, järgnevad pillimäng, muusika kuulamine ja muusikaline liikumine.

Muusikaõpetuse olulisteks eesmärkideks on, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu musitseerimisest;
- 2) omandab muusika kuulamise kogemuse;
- 3) laulab ja esineb pingevabalt;
- 4) rikastab oma tundeelu muusikaelamuse kaudu;
- 5) kujundab muusikalist maitset.

Lõiming

Läbivatest teemadest olulisel kohal on rahvuslik identiteet seoses rahvakalendri tähtpäevade tutvustamise, eesti rahvalaulu ja regilaulu õpetamise kaudu ning kultuuriline identiteet läbi tähtpäevade, perekondlike ja kooli traditsioonide tutvustamise.

Vertikaalne lõiming taotleb terviku moodustamist õppeainesiseselt kogu kursuse ulatuses. Vertikaalse lõimingu saame sidususe ja järgnevuse abil: mõisted ja teemad korduvad printsiibil kergemalt raskemale, toetudes valdavalt varem õpitule.

Horisontaalne lõiming on mõistete ja teemade käsitlemine eri külgedest ja eri õppeainetes, et kindlustada õpitule võimalikult avarad seosed. Horisontaalne lõiming muusikaõpetuses on tihedam teiste humanitaarainetega: emakeel- tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, laulutekstid, luuletused, millised on viisistatud; draama - diktsioon, eneseväljendusoskus, julgus esineda; inglise keel- mõisted, laulutekstid, inimeseõpetus - mina, pere, kodu ja kodumaa; kodanikuõpetus- rahvakalendri

tähtpäevad, kodu ja kooli traditsioonid, ühistegevus; loodusõpetus- matkimine, hääled looduses, linnulaul; tants- liikumine, rütm, rivi, sõõr; žanrid marss, polka, valss; kehaline kasvatus- marss, kehahoid, rivi, sõõr;

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel arvestades alljärgnevat erisusi:

- muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta
- on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.
- hinnatakse peamisi muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi
- hindamine sisaldab ka õpilase aktiivsust tunnist, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes
- hindamine sisaldab ka õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel, mida arvestatakse õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel
- kokkuvõttev hinne pannakse välja kaks korda õppeaastas: poolaasta ja õppeaasta lõpus.

Lisaõppe muusika ainekava

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Arendatakse edasi õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid, korraldatakse üritusi esinemiskogemuste andmiseks (laul ning pillimäng; esinemine solistina, ansambelis, kooris).

Tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis ja maailmas.

Õpitakse tundma muusika eri žanre, kuulatakse muusikat, võimaluse korral külastatakse ühiselt kontserte või teatrietendusi.

Õpitakse tutvustama klassile oma muusikalisi eelistusi, lauljaid, ansambleid.

Õppesisu ja –tegevus

Laulmine ja häälearendamine: vokaalsete võimete ning hääle individuaalsete omaduste arendamine. Ühehäälsed, paiguti kahehäälsusega laulud. Laulmine kooris, ansambelis, solistina.

Muusikalised teadmised ja oskused: muusikalised väljendusvahendid (tempo, rütm, instrumentide koosseis jne.)

Rütmiimprovisatsioonid, kaasmängud õpitud lauludele

Muusika kuulamine: erinevad muusikainstrumendid, kooriliigid.

Eesti kuulsamaid dirigente: N. Järvi, E. Klas, T. Kaljuste, G. Ernesaks jt.

Žanrid: soololaul, koorilaul, ooper, operett, ballett, kontsert, sümfoonia.

Seoses muusika kuulamisega süvendatud ülevaade eesti silmapaistvatest heliloojatest: R. Valgre, A. Oit, V. Tormis, G. Ernesaks, A. Pärt.

Maailma muusika kullafondist sh. Viini klassikaline koolkond: J. Haydn, L. van Beethoven, W.A. Mozart.

Pop-muusika silmapaistvamad esindajaid

Referaadi koostamine oma lemmiklaulja või ansambli kohta, selle esitamine klassis koos muusikanäidetega.

Õpitulemused

- laulab pingevabalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule;
- oskab tähelepanu pöörata õigele hingamisele ja diktsioonile
- on omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;
- tunneb levinumaid rütmstruktuure.
- väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.
- tunneb järgmisi muusikažanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia;
- teab pillirühmi sümfooniaorkestris;
- on tuttav nüüdismuusikaga.
- on omandanud 7-keelse väikekandle esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.
- oskab väikekandlel saata lihtsamaid laule
- on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab liikumismänge juhtida.

Kasutatavad õppematerjalid

- A. Sepp, A. Skuin, K. Sepp Muusikaõpik 7. klass + CD Avita 2009
- A. Skuin, K. Sepp, J. Ojakäär, A. Sepp Muusikaõpik 8. klass + CD Avita 2007
- E. Karp Laulik Gümnaasiumile Tallinn 1999
- Populaarsed levilaulud

Kehaline kasvatus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Kehaline kasvatus on lapse individuaalseid võimeid ja terviklikku seisundit arvestav kehaline arendamine, tervete eluviiside ja liikumisharjutuste kujundamine. Kehalise kasvatuses tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilase mitmekülgset arengut ning võimaldavad tal leida endale jõukohase, turvalise ja tervisliku liikumisharrastuse.

Kuna abiõppel olevatel õpilastel on füüsilise ja psüühilise arengu kahjustusi, on kehalisel kasvatusel täita olulisi korrigeerivaid ülesandeid. Seetõttu jaotuvad harjutused õppekavas tinglikult kahte rühma: üldkehaline treening ja korrigeerivad harjutused.

Üldkehalisi harjutusi sooritades õpivad lapsed tunnetama oma keha, suunama oma liigutusi; areneb jõud, vastupidavus, osavus, koordinatsioon. Õpilase igakülgne kehaline ettevalmistus on oluline õpilaste proportsionaalselt kehalisel arendamisel. Rühi kujundamine ja koordinatsiooni arendamine on pidev üldarendavate harjutuste kaudu toimuv protsess.

Korrigeerivad harjutused parandavad kehalist arengut ja motoorikat, arendavad mälu, treenivad oma liikumise kooskõlastamist teistega, oskust sooritada liikumist sõnalise korralduse järgi, liigutuste kvaliteedi analüüsimise oskust, isikliku initsiatiivi arenemist jne.

Halva orienteerumise tõttu ruumis tekitavad rivi- ja rühmarajad abiõppel olevatele lastele suuri raskusi. On vaja süsteemselt näidata õpilastele nende kohta rivi, õpetada erinevaid rivi- ja ümberrivistusi esmalt orientiiride abil, hiljem toetudes sõnalistele korraldustele.

Õpilaste juhendamisel tuleb arvestada, millal suudab ta tegutseda eeskujuga või näidise järgi, millal suulise korralduse alusel ja millal suudab ise osaleda tegevuse planeerimises.

Kehaliste harjutuste õpetamine tuleb siduda kõne arendamisega: õpilased kommenteerivad oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka selle järel.

Õpilasi tuleb sobivaid meetodeid kasutades innustada oma kehalisi võimeid arendama ning meelisharrastustega tegelema.

Kuna abiõppel olevate laste füüsiline areng on väga ebaühtlane, saab kehaline kasvatus edukalt täita tema ees seisvaid ülesandeid vaid sel juhul, kui õpetus arvestab maksimaalselt õpilaste individuaalseid iseärasusi.

Keskkonda hoidev, kaaslasid austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilase sotsiaalset ning kõlblist arengut.

Põhialadena kuuluvad põhikooli kehalise kasvatuses ainekavva võimlemine, kergejõustik (I kooliastme õpitulemustes ja õppesisus esitatud põhiliikumiseviisidena jooks, hüpped ja visked), liikumis- ja sportmängud, tantsuline liikumine, talialad.

Õpetuse eesmärgid

Kehalise kasvatusega taotletakse, et õpilane:

- soovib olla terve ja rühikas;
- mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust;
- õpiks arendama kehalisi võimeid, eeskätt kiirust, painduvust, üldist vastupidavust ja osavust (tasakaalu- ja rütmitunge, kehataju, ruumis orienteerumise oskust, kohanemisvõime, liigutus-koordinatsiooni);
- tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisosi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
- omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumiskiiruste tehnikat;
- täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid;
- jälgib oma kehalist vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga;
- õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma;
- tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu.

Lõiming

Lõiming teiste valdkondadega üldpädevuste kaudu

Kehalises kasvatuses toetatakse väärtuspädevuse kujunemist tervist ning jätkusuutlikku eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Kehalisel kasvatusel on tugev roll õpilaste tervist väärtustava eluviisi kujunemisel.

Kehalise kasvatuse tundides omandatud oskused, teadmised ning kogemused on aluseks õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele väljaspool kooli nende vabal ajal. Koolis kogetud liikumisrõõm soodustab huvi spordi-, aga ka tantsusündmuste vastu, innustades õpilasi neid jälgima ning neis osalema. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete tähtsustamine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Kehalise kasvatuse õppekorraldus, mis kindlustab õpilase kehalise, kõlbelise, sotsiaalse ja esteetilise arengu, toetab tema kujunemist terviklikuks isiksuseks.

Väärtuspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses tervist ja jätkusuutlikku (tervislik, turvaline ja keskkonda hoidev) eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et enda tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ja inimeste poolt loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustavad ümbritsevat keskkonda säästvat sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse, ausa mängu põhimõtete tähtsustamine ning oskus seista vastu reeglite rikkumisele sportlikus tegevuses toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Sotsiaalse pädevuse arengut soodustavad kehalises kasvatuses omandatud teadmised nii rahvuslikust kui ka rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus sporti ning sportimist reglementeerivatest õigusaktidest,

ülemaailmsetest (tervise-)spordi liikumistest („Sport kõigile“) jms soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Enesemääratluspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses ennekõike oma liigutusoskuste ning kehalise võimekuse taseme analüüsi ning hindamise kaudu. Kogemused kehalises kasvatuses toetavad õpilaste adekvaatse kehalise minapildi kujunemist.

Õpipädevuse arengut soodustavad õpilase oskus kavandada meetmeid (seada eesmärged ja valida õpitud spordialade ning harjutuste seast sobivaimad seatud eesmärkide saavutamiseks jms) liigutusoskuste ja kehalise töövõime täiustamiseks. Koolis tekkinud huvi liikumise ning sportimise vastu toetab valmisolekut õppida uusi liikumisviise ja suunab õpilast aktiivselt tegutsema ka vabal ajal väljaspool kooli.

Suhtluspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses õpilase suutlikkusega jälgida ja kontrollida oma käitumist: olla kaaslaste suhtes viisakas, tähelepanelik, abivalmis jne. Emotsionaalsetes (võistlus-) situatsioonides õpib õpilane oma võidurõõmu või kaotusekibedust sobival viisil väljendama. Koostöö kaaslastega spordialade ja tantsude õppimisel õpetab õpilast inimestevahelisi erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, aga ka ennast kehtestama.

Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse kehalise kasvatuses tundides sellega, et matemaatikale omast keelt, sümboliteid ja meetodeid kasutatakse näiteks sporditehniliste oskuste analüüsil, sporditulemuste dünaamika ning kehalise töövõime näitajate kirjeldamisel ja selgitamisel.

Ettevõtlikkuspädevuse arengut soodustavad õpilase oskus näha eeldatud probleemides peituvaid võimalusi, püstitada eesmärged, luua ideid ja neid sobivaid vahendeid ning meetodeid kasutades teostada. Kehalises kasvatuses õpib õpilane kriitiliselt hindama oma kehalise töövõime ja liigutusoskuste taset, kavandama tegevusi ja tegutsema sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. Sportlikus tegevuses (oma meeskonna edu huvides) aset leidev koostöö õpetab õpilast võtma arukaid riske ja tulema toime ebakindlusega.

Kehalise kasvatuselõimingu läbivate teemadega

Tervis ja ohutus — puhul on kehalisel kasvatusel kanda oluline osa. Tervislikuks ja turvaliseks eluviisiks vajalike teadmiste, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii aineõppes kui tunnivälises tegevuses, aga ka füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu. Kehalise kasvatuselõimingu tundides on võimalik käsitleda ohutust ja turvalisust vastavalt viljeldavatele spordialadele. Näiteks ujumise tundides tuleb käsitleda ohutust seoses ujumisega ja veekogude kasutamisega üldiselt. Selgitada, kuidas käituda võimalikus ohusituatsioonis ja vajadusel abi kutsuda.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine — toetatakse kehalises kasvatuses erinevaid elukutseid (nt kehalise kasvatuselõimingu õpetaja, treener, päästja jne) tutvustades, kelle tööülesanded nõuavad head füüsilist ettevalmistust ja põhjalikke teadmisi inimese arengust, spordist ja tervisest. Kehalise kasvatuselõimingu tunnid on heaks võimaluseks selgitada kehalise vormisoleku mõju tööturul kandideerimisel ja igapäevaste tööülesannete sooritamisel.

Keskkond ja jätkusuutlik areng — aitab kehalises kasvatuses eelkõige kanda vaba aja ja loodusliikumisega seotud teemade käsitlemine. Kehalise kasvatus tunde raames väljas (looduses) harrastatavate spordialade õppekorraldus, mis väärtustab ümbritsevat keskkonda, soodustab õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks liikumisharrastajaks. Seetõttu on vajalik aeg-ajalt viia kehalise kasvatus tunde läbi erinevates kohtades – metsas, linnapargis, veekogu ääres.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus — realiseerimist toetatakse kehalises kasvatuses, rõhutades koostöö harjutamist ning panustamist ühiste eesmärkide nimel meeskonnatöös. Õpilastel võimaldatakse meeskonnatöös osaledes kogeda nii liidri kui ka meeskonnaliikme rolli. Kehalises kasvatuses omandatud erinevate spordialade teadmised võimaldavad õpetajatel anda õpilastele suurema vastustuse tunniväliste spordivõistluste organiseerimisel, toetades seeläbi õpilaste ettevõtlikkuse arengut.

Kultuuriline identiteet — kajastub kehalise kasvatus tundides õpitavates tantsudes ja spordialades, mis tutvustavad õpilast rahvusliku ja rahvusvahelise liikumiskultuuriga ning aitavad tal kujuneda kultuuriteadlikuks (omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavaks) ühiskonnaliikmeks. Õpilaste teadmiste ja oskuste tõstmine massispordiüritustel osalemiseks nii osaleja kui ka pealtvaatajana toetab õpilaste kujunemist kultuurseks sporditarbijaks.

Väärtused ja kõlblus — seostub ennekõike spordi ülimala aate, ausa mängu, põhimõtete järgimisega kehalises kasvatuses ja tunnivälises sportlikus tegevuses, olles salakavaluse, egoismi ja omakasupüüdlikkuse ennetusvahend. Mängureegleid ja juhiseid käsitletakse enesevalitsemise, julguse, otsustavuse ja teiste tahteomaduste kujundamise vahendina. Sportlikus tegevuses kehtivate reeglite vajalikkuse mõistmine ning tahe ja oskus vastu seista reeglite rikkumisele toetavad õpilase kujunemist kõlbliseks isiksuseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon — rakendused kehalises kasvatuses seostuvad ettenähtud töö (nt oma kehalist töövõimet puudutava materjali kogumine, analüüs ja esitlemine) jaoks sobiva ning originaalse lahenduse ja tehnoloogilise vahendi leidmisega õpilase poolt. Seda tehes tuleb õpilasi suunata kriitiliselt analüüsima tehnoloogia mõju inimese kehalisele arengule.

Teabe keskkond – realiseerimist toetatakse õpilaste suunamisega leidma ja kriitiliselt analüüsima oma tervise tugevdamiseks, isikliku liikumisharrastuse kujundamiseks, teadlikuks treenimiseks jms vajalikku infot.

Kehalise kasvatus lõiming teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalne pädevus: kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid

Eesti keel ja kirjandus: kehalises kasvatuses omandab õpilane spordi- ja tantsualase oskussõnavara, mis toetab tema suutlikkust lugeda ja mõista spordialaseid tekste, väljendada end asjakohaselt nii kõnes kui kirjas spordi ja sportimisega seotud situatsioonides.

Kirjandus pakub lisaks võimalusi mitmete edukate sportlaste lugude lugemist. Nende lugemisel saab empaatiaga kaasa elada sportlaste üleelamistele ning samas endale ka eeskujusid leida.

Võõrkeel: võõrkeelse tekstiga muusika kasutamine mängude ja võimlemise puhul. Kehalises kasvatuses on võimalik toetada numbrite loendamise, kehaosade nimetuste, suundade (otse, paremale, tagasi jne) võõrkeelset omandamist. Vanemates klassides saab eelpool loetelu kinnistada ja täiendada, minnes näiteks kehaosade võõrkeelset nimetamisel juba täpsemaks (ranne, küünarvars jne). Vajaliku informatsiooni leidmine erinevatest võõrkeelsetest allikatest.

Inimeseõpetus: kehaline kasvatus seostub inimeseõpetuse, füsioloogia tundmisega ning hügieeniharjumuste kujundamisega: kuidas treenida nii, et vältida vigastusi, kuidas toituda õigesti, kuidas taastuda pärast treeningut, kuidas arendada painduvust ja kiirust jne.

Matemaatika: sporditulemuste dünaamika selgitamine kehalise kasvatuses tundides võimaldavad õpilastel kinnistada matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jms kasutamise oskust. Matemaatika algõpetuses aitavad füüsiline tegevus ja liikumine kaasa põhimõistete omandamisele.

Liikumiseks kuluva aja ja vahemaa suhte selgitamine praktilise tegevuse kaudu.

Kordade loendamine, mõõdud, raskus- ja pikkusühikud.

Loodusained – loodusõpetus, geograafia, füüsika, bioloogia: õpilase loodusteadusliku pädevuse kujunemist saab kehalises kasvatuses toetada nii ümbritsevat keskkonda väärtustava sportimisega kui ka õpilase arusaama kujunemisega spordi ja ümbritseva keskkonna vahelistest seostest (nt inimeste spordiharrastus ja võimalikud keskkonnaprobleemid). Kehalises kasvatuses kinnistuvad õpilase bioloogias omandatud teadmised inimorganismi ehitusest ja talitlusest. Õpitavate spordialade tehnilise soorituse analüüsimine, kehaliste võimete nagu kiiruse ja jõu liikumisele toimimise mõistmine toetub füüsikas omandatud teadmistele.

Ajalugu: antiikolümpiamängud, kaasaegsed olümpiamängud, paraolümpiamängud.

Meediaõpetus: otsida ja leida spordialast teavet, ülevaate koostamine spordisündmustest.

Muusikaõpetus: kehalise kasvatuses lahutamatu osa on liikumine, tantsimine muusika ja laulu saatel (s.o laulumängud, ringmängud). Laulumängudes on põimunud liikumine, laul ja muusika. Muusika abil väljendatakse oma loovust, meeleolude tajumist ja edasiandmist. Tantsulist liikumist tavalisest aitab eristada meloodia kuulamine ja matkimine, selle väljendamine liigutuste ja kehaasenditega. Muusika kaasamine kehalisse kasvatusesse aitab edukalt arendada õpilaste rütmitunnet.

Kunstiõpetus: kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loomuline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Hindamine

Hindamine toimub kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamise erisused:

Kehalises kasvatuses hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatõotamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. (1. ja 2. klassis toimub hinnanguline hindamine, hiljem numbriline hindamine).

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, hindamisel ei arvestata õigekirjavigu, kuid parandatakse need.

Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu kehalise kasvatuses tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase terviseseisundist – õpilane sooritab hindeharjutustena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase terviseseisund ei võimalda kehalise kasvatuses ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse kehalise kasvatuses õppe-eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Kehalises kasvatuses hinnatakse:

- Püüdlikkust ja aktiivsust tunnis, tahe ennast arendada (aktiivsust võib õpetaja hinnata hindega „nõrk“, kui õpilane on veerandis puudunud põhjusest vähemalt kolm tundi).
- Põhiliigutustehnikate ja spordialade tehnikaelementide omandamine.
- Õpitud mängude reeglite täitmine.
- Kehaliste võimete arengu tase lähtuvalt individuaalsest edasiminekest.
- Õpetaja poolt koostatud hindearvade täitmine.
- Kehalises kasvatuses kodukorra, ohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimine.
- Üldine sportlik aktiivsus.
- Teoreetilised teadmised.
- Tervisekäitumine.

Lisaõppe kehalise kasvatuses ainekava

Maht

2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Rõhuasetused

Õppesisu ja -tegevus

Teemad: teadmised spordist ja liikumisviisidest, võimlemine, kergejõustik , sportmängud, suusatamine.

Eesmärk: kinnistatakse teadmisi sportlikest eluviisidest, püütakse tekitada huvi ja motivatsiooni edaspidiseks iseseisvaks spordiharrastuseks.

Teadvustada kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkusest

Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Anda teadmisi esmaabivõtetest ning kuidas tegutseda. (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral.

Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Kujundatakse hoiak järgida ausa mängu põhimõtteid ja spordieetika nõudeid. Anda teadmisi iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

Toetada õpilaste positiivse enesehinnangu kujunemist

Võimlemine

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused

Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.

Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks;

jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.

Rivi-, korraharjutused. Mitmesugused kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutuste seosed. Hüplemisharjutused hüpitsaga, hoonõoriga.

Rakendusvõimlemine

Ronimine, ripped, toengud; rippes, toenglamangus käte kõverdamine; tasakaaluharjutustest kombinatsioonide koostamine. Köiel ronimine.

Akrobaatika

Iseseisev akrobaatika kava koostamine.

Aeroobika

Aeroobika põhisammud. Aeroobika tervisespordialana. Lihtsa aeroobika kava koostamine, esitamine.

Kergejõustik

Jooks ja jooksuharjutused

Erialased soojendusharjutused sprindiks ja pikamaajooksuks. Intervalljooksud. Kurvijooks. Tõkkejooks

Murdmaajooks (erineval pinnasel, kallakul, takistuste ületamisega) fartlek

Hüpped

Erialased soojendusharjutused. Määrustepärane kaugushüpe, määrustepärane kõrgushüpe (flopp), kõrgushüppe sammumärk (hoojooks)

Kolmikhüpet tutvustavad harjutused.

Visked, heited, tõuked

Erialased soojendusharjutused

Kuulitõuge paigalt, hooga. Kuulitõuke võistlusmäärustik.

Odaviset, kettaheidet tutvustavad harjutused.

Sportmängud

Korvpall

Korvpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega (kehaasend, põrgatamine, söötmine, üleshüpped hoojooksult, pealevisked paigalt ja liikumiselt, kaitsemäng, lihtsamad koostöövormid).Tegevus 1:1, 2:2. Mäng lihtsustatud reeglitega.

Võrkpall

Võrkpalli tehnika (söötude) täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Sulustamine, hanitamine. Juurdeviivad mängud. Mäng lihtsustatud reeglitega.

Jalgpall

Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega (palli söötmine ja löömine, veereva palli peatamine, palli vedamine, liikuva palli löömine).

Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng lihtsustatud reeglitega.

Suusatamine

Erinevad murdmaasuusatamise distantsid.

Klassikaline sõiduviis, uisusamm-sõiduviis

Õpidud murdmaasõidu ja mäesõidu tehnikaelementide täiustamine ja kinnistamine (paaristõukeline sammuta klassikaline sõiduviis, paaristõukeline ühesammuline klassikaline sõiduviis, paaristõukeline kahesammuline klassikaline sõiduviis, erinevad tõusu-, ja laskumisviisid, sahkpidurdus, paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis, paaristõukeline ühesammuline uisusamm-sõiduviis).

Orienteerumine

Kaart ja kompass. Plaani lugemine. Kaardil orienteerumine. Kaardi ja maastiku võrdlemine, asukoha määramine.

Õpitulemused

Õpilane teab:

- vastupidavuse, jõu- ja painduvuse arendamise üldisi harjutusi;
- regulaarse harjutamise tähtsust;
- enesekontrollivõtteid;

Oskab:

- arendada juhendamise teel oma kehalisi võimeid, valida üldarendavaid harjutusi erinevatele lihasrühmadele õpitu järgi;
- sooritada rühi- ja koordinatsiooni harjutusi muusika saatel ;
- joosta määruste päraselt sprindi distantse 60m, 100m, 200m 400m;
- mängida üht sportmängu lihtsustatud reeglite järgi;
- mängida üht sportmängu võistlusmäärustiku kohaselt;

Suudab:

- joosta jõukohases ühtlases tempos T- 3 km ja P-5km;
- osaleda pendelteatejooksus ja ringteatejooksus;
- vastavalt võimetele sooritada määrustepäraselt hooga kaugushüpet ja kõrgushüpet;
- suusatada tasasel maastikul (tasakaal) sobivat sõidutehnikat valides;
- suusatada ühtlases tempos T-3 km, 5 km ja P- 5 km; 7 km;

Kasutatavad õppematerjalid

- Grafika Malen, Erivajadustega õpilaste kehalise kasvatus korraldamine koolis, Eesti Lastearstide Selts, Tallinn, 1998; lk.14
- M-C .KK harjutusi, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tallinn 1993)
- E.Isop „Kelgutamine lastele“ TPed I 1980
- A.Truupõld „Akrobaatikaharjutuste tehnika ja õpetamise metoodika“ T.PedI1983
- R.Jalak,I.Neissaar „ Jõu ja venitusharjutusi igapäevale, kes soovib olla tugev ja terve“ TÜ 1995.
- Autorite kollektiiv „ Kergejõustikualade õpetamine“. TÜ 1993
- V.Popov „ Kaugushüpe“ ER 1979
- H.Tiivel „ Viskeharjutused algklasside kehalises kasvatuses tudides“ TPedI 1983
- M. Piisang, I. Raudsepp ”Kehaline kasvatus – abiks õpetajale” Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2003.
- E. Liik ”Pallikool, võrkpallimängud”. Tartu 2005
- ”Laste kehalise kasvatus harjutusvara” Kartoteek. Eesti Spordiselts ”Kalev”.

Psühholoogia lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Psühholoogia kui õppeaine aitab kaasa õpilase kujunemisele terviklikuks isiksuseks. Kursus keskendub peamiselt suhtlemispsühholoogiale ja vähem karjääriõpetusele. Õpilane mõistab kursuse lõppedes paremini suhtlemise käigus toimuvaid protsesse ja omandab vahendeid tegelemaks igapäevasuhtlemises eettulevate probleemidega. Samuti on olulisel kohal nii edasiõppimise kui töötamise võimalustega tutvumine.

Õpetuse eesmärgid

Õppeaine eesmärk on arendada õppijate enesetaju, anda teadmisi suhtlemispsühholoogiast, õpetada tunda iseenda kui suhtleja iseärasusi, siduda isiksuse omadusi karjääri võimalustega, kujundada vastutustundlikku hoiakut tööelus osalemisel.

Lõiming

Lõiming teiste õppeainetega

Lõiming **perekonnaõpetusega** – käsitletakse rolle ja suhteid nii perekonnas kui laiemalt ühiskonnas, kriiside ja konfliktide tekkimist, nende mõju inimesele ning lahendamiseviise. Samuti on ühendavateks teemadeks inimese arengu käsitlemine sünnist surmani ja suhete käsitlemine ühiskonnas ja perekonnas, teiste inimestega arvestamine.

Lõiming **majandusõpetusega** – käsitletakse töö leidmise viise, nõudeid töötajale, ameteid ja erialasid.

Lõiming **eesti keelega** – käsitletakse erinevaid suhtlemisega seotud teemasid, info otsimist tekstist, aktiivset kuulamist, oma tegevuste planeerimist.

Lõiming **teabemeediaga** – käsitletakse vajaliku info leidmist internetist, ülevaade karjäärinõustamise infot pakkuvatest kodulehtedest, nende kasutamisest, interneti kasutamine töö otsimisel.

Psühholoogia tunnis õpitut rakendatakse kõikides ainetundides, samuti vahetunnis ja vaba aja tegevustes (suhtlemine, konfliktide lahendamine, kuulamine jne.)

Lõiming läbivate teemadega.

Lõiming **elukestva õppe ja karjääri planeerimisega** – iseenda, oma huvide ja võimete tundmaõppimine, suhtlemis- ja enesekontrollioskuste kujundamine, seoste tutvustamine inimeste töö ja nende võimete ja isikuomaduste vahel, suunamine mõtlema oma võimete ja isikuomaduste üle ning vastavalt leidma enda jaoks sobivaid karjäärivõimalusi.

Lõiming teemaga **keskkond ja jätkusuutlik areng** – oma väärtuste ja eluviisi mõtestamine, analüüsimine, vastutuse võtmine.

Lõiming teemaga **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – iseseisvate ülesannete täitmine, jõukohase vastutuse võtmine, meeskonnatöö ja koos tegutsemise harjutamine (näiteks õppekäikudel ja projektides osalemisel).

Lõiming teemaga **teabekeskond** – erinevate teabekanalite kasutamine, erinevate allikate võrdlemine, kogemuste vahetamine kaaslastega leitud informatsiooni üle, teabe analüüsimise oskuse arendamine. Internetis peituvad ohud ja võimalused seoses inimeste vahelise suhtlemise ja töö otsimisega.

Lõiming teemaga **tehnoloogia ja innovatsioon** – IKT vahendite kasutamine kodutööde tegemisel, rühmatööde ja teiste aktiivõppemeetodite kasutamine psühholoogia tunnis.

Lõiming teemaga **tervis ja ohutus** – tegelemine oma väärtushinnangute analüüsimise ja kujundamisega, enda vajaduste hierarhia tundmaõppimise ja korrigeerimisega. Aktiivmetoodikate kasutamine (rühmatööd, rollimängud, diskussioonid, arutelud).

Lõiming teemaga **väärtused ja kõlblus** – sallivuse ja lugupidamise kujundamine iseenda, kaaslaste ja kõigi teiste inimeste vastu, arutelud kõlbeliste normide ja väärtuste üle, nende teadvustamine. Aktiivmetoodikate kasutamine (rühmatööd, konfliktisituatsioonide arutelud).

Vertikaalselt lõimub eriti **inimeseõpetuse** ainega põhikoolis, milles omandatud teadmised on aluseks psühholoogiatunnis õpitavale (näiteks enese tundmaõppimine on aluseks enda ja teiste vaheliste suhete reguleerimisele).

Lõiming **ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste ja kogemuste vahel** – suviste töökogemuste analüüsimine, intervjuud pereliikmete ja tuttavatega, nende töö- ja õpikogemuste arutelud. Töö otsimise kogemuste jagamine kaaslastega.

Lõiming **kooli projektitegevustega** – kooli projektitegevustega toimub lõiming eelkõige sobiva temaatikaga üritustest ja õppekäikudest osavõtmise ning hiljem omandatud teadmiste ja kogemuste

psühholoogiatunnis analüüsimise kaudu. (Õppeaastal 2011-2012 näiteks osalesid õpilased tervist edendavas töötoas, mida korraldasid Tervisekõrgkooli tudengid projekti „Aktiivne ja turvaline kool“ raames.

Hindamine

Hindamine Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Lisaõppe psühholoogia ainekava

Maht

1 tund nädalas, aastas 35 tundi

Rõhuasetused

Õppesisu ja -tegevus

I Minapilt (1.veerand) 7 tundi

Tervitamine ja enese esitlemine suuliselt ja kirjalikult (2 tundi)

Minapildi kujunemine (2 tundi)

Enesehinnang (2 tundi)

Identiteedi kujunemine imikueast täiskasvanueani (1 tund)

II Suhtlemisõpetus (2., 3. Ja 4.veerand) 21 tundi

Kordamine ja kontrolltöö (1 tund)

Suhtlemisoskused ja nende arendamine (2 tundi)

Mitteverbaalsed suhtlemisvahendid (2 tundi)

Suhtlemistökked (2 tundi)

Edward Hull ruumivööndid (1 tund)

Aktiivse kuulamise liigid (vaikne, peegeldav, empaatiline) (2 tundi)

Sotsiaalsed grupid, grupiomadused, grupi kujunemise faasid (2 tundi)

Konfliktidega toimetuleku strateegiad, probleemide lahendamine, tagajärgedest mõtlemine (3 tundi)

Kriitika kui tagasiside (2 tundi)

Enesekehtestamine ja käitumise kontroll (kehtestav, agressiivne, alistuv käitumisviis) (4 tundi)

Kordamine ja kontrolltöö (2 tundi)

III Karjääriplaneerimine (4.veerand) 5 tundi

Karjääriplaneerimise põhimõisted, karjääri planeerimine lähtuvalt vajadustest ja huvidest (1 tund)

Elukutsete tutvustamine (2 tundi)

Erinevad töö leidmise viisid (1 tund)

Õpimapi korrastamine ja ettekandmine (1 tund)

Õpitulemused

Õpilane oskab ennast esitleda, teab ja valib situatsioonile vastava efektiivse suhtlemis- ja käitumisviisi, teab konflikti võimalikke põhjusi ja kasutab konflikti lahendamisel enesekehtestamist ja aktiivset kuulamist. Õpilane tunneb oma isiksuse põhiomadusi ja analüüsib oma karjäärivõimalusi.

Kasutatavad õppemeetodid: arutelu, rühmatöö, rollimäng, kirjanduse lugemine, õpimapi koostamine, info leidmine internetist ja raamatust.

Kasutatavad õppematerjalid

- Martha Davis, Patrick Fanning ja Matthew McKay „Suhtlemisioskused“
- K.Kullasepp, M.Kagadze „Suhtlemine on lahe“ õpik ja tööraamat
- K.Kullasepp, M.Kagadze “Suhtlemine lahedaks” õpetajaraamat
- P.Jamnes, K. Savisaar “Karjäär- redel või tee?”
- “Karjääri kujundamine, kutsesuunitlus.”
- “Elutee planeerimine. Valikainekava põhikooli vanemale kooliastmele.”
- Mary Ellen Guffey, „Business Communication: Process and Product“, second edition (Cincinnati: South-Western College Publishing, 1996), Chapter 1.
- kool.ee
- Liv Larsson, “Väike tunneteraamat”, ILO 2008.
- Silvia Kärner, “Õpime suhtlema”, Koolibri 1998.
- Tiit Saksakulm, “Tunne ennast ja oma võimalusi”, Ellervo 1995.

Majanduse alused lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Majanduse aluste õppetundides käsitletakse riigi ja üksikisiku majandamisega seotud küsimusi. Tutvutakse mõningate majandusvaldkonna põhimõistetega, eelarve osade ja nende tasakaalu vajaduste ja tasakaalustamise võimalustega. Antakse ülevaade riigi osast majanduselu korraldamisel turumajanduse tingimustes, maksupoliitikast, ühishüvede loomisest ja nende kasutamisest kodanike poolt. Tutvustatakse riigi sotsiaalpoliitika aluseid, rahanduse ja panganduse võimalusi, töötamise ja töötasustamise õiguslikke aluseid.

Õpetuse eesmärgid

Õpilane orienteerub riigi ja üksikisiku majandamisega seotud küsimustes. Omandab eluterved säästva majandamise põhimõtted.

Teab eelarve koostamise põhimõtteid, oskab koostada oma pere eelarvet, majandada end säästlikult, deklareerida tulusid ka elektrooniliselt.

Teab ühishüvede kasutamise põhimõtteid.

Oskab arvestada raha, teostada pangatehinguid, suhelda pangaga elektrooniliselt.

Teab riigi sotsiaalpoliitika põhimõtteid, töö ja töötasustamise aluseid.

Oskab käituda tööd otsides, tööd tehes, haigestumise ja töö kaotamise korral.

Teab majandusraskuste korral abi saamise võimalusi ja kohti.

Oskab suhelda riigiasutustega (ka elektrooniliselt)

Lõiming

Õpilastel on võimalik lisaks uutele õpitavatele teadmistele kasutada kogu kooliaja vältel omandatud teadmisi ja oskusi erinevatest õppeainetest ja valdkondadest.

Vaja läheb arvutamisoskust aritmeetiliste tehete tasandil arvutusteks perekonna eelarvet koostades, tulude ja kulude proportsioonide määratlemisel ja nende tasakaalustamisel; maksumäärade arvutamisel, tulude deklareerimisel; protsendi mõiste tundmist ja protsentarvutuste oskust sotsiaaltoetuste ja abirahade suuruste leidmisel. Vajalik arvutamisoskus on raha arvestamine; erinevate diagrammide lugemine, arvuti ja vajadusel ka taskuarvuti kasutamine. Oluline on meedia ja arvuti kasutamise oskus. Läbivad teemad „Teabekeskond“ ja „Tehnoloogia ja innovatsioon“ võimaldavad suunata õpilasi iseseisvalt otsima teavet majandus -küsimustes, külastama riigiportaali, otsima ja leidma töökuulutusi, kasutama pangateenuseid elektrooniliselt, tulusid deklareerima ning suhtlema riigiasutustega, elama kaasaegses majanduskeskkonnas. Õppemeetodiks on arutelud, iseseisvad kodused ülesanded ja tunnis tehtavad praktilised tööd.

Majandusõpetuse tundide temaatika on tihedalt seotud psühholoogia ja perekonnaõpetuse ainetikuga. Lisaks läbivad teemad „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ ja „Tervis ja ohutus“ võimaldavad õpilasel tulevase töötajana keskenduda oma tugevate ja nõrkade külgede analüüsile, õppida hindama oma valmisolekut ja võimekust läbi lüüa tööturul, pere planeerimisel, rahavajaduste planeerimisel edukaks toimetulekuks, samuti säästmisvõimaluste otsimisel ja leidmisel; kasutada erinevatest allikatest saadud teavet oma isikliku käitumismudeli leidmiseks majanduslikesse raskustesse sattumise korral ning otsida abi saamise võimalusi ja kohti. Õppemeetoditena on kasutusel arutelud, praktilised tööd, rühmatööd, õppekäigud. Üheks õpilaste eduka majandamise näitamise kohaks on kauplemine omatoodanguga kooli traditsioonilisel jõululaadal. Selles tegevuses saavad õpilased näidata oma kodanikualgatust ja ettevõtlikkust läbi samanimelise läbiva teema, mis toetab õpilaste initsiatiivi ja keskendub avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori koostööle ja aitab tunnetada oma kasulikkust, tõstab vastutust ja arendab kohusetunnet.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Lisaõppe majanduse aluste ainekava

Maht

35 ainetundi sh kolm õppekäiku

Rõhuasetused

Selgitatakse põhiliste majandusalaste mõistete sisu ja majandamise põhiküsimused.

Antakse ülevaade turul toimuvatest üldistest seaduspärasustest, külastatakse üht linna turgu nõudluse – pakkumise- hinna suhte selgitamiseks.

Õpitakse tundma riigi ülesandeid majanduse valdkonnas.

Saadakse teada, milliseid riigi loodud ühishüvesid saavad kasutada kõik kodanikud.

Riik teostab enda majanduslikuks toimetulekuks majandus- ja maksupoliitikat ja koostab aastaeelarve. Riigieelarve tulud saadakse maksudest. Kulude maht ei tohi ületada saadavaid tulusid.

Analoogselt riigieelarvele õpitakse koostama oma perekonna eelarvet järgides põhimõtet- tulud ja kulud peavad olema tasakaalus. Kaalutakse säästmise võimalusi.

Tutvutakse riigi rahasüsteemi ja pangandusega. Küllastatakse üht panku, uuritakse pangateenuste kasutamise võimalusi ja tingimusi. Tuginetakse varasematele teadmistele ja oskustele kasutada erinevaid pangakaarte, uuritakse laenu saamise vajadusi, võimalusi ja tingimusi. Rõhk laenu tagasi maksmisele.

Uuritakse töö, töötamise ja töö tasustamisega seotud probleeme – teadmisi oma võimetest ja töösoovidest, valmisolekut asuda tööle, töö otsimist, tööintervjuul esinemist, töö saamist ja töökoha hoidmist. Pannakse rõhku õigele käitumisele haigestumise ja töö kaotamise korral.

Õppeprotsessi mitmekesistamiseks kasutatakse infotehnoloogilisi ja kommunikatiivseid võimalusi, ajakirjandust, televisiooni- ja raadiosaateid, temaatilisi ajurünnakuid, õppekäike.

Õppesisu – ja tegevused

- Majanduse mootorid ja pidurid. Tootmine kui majanduse alus. Põhimõisted.
- Majanduse tootmistegurid ja põhiküsimused. Mida toota? Kuidas toota? Kellele toota?
- Turul toimuvad üldised seaduspärasused. Nõudlus ja pakkumine ,turutasakaal.
- Konkurents ja monopolid
- Õppekäik turule nõudluse-pakkumise ja hinna kujundamise uurimiseks.
- Erinevad majandussüsteemid. Eestile omane majandamine
- Riigi ülesanded majanduses
- Ühishüved, mida kasutavad kõik kodanikud
- Riigieelarve.Struktuur.Koostamine, jõustamine. Tulud ja kulud .Hariduskulud. Sotsiaalkulud (pensionid, toetused, haigushüvitised, töötuskindlustus) . Eelarve tasakaal. Defitsiit e puudujääk. Valitsuse reservfond. Lisaelarve.
- Milliseid makse me maksame? Maksustamise üldpõhimõtted. Maksude liigid. Riigimaksud ja kohalikud maksud.
- Fondid (sotsiaalkindlustus-, ravikindlustus- ja liikluskindlustusfond). Sissemaksud fondidesse.
- Pensionifond ja pensionireform Eestis.3 pensionisammast. Tööandja ja töövõtja maksed fondi.
- Tuludeklaratsioon. Tulude deklareerimine internetis või Maksu- ja tolliametis.
- Sotsiaalne turvalisus –riigi sotsiaalpoliitika. Sotsiaalabi. Elatusmiinimum. Perekonna roll sotsiaalse turvalisuse tagamisel. Abi küsimine ja saamine.
- Peremajanduse planeerimine: Perekonna eelarve koostamine. Praktilised tööd –õpilase enda ja oma perekonna eelarve koostamine.
- Raha ja väärtpaberite roll majanduses. Raha ülesanded. Erinevad valuutad. Arveldused pangas. Panga automaadid, erinevad pangakaardid ,krediitkaardid. Laenud, laenamise vajadused, tingimused, raha tagasimaksmine, intressid. Võlad.
- Õppekäik panku.
- Töö ja töö tasustamine. Ülevaade oma tugevatest ja nõrkadest külgedest: Soovid ja reaalsus. Amet ja eriala, töötõ õpe, ümberõpe. Töö otsimine, tööintervjuu. Nõuded töötajale. Tööle vormistamine, töölepingu sõlmimine. Töölepingu lõpetamine, koondamine. Töö tasustamine- palk ja lisatasud. Puhkus. Mentor tööl. Käitumine tööl haigestumise korral ja töötuks jäämise korral. Hüvitised. Töötukassa.
- Õppekäik töötukassasse.
- Kokkuvõtte õpitust.

Õpitulemused

- Õpilane tunneb õpitud majandusalaseid põhimõisteid sisuliselt, osaleb teadmistega vestluses.
- Õpilane teab riigieelarve koostamise ja jõustamise põhimõtteid, oskab neist lühidalt rääkida.
- Õpilane oskab hinnata oma perekonna tulusid ja kulusid ning planeerida suuremateks väljaminekuteks raha kogumist. Teab laenude tagasimaksmise korda.
- Õpilane teab riigi ühishüvede (julgeolek, haridus, kultuur, tervishoid, tervislik elukeskkond) kasutamise korda, oskab olla teadlik tarbija ja anda oma võimetekohase panuse hüvede loomisse.
- Õpilane oskab arvestada raha ja kasutada pangateenuseid, suhelda pangaga elektrooniliselt.
- Õpilane teab, kuidas otsida tööd, läbida töövestlus, hoida töökohta, kuidas käituda töö lõppedes.
- Õpilane teab, kuidas arvestatakse töö eest palka, palju kulub maksudeks. Oskab täita tuludeklaratsiooni, deklareerida tulusid ka elektrooniliselt.
- Õpilane teab, kuidas kasutada haigekassa ja töötukassa teenuseid.

Kasutatavad õppematerjalid

- Leili Möldre, Anu Toots „Kodanikuõpetus“ VIII-IX klass, Koolibri 1997
- Eesti Junior Achievement „Isiklik majandus“ Õpetaja ja konsultandi tööjuhend, Tallinn, 1998
- Junior Achievement „Isiklik majandus“ Õpilase töövihik, Tallinn, 2008
- „Kodaniku käsiraamat“, Integratsiooni Sihtasutus, Tallinn 2008
- Laura Brady „Tüdruk ja raha“, Koolibri, 2006
- Tuludeklaratsiooni blanketid ja tuludeklaratsioon elektrooniliselt

Perekonnaõpetus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Perekonnaõpetuse kursuses keskendutakse perekonnaelu psühholoogiale, eetikale, perekonnaõigusele, majandamisele ja perekonna rollile ühiskonnas, et toetada vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamist tulevase perekonnaelu alusena. Kõikide teemade juures on rõhuasetus sotsiaalsel ning probleeme ennetaval aspektil. Õppetegevused on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetavad ja tähenduslikud ning toetavad arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane. Teemade käsitlemisel kasutatakse aktiivõppemeetodeid (arutelu, rühmatöö, paaritöö, rollimäng, praktilised tööd, õpimapi koostamine, info otsimine internetist, meediat, õpikust, esitlus).

Õpetuse eesmärgid

Perekonnaõpetuse põhieesmärk on tõsta õpilase teadlikkust perekonnaga seotud küsimustes ning enda elu puudutavates tulevikuotsustes. Perekonnaõpetusega taotletakse, et õpilane kujuneb terviklikuks, iseseisvaks ja teisi arvestavaks isiksuseks; omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis

on esmavajalikud perekonnaeluks; omandab valmiduse tunnetada iseennast ja oma rolli nii kasvuperekonna kui ka enda loodava perekonna liikmena.

Lõiming

Lõiming teiste õppeainetega

Psühholoogiaga – käsitletakse suhteid ja käitumisviise peres, kriiside ja konfliktide tekkimist peres ja nende lahendamiseviise, samuti õpetatakse toimivat kommunikatsiooni, aktiivset kuulamist ning enesekehtestamist.

Inimeseõpetusega – käsitletakse inimese elukaart sünnist surmani, tema põhivajadusi igal arenguetapil, sealhulgas imiku ja väikelapse arendamise ja hooldamisega seonduv

Majandusõpetus – pere majandamine, eelarve koostamine, kulude ja tulude planeerimine

Eesti keel – erinevad suhtlemisega seotud teemad, vajaliku info otsimine tekstist, esitluse või loengu konspekterimine

Meediaõpetus – vajaliku info otsimine internetist, perekonnaga seotud temaatikaga ajaleheartiklite lugemine ja analüüs

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend. Poolaastahinne moodustub tunnitööde, praktiliste ülesannete ja kontrolltöö hinnetest. Aasta lõpus hinnatakse aasta jooksul valminud õpimappi ja selle esitlemist. Perekonnaõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Lisaõppe perekonnaõpetuse ainekava

Maht

35 ainetundi õppeaastas, sealhulgas vähemalt 1 õppekäik tervishoiumuuseumisse

Rõhuasetused

Pikendatud õppe klassis täiendatakse eelnevatel aastatel omandatud suhtlemis- ja käitumisoskusi. Tähelepanu pööratakse seejuures iseseisva elu alustamisega seotud rollikäitumisele. Kujundatakse oskusi teha otstarbekaid ja vastutustundlikke valikuid ja otsuseid. Antakse elementaarsed teadmised

laste arengust ja kasvatusel. Kasutatakse aktiivõppemeetodeid, suureneb rühmatöö osakaal. Harjutatakse info otsimist elektroonilistest teabeallikatest ja konspekterimist.

Õppesisu ja –tegevus

I Perekond ja kooselu (4 ainetundi)

Kooselu vormid. Perekonna ajalugu. Perekonna ülesanded. Tänapäeva perekond Eestis.

II Armumine, armastus ja seksuaalsus (9 ainetundi)

Armumine kui lähedussuhete algus. Armastus ja pühendumine suhtele. Seksuaalsus inimese elus. Seksuaalne areng lapsest noorukieani. Seksuaalsuhted- ja käitumine noorukieas. Turvaline seksuaalvahekord. Informatsiooni ja abi saamise võimalused noortele.

III Abielu (5 ainetundi)

Soov ja valmisolek paarisuhteks. Sobiva kaaslaste valik. Suhte areng ja abielu. Abiellumise mõte ja tavad. Paarisuhte perioodid.

IV Lapseootus ja sünn (8 ainetundi)

Lapsevanemaks saamise otsustamine ja valmisolek. Soovimatu rasedus ja rasedust vastased vahendid. Viljastumine ja rasedus. Rasedust ohustavad tegurid. Lapse sünn ja elumuutused.

V Vanemlus ja lapse areng ning kasvatus (5 ainetundi)

Bioloogiline, juriidiline, sotsiaalne ja psühholoogiline vanemlus. Lapse areng ja arenguperioodid. Kasvatuspõhimõtted.

VI Pere argipäev ja suheteprobleemid (5 ainetundi)

Rituaalid ja traditsioonid peres. Pere majanduselu korraldamine. Suhteid kahjustav käitumine (truudusetus, valetamine). Konflikt ja selle lahendamise viisid. Kriisid peres. Perekond inimese elukaases.

Õpitulemused

Õpilane:

- Nimetab peremudeleid ja kirjeldab pereliikmete rolli perekonnas
- Teab, milline on inimese areng sünnist surmani, selgitab inimese põhivajadusi elukaare erinevatel etappidel
- Teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet.
- Väärtustab lähisuhteid, teab, kuidas suhteid hoida.
- Mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles.
- Eristab lubatud ja lubamatut seksuaalkäitumist.
- Kirjeldab imiku ja väikelapse arendamise tingimusi.
- Teab, milliseid kohustusi tuleb täita lapsevanemana.
- Teadvustab kodu kui turvalise elukeskkonna mõju inimese ja tema lähisuhete arengule
- Demonstreerib õpitu olukorras tühisaid lahkelide lahendamise viise peres;
- Nimetab, kust leida abi lähisuhteid, pereelu ja seksuaalsust puudutavates küsimustes

Kasutatavad õppematerjalid

- M. Kagadze, I. Kraav, K. Kullasepp „Perekonnaõpetus“ Gümnaasiumi inimeseõpetuse õpik , 2007 Kirjastus Koolibri
- Ah nii see käibki! Eesti Pereplaneerimise Liit, 1997
- Siiner, Blumberg „Minasinamina“ 2004
- Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus, Õpetajaraamat 4.-6.klassile, Tartu 2001

Õppefilmid:

- Heategevusprojekti KäsiKäes raames valminud film „MinaSinaMina“, E. Veber (režissöör), L.F.F. Group. Tallinn, 2004.
- Eesti Seksuaaltervise Liidu õppefilm „Sünnipäev“. Tallinn: Tervise Arengu Instituut, Haridusmeedia, 2003 (19 minutit).
- Tervise Arengu Instituudi õppefilm „Die Young 2“ (14 minutit).

Veebilehed:

- www.lapsemure.ee – laste ja noorte psühholoogiline nõustamine;
- www.tugikeskus.ee – abi hooletusse jäetud või väärkoheldud lastele (Tartu Laste Tugikeskus)
- www.lasteabi.ee - laste ja noorte psühholoogiline nõustamine;
- www.terviseinfo.ee – tervise infoportaal
- www.aids.ee – AIDSi Ennetuskeskus

Keskkonnaõpetus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Keskkonnaõpetuse keskmeks on väärtuskasvatus, mille käigus saavad õpilased teadmised keskkonna olemusest. Õpilasest kasvatatakse keskkonnahoidlikku tarbijat. Kujundatakse pädevusi elada pidevalt muutuv keskkonnas nii, et ka järgmistel põlvkondadel säilib võimalus kasutada ressursse. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab rahvakultuuri osa igapäevaelus ja väärtustab oma perekonda, kodupaika ning traditsioone.

Õppesisu koosneb peamiselt kolmest valdkonnast : looduskeskkond, kultuurilis-sotsiaalne keskkond ja tehiskeskkond. Keskkonnaõpetuse teemade käsitlemisel kasutatakse valdavalt aktiivõppemeetodeid ja praktilist tegevust. Rõhku pannakse õppekäikudele muuseumidesse, ettevõtetesse; oluline roll keskkonnaõpetuses on koostööl loodushariduskeskustega, teiste haridus- ja kultuuriasutustega ning koolisise ja vabariiklike projektidega. Palju rakendatakse õuesõpet.

Õpetuse eesmärgid

Keskkonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- omandab teadmisi loodusest kui terviklikust süsteemist ja inimtegevuse (tehiskeskkonna), kultuuri ning sotsiaalse keskkonna vastastikustest seostest, nende sõltuvusest looduslikest eeldustest ja kohalikest tingimustest;
- teadvustab inimese sõltuvust loodusvaradest ja –ressurssidest;
- mõistab ja hindab keskkonda säästvat eluviisi;
- tunneb rahvakalendri tähtpäevi ja nendega seonduvaid traditsioone;
- mõistab inimestevaheliste suhete osatähtsust sotsiaalse keskkonna kujundamisel;
- tunneb ja väärtustab oma kodukoha loodust ja ehitisi;
- väärtustab oma perekonda ja peresiseseid traditsioone;
- väärtustab koolitraditsioone ja osaleb aktiivselt kõikidel kooli üritustel;
- on salliv teiste kultuuride, nende tavade ja kommete suhtes;
- järgib meie kultuuriruumis tunnustatud käitumisnorme.

Lõiming

Lõiming kogu õpiaja ulatuses

Lõiming kogu õpiaja ulatuses õppeainesiseselt toimub terviku moodustamise eesmärgil, tuleb teada õpetamisel aine piires õppeaine sisu ka eelnevates ja järgnevates klassides (liikumine mööda spiraali). Kasutatakse eelnevatel aastatel õpitud teadmisi (nt. loodusõpetus, inimeseõpetus, arvutiõpetus, matemaatika, kodundus).

Lõiming õppeainete sees

Keskkonnaõpetuses on võimalik kasutada **kodunduse** tundises omandatud teadmisi (toidukultuur, prügi, jäätmed, toiduainete päritolu ja nende kasvatamine, keskkonnasäästlik vee ja elektrikasutus jne.).

Näiteid saab tuua **kunsti** ja **kangakudumise** tundidest (taaskasutus ja loodusmaterjalid).

Keskkonnaõpetus on seotud **puhastus ja koristustundidega** (loodussõbralike puhastusainete kasutamine, säästlik vee- ja elektrikasutus).

Paralleelle saab tuua ka **majandusõpetusega** [Eluaseme kulude (elekter, vesi, küte) arvutamine)].

Vajalikud on **matemaatikas** omandatud arvutamisoskused (keskkonnateemalised ülesanded) ja **arvutikasutus** (keskkonnateemaliste uudiste kirjutamine, kultuurisündmustest kokkuvõtete kirjutamine jne.).

Lõiming ainetunnis õpitu ja väljaspool kooli saadud teadmiste, kogemuste ja igapäevanähtuste sidumise vahel

Teadmisi seostatakse praktilise eluga. Aktiivõppemeetoditest on eelistatud praktilised tegevused, ühised arutelud ja õppekäigud (muuseumid, pargid, näitused, erinevad asutused, töökeskkonnad, tehased, teatri- ja kinokülastused, loomaaed).

Kindlasti võetakse osa kõikidest kooliüritustest (jõululaat, peod, aktused, etendused, traditsioonilised üritused).

Kevadel ja sügisel võiks keskkonnaõpetuse tunnid toimuda nt. koolihoovis, kus on võimalik teha mitmesuguseid aiatöid.

Lisaõppematerjalidena kasutatakse elektroonilisi teabeallikaid (arvuti, videofilmid, internetimaterjalid).

Lõiming teiste ainetega läbivate teemade kaudu

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine- tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest.

Kultuuriline identiteet- tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega annab võimaluse näha kultuuride erinevusi ja teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendile.

Lisaõppe keskkonnaõpetuse ainekava

Maht

35 tundi õppeaastas

sh 2 õppekäiku

Rõhuasetused

Õppetegevuses korratakse eelnevatel aastatel omandatud keskkonnaalaseid teadmisi ning oskusi.

Aktiivõppemeetoditest on eelistatud praktilised tegevused, ühised arutelud ja õppekäigud. Lisaõppematerjalidena kasutatakse elektroonilisi teabeallikaid.

Õpilastele antakse võimalus õpetaja juhendamisel korraldada üritusi ja vastutada tulemuse eest.

Õppesisu ja -tegevused

SISSEJUHATUS. Mis on keskkond? Keskkona mõiste. Erinevad elukeskkonnad. Elupaik. Aed (rohttaimed, üheaastased taimed, mitmeaastased taimed, aialoomad).Kodu ja naabrid. Seosed inimese ja looduse vahel.

MAA. Maakera kihid. Maismaa. Veealune maa. Eesti maavarad (liiv, kruus, muld, paekivi, savi, turvas, põlevkivi). Ilmastiku mõju kividele. Kivide kaunistamine.

ÕHK. Õhk meie ümber. Lõhnad. Tuul. Tuisk. Põlemine. Kütused. Liiklus õhu saastajana. Transport. Õhusaaste. Müra. Kliima soojenemine. Ilm. Ilma ennustamine.

Meisterdamine ja katsetused (Purjekas ja langevari. Parv. Lehvik. Tuulelohe. Tuuleratas. Õhu kaalumise õhupallidega.)

VESI. Vee ringlemine. Puhas vesi. Kuidas inimene kasutab vett. Kuidas inimene kahjustab veekeskkonda. Põhjavesi. Vee tarbimine kodus. Veekogud. Veetaimed. Veeloomad. Soo. Soos elavad loomad.

ELUSLOODUS.

Mets (lehtpuud, okaspuud, põõsad,puhmad,taimed). Taimede kaitse. Eesti kaitsealad. Loomad metsas. Koduloomad. Linnud. Park. Põld. Eesti kaitsealuseid loomi.

Loomaaed. Botaanikaaed.

ENERGIA

Mis on energia? Päikeseenergia. Elektrilised kodumasinad ja energia säästmine. Energia säästmine.

JÄÄTMED

Kuidas elada loodussõbralikult? Majapidamisesemete ringlus. Jäätmed, prügi, praht. Ohtlikud jäätmed.

Meisterdamine erinevatest jäätmetest (nt. piima kilepakendid, papist rullid, vana tapeet jne.)

ÜLDISED KESKKONNAPROBLEEMID.

Keskkonnaprobleemid. Mis saab metsast? Mahepõllumajandus. Asula reostus.

RAHVAKALENDRI TÄHTPÄEVAD

Tunneb õpitud põhilisi rahvakalendri tähtpäevi ja teab nendega seotud traditsioone (hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted). Jätkatakse rahvakalendri tähtpäevadega seotud kommete tutvustamist ja nende seostamist kooli traditsiooniliste üritustega.

TRADITSIOONILISED ÜRITUSED kooli üldtööplaanis.

Õpitulemused

Õppija teab ja tunneb:

- mis on keskkond;
- erinevaid elukeskkondasid (mets, põld, linn, aed, loomaaed, botaanikaaed);
- eesti loomi ja linde, puid ja taimi;
- mis on õhk, vesi, energia;
- seoseid inimese ja looduse vahel;
- erinevaid keskkonnaprobleeme;
- kuidas elada loodussõbralikult;
- erinevaid rahvakalendri tähtpäevi.

Õppija oskab:

- nimetada erinevaid elukeskkondi;
- nimetada erinevaid eesti loomi, linde, taimi ja puid;
- märgata, hoida ja kaitsta loodust;
- käituda looduses;
- käituda erinevatel üritustel;
- sorteerida prügi;
- taaskasutada erinevaid tooteid (pudelid, rõivad, paber, klaas);
- kasutada energiat ja vett säästvalt.
- meisterdada tuulelohet, purjekat, langevarju, lehvikut, tuuleratast.

Kasutatavad õppematerjalid

- Elvist, T. Laug, V. Hallik, M. "Loodus- ja inimeseõpetus" Tööraamat ja töövihik 2. kl. (1,2 osa). Avita 2009
- Haav, Sirje. "Mina ja keskkond" Keskkonnaõpetuse töövihik 3.-6. kl. Paide, Kuma:2003
- Haav, Sirje. Keskkonnaõpetuse töövihiku "Mina ja keskkond" 3.-6. kl. Abimaterjal õpetajale. Paide, Kuma:2003
- Täht, Mari- Epp. Laps ja keskkond. Koolibri:2003-2005, Raamat koosneb 5 osast: Maaraamat, Prügiraamat, Tuleraamat, Veeraamat, Õhuraamat
- Jänes-Kapp, Kärt. Lõbus lasteaiaraamat. Koolibri: 2005

Tantsuõpetus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Tantsuõpetuse kaudu omandab õpilane teadmisi keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest.

Tantsuõpetuse keskseks ülesandeks on toetada õpilase ealist arengut praktilise õppe kaudu, mis haarab nii keha kui vaimu. Aktiivne õpe tähendab eelkõige tegevuslikku aktiivsust ja kogemist, mis kinnistab õpitut paremini. Lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja vajadusel suunata/korrigeerida õpilaste arengut ning aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt. Korrigeeriva õpetamise eesmärk on vähendada mahajäämust arengus.

Tantsutundides õpitakse ja harjutatakse tunnetuse ja liigutustegevuse kaudu, milles ühitatakse nii kunstiline eneseväljendus, kõne, muusika, rütm ja mäng ning nende iga liiki kombinatsioonid.

Tantsutundides luuakse tingimused isiksuse sotsiaalseks ja emotsionaalseks arenguks. Tantsides arendatakse õpilase isikupära, oskusi tegutseda üksi ja koos teistega, suhtlemis- ja koostöövõimet, ühtekuuluvustunnet ning sallivust.

Tantsuõpetuses on esmane eakohalisuse põhimõte, mille all mõistame ennekõike inimkeha füüsilise ja vaimse arengu seaduspärasuste järgimist. Tantsuõpetus toetab harmoonilise isiksuse kujunemist tantsulise eneseväljenduse kaudu, avab ning avardab võimalusi tantsuga tegeleda ja loovast tegevusest rõõmu tunda. Tantsuõpetuse vahendusel tekib huvi loomingu tegevuse vastu, kujuneb õige kehahoiak ning elukestev tervislik liikumisharjumus.

Tantsuõpetus on aine, mille koostisosad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Tantsu vaatlemisostkuste kujundamine on tähtis komponent tantsuõpetuses. Oluline on tantsuelu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks esinemise ja selle vaatamise/jälgimise harjumus ning üritustel osalemise, mõnikord ka korraldamise kogemus.

Õpetuse eesmärgid

Tantsuõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsulisest liikumisest ;
- väärtustab tantsu isiksuse, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana; teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone;
- tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid;
- arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisostkust;
- omandab teadmisi ja praktilisi kogemusi keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest;
- väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana;

- mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu;
- väärtustab eetilist käitumist ja esteetilist väljendusviisi;
- tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust.

Lõiming

Tänapäeval on õpilastel aina keerulisem toime tulla kasvavas infotulvas. On vaja oskusi olulise eristamiseks vähem olulisest, õpitava seostamiseks varasemate teadmistega või igapäevases elus kogetavaga – nende oskuste omandamist toetab nii vertikaalne kui ka horisontaalne lõiming erinevates ainetundides. Seoste loomise ja leidmise oskus on vajalik mistahes õppeaine omandamisel ja maailmast tervikpildi tekkimisel. Seoste olemasolu soodustab mõistmist, mäletamist, motivatsiooni ja ideede tekkimist ning nende puudumine raskendab teadmiste kasutamist.

Ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja -viiside abil toetab tantsuõpetus kõigi teiste õppeainete omandamist. Tantsuõpetuse lõimimine kooli teiste õppeainetega eeldab kokkulepitud õppekorralduse ja hindamis põhimõtete järgimist, õpetajatevahelist koostööd pädevuste täpsustamisel õpetuse eesmärkide püstitamisel, õppesituatsioonide loomisel ja eri ainetele ühiste probleemide määratlemisel.

Kui õpilane asub õppima tantsu, on tal olemas juba teatud pagas kõikvõimalikke teadmisi ja oskusi, tal on suurem või väiksem õpimotivatsioon. Õpilaste huvide ja kogemuste hulk ning kvaliteet võib erineda väga suures ulatuses, seda nii õpilaste sugu, kodust sotsiaalset keskkonda kui ka individuaalseid arengutegureid arvestades. Sellises olukorras on väga tähtis, et õpetaja oskaks lõimida võimalikult avaralt igapäevaelus kogetu ja varem omandatu vastavas aines juurdeõpitavaga.

Vertikaalne lõiming taotleb terviku moodustamist õppeainesiseselt kogu kursuse ulatuses. Vertikaalse lõimingu saame sidususe ja järgnevuse abil: mõisted ja teemad korduvad kooliastmeti ja samas minnakse lihtsamalt seletuselt sügavamale ja laiemale, kusjuures uued teadmised tuginevad valdavalt varem õpitule. Sama kehtib omandatud oskuste osas, mis tantsuõpetuses on eriti olulised, sh oskus koos tegutseda.

Horisontaalne lõiming on mõistete ja teemade käsitlemine eri külgedest ja eri õppeainetes, et kindlustada õpitule võimalikult avarad seosed. Horisontaalne lõiming on tihedam valdkonnasiseselt – loodusainete lõimingu tsentriteks on ühised teemad, kattuvad mõisted, lõiming valdkonnaväliste ainetega on märksa väiksema ulatusega. Horisontaalse lõimingu rakendamine õppeprotsessis vajab erilist kooskõlastust kolleegidega. Õpilasele on eriliselt oluline mõista integratsiooni erinevate õppeainete vahel ühe kooliaasta piires, mis lubab neil seostada erinevates õppeainetes õpitut tähendust omavaks tervikuks ning leiab väljenduse üld- ja ainepädevustes.

Konkreetsemad tegevusvaldkonnad lõimingu teiste õppeainetega on järgmised:

Eesti keel: tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, peenmotoorika (kirjatehnika) arendamine.

Muusika: oskus kuulata, liikuda vastavalt helile ja rütmile; oskus heli tekitada (laulmine, keha- ja rütmipill).

Inimeseõpetus: mina ja minu keha; pere ja kodu; „meie“ tunne ; uudishimu ja liikumise tähtsus;

Loodusõpetus: matkimine; rütmid elus ja looduses

Kunsti- ja tööõpetus: loov eneseväljendus; erinevate ametite kujutamine; rekvisiidid, lavakujundus ja kostüüm

Matemaatika: paaris ja paaritu, liikumine kujundites, korduvtegevused 2, 4 või 8 korda, numbrite õppimine.

Kehaline kasvatus: kehahoid ja -asendid; koordineatsioon.

Võõrkeel: mõisted, tantsuterminid

Lõiming ja läbivad teemad

Läbivate teemade käsitlemisega on võimalik kujundada eelkõige väärtushinnangulisi pädevusi ning rakendada erinevate õppeainete taotlusi nende ajalises kooskõlas, konkreetsemalt ühe õppeaasta piires ja üldisemalt kogu õppetsükli ulatuses. Praktilise väljundi leiab nende rakendus projektitöodes, milles tantsuõpetus annab oma panuse rahvakalendritähtpäevadele pühendatud ürituste korraldamisel (nt kadri- ja mardipäev), aga ka suuremate ürituste nagu jõulupeo, EV aastapäeva, kooli sünnipäeva ja emadepäeva kontsertide korraldamisel. Arvestades õpilaste individuaalsust ja korrigeeriva tegevuse spetsiifikat, on erilise tähtsusega järgmised teemad : “Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Kultuuriline identiteet“, „Elukestev õpe“ ja „Teabekeskond“.

Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse lihtsustatud riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest.

Tantsuõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist tantsulistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamisel arvestatakse kõiki tantsuõpetuse komponente: tantsimist, tantsu loomist. Lisaks võetakse arvesse õpilase isiksuseomadusi ja osavõttu erinevatest tegevustest.

Õpitulemusi hinnatakse suuliste, sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Tantsuõppes on soovituslik kasutada pigem protsessipõhist suulist ja kirjalikku sõnalist hindamist või tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab

teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse peamiselt osavõttu loovmängulistest liikumistegevustest. II ja III kooliastmes on hindamisel suurem kaal erinevate tantsutehnikate tundmisel, õige tervisliku kehakasutuse praktikasse rakendamisel ja looval isikupärasel väljendusoskusel. III astmes hinnatakse ka teadmistel põhinevat arutlusoskust.

Lisaõppe tantsuõpetuse ainekava

Maht

35 tundi

Rõhuasetused

Toetatakse korrektsioonitööga õpilaste arengut, jätkatakse olemasolevate funktsioonide ja oskuste kinnistamist/säilitamist. Innustatakse õpilasi oma liigutusoskusi täiustama.

Õpetatakse õpilasi jälgima oma tantsuliste oskuste tulemuste kasvamist -arenemist. Toetatakse õpilaste positiivse enesehinnangu kujunemist. Aidatakse murdeaalistel ületada konflikte oma kehalise „mina“ ja kaaslastega.

Jätkatakse õpilaste tahteomadusi (sihikindlus, otsustavus, julgus, visadus, püsivus jne)arendamist. Tugevdatakse tahet liikuda ja õppida, kogeda erinevaid tegevusi ja harjutusi. Tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi.

Õppesisu ja –tegevused

TANTSULISED KOMPOSITSIOONID (arendatakse rühi- , tasakaalu- ja ruumitaju- näiteks suunad, tasandid; liigutuse koordinaatsiooni ja vastupidavust). Eesmärkide saavutamiseks luuakse tantsulised kompositsioonid õpilaste poolt valitud muusikale. Tantsulisi kompositsioone õpitakse matkides.

SOTSIAALSET ja EMOTSIONAALSET arengut toetavad harjutused

Arendatakse jätkuvalt eelnevalt õpitud tantsuvõtete, rivi- ja rühmharjutuste harjutamist ; üldmõistete (paar, segapaar, rühm, käteplaks, põimimine), asendite (algasend, rinnati/ seljati, kodarjoneel kõrvuti/rinnati, sõõr, viirg, kolonn ehk rongi), tantsuvõtete (käed puusal, pihkseong, galopivõte, käevang, valsivõte) eelnevalt õpitu kordamist. Tantsujuoniste järgi tantsu õppimist Liikumisel täpsuse saavutamist ja partneri jälgimist.

Metoodiliselt soovitavad:.. sõõrrahvatantsud (Oige ja vasemba) ,hüppetantsud (Kaera-Jaan), Eesti nüüdistants (Eesti muld ja eesti süda) .Peotantsud (valss ,tango jm).

Õpitulemused

Pikendatud õppekava läbinud lõpetaja :

- suudab omandada ja taasesitada erinevate tantsutehnikate (lihtsamate) liikumiskombinatsioone;
- julgeb improviseerida, esitada oma ideid ning rakendada neid loovates tantsulistes eneseväljendustes;
- jälgib tantsu ja räägib tantsust põhjendades oma arvamust;
- oskab kasutada õpitud tantsulisi oskusi erinevates keskkondades (oskab partnerit tantsule paluda ja kohale saata).

Kasutatavad õppematerjalid

- Tantsualase tegevuse läbiviimiseks kasutatav kirjandus:
- Ullo Toomi. Eesti Rahvatantsud
- Rahvatantsu oskussõnastik (üldmõisted, asendid, võtted)
- Põhisammud ja liikumine.
- Rühmatantsud.

Teabemeedia lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Õppeaine aitaks õppijal kujuneda infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda analüüsida ning toimida selles vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikale.

Õpilast suunatakse leidma sobivat teavet erinevatest allikatest nagu ajakirjandus, internet, televisioon, raadio. Proovitakse ise avaldada mõnes teabeallikas kas artikkel, multifilm või filmi lühiklipp.

Õppeaine keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Tutvustatakse meedia- ja ajakirjandusega seotuid elukutseid.

Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama.

Õppeaine eesmärgid

Eesmärgiks on kujundada õppijas hoiakuid, arusaamu, valmisolekut teha meediatarbijana iseseisvaid valikuid, neid põhjendada lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. Õpilane õpib kasutama

info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eluliste probleemide lahendamiseks ning õppimise ja töö tõhustamiseks;

Arendatakse loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel meediaprojektides. Õpilane mõistab tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile.

Arvutikasutamisoskuse täiendamine: töötamine uue tarkvaraga ja Interneti kasutamine.

Lõiming

Oluline on lõiming erineval tasandil, kuna õppeaine üks eesmärke on suunata õpilast seostama erinevates õppeainetes õpitut ning aidata kaasa õpilase tervikliku maailmapildi kujunemisele.

Lõimingu lähtekohaks meediaõpetuses on õppija aktiivsuse rõhutamine ja õpitava seostamine elulise kontekstiga, millest tulenevad lõimingu eesmärgid – püüde teadmiste terviklikkusele ning teadmiste ja kogemuste ühendamisele.

Vertikaalse lõiminguga taotletakse, et üks teema kasvab teisest välja ja täiendab eelmist, tuginedes aine sisemisele loogikale, kusjuures lähtutakse kahest õppimise printsiibist:

- lihtsast keerulisema õppimise poole,
- eelteadmistest lähtuvalt.

Aine käsitluses minnakse tundmatu juurde tuttava kaudu ning konkreetset abstraktsele, lähtudes õpilaste ealistest iseärasustest seoses põhiliste tunnetusprotsessidega: taju, tähelepanu, mälu ja mõtlemine.

Lõiming toetab järgmisi **õppekava üldpädevusi**.

Õpipädevus – suudab märgata ühe valdkonna ülesannete puhul võimalusi teise valdkonna teadmiste kasutamiseks ja rakendamiseks;

Ettevõtlikkuspädevus – suudab ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi.

Suhtluspädevus. Teabeallikate abil töötamine arendab funktsionaalset lugemisoskust ning rikastab õpilaste tehnoloogiaalast sõnavara. Oma töö esitlemine ja valikute põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Tööülesannete ja projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele.

Sotsiaalne pädevus. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, selle põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab kaasa inimühiskonna arengu tunnetamisele. Ühiselt töötades õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ning nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

Läbiva teemaga **tehnoloogia ja innovatsioon**— on seotud info otsimine, arvutikasutamise oskus, erinevate tööde vormistamine ja esitluste koostamine, info-otsing ning kindlasti ka arvuti suhtlemisvahendina. Seda läbivat teemat saab arendada iga teema juures, igas tunnis.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine— Tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest on omane tehnoloogiaavaldkonna ainetele. Oma huvide ja annete teadvustamine loob eeldused edasisteks valikuteks õppimises või muudes tegevustes.

Teabekeskond — Oma töö kavandamisel ja ainealaste projektide käigus info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Interneti kasutamine annab võimaluse olla kursis tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöö tegijate loominguga üle maailma. Siin on oluline võõrkeelte, enamasti inglise keele oskus.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendist.

Lisaõppe teabemeedia ainekava

Maht

35 tundi, sh 1 õppekäik

Rõhuasetused

Põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine.

Harjutada internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õige suhtlusviisi.

Harjutada lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki.

Õpetada mõistma meedia osa ühiskonnas (sh majanduselus) ning kasutama meediat teabeallikana.

Õpetada õpilast mõistma internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsma.

Analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

Harjutada iseseisvat teabeotsingut

Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, projektid, praktilised tööd ja ülesanded mis eeldavad tehnoloogia rakendamist

Õppesisu- ja tegevus

- Mis on meedia? Enamlevinud meediumid. Sõnavabadus.
- Ajakirjandus. Ajakirjanik ja infoallikas. Avalik ja privaatne ala. Meediaeetika.
- Ajalehe koostamine.
- Uudised. Arvamuslood. Intervjuu. Jutustavad lood. Pressifoto. Reklaam.
- Raadio. Raadio põhižanrid.
- Televisioon. Telesaatejuhid. Teleuudis. Meediakuulsus või staar?
- Arvutiprogrammide tutvustus.
- Veebikeskkondade tutvustus (blogger)
- Esitlused. MS Powerpoint
- Internet (ohud ja turvalisus).
- Otsingumootorid Google ja NETI, erinevate programmide kasutus internetis (joonistamine, koomiksitate valmistamine, veebilehe loomine).
- E-kool ja selle kasutamine.
- E-mail.

Õpitulemused

Õpilane:

- Teab, mis on enamlevinud meediumid (ajakirjandus, raadio, televisioon, interneti keskkonnad).
- Õpib leidma sobivat teavet erinevatest allikatest, nagu ajakirjandus, aga ka uue meedia kanalid;
- Õpib kasutama teabe hankimiseks erinevaid meediume;
- Õpib teavet analüüsima;
- Õpib kirjutama ja avaldama ajaveebis artiklit.
- Loob oma ajaveebi
- Kasutab arvutiprogramme joonistamiseks, esitluste valmistamiseks.
- Oskab kasutada e-kooli
- Oskab kasutada e-maili

Kasutatavad õppematerjalid

- K. Kask. Meediaõpetus. Õpik gümnaasiumile. Avita 2005
- K. Kask. Meediaõpetus. Õpetajaraamat. Avita 2005
- K. Kask. Meediaõpetus Töövihik gümnaasiumile. Avita 2005.
- Bobõlski, R. Puksand, H. Meediatekstdid. Lugesülesanded II kooliastmele. 2vihik.Koolibri 2009.
- <http://meedia.pbworks.com/>

Võrgus loetavad väljaanded (väga mittetäielik nimekiri)

- www.postimees.ee

- www.ekspress.ee
- www.delfi.ee
- www.epl.ee
- www.aripaev.ee

Ajalehed

http://www.neti.ee/cgi-bin/teema/INFO_JA_MEEDIA/Ajalehed/

Ajakirjad

http://www.neti.ee/cgi-bin/teema/INFO_JA_MEEDIA/Ajakirjad/

Eesti Rahvusringhäälingu otseprogramm

<http://otse.err.ee/>

Eesti raadiojaamad, TV, kuulamine-vaatamine Internetis, arhiivid

<http://raadiod.ee/>

Kodundus (kokandus) - lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Kokandus on õppeaine, mis annab õpilasele elementaarsed oskused toimetulekuks lihtsamate töödega köögis, ettekujutuse tervislikust toitumisest, lihtsamate toitude valmistamise oskuse, ettekujutuse pere majandamisest, toiduainete hankimisest jms. Kokandus tundides õpitakse menüü koostamist ning analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat. Kõike seda õpitakse valdavalt läbi praktilise tegevuse.

Kodumasinade ja korrastusvahendite õpetamisel lähtutakse kaasaegsest tehnoloogiast. Õppeköögis töötades järgitakse üldkehtivaid hügieeni-, töö- ja tuleohutusnõudeid. Õpe aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd ning on keskkonnasäästlik tarbija.

Kokandustunnis toimub õpe meeskonnatööna. See loob sobivad võimalused arendada sotsiaalseid oskusi: heatahtlikku ja arvestavat suhtumist kaasklassidesse.

Õpetuse eesmärgid

Taotletakse, et õpilane:

- 1) õpib erinevatest toiduainetest toidu valmistamist ja serveerimist;

- 2) õpib järgima toiduhügieeni ja ohutusnõudeid köögis;
- 3) õpib kasutama õigeid töövõtteid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
- 6) õpib hindama tööd;
- 7) oskab teha pere eelarvet;
- 8) omandab teatud töövõtted kodumasinatega töötamisel;
- 9) õpib töötama nii meeskonnas kui ka üksi.

Lõiming

Lõiming teiste ainevaldkondadega üldpädevuste kaudu

Suhtluspädevus. Teabeallikate abil töötamine arendab funktsionaalset lugemisoskust ning rikastab õpilaste tehnoloogiaalast sõnavara. Oma töö esitlemine ja valikute põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Tööülesannete ja projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele.

Matemaatikapädevus. Õpilane kasutab loogilist mõtlemist ja matemaatilisi teadmisi oma tööprotsessis. Õpilase tehtud arvutustel ja mõõtmistel on alati ka praktiline tagajärg ning võimalus oma vigu kohe märgata, analüüsida ning paremaid lahendusi leida.

Sotsiaalne pädevus. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, selle põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab kaasa inimühiskonna arengu tunnetamisele. Ühiselt töötades õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ning nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

Väärtuspädevus. Kokandus on suuresti oma olemuselt väärtuspädevuste edasikandja. Lõimingut teiste ainetega toetavad aineülesed projektitööd ja temaatilised üritused, nt kooli jõululaat, vastlad, mardipäev vabariigiaastapäev, emadepäev jne.

Enesemääratluspädevus. Läbi praktiliste ülesannete kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoitumise väärtustamine.

Lõiming teiste ainetega teemade ja mõistete kaudu

Kokandus annab teadmised ja oskused igapäeva eluga toimetulekuks. Praktilise toiduvalmistamise kõrval õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid ning tasakaalustatud menüü koostamist, arendatakse majandamisoskust, hinnatakse keskkonnasäästlikku ja oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat,

analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist ning püütakse leida seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel. Aine loob head võimalused teoreetilistes õppeainetes omandatu (nt bioloogia, keemia, matemaatika, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus) lõimimiseks praktikaga.

Kokandus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes.

Mida enam õpilase teadmised täienevad, seda rohkem avaneb võimalusi neid kasutada praktilistes tegevustes. Ainespetsiifikast lähtuvalt peaks eelnevalt õpitud mõisted ja teemad assotsieeruma praktilises tegevuses. Nii nagu laieneb kooliastmeti käsitöö ja kodunduse aines teemade ring, tuleb teistes ainevaldkondades juurde ka uusi õppeaineid ja teadmisi. Eri valdkonna ainetes käsitletakse sarnaseid ja haakuvaid teemasid, mis oleks võimalik ja otstarbekas ajastada sobivalt. See eeldab aineõpetajatelt tutvumist teiste ainete ainekavadega ja koostööd.

Näitena mõned ainetevahelised kattuvad teemad:

inimeseõpetus: tervisliku toitumise põhimõtted;

loodusõpetus: menüü koostamine või analüüsimine lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest;

bioloogia: tervislik toitumine, söödavad aia- ja metsaviljad, bakterite mõju toiduainetele – hapendamine ja roiskumine, taigna kerkimine pärmil, hallitusseente kasulik ja kahjulik toime;

keemia: toitained, tarbekeemia, erinevate tekstiilkiudude saamine ja nende omadused;

füüsika: mahu- ja massiühikud, elekter, temperatuur;

geograafia: eri maade kultuuriline mitmekesisus, toiduainete päritolu;

ajalugu: eluolu ja kultuuri muutumine läbi aegade, esemete ja tehnoloogia areng;

matemaatika: arvutused, mõõtmised, mõõtühikute teisendamine, kujutav geomeetria, loogika;

Lõiming teiste ainetega läbivate teemade kaudu

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine- Tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest on omane tehnoloogiavaldkonna ainetele. Samast aspektist läheneb ka kunsti- ja muusikaõpetus. Loova mõtlemise ja tegutsemise roll on elus toimetuleku alus. Oma huvide ja annete teadvustamine loob eeldused edasisteks valikuteks õppimises või muudes tegevustes.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus- Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult läbiviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida. Projektid annavad piiramatud võimalused erinevate ainete vahelisteks lõiminguteks.

Kultuuriline identiteet- Tutvumine kultuuri, kommete ja toitumistavadega annab võimaluse näha kultuuride erinevusi ja teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Sellest vaatenurgast toetavad seda läbivat teemat ka kirjandus, geograafia, ajalugu ja kunst.

Teabekeskond- Oma töö kavandamisel ja ainealaste projektide käigus info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Interneti kasutamine annab võimaluse olla kursis tehnoloogia uuendustega. Siin on oluline võõrkeelte, enamasti inglise keele oskus.

Tehnoloogia ja innovatsioon- Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskonnas esitlema. Tutvumine täisautomaatsete arvuti abil juhitavate seadmetega ning võimalusel ka nendega töötamine aitab tunnetada tänapäevaseid tehnoloogia võimalusi. Siin lõimuvad tehnoloogiõpetus, kunst, käsitöö ja matemaatika.

Tervis ja ohutus— Erinevate tööliikide juures on oluline tööohutusega tutvumine ning ohutusnõuete arvestamine töötamisel. Mitmesuguste looduslike ja sünteetiliste materjalide ning nende omadustega tutvumine aitab teha tervisest lähtuvaid valikuid esemelises keskkonnas. Lõimumist toetab keemia. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitute praktiline valmistamine aitab luua aluse terviseteadlikule käitumisele. Sama teemat käsitletakse nii bioloogias, keemias kui ka inimeseõpetuses.

Väärtused ja kõlblus— Kodunduses kujundatakse hindavat suhtumist töösse ja töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteisega arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendile.

Lisaõppe kodunduse ainekava

Maht

140 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Õppetegevuses korratakse eelnevatel aastatel omandatud kodunduse alaseid teadmisi ning oskusi.

Õpilasi valmistatakse ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Õppesisu ja -tegevus

OHUTUSNÕUDED KÖÖGIS. Pajakindad. Teravad esemed. Libe põrand. Avatud ukсед. Elektririistad. Kodune esmaabi.

KÖÖGITEHNIKA. Seadmete ohutu kasutamine. Seadmete korrashoid ja puhastamine. Pliidid ja ahjud. Külmpapid. Nõudepesumasin. Väiketöövahendid.

HÜGIEEN KÖÖGIS. Riietus toiduvalmistamisel (põlled, kitlid, peakatted). Koristusvahendid. Jäätmekäitlus (sorteerimine, pakendid, kogumiskonteinerid, toidujäätmete käitlemine).

NÕUDE PESEMINE. Nõude pesemine käsitsi. Nõude pesu masinaga. Nõudepesuvahendid. Lapid, harjad, svammid.

LAUA KATMINE. Etikett. Nõude asetus laual. Nõude otstarbekus. Lauakatmise erinevad võimalused. Laua katmine erinevatel tähtpäevadel.

TOIDUAINETE KULINAARNE TÖÖTLEMINE. Külmtöötlemine. Kuumtöötlemine.

MAITSEAINED JA ROOGADE MAITSESTAMINE. Maitseained. Toitude maitsestamise põhimõtted.

SUPID. Lihasupid. Köögiviljasupid. Piimasupid. Külmad supid. Rahvuslikud supid (borš, rassolnik, seljanka, minestrone).

KASTMED Soojad ja külmad kastmed.

KÖÖGIVILJAROAD Köögiviljade eeltöötlemine. Keedetud, hautatud ja praetud köögiviljatoidud. Ühepajatoidud.

PUDRUD JA TEISED TERAVALJATOIDUD. Erinevate putrude keetmine. Pastatoidud.

KOHUPIIMAROAD. Külmad suupisted kohupiimast. Soojad road kohupiimast.

MUNAROAD. Keedetud munaroad. Praetud munaroad.

LIHAROAD. Liha eeltöötlemine. Keedetud, hautatud ja praetud lihatooidud.

MAGUSROAD. Salatid puuviljadest ja marjadest. Kissellid. Leivasupid. Tarretised. Kohupiimavahud. Pannkoogid. Saiavormid.

VÕILEIVAD Võileibade alused, määrded, katted. Einevõileivad, kokteilvõileivad. Võileivatordid. Kuumad võileivad.

SALATID. Toorsalatid. Segasalatid. Kokteilsalatid. Soojad salatid. Salatikastmed.

KÜLMAD JA SOOJAD SUUPISTED Täidisega suupisted. Suupisted kalast. Suupisted munast. Täidetud köögiviljad, puuviljad ja marjad.

JOOGID Kohv ja kohvijoogid. Tee ja teejoogid. Kakao ja šokolaadijoogid. Mahlajoogid. Piimajoogid.

TAIGNATOOTED Pärimataigen. Lehttaigen. Biskviit. Muretaigen. Kiirkoogid (valmis pulbrid, küpsetuspulbriga taignad). Vahvlitaigen.

MENÜÜDE KOOSTAMISE ALUSED Igapäevane toidumenüü. Piduliku lõuna või õhtusöögimenüü.

Õpitulemused

Õppija teab ja tunneb:

- ohutusnõudeid köögis;
- köögis olevaid seadmeid ja tehnikat;
- hügieeninõudeid köögis;
- laua katmise erinevaid viise;
- maitseaineid;
- erinevaid toiduaineid.

Õppija oskab:

- nõusi pesta nii käsitsi kui ka masinaga;
- valmistada erinevaid suppe;
- valmistada kastmeid;
- valmistada köögiviljaroogasid;
- valmistada pudrusid ja teraviljatoite
- valmistada kohupiimaroogasid;
- valmistada liharoogasid;
- valmistada munaroogasid;
- valmistada magusroogasid;
- valmistada võileibu;
- valmistada salateid;
- valmistada sooje ja külmi suupisteid;
- valmistada erinevaid jooke, nii külmi kui ka sooje;
- valmistada erinevaid taignatooteid.

Kasutatavad õppematerjalid

- Taba, A. Tööõpetus. Korrastustööd IV-VIII kl. Tallinn Valgus 1982
- Lind, E. Tööõpetus 1.-4. Klassile, Oska olla ja korda hoida, Koolibri 1998
- Pink, A., Kodundus IV-VII kl. Saara kirjastus 2008
- Virkus, L. Enden, P. Pereköögi kokaraamat Ajakirjade Kirjastus, 2007
- Laus, L. Kodundus 5-6 kl Tallinn : Koolibri, 1997
- Laus, L. Kodundus 7-9 kl Tallinn : Koolibri, 1998

- Suitsu, M. Algajale kodukokale. Ajakirjade Kirjastus, 2003
- Virkus, L. Enden, P. Nutika perenaise kokaraamat. Ajakirjade Kirjastus, 2009
- Tamm, J. Ülesandeid ja mängu kodunduse tundideks. Saara kirjastus 2008
- Savi, I. Saiad, pirukad, koogid. Tallinn : Valgus, 1983
- Maldur, K. Laste suur kokaraamat. TEA Kirjastus, 2008

Puhastus ja koristus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Õpe annab teadmised ja oskused igapäevaeluga toimetulekuks.

Puhastus- ja koristustundides õpitakse tundma eristama mustust ja selle liike ning kasutama erinevaid koristusmeetodeid.

Praktilistes tundides õpitakse kasutama erinevaid koristusaineid ja töövahendeid.

Tutvutakse lähemalt pinnakattematerjalide omadustega (kahhelkivi, erinevad parketid, klaas, linoleum jne.).

Õpilastel on võimalus teha koristustöid erinevates ruumides ja töökeskkondades. Õpitakse ka puhastama erinevaid pindu (seinad, laed, põrandad) ja tekstiile (mööbel, vaibad).

Õpetuse eesmärgid

Tundides arendatakse majandamisoskust, hinnatakse keskkonnasäästlikku ja oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist ning püütakse leida seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Aines õpitakse tegema koduseid majapidamistöid ja nägema iga pereliikme osalemise vajalikkust nendes kaasa lüüa.

Õppija omandab oskuse märgata mustust ja hoiaku puhtuse ja korra loomiseks.

Õpib erinevaid ruume koristama õigete koristamismeetodite ja vahenditega säästes tervist ja keskkonda.

Lõiming

Õpe loob head võimalused teoreetilistes õppeainetes omandatu (nt loodusõpetus, matemaatika, inimeseõpetus) lõimimiseks praktikaga.

Puhastuse ja koristuse tundides toimub enamjaolt (kaks kolmandikku tunnist) praktilise suunitlusega tegevus aineõpetaja otsesel juhendamisel. Siin ongi õpetajal hea võimalus läbi arutelude luua seoseid teistes ainetes õpitud mõistete, protsesside ja teemadega, samas toimub ka väärtuste ja hoiakute kujundamine. Läbi praktilise tegevuse jõuab õpilane järeldusele, et kõik meie teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus.

Toimub ainesisene vertikaalne lõiming põhimõttel lihtsamast keerukamaks: teemadering laieneb; töövõtted mitmekesistuvad; tehnoloogia muutub keerukamaks, lisanduvad eriotstarbelised masinad, elektrilised tööriistad ja elektrooniline kodutehnika. Tundes erinevate ametite olemust tekib side koolis õpitud ja tegeliku tööeluga, toimub sujuv üleminek mänguliselt reaalsusse, kus kõik edasine on olemas õpilase huvidest, võimetest, enesehinnangust ja tahtest.

Lõiming toetab järgmisi **õppekava üldpädevusi**:

Õpipädevus. Puhastus- ja koristustundides on oluline õpikeskkonna loomine ja töö planeerimine. Selleks on vaja teadvustada eelkõige tervislikkuse ja ohutuse tagamiseks teistes ainevaldkondades omandatud teadmisi.

Sotsiaalne pädevus. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, selle põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab kaasa inimühiskonna arengu tunnetamisele. Ühiselt töötades õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamusi kaitsma. Enesemääratluspädevus. Läbi praktiliste ülesannete kinnistub terviseteadlik käitumine ja ergonoomika põhimõtete arvestamine

Õpetust saab lõimida järgnevate läbivate teemadega.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Õpilaste ideede rakendamiseks sobivate võimaluste valimine, tööprotsessi kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitab arendada ja analüüsida õpilaste tööalaseid võimeid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tähtis on nii looduslike kui ka tehismaterjalide säästlik kasutamine, tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujunemisele. Jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoiuga seotud ülesannete lahendamine tundides aitab kinnistada ökoloogiateadmisi.

Tervis ja ohutus. Erinevate tööliikide juures on oluline tööohutusega tutvumine ning ohutusnõuete arvestamine töötamisel. Mitmesuguste looduslike ja sünteetiliste materjalide ning nende omadustega tutvumine aitab teha tervisest lähtuvaid valikuid esemelis keskkonnas.

Väärtused ja kõlblus— aines kujundatakse hindavat suhtumist töösse ja töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteisega arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Lisaõppe puhastuse- ja koristuse ainekava

Maht

4 tundi nädalas (140 tundi)

Rõhuasetused

Taotletakse, et õpilane mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi. Õpilane küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda. Õpilasi valmistatakse ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul.

Õppesisu ja- tegevus

MUSTUS. Mustuse eemaldamine. Mustuse jaotus.

KORISTAMISMEETODID. Puhastusmeetodid (kuivmeetod, niisutatud meetod, niiske meetod, märgmeetod, pesumeetod). Kaitsemeetodid. Hooldusmeetodid.

PINNAKATTEMATERJALIDE OMADUSED. Põrandakattematerjalid (linoleum, PVC, keraamilised plaadid, puitpõrandad, laminaat, parkettpõrand, teksilpõrandad). Sein- ja laematerjalid (puit, katteplaadid, tapeedid, keraamilised plaadid). Mööblimaterjalid (puit, kivi, plastikpinnad, klaas, metallid, nahk, tekstiil).Peegelpinnad.

KORISTUSAINED. Puhastusained (Puhastusainete liigitus. Ohutusnõuded ainete kasutamisel. Puhastusainete kasutamine ja hoidmine). Kaitse- ja hooldusained.

TÖÖVAHENDID KORISTUSTÖÖDEKS. Käsitsitööks kasutatavad koristusvahendid (pühkimishari ja-kühvel, WC harjad, nõudepesuharjad, pikavarreline pesuhari, aknapesutarvikud, hõõrukid, mopid, põrandakuivati, koristuslapid. Tolmuimejad (tolmuimeja kasutamine ja puhastamine).

KORISTUSPINNAD. Põrandad, laed, seinad.

KORISTUSTÖÖD ERINEVATES RUUMIDES. Koristustööde järjekord. Kodu iganädalane koristus. Suurpuhastus. Koristamine eluruumides. Koristamine sanitaarruumides (WC, vannituba, saun). Treppide ja koridoride puhastus. Keldri/garaaži koristamine. Terrasside ja rõdude puhastamine.

ERINEVAD TÖÖKESKKONNAD. Õuekoristus (pargid, eramajade aiad, tänavakoristus, kooli- ja lasteaedade hoovid). Sisekoristus erinevates ettevõtetes (kontor, kool, lasteaed, toitlustusasutus, hotell).

TEKSTIILIDE HOOLDAMINE. Pesupesemise võimalused (pesupesemine kodus, pesumajas pesemine). Mustus- ja määrdunud riided. Pesu sorteerimise ja pesemise põhimõtted. Hooldusmärgid. Pesupesemisained (leotusvahendid, pesupulbrid, vedelad pesemisained, loputusvahendid, plekieemaldusvahendid.). Pesupesemise põhikäik. Pesupesemine käsitsi. Masinaga pesupesemine (Pesumasina kasutamine, pesuprogrammid ja nende määramine. Sisustustekstiilide pesemine (vaibad, kardinad, voodi- ja tugitoolikatted, linikud, seinatextiilid). Voodiriiete pesemine. Pesu kuivatamine. Pesu järeltöötlus (vormimine, triikimine, kokkupanemine ning kappidesse või garderoobidesse paigutamine).

Õpitulemused

Õppija teab ja tunneb:

- mis on mustus ja selle liike;
- erinevaid koristusmeetodeid;
- pinnakattematerjalide omadusi;
- koristusaineid ja töövahendeid.

Õppija oskab:

- koristada erinevaid pindu (seinad, laed, põrandad);
- koristustöid teha erinevates ruumides ja töökeskkonnas;
- hooldada erinevaid tekstiile.

Kasutatavad õppematerjalid

- Lind, E Tööõpetus. Oskata olla ja korda hoida. . 1-4 kl. Tallinn. Koolibri. 1998.
- Pink, A. Kodundus 4-6 kl. Saara Kirjastus. 2008
- Pink, A. Paas, K. 7-9 kl. Saara Kirjastus 2011
- Laus, K. Pappel. Kodundus V- VI kl. Tallinn : Koolibri, 1997
- Laus, K. Pappel. Kodundus 7-9 kl. Tallinn : Koolibri, 1998
- Taba, A. Tööõpetus. Korrastustööd IV-VIII kl. Tallinn. Valgus. 1982.
- Padu, L, Schumann, S. Puhas kodu ja puhtad rõivad. Ilo. 2004.
- Kuura, E. Puhastusteenindus. Ilo. 2003
- J. Tamm. Ülesandeid ja mängu kodunduse tundideks. Saara kirjastus 2008

Käsitöö lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Käsitöö tundides kujundatakse tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse esteetilist maitset, kujundatakse säästvat suhtumist materjalisse. Õppetöö käigus tutvustatakse ka paikkonnas levinud elukutseid ja õpilaste võimetele sobivaid tööalasid. Käsitöö on õppeaine, kus teadmiste ja oskuste omandamine ning isiksuseomaduste kujunemine toimub eelkõige praktilises tegevuses. Tööoskuste kujundamise kõrval on oluline roll suhtlemisel, oskusel korraldada ühistegevust, küsida abi ja anda nõu. Nimetatud eesmärkide täitmise eelduseks on oskuste omandamine etapiti. Esmalt täidetakse ülesandeid imiteerimise teel, tegevust kommenteeritakse koos pedagoogiga. Järgneb omandatud oskuste rakendamine korralduse põhjal, millega kaasneb pidev pedagoogi hinnang. Kolmandat etappi iseloomustab omandatud oskuste rakendamine koos kommenteerimisega, hiljem ka oskus oma tööst ise sõnaline kokkuvõtte teha.

Esimestel etappidel on verbaalselt aktiivne õpetaja, hiljem tõuseb õpilase kavandava-reguleeriva kõne osatähtsus.

Õpetuse eesmärgid

Käsitöö kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess. Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama. Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;

11) on võimeline omandama kutseharidust.

Lõiming

Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes. Õppetöö toimub integreeritult kunstiõpetusega, sest ainekavade teemad osaliselt kattuvad.

Käsitöö loob head võimalused teoreetilistes õppeainetes omandatu (nt. matemaatika, inimeseõpetus, loodusõpetus, kunstiõpetus) lõimimiseks praktikaga. Käsitöös on peale loovuse väga oluline täpsus, mis baseerub otseselt matemaatilistel teadmistel. Õmblemises väljendub täpsus nt vajaliku materjali kulu arvestamises (ristküliku pindala arvutamine), lõigete kohandamises (ümbermõõdud), õmblusvarude märkimises või lapitehnikas kujundite väljalõikamises (kujutav geomeetria). Sama oluline on ka kudumises kirjakordade arvutamine sobiva mustri valikul, silmuste korrutamise (mitu silma vastab sentimeetrile?) ja jagamine (palju silmuseid tuleb ühele vardale?) ringselt kududes. Tikkimises on kasutusel matemaatilised mõisted: kaherealised pisted (paralleel), ristpisted (diagonaal), kastpisted (ruut). Neid seoseid on veel teisi.

Lõiming toetab järgmisi õppekava üldpädevusi:

Õpipädevus – suudab märgata ühe valdkonna ülesannete puhul võimalusi teise valdkonna teadmiste kasutamiseks ja rakendamiseks;

ettevõtlikkuspädevus – suudab ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi.

Õppeainete õpitulemused on seotud **läbivate teemade** õpitulemustega järgnevalt:

Kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana.

Tehnoloogia ja innovatsioon– taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Oluliseks tingimuseks õppekava lõimingu teostamisel on õpetajate omavaheline koostöö. Lähtudes käsitöö ainekavast, kus õpetajale on jäetud vabadus ise seada teemade läbivõtmise järjekord astmeti, on aineõpetajal oluline tutvuda teiste ainete ainekavadega ja olla aktiivne koostöövõimaluste otsimisel. Vajalik on iga praktilise tegevuse juures märgata ja mainida seoseid õpitud teoreetiliste teadmistega. Seda enam, et aine toetub enamasti teistes õppeainetes omandatud teoreetiliste teadmistele.

Projektõppe kaudu on kõige parem võimalus teostada valdkonna ainetevahelist lõimingut. Kuigi teemad ei ole omavahel seotud, on praktiliste esemete valmistamisel võimalik eri teemaplokkides omandatud oskused põimida ühte tööprotsessi ja tootesse.

Kavandamine ja tööprotsessi organiseerimine läbib kõiki teemasid või projekte. Kõikide teemade käsitlemisel seostatakse käelise tegevuse võimalusi igapäevaeluga, kujundatakse õppekava üldpädevusi, teadvustatakse kultuuride mitmekesisust ja õpitakse hindama meie rahvuslikku

kultuuripärandit. Praktilise tegevuse kaudu toimub oskuste, teadmiste ja väärtushoiakute omandamine, töö kui inimesele eriomase tegevuse teadvustamine ja tähtsustamine.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendist.

Lisaõppe käsitöö ainekava

Maht

140 tundi

Rõhuasetused

Käsitöö kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.

Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida.

Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid.

Õpilasele õpetatakse töövahendite õiget ja ohutut kasutamist, kujundatakse korraharjumusi, oskust oma tööd lõpule viia.

Kujundatakse oskust tunda ja valida töövahendeid töövõttest ja –eesmärgist lähtuvalt.

Õpilasi suunatakse märkama ilu enda ümber.

Ülesandeid täidetakse valdavalt koostegEVuses, eeskuju ja näidise järgi, ja suulise korralduse järgi.

Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskust.

Õpilasi suunatakse ühistegEVuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Õppesisu ja -tegevus

Materjalijääkidest esemete kudumine või heegeldamine (Piimapakid, vanad lõngad, kangaribad jne.).

Mööbli parandamine ja restaureerimine.

Esemete punumine [looduslikest ja tehismaterjalist (nöör, lõng, pabernöör)].

Õmblemine (kodutekstiilid – kardinad, padjad, tekid, linikud, pajalapid).

Mänguasjade valmistamine.

Meisterdamine (loodusmaterjalid, papi- ja paberitööd).

Õpitulemused

- Oskab kasutada kirjalikke juhendeid.
- Oskab vanadest materjalijääkidest valmistada uusi esemeid.
- Oskab restaureerida või parandada mööblit.
- Oskab punuda erinevaid korve.
- Oskab õmmelda lihtsaid kodutekstiile.
- Oskab valmistada lihtsaid mänguasju.
- Oskab meisterdada erinevast materjalist esemeid.
- Oskab kasutada töövahendeid õigesti ja ohutult.
- Oskab valida töövahendeid töövõttest ja eesmärgist lähtuvalt.

Kasutatavad õppematerjalid

- Lind, E. Rihvk, E. Meisterdamine 1-3 kl. Koolibri 2004.
- Lind, E. Tööõpetus. Tekstiilitööd 1-4 kl. Tallinn, Koolibri 1995.
- Lind, E. Rihvk, E. Tööõpetus. Meisterdamine. 1-4 kl. Tallinn, Koolibri 1994.
- Aljasmets, E. Kurik, E. Põldemaa, T. Tööõpetus algklassides (käsiraamat õpetajale). Tallinn. Valgus. 1985.
- Matiisen, M. Lapitöö eesti kodus. Tallinn. Varrak. 2008.
- Nurmik, K. Tänapäeva käsitöö. Tekstiilid. Tallinn. Varrak. 2009.
- Welchs, S. Soft Toys. 1995.
- Eddy, C. Lapimustrite piibel. Sinisukk 2003.
- Niermann, B. Kingituste pakkimine. Koolibri.
- Kalle, M. Veskimägi-lliste, L. Viltimine. Saara kirjastus 2006.
- Võikar, R. 22 ideed meisterdamiseks algklassides. AS Atlex. 2006.
- Tismus, Ü. Vilde, P. Taimeseaded. Maalehe Raamat, 2003
- Noormaa, A. Lastega koos kunstis Tallinn: Koolibri, 2004
- Kivirähk, T. Käsitöötuba III osa Koolibri 2009
- Hoffmann, P. Õmmeldud kotid. Tallinn. Tormikiri. 2007.
- Hardy, E. Kiiresti valmivad õmblustööd. Tänapäev. 2008.
- Nurk, A. Suur käsitööraamat lastele. Tallinn. ILO. 2009.

- Indov, A. Pabermosaik Tallinn, Valgus 1984
- Saarsoo G-A. Meistrimehed oleme. Avita 2001

Kunst ja kangakudumine lisaõpe

Õppeaine kirjeldus.

Kunst ja kangakudumine on õppeaine, kus õpilane omandab teatud tehnilisi oskusi. Läbi aine õpib tundma erinevaid töövahendeid, materjalide omadusi ja kasutusvõimalusi. Õpilane tutvub lähemalt pliiatsi-, akvarelli-, pastelli- ja söetehnikaga. Korratakse ka varem õpitud kunstitehnikaid. Eesmärgiks ei ole mitte kammitsevatest reeglitest kinni hoidmine, vaid õpilase väärtusliku loovuse ja vaatlusoskuse arendamine. Tähtis on see, et tehniliste oskuste omandamisega tuntaks rõõmu kunsti tegemisest endast ja nauditaks julgeid võtteid oma mõtete väljendamisel.

Lisaks saab õpilane oma kunstiteadmisi rakendada ka kangakudumistundides (kavandid, gobelään, värvi- ja materjalisobivus). Õpilane tutvub erinevate kangakudumiseks sobilike vahenditega (suured kangasteljed, lauateljed, kudumisraamid).

Õpetuse eesmärgid

Kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb huvi loova praktilise tegevuse vastu;
- tunneb rõõmu ilust, kunstiteosest, kunstiharrastusest;
- oskab märgata, vaadelda ja väärtustada ilu enda ümber;
- omandab iseseisva tööharjumuse;
- õpib vaatlema ja analüüsima;
- omandab erinevaid tööoskusi ja tehnikaid;
- õpib kasutama erinevaid töövahendeid.

Lõiming

Mitmetes ainetes leidub kattuvaid või lähedasi mõisteid. Plaanid ja kaardid (sh temaatilised) koos tingmärkide, sümbolite ja funktsionaalsuse nõudega tulevad ette kunstis, kehalises kasvatuses, ajaloo, loodusõpetuses. Mõnikord on mõiste sisu erinevates ainetes sama, kuid erineb selle kasutusviisi ja olulisuse (geomeetriline kujund või pinnalaotus kunstis ja matemaatikas). Samal terminil võib erinevate ainete kontekstis olla ka küllalt erinev sisu avaldumise vorm (nt rütm, kujund, kompositsioon ja stiil kunstis, muusikas, tööõpetuses, kehalises kasvatuses ja kirjanduses).

Paljudes ainetes kujundatakse sarnaseid väärtushinnanguid ja arusaama maailma kultuurilisest mitmekesisusest, igas natuke oma vaatenurgast (kunst, muusika, kirjandus, keeled, ajalugu, tööõpetus jne).

Mõne kunstinähtuse käsitlemisel saab kunstis toetuda teistes ainetes õpitule, nt konstruktiivse kunsti puhul geomeetriaile matemaatikast. Vahel on õpilasele mõni asi kunstitunnis läbi praktika olemuslikult selgeks saanud ja ajalisel hiljem tuleb nähtuse selgitamine teises aines, nt nägemise, värvuste ja valguse-varjuga seotud küsimusi avatakse loodusõpetuse seisukohast valgusõpetuse raames. Praktiliselt kogetut on hiljem lihtsam teoreetiliselt ja teadusmõisteliselt vaadelda.

Ainespetsiifiliste küsimuste käsitlemisel saab mitmetes ainetes kasutada kontekstina sarnast teemade ringi (kunsti loominguliste ülesannete ainek, kirjandusteoste ja kirjandite teemad, vestlusteemad võõrkeeles ja inimeseõpetuses jne). Sarnane on ka temaatika valimine põhimõttel lähemalt kaugele, alustades nooremate õpilaste puhul neist endist ja neid ümbritsevatest inimestest, asjadest, keskkondadest ning liikudes vähehaaval laiemate ja üldistavamate sotsiaalsete teemadeni.

Kunstil on läbi aegade olnud oluline roll ka asjade välise nähtava külje edastajana. Kunstitöödele pakuvad selle poolest sobivat ainekku loodusained (looduskeskkond, elusa ja eluta looduse vormide mitmekesisus, värvid, mustrid, maastikutüübid, elukeskkonnad, ilmastikunähtused jne). Neis õpitut saab kujutamisel aluseks võtta, teadvustada nende osas uusi aspekte ja väljendada nendega seotud emotsioone.

Lõiming teiste õppeainetega

Oma erinevates avaldustes ümbritseb kunst meid kõikjal – kodus, koolis, tööl, tänaval, internetis jne. Kunstiõppe eesmärkide püstitamisel ja tegevuste kavandamisel tuleb pidada silmas kõiki õpilasi, sõltumata nende eeldustest ja annetest või juba ilmnunud huvidest ja kalduvustest

Sisemine lõiming on seoste ja ühenduste tekkimine õppija peas. Õpetaja saab paratamatult tegeleda vaid välise lõimimisega, sidudes ainekku ja tegevusi, osutades samasustele, eripäradele ja seostele, aidates õpilasel erinevate nähtuste vahel sillad luua.

Ainesisene lõiming

Vertikaalne lõiming on seoste loomine ajalises järgnevuses, eelnevalt õpitu arvestamine ja sellele toetumine, liikudes lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale. Horisontaalne lõiming ühendab eri liiki teadmisi ja kogemusi ning võimaldab õppijal luua terviklikku pilti õpitavast ja selle kohast oma järjest täienevas maailmapildis.

Iga praktilise tööga tulevad mängu tehnilised oskused: tööprotsessi käigus omandatakse nii uusi tehnikaid kui ka arendatakse oskust juba õpitut loovalt uues situatsioonis kasutada. Õppesituatsiooni võib ehitada ümber teema, kunstinähtuse, kunstiteose, vormiküsimuse või tehnika.

Oluline on õppijate eripärade märkamine, nende tugevuste toetamine, avatuse kasvatamine üksteise ja erinevate kultuuriilmingute suhtes. Kunstiõppe loomulik osa on erinevate tehnikate ja võtete õppimine ning nende kasutamine nii traditsiooniliselt kui ka uusi võimalusi leiutades. Uuenduslikkus, originaalsus ideedes ja teostuses on kunstile olemuslik. Mitmete läbivate teemade puhul lisab kunst just aine eripärast tuleneva vaatenurga:

Seosed õppekava üldpädevustega

Kunsti õppimisel on oluline kunstikultuuri üle arutlemine ja õpitava pidev praktiline rakendamine (loomine, interpreteerimine, esitamine ja esitlemine), mille kaudu toetatakse tugevalt väärtus-, enesemääratlus-, ettevõtlikkus-, suhtlemis- ja sotsiaalse pädevuse kujunemist.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist.

Lisaõppe kunsti- ja kangakudumise ainekava

Maht

105 tundi

Rõhuasetused

Eesmärgiks on õpilase väärtusliku loovuse ja vaatlusoskuse arendamine. Tähtis on see, et tehniliste oskuste omandamisega tuntaks rõõmu kunsti tegemisest endast ja nauditaks julgeid võtteid oma mõtete väljendamisel.

Õpitakse vaatlema ja analüüsima nii enda kui ka teiste töid.

Tähelepanu pööratakse õpilaste tundeelu arendamisele ning väärtushinnangute ja hoiakute kujundamisele.

Peamiseks õppeviisiks on vaatlus ja praktiline tegevus. Palju kasutatakse illustreerivat materjali, näitlikke vahendeid (kunstiteosed, illustratsioonid jne.). Võimalusel kasutada õuesõpet (maalimine looduses). Õppetöö hulka kuuluvad ka külastused kunstimuuseumidesse (KUMU, Kadrioru loss, Tallinna kunstigaleriid).

Proovitakse huvitavaid tehnikaid kunsti loomisel nii pliiaatsite, värvide kui ka paberitega.

Kangakudumise tundides on tähelepanu suunatud järjepidevuse ja tööharjumuste kujundamisele. Samas õpib õpilane seostama kunsti ja käsitööd.

Õppesisu ja -tegevus

KANGAKUDUMINE

KANGAKUDUMISE MATERJALID JA EELTÖÖD. Erinevad lõngad, tekstiilmaterjalid ja looduslikud materjalid. Ettevalmistustööd. Erinevate materjalide ettevalmistamine kudumiseks. Kaltsu lõikamine, loodusliku materjali kogumine, kuivatamine ja lõikamine.

KANGAKUDUMISE VAHENDID. Töövahendid. Kangasteljed. Tööohutus.

KAVAND. Kudumi kavand ja kavandi koostamine. Materjalide kasutusvõimalused. Värvide valik.

KUDUMINE KANGASTELGEDEL. Ettevalmistustööd. Kudumine suurtel kangastelgedel. Töövahendid. Erinevad kudumistehnikad (sõlmimine, labane kude). Vaipade kudumismaterjalid. Väikeste esemete kudumine (padjad, linad). Kaltsuvaipade kudumine.

KUDUMINE LAUATELGEDEL. Labane kude. Erinevate triibustike kudumine. Lihtsa looduspildi kujutamine. Väikeste kottide valmistamine (mobiilikott, kandekott, prillitoos). Väikeste tekstiilide kudumine.

KUDUMINE RAAMIL. Gobelään.

KUNST

VÄRVIRING Esimese astme värvid:kollane, punane ja sinine; teise astme värvid: oranž, violetne ja roheline; kolmanda astme värvid – segamise teel. Värviringi joonistamine. Värvide kasutamise õppimine.

JOONISTAMINE Väljendusvõimalused joonistamise kaudu. Joonistamine sammhaaval. Taimede ja erinevate loomade joonistamine. Inimese joonistamine. Linna joonistamine. Lihtsaid elemente kasutades fantaasiaküllaste piltide joonistamine (nõiutud loss, veealune maailm, džunglis jne.). Koomiksite joonistamine. Vahendid: pliiatsid, süsi.

TEHNIKAD (valikuliselt).

Templitrükk (pintslitrükk, kartulitrükk, õunatrükk).

Paljundustehnika .

Tööd erinevate pabermaterjalidega (Värviline paber, siidipaber, kartong, papp jne.).

Paberi lõikamine, rebimine ja kortsutamine.

Käsitsitehtud paber (Massi valmistamiseks vajaminevad töövahendid ja materjalid. Massi valmistamise tehnoloogia. Kasutusvõimalused).

Pabermosaik.

Kollaaž.

Höörumine ehk frotaaž.

Marmoreerimine.

Tööd värviliste kriitide ja pliiatsitega.

Kattevärvid (guašš, vesivärvid, pastellid).

Maalimine (alusmaal, graafiline akvarell, "siidine" maalimine, "villane maalimine", hele tumedal, pesemistehnika, soolatehnika, kummiliimitehnika, pastelli- ja söetehnika).

Fantaasiamaastiku maalimine.

Tušijoonistused.

PERSPEKTIIVIÕPETUS Erinevate kujundite joonestamine (ristkülik, kolmnurk). Maja joonestamine. Linna joonestamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- tunneb kangakudumise materjale ja oskab teha eeltöid.
- tunneb kangakudumise töövahendeid
- oskab teha kavandit
- oskab kududa suurtel kangastelgedel, lauatelgedel ning kudumisraamil.
- teab värviringi ja oskab seda kasutada
- oskab joonistada pliiatsiga erinevaid loomi, inimesi, koomiksitelgelaasi, taimi, puid.
- oskab kasutada erinevaid tehnikaid (templitrükk, paljundustehnika, pabermosaiik, kollaaž, hõõrumine ehk frotaaž, Marmoreerimine, kortsutamistehnika, rebimistehnika.)
- oskab kasutada töövahendeid (käärid, liim, paberinuga)
- oskab kasutada kattevärvide (guašš, vesivärvid, pastellid, kriidid, pliiatsid
- teab maalimise tehnikaid (alusmaal, graafiline akvarell, "siidine" maalimine, "villane maalimine", hele tumedal, pesemistehnika, soolatehnika, kummiliimitehnika, pastelli- ja söetehnika Fantaasiamaastiku maalimine).
- oskab teha tušijoonistusi
- oskab joonistada erinevaid kujundeid (ristkülik, kolmnurk).
- oskab joonistada maja ja linna.

Kasutatavad õppematerjalid

- H. Gabral, T. Põldemaa. Kunst 1.- 3. klassile. Koolibri 2000.
- F. Watt, A. Milbourne, R. Dickens. Suur joonistamisraamat. Koolibri 2007.
- G-A. Saarlo. Meistrimehed oleme. Avita 2001.
- G-A. Saarlo. Meistrimehed oleme. III osa. Avita 2001.
- N. Pautner. Joonista sammhaaval 2. Egmont 2008.
- A. Purre. Kunstiõpik 7.-9. klassile. 1 osa. Tartu 2005.
- A. Indov. Pabermosaiik. Tallinn "Valgus" 1984.
- R. Võikar. 22 ideed meisterdamiseks algklassides. AS Atlex, 2006.

- F. A. Cerver. Vesivärvid. Koolibri, 2007
- S. Arcas, J. F. Arcas, I. Gonzalez. Perspektiiviõpetus. Koolibri, 2007.
- F. A. Cerver. Pastellmaal. Koolibri 2007
- T. Kivirähk. Käsitötuba. 3 osa. Koolibri. 2009
- Joonistame hobuseid. Šablooniraamat. Egmont Estonia 2009.
- Joonista ruudustiku abil. Sinisukk 2002

Toimetulekuõppe ainekavad

Elu- ja toimetulekuõppe

Õppeaine kirjeldus

Elu- ja toimetulekuõppe moodustab koos teiste õppeainetega üldõpetuse terviku, mis sisaldab praktilist õpetust õpilasest endast ja teda ümbritsevast keskkonnast. Käsitletakse ka teemasid, mis ulatuvad kaugemale õpilase lähiümbrusest ning mis on olulised üldise silmaringi laiendamiseks. Nimetatud õppeaine on suunatud õpilase võimalikult iseseisva toimetuleku õpetamisele/arendamisele. Õppeaine lähtub õpilasele mõistetavatest ning elulistest teemadest. Elu- ja toimetulekuõppe läbitavad teemad on kogu toimetulekuõppe õpetamise aluseks.

Elu ja toimetulekuõppe põhisuunad on: enesega toimetuleku oskuste õpetamine, õppimise alusoskuste kujundamine/kuulamine, jäljendamine, vaatlemine, võrdlemine, vestlemine, kirjeldamine. Õpilase emotsioonide sihipärane mõjutamine; Õpilase kõne ja/või alternatiivsete väljendusviiside arendamine, võimaluste loomine omandatud oskuste kasutamiseks.

Õpetuse eesmärgid

Elu- ja toimetulekuõppe eesmärkideks on kujundada praktilise ja tunnetustegevuse elementaarsed oskused, võimalikult terviklikud kujutlused tajutava keskkonna objektidest ja nähtustest, oma kehast, inimeste tegevustest looduslikus ja sotsiaalses keskkonnas, arusaadavatest moraalistest nõuetest.

Elu- ja toimetulekuõppe peamised teemad on: minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud/ kasvatatud asjad, orienteerumine ruumis, ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Teemade käsitlemine on seotud igapäeva eluga koolis ja kodus, aastaringiga looduses, tähtpäevade ja üritustega. Õppimine ja harjutamine toimuvad võimalikult reaalses keskkonnas ja elulistes olukordades. Elu- ja toimetulekuõpetus toetab ja suunab õpilase arengut ning iseseisvat toimetulekut ja osalemist kodanikuühiskonnas, kus on tagatud sotsiaalne kaitse ja juhendamine.

Lõiming

Elu- ja toimetulekuõpe on toimetulekuõppe teljeks ning sellel on oluline roll valdkonnapädevuste kujundamisel. Teiste ainete õpetamine on seotud elu- ja toimetulekuõppe teemadega. Oluline on koostöö erinevate õppeainete õpetajatega, et jõuda parimate tulemusteni. Elu- ja toimetulekuõpetuse õpetamine toimub kõigis klassitundides ning klassivälises tegevuses, mis on lahutamatu seotud õpilase praktilise tegevusega.

Matemaatika. Eesmärgiks on suurendada õpilase iseseisvust igapäevaaskestega toimetulekuks ning õpiülesannete täitmisel seoses matemaatiliste pädevustega. Õpilane õpib orienteeruma ajas: tunneb nädalapäevade, kuude ja aastaaegade järjestust. Orienteerub kalendris. Eristab tegevuste järjestust: praegu, enne, pärast. Teab tüüpilisi päeval ja öösel sooritavaid tegevusi. Tegutseb lihtkorralduste alusel ning õpitud ruumisuhteid mõistes ja kasutades. Teab oma vanust ja sünnipäeva. Tunneb kella täis- ja pooltunni täpsusega. Tunneb käibelolevaid rahaühikuid ning oskab mõõta mõõdupulgaga, sammudega, kaaluga. Osaleb vabaajategevustes mõnes õpitud laua- või arvutimängus.

Eesti keel. Eesti keele õpetamine on lahutamatu seotud orienteerumisainete õpetamisega (sõnavara) ja õppetegevus ei piirdu klassis toimuvaga, vaid jätkub ka õues ja söögilaua taga (kontekst). Toimub kuulamis-, jäljendamise- ja vaatlemisioskuse arendamine. Eesti keele õpetusel on sarnaselt elu ja toimetulekuõppele oluline osa õpilase isiksuse (minapildi) kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel. Arendatakse suutlikkust oma teadmiste ja omandatud suhtlemisvahendite vastavalt hankida ja edastada elulist ja toimetulekut tagavat teavet: nimi, aadress, vanus, klass, kool jm. Kujundada oskust infot küsida, edastada ja kasutada; lugeda ja mõista silte ja tabelauseid ning kohandatud lühitekste; mõista ja kasutada graafilist teavet (pilte, skeeme), sh lihtsaid instruksioone, seostada verbaalset ja graafilist teavet.

Suhtlemisvahendite kasutamine sõltub õpilaste taju arengust, kujutistest ja kujutlustest mälus, tajutavate seoste ja suhete (koht, aeg, kuuluvus jm) mõistmisest praktilises tegevuses. Elu ja toimetulekuõpetus on hea võimalus suunata õpilasi õigesti mõistma ja kasutama objektide nimetusi, tunnuseid, tegevuste ja kogemuste sõnastamist / väljendamist.

Muusikaõpetus. Laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele. Kujuneb oskus valida vabaaja- ja harrastustegevusi seoses muusikaga – muusika kuulamine, pillimäng, laulmine, osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks. Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemises, rahvuskommete ja -tavade õpetamisel. Kinnistuvad teadmised erinevatest rahvakalendri tähtpäevadest ja nendega seotud kommetest. Annab võimaluse praktiliselt osaleda erinevate ürituste ja tähtpäevade tähistamisel, mis omakorda tõstab õpilase enesehinnangut ning annab talle eduelamuse.

Muusikaõpet saab ka seostada loodusõpetusega: elus- ja eluta loodus, elupaigad, ilm ja inimene käsitletakse muusikaõpetuse tundides juba eelnevalt mainitud õppetegevuste kaudu - kuulatakse

muusikakatkendeid ja lauldakse laule loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Teemat minu kodumaa Eesti käsitletakse isamaaliste laulude õppimisega kaasneb riigiga seotud sümbolika arutus. Isamaalisi laule kuulavad ja laulavad õpilased Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktuse ettevalmistamisel.

Õppides eesti loodust ja loodusobjekte, võib seostada nende kajastamist eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsust eesti rahva elus, rikastades sel viisil elu ja toimetulekuõppe tundi muusikaõpetuses õpituga.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi. Kehalise kasvatus tundides pööratakse tähelepanu õpilaste sportliku riietuse tundmisele ning isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele. Kehalise kasvatus tundides tutvustatakse Eesti ja maailma spordisündmusi, osaletakse eri- või paraolümpialiikumises ja suunatakse sportliku meelisharrastuse valikut. Olulised on õpilase sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut. Õpetatakse rõõmu tundma õnnestumise üle ja toime tulema kaotuse tundega. Tähelepanu pööratakse tahteomaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime jne) kujundamisele. Tutvustatakse spordieetika nõudeid: aus võistlus, võistlusreeglitest kinnipidamine, vastase austamine jne.

Kunst ja käeline tegevus. Elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks kunsti ja käelise tegevuse tundide töö planeerimisel. Kunsti ja käelise tegevuse tundides toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse individuaalselt ja koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi kunstilise tegevuse ümbritseva maailmaga suhtlema. Tundide teemad on tihedalt seotud nii rahvakalendri tähtpäevade kui ka aastaegade vaheldumisega seotud nähtuste ja tegevustega - aidates seeläbi kinnistada õpilastes elu- ja toimetulekuõppes õpitavat. Kinnistuvad eneseteenindamise oskused.

Rütmika. Mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi. Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma. Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega. Kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi.

Arvutiõpetus. Entsüklopeediate kasutamine, info ja pildimaterjali leidmine internetist. Eluliste õppemängude kasutamine, keskkonnateemaliste õppemängude mängimine.

Tööõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendada.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Hindamisel arvestatakse õpilase individuaalset arengut, kodukorrareeglite täitmist, töökust, järjekindlust, abivalmidust ning püüdlikkust. Hindamisel on oluline tähtsus õpilase eduelamuse saamisel.

Elu ja toimetulekuõppe ainekava

Maht

- 1. klass 4 tundi nädalas, õppeaastas 140 tundi
- 2.-4. klass 5 tundi nädalas, õppeaastas 175 tundi
- 5.-6. klass 7 tundi nädalas, õppeaastas 245 tundi
- 7.-9. klass 6 tundi nädalas, õppeaastas 210 tundi
- Lisaaastatel 5 tundi nädalas, õppeaastas 175 tundi

Rõhuasetused

I arengutase

Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel, ärgitatakse osalema praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus. Tähelepanu pööratakse kontaktile ja koostegevusele täiskasvanuga, oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Õpilane kohaneb uute inimestega enda ümber ja uue keskkonnaga.

Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike baasoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Oluline on, et õpetamine toimuks võimalikult reaalses praktilistes situatsioonides. Väga oluliseks tuleb pidada eneseteeninduse alusoskuste õpetamist praktilises tegevuses.

II arengutase

Rõhuasetus on suhte MINA-MEIE teadvustamisel. Õpilane õpib mõistma õpilase rolli. Endiselt on oluline välimuse ja õppevahendite korrashoid.

Õpetuse põhitaotluseks on kujundada esimesel arengutasemel omandatud baasoskuste harjumuslik sooritamine tuttavas situatsioonis. Arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine, oma tegevuse kommenteerimine. Suureneb õpilaste iseseisvus ja vastutustunne.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja.

Õpetamine toimub kontsentrisuse printsiipi järgides. Tundides käsitletakse sama teemade ringi jääb samaks eelnevatel õppeaastatel õpituga, kuid suurenenud on teadmiste maht ja tõusnud raskusaste.

III arengutase

Rõhuasetus on MINA-MEIE teadvustamisel suhetes kodukoha ja oma tegevusega.

Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Õpilane kommenteerib oma tegevust suunatult verbalselt / alternatiivsete vahenditega.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi. Õppetöö toimub võimalikult sageli praktilistes elulistes situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja.

Juhtivaks protsessiks toimetulekuõppel oleval õpilasel on taju. Seetõttu, tagamaks paremat õpitulemust, on oluline kaasata õppeprotsessi võimalikult erinevaid tajuprotsesse (vaatlemine, maitsmine, haistmine, kompimine, kuulmine).

Õpetamine lähtub konkreetse õpilase reaalsest ja potentsiaalsest arenguvallast, huvidest ja sotsiaalsest keskkonnast.

Õpetus toetab ja suunab õpilase arengut, valmistab õpilasi ette võimalikult iseseisvaks toimetuleks igapäevaelus ja osalemiseks kodanikuühiskonnas (kus on tagatud sotsiaalne kaitse ja juhendamine).

Õppesisu ja õpitulemused

MINAPILT

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
MINA osaleja praktilises tegevuses.	Suhted MINA/MEIE, MINA/ÕPILANE	MINA/MEIE suhetes kodukoha ja tegevusega
Mina: Enda äratundmine fotolt. Oma ja kaaslaste nimed, enda nimele reageerimine, nimesildi äratundmine. Poiss-tüdruk – enda ja kaaslaste soo teadmine.	Mina: Õppetegevus suunatud enda välimuse kirjeldamisele. Vanus. Poiss – tüdruk, nende sarnasused - erinevused.	Mina: Mina neiuna, noormehena, muutused välimuses ja käitumises.
Inimese organism: Erinevad kehaosad, nende põhifunktsioon.	Inimese organism: Meeleelundid ja nende tähtsus, teised elutähtsad organid. Terve ja haige lapse tunnused.	Inimese organism: Luud ja lihased, nende ülesanded. Liikumine. Süda, veresooned ja veri, nende tähtsus. Vereringe.

		<p>Hingetoru ja kopsud, nende tähtsus. Hingamine. Söögitoru, magu ja soolestik. Toidu teekond. Nahk, juuksed ja küüned, nende ülesanded. Iseloomulik välimus. Aju ja närvid, nende tähtsus. Suguorganid, nende hügieen.</p>
<p>Tervislikud eluviisid: Ilma ja tegevusega sobiva riietuse, jalanõude kandmine. Toit: Tervisliku ja mõõduka toidukogusega harjutamine. Töö ja sport: liikumismängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine.</p>	<p>Tervislikud eluviisid: Tervislike eluviiside suunatud järgimine ja kahjulikest harjumustest hoidumine. Külmetushaigustest hoidumine. Toit: Tervislik ja ebatervislik toit, nende eristamine, valik. Söömisharjumuste jälgimine. Töö ja sport: töö/liikumise ja puhkuse vaheldumine. Päevarežiim. Rüht tegevustes. hoidumine.</p>	<p>Tervislikud eluviisid: Hingamise tervishoiu põhinõuded. Ruumide tuulutamine, koristamine. Kahjulike harjumuste mõju organismile (suitsetamine, alkoholi jm tarvitamine). Naha hooldus, kaitse. Nahahaigused, parasiidid. Nakkushaigused. Arst poole pöördumine. Toit: Tervislik toitumine: toidupüramiid, toidukorrad – ja kogused, söömiskultuur. Taimne toit ja loomne toit. Mitmekülgne toit. Vitamiinid. Ülekaalulisus. Rasvumine. Dieet. Töö ja sport: tervislike eluviiside järgimine, positiivne mõju. Kehaliste harjutuste ja füüsilise töö tähtsus. Kehalise töö ja spordi tähtsus südame tugevdamisel.</p>
<p>Emotsioonid: Rõõmus, kurb, tõsine, vihane, solvunud, hirmunud. Enda emotsioonide märkamine, suunatud tähelepanu emotsioonile ja vajadusel selle reguleerimisele.</p>	<p>Emotsioonid: Enda emotsioonide märkamine, oma tunnete väljendamine. Põhiemotsioonide märkamine, äratundmine kaaslased ja nende emotsioonidele suunatult reageerimine. Põhiemotsioonide äratundmine piltidel.</p>	<p>Emotsioonid: Andestamine, andeks palumine. Enese meeleolu reguleerimine tegevuste abil (muusika kuulamine, kunst jne). kuulamine, kunst jne).</p>
<p>Sõprus: Klassi- ja koolikaaslased, nendega koos õppekäikudel, kooli üritustel viibimine.</p>	<p>Sõprus: Pereliikmed, sõbrad, tuttavad, võõrad; erinev käitumine. Kaaslase abivajaduse märkamine, abistamine.</p>	<p>Sõprus: Sõprus- ja lähedussuhted. Üksteisele meeldimine, armumine. Perekond. Pulmad.</p>
<p>Perekond: Perekonnaliikmed: ema, isa, vanaema, vanaisa, õde/vend. Perekonnaliikmete nimed.</p>	<p>Perekond: Lähisugulased. Peretraditsioonid: sünnipäevad, tähtpäevad, ühisüritused perega.</p>	<p>Perekond: Inimeste elukaar. Sünd, kasvamine: imiku-, väikelapse-, noorem kooliiga, nooruki- ja täiskasvanuiga.</p>

	Erinevas vanuses inimesed, üksteise abistamine.	Vananemine surm, matused. Enda ja oma lähedaste positsioneerimine elukaarel.
Kodu: Minu kodu. Kodumaja. Kodu linnas ja maal. Erinevad ruumid ja asjad kodus.	Kodu: Kodune aadress. Korter/ maja, erinevad ruumid/ hooned. Oma tuba, selle sisustamine/kujundamine.	Kodu: Oma kodu (vanemate juures, toetatud elamine jms). Kodu sisustamine. Kodu vanal ajal ja tänapäeval.
Enda rahvuse teadvustamine: Eesti kumbed vanasti ja tänapäeval. Aastaring rahvakalendris. Emakeel. Eesti kirjanike liisusalmide ja lasteluuletuste kuulamine. Eesti muinasjutud, nende kuulamine ja õpetaja esitatud lavastuste jälgimine.	Erinevad rahvused: Erinevad rahvused klassis, koolis, kohtumised kooli külalistega, teises keeles räägitud jutt, lauldud laul. Eesti kirjanike lasteluule/liisusalmide esitamine õpetaja toel. Muinasjuttude kuulamine, jutustamine pildiseeria toel. Lühilavastuste esitamine õpetaja suunamisel kasutades erinevaid vahendeid (näpunukud, käpiknukud, peakatted jms). Eesti ja teiste maade rahvaste kombestikuga tutvumine. Eesti tuntud lastekirjanikud, nende loominguga tutvumine. Erinevate maade lastekirjandus. Muinasjutud.	Erinevad rahvused ja rassid: Inimestevaheliste rassiliste erisuste märkamine. Eri maade luuletuste, juttude ja muinasjuttude kuulamine, esitamine. Lühilavastused luuletuste ja juttude põhjal.
Ametid: Õpetajad ja teised koolitöötajad.	Ametid: Vanemate ametid. Tuntumad ametid, töövahendid. Jõukohased tööd koolis. Meeldib/ei meeldi; on vaja teha.	Ametid: Jõukohased ametid: sulane, koristaja, aedniku/koka abi, erinevad hooaja ja abitööd jne. Plaanid pärast kooli lõpetamist. Peab/on vaja - teen motiivist lähtumine tegevustes.
Raha: Teadmine raha olemasolust.	Raha otstarve ja kasutamine: Palk, taskuraha, poeskäik.	Eelarve ja kokkuhoid: Palk ja kulud. Kokkuhoid. Mõisted: Isiklikud kulutused. Soovid ja võimalused. Kingituse valimisel ja ostmisel osalemine.

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<p>Tunneb ära endale kuuluvad esemed. Teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta.</p> <p>Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile.</p> <p>Märkab suunamisel enda põhiemotsioone.</p> <p>Määratleb end kui oma pere liiget ja õpilast, teab enda ja lähedaste nimesid. Teab enda sugu.</p> <p>Tunneb kehaosi, nimetab neid. Täidab hügieeninõudeid abiga.</p> <p>Osaleb tervislikel eluviisidel põhinevates tegevustes.</p>	<p>Sooritab igapäevatoiminguid suhteliselt iseseisvalt, oskab vajadusel paluda abi.</p> <p>Hoiab korras oma koolitarbed. Teeb vahet oma – võõras asjadel, käitub vastavalt. Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile.</p> <p>Tunneb ära oma põhiemotsioonid ja vajadusel püüab reguleerida oma käitumist. Märkab ja tunneb ära kaaslaste põhiemotsioone, püüab kaaslaste emotsioonidele reageerida.</p> <p>Tunneb ära tuttavate põhiemotsioonid näoilmete järgi.</p> <p>Määratleb end kuuluvana kindlasse gruppi (klass, sõpruskond jne). Teab enda sünnipäeva, vanust.</p> <p>Teab oma kodu ja kooli aadressi.</p> <p>Teab kehaosi ning nende otstarvet. meeldetuletamisel täidab hügieeninõudeid.</p> <p>Hoolitseb meeldetuletusel enda välimuse eest.</p> <p>Tunneb õpitud tervislike eluviise söömise ja liikumise osas.</p>	<p>Tuleb enamasti toime igapäevatoimingute sooritamise, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd kodus ja koolis.</p> <p>Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse. Teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt. Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile.</p> <p>Saab aru põhiemotsioonidest.</p> <p>Teab endast lähtuvalt oma pereliikmete sugulusastet, nende ja lähedaste ametit. Teab oma pere olulisi perekondlikke sündmusi.</p> <p>Planeerib suunamisel tulevast elukohta.</p> <p>Omab algteadmisi inimese organismist. Teab inimese elukaart. Täidab hügieeninõudeid.</p> <p>Hoolitseb enda välimuse ja puhtuse eest.</p> <p>Oskab teha valikuid õpitud tervislike ja kahjulike tegevuste vahel.</p>

ENESETEENINDUSOSKUSED JA KÄITUMINE

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
Igapäevaoskused: Riietumine, söömine pesemine, toimetulek WC-s, raskuste puhul abi paluma õpetamine	Igapäevaoskused: Isikliku hügieeni järgimine. Raskuste puhul abi palumine. Toimetulek ujulas, perearsti külastamisel.	Igapäevaoskused: Isiklik hügieen ja ealistest ning soolistest erinevustest tulenevad nõuded. Kaaslase abistamine (nt kingapaela sidumine, jope selga aitamine, toidu tõstmine vm).
Söömine: Söömine, söögilauas oma koha katmine ja enda koha koristamine. Õige kahvli- ja lusikahoid.	Söömine: Laua katmine ja koristamine oma klassi õpilastele, valikute tegemine söömisel, elementaarsete lauakommete järgimine. Toitumine välistes tingimustes (ekskursioonil, piknikul, matkal) ja toitlustamisasutustes.	Söömine: Käitumine pidulauas, kohvikus, restoranis. Laua katmine pidulikeks sündmusteks.
Käitumine: Käitumine erinevates situatsioonides (tund, vahetund, rühmatuba, arstikabinet jne). Viisakussõnade palun-tänan, tere-head aega kasutamine. Enda õige ja vale käitumise suunatud eristamine.	Käitumine: Viisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (teater, ühistransport, kauplus). Abi palumine, viisakas pöördumine teise inimese poole. Enda ja kaaslase õige ja vale käitumise eristamine. Hinnangu andmine teiste ja iseenda käitumisele.	Käitumine: Viisakas ja ebaviisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (ametiasutused). Ebaviisakast käitumisest hoidumine. Vajaliku teabe saamine, abi küsimine ametiasutustes. Käitumise ohuolukorras. Ohu hindamine ja abi palumine/kutsumine.
Hoiatus- ja teabemärgid: Esmased kokkupuuted hoiatus- ja teabemärkidega: tualetid, arst, politsei.	Hoiatus-ja teabemärkide tundmine ning mõistmine: Tualetid, elekter, kiirabi/arst, politsei jms.	Hoiatus-ja teabemärkide mõistmine (abiga): Majajuht, olmekeemia märgid, pesumärgid, triikraua reguleerimine, pliit ja praeahi, pesumasin jms.

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
Teab ja kasutab õpitud viisakusväljendeid. Täidab hügieeninõudeid abiga. Sooritab igapäevatoiminguid	Käitub meeldetuletamisel viisakalt tuttavates situatsioonides. Hoidub nähtavatest ohtudest,	Kasutab enamlevinud suhtlussituatsioonides viisakusväljendeid. Märkab endale ja teistele suunatud ohtlikku käitumist;

osalise abiga. Korrastab abiga oma välimust.	kutsub/pöördub abi järele. Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, tohib – ei tohi, meeldib – ei meeldi, tahan – pean.	reageerib sellele, kutsub abi. Oskab öelda Ei. Oskab lugeda hoiatus – ja teabemärke. Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, meeldib – ei meeldi, tahan – teen, peab – teen, tahan – ei tohi – ei tee.
---	--	---

KOOL

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
Kool: Minu klass, selle sisustus, minu koht. Minu õpetaja: õpetaja nimi. Minu klassi õpilased: kaaslaste nimed, poisid/tüdrukud. Erinevad ruumid koolimajas. Tund ja vahetund: tööaeg-puhkeaeg.	Kool: Klassiruum ja selle korrashoid. Minu õpetajad: õpetajate nimed. Kaaslaste vanused, sünnipäevad. Erinevate kooliruumide otstarve, iseseisev või abiga liikumine ühest ruumist teise. Erinevad õppeained.	Kool: Koolimaja ja selle ümbruse korrashoid. Kool. Ametiõpe. Ametikool. Päevakeskus. Elukutse/ameti valiku planeerimine ja suunamine; toetatud töö erinevates asutustes. Kool tänapäeval ja vanal ajal.
Koolitarbed: Minu asjad, nende kasutamine ja korrashoid. Koolitarvete koht.	Koolitarbed: Minu asjad – kaaslaste asjad – õpetaja asjad. Koolitarvete korrashoid.	Koolitarbed: Töökoha ja töövahendite korrashoid

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile. Tunneb ära endale kuuluvad esemed. Teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta.	Määratleb end kuuluvana kindlasse gruppi (klass, sõpruskond jne). Teab enda sünnipäeva, vanust. Teab kaaslaste vanust, õpetajate nimesid. Hoiab korras oma koolitarbed.	Tuleb enamasti toime igapäevatoimingute sooritamisega, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd kodus ja koolis. Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse. Teeb vahet oma – võõras – meie

Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile. Teab/kasutab pöördumisel kaaslaste ja õpetaja nime	Teeb vahet oma – võõras asjadel, käitub vastavalt.	asjadel, käitub vastavalt. Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile.
---	--	---

VABA AEG

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
Mänguõpetus: Individaalne mäng rühmas. Mänguasjade valimine, teisega jagamine ja paigutamine oma kohale.	Mänguõpetus: Jõukohased lauamängud, arvutimängud, lihtne rollimäng (imiteerimine). Mängureeglid. Võit ja kaotus.	Mänguõpetus: Seltskondlikud mängud, rollimängud. Arendavad ajaveetmiskohad internetis. Arvutimängud.
Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Jõukohased pildiraamatud, jalutuskäigud, mängud toas ja õues jne. Päevaplaani järgimine.	Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Jõukohased raamatud, TV, muusika kuulamine, matkad, liikumismängud toas ja õues jne. Osalemine klassi/kooli üritustel. Teatri- ja kino ühiskülastused. Sünnipäevade pidamine, sõprade küllakutsumine-täiskasvanu abiga. Peo planeerimine ja organiseerimine täiskasvanu abiga.	Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Klassipeo/ sünnipäevapeo/ planeerimine ja organiseerimine (täiskasvanu abiga). Osalemine huvialaringides. Iseseisvalt või perega üritustel osalemine. Üritustel esinemine. Hobid ja harrastused.
Sport: Õppekäigud kooli lähiümbruses. Laulumängud, kullimängud.	Sport: Mänguväljakute, terviseradade, ujula kasutamine täiskasvanu abiga.	Sport: Lemmikalaga tegelemine

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
Osaleb ühisüritustel ja – mängus. On kaasatud eakohaste ja võimetele	Valib vaba aja tegevuse etteantud valikute alusel ja tegeleb sellega suunatult.	Sisustab oma aega meelepärase tegevusega (muusika kuulamine, sportimine, lauamängud jms)

vastavatesse vabaaja tegevustesse. Järgib päevaplaani.	Võtab osa ühiskülastustest: spordivõistlused, teater, kino jm kultuuriasutused. Osaleb ürituste ettevalmistamisel (suunamisel), esineb pidudel. Teab lihtsamaid mängureegleid, peab neist kinni	Osaleb füüsilist aktiivsust vajavates tegevustes. oskab käsitada raadiot, telerit, arvutit. Oskab teha ettevalmistusi oma tähtpäeva tähistamiseks täiskasvanu kaasabil.
---	---	--

AEG

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
<p>Ajajaotus: Öö ja päev: Ööpäeva osad: päev, öö. Õpilase tegevused päeval. Isiklik piltpäevaplaan. Nädal: Kooli/tööpäevad, puhkepäevad. Nädalapäevade nimetused, äratundmine.</p>	<p>Ajajaotus: Öö ja päev: Ööpäeva osad: hommik, lõuna, õhtu, öö. Inimese tegevused ööpäeva eri osadel. Piltpäevaplaan. Nädal: Kooli/tööpäevad, puhkepäevad, riiklikud pühad. Koolivaheajad. Nädalapäevade nimetuste mõistmine ja aktiivne kasutamine.</p>	<p>Ajajaotus: Aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut. Päeva- ja nädalarütm. Aastaring ajas (12 kuud, 4 aastaega) Päeva- ja nädalaplaani järgimine.</p>
<p>Aastaajad: Ühised suunatud loodusvaatlused. Ilmavaatlustabeli täitmine õpetaja abiga. Sügis: eri meeltega tajutavad tunnused värvid looduses, loodusnähtused sügisel (lehtede kolletamine, langemine). Aed sügisel. Sügisannid. Sügiseriieetus. Talv: eri meeltega tajutavad tunnused, talvised loodusnähtused (lumi, jää). Talveriietus, oma riiete äratundmine. Tegevused talvel: kelgutamine, lumememme</p>	<p>Aastaajad: Ühised loodus- ja ilmavaatlused. Ilmavaatlustabeli täitmine. Sügis: Sügise tunnuste äratundmine (ka pildil). Lehtpuud ja põõsad sügisel. Sademed. Põld sügisel. Sügistööd aias ja põllul, tööriistad ja masinad. Sügiseseid tähtpäevad: mardipäev, isadepäev, kadripäev: kombat, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. Talv: Talve eri meeltega tajutavad tunnused.</p>	<p>Aastaajad: Aastaring looduses: Õhutemperatuuri jälgimine, mõõtmine. Termomeetrinäidu märkimine tabelisse iseseisvalt või abiga. Sport ja meelelahutus: erinevad sportimisviisid. Sportimine olenevalt aastaajast. Loomad, linnud, putukad – elu seotus aastaajaliste muutustega looduses. Tähtpäevad – peamised kombat ja tavad, ettevalmistamine, tähistamine, Osalemine hooajalistes töodes täiskasvanu suunamisel. Aiandus. Põllumajandus.</p>

<p>ehitamine;. Loomade ja lindude toitmine talvel.</p> <p>Talispordivahendid: nende äratundmine. Tutvumine talviste tähtpäevadega: jõulud.</p> <p>Kevad: Kevade : eri meeltega tajutavad tunnused (lume sulamine, rändlindude saabumine, pajuoksad kevadel, esimesed kevadlilled). Kevadine riietus. Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev.</p> <p>Suvi: eri meeltega tajutavad tunnused (õpetaja suunamisel). Suvine riietus. Suvised tähtpäevad: jaanipäev.</p>	<p>Võrdlemine teis(t)e aastaegade. Sademed talvel. Taimed ja loomad talvel Tutvumine termomeetriga. Sooja- ja külmakraadid. Riietuse valik vastavalt ilmale, termomeetrinäidule.</p> <p>Tegevused talvel: suusatamine, (uisutamine), lumememme ja lumekindluse ehitamine.</p> <p>Talvised tähtpäevad: jõulud, vastlapäev, sõbrapäev. Eesti Vabariigi aastapäev. Komed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine.</p> <p>Kevad: Kevade eri meeltega tajutavad tunnused, muutuste jälgimine looduses. Võrdlemine teiste aastaegade. Kevadlilled. Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev. Komed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine.</p> <p>Suvi: Suve eri meeltega tajutavad tunnused. Ilmastikunähtused suvel (sademed, vikerkaar). Riietumine suvel. Suvised tähtpäevad: jaanipäev; kombed, tähistamine. Suvelõbud: päevitamine, ujumine, kalastamine, sõitmine jalgrattal ja rulaga, õuemängud jne.</p>	
<p>Kalender: Teadmine kalendri olemasolust (ning otstarbest).</p>	<p>Kalender: Kuude nimetused. Kuupäeva tähistamine kalendril (õpetaja abiga). Enda sünnipäev ja vanus.</p>	<p>Kalender: Kalendris orienteerumise oskus. Kuude nimetused. Kuupäeva märkimine ja seostamine kalendris. Enda, (pereliikmete ja klassikaaslaste) sünnipäev ja vanus.</p>
<p>Kell: Teadmine kella olemasolust (ning otstarbest).</p>	<p>Kell: Täistund. Erinevad kellad. Tegevuseks kulunud aja jälgimine täiskasvanu abiga.</p>	<p>Kell: Täistund, pooltund, veerandtund, kolmveerandtund. Ajakavad: tunniplaan, tv-kava, sõiduplaan. Kellaaeg päevaplaanis orientiirina, tegevuseks kulunud</p>

		ja planeeritav aeg.
--	--	---------------------

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<p>Nimetab käesolevat aastaaega.</p> <p>Eristab õppetundi ja vahetundi, eristab päeva ja ööd, töö – ja puhkepäevi.</p> <p>Osaleb loodusvaatlustes.</p> <p>Tajub erinevate meeltega aastaaegu, nende tunnuseid, riietub abiga vastavalt aastaajale.</p>	<p>Oskab nimetada aastaaegu nende õiges järjestuses ja olulisi tunnuseid.</p> <p>Teab loodusnähtuste olulisi tunnuseid.</p> <p>Teab ja järgib ööpäevarütmi oma tegevuse planeerimisel.</p> <p>Jälgib kella, oskab nimetada täistunde- abiga.</p>	<p>Oskab nimetada kuude nimetusi, kuupäeva, aastat, orienteerub kalendris.</p> <p>Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol) ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda.</p> <p>Mõistab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele.</p> <p>Märgib ja nimetab täis- ja pooltunni, abiga veerandtunni. Kasutab kella aja planeerimisel- abiga.</p> <p>Orienteerub nädala-, kuu-, aastarütmis.</p> <p>Teab rahvakalendri tähtpäevi aastaringis.</p>

ELUS JA ELUTA LOODUS

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
<p>Elus ja eluta loodus: Esmane kokkupuude mõistetega elus/eluta.</p>	<p>Elus ja eluta looduse tunnused ja osad: Elusolendid: inimene, loomad, taimed. Elusolendite ühised tunnused. Looduslikud eluta looduse osad (vesi, õhk, maavarad, päike, kuu) ja inimeste valmistatud asjad kui eluta looduse osad.</p>	<p>Elus ja eluta loodus: Eluta looduse osad ja tunnused. Elus ja eluta looduse osade diferentseerimine/rühmitamine tunnuste alusel. Looduskaitse/keskkonnakaitse. Keskkonnareostuse äratundmine (nt reostunud veekogu, metsa alla visatud prügi), sellest</p>

		teavitamine.
<p>Elusloodus: Taimed: Lilled: vaatlemine suunatult sügisel, talvel, kevadel, suvel. Õpitud lillede äratundmine kasvukohas, ruumide kaunistustes, pildil, kujutamine kunsti ja käelise tegevuse töödes Puud: sügisel, talvel, kevadel, suvel.</p>	<p>Elusloodus: Taimed: Söödavad ja mürgised taimed. Taimede osad: juur, vars, lehed, õied, seemned, viljad. Üheaastased taimed. Enamlevinud ravimtaimed: korjamine ja kasutamine.</p>	<p>Elusloodus: Taimed: Puu, põõsas, puhmas, rohttaim, sammal, samblik Ühe- ja mitmeaastased taimed. Töötamine aedniku abiliseana. Tööd pargis.</p>
<p>Viljapuud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, ploomipuu Puuviljad: maitse, lõhn, kuju, värvus. Nende äratundmine, sh fotolt ja pildilt. Aedviljad: maitse, lõhn, kuju, värvus. Nende äratundmine sh fotolt ja pildilt. Loomad: Kodu- ja metsloomad, linnud: Kodukoha loomad ja linnud. Õpitud loomade ja lindude äratundmine, sh, fotolt, pildilt. Loomade/lindude häälte äratundmine, matkimine. Loomade/lindude liikumisviisid; äratundmine, liikumise matkimine.</p>	<p>Okas- ja lehtpuud: enamlevinud liigid, erinevused ja sarnasused. Puud erinevatel aastaegadel. Puu- ja aedviljad: kasvatamine (seeme, taim, vili). Puu- ja aedviljade säilitamine, hoidistamine. Seened. Söödavad ja mürgised seened. Seente säilitamine. Marjad: söödavad ja mürgised marjad. Marjade säilitamine (külmutamine, kuivatamine). Hoidised. Lilled: toa -, aia -, põllulilled. Lillede hooldamine. Loomad: Kodu- ja metsloomad, linnud Loomariigi mitmekesisus. Erinevad elupaigad: mets, põld, soo, veekogud. Loomaaed, loomapargid, farm, talu. Kodu- / lemmikloomade ja lindude eest hoolitsemine; kasulikkus inimesele. Loomade kaitse. Toitumine, poegimine. Noorloomad. Metsloomade elu erinevatel aastaegadel. Paiga- ja rändlinnud. Loomade/lindude välisehitus. Putukate, kahepaiksete, kalade, roomajate iseloomulikud tunnused, eristamine loomadest, lindudest.</p>	<p>Mets: Metsa tähtsus. Eestis esinevad metsatüübid. Metsatööd. Toataimed: Toataimede kasvatamine: valgus, temperatuur, niiskus. Toataimede kasutamine ruumide kujundamisel. Toataimed kui õhupuhastajad. Loomad: Kodu- ja metsloomad, kodu- ja metslinnud: Elu ja töö talus ja farmis; kodutute loomade varjupaigas. Loomariigi mitmekesisus: teistes loodusvööndites elavad loomad. Imetajad: välisehitus, levinumad liigid, tähtsus. Putukad: tähtsus looduses. Putukate kasulikkus inimesele. Putukahammustused, esmaabi. Mesilane/mesilaste pidamine. Kahepaiksed: välised tunnused, elupaik Roomajad: välised tunnused, elupaik, ohud. Esmaabi rästiku hammustuse puhul. Kalad: välised tunnused, elupaik, enamlevinud kalaliigid Eestis. Kasulikkus inimesele. Kalapüük. Linnud: välised tunnused, levinumad linnuliigid, elupaigad, tähtsus. Toitumisahel</p>
<p>Eluta loodus: Mängud vee ja liivaga. Soe vesi/külm vesi. Savist voolimine.</p>	<p>Eluta loodus: Vesi: Vee tähtsus inimese elus. Vee säästlik kasutamine. Vee olekud. Kodukoha veekogud.</p>	<p>Eluta loodus: Vesi: Vee leidumine looduses, tähtsus, kaitse. Puhta vee omadused.</p>

<p>Õhupalli täispuhumine/õhu väljalaskmine. Valgus ja pimedus. Varjuteater.</p>	<p>Õhk: Õhu puhtus. Õhu puhtuse tagamine ruumides. Termomeeter: Tutvumine erinevate termomeetrite ja nende funktsioonidega. 0 kraad/punkt, leidmine termomeetrilt. Muld: Muld taimede kasvukeskkonna ja loomade elupaigana. Valgusõpetus: Pime ja valge aeg. Päike, kuu, tähed.</p>	<p>Vee olekute seos temperatuuri muutustega. Vee ringkäik looduses. Veekogud (looduslikud ja tehisveekogud). Puhtad/saastatud veekogud. Õhk: Puhta õhu omadused. Õhu tähtsus. Õhusoojus: soe õhk, külm õhk. Erinevad soojusallikad (päike, ahi, radiaator, kamin). Õhutemperatuur erinevatel aastaegadel. Puhas õhk ja saastatud õhk. Termomeeter: Temperatuuriskaala. Pluss- ja miinuskraadid. Õhu-, keha- ja veetemperatuuri mõõtmine. Ilmateate mõistmine. Loodusvarad: Loodusvara/maavara. Maavarade tähtsus inimese elus. Savi, liiv, turvas, põlevkivi, paekivi. Muld, mulla harimine. Loodusvarade säästlik kasutamine. Loodushoid. Valgusõpetus: Looduslikud ja kunstlikud valgusallikad. Prillid, suurendusklaas. Hea valgustuse tähtsus. Elekter igapäevaelus. Ohutus. Elektri tähtsus ja säästmine.</p>
---	---	--

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<p>Tunneb õpitud mets- ja koduloomi, aed – ja puuvilju, taimi (sh fotolt, pildilt).</p> <p>Teab kodu-ja metsloomade hääliitsusi ja liikumisviise.</p> <p>Osaleb õppekäikudel tehes</p>	<p>Teab loomade erinevaid elupaiku, oskab nimetada looma vastavalt elupaigale.</p> <p>Teab levinumaid ränd- ja paigalinde, lindude rände vajalikkust.</p>	<p>Oskab nimetada õpitud elus ja eluta looduse esindajate olulisemaid tunnuseid, teab loomariigi mitmekesisust.</p> <p>Tunneb loodushoiu põhitõdesid.</p> <p>Teab elus ja eluta looduse</p>

loodusvaatlusi.	<p>Teab lindude ja loomade abistamise vajalikkust talvel.</p> <p>Oskab nimetada aastaaegu nende õiges järjestuses ja olulisi tunnuseid.</p> <p>Teab loodusnähtuste olulisi tunnuseid. Eristab elus ja eluta loodust, tähtsust inimesele.</p>	<p>esindajate kasulikkust inimesele.</p> <p>Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol) ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda. Mõistab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele.</p>
-----------------	--	---

MAATEADUS

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
<p>Elukoht: Asula, kus õpilane elab. Linn/maa.</p>	<p>Elukoht: Kodukoha lähem tundmaõppimine. Tänav - maantee.</p>	<p>Elukoht: Oma kodulinna/valla kaart ja olulisemate kohtade leidmine sellelt (kodu, kool).</p>
<p>Eestimaa: Eesti – minu kodumaa. Tallinn – Eesti pealinn.</p>	<p>Eestimaa: Kodukoht Eesti kaardil. Linnad, järved, jõed kodukoha vahetus ümbruses. EV sümbolika: Eesti hümn, lipp ja vapp. Eesti rahvuslind, -lill. Pealinn. Rahvariided. Eesti president.</p>	<p>Eestimaa: Eestimaa kaart: Suuremad linnad, jõed, järved Eestimaal. Õpilaste poolt külastatud linnade märkimine kaardil. Eesti naaberriigid. Naaberriikide rahvad, keel ja rahvussümbolika.</p>
<p>Pinnavormid: Künkast üles ja alla ronimine. Kelgutamine.</p>	<p>Pinnavormid: Mägi, saar. Raba ja soo. Matkamine mitmekesisel maastikul.</p>	<p>Pinnavormid: Org, tasandik, poolsaar</p>
<p>Ilmakaared: Esmane tutvumine mõistetega põhi ja lõuna: lõunamaa, põhjamaa.</p>	<p>Ilmakaared: Põhi-lõuna suuna näitamine oma klassis, toas kompassi järgi (abiga).</p>	<p>Ilmakaared: Põhja- ja lõunasuuna määramine kompassiga (abiga).</p>
<p>Plaan, maakaart, gloobus: Mängud reaalsete esemete vähendatud kujutistega: nukud, mudelautod, nukumajad jms. Ühistööna koolimaja, kooliõue, klassiruumi maketi meisterdamine erinevatest vahenditest (klotsid, karbid, pulgad).</p>	<p>Plaan, maakaart, gloobus: Plaan: koolimaja lähiümbruseplaan, teekond koolist koju. Plaani järgi objektide suunatud leidmineklassis, koolis, kooliõues (abiga). Orienteerumismängud lihtsustatud plaani järgi klassis,</p>	<p>Plaan, maakaart, gloobus: Plaan – klassi plaani koostamine ja kasutamine ruumis orienteerumisel (abiga). Leppemärgid plaanil (puu, maja, jõgi, tee, mööbliesemed) Plaanil märgitud objektide/esemete leidmine klassis, koolis, õues. esemete</p>

<p>Pallimängud. Eesti kaardi ühisvaatlemine (mida märgitakse kaardil- linnad, jõed, metsad, mäed jms). Jõgede, majade, puude jms voolimise.</p>	<p>koolimajas, kooli lähiümbruses. Kaart: Eesti geograafiline kaart. Geograafilise kaardi leppevärvused: (sinine- veekogu, roheline- mets, maa, kollane-mägine ala, mäestik). Kodukoha märkimine kaardil. Kodukoha läheduses asuvad jõed, järved, asulad, nende osutamine kaardil õpetaja toel. Gloobus: Esmane tutvumine gloobusega. Gloobus kui maakera vähendatud mudel („väike maakera“).</p>	<p>leidmisel. Kodulinna/küla plaan, oluliste objektide leidmine plaanilt täiskasvanu abiga. Orienteerumismängud koduasulas täiskasvanu kaasabil. Kaart: Geograafiline Eesti, Euroopa ja maailma kaart: vaatlemine, võrdlemine. Eestimaa leidmine Euroopa ja maailma kaardilt (õpetaja abil). Naaberriikide nimetamine kaardi abil. Leppemärgid kaardil (asula, maantee, jõgi jms). Leppevärvide äratundmine. Ookeanidele, maismaale, jõgedele, järvedele, asulatele osutamine erinevatel kaartidel (Eesti-, Euroopa-, maailma kaart). Gloobus: Ookeanile, maismaale, mägedele osutamine gloobusel. Eesti ühine leidmine ja märkimine gloobusel.</p>
---	---	---

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<p>Orienteerub lähemas ümbruses, nii koolis kui kodus- abiga.</p> <p>Teab oma kodumaa ja linna nimetust- abiga.</p> <p>Teab enda elukohta- abiga.</p>	<p>Teab oma kodu ja kooli aadressi.</p> <p>Tunneb kodukoha ümbrust, tunneb ära Eesti kaardi ja riigi sümbolika.</p> <p>Teab põhiilmakaari (abiga)</p>	<p>Teab Eesti suuremaid linnu, saari, veekogusid, õpitud välisriike.</p> <p>Tunneb riigi sümbolikat.</p> <p>Oskab kaardilt leppemärkide järgi näidata veekogusid, kõrgustikke, saari.</p> <p>Teab ja tunneb ära gloobuse (maa mudel), kompassi (teab selle otstarvet).</p>

OHUTUSNÕUDED

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
Liiklus: Minu koolitee. Kõnnitee, sõidutee, maantee, ülekäigurajad, foorid. Ohutu liiklemine kooli ümbruses. Erinevad sõidukid meie teedel.	Liiklus: Ohutu liiklemine koduasulas. Kergliiklustee. Ühissõidukid: sõidukisse sisenemine, väljumine. Liiklemine asulavälisel teel koos täiskasvanuga. Liiklemine pimedal ajal, helkuri kasutamine.	Liiklus: Liiklusmärgid. Vajalike liikluseeskirja reeglite tundmine ja järgimine liikluses. Jalgrattaga liiklemine.
Ohutusnõuete täitmine: Õpetaja/täiskasvanu korralduste järgimine hädaolukorras ja häire korral.	Ohutusnõuete täitmine: Käitumine ohuolukorras: õpetaja/täiskasvanu korralduste järgimine. Abi palumine, kutsumine. Käitumine tulekahju korral-täiskasvanu suunamisel.	Ohutusnõuete täitmine: Hädaabi number 112, 110; vajaliku informatsiooni edastamine. Käitumine erinevates ohusituatsioonides: evakuatsioonisiltide mõistmine ja järgimine- täiskasvanu suunamisel. Telefoni kasutamine. Teistele suunatud ohtliku käitumise märkamise; ohu vältimine; abi kutsumine.

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
Orienteerub lähemas ümbruses, nii koolis kui kodus (abiga). Täidab eelneval meeldetuletusel õpitud ohutu käitumise reegleid.	Oskab võimalikult iseseisvalt liikuda kooli/kodu ümbruses. Teab ühissõiduki kasutamise reegleid. Käitub ohuolukorras täiskasvanu suunamisel. Oskab paluda ja kutsuda abi.	Liikleb võimalikult iseseisvalt koduasulas. Järgib tähtsamaid liiklusreegleid jalgsi ja jalgrattaga liigeldes. Oskab märgata ohtu enese ja teiste jaoks, vajadusel kutsuda abi.

Kasutatavad õppematerjalid

1. arengutase

- Kukeaubitsa loodusvihik. Kirjastus TEA
- Sirje Kiis, Merike Olt „Mudilaste töövihik“
- Merje Pajos, Epp Roon „Sügis“, „Talv“, „Kevad“ teemavihikud Kirjastus TEA
- Diana Kuntor, Marju Türnpu TALV (orienteerumisõpetuse tööraamat)
- Mare Mürsepp, Anne Uusen „Sügis“, „Talv“ töövihikud
- Amino Põldaru, Merike Ott „Lasteaja loodusõpetus“
- Liiklusaabits – töövihik
- Pitamic, M. 2006. Õpeta mind seda ise tegema. Kirjastus Koolibri. 165 lk.
- Raadik, S. 2001. Õpime mängides. AVITA. 54 lk.

2. arengutase

- Sirje Kiis, Merike Olt „Mudilaste töövihik“
- Marju Türnpuu Orienteerumisõpetuse töölehed INIMENE I, II osa.
- Merje Pajos, Epp Roon „Sügis“, „Talv“, „Kevad“ teemavihikud Kirjastus TEA
- Diana Kuntor, Marju Türnpu TALV (orienteerumisõpetuse tööraamat)
- Mare Mürsepp, Anne Uusen „Sügis“, „Talv“ töövihikud
- Liiklusaabits – töövihik
- Minu pere, kodu ja sõbrad Kirjastus TEA
- Raadik, S. 2001. Õpime mängides. AVITA. 54 lk.
- Sher, B. 2007. Arendavad mängud. Kirjastus ERSEN. 188 lk.

3. arengutase

- Marju Türnpuu, Orienteerumisõpetuse töölehed INIMENE I, II osa.
- Merje Pajos, Epp Roon „Sügis“, „Talv“, „Kevad“ teemavihikud Kirjastus TEA
- Diana Kuntor, Marju Türnpu TALV (orienteerumisõpetuse tööraamat)
- Mare Mürsepp, Anne Uusen „Sügis“, „Talv“ töövihikud
- Liiklusaabits – töövihik
- Minu pere, kodu ja sõbrad Kirjastus TEA
- Sher, B. 2007. Arendavad mängud. Kirjastus ERSEN. 188 lk.

Eesti keel

Õppeaine kirjeldus

Eesti keel on emakeelena toimetulekuõppes sotsiaalsete oskuste, tajude arendamise, tunnetustegevuse, suhtlemise, tegevuste kavandamise ning oma ja teiste tegevuste reguleerimise vahend. Eesti keelel on oluline osa õpilase isiksuse kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel.

Õpilase kõnelised võimed on erinevad. Kõnearenduses arvestatakse õpilase vaimse/psüühilise arengu taset ja kõnesoovi, võimalikku nägemis- ja kuulmisanalüsaatorite kahjustust, artikulatsiooniparaadi liikuvust. Vajaduse korral võetakse kasutusele verbaalset kõnet toetavad või asendavad kommunikatsioonivahendid (tavaliselt lihtsustatud viiped või piktogrammide jm).

Toimetulekukooli õppes on eesti keele õpetamine praktiline, lähtub iga õpilase kõne mõistmise ja kasutamise tasemest. Tööd viiakse läbi rühmas ja/või individuaalselt. Eesti keele õpetamine on

lahutamatult seotud õpilase praktilise tegevusega, toimub kõigis klassitundides ning klassivälises tegevuses. Arendatakse suutlikkust vastavalt oma teadmistele ja omandatud suhtlemisvahenditele teavet küsida, edastada ja kasutada; kuulata ja mõista kohandatud teksti, lugeda/tunda ära ja mõista silte/teabekauseid; mõista kohandatud lühitekste sõltuvalt kõne arengu tasemest; mõista ja kasutada lihtsustatud graafilist teavet (pilte, skeeme), sh instruktsioone, seostada verbaalset ja graafilist teavet.

Õpetuse eesmärgid

Eesti keele õpetus näeb ette õpilase kõnetegevuse kõigi tasandite arendamist, st. toimub sensomotoorsel, keelelisel ja pragmaatilisel tasandil. Ülimaks on suhtlemisel pragmaatiline tasand ehk enda väljendamine keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega ning partneri mõistmine.

Kuulamisoskus ja kõnemõistmine

Kuulamisoskusest oleneb kõne mõistmine, adekvaatne osalemine dialoogis ja ühistegevuses, sh õpitegevuses.

Kuulmistähelepanu arendamiseks harjutatakse mitteverbaalsete helide ja häälte kuulamist ja äratundmist, seejärel sõnade ja lausungite äratundmist. Kuulmistähelepanu arendamiseks ja keeleüksuste semantiseerimiseks kasutatakse häälsüste ja sõnade järelkordamist, esemetele või piltidele osutamist, sisuliste või keeleliste vigade leidmist.

Kuulmistähelepanu piisav areng on kõnemõistmise eelduseks. Kuulamise ajal peaks õpilane loobuma enesestimulatsioonist (koogutamine, plaksutamine).

Toimetulekuõppe lõpuks kujundatakse oskus kuulata jutustatud või ette loetud lühiteksti.

Kõneloome

Kõneloome peamine eesmärk on arendada õpilase baassõnavara ja baaslausungite genereerimise/kasutamise oskust, et jõuda dialoogi sugemetega lühitekstide loomiseni. Olulisem kui töö kõne hääldusliku küljega, on õpetada oma mõtete ja soovide arusaadavaks tegemist.

Mõõduka intellektipuudega õpilase kõne sisu toetub esilagu tajutavale situatsioonile, hiljem ka tajukujutlustele, sh piltidele. Verbaliseeritakse praktilises tegevuses tekkivaid olukordi, kommenteeritakse/kirjeldatakse oma või teiste tegevust.

Kõnetute õpilaste puhul on kasutusel kõnet asendavad alternatiivsed suhtlusvahendid (viiped, piktogrammids vms).

Samal ajal väljendusoskuse kujundamisega tuleb vajaduse korral vabaneda kaja- ja/või psühhootilisest kõnest.

Grammatikaõpetust traditsioonilises tähenduses ei toimu. Eesmärgiks seatakse lihtsamate grammatiliste konstruktsioonide praktiline mõistmine ja kasutamine.

Lugemine

Õpilaste lugemisoskus tähendab eelkõige õpitud märkide ja sõnade äratundmist, mis võimaldab saada teavet ümbritsevast maailmast. Harjutatakse veerimise ja lühemate sõnade kaupa lugemise oskust.

Kirjutamine

Iseseisva kirjutamiseni jõuavad vähesed toimetulekukooli õpilased. Kujundatakse üksikute oluliste sõnade (nimi, aadress jne) kirjutamise oskust. Õpilaste kiri jääb valdavalt primitiivseks ja vigaderohheks. Põhiliseks tööks on üksikute oluliste sõnade (nimi, aadress jm) kirja pildi omandamine. Ärakirja harjutamisel on oluline töö mõtestatus õpilase jaoks.

Lõiming

Eesti keele õpetamine toimub kõigis klassitundides ning klassivälistes tegevustes ja on lahutamatult seotud õpilase praktilise tegevusega.

Elu- ja toimetulekuõpe. Eesti keele õpetamine on lahutamatult seotud orienteerumisainete õpetamisega (sõnavara) ja õppetegevus ei piirdu klassis toimuvaga, vaid jätkub ka õues ja söögilaua taga (kontekst). Toimub kuulamis-, jäljendamis- ja vaatlemisioskuse arendamine. Eesti keelel sarnaselt elu ja toimetulekuõppele on oluline osa õpilase isiksuse (minapildi) kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel. Arendatakse suutlikkust oma teadmiste ja omandatud suhtlemisvahenditele vastavalt hankida ja edastada elulist ja toimetulekut tagavat teavet: nimi, aadress, vanus, klass, kool jm. Kujundada oskust infot küsida, edastada ja kasutada; lugeda ja mõista silte ja teabelauseid ning kohandatud lühitekste; mõista ja kasutada graafilist teavet (pilte, skeeme), sh lihtsaid instruksioone, seostada verbaalset ja graafilist teavet. Suhtlemisvahendite kasutamine sõltub õpilaste taju arengust, kujutistest ja kujutlustest mälus, tajutavate seoste ja suhete (koht, aeg, kuuluvus jm) mõistmisest praktilises tegevuses. Elu ja toimetulekuõpetus on hea võimalus suunata õpilasi õigesti mõistma ja kasutama objektide nimetusi, tunnuseid, tegevuste ja kogemuste sõnastamist / väljendamist.

Matemaatika. Olulisel kohal on praktilised tegevused mitmesugustest esemetest koosnevate hulkadega, vaatlus- ning eristamisoskuse kujundamine. Analüüsitakse ja lahendatakse matemaatilisi probleemsituatsioone (sh tekstülesandeid). Esemete ja nende tunnuste klassifitseerimine; põhjus-tagajärg suhete mõistmisel taotletakse üldistamist ja iseloomulike omaduste märkamist. Igapäevase kõne mõistmine ja praktikasse rakendamine. Aja-, ruumi-, värvuse-, suuruse, hulga ja arvumõistete tundmine ja nimetamine sõna/viipe/piktogrammi abil.

Tööõpe. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama/ viiplema vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste

omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostevõime korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja tegevuste ühendamine on seotud tööõpetusega.

Kunst ja käeline tegevus. Arendab väljendusoskust kasutatavate töövahendite nimetamisel või alternatiivsel viisil, omaduste ja värvuste nimetamisel, arendab kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Õpilane töötab koos kaaslastega, tunnetab õnnestumise ja oskamise kogemust, väljendab oma emotsioone.

Muusika- ja rütmikaõpetus. Muusika annab kommunikatsioonivõimaluse ja soodustab kõne arengut. Laulude keel on kujundlik ja tänu sellele rikastab õpilase sõnavara. Õpilast suunatakse hindama muusikat meeldib – ei meeldi-põhimõttel ja avaldama oma arvamust. Eesti keele õpetus hõlmab tööd hingamise ja artikulatsiooniga, toimub rütmide ja kuulmistaju arendamine. Kuulmistähelepanu arendamiseks harjutatakse mitteverbaalsete helide ja müra kuulmist ja äratundmist, seejärel sõnade ja lausungite äratundmist. Kuulmistähelepanu arendamiseks kasutatakse häälsüsteemide ja sõnade järelkordamist. Kasutatakse ka eesti keele tundides õpitud salme ja rütmilisi luuletusi. Rütmikatundides kasutatakse kontakti- ja kommunikatsiooniharjutusi, mängu ning tantse, mille abil saab arendada ja kinnistada nii verbaalse kui ka mitteverbaalse suhtlemise oskusi. Arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.

Kehaline kasvatus. Liikumist kasutatakse kui suhtlus ja väljendusvahendit. Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima. Õpilasi õpetatakse täitma mitmeosalisi korraldusi, suunatakse õpitud oskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust planeerima ja kontrollima (tegevuse kaasnev ja järgnev suunatud kommenteerimine, tuttava tegevuse planeerimine).

Arenevad kuulamisoskus, tegevuste korralduste järgi täitmine; kohamõistete tundmine, kehaosade tundmine ja nimetamine sõna või viipe abil.

Arvutiõpetus. "Teise kirjaoskuse" omandamine, tööde vormistamine arvutil, kujundamine ja küljendamine, tabelid, tähe- ja sõnade õppimine ja teksti ümber trükkimine. Interneti kasutamine: aadressiriba õige netilehekülje aadressi trükkimine vabaajategevuse leidmiseks. Arvutiga seonduv sõnavara tundmine võimaldab arvutiekraanil orienteerumist ja arvutiga tegutsemist. Esemete ja nende tunnuste üldistamise ja rühmitamise õpetamiseks võimalik kasutada erinevaid arvutiprogramme.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Hindamise erisused:

Eesti keele hindamisel toimetulekuõppes lähtutakse iga konkreetse õpilase hetke arengutasemest ja lähima arengu vallast. Individuaalse õppekava (IÕK) koostamisel arvestatakse iga õpilase individuaalseid võimeid, hetke arengutaset ja lähima arengu valda.

Kõneloome hindamisel arvestatakse, et olulisem on oma mõtete ja soovide arusaadavaks tegemine, kui kõne hääldusliku küljega.

Suhtlemisoskuse hindamisel tuleks pidada on kõige olulisemaks pragmaatiline tasandit (st enda väljendamine keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega) ning partneri mõistmist. Toimetulekuõppe lõpuks taotletakse oskust mõista suhtluspartneri ütluste tähendust (semantika) ja mõtet (pragmaatika) igapäevaselt olulistel teemadel.

Ladusa lugemiseni õpilased antud koolitüübis reeglina ei jõua. Eristatakse teadlikku lugemist ja signaalsõnade äratundmist. Toimetulekukooli õpilased õpivad lugema fotosid, pilte, sümboloid, skeeme, signaalsõnu. Hindamisel arvestatakse, et enamuse õpilaste lugemisoskus tähendabki eelkõige õpitud märkide ja sõnade äratundmist, mis võimaldab saada infot ümbritsevast maailmast.

Iseseisva kirjutamiseni jõuavad vähesed toimetulekukooli õpilased. Õpilaste kiri jääb valdavalt primitiivseks ja vigaderohkeks. Kirjatehnika ei ole hindamisel primaarne, vaid pigem äratuntavate tähtede kirjutamine. Hindamisel arvestatakse üksikute oluliste sõnade (nimi, aadress jne) kirjutamise oskust.

Eesti keele ainekava I arengutase

Maht

Eesti keele õpetus toimub 1. klassis 5 õppetundi nädalas, õppeaastas 175 õppetundi.

Eesti keele õpetus toimub 2. klassis 6 õppetundi nädalas, õppeaastas 210 õppetundi.

Rõhuasetused

Selgitatakse välja õpilase kõnemõistmise ja verbaalse/mitteverbaalse eneseväljenduse oskused, lõimitakse kõne mitteverbaalse suhtlemisega, kujundatakse oskust kuulata, jälgida, matkida ja koos tegutseda.

Õpetatakse lühikorraldusi kuulama ja reageerima esitatud korraldustele situatsioonist lähtuvalt koos osutamise/ettenäitamisega, reguleerima oma kõnet ja hääliitsusi grupis koostöötamise eesmärgil. Oluline on kontakti astumine, kontaktis osalemine ja kontakti kestuse pikendamine.

Kõne arendamine toimub peamiselt praktilise tegevuse ja suunatud esemelise mängu kaudu, kusjuures elementaarseteks kõneks ja vokaliseerimiseks on vajalikud kaasnevad passiivsed ja aktiivsed liigutused. Tähelepanu pööratakse kuulmistähelepanu arendamisele.

Lihtsate ja õpilaste jaoks arusaadavate (nende sensomotoorsetele kogemustele toetuvate) õppejuttude kaudu õpetatakse sõnu ja häälikuid eristama: häälikute järelkordamine, reageerimine eri helidele ja mürale, kõnehäälikute äratundmine.

Vajaduse korral täpsustatakse hääldust, kujundatakse oskust kõne baasiks olevate häälikukomplekside (häälik, häälikute rida, silbirida, kõnetakt, sõna) järelkordamiseks. Harjutatakse situatsioonile vastavate sõnade äratundmist ja kasutamist, võimaluse korral baaslausungite moodustamist.

Õppesisu ja –tegevus

Kuulamisoskus, kõnemõistmine: Kuulmistaju ja verbaalse operatiivmälu arendamine. Mittekõneliste helide eristamine ja äratundmine. Emotsionaalse kontakti loomine ja hoidmine. Rütmsilmade saatmine liigutustega, kaasalugemine vastavalt võimekusele. Osalemine ringmängudes. Rütmi- ja koordinatsiooniharjutused. Artikulatsiooni- ja hingamisharjutused. Häälte ja häälistsuste äratundmine ning matkimine. Oma nimele reageerimine. Lähiümbruses orienteerumine sõna/viipe/piktogrammi toel. Kehaosade ja igapäevategevuses kasutatavate esemete (riietusesemed, nõud, mööbliesemed) nimetuste tundmine. Klassikaaslaste nimede teadmine. Õpilasega seotud igapäevategevustes kasutatavate tegusõnade tundmine ja tegevuste ära tundmine nende baasil. Lihtsate korralduste ja keeldude mõistmine ja täitmine tuttavate toimingute sooritamiseks.

Eneseväljendus ja sõnavara: Üksiku sõna või sõnapaari kasutamine eseme või inimese nimetamiseks. Oma vajaduste ja soovide väljendamine verbaalselt või muul viisil (janu, vajadus tualetti minna jne). Abi palumine täiskasvanult. Küsimustele vastamine žesti, viipe, häälistsuse või sõnaga. Viisakusväljendite mõistmine ja kasutamine (tervitamine, tänamine, palumine jne)

Tekstiloomine ja mõistmine: Lühikese jutu kuulamine, vastamine lihtsatele sisu taastavatele küsimustele. 2-3-sõnaliste baaslausete koostamine materialiseeritult skeemide ja süžeepliltide abil ning nende harjutamine kooskõnes, järelkõnes. Oma tegevuse kommenteerimine

Lugemine ja kirjutamine: Hääliku ja tähekuju seose kujundamine. Oma nime äratundmine sõnakaardilt. Peenmootorika arendamine. Kirja eelharjutused.

Taotletavad õpitulemused

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- eristab mittekõnelisi helisid ja hääli;
- reageerib lühikorraldustele, oma nimele, teab klassikaaslaste nimesid;
- osutab nimetamisel kehaosadele, lapse tegevustes kasutatavatele esemetele, tuttavatele inimestele;
- teab igapäevaselt kasutatavate õpitud märkide (piktogrammid, muud sümbolid) tähendust;
- orienteerub lähiümbruses sõnade/viibete/piktogrammide toel;
- annab märku oma vajadustest või soovidest;
- suhtlussituatsioonides tervitab, jätab hüvasti, palub, tänab verbaalselt või muul alternatiivsel viisil;
- tunneb ära ja nimetab lähiümbruse esemeid, temale tähtsaid isikuid ja tegevusi verbaalselt või muul õpitud alternatiivsel viisil;
- nimetab mõningaid fotol või pildil kujutatud esemeid või isikuid;
- vastab arusaadavatele küsimustele 1–2 sõna / alternatiivse suhtlusvahendi abil;

- väljendab eitust ja jaatust;
- osaleb rütmisalmide lugemisel ja ringmängudes verbaalselt või alternatiivsel viisil;
- kasutab koos- või järelkõnes 2–3-sõnalist baaslauset;
- unneb sõnakuju järgi oma nime, (teisi õpitud sõnu).

Kasutatavad õppematerjalid

- Põldaru, A. & Olt, M. (2001). Lasteaia emakeel. Kirjastus TÜ Shalom.
- Uusen, A. & Loopere, A. (2006). Kukeaabitse töövihik. Kirjastus TEA.
- Kiis, S. & Olt, M. (2001). Mudilaste töövihik I ja II osa. Kirjastus TÜ Shalom.
- Iris Adams, I., Struck, V., Tillmanns-Karus, M. (2005). Hopsaidi - huu, võimlemas on suu: hääldusliigutuste harjutuste kogumik Kirjastus Ilo.
- Karu, H. & Laane, L. (2008). Kõnearndusmängud. Kirjastus AS Atlex.
- Pictogram Manager - piktogrammide programm
- PCS pildiprogramm
- Kuusmann, K; Kuusmann, M. 2002. Sõbrad tähemaal. Kirjastus Ilo.
- Koostanud Kalamees, E. 2006. Kus mu põial? TLÜ Rakvere kolledž .
- Küttimeets, K; Puik, T. 2009. Eesti keele õppemängud esimeses kooliastmes. AS Atlex.
- <http://www.hev.edu.ee> lisaõppematerjalid põhiõppevarale (Kümme muinasjuttu, Kõnearndusmaterjal, Tähelaulud, Aastaajad).
- <http://lihtsustatudviiped.edu.ee/>
- www.mudila.ee
- <http://muki.loremipsum.ee>
- http://www.atlex.ee/pdf/lahekkoolitund_t.pdf
- www.tartu.ee/tahtvere/ArtApHarjutus2.ppt.

Eesti keele ainekava II arengutase

Maht

Eesti keele õpetus toimub 3.-6. klassis 6 õppetundi nädalas, õppeaastas 210 õppetundi.

Rõhuasetused

Jätkub kõnearenduslik töö. Tõuseb õpilaste suutlikkus mõista ja kasutada situatsioonile vastavaid baaslauseid, kujuneb võime elementaarselt kommenteerida oma tegevust verbaalselt / alternatiivsete vahenditega. Arendatakse tegevusega kaasnevat suhtlemist, harjutatakse situatiivset dialoogi.

Õpitakse vastama 3–4 küsimusele pildi põhjal. Laiendatakse baassõnavara, sõnavara omandamine toetub suunatud tajule ja praktilisele tegevusele (seos olustikuõpetuses õpitavaga).

Sõnavaratöös kasutatakse rühmitamise ja sobitamise ülesandeid, varieeritakse objekte, objektide arvu, muudetakse rühmitamisalust. Õpetatakse oluliste/tüüpiliste tunnuste eristamist ja nimetamist.

Algab terviksõnameetodil loetavate sõnade/märkide õpetamine. Terviksõnameetodil loetavate sõnakaartide arv suureneb. Seoses sõnade kirjapildi tutvustamisega võimalik täpsustada ka hääldust. Õpilane õpib keeleliste või alternatiivsete vahenditega oma põhivajadusi ja soove arusaadavalt väljendama.

Tehakse algust tähemärkide õpetamisega. Tehakse algust ka ära kirja ja võimaluse korral silpide ja lihtsamate sõnade veerimisega.

Õpiülesandeid täidetakse praktiliselt, vaimset tegevust aktiveeritakse liigutuste abil.

Õppesisu ja -tegevus

Kuulamisoskus, kõnemõistmine: Verbaalsete korralduste kuulamine ja täitmine tuttavate toimingute sooritamiseks. Jutu kuulamine, sisu taastamine. Osalemine dialoogis, rollimängudes. Pildi ja sõna ühendamine. Eneseväljendus liikumis- ja laulumängudes. Tähtpäevadega seotud luuletused ja laulud.

Eneseväljendus ja sõnavara: Sõnavaratöö, sh omadussõnad, mis väljendavad tajutavaid tunnuseid, levinud üldnimetused (lind-loom) ja allrühmad (koduloom-metsloom), teistes ainetes kasutusel olev sõnavara. Viisakusväljendite mõistmine ja kasutamine. Oma vajaduste ja soovide väljendamine.

Tekstiloom ja mõistmine: Küsimuste esitamine, küsimustele vastamine piltide abil. 3-4 sõnalise lihtlause moodustamine, sh tunnuse/omaduse väljendamine. Aja- ja ruumikujutluste verbaliseerimine (kohakäänded, ees- ja tagasõnad, vastavad lausemallid). Rääkimine oma tegevusest selle sooritamisel ja vahetult pärast seda. Pildi (tegevuspilt, olupilt, pildiseeria) järgi jutustamine.

Lugemine, kirjutamine: Tähtede õppimine. Veerimine klassis ja elulises situatsioonis (toiduainete nimetused, tänavanimed jms). Ära kirja (ladumine, kirjutamine).

Taotletavad õpitulemused

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- mõistab õpitud märkide, sümbolite, sõnade, lausete tähendust;
- täidab lühikorraldusi;
- mõistab tuttavate objektide ja sündmuste tüüpilisi ja juhuslikke tunnuseid, kasutab mõnda üldnimetust;
- mõistab seoseid OBJEKT – PILT – SÕNA;
- mõistab objektide vahelisi ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval) ja neid väljendavaid keelendeid;
- leiab eseme asukoha selle kirjelduse järgi;

- mõistab kohaldatud lühiteksti sisu;
- väljendab oma soove, palub vajaduse korral abi;
- kasutab viisakusväljendeid kontakti astudes ja tuttavates situatsioonides;
- ütleb oma nime, vanuse, aadressi ja teisi olulisi andmeid verbaalselt või alternatiivsel viisil;
- nimetab tuttavaid reaalseid või pildil kujutatud objekte, nende tajutavaid tunnuseid, vajaduse korral kasutab viipeid;
- osaleb situatiivses dialoogis;
- kordab lühikesi rütmisalme, luuletusi;
- kommenteerib kaaslase ja oma tegevust verbaalselt 1–2 sõnaga või alternatiivsete vahenditega;
- esitab küsimusi kaaslase tegevuse kohta;
- sõnastab pildil kujutatud tegevusi lihtlausega, toetudes skeemile ja/või küsimustele;
- taastab abiga kohaldatud lühiteksti sisu;
- tunneb tähti ja kirjutab lühikesi sõnu;
- kirjutab oma nime;
- häälib ja loeb veerides lihtsa häälikulise struktuuriga 1–2-silbilisi sõnu ja lühilauseid, tunneb täissõnameetodil õpitud märksõnu.

Kasutatavad õppematerjalid

- Tärnpu, M. (2011). Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene I". Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Tärnpu, M. (2012). Orienteerumisõpetuse töölehed „Inimene II“ . Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Tärnpu, M. (2012). Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene III". Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Palgi, K. & Kuusk, R. (2011) „Minu retseptiraamat I-II“. Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Kuntor, D. & Tärnpu, M (2007). „Kevad. Suvi“ „Sügis“ „Talv“ Orienteerumisõpetuse tööraamatud. Kirjastus Tea.
- Karu, H. & Laane, L. (2008). Kõnearendusmängud. Kirjastus AS Atlex.
- Kuusmann, K; Kuusmann, M. 2002. Sõbrad tähemaal. Kirjastus Ilo.
- Koostanud Kalamees, E. 2006. Kus mu põial? TLÜ Rakvere kolledž .
- Küttimets, K; Puik, T. 2009. Eesti keele õppemängud esimeses kooliastmes. AS Atlex.
- Pictogram Manager - piktogrammide programm
- PCS pildiprogramm
- <http://lihtsustatudviiped.edu.ee/>
- www.mudila.ee

- <http://muki.loremipsum.ee>
- <http://www.hev.edu.ee> lisaõppematerjalid põhiõppevarale (Kümme muinasjuttu, Kõnearendusmaterjal, Tähelaulud, Aastaajad).

Eesti keele ainekava III arengutase

Maht

Eesti keele õpetus toimub 7. –9. klassis 6 õppetundi nädalas, õppeaastas 210 õppetundi.

Lisaaastatel toimub eesti keele õpetus 4 tundi nädalas, 140 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

1.–6. klassis oli juhtivaks psüühiliseks protsessiks tajude, kolmandal tasemel kasvab mälu osakaal. See võimaldab hakata kõnelema ka mälukujutlustele toetudes. Kujuneb osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine.

Suudetakse lühikest ja arusaadavat instruksiooni mälu säilitada ja seda arvestada õpitud ja/või harjutatud toimingute sooritamisel. Tagasihoidlikul määral areneb võime kõnega oma tegevust planeerida ja reguleerida.

Omandatakse elementaarseid lugemis- ja kirjutamisoskusi.

Õpilastest kujunevad võimalikult iseseisvad noored inimesed. Suurt tähelepanu pööratakse suhtlemisoskuse kujundamisele, oskusele hankida ja järgida iseseisvalt informatsiooni, edastada teateid. Praktilisel viisil käsitletakse mõningaid grammatikateemasid.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutades valdavalt praktilisi tegevusi. Omandatud toiminguid rakendatakse ahelana, osaliselt muutuvates tingimustes. Antakse võimalus valikuteks. Õppeprotsessis kasutatakse aktiivselt IKT vahendeid.

Õpilaste erinevate võimete tõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuste omandamisele kuluvat aega.

Õpetamine võib muutuda ainekesksemaks.

Õppesisu ja -tegevus

Kuulamisoskus, kõnemõistmine: Korralduste, juhendite mõistmine tuttavate toimingute sooritamiseks.

Eneseväljendus ja sõnavara: Sõnavaratöö sh. 2. astme üldnimetused, sageli kasutatavad võõrsõnad, levinud tuletusliited (-ja, -line, -lik), liitsõnade tutvustamine. Eluliste olukordades vajalik põhisõnavara,

viisakusväljendid. Käänded (funktsioonide kaupa) Omadussõnad emotsioonide ja tunnete kirjeldamiseks. Tuttavate esemete, inimeste kirjeldamine. Kirjeldamine plaani järgi (inimesed, aastaajad, loomad, puuviljad). Kahe objekti võrdlemine nende erinevuste, hiljem ka sarnasuste väljatoomisega plaani alusel.

Tekstiloomed ja mõistmine: Küsimuste esitamine, küsimustele vastamine lühijutu põhjal. Väheste vabade laienditega (määrused, sihitised täiendid) lihtlause moodustamine (4-5 sõnaline lause). Tegevuse kirjeldamine eile, praegu, homme. Verbi ajavormid, pöörded. Oma lähituleviku tegevuse planeerimine. Telefoni kasutamine. Suhtlemine tuttavate inimestega, suhtlemine tänaval ja ametiasutustes.

Lugemine, kirjutamine: Lugemine, kirjutamine igapäevaelus (telekava, toiduretsept, juhend, allkiri, blankettide täitmine, arvutikeele väljendid jms). Kirjatähed, suur algustäht nimedes.

Taotletavad õpitulemused

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- eristab erinevaid häälikuid, nende järjekorda lihtsates sõnades;
- mõistab ja täidab (kaheosalisi) korraldusi;
- mõistab igapäevakõnet;
- seostab tuttavat verbaalset ja mitteverbaalset infot;
- tunneb kirjelduse järgi ära tuttavat objektid, sündmused;
- mõistab seoseid OBJEKT – PILT – SÕNA KIRJAPILT – SÕNA;
- määrab objekti asukoha teiste objektide suhtes;
- mõistab igapäevaseid põhjus-tagajärg-suhteid;
- mõistab suulist/kirjalikku kohaldatud lühiteksti;
- mõistab mõnda enamlevinud võõrsõna (garderoob, WC jt);
- kasutab viisakusväljendeid suhtlussituatsioonides;
- valdab elulistes olukordades vajalikku põhisoõnavara;
- kasutab õpituid üldnimetusi;
- kirjeldab tuttavaid esemeid, inimesi, sündmusi (või kasutab muud alternatiivkommunikatsioonivahendeid);
- alustab ja jätkab dialoogi vähemalt ühe initsiatiivse repliigiga;
- teab peast õpituid luuletusi;
- räägib oma tegevusest eile, täna, homme;
- kommenteerib oma tegevuse tulemust;
- mõistab, koostab ja kasutab laiendatud lihtlauseid;
- jätab meelde ja edastab lühiteate;
- annab verbaalselt edasi lühijutu sisu küsimuste abil;
- tunneb osa kirjatähedest ja kirjutab neid (nt kirjutab enda allkirja);
- kirjutab andmeid enda kohta (nimi, vanus, aadress, vanemate nimed);
- sooritab mõne lauselist ära kirja;
- leiab abiga vajalikku infot jõukohaseks kohandatud retseptist, telekavast jms.

Kasutatavad õppematerjalid

- Türnpu, M. (2011). Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene I". Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Türnpu, M. (2012). Orienteerumisõpetuse töölehed „Inimene II“ . Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Türnpu, M. (2012). Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene III". Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Palgi, K. & Kuusk, R. (2011) „Minu retseptiraamat I-II“. Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Kuntor, D. & Türnpu, M (2007). „Kevad. Suvi“ „Sügis“ „Talv“ Orienteerumisõpetuse tööraamatud. Kirjastus Tea.
- Pictogram Manager - piktogrammide programm
- PCS pildiprogramm
- <http://lihtsustatudviiped.edu.ee/> <http://www.hev.edu.ee> lisaõppematerjalid põhiõppevarale (Kümme muinasjuttu, Kõnearendusmaterjal, Tähelaulud, Aastaajad).
- Ajalehed, ajakirjad
- Sõiduplaanid
- TV saatekavad

Matemaatika

Õppeaine kirjeldus

Matemaatika ei ole omaette õppeaine. Selle valdkonna teadmisi ja oskusi edastatakse õpilastele üldõpetuse raames, so integreeritult teiste õppeainete ja õppetegevustega. Seejuures arvestatakse iga õpilase võimeid ja õppimises toimetulekut. Matemaatikateadmistel ja oskustel on selles kontekstis eelkõige õpilast olmes ja töös abistav roll. Seega on toimetulekuõppe matemaatika esmaseks ülesandeks luua selline mõisteline (sõnaline) ja tegevuslik baas, mis aitab õpilasel orienteeruda teda vahetult ümbritsevate esemete ja nähtuste maailmas. Koos sellega luuakse ka eeldused mõista ja mõtestada mitmeid olmes, õpingutes ja töös kasutatavaid kvantitatiivseid (arvul ja mõõtmistel) põhinevaid seoseid. Selline õpetamisetapp kuulub matemaatika eelkursusesse ja kannab esemete maailma kujundamise nime.

Esemete maailma all mõeldakse sellist mõistete ja käelis-sõnaliste tegevuste kogumit, mille toel õpilane suudaks:

- kirjeldada, järjestada ja rühmitada teda ümbritsevaid esemeid ja nähtusi, määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes;
- tunda lihtsamaid ajamõisteid ja järjestada oma päevaseid tegevusi;
- sooritada orienteerumisel põhinevaid toiminguid (suhelda kaaslastega olmes ja mängus, mõtestada olulisi ohutus- ja liikluseeskirju);
- omandada esmane loendamisoskus, mis loob kujutluse arvust ja arvutamisest;
- sooritada lihtsamaid pikkuse, massi ja mahu mõõtmisi ning tunda ja kasutada olulisemaid suurusi (nimega arve);

- kirjeldada ümbritsevat ruumi, iseend ja tarbeesemeid lihtsamate kujundimõistete abil.

Õpetuse eesmärgid

Esimesel ja teisel arengutasemel on õpilaste toimetulek tajuda oma ümbrust ruumis ja ajas erilise tähelepanu all. See aitab neil suhelda ümbrusega ning luua ka sõnaline ja tegevuslik baas matemaatika enda hilisemale õppimisele. Seepärast alustatakse arvude õppimisega (10 piires) ja arvutamisega (5 piires) alles teisel õppetasel. Arvude toel võetakse siis kasutusele ka õpilaste igapäevaelus enamkasutatavad suurused ja nende saamiseks vajalikud mõõtmistegevused ning mõõtmisvahendid.

Kolmandal arengutasemel muutub matemaatika ainekesksemaks, kuid jääb endiselt üldõpetusliku õppeviisi raamidesse. Samas tugevneb õpetamise sotsiaalne suunitlus, hakkab domineerima nn sotsiaalmatemaatika. See käsitusviis eeldab, et igal võimalusel seostatakse õpitu õpilaste olme ja igapäevategevuste mõtestamisega. Õpitud arve ja arvutamist, erinevaid mõõtmisi ja mõõduühikuid saab intellektipuudega õpilastele arusaadavaks ja vajalikuks teha ainult läbi neile vajalike praktiliste ülesannete ja tegevuste.

Sellel õppetasel võib arvude tundmaõppimist ja arvutamist individuaalsete õppekavade raames laiendada ka 100-ni. Võrreldes varasemaga pööratakse siin rohkem tähelepanu ka aja-, raha- ja pikkusühikute tundmisele ja kasutamisele. Õpilaste suutlikkust ja elus toimetulekut silmas pidades on soovitatav arvutamisel kasutada ka abivahendeid, nt kalkulaatorit ja lihtsaid arvutimänge.

Matemaatika õpetamise eesmärkide realiseerimise üheks oluliseks teguriks on õpetaja vabades õppesisu valikul ja selle õpetamisel arvestada õpilase konkreetseid arengunäitajaid, tema taju, mälu, mõtlemise ja motoorika arengutaset.

Lõiming

Matemaatika õpetamine toimub integreeritult teiste õppeainete ja tegevustega. Matemaatikaalased teadmised ja oskused on olmes ja töös toimetuleku eeldused, õpetamine seostatakse igapäevase eluga.

Elu- ja toimetulekuõpe. Eesmärgiks on suurendada õpilase iseseisvust igapäevaoskustega toimetulekuks ning õpiülesannete täitmisel seoses matemaatiliste pädevustega. Õpilane õpib orienteeruma ajas: tunneb nädalapäevade, kuude ja aastaegade järjestust. Orienteerub kalendris. Eristab tegevuste järjestust: praegu, enne, pärast. Teab tüüpilisi päeval ja öösel sooritavaid tegevusi. Tegutseb lihtkorralduste alusel ning õpitud ruumisuhteid mõistes ja kasutades. Teab oma vanust ja sünnipäeva. Tunneb kella täis- ja pooltunni täpsusega. Tunneb käibelolevaid rahaühikuid ning oskab mõõta mõõdupulgaga, sammudega, kaaluga. Osaleb vabaajategevustes mõnes õpitud laua- või arvutimängus.

Eesti keel. Olulisel kohal on praktilised tegevused mitmesugustest esemetest koosnevate hulkadega, vaatlus- ning eristamisoskuse kujundamine. Analüüsitakse ja lahendatakse matemaatilisi

probleemsituatsioone (sh tekstülesandeid). Põhjus-tagajärg suhete mõistmisel taotletakse üldistamist ja iseloomulike omaduste märkamist. Igapäevase kõne mõistmine ja praktikasse rakendamine. Aja-, ruumi-, värvuse-, suuruse, hulga ja arvumõistete tundmine ja nimetamine sõna/viipe/piktogrammi abil.

Tööõpe. Tööõpetus on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega (rühmitamine, loendamine, suuruskujutlused, ruumikujutlused, ajakujutlused, geomeetrilised kujundid) ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboliteid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Õpilane õpib eristama esemeid ja nende kujutisi (3–4) värvuse, suuruse, vormi järgi; võrdleb esemeid värvuse, suuruse ja kuju järgi; eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, nende graafilisi kujutisi ning ka rühmitab. Orienteerub paberil ruumikujutluste abil. Eristab tegevuste ajalist järjestust: praegu, enne, pärast.

Muusika ja rütmika. Loendamise õpetamiseks kasutatakse erisuguseid rütmipille ja helide loendamist. Ruumikujutluste arendamiseks kasutatakse liikumist vastavalt muusika tunnustele. Ajakujutluste õppimiseks kasutatakse muusikapalu ja laule aastaegadest, kuudest, nädalapäevadest ja kellast. Üldkehalisi harjutusi sooritades õpetatakse tunnetama oma keha ja suunama liigutusi läbi erinevate üldkehaliste harjutuste ja liikumismängude kaudu.

Kehaline kasvatus. Õppides mõisteid nagu pikkus, distant, aeg, raskus, suurus, asend, kuju, siis just liikumine annab neile selgema tähenduse. Kujundatakse õpilaste oskust kuulata, jälgida ja täita lihtsamaid korraldusi ning õpetatakse õpilast oma keha tunnetama ning ruumis orienteeruma.

Arvutiõpetus. Matemaatikapädevuse kujunemise harjutamisel kasutatakse abiks mitmesugust õpitarkvara. Ruumimõistete kasutamine orienteerudes arvutiekraanil. Kasutab mõnd õpitud arvutimängu.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Matemaatika ainekava I arengutasemele

Maht

1. klass - 2 tundi nädalas, õppeaastas 70 tundi
2. klass - 3 tundi nädalas, õppeaastas 105 tundi

Rõhuasetused

Esimese kooliastme põhitootluseks on kujundada ja täpsustada õpilastel ümbritsevate esemete ja nähtuste tajumist. See maailm, milles õpilane elab ja pidevalt suhtleb, on tunnuste ja seoste poolest äärmiselt rikas. Seda maailma saab eri meeltega (eeskätt nägemise ja kompimisega) tajuda ning sõnade ja tegevuste abil interpreteerida. Suutlikkus ümbritsevate esemete erinevaid tunnuseid näha ja sõnastada ongi asjade maailmas orienteerumise oluliseks eelduseks.

Õppesisu ja -tegevus

Tegevused esemetega.

Erinevate esemete (iseenda ja teiste riiduse, mänguasjade, loomade, puuviljade, pereliikmete, liiklus- ja õppevahendite jms) vaatlemine ja nende iseloomulike tunnuste (otstarbe, värvuse jms) nimetamine. Olmeesemete jaotamine otstarbe järgi.

Suurustunnused.

Kahe eseme võrdlemine tunnuste suur- väike, suurem- väiksem, sama suures ehk ühesuurused, pikk-lühike, pikem- lühem, sama pikad ehk ühepikkused järgi. Antud tunnuste järgi esemete leidmine. Iseenda ja ümbruse kirjeldamine suurustunnuste abil.

Asenditunnused.

Tunnuste ülal- all, üles-alla, ees- taga, ette- taha, sees-väljas, sisse-välja, paremal-vasakul, kõrval, keskel ja juures kasutamine ümbritsevate esemete asukoha määramisel endast lähtuvalt. Antud tunnuste järgi esemete otsimine ruumis. Järjestikuste asenditunnuste kasutamine ruumis orienteerumisel.

Ajatunnused.

Ajamõistete öö, päev, hommik, lõuna, õhtu, praegu, õppetund, vahetund, enne ja pärast kasutamine iseenda, klassi ja kooli iseloomulike tegevuste kirjeldamisel. Ajaseoste kasutamine ööpäevaste tegevuste kirjeldamisel. Nädalapäevade nimetuste kasutamine koolinädala kirjeldamisel. Aastaegade olemuse esmane kirjeldamine looduse tajumise järgi.

Kujundid.

Esemete eristamine tunnuste ümmargune ja kandiline järgi. Ruumist, mänguasjade hulgast ja piltidelt ümmarguste ja kandiliste esemete otsimine.

Tegevused esemete hulkadega.

Erinevate esemete rühmitamine ühe ühise tunnuse (värvus, kuju, suurus) järgi. Etteantud tunnuse järgi esemete hulgast ühe eseme leidmine. Sõnade üks ja palju eristamine ja praktiline kasutamine. Ühe ja sama tunnusega esemetest 3-5-esemelise hulga moodustamine. Esemete hulgale ühe eseme lisamine ja hulgast ühe eseme ära võtmine.

Arvudeõpetuse propedeutika.

Võimalikult sagedane arvsõnade üks, kaks, kolm, neli ja viis kasutamine loendamisel ja vaadeldavate esemete arvu nimetamisel (esialgu õpetaja vastava tegevuse jälgimisel ja matkimisel). Kuni kolmest esemest koosnevate hulkade simultaanse (pilguga haaratava) tajumise treenimine. Täringutel olevate arvkujundite meeldejäätmine ja täringumängude mängimine.

Taotletavad õpitulemused

I arengutaseme lõpuks:

- eristab ümbritsevaid esemeid värvuse, otstarbe ja suuruse järgi;
- suudab määrata eseme asukohta enda suhtes ja asetada esemeid nimetatud kohale;
- eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid;
- teab olulisi päeval ja öösel sooritatavaid tegevusi;
- suudab oma tegevusi päevakava järgi järjestada;
- suudab eristada ja sõnastada 4-5 eseme üht-kaht ühist tunnust;
- oskab esemete hulgast võtta ühe eseme;
- oskab esemete hulgale lisada ühe eseme;
- oskab osutada ühele esemele ja pajudele esemetele;
- on meelde jättnud arvude üks, kaks, kolm, neli ja viis nimed.

Kastutatavad õppematerjalid

- E. Värv „Kukeaabitse numbrivihik“. Tallinn, 2010. Tea kirjastus.
- E. Noor, I. Rohtla „Matemaatika tööraamat koolieelikutele“. Tallinn, 2012, AS Koolibri.
- M. Merusk, A. Põldaru, M. Olt „Lasteaia matemaatika“ 2002, TÜ Shalom
- S. Leht, S. Salomon „Matemaatika -1. Arv ja number, 1- 5“. Töölehtede komplekt.
- E. Värv „Kukeaabitse numbrivihik“. Tea Kirjastus, 2009.a.

Matemaatika ainekava II arengutasemele

Maht

3.-4. klass - 4 tundi nädalas, õppeaastas 140 tundi

5.-6. klass – 5 tundi nädalas, õppeaastas 175 tundi

Rõhuasetused

Siin jätkub esemete maailma kujundamine ja täpsustamine. Võetakse kasutusele rida uusi suurus-, asendi-, aja- ja kujundimõisteid ning nende kasutamise püütakse avardada õpilaste kujutlusi ümbritsevate esemete ja nähtuste maailmast. Samal ajal jätkub esimesel õppetasel omandatu kinnistamine.

Õpilaste võimeid, koordinatsiooni ja rütmi tajumist arvestavalt hakatakse siin intensiivselt kujundama õiget loendamisoskust. Ainult selle käelis-sõnalise tegevuse abil suudab õpilane rohkem kui neljaesemelist hulka seostada arvuga (arvsõnaga). Võimaluste piires õpitakse tundma arve 10-ni. Arvude näitamisel kasutatakse algul numbrikaarte, kuid võimaluste piires õpitakse numbreid ka kirjutama. Õpitud arvude piires arvutatakse (liidetakse ja lahutatakse) ning õpitakse tundma arvude liitehitust. Koostatakse ja lahendatakse lihtsaid tekstülesandeid (nn matemaatilisi jutukesi).

Alustatakse suuruste maailma kujundamist: mõõtmise tulemuseks saadakse nimega arv ehk suurus. Mõõtmistegevus ise seostub loendamistegevusega. Põhjalikumalt tutvustatakse õpilastele rahaühikuid ning kasutusel olevaid ning õpitud arvuvalla piiresse mahtuvaid rahatähti ja münte. Objekti ja sõna vahetu seose tasemel tutvutakse mõnede tasapinnaliste kujunditega.

Õppesisu ja -tegevus

Tegevused esemetega.

Uute olmes, õppetöös, koolis, kodus ja looduses leiduvate esemete vaatlemine ja nende kirjeldamine oluliste tunnuste esiletoomise teel.

Suurustunnused.

4-5 eseme järjestamine (kasvavalt või kahanevalt) eelmisel õppetasel kasutusele võetud suurustunnuste järgi. Kahe eseme võrdlemine tunnuste lai-kitsas, laiem-kitsam, ühelaiused, kõige kitsam, kõige laiem, kõrge-madal, kõrgem-madalam, ühekõrgused, kõige kõrgem abil. Õpitud suurustunnuste kasutamine 4-5 eseme järjestamisel. Esemete hulgast etteantud tunnuse järgi 3-4 eseme leidmine. Esemete hulga jaotamine kahe antud suurustunnuse alusel.

Asenditunnused.

Tunnuste vahel, järel, peal, kohal, kaugel-lähedal kasutamine ümbritsevate esemete asukoha määramisel. Oma kehaosade kirjeldamine asenditunnuste abil.

Ajatunnused.

Ajatunnuste eile, täna, homme, kiiresti, ruttu, kaua kasutamine oma tegevuste kirjeldamisel. Nädalapäevade nimetuste tundmine õiges järjekorras, kooli- ja puhkepäevade eristamine. Kella tundmine täis- ja pooltundides, nende seostamine igapäevategevustega. Oma vanuse ja sünnipäeva teadmine.

Kujundid.

Tasapinnaliste geomeetriliste kujundite ring, nelinurk ja kolmnurk tundmine ja eristamine, nende leidmine ümbritsevatelt esemetelt. Kujundite nimetamine ainult kompimise järgi.

Tegevused esemete hulkadega.

Kahe erineva hulga esemetest paaride moodustamine (peale või kõrvu asetamise teel) ning paariliste järgi esemete hulkade võrdlemine (nt ringidest ja ruutudest paaride moodustamisel üks ring jäi paariliseta – ringe on rohkem kui ruute ehk ruute on vähem kui ringe; kõik ruudud leidsid ringidest paarilise – ringe ja ruute on võrdselt ehk samapalju ehk ühepalju).

Arvud ja arvutamine.

Õige loendamisoskuse kujundamine. Esemete arvu (kuni kümme eset) kindlakstegemine loendamise abil. Numbritega tutvumine numbrikaartide vahendusel. Võimaluste korral numbrite kirjutamine. Arvude 1 kuni 10 rida. Arvudevahelised seosed: eelnev ja järgnev arv, 1 on kõige väiksem arv, suurem ja väiksem. Arvu asukoha määramine arvude reas tema naabrite kaudu. Järgarvud (esimene, teine, kolmas jne), nende kasutamine järjestatud esemete asukoha määramisel või rivistunud õpilaste asukoha määramisel. Peast (võimaluse korral ka kirjalik) liitmine ja lahutamine arvu 5 piires esemete (sõrmede) toel. Sõnade pluss, miinus ja on ning vastavate märkide +, – ja = kasutamine. Liitmis- ja lahutamisülesannete ladumine arvu- ja märgikaartide abil. Vajadusel kalkulaatori kasutamine. Lihtsate matemaatiliste jutukeste koostamine esemete hulkade järgi liitmisele ja lahutamisele.

Mõõduühikud ja suurused.

Rahaühikud euro ja sent. 5- ja 10 eurosed rahatähed ning 1-, 2-, 5- ja 10-sendised mündid. Tööga raha teenimine ja kasutamine. Rahatähtede ja müntide aplikatsioonide kasutamine ostu-müügi mängudes. Ümbritsevate esemete pikkuse, laiuse ja kõrguse mõõtmine õpetaja antud mõõdupulgaga ja selle kaudu käelis-sõnalise mõõtmisoskuse kujundamine. Mõõtmine sammudega. Mõõtmistulemuste väljendamine nimega arvu abil. Pikkusühik meeter. Kujutluse loomine kilomeetrist. Esmased kujutlused seostest kerge-raske, kergem-raskem. Raskusmõõt kilogramm, selle kasutamine (nt kapsapea) kaalumisel kangkaaluga.

Taotletavad õpitulemused

II arengutaseme lõpuks:

- kasutab õpitud suurus- ja asenditunnuseid teda ümbritsevate esemete ja nähtuste võrdlemisel ja kirjeldamisel;

- suudab reastada 4-5 eset suurus- ja asenditunnuste järgi;
- teab nädalapäevade ja aastaaegade nimetusi ja järgnevust;
- suudab oma päevakava kirjeldamisel kasutada täis- ja pooltunde;
- teab oma sünnipäeva ja vanust;
- eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid;
- eristab ja nimetab tasapinnalisi kujundeid ring, ruut ja kolmnurk;
- tunneb rahaühikuid euro ja sent;
- tunneb arvude 1-10 nimetusi õiges järjestuses;
- oskab loendamist kasutades vastata küsimusele Mitu eset on?
- tuleb toime numbrite 1-5 kirjutamisega, kasutab numbrite 1-10 kaarte;
- suudab arve 10 piires võrrelda;
- liidab ja lahutab arve 5 piires valdavalt esemete (nt sõrmede) toel, kasutab sõnu pluss, miinus ja on ning märke +, – ja =;
- oskab mõõta mõõdupulga ja sammudega ning teab kaalumise tähendust.

Kasutatavad õppematerjalid

- S. Poopuu „Kirjutan numbreid. Töövihik koolieelikutele“ Kuma.
- Harjutusi kooliminejale „Töövihik 5-7 aastastele. Print Best trükikoda.
- Valmistume kooliks. 1. ja 2. osa. Töövihik. Koolibri. 2005.
- Lasteaia matemaatika . M. Merusk, A. Põldaru, M. Ott. TÜ Shalom .2002.a.
- Mõttele ja arvuta, 1. Ja 2. osa. E. Värvi, Tea Kirjastus.
- Matemaatika õpik- tööraamat, 1. klass, 1., 2. Ja 3. osa .E. Värvi. Tea Kirjastus.
- Matemaatika tööraamat 2. Klass, 1. Ja 2. osa .E. Värvi, Tea Kirjastus.

Matemaatika ainekava III arengutasemele

Maht

7.-9. klass - 4 tundi nädalas, õppeaastas 140 tundi

Lisaastatel 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Sellel õppetasel muutub matemaatika õppesisu ainekeskseks, kuid jääb tugeva sotsiaalmatemaatika suunitlusega. Sotsiaalmatemaatika taotlused realiseeruvad eeskätt mitmete eluliste situatsioonide lahendamist nõudvate arvutus- ja tekstülesannete lahendamise kaudu. Neis on vaja õpilastele mõistetavaid lähteandmeid eristada, neid omavahel seostada, sageli otseselt mõõta (kaaluda), olulist ebaolulisest eristada.

Loendamisoskuse täpsustamise kaudu jätkub arvude tundmaõppimine ja arvutamisoskuste kujundamine (liitmist toetab antud esemetele kindla arvu esemete juurde loendamine, lahutamist aga ära loendamine). Õpitava arvuvalla piire laiendatakse klassiti: algul 20-ni, siis 100-ni ja võimaluse korral võib kasutusele võtta ka neljakohalised arvud. Rõhutatult tuleks käsitleda seoseid arvude real,

et õpilased suudaksid eristada suuremaid ja väiksemaid arve. Peast ja kirjaliku arvutamise oskuste kujundamisele võiks läheneda individuaalselt: kui õpilase võimed lubavad, siis rõhutada nii peast- kui ka kirjalikku arvutamist; mootorikahäired sunnivad jääma peastarvutamise juurde; sotsiaalmatemaatika põhimõtetest lähtuvalt peaksid aga kõik õpilased liitmisel ja lahutamisel toime tulema kalkulaatoriga.

Kolmandal õppetasel tuleb oluliselt laiendada ja täpsustada ajamõistete tundmist ning siduda see kella, kalendri, sõiduplaani, TV saatekava jms kasutamisega. Arvuvalla piirid lubavad kasutusele võtta ka mitmeid uusi mõõtevahendeid (mõõtejoonlaud, mõõdulint, termomeeter), millede kasutamine eeldab ka uute mõõduühikute ja suuruste tundmaõppimist.

Matemaatika ainekavaga haakub ka arvuti kasutamise põhioskuste õpetamine.

Õppesisu ja -tegevus

Orienteerumine ruumis.

Looduses olevate esemete (puude, põõsaste, majade jms) kirjeldamine suurus- ja asendimõistete abil. Oma liikumiste (käimise, jooksmise) ja liigutuste (nt võimlemisel) muutmine õpetaja korralduste järgi.

Kujundid.

Tutvumine kujundiga riskülik. Ringide, kolmnurkade, ruutude ja riskülikute joonestamine šabloonil abil paksemale paberile ning nende kujundite väljalõikamine ja värvimine. Saadud kujunditest mustrite ladumine.

Arvud ja arvutamine.

Arvud 20-ni. Arvud 100-ni. Kahekohaliste arvude lugemine ja kirjutamine. Arvude rida, seosed arvude reas. Järgarvud, nende praktiline kasutamine (esemete asukoht järjestatud reas, kalendri lugemine, sünnikuupäeva ütlemine ja kirjutamine). Peast liitmine ja lahutamine 20 piires (vajadusel esemete toel). Kahekohaliste arvude kirjalik liitmine ja lahutamine. Liitmine ja lahutamine kalkulaatori abil. Terviku jaotamine kaheks pooleks ja neljaks veerandiks, osade tähistamine murdarvudega 0,5 ja 0,25. Nende tähenduse selgitamine kaupluste hinnasiltide toel (nt pliiats maksab pool eurot ehk 0,5 eurot ehk 50 senti; kohuke maksab veerand eurot ehk 0,25 eurot ehk 25 senti). Eluliste tekstülesannete lahendamine.

Ajamõisted.

Aasta. Kuude nimetused. Kuude seostamine aastaegadega. Kalender, selle praktiline kasutamine. Päevakava koostamine, ürituste sidumine algus- ja lõpuaegadega. Klassikaaslaste ja oma pereliikmete vanuste märkimine. Põlvkondade vahelised seosed perekonnas.

Raha.

Perekonna eelarve: raha teenimine (palk, pension, toetused jm) ja kasutamine (ostude eest tasumine, üür ja teised maksud jm). Taskuraha mõistlik kasutamine. Kaupluste hinnasiltide lugemine. Hindade langetamine ja tõstmine.

Suurused.

Mõõduühik sentimeeter. Pikkuste mõõtmine mõõtejoonlaua ja mõõdulindiga sentimeetrites. Kaalumine. Keha- ja õhutemperatuuri mõõtmine termomeetritega. Riiete ja jalanõude mõõtude tutvustamine. Kodutehnika mõõteskaalade lugemine.

Arvuti ja telefonide kasutamine.

Arvuti avamine ja sulgemine. Tuttava arvutimängu kasutamine. Laua- ja mobiiltelefoni kasutamine.

Taotletavad õpitulemused

III arengutaseme lõpuks:

- suudab oma liikumist või muud tegutsemist korrigeerida (muuta) õpetajalt saadud suuniste järgi;
- suudab kuni kümme eset jaotada 2-3 erineva tunnuse järgi;
- oskab loendada;
- oskab kolme erinevat õpitud arvu järjestada;
- oskab kirjutada või kaartidega näidata arvule vastavat numbrit;
- liidab ja lahutab (peast, kirjalikult, kalkulaatoril) võimetekohaselt;
- koostab ja lahendab kahe etteantud arvu järgi tekstülesandeid, lahendab etteantud tekstiga lihtülesandeid;
- oskab ligikaudselt hinnata mingiks tuttavaks tegevuseks vajavat aega;
- tunneb rahatähti ja münte ning oskab 1 euro piires ostu eest tasuda;
- tunneb kella ja kalendrit, teab oma sünnipäeva;
- oskab kasutada mõõtejoonlauda ja mõõdulinti ning mõõta sentimeetri täpsusega;
- tunneb esmaseid arvuti kasutamise operatsioone, tuleb toime laua- ja mobiiltelefoniga.

Kasutatavad õppematerjalid

- Viivi Neare. Matemaatika töövihik abikooli 4. Klassile. 1988.
- Ahoi, matemaatika.
- Viie minuti matemaatika. Lahetat harjutamist 6-8 aastastele.
- Värv, E. 2009. Kukeaubitsa numbrivihik. TEA Kirjastus. 64 lk.
- Matemaatika töövihik 2. klassile, 2. osa. Tallinn, Koolibri, 1994.a.
- Koolieeliku matemaatika 1.osa, 4-6 aastastele. Nuti - vihik.
- Koolieeliku matemaatika, 2. Osa, 5-7 aastastele. Nuti – vihik.
- Nutikas koolieelik ja talv. Harjutusi matemaatikast.
- Hulgavihik . A. Põldaru ja M. Olt.
- Mõttele ja arvuta. Matemaatika eelkooliealistele. 1. Ja 2. osa. E. Värva.

- Matemaatika töövihik. 1. Klass .A. Kaskman , K. Kiidron, K. Kubri, M. Vares.
- Matemaatika õpik – tööraamat, 3. klass, 1. osa.
- Matemaatika tööraamat, 3. klass, 1. osa. I. Mutso. 2003.a.
- Matemaatika tööraamat, 2. klass , 2. osa. E. Värvi. 2004.a.
- Matemaatika tööraamat, 2. klass, 1. osa .E. Värvi. 2003. a.
- Matemaatika ülesanded. A.Poljarnõi, E. Nikolskaja.
- Leht, S; Salomon, S. Matemaatika töölehtede komplekt. Arv ja number 1–5. Hulgas

Muusikaõpetus

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda. Muusikaõpetus arendab õpilase isiksust tervikuna, pakkudes talle esteetilist elamust, emotsionaalset naudingut, võimaldades õnnestumise kogemust.

Muusika on mina- tunde tugevdamise ja häirunud motoorika parendamise vahend. Muusika abil on õpilasel võimalik saavutada kontakt iseendaga ja kogeda maailma turvalisemana.

Musitseerides omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) Laulmine, laululine tegevus;
- 2) Pillimäng;
- 3) Muusikalise- rütmiline liikumine;
- 4) Muusika kuulamine;

Õpetuse eesmärgid

Toimetulekukooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- Tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- Tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda muusikalist maitset;
- Mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguks muusikaliste tegevuste kaudu;
- Väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäeva elu rikastajana;
- Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises;

Lõiming

Muusikaõpetus lõimub toimetulekuõppes kogu õppeprotsessiga, soodustab suhtlemist ja kõne arengut. Koos teiste kunstiliikidega võimaldab muusikaõpetus luua laiemat pilti, täiendades käsitletavat teemat ainealaste teadmistega. Muusika kaudu saab kinnitada kõigis teistes toimetulekuõppekava järgi õpitud ainetes saadud teadmisi ning aktsepteeritavaid käitumisharjumusi. Muusika õppeaines lähtutakse elu ja toimetulekuõppe läbitavatest teemadest.

Elu- ja toimetulekuõpe. Laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele. Kujuneb oskus valida vabaaja- ja harrastustegevusi seoses muusikaga – muusika kuulamine, pillimäng, laulmine, osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks. Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemises, rahvuskommete ja -tavade õpetamisel. Kinnistuvad teadmised erinevatest rahvakalendri tähtpäevadest ja nendega seotud kommetest. Annab võimaluse praktiliselt osaleda tähtpäevade tähistamisel.

Muusikaõpet saab ka seostada loodusõpetusega: elus- ja eluta loodus, elupaigad, ilm ja inimene käsitletakse muusikaõpetuse tundides juba eelnevalt mainitud õppetegevuste kaudu - kuulatakse muusikakatkendeid ja lauldakse laule loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Muusikatundi sobib hästi veel teema liikumine, mida muusikaõpetajad saavad kasutada muusikaliseks liikumiseks. Teemat minu kodumaa Eesti käsitletakse isamaaliste laulude õppimisega kaasneb riigiga seotud sümbolika arutus. Isamaalisi laule kuulavad ja laulavad õpilased Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktuse ettevalmistamisel.

Õppides eesti loodust ja loodusobjekte võib meenutada nende kajastamist eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsust eesti rahva elus, rikastades sel viisil loodusõpetuse tundi muusikaõpetuses õpituga.

Eesti keel. Muusika annab kommunikatsioonivõimaluse ja soodustab kõne arengut. Laulude keel on kujundlik ja tänu sellele rikastab õpilase sõnavara. Õpilast suunatakse hindama muusikat meeldib – ei meeldi-põhimõttel ja avaldama oma arvamust. Õpetatakse kuulamis- ja kuulmisoskust erinevate häälte kuulmise ja ka tekitamise läbi. Õpilasel kujuneb oskus eristada inimehääli teistest häältest; ning tunneb ära korduvad hääled ja müra ruumis ja looduses.

Õpilane õpib kasutama ja reguleerima oma häält ja hääletugevust läbi õpitud laste- ja rahvalaulu laulmise, laudes nii valjult ja vaikselt ning muutes hääle tugevust. Muusikaõpetus hõlmab tööd hingamise ja artikulatsiooniga.

Matemaatika. Muusikaõpetuses kasutatakse erisuguseid rütmipille loendamise õpetamiseks. Ruumikujutluste arendamiseks kasutatakse liikumist vastavalt muusika tunnustele, tunnetama oma

keha ja suunama liigutusi. Ajakujutluste õppimiseks kasutatakse muusikapalu ja laule aastaegadest, kuudest, nädalapäevadest ja kellast.

Tööõpe. Mõlemat õppeainet siduv tegevus on lihtsamate pillide, eelkõige rütmipillide, valmistamine. See on suurepärase võimalus lõimimiseks – õpilased saavad teoreetilisi teadmisi pillide ehitusest ja kõla/heli tekitavast mehhanismist ning praktilisi oskusi, neid pille algul ise tehes ja edaspidi neil musitseerides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kunst ja käeline tegevus. Muusikatundides on üheks muusika kuulamise meetodiks kuulnud muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika ja kunsti erinevate tegevuste omavaheline lõimimine aitab õpitud oskusi ja tehnikaid rakendades luua erinevaid kunstiteoseid. Samuti on võimalik ühendatult mõlemas aines kasutada loovaid rühma- ja individuaalseid töid.

Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus ja rütmika. Toimetulekuõppe õpilane õpib eelkõige mängu ja praktilise tegevuse kaudu. Väga heaks liikumisvõimaluseks on muusikaõpetuses õpitud laulumängud, ringmängud, muusikaline liikumine mida saab kasutada ka kehalise kasvatus ja rütmika tundides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Õpilane õpib tundma huvi muusika vastu, reageerib vastavalt muusika iseloomule kas käte, jalgade või keha liikumisega. Õpib matkima liigutusi, liigub õpetaja eeskujul. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Arvutiõpetus. Helisalvestuste kuulamine ja CD-kasutamine arvuti abil, muusikavideote vaatamine internetist. Muusikaprogrammide kasutamine helitekitamiseks ja pilliõppeks.

Hindamine

Hindamisel kasutatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendit.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja individuaalse arengu kohta, motiveerib õpilast paremale tulemusele ja enesearendusele.

Õpitulemust hinnatakse suuliste sõnaliste hinnetega.

Hinnatakse õpilase aktiivsust, pillimängu, muusika kuulamist, muusikalist liikumist, laulmist, iseseisvust, arengut, loovust, koostööd teistega.

Muusikaõpetuse ainekava

Maht

Muusika ainetunde toimub 2 korda nädalas, 70 tundi aastas.

Rõhuasetused

I arengutase

Äratatakse õpilastes huvi muusika ja rütmika vastu.

Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos.

II arengutase

Süvendatakse õpilaste muusikahuvi.

Õpitakse sihipäraselt kasutama rütmipille. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Suunatakse hindama muusikat meeldib – ei meeldi-põhimõttel.

III arengutase

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks.

Õppesisu ja- tegevus

I arengutase

Huvi äratamine muusika ja rütmika vastu. Liigutuste sooritamine eri rütmis ja tempos.

Emotsionaalne reageerimine muusikale, plaksutamine, patsutamine, lehvitamine, miimika, viiped.

Laululine tegevus: Hääle tekitamine, koos häälitsemine. Tuttavate loomahäälte imiteerimine, loodushäälte imiteerimine.

Muusika kuulamine: Erinevate tämbrite kuulamine, õpetaja laulmine, klaverimäng, suur trumm, dzembed, kuljused, marakad, triangel, tamburiin. Lastelaulude kuulamine.

Laulude laulmine: Nime-, tere-, värvi-, iseteenindamislaulud. Laulud vastavalt päevaosale, aastarütmile. Infolaulud- linnud, loomad, puu- ja juurviljad, marjad jne. Sõrmesalmid ja laulud.

Heli tekitamine rütmipillidel:

Vaba mäng, üks heli, heli ja vaikuse vaheldumine.

Palju helisid, pillimäng koos saatemuusikaga ja ilma saateta.

Liikumine muusika saatel. Liigub koos õpetajaga ruumis, peatumine, vaikselt seismine, koos alustamine ja lõpetamine. Liikumine ringis, hüplemine ja hiilimine. Lihtsate muusikaliste liikumismängude mängimine.

II arengutase

Õpilaste teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes.

Olulised tegevused on laulmine ja pillimäng.

Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

Süvendatakse õpilase muusikahuvi.

Õpitakse sihipäraselt kasutama pille: triangel, marakas, tamburiin, kõlapulk, kuljused, taldrik, võrutrumm, kõlaklotsid, kellamäng, kannel.

Õpitakse sihipäraselt kasutama kehapilli: käteplaksud, rinnapatsud, põlvepatsud, jalamatsud, sõrmenipsud.

Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse kehaosade koostööd.

Suunatakse hindama muusikat meeldib – ei meeldi põhimõttel.

Võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega põhimõttel.

III arengutase

Tähelepanu keskmes on iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilase muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes.

Tunnis lauldakse, süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi.

Muusikat kuulates tähtsustub oma arvamuse kujundamine.

Toetatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust.

Avardatakse silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel.

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele.

Kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades.

Muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest.

Mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, intervall-plokkflöödil, käsikelladel, bongodel, dzembedel, kandelil.

Esinemisjulguse ja oskuse arendamine.

Esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine.

Taotletavad õpitulemused

I arengutase

- Oskab muusikale kaasa plaksutada, patsutada, lehvitada viibata.
- Oskab liikuda muusika saatel ringjoonel.
- Oskab imiteerida häält.
- Oskab laulda nime -, tere -, iseteenindamislaule.
- Oskab mängida rütmipillil.
- Oskab vähemalt ühte laulumängu.

II arengutase

- Teab ja oskab muusikat iseloomustada: rõõmus, kurb, kiire, aeglane, suur, väike, kõrge, madal, kõnd, jooks, hüplemine, tants, hiilimine.
- Laulab õpetaja abiga lihtsaid lastelaule ja rahvalaule.
- Mängib laulule kaasa kehapillil, rütmipillil.
- Improviseerib laulule saate kehapillil, rütmipillil.
- Osaleb laulumängudes ja tantsudes.
- Tunneb erinevaid pille välimuse ja hääle järgi.

III arengutase

- Eristab soololaule koorilaulust, kõrget ja madalat häält.
- Eristab orkestrit üksiku muusikainstrumenti mängust.
- Osaleb ansambli laulus, soololaulus.
- Eristab erinevaid muusikastiile: rahvamuusika, levimuusika, klassikaline muusika.
- Oskab nimetada mõnd lauljat ja ansamblit.
- Mängib erinevaid pille: käsikellad, bongod, intervall- plokkflööt, kõlaklotsid, kannel
- Oskab kasutada tehnilisi vahendeid: mikrofoni, CD mängija, arvuti interneti keskkonda.
- Esitab õpitud laulu või muusikapala.

Kasutatavad õppematerjalid

I arengutase:

- Laulu- ja mängu- kool. (K. Kõlar 1995)
- Tere muusika (E. Krigul 2001)
- Lauldes on õppimine tore (N. Lunjova, L. Maiberg 2008)
- Väikese lapse laulud (A. Kumpas 2006)
- Väikese lapse laulud 2 (A. Kumpas, J. Silm 2008)
- Õunake 1 (L. M. Peterson 2010)
- Õunake 2 (L. M. Peterson 2011)
- Muusikaõpik I klassile (M. Pullerits, L. Urbel. 2007)
- Muusikamaa (K. Anier, M. Muldma, T. Selke 2009)
- Tule mängima (S.Toompere)

II ja III arengutase

- Koolumuusika. Kõnemängust pillimänguni. (M. Pullerits 2004)
- Muusika kõigile Erivajadustega inimeste muusikaõpetaja käsiraamat (2011)
- Märthundi lastelaulud (2001)
- Muusikaõpik 4. klassile (M.Pullerits, L.Urbel 2008)
- Muusikaõpik 2.klassile (M.Pullerits, L.Urbel 2003, 2009)
- Päikene (K. Rütli 2004)
- Laulurõõm (M. Wunderlich)
- Laulumõnu (M.Wunderlich 2008)

Kunst ja käeline tegevus

Õppeaine kirjeldus

Kunsti ja käelise tegevuse tundides on õpilasel võimalus arendada käte osavust, osaleda loominguulises tegevuses ning seeläbi oma tundeid ja emotsioone väljendada. Sama oluline on õpilases kunstikultuuri vastu huvi äratamine, väljendusoskuse ja fantasia ergutamine. Tundide käigus õpitakse loodust, inimesi ja esemeid vaatlema (tunnused, osad) ning vaadeldud erinevate tehnikate ja materjalide abil kujutama.

Kunsti ja käelise tegevuse tundides harjutatakse praktiliseks tööks vajalikke oskusi, tekitatakse huvi tehtava töö ja töö soorituste vastu. Õpilane saab töötada koos kaaslastega, tunnetada õnnestumise ja oskamise kogemust. Õpib tundma erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi.

Õpilastega külastatakse näitusi ja muuseume, tutvustatakse rahvakunsti ja –kalendri tähtpäevi ning tavasid.

Kunsti ja käelise tegevuse õppe sisu on lõimitud kooli baasürituste, toimetulekukooli nädalateemade ja teiste õppeainetega.

Õpetuse eesmärgid

Kunstiõpetuse ja käelise tegevuse tundide põhieesmärkideks on arendada õpilase peenmotoorikat, silma ja käe liigutuste koordineerimist, tähelepanu, mälu ja kõnet.

Kunstiõpetus ja käeline tegevus arendab:

- vaatluse- ja tähelepanuvõimet,
- erinevaid aistinguid, tajusid, kujutlusvõimet,
- individuaalsust, fantaasiat, loovust,
- üld- ja peenmotoorikat,
- oskust kasutada erinevaid töövahendeid, materjale ja tehnikaid,
- oskust mõista tööjuhiseid,
- õpitud oskusi kasutama igapäevases elus,
- tööoskuste kujunemist,
- tekstiili- puidu-, metalli-, keraamika- ja klaasitööde alaseid teadmisi ning oskusi,
- masinate käsitlemisoskust ja teadmisi ohutustehnikast.

Lõiming

Kunsti ja käelise tegevuse tundide sisu on seotud teiste ainetega.

Elu- ja toimetulekuõpe. Kunsti ja käelise tegevuse tundides toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks kunsti ja käelise tegevuse tundide töö planeerimisel. Tööd tehakse individuaalselt ja koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi kunstilise tegevuse ümbritseva maailmaga suhtlema. Tundide teemad on tihedalt seotud nii rahvakalendri tähtpäevade kui ka aastaegade vaheldumisega seotud nähtuste ja tegevustega - aidates seeläbi kinnistada õpilastes elu- ja toimetulekuõppes õpitavat.

Eesti keel. Kunsti ja käelise tegevuse tundide tegevused aitavad arendada õpilase väljendusoskust nt kasutatavate töövahendite, omaduste ja värvuste nimetamine, tööülesande mõistmine ja sellele vastav reageerimine jne. Läbi tegevuse toimub kindlasti kõne reguleeriva–planeeriva rolli arendamine: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab.

Matemaatika. Kunsti ja käelise tegevuse tundides toimub esemete vaatlus ja nendele iseloomulike tunnuste (otstarve, värvus) leidmine. Tegevuse käigus õpitakse orienteeruma suurus- asendi- ja kujunditunnustes.

Tööõpe. Kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab algsed oskused

võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika. Kunsti ja käelise tegevuse tundides õpitakse ühistegevuse ja instruksiooni järgi matkimist, jälgitakse oma liigutuste rütmi ja tempot. Õpitakse tunnetama oma keha, areneb peenmotoorika, silma ja käe koostöö

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Õpilast hinnates võetakse arvesse, et I arengutasemel teostatakse töid valdavalt koostegemisel õpetajaga. II arengutasemel teostatakse töid etappide kaupa või näidise järgi ning siinjuures hinnatakse ka õpilase materjali-ja teostusvalikuid ning tema oskust otsida ja kasutada abi. III arengutasemel teostatakse töid valdavalt näidiste, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi. Hinnatakse ka püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Kunsti ja käelise tegevuse ainekava

Maht

Kunsti ja käelise tegevuse õpetus toimub 1.-5. klassis 5 õppetundi nädalas, õppeaastas 175 õppetundi.

Kunsti ja käelise tegevuse õpetus toimub 6.-9. klassis 2 õppetundi nädalas, õppeaastas 70 õppetundi.

Kunsti ja käelist tegevust õpetatakse lisaaastatel 2 tundi nädalas, õppeaastas 70 tundi.

Rõhuasetused

I arengutase

I arengutasemel arendatakse õpilase peenmotoorikat ning silma ja käe liigutuste koordineerimist.

Peamiseks töövormiks on koostegemine ja praktiline tegevus eeskuju või näidise järgi. Arvestatakse iga õpilase individuaalset käelise tegevuse ja kõne mõistmise taset.

Õpilasele tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi; suunatakse hoidma korras oma töökohta ja -vahendeid.

Õpilasi innustatakse tehtust rõõmu tundma. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele.

Õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

II arengutase

Jätkatakse peenmootorika ning silma ja käe koostöö arendamist. Pikendatakse töö teostamiseks vajalikku keskendumisvõimet. Lisandub käsitöö.

Tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi, uusi töövõtteid ning ohutustehnika nõudeid. Õpilast suunatakse korras hoidma oma töökohta ja -vahendeid.

Tööd teostatakse eeskuju või näidise järgi etappide kaupa. Harjutatakse terviku moodustamist osadest ja järjestama osatoiminguid õpitegevuses. Õpilane sooritab õpitud ja jõukohaseid tegevusi iseseisvalt nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi.

Õpilastele võimaldatakse materjali- ja teostusvalikuid.

Arendatakse tegevusega kaasnevat suhtlemist (tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemuse sõnastamine). Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima.

Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Taotletakse, et õpilane lõpetaks alustatud töö.

III arengutase

Kujundatakse lihtsa iseseisva töö oskusi. Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, skeemide jms järgi.

Omandatud toiminguid rakendatakse ahelana stereotüüpsetes ja osaliselt muutuvates tingimustes. Harjutatakse toimingute suunatud planeerimist. Uuritakse töövahendite ja materjalide sobivust. Õpilased õpivad looma kujutlust tulemusest, järjestama osatoiminguid ning valima vahendeid. Areneb suunatud enesekontroll, toimingu valminud tööd võrreldakse näidisega.

Õpilane kommenteerib õpetaja suunamisel oma tegevust verbaalsete/alternatiivsete vahenditega.

Oluline on loomingust esteetilise elamuse saamine. Õpilased hakkavad oma tundeid vastavalt võimetele kunstis väljendama. Vaadeldakse kaaslaste töid, külastatakse kunstinäitusi ja muuseume.

Õppesisu ja -tegevused

	I arengutase	II arengutase	III arengutase (k.a.lisaaastad)
Kujutamissopeetus	Lihtsate kujundite (nt. päike, vihm, pilv, lumememm, tibu, maja,	Lihtsate kujundite vaatlemine, imiteerimine, šablooni	Lihtsate esemete- ja figuuriderühma kujutamine vaatluse

	lill, nägu) vaatlemine, imiteerimine ja kujutamine. Vaba käega joonistamine (nt sodimine, näpuvärvid)	järgi joonistamine. Inimese ja looduse kujutamine.	järgi. Inimese keha proportsioonid, tegevuse kujutamine.
Värvusõpetus	Põhivärvuste eristamine ja seostamine ümbritsevaga.	Värvuste segamine, heledad ja tumedad toonid. Meeleolu väljendamine värvuste kaudu.	Lihtsa toonirea koostamine (nt vikerkaar), soojad ja külmad värvused. Teemaatilised värvikombinatsioonid (nt jõuluvärvid, lihavõtted jne)
Tarbekunst	Lihtsate mustriribade koostamine, ladumine ja trükkimine	Lihtsate tarbeesemete (nt. küünlaalus, linik) valmistamine ja kujundamine, mustriribade ja ringmustrite koostamine	Ehete ja suveniiride valmistamine, vitraaž, decopage-tehnika,
Materjalide õpetus	Materjalidega tutvumine, loodusliku materjali kogumine ja rühmitamine.	Looduslikud ja tehismaterjalid ning nende kasutamine loomingulises tegevuses.	Materjalide töötlemine, sobivus, kokkuühendamine.
Paberi ja papitööd	Paberi rebimine, kortsutamine, liimimine. Aplikatsioonitööd ettevalmistatud detailidest.	Erinevad pabermaterjalid: kartong, papp, paberite liigid. Paberi lõikamine joont mööda. Lihtsad voltimistööd. Paberplastika, pabermosaik.	Kujundite lõikamine paberist. Ajakirjast piltide lõikamine. Šablooni kasutamine. Paberdetailidest mänguasja, liikuva pildi jms meisterdamine.
Tekstiilitööd	Riidest valmisdetailide kleepimine ja kasutamine loomingulises tegevuses.	Lõngapildi (muster) tikkimine orientiiride järgi papile. Riidematerjalide põimimine, sõlmimine, kerimine.	Tekstiilimaal, trükkimine kangale. Nööbi õmlemine ja lihtsad õmblustööd (mänguasjad). Telgedel kudumine. Heegeldamise põhivõtted. Tikkimise põhipisted.
Muud materjalid	Paber, riie, vill, puu, voolimismass	Nahk, vilt, savi, metall, tehismaterjalid	Klaas, polümersavi (cernit, fimo), kips, plastmass
Tehnikate õpetus	Värvide kasutamine: õige pinslihood, värvi võtmine, pinna katmine, pintsli pesemine. Kontuuride ja	Kontuuri piires värvimine. Käärde, naaskli, niidi, nõela, paela ja traadi	Õpitakse järjestama ja planeerima osatoiminguid ning valima vastavalt tööle

	šabloonide kasutamine, liimimine.	kasutamine abiga.	vahendeid ja tehnikaid.
Trükkimine	Pintsli-, peegel-, lõnga-, korgi ja kuulitrükk	Templitrükk, monotüüpia	Templite valmistamine ja templitrükk
Voolimine	Voolimise algvõtted: pigistamine, vajutamine, silumine, osadeks jaotamine, rullimine, veeretamine. Lihtsa üheosalise objekti voolimine. Jäljendite vajutamine.	Lihtsa mitmeosalise objekti voolimine ja esemete värvimine ja glasuurimine.	Lihtsa tarbeeseme voolimine ja dekoreerimine. Inimese- ja loomafiguuri voolimine.
Kollaaž	Paberi- ja ajalehetükkidest kollaaž.	Muust materjalist detailide lisamine kollaažile.	Kollaaži tegemise oskuste täiustamine.
Materjalide säästlik kasutamine	Paberi ja kartongi taaskasutus (majapidamispaberi rullid, pakendid, ajalehed jne)	Taaskasutatav materjal, väljalõigete tegemisel materjali säästlik kasutamine.	Vanast uue tegemine (paberi valmistamine, tekstiileseme ümberkujundamine)
Ohutusnõuded ja tööpaik	Lihtsamate töövahenditega töötamine (liim, viltpliiatsid, värvid). Tööpaiga ja töövahendite korrashoid õpetaja abiga.	Tööpaiga korrashoid ja selle koristamine töö lõpul. Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel. Käärde ja muude teravate esemete kasutamine.	Ohutusnõuded tööriistade sh ka elektritööriistade kasutamisel. Tööpaiga ja töövahendite iseseisev korrashoid.
Töö teostamise tase	Tööd teostatakse valdavalt koostegemisel õpetajaga	Tööd teostatakse etappide kaupa või näidise järgi. Võimaldatakse materjali- ja teostusvalikuid. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi.	Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.

Taotletavad õpitulemused

	I arengutase	II arengutase	III arengutase (k.a. lisaastad)
Joonistamine ja maalimine	Värvib selge kontuuriga lihtsa pildi;	Värvib kontuuri piires; kasutab erinevaid joonistamis- ja maalimisvahendeid;	Joonistab abiga teemakohase pildi. Püüab oma tundeid väljendada joonistamise ja maalimise kaudu.

			Oskab kasutada erinevaid tehnikaid;
Voolimine	Teab esmaseid voolimisvõtteid, voolib lihtsamaid vorme;	Voolib lihtsa mitmeosalise objekti;	Voolib lihtsa tarbeeseme.
Tehnilised oskused	Oskab kasutada värve: õige pintslihoid, värvi võtmine, pinna katmine, pintsli pesemine.	Oskab kääre käes hoida ja abiga kasutada. Liimib abiga kujundeid aluspaberile; Värvib kontuuri piires	Kasutab iseseisvalt või abiga kääre erinevate materjalide lõikamisel. Kasutab abiga niiti ja nõela. Käsitseb õpitud tööriistu iseseisvalt või abiga. Liimib erinevaid materjale;
Värvusõpetus	Kasutab töös erinevaid värvusi.	Eristab põhivärvusi ja oskab neid segada.	Oskab värvusi helestada ja tumestada.
Kujundustööd	Oskab abiga koostada lihtsat mustririba.	Teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist; Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks;	Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid erinevatele materjalidele.
Tööpaik	Korrastab abiga oma tööpaiga;	Jälgib tööpaiga korrasolekut.	Korrastab iseseisvalt tööpaiga.
Ohutusnõuded	Juhendamisel järgib ohutusnõudeid pliatsi, pintsli, liimi ja voolimismassi kasutamisel.	Teab ohutusnõuded nõela, naaskli ja kääride kasutamisel.	Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid tööriistade kasutamisel.

Kasutatavad õppematerjalid

Pealkiri	Autor	ISBN	Ilmunud, lk
Laste kunstiraamat	Fiona Watt	9985-0-1066-3	2001, 96 lk
Kaunistusi jõuludeks	Fiona Watt	9985016416	2005, 64 lk
Uusi ideid: kolmas kunstiraamat lastele	Fiona Watt	9985015584	2005, 96 lk
Õpime voolima	Silvia Hanson	-	1965, 124 lk
Kunstis koos lastega	Aive Noormaa	998501751X	2006, 88 lk
Kukeaubitsa joonistamisvihik	Kaja Kiidron	9789985716083	2007, 64 lk
Pihuloomad	Christi Kütt	978-9949-18-005-9	2008, 56 lk
Nagu päike taevas	Aili Vint	978-57-299-8	2000, 68 lk
Mustrite võlumaailmas	Anne Rekkaro	5-440-01213-3	1992, 64 lk

Kunstiõpetuse tööraamat 6. kl	Indrek Raudsepp	9985205863	2002, 35 lk
Kunstiõpetuse tööraamat 5. kl	Indrek Raudsepp	9985203674	2004, 64 lk
Batika	Reet Ollino	13 9789985956816	2005, 32 lk
Joonistan inimest	Indrek Raudsepp	9985577868	2006, 48 lk
Kunst. 1. klassi õpilase tööraamat	Edna Vahter	978-9985-0-2071-5	2007, 80 lk
Hakkame joonistama!	Ksenia Ivanova Ja Leena Leppoja	9985573536	2001, 24 lk
Kunstiõpik 7.-9. klassile	Anu Purre	13 9789985961742	2005, 112 lk
Kunstiõpik 7.-9. klassile. 2. Osa	Kristi Laanemäe, Jelena Levtsenkova, Anu Lüsi, Anu Purre	13 9789949441242	2008, 112 lk
Kaunis kiri kirjaõpik 7.-9. klassile	Jüri Mäemat	13 9789985577714	2006, 90 lk
Kunst 1-3. klassile	Hans Gabral	9985008863	2000, 48 lk
Voltimine paberist	Ruti Sirak	13 9789985579442	2009, 48 lk
Käsitöö kudumisest klaasimaalini	Katherine Sorrell	13 9789985313008; ISBN-10 9789985313008	2007, 432 lk
Green crafts for children	Emma Hardy	9781906094744	2008, 128 lk
Le livre des juniors	Fleurus-Mame Groupe	9782215070665	2000, 256 lk
Neue Bastelideen für Kinder	Bruns, Vera	3897555492	1999, 64 lk
Peel-off greetings cards (handmade greeting cards)	Judy Balchin	ISBN-10: 1903975778 ISBN-13: 978-1903975770	2003, 48 lk
Vintage holiday cuts cd-rom and book	Leslie Cabarga	0486998290	2007, 48 lk
Kiviä myllystäni	Terhi Kastehelmi	ISBN-13: 9789519794501, ISBN-10: 9519794506	1998, 64 lk
Big book of papercraft (art ideas) (usborne art ideas)	Fiona Watt	ISBN-10: 9781409501039 ISBN-13: 978-1409501039	2009, 96 lk
50 christmas things to make and do (usborne activity cards)	Fiona Watt	ISBN-10: 0746088272 ISBN-13: 978-0746088272	2007, 50 lk
Meisterda ise	Sue Nicholson & Deri Robins	ISBN 978-1-84538-749-5, ISBN 978-9985-3-1896-6	2009, 240 lk
Suur joonistamisraamat	Fiona Watt, Anna Milbourne & Rosie Dickens	ISBN 9780746073711 ISBN 9789985020388	2007, 96 lk
Käsitöötuba	Tiiu Kivirähk	ISBN 978-9985-0-2811-	2012, 88 lk

Kunsti- ja tööõpetus 1.osa		7	
Käsitöötuba Kunsti- ja tööõpetus 2.osa	Tiiu Kivirähk	ISBN: 9789985022351	2009, 87 lk
Käsitöötuba Kunsti- ja tööõpetus 3.osa	Tiiu Kivirähk	ISBN: 9789985025703	2009, 85 lk
Jõuluaeg	Line Dammen & Hanne Buxrud	ISBN: 9789985317327	2008, 143 lk
Teeme koos lapsega 50 ideed lapse arendamiseks	Edna Vahter	ISSN 1406 216X	2005, 117 lk

Kehaline kasvatus

Õppeaine kirjeldus

Kehaline kasvatus on õppeaine, mille kaudu arendatakse üldmootorikat ja koordinatsiooni, kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi. Harjutusi sooritatakse vastavalt lapse arengule passiivselt imiteerimise, näidise ja instruksiooni järgi, liigutuste rütmi ja tempot muutes.

Üldkehalisi harjutusi sooritades õpetatakse tunnetama oma keha, suunatakse liigutusi; arendatakse jõudu, vastupidavust, osavust. Soovitav on lülitada tundi spetsiaalseid rühiharjutusi.

Harjutuste täpse täitmise nõue aitab arendada distsipliini tunnet, mis on toimetuleku tähtis komponent.

Õpilaste juhendamisel arvestatakse laste suutlikust tegutseda eeskuju, näidise või suulise korralduse alusel. Sobivate õppemeetoditega innustaks õpilasi arendama oma kehalisi võimeid, süvendama regulaarse kehalise liikumise harjumusi. Jõukohaste harjutuste valik võimaldab õpetada lapsi lõõgastuma, liikumisest rõõmu tundma.

Kehalise kasvatus tundides pööratakse tähelepanu õpilaste sportliku riietuse ning isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele.

Kehalise kasvatus tundides tutvustatakse Eesti ja maailma spordi-sündmusi, osaletakse eri- või paraolümpia liikumises.

Kehalise kasvatus ja liikumisravi tundides arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi.

Õpetuse eesmärgid

Kehalise kasvatus eesmärgiks toimetuleku koolis on õpilaste kehaline arendamine arvestades individuaalseid kehalisi ja psüühilisi iseärasusi.

Kehalise kasvatus eesmärgiga taotletakse, et õpilane:

- on terve ja karastatud
- omandab hügieeni harjumused ja teadmised kehalise kasvatus e vajalikkusest
- parandab üldtervist ja koordinatsiooni, arendab rütmi taju
- arendab oma kehalisi võimeid ja tahteomadusi
- muutub enesekindlamaks, tuleb iseseisvalt ise toime
- tunneb rõõmu kehalisest tegevusest

Võimalikult palju värskes õhus viibimist

Lõiming

Kehaline kasvatus on õppeaine, mis lõimib teiste õppeainete teoreetilised teadmised praktiliste tegevustega.

Liikumise kasutamine soodustab aktiivset osalemist õppimises, mis viib parema arusaamiseni.

Laste jaoks on liikumine loomulikuks õppimise aluseks.

Õppides mõistetakse nagu pikkus, distants, aeg, raskus, suurus, asend, kuju, siis just liikumine annab neile selgema tähenduse.

Liikumist kasutatakse kui suhtlus ja väljendusvahendit.

Liikumine stimuleerib nii närvisüsteemi kui ka liikumisaparaadi arengut.

Kehaline kasvatus on õppeaine, mis lõimib teiste õppeainete teoreetilised teadmised praktiliste tegevustega. Liikumise kasutamine soodustab aktiivset osalemist õppimises, mis viib parema arusaamiseni. Liikumine stimuleerib nii närvisüsteemi kui ka liikumisaparaadi arengut.

Elu- ja toimetulekuõpe. Kehalise kasvatus e kaudu kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi. Kehalise kasvatus e tundides pööratakse tähelepanu õpilaste sportliku riietuse tundmisele ning isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele.

Kehalise kasvatus e tundides tutvustatakse Eesti ja maailma spordisündmusi, osaletakse eri- või paraolümpiavõistlustel ja suunatakse sportliku meelisharrastuse valikut.

Olulised on õpilase sotsiaalsed ja emotsionaalsed arengut toetavad harjutused. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet,

sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut. Õpetatakse rõõmu tundma õnnestumise üle ja toimetulema kaotuse tundega. Tähelepanu pööratakse tahtemaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime jne) kujundamisele. Tutvustatakse spordieetika nõudeid: aus võistlus, võistlusreeglitest kinnipidamine, vastase austamine jne.

Eesti keel. Liikumist kasutatakse kui suhtlus ja väljendusvahendit. Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima. Õpilasi õpetatakse täitma mitmeosalisi korraldusi, suunatakse õpitud oskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust planeerima ja kontrollima (tegevuse kaasnev ja järgnev suunatud kommenteerimine, tuttava tegevuse planeerimine).

Matemaatika. Laste jaoks on liikumine loomulikuks õppimise aluseks. Õppides mõisteid nagu pikkus, distant, aeg, raskus, suurus, asend, kuju, siis just liikumine annab neile selgema tähenduse. Kujundatakse õpilaste oskust kuulata, jälgida ja täita lihtsamaid korraldusi ning õpetatakse last oma keha tunnetama ning ruumis orienteeruma.

Tööõpetus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskuju, näidise või suulise korralduse alusel.

Kunst ja käeline tegevus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskuju, näidise või suulise korralduse alusel.

Muusikaõpetus. Ka kehalise kasvatus õppetöö tugineb mänguliste elementide kasutamisele. Harjutusi sooritatakse koostevuses ja matkides näidise ja lihtsa instruksiooni järgi. Õpilasi suunatakse muutma liigutuste rütmi ja tempot. Oskuste omandamist toetab samalaadsete harjutuste pidev kordamine. Väga heaks liikumisvõimaluseks on muusikaõpetuses õpitud laulumängud, ringmängud, muusikaline liikumine mida saab kasutada ka kehalise kasvatus ja rütmika tundides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Õpilane õpib reageerima vastavalt muusika iseloomule kas käte, jalgade või keha liikumisega. Õpib matkima liigutusi, liigub õpetaja eeskujul.

Rütmika. Rütmikatundides ühendatakse kehalise kasvatus tundidest tuttavad harjutused muusika ja rütmiga. Rütmiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilaste enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Hindamisel lähtutakse õpilase individuaalsetest iseärasustest ja kehalisest arengust. Arvestatakse õpilase tahtemadusi, püüdlisust ja abivalmidust kaasõpilastesse.

Kehalise kasvatuse ainekava I arengutase

Maht

2 tundi nädalas 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Kujundatakse õpilaste oskust kuulata, jälgida ja täita lihtsamaid korraldusi ning järgida korraharjumusi, õpetatakse last oma keha tunnetama, ruumis orienteeruma. Harjutusi sooritatakse koostegevuses ja matkides näidise ja lihtsa instruksiooni järgi. Õpilasi suunatakse muutma liigutuste rütmi ja tempot. Oskuste omandamist toetab samalaadseteharjutuste pidev kordamine. Kogu õppetöö tugineb mänguliste elementide kasutamisele. Õpilasi motiveeritakse tegevuses osalema positiivse hinnangu andmisega. Õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

Õppesisu ja -tegevus

Kehatunnetuse harjutused

Kiikumisharjutused, käte liigutamine, käte kõverdamine ja sirutamine, käte plaksutamine, rusikasse surumine ja avamine, sõrmede liigutamine, erinevate kehaosade patsutamine, sõudmine istuvad asendis, kõhuli roomamine, neljakäpukil käimine, lükkamine ja vedamine.

Rühi ja tasakaalu harjutused

Erinevad kõnni vormid, harjutused varbseinal, kõnd võimlemispingil, harjutused võimlemiskepiga. Õlavöötme harjutused, ülakeha painutused.

Harjutused tasakaalu taldrikul, batuudil.

Tähelepanu, koordinatsiooni ja osavusharjutused.

Harjutused palliga:

Hoie, vise, veeretamine, püüdmine kätega, põrgatamine.

Hüplemised ja hüpped (sulghüpe, harki-kokkuhüpe, hüpped trampliinil, hüppamisredelil).

Taotletavad õpitulemused

I arengutaseme lõpuks:

- kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi lihtsamaid harjutusi (vajaduse korral abiga);
- sooritab matkimise teel lihtsamaid kõnni- ja jooksharjutusi, suudab muuta liigutuste rütmi ja tempot;

- suudab joosta võimetekohases tempos jõukohast distantsi, suudab järjest käia jõukohast distantsi;
- ronib varbseinal, kõnnib võimlemispingil;
- veeretab ja viskab palli;
- osaleb lihtsates mängudes;
- laskub kelgul nõlvakust, veab kelgul kaaslast;
- riietub iseseisvalt spordiriietesse, täidab suunamisel hügieeninõudeid;
- tajub ruumi, oma keha ja kaaslast

Kasutatavad õppematerjalid

- Kõikide spordialade õppekirjandus; kõrgkooli, eripedagoogika ja Knilli õppematerjal.

Kehalise kasvatuse ainekava II arengutase

Maht

70 tundi aastas, 2 tundi nädalas

Rõhuasetused

II arengutasemel kujundatakse õpilasel oskus ja harjumus kontrollida oma keha, keha- asendit ja liigutusi: õpetatavateks harjutusteks on ronimine, jooks, kõnd, visked, hüpped ja vahendite kasutamine.

Õpilasi õpetatakse täitma mitmeosalisi korraldusi. Tegeletakse eri kehaosade mootorikaga, koordineerimisega. Tuttavaid ja jõukohaseid tegevusi sooritab õpilane iseseisvalt. Suuremat tähelepanu pööratakse ruumitajule.

Õppesisu ja -tegevus

Kehatunnetusharjutused.

Esimese astme harjutuskava kordamine. Lisanduvad põrgatamine, veeretamine, venitusharjutused. Ruumitaju arendavad harjutused: liikumine rivis, ringid, viirus ja kolonnis. Harjutused poksielementidega poksikotiga ja paarilisega. Pingutus, lõdvestus harjutused Viagym aparaadil.

Rühi-ja tasakaalu harjutused.

Kombineeritud harjutused varbseinal. Harjutused tasakaalu taldrikul. Harjutused kõnni ja jooksusammudega: tagurpidijooks, põlvetoostejooks, sääretõstejooks, galopp. Jooksu ja hüppe harjutused hüppedelil. Erinevad hüpped batuudil.

Tirel ette, taga ja küljele (vastavalt võimetele), turiseis. Harjutused vahenditega: võimlemiskepid, rõngad, pallid ja hüpits. Visked väikese palliga. Kombineeritud hüpped: ühel jala, konnahüpped, hüpped üle kuubikute, hoota kaugushüpe. Hüpped hoolaul ja batuudil.

Vastupidavusharjutused

Erinevad pikamaajooksud ja kõnnid. Suusatamine ja kelgutamine lauskmaal ja nõlval.

Harjutused veloergomeetril.

Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused

Harjutused paaris ja rühmas. Teatejooks. Ettevalmistavad mängud rahvaste-, korv- ja jalgpalliks. Keegel.

Koolikohustuslik ujumisõpetus

Veetunnetus, veega kohanemine ja vees liikumise rõõm.

Taotletavad õpitulemused

II arengutaseme lõpuks:

- sooritab liit-ja kombineeritud harjutusi.
- suudab kõndida erinevatel maastikel, treppidest üles-alla, osaleb teatejooksus;
- sooritab lihtsamaid harjutusi erinevate vahenditega ja erinevatel võimlemisriistadel;
- viskab ja pörgatab palli, hüppab hoota kaugust;
- osaleb erinevates võistlusmängudes;
- tegeleb võimetekohaselt talvespordiga;
- riietub iseseisvalt vastavalt ilmale ja tunni toimumise kohale (sise-, välistingimused)

Kasutatavad õppematerjalid

- Kõikide spordialade õppekirjandus; kõrgkooli-ja eripedagoogika õppematerjalid.
- Hügieeni alane õppekirjandus. Olümpiaraamatud.

Kehalise kasvatuse III arengutaseme ainekava

Maht

1.-9. klassini ja lisaastatel on maht 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Selles kooliastmes tõuseb harjutuste õppimisel ja sooritamisel õpilaste iseseisvus. Tähelepanu pööratakse tahtemaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, algatusvõime, enesevalitsemine) kujundamisel. Tutvustatakse spordieetika nõudeid (aus võistlus, võistlusreeglitest kinnipidamine, vastase austamine)

Õppesisu ja -tegevus

Keha ja ruumitunnetus harjutused.

Eelmiste kooliastmete harjutustele lisandub paaris ja rühmas tegutsemine mängu- ja võistluselementidega. Poksimine lihtsamaid võistluselemente kasutades. Viagym aparaadil.

Üldarendavad harjutused kõigile lihasrühmadele.

Kombineeritud jõu- ja venitusharjutused. Ristsamm jooks, hüpped üle takistuste ja sammhüpped. Kombineeritud kaugushüpped. Harjutused kangiga.

Rühi- ja tasakaaluharjutused

Jõuharjutused varbseinal. Kombineeritud harjutused kõnni ja jooksu sammul. Harjutused erinevate vahenditega. Pallivise hoojooksult, kuulitõuge.

Vastupidavusharjutused.

Erineva pikkusega kestva jooksud/kõnd vahelduval maastikul. Spinning veloergomeetril. Kombineeritud hüpped batuudil.

Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused.

Teatejooksud vahenditega, takistusjooksud. Erinevad kollektiivsed mängud: rahvastepall, korvpall lihtsustatud reeglitega, pesapall, põletamine, pioneeridepall, petank

Taotletavad õpitulemused

III arengutaseme lõpuks:

- sooritab harjutusi iseseisvalt, paaris või rühmas;
- sooritab liigutuste ahelat mälukujutlustele toetudes;
- suudab kõndida/joosta erineval maastikul ja erineval aastaajal;
- sooritab kombineeritud harjutusi erinevate vahenditega;

- viskab palli hoojooksult, tõukab kuuli, hüppab kaugust erineval viisil;
- mängib lihtsustatud reeglite järgi õpitud sportmänge, suudab kinni pidada õpitud mängureeglitest;
- laskub suuskadel laugest nõlvast;
- osaleb võimetekohastel võistlustel;
- teab ja järgib tervisliku eluviisi põhimõtteid.

Kasutatavad õppematerjalid

- Kõikide spordialade õppekirjandus; kõrgkooli-ja eripedagoogika õppematerjalid.
- Hügieeni alane õppekirjandus.
- Spordialade võistlus määrustikud.
- Olümpia raamatud.

Rütmika

Õppeaine kirjeldus

Rütmika õppeaine arendab õpilase isiksust tervikuna, siin on ühendatud kõne, laul ja liikumine. Rütmika tundides ühendatakse keha liikumine muusikalise kujundlikkusega, õpitakse tunnetada muusika rütmi ja meloodia liikumist, tutvustatakse lihtsaid tantsulisi elemente. Sõna rütmide tajumine ja sõnade häälimine aitab kaasa liikumis- ja ruumitaju arendamisel. Kasutatakse kehatunnetuse-, kontakti- ja kommunikatsiooniharjutusi, mänge ning tantse.

Muusika rütmiline külg organiseerib psüühikat, liigutused muusika saatel ja rütmiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilase enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeoleolu.

Rütmika toetab teisi õppeaineid: emakeel, matemaatika, muusika, kehaline kasvatus.

Rütmika õppeaine koostisosad on:

- Koordinatsiooni – ja osavusharjutused;
- Rütmide tunnetamine, kuulamine, matkimine;
- Liikumine kujundites;
- Muusikaline – rütmiline liikumine, tants, laulumäng.

Õpetuse eesmärgid

Rütmikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

Tunneb rõõmu liikumisest, ning tunnetab ja teadvustab oma võimeid rütmilise liikumise kaudu.

- Arendab suhtlemisoskust ja suudab tegutseda koos kaaslastega.
- Korrigeerib kuulmis-, nägemis- ja kinesteetilist taju.
- Arendab liigutuste täpsust ja jõudu ning koordinatsiooni.

- Arendab rütmitaju.
- Arendab eneseusaldust ja –kindlust ning iseseisvat toimetulekut.

Lõiming

Rütmika õppeaine arendab õpilase isiksust tervikuna, siin on ühendatud kõne, laul ja liikumine.

Elu ja toimetulekuõpe. Mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi. Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma. Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega. Kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi.

Eesti keel. Kasutatakse ka teiste ainete tundides ja vaba aja tegevustes õpitud salme, rütmilisi luuletusi. Rütmitundides kasutatakse kontakti- ja kommunikatsiooniharjutusi, mängu ning tantse, mille abil saab arendada ja kinnistada nii verbaalse kui ka mitteverbaalse suhtlemise oskusi. Arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.

Matemaatika. Õpilasi õpetatakse tunnetama oma keha ja liigutusi, arendatakse ruumitaju. Rütmitunde arendamine põhineb individuaalse liikumise / liigutuste rütmi kohandama õppimisel etteantud rütmile (muusika, saatelugemine vms). Harjutusi õpitakse matkides, eeskuju järgi, abiga.

Tööõpetus. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmi arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus).

Kunst ja käeline tegevus. Rütmi tunnis õpitakse ühistegevuse ja instruksiooni järgi imiteerimist, jälgitakse oma liigutuste rütmi ja tempot. Õpitakse tunnetama oma keha, areneb peenmotoorika, silma ja käe koostöö

Muusikaõpetus. Rütmitundides ühendatakse kehalised harjutused muusika ja rütmiga. Muusika rütmiline külg organiseerib psüühikat, liigutused muusika saatel ja rütmiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilaste enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu. Tundides mängitakse muusikaõpetuses õpitud laulu- ja ringmänge, rütmipille. Rütmitundides õpitakse tantse ja mängu, mida esitatakse klassi- ja koolipidudel.

Kehaline kasvatus. Rütmitundides ühendatakse kehalise kasvatus tundidest tuttavad harjutused muusika ja rütmiga. Rütmi liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilaste enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu.

Rütmikal on integreeriv paljusid õppeaineid toetav iseloom. Rütmi on kõige tihedamalt seotud kehalise kasvatus ja muusikaga. Rütmi liikumise kaudu on võimalik edasi anda teadmisi ja oskusi. Sõna ja sõna rütmide häälimine arendab emakeelt, matemaatikat. Rütmi kaudu areneb lapse kujutlusvõime ja hingeline tasakaal.

Hindamine

Hindamisel kasutatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendit.

Rütmika hinne annab tagasisidet õpilaste võimekuse ja individuaalse arengu kohta ning motiveerib õpilast positiivselt.

Hindamine toimub kirjeldavalt ja sõnaliste hinnetega. Õpilases hinnatakse liikuvust, rütmitunnet, teksti väljendusoskust, kujundites liikumist.

Rütmika ainekava

Maht

1 tund nädalas, 35 tundi aastas.

Rõhuasetused

I arengutase

I arengutasemel (eeldatavalt 1.-2. klassis) arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.

Õpilasi õpetatakse tunnetama oma keha ja liigutusi, arendatakse ruumitaju.

Rütmitunde arendamine põhineb individuaalse liikumise/liigutuste rütmi kohandama õppimisel etteantud rütmile: muusika, saatelugemine vms.

Harjutusi õpitakse matkides, eeskuju järgi, abiga.

Kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi.

II arengutase

II arengutasemel pööratakse eelnevaga võrreldes suuremat tähelepanu ruumitaju arendamisele ja oma kehaasendi kontrollimisele.

Õpitakse erisuunalisi liigutusi ja eri kehaosade mootorika koordineerimist. Mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi.

Arendatakse õpilaste loovust.

III arengutase

Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma.

Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega.

Õppesisu ja -tegevus

I arengutase

- Arendatakse õpilase kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.
- Rütmisalmide järgi astumine, jooksmine, trampimine, plaksutamine, patsutamine.
- Luuletuste sisu mõistmine ja matkimine liigutustega.
- Häälte imiteerimine, lindude ja loomade kõnnaku ja tegevuste matkimine.
- Harjutused rätikute ja lintidega, tokkidega.
- Osavusharjutused- koordineerimine ja tasakaal. Kõnd pingil, hüpped pingilt.
- Lihtsad mängud ja tantsud. Liikumine ringis.

II arengutase

- Tähelepanu ruumitaju arendamisele.
- Harjutused muusika ja liisusalmide saatel. Liikumismängud.
- Koordineerimisharjutused: kõnd päkkadel ja kandadel, takistuse ületamine, tagurpidi kõnd.
- Käte ja jalgade samaaegsed harjutused.
- Harjutused väikeste pallidega.
- Erinevate sammude ja suundade õppimine. Külgsamm, galopp, hüpaksamm. Liikumine paremale, vasakule, ette ja taha.

III arengutase

- Rütmi improvisatsioonid.
- Liikumiskavad.
- Erinevad tantsud: seltskonnatantsud, rahvatantsud.
- Ringmängud.

Taotletavad õpitulemused

I arengutase

- Oskab rütmisalmide järgi astuda, joosta, trampida, plaksutada, patsutada.
- Mõistab luuletuse, muinasjutu sisu ja matkib liigutustega.
- Oskab imiteerida lindude ja loomade häält ja matkida nende liikumist ja tegevust.
- Oskab liikuda lintide, rätikute ja tokkidega.
- Oskab kõndida pingil ja hüppata pingilt.
- Oskab liikuda ringis ja mängida lihtsaid mängu.

II arengutase

- Oskab liikuda ruumis.
- Oskab liikuda liisusalmide ja muusika saatel.
- Oskab kõndida päkkadel, kandadel, tagurpidi, ületada takistusi.
- Sooritab harjutusi samaaegselt käte ja jalgadega.
- Sooritab harjutusi pallidega.
- Oskab erinevaid samme ja liikuda erinevates suundades

III arengutase

- Tunnetab muusika rütmi ja improviseerib liikumise.
- Omandab liikumiskava.
- Tunneb erinevaid seltskonnatantse.
- Tunneb rahvatantse.
- Osaleb ringmängudes.
- Esineb õpitud tantsude, liikumiskavadega kooli üritustel.

Kasutatavad õppematerjalid

Puutöö

Õppeaine kirjeldus

Puutöö aitab ja toetab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd iseseisvalt või õpetaja-juhendaja abiga. Tundides kujundatakse tööks vajalikke isiksuseomadusi (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse ilumeelt ja loovust, kujundatakse säästvat suhtumist materjali. Õpilased omandavad töövahendite õiget käsitlemist. Õppetöö käigus tutvustatakse ka paikkonnas levinud elukutseid ja õpilaste võimetele vastavaid tööalasid.

Puutöö on õppeaine, kus teadmiste ja oskuste omandamine ning isiksusteomaduste kujunemine toimub praktilise tegevuse kaudu. Tööoskuste kujundamise kõrval on oluline roll suhtlemisel, oskusel korraldada ühistegevust, küsida abi ja anda nõu.

Eesmäärke täidetakse oskuste etapiviisilise omandamise kaudu. Esmalt täidetakse ülesanded matkimise teel, tegevust kommenteeritakse koos õpetajaga. Järgneb omandatud oskuste rakendamine korralduse ja juhendamise põhjal, millega kaasneb pidev õpetaja poolne hinnang. Viimases etapis suudab õpilane iseseisvalt omandatud oskusi rakendada iseseisvalt, hiljem oskab oma tööst ise sõnalist kokkuvõtet teha (abistavate küsimuste toel).

Õpetuse eesmärgid

Igapäeva toimingutega toimetulekuks on vaja omandada töökogemusi ning –oskusi. Nende kogemuste ja oskuste andmine ongi toimetulekuõppe tööõpetuse eesmärk.

Puutöö tundide läbiviimisel taotletakse, et õpilane:

- tunneks rõõmu ja rahuldust töö tegemisest;
- õpib vaatama, tundma ja hindama esemelist keskkonda;
- omandab teadmisi ja oskusi, käsitsedes erinevaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise;
- töötab ohutult üksi ja koos teistega;
- hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

Lõiming

Puutöö on ainevaldkond, mis toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes äratundmiseni, et teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus.

Elu ja toimetulekuõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitähtsuseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendada. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid jälgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine erinevate elukutsetega.

Eesti keel. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama (kasutades kõnet või muid alternatiivkommunikatsiooni vahendeid) ja leidma vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane kommenteerib seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostevõime korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja nendega kaasnevate tegevuste ühendamine tutvustab erinevaid elukutseid, mis on seotud töö lihtsamate oskuste õpetamisega ning tulevase tööelu planeerimisega.

Matemaatika. Tööõpetus on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega (rühmitamine, loendamine, suuruskujutlused, ruumikujutlused, ajakujutlused, geomeetrilised kujundid) ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate

lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboliteid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab algsed oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Muusika. Mõlemat õppeainet siduvaks tegevuseks on lihtsamate pillide, eelkõige rütmipillide, valmistamine. See on suurepärase võimaluse loomiseks – õpilased saavad teoreetilisi teadmisi pillide ehitusest ja kõla/heli tekitavast mehhanismist ning praktilisi oskusi, neid pille algul ise tehes ja edaspidi neil musitseerides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskujul, näidise või suulise korralduse alusel. Samuti võimaldab spordisaali või staadioni ettevalmistamine kasutada tööõpetuse elemente. Ka spordivahendite valmistamine tööõpetuse tundides on siduvaks osaks.

Rütmika. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmika arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus). Arendab ka koostöö oskust ja enda tegevuse planeerimiseoskust.

Arvutiõpetus. Arvutijoonistuste tegemine, fotografeerimine, pildimaterjali otsimine ja töötlemine. Tööjuhiste ümber trükkimine.

Hindamine

Hindamisel kasutatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendit.

Erisused - hindamisel arvestatakse õpilase:

- planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);

- valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
- valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);
- õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);
- töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust.

Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust hinnatakse ka probleemülesannete, võistlusemängude, projektitööde jms põhjal.

Puutöö ainekava II arengutasemele

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas, minimaalselt üks õppekäik õppeaastas

Rõhuasetused

Kujundada iseseisva töö ja enesekontrolli oskust. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju ja näidise järgi. Omandatakse mõõtmise, märkimise, saagimise, ühendamise ja viimistlemise oskused

Õppesisu ja -tegevus

Üldtehniline ettevalmistus.

Heli. Hääl ja selle levimine ruumis. Mūra. Mūra kahjulik toime organismile. Kaitse mūra eest. Esemete kuju ja suurus. Eseme suuruse määramiseks kasutatavad mõõtühikud ja mõõteriistad. Tooraine, materjal, toorik, detail toode, tööese.

Materjaliõpetus.

Puu ja puit. Puidu ehitus, puitude tunnused. Vineer. Vineeri tootmine ja kasutusala. PVA-liim ja selle omadused. Naelte liigid ja kasutusala.

Töövahendid.

Puidutöölaud: ehitus ja käsitlemine. Mõõtmis- ja märkimisvahendid: joonlaud, täisnurgik, šabloonid. Käsisaed: lehtsaag, roogsaag, jõhvsaa (vineerisaag), nende kasutusala. Puurvant ja puurpink. Vestmisnuga. Lihthöövel. Vasar (haamer). Saagimisrenn. Lapikviil. Lihvklots. Lihvpaberid- eristamine tera jämeduse järgi.

Tööoskused

Märkimine. Baaspinnad, nende märkimine ja selle vajalikkus. Punkti märkimine tooriku pinnale kahe ristuva lõigu abil. Sirgjoonte tõmbamine joonlauaga. Ristjoonte märkimine nurgiku abil. Kujundi märkimine toorikule šabloonile järgi

Mõõtmine. Tooriku ja detaili mõõtmine joonlauaga. Nurga täisnurksuse määramine nurgiku abil.

Saagimine. Prussiku ja ümarpulga järkamine märkjoone järele ja saagimisrennis piiraja kasutamine. Kõverjooneliste kujundite saagimine vineerist ja õhukesest lauast jõhvsaga.

Hööveldamine. Õhukese laua või vineeri serva hööveldamine seadistatud lihthöövliga.

Puurimine. Avade puurimine spiraalpuuriga puurivända või seadistatud puurpingi kasutamisel.

Vestmine. Sirgesüülise liistu vestmine pikikiudu ja nurgeti. Noaga sälkamine.

Viimistlemine. Puidupinna silumine viiliga ja lihvimine erineva teralisusega lihvpaberiga lihvklotsi abil.

Puidudetailide ühendamine. Detailide kinnitamine naela ja PVA liimiga.

Ohutustehnikanõuded ja esmaabi

Juhised puiduklassis töötamisel. Tööohutus teravate tööriistadega. Tööriistade hooldus. Töörietus. Hügieeninõuded. Kriimustuse puhastamine, plaastri asetamine kriimustusele või haavale.

Praktilised tööd.

Kuumaalus. Muusikariistad (kõlapulgad, kõlakarbid, vuhistaja).

Saagimisrenn. Puzzled.

Taotletavad õpitulemused

- Teab looduses sagedamini esinevaid puitmaterjale;
- Teab töötlusastmel oleva materjaliga seotud termineid (kasvav mets, puutüvi, pulk, saematerjal, toorik, detail, valmis ese.);
- Teab töökoja sisekorda ja korrapidaja ülesandeid;
- Tunneb puidutöölaua ehitust ja selle kasutusvõimalusi;
- Tunneb puidutöös praktiliselt kasutatud töövahendeid;
- Oskab kasutada joonlauda esemete mõõtmisel;
- Oskab märkida toorikule punkte, sirgjooni, ristjooni.
- Oskab järgata puiduliistust etteantud pikkusega detaile iseseisvalt või abiga;
- Oskab saagida käsisaie ja jõhvsaga;
- Oskab viimistleda pinda höövli, viili ja liivapaberiga;
- Oskab ühendada puidudetaile liim- ja naelliite abil;
- Oskab iseseisvalt või abiga valmistada lihtsamad tarbeesemed.

Kasutatud õppematerjalid

- M.Steinberg, (2007). Meisterdamine. Kirjastus Koolibri.
- E. Rihvk, (2005). Puidutööd. Kirjastus Koolibri.
- H. Isok; A. Kõrbe; O. Kõösel; G. Nagel; E. Rihvk, (1991). Poiste tööõpetus V klass. Kirjastus Koolibri.
- H.Isok; A. Kõrbe; G.Nagel; E. Rihvk, (1991). Poiste tööõpetus VI klass. Kirjastus Koolibri.
- H. Isok; A. Kõrbe; E.Meior; E. Rihvk, (1990). Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI klassile. Kirjasteus Valgus.
- A. Kõrbe, (1987). Kodumeister. Kirjastus Valgus.

Puutöö ainekava III arengutasemele

Maht

7.-9. klassis ja lisaaastatel 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Taotletakse, et õpilane:

- Mõistab töö vajalikkust ja suudab oskusi iseseisvalt (abiga) rakendada.
- Küsib raskuste puhul abi.
- Õpib oma tööd kontrollima ja annab hinnangu oma tööle näidisega võrdlemise teel.

Õppesisu ja -tegevus

Üldtehniline ettevalmistus.

Loodus ja inimene. Inimesele vajalike materjalide saamine loodusest. Looduslikud energiaallikad: päike, vesi ja tuul. Looduskeskkonna säästmine inimeste vajalike materjalide hankimisel, energia ja esemete tootmisel.

Temperatuuriskaala. Aine oleku muutumine temperatuuri mõjul.

Mõõteriistad, millega saab mõõta temperatuuri, massi, aega, pinna vertikaalsust ja horisontaalsust.

Ehitusmaterjalid ja nende saamine. Puitmaterjalide tootmine. Looduslikud ja tehiskivid. Klaas.

Ehitised ajaloos ja tänapäeval. Hooned, sillad. Ehituses levinud kutsealad: puusepp, müürsepp, plaatija, maaler jt.

Materjaliõpetus.

Puuliigid. Leht- ja okaspuidu eristamine iseloomulike tunnuste põhjal. Puit ja selle saamine. Kooli territooriumil kasvavate puude tutvustamine. Toores- ja kuivpuit. Toonvärvid (peitsid), immutusvedelikud (linaseemneõli), katvad värvid.

Töövahendid

Peitlid: liigid ja kasutusvõimalused. Elektritrell ja puurpink: ehitus ja seadistamine mõõtmetele. Värvipintslid ja rullid. Surukruvid ja klambrid. Mehhaanilised kruvikeerajad ja akukruvikeeraja. Vesilood. Põletusaparaat.

Tööoskused.

Märkimine. Avade tsentrite märkimine nurgiku abil. Baaspinnad, nende märkimine ja selle vajalikkus tooriku (nelikantliistu) hõõveldamisel.

Hõõveldamine. Õhukese laua või vineeri serva hõõveldamine seadistatud lihthõõvliga nelikanti.

Puurimine. Puuri valimine kruviaukude puurimiseks ja puurpingi ettevalmistamine puurimiseks. Akutrelli kasutamine puurimisel.

Puitdetailide ühendamine kruvide abil.

Viimistlemine. Tööeseme toonimine, värvimine. Tööesemete kaunistamine põletustehnikas.

Ohutustehnikanõuded ja esmaabi.

Juhised puiduklassis töötamisel. Tööohutus teravate tööriistadega. Ohutusnõuded elektriliste tööriistadel töötamisel. Tööriistade hooldus. Töörietus. Hügieeninõuded. Kriimustuse puhastamine, plaastri asetamine kriimustusele või haavale.

Praktilised tööd.

Lõikelaud. WC-paberihoidja. Karbid.

Taotletavad õpitulemused

- Teab temperatuuri olemust ja temperatuuri mõõtmise viise;
- Teab ehituses enam levinud ameteid;
- Teab ohutusnõudeid elektritrelliga ja puurpingiga puurimisel, viilimisel, liimimisel, peitsimisel, emailvärvidega värvimisel;
- Tunneb põhilisi ehitusmaterjale;
- Tunneb okas- ja lehtpuitu;
- Tunneb toonvärve ja akrüülemailvärve;
- Oskab hõõveldada antud mõõtmetega nelikantliistu;
- Oskab puurida avasid puurpingil ja akutrellil (vajadusel abiga);
- Oskab viimistleda ümarpindu viili ja liivapaberiga;
- Oskab ühendada puitdetaili liim-, nael- ja kruviliitega;
- Oskab viimistleda valmistatud esemeid: toonida ja värvida.

Kasutatud õppematerjalid

- E. Rihvk, (2005). Puidutööd. Kirjastus Koolibri.
- H. Isok; A. Kõrbe; O.Köös; G.Nagel; E. Rihvk, (1991). Poiste tööõpetus V klass. Kirjastus Koolibri.
- H. Isok; A. Kõrbe; G.Nagel; E. Rihvk, (1991). Poiste tööõpetus VI klass. Kirjastus Koolibri.
- H. Isok; A. Kõrbe; E.Meior; E. Rihvk, (1990). Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI klassile. Kirjasteus Valgus.
- E. Kõrbe, (1987). Kodumeister. Kirjastus Valgus.

Käsitöö

Õppeaine kirjeldus

Käsitöö tunnid annavad baasoskused igapäevasteks kodukaunistustöödeks ja võimaldavad rakendada loomingulisi ideid tarbekunstiga tegeledes – näiteks ruumide kaunistamine, tarbeesemete disainimine, lilleseadete loomine jne. Käsitöö tundides omandatakse üksikuid töövõtteid ja võtete õiget järjestust, saadakse teadmisi erinevatest materjalidest ning õpitakse käsitlema käsitööriistu. Arendatakse õpilaste loovust, käelist vilumust, tegevuste kavandamist, korraldamist ja probleemide lahendamise oskust. Õpilased õpivad tundma ja täitma igapäevatöödega seostuvaid lihtsaid ohutustehnika- ja hügieeninõudeid ning korras hoidma oma töökohta ja töövahendeid. Käsitöö tundides toetatakse ka sotsiaalsete oskuste arengut: koos teistega tegutsemist, abi küsimist, teiste abistamist, positiivse suhtumise kujundamist oma kohustustesse ja töösse.

Käsitöötundide sisu on lõimitud kooli baasürituste, toimetulekukooli nädalateemade ja teiste õppeainetega.

Õpetuse eesmärgid

Käsitöötundide põhieesmärkideks on õpilastele võimalikult iseseisvaks toimetulekuks ja töötamiseks vajalike teadmiste ja oskuste arendamine. Õppeaine käsitöö arendab õpilaste:

- oskust kasutada erinevaid töövahendeid, materjale ja tehnikaid,
- tööjuhendite mõistmise oskust,
- oskust õpitud oskusi kasutada igapäevases elus,
- tööoskuste kujunemist,
- oskust planeerida ja korraldada oma tegevust,
- erinevaid aistinguid, tajusid, kujutlusvõimet, individuaalsust, loovust.

Lõiming

Käsitöötundide sisu on seotud teiste õppeainetega ning hõlmab valdkondi, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega kodus, koolis ning nende lähiümbruses vastavalt õpilaste vajadustele.

Elu- ja toimetulekuõpe: elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks käsitöö tundide tegevuse planeerimisel. Õpilased õpivad tegutsema individuaalselt ja koos kaaslastega. Areneb positiivne suhtumine oma kohustustesse nii klassis kui lähikeskkonnas. Õpitakse vastavalt teemaltele, pühadele ja rahvakalendri tähtpäevale kaunistama ruume ja esemeid ning arvestatakse tööde teostamisel aastaegade vaheldumisega.

Eesti keel: käsitöö tundide tegevused aitavad arendada õpilase väljendusoskust nt kasutatavate töövahendite, omaduste ja värvuste nimetamine, tööülesande mõistmine ja sellele vastav reageerimine jne. Käsitöö tundide tegevus loob küllaldaselt olukordi, kus õpilasel tekib vajadus vajaliku teabe hankimiseks töö teostamiseks või jätkamiseks. See omakorda toetab taas õpilase suhtlemissoovi kujunemist ja kõneloome arengut.

Matemaatika: käsitöö tundide tegevuse käigus õpitakse sarnaselt matemaatika tundidele orienteeruma suurus- asendi- ja kujunditunnustes ning uuritakse ja tunnetatakse põhjus- tagajärg seoseid.

Kunsti ja käelise tegevus aine ning käsitöö on omavahel väga tihedalt seotud, eelkõige läbi tarbekunsti ideede teostamise. Sarnaselt toetatakse õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja töövahendite õige käsitlemine. Õpilane õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika ning käsitöö õpetavad õpilastele ühistegevuse ja instruksiooni järgi matkimist, liigutuste rütmi ja tempo jälgimist, silma ja käe koostööd.

Hindamine

Hindamisel kasutatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendit.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, järjekindlust ja tähelepanelikkust, töökust ja üldist suhtumist õppetöösse ning õpperuumide kodukorra täitmist.

Käsitöö ainekava

Maht

Käsitööd on 6.-9. klassis ja lisaastatel 2 tundi nädalas, õppeaastas kokku 70 õppetundi.

Rõhuasetused

Erinevate tööoskuste kujundamine.

Lisaaastatel teostatakse töid valdavalt näidiste, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.

Õppesisu ja -tegevus

Tarbekunst ja kujundustööd	<ul style="list-style-type: none">• Lihtsate tarbeesemete (nt. küünlaalus, linik, padi) valmistamine ja kujundamine• Ehete ja lihtsamate tarbeesemete (kandik, kruus, kaelakee jne) valmistamine
Materjalide õpetus	<ul style="list-style-type: none">• Looduslikud ja tehismaterjalid ning nende kasutamine• Materjalide töötlemine, sobivus, kokkuühendamine.• Nahk, vilt ja sagedamini kasutatavad tehismaterjalid.• Klaas, savi ja polümersavi (cernit, fimo), kips, plastmass jne
Tehnikate õpetus	<ul style="list-style-type: none">• Naaskli, nõela, heegelnõela, traadi, tangide ja näpitsate kasutamine abiga.• Õpitakse järjestama ja planeerima osatoiminguid ning valida vastavalt tööle vahendeid ja tehnikaid.
Materjalide säästlik kasutamine	<ul style="list-style-type: none">• Taaskasutatav materjal, väljalõigete tegemisel materjali säästlik kasutamine.• Vanast uue tegemine (paberi valmistamine, tekstiileseme ümberkujundamine)
Ohutusnõuded ja tööpaik	<ul style="list-style-type: none">• Tööpaiga koristamine töö lõpul. Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjajamisel. Teravate esemete kasutamine.• Ohutusnõuded tööriistade sh ka elektritööriistade kasutamisel. Tööpaiga ja töövahendite iseseisev korrashoid.
Töö teostamise tase	<ul style="list-style-type: none">• Tööd teostatakse etappide kaupa või näidise järgi. Võimaldatakse materjali- ja teostusvalikuid. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi• Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.

Taotletavad õpitulemused

Tarbekunst ja kujundustööd	<ul style="list-style-type: none">• Teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist;• Osaleb ruumidekaunistamisel tähtpäevadeks;• Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid erinevatele materjalidele.
Materjalide õpetus	<ul style="list-style-type: none">• Oskab kasutada looduslikku ja tehismaterjali loometöös.• Oskab materjale töödelda ja kombineerida ning kasutada loomingulises tegevuses ja kodukaunistamisel.
Tehnikate õpetus	<ul style="list-style-type: none">• Oskab kasutada naasklit, nõela, heegelnõela, traati, tange ja näpitsaid abiga (vajadusel kasutada selleks abi).• Oskab järjestada ja planeerida osatoiminguid ning valida vastavalt tööle vahendeid ja tehnikaid.
Töö teostamise tase	<ul style="list-style-type: none">• Oskab tegutseda etappide kaupa või näidise järgi. Oskab teha materjali- ja teostusvalikuid. Oskab otsida ja kasutada abi.• Oskab tegutseda valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide

	ja piltide järgi.
Tööpaik ja ohutusnõuded	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ohutusnõuded nõela, naaskli ja kääride kasutamisel ja jälgib tööpaiga korrasolekut. • Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid, oskab kasutada tööriistu. • Korrastab iseseisvalt tööpaiga.

Kasutatavad õppematerjalid

- S. Hanson, "Õpime voolima" 1965, 124 lk
- C. Kütt, „Pihuloomad“, 2008, 56 lk
- Rekkaro, „Mustrite võlu-maailmas“, 1992, 64 lk
- R. Ollino, "Batika", 2005, 32 lk
- R. Sirak, "Võltime paberist", 2009, 48 lk
- K. Sorrell, "Käsitöö kudumisest klaasimaalini" 2007, 432 lk
- E. Hardy, "Green crafts for children" 2008, 128 lk
- Fleurus-mame groupe, "Le livre des juniors" 2000, 256 lk
- T. Kastehelmi "kiviä myllystäni", 1998, 64 lk
- F. Watt "Big book of papercraft (art ideas) (usborne art ideas)", 2009, 96 lk
- F. Watt "50 christmas things to make and do (usborne activity cards)", 2007, 50 lk
- F. Watt "Kaunistusi jõuludeks" 2005, 64 lk
- S. Nicholson, D. Robins "Meisterda ise" 2009, 240 lk
- T. Kivirähk "Käsitöötuba. Kunsti- ja tööõpetus 1.osa", 2009, 88 lk
- T. Kivirähk "Käsitöötuba. Kunsti- ja tööõpetus 2.osa", 2009, 87 lk
- T. Kivirähk "Käsitöötuba. Kunsti- ja tööõpetus 3.osa", 2009, 85 lk
- I. Dammen, H. Buxrud, "Jõuluaeg" 2008, 143 lk
- E. Vahter, "Teeme koos lapsega. 50 ideed lapse arendamiseks", 2005, 117 lk

Aiandus

Õppeaine kirjeldus

Aianduse tundides õpetatakse tegema lihtsamaid aiatöid. Lisaks aiatöödele, on ka varutegevusi ruumis kui ilm ei võimalda välitöid teha. Õpitakse tundma aias kasvavaid ilutaimi, puuvilju ja köögivilju, ravimtaimi ning nende kasutamist.

Õpetuse eesmärgid

- Anda algteadmisi aiandusest
- Tutvuda aiandusliku kirjandusega
- Tutvuda aiatööriistade- ja masinatega ning nendega ohutult töötada

- Teada aias ette tulevaid ohte ja osata neid vältida
- Tundma õppida tuntumaid aias kasvavaid puid, põõsaid ja rohttaimi.
- Tutvuda taimede kasvutingimustega ja kuidas neid parandada.
- Kujundada õpilastes ilumeelt aia hooldamisel ja kujundamisel
- Süvendada loodushoidu ja keskkonna säästvat eluviisi.

Lõiming

Elu- ja toimetulekuõpe: aianduse tundides toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendama.

Eesti keel: aianduse tundide tegevused aitavad arendada väljendusoskust nt kasutatavate töövahendite nimetamisel. Läbi tegevuse toimub ka kõne reguleeriva–planeeriva rolli arendamine: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi ja ka seda, mida tegema hakkab.

Matemaatika: aianduse tundides toimub esemete vaatlus ja nendele iseloomulike tunnuste (otstarve, kuju) õppimine/kinnistamine. Tegevuse käigus õpitakse orienteeruma asendi- ja kujunditunnustes.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika: aianduse tundides õpitakse ühistegevuse ja instruksiooni järgi imiteerimist, jälgitakse oma liigutuste rütmi ja tempot. Õpitakse tunnetama oma keha, kuulama linnulaulu, areneb peenmotoorika (rohimine, lehtede korjamine).

Tööõpe: aianduse abil kujuneb ettekujutus praktilise töö tegemisest. Saadakse algsed oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Õpitakse hindama oma töö tulemusi, tuntakse rõõmu tehtavast ja töö tulemusest. Kujundatakse tööks vajalikke isiksuseomadusi (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse ilumeelt ja loovust. Saadakse esmased teadmised töövahendite õigest käsitlemisest.

Hindamine

Hinnatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamisel võetakse arvessearvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Aianduse ainekava III arengutasemele

Maht

Aiandust õpetatakse 8.-9. klassis ja lisaõppeaastatel 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Vaadeldakse looduses toimuvaid ajalisi muutusi, erinevate loodusosade omavahelist seotust, tutvutakse loodushoiu põhimõtetega.

Pööratakse tähelepanu loodushoiule. Kujundatakse keskkonda säästvaid hoiakuid ja väärtushinnanguid. Eesmärgiks on arendada õpilastes töötahet ja oskust iseseisvalt teostada lihtsamaid aiatöid.

Õppesisu ja -tegevus

Üldaiandus (aastaaegade järgi):

- Aedniku tegevus aastaaegade järgi
- Ohutusnõuded aias töötamisel
- Taimede kasvamine
- Puude ja põõsaste lõikamine
- Rahvakalendri tähtpäevad ja nendega seonduvaid traditsioonid (hingedepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, lihavõtted, emadepäev)

Sügiseseid tööd:

- Puu- ja juurviljad, nende erinevused
- Puuviljade korjamine, säilitamine
- Köögiviljade varumine ja säilitamine
- Seemnete kogumine ja pakkimine
- Seened ja teised metsaannid (botaanikaai näituse külastus)
- Ravimtaimede korjamine, kuivatamine ja kasutamine
- Lehtede riisumine ja risu koristamine, komposteerimine
- Peenarde ettevalmistamine talve tulekuks, talvised ohud aias
- Taimeseadete tegemine
- Õppekäigud näitustele, õppefilmid
- Sügisene loodusnädal Riguldis

Kevadised tegevused:

- Aiatöö abivahendid ja nende kasutamine
- Peenarde ettevalmistamine istutustöödeks
- Taimede ettekasvatamine ja istutamine ning väetamine
- Aiaplaanid, murud, hekid, puud ja kivid
- Taimede kasvatamise võimalusi aknal ja rõdul
- Püsililled ja lõikelilled
- Suvelilled tutvustamine
- Kevadine loodusnädal Riguldis

Taotletavad õpitulemused

- Tunneb aiatööriistu ja teab kuidas neid kasutada
- Suudab teha aastaegade lõikes lihtsamaid aiatöid – lehti riisuda ja ära vedada, lund rookida,
- Tunneb huvi looduskeskkonna vastu, oskab looduses liikuda ja säästvalt käituda
- Järgib aias töötamisel ohutustehnika nõudeid ja osaleb jõukohastes töödes
- Suudab enamasti alustatud töö lõpetada
- Tunneb tuntumaid köögivilju
- Tunneb tuntumaid kevad- ja suvelille
- Teab säästliku tarbimise, materjalide korduvkasutuse võimalusi (riiete korduvkasutus, pakendite kasutamine käsitöös, jäätmete sorteerimine
- Suhtub loodusesse hoolivalt

Kasutatud kirjandus

- L. Juhanson. Metsast ja selle asukatest (2011). Kirjastus Ilo
- S. Heinver. Lumemapp (2010). Kirjastus Ilo
- A. Baklien. Minu esimene metsaraamat (2010). Kirjastus Ilo
- A. Baklien. Minu esimene lilleraamat (2010). Kirjastus Ilo
- A. Baklien. Minu esimene putukaraamat (2010). Kirjastus Ilo
- K. Kabanen. Loovtegevused läbi mängu (2010). Tea Kirjastus.
- S.Raadik. Õpime õues mängides (2009). Kirjastus Ilo
- M.Värva. Looduse leksikon (2008). Kirjastus Avita
- Aiatuuliku asekeldeused II (2006). Koolitus- ja Nõustamiskeskus Hared, Hollandi-Eesti Keskkonnaharidusprojekt Aiatuulik.
- Metsamapp. RMK Sagadi Looduskool.
- M. Loks, Ü. Loks. Sinasõbraks loodusega (2004). Kirjastus Koolibri
- T.van Eerbeek. Linnud meie naabruses (2004). Kirjastus Sinisukk
- <http://vikerraadio.err.ee/kuularhiiv>
- <http://www.looduskalender.ee/>
- <http://tere.kevad.edu.ee/>
- http://www.teec.ee/ET/oppematerjalid_programmid/oppematerjalid/
- <http://prygihunt-tallinn-ee.sn18.zone.eu/>
- <http://bio.edu.ee/taimed/>
- <http://www.hev.edu.ee/?id=8>
- <http://arhiiv.koolielu.ee/pages.php/0326>

Kodundus

Õppeaine kirjeldus

Kodundus on õppeaine, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega kodus ja koolis ning nende lähiümbruses. Igapäevaste kodu-ja majapidamistöde toimetulekuks on vaja kujundada õpilase töökogemusi ning oskusi.

Kodunduses antakse elementaarseid teadmisi puhastus-ja korrastustöodes, ettekujutuse tervislikust toitumisest, õpetatakse lihtsamate toitude valmistamist, antakse ettekujutus pere majandamisest, toiduainete hankimisest. Õpetatakse tasakaalustatud menüü koostamist, analüüsitakse inimese tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikkust.

Õpilane õpib tundma ja täitma igapäevatöödega seotuid lihtsaid ohutustehnika- ja hügieeninõudeid. Kodumasinade ja korrastusvahendite õpetamisel lähtutakse kaasaegsest tehnoloogiast. Omandatakse üksikuid töövõtteid ning õigete töövõtete järjestust. Arvestatakse õpilase võimete erisust.

Väga oluline on koostöö koduga, et õpilased saaksid rakendada ja kinnistada oma teadmisi erinevates elu situatsioonides.

Valdkonda kuuluvad praktilised toimingud, mis koosnevad paljudest operatsioonidest ning igal järgneval aastal laiendatakse omandatud teadmisi ja oskusi.

Õpetuse eesmärgid

- anda teadmisi ja oskusi toimetulekuks igapäevastes kodu-ja majapidamistöodes ning lihtsamates aiatöodes;
- õpetada valmistama lihtsamaid toite, anda teadmisi tervislikust toidust, kasutama tooraineid;
- õpetada arvestama tööohutus-ja töötervishoiunõudeid;
- tutvustada lihtsamaid igapäevategevustes vajaminevaid töövahendeid ja kodumasinaid ning õpetada neid juhendamise abil kasutama;
- arendada igapäevaste tegevuste kavandamise ja korraldamise ning probleemide lahendamise oskust;
- arendada üld- ja peenmotoorikat;
- õpetada enda ja teiste tegevust hindama ja järeldusi tegema;
- õpetada mõistma töö vajalikkust ja selle lõpuleviimise tähtsust;
- õpetada sooritama tööoperatsioone õiges järjekorras;
- võimalda praktiliste toimingute rakendamist elulistest situatsioonides;

- arendada õpilases vastutustunnet, kujundada positiivset suhtumist oma tegevustesse ja kohustustesse;
- kujundada õpilases võimalikult adekvaatset enesehinnangut;
- arendada loovust ja esteetilisust;
- õpetada töötama nii üksi kui meeskonnaliikmena;
- anda teadmisi lihtsamatest keskkonnassäästvatest arusaamadest ja anda teadmisi inimese tarbimiskäitumisest;
- anda teadmisi rahvuskultuurist ning õpetada teadvustama end mitmekultuurilises keskkonnas.

Lõiming

Kodundusetundides toetatakse teistes õppeainetes omandatud teadmiste, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes äratundmiseni, et teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus.

Elu ja toimetulekuõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jälgendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendama. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid jälgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine erinevate elukutsetega.

Eesti keel. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama (kasutades kõnet või muid alternatiivkommunikatsiooni vahendeid) ja leidma vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane kommenteerib seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostevõime korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja nendega kaasnevate tegevuste ühendamine tutvustab erinevaid elukutseid, mis on seotud töö lihtsamate oskuste õpetamisega ning tulevase tööelu planeerimisega.

Matemaatika. Tööõpe on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja

suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboleid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab algsed oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Muusika. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskuju, näidise või suulise korralduse alusel.

Rütmika. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmika arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus). Arendab ka koostöö oskust ja enda tegevuse planeerimiseoskust.

Arvutiõpetus. Arvutijoonistuste tegemine, fotografeerimine, pildimaterjali, vajaliku info otsimine ja töötlemine. Tööjuhiste, menüüde ümber trükkimine.

Hindamine

Hinnatakse Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, suhtumist töösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Kodunduse ainekava

Maht

6.-9. klassis ja lisaaastatel 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

II arengutase

Tööõppe tundideks vajalikke baasoskusi kujundatakse õpilastel juba kunsti ja käelise tegevuse tundide raames. Praktilise tegevuse oskusi ja harjutatakse nende rakendamist stereotüüpsetes situatsioonides tööõppe tundides (II arengutasemel).

Omandatakse üksikuid töövõtteid, võtete õiget järjestust lihtsates ruumide, rõivaste ja jalatsite korrashoiu ning toidu valmistamisega seotud töödes.

Vastavalt õpilaste võimete erisusele kasutatakse abistavat, individuaalset või järjestikust koostööd.

Abistava koostöö korral mingi töö tegemiseks palutakse õpilasel midagi tuua, ulatada, hoida, panna, viia, rühmitada jne.

Individaalse koostöö korral antakse õpilasterühmale ühine ülesanne, mille iga õpilane täidab osaliselt individuaalselt. Töötatakse samaaegselt ühes ruumis/territooriumil ja ühise teema järgi (nt igal õpilasel on oma maalapp riisuda), samas individuaalse juhendamise järgi.

Järjestikuse koostöö puhul koosneb töö mitmest erinevast tööoperatsioonist/tegevusest ning iga õpilane sooritab kindlaksmääratud järjekorras oma operatsiooni/tegevust. Tööoperatsioonid/tegevused jaotatakse õpilastele arvestades nende võimeid ja oskusi.

Töö protsessile ja resultaadile antakse positiivset tagasisidet. Õpilastes kujundatakse soovi osaleda jõukohases ühistegevuses. Luuakse teadmine, et tuleb teha nii meeldivad kui ka vähem meeldivad tööd.

III arengutase

Kolmandal arengutasemel täiustatakse/kinnistatakse omandatud ja õpitakse uusi töövõtteid.

Õpitakse kasutama enamlevinud kodumasinaid.

Tähelepanu pööratakse tööoperatsioonide õigele järjekorrale ning töö lõpetamise vajalikkusele. Hakatakse täitma tööülesandeid, mille puhul töö tulemus saabub alles teatud aja möödudes (nt külvamine).

Praktiseeritakse sotsiaalse suunitlusega tööülesandeid (näit teiste abistamine).

Kasutatakse laiendatud sõltuvat koostööd, st tööd tehakse üheaegselt ning ühist eesmärki silmas pidades (nt klassi koristamine). See võimaldab anda igale õpilasele tema võimetele vastava tööülesande ning seeläbi kujundada õpilaste võimalikult adekvaatset enesehinnangut.

Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima, valima ise sobivaid töövahendeid ning konkreetse töö teostamiseks vajaminevaid osatoiminguid järjestama.

Õpilast suunatakse oma töö tulemusi hindama/kontrollima.

Õppesisu ja –tegevus

II arengutase

Ruumide korrashoid ja koristamine. Klassiruumide korrashoid. Erinevad koristusvahendid (harjad, kühvliid, puhastusvahendid). Põrandate ja põrandakatete puhastamine tolmuimejaga.

Eluruumide korrashoid. Korrastamine. Koristamine: tolmu pühkimine, põranda pühkimine, tahvli pesemine, põranda pesemine mopiga, lillede kastmine. Uste pesemine. Korrapidajate tööülesannete järjestamine ja jaotamine. Puhastusainete hoiatavad tingmärgid: tuleohtlik, mürgine; nende tähendus.

Inimene ja töö. Lähedaste elukutsed, tööd. Ema, isa amet. Meeldiv amet. Asjad ja nende korrashoid. Minu oma, meie oma. Oma asjade, töövahendite eest hoolitsemine, korrastamine. Hoolitsemine ühiste asjade (klassiruumid) eest. Töökoha koristamine. Kingituste valik sünnipäevaks, jõuludeks.

Sisseostude tegemine. Pakendite ja toiduainete äratundmine köögis, poes. Ostunimekirja (fotod, pildid, sõnad) koostamine ja lugemine. Toiduainete ostmine poest/turult: kaupade suunatud leidmine, maksmine kassas. Poes kingituste valik sõbrale sünnipäevaks, jõuludeks. Kingituste pakkimine.

Toitlustamine. Hommiku- (õhtusöögiks) lauanõude valimine vastavalt menüüle. Hommiku- (õhtusöögilaua) katmine. Pidulik laud: küünlad, linikud, lilled, nõud. Abistamine lõunalaua katmisel.

Köögitööd. Hügieeninõuded köögis töötamisel: käte pesemine, rõivastus. Köögi sisustus, köögiseaded. Köögi korrastamine: nõude ja toiduainete paigutamine ettenähtud kohtadesse. Nõude pesemine. Nõudepesuvahendi kasutamine. Nõude kuivatamine: restile, rätikule nõrguma; rätikuga kuivatamine.

Toiduvalmistamine. Hommikusöögi valmistamine: viilutatud leivale, saiale määrdevõide määrimine. Puuviljade, aedviljade tükeldamine. Aedviljasalatite valmistamine. Vee keetmine veekeetjaga. Tee- ja mahlakontsentraadist külma ja kuuma joogi valmistamine. Valmis taigna segamine, rullimine, tükeldamine, küpsetamine. Küpsiste, saiakeste küpsetamine valmis taignast, nende kaunistamine.

Rõivastus ja selle hooldus. Rõivaste, jalanõude puhtus. Musta pesu hoidmine. Pesu pesemine käsitsi. Pesu kuivatamine nõõril, pesurestil. Rõivastuse ja jalatsite valik vastavalt ilmale. Jalanõude kuivatamine. Kummijalanõude pesemine. Piduliku, igapäevase, sportliku riietuse valik..

6-7 klassis: Tööd õues ja aias. Sügisestes, talvistes ja kevadistes aiatöodes osalemine. Lehtede riisumine, äravedu. Lume koristamine lumelabidaga.

III arengutase

Ruumide korrashoid ja koristamine. Põranda pesemine lapiga. Tolmuimeja tööpõhimõtetega tutvumine. Pehme mööbli, radiaatorite puhastamine tolmuimejaga. Tekkide, mööblikatete

kloppimine (klopitsaga, käsitsi). Vajalike tööde planeerimine nädalaks. Mööbli ratsionaalne paigutamine klassis, eluruumides. Lilled ruumis. Peeglite, akende pesemine. Valamute, WC-pottide puhastamine, selleks vajalike vahendite valik ja kasutamine. Kummikinnaste kasutamine. Seinte (värvitud, plaaditud) pesemine, puhastusvahendite valimine ja kasutamine. Suurpuhastus: kardinad, katted, kuplid. Kodutekstiilide kasutamine. Ühiselt kasutatavate ruumide korrashoid (trepikojad). Ülesannete jaotamine koristustöödel.

Inimene ja töö. Ettevõtted kodukoha lähedal, nendes tehtavad tööd (koristajad, pesumasinistid, haljastustöötajad, majahoidjad, köögitöölised). Missugune töö meeldib mulle. Tööd, mis on seotud teiste inimeste eest hoolitsemise ja abistamisega. Üksteise abistamine töödes. Väiksemate abistamine. Abi palumine töötegemisel. Erivajadustega inimeste töökodade tutvustamine. Kaitstud töökeskuse külastamine.

Asjad ja nende korrashoid. Töövahendite ratsionaalne paigutus, nende ärapanemine pärast kasutamist. Igal asjal oma koht. Sahtlite, kappide korrashoid. Panipaikade korrashoid ja koristamine. Asjade pakkimine väljasõiduks, ekskursiooniks.

Toitlustamine. Lõunasööginõude valimine ja paigutamine. Lõunasöögilaua katmine. Nimekaartide kasutamine peolauas. Teemaatiliste pidulaudade katmine. Järgmise päeva menüü koostamine, sisseostude planeerimine. Toiduainete valimine lihtsamate retseptide (skeemide) järgi, vastavate sisseostude tegemine. Piknikukorvi koostamine, piknikulaua katmine. Ühekordsete nõude kasutamine Rootsi laud, selle katmine.

Köögitööd. Riivimine, vahustamine. Juurviljade puhastamine ja koorimine juurviljanoaga. Leiva, saia, vorsti lõikamine. Mikser, selle tööpõhimõte ja kasutamine. Elektri- ja gaasipliidi kasutamine vee keetmiseks. Makaronide, muna keetmine. Sõela kasutamine. Pliidi puhastamine. Veekeetja, sellega vee keetmine. Juustunoa kasutamine. Köögikella kasutamine. Pajalappide/kinnaste kasutamine. Elektri- (gaasipliidi)puhastamine. Kohviaparaadi tööpõhimõttega tutvumine, selle kasutamine. Pannide, pottide, küpsetusvormide puhastamine vastavate vahenditega. Toiduainete säilitamine külmikus.

Toiduvalmistamine. Lihtsate retseptide (skeemide) järgi toidu valmistamine. Puljongi valmistamine kontsentraadist. Lihtsate magustoitude valmistamine (vahustamised).Konservidest ja pakisupidest supi valmistamine. Erinevate pakendite ja toiduainete äratundmine (puljongipulber, jahu, sool, rosinad, kaneel jne). Vahvlite küpsetamine vahvlimasinaga. Toidu soojendamine. Koogi küpsetamine. Toidu serveerimine ja kaunistamine. Vorsti, singi, juustu lõikamine noaga. Praekartulite valmistamine. Toiduainete küpsetamine (kana, kala, juurviljad). Poolfabrikaatidest, konservidest lihtsa toidu valmistamine retsepti (skeemide) järgi. Ülesannete jaotamine toiduvalmistamisel.

Rõivastus ja selle hooldamine. Pesu leotamine ja käsitsi pesemine (sokid, aluspesu, sukkpüksid, kampsunid). Pesu loputamine. Pesu sorteerimine (kirju, valge pesu). Pesu pesemine automaatpesumasina: pesu panek masinasse, sisselülitamine, pesu väljavõtmine. Pesupulbri valimine. Automaatpesumasina temperatuuri reguleerimine pesumärkide järgi. Loputusvahendi kasutamine. Pesu pesumajja viimine. Põhiliste pesumärkide lugemine : käsitsipesu, masinpesu, ainult keemiline puhastus, vajab triikimist, ei vaja triikimist.

Triikraua põhimõte, sisse- ja väljalülitamine. Triikraua temperatuuri valimine vastavalt pesumärgile. Aurustaja kasutamine. Pluuside, pükste triikimine. Pesu niisutamine. Triigitud pesu sorteerimine, kappi paigutamine.

Kingakreemide valik vastavalt jalatsi värvile, jalatsite puhastamine. Erinevatele jalatsiliikidele sobiva hoolduse valik. Rõivaste kokkupanek. Sobivate rõivaste valimine (värvitoonid, suurus). Nööbi õmblemine. Olukorrale ja tegevusele vastavate rõivaste ja jalatsite valimine. Rõivastuse täiendamine sobivate detailidega. Ehted, kosmeetika. Õmbluste parandamine.

Taotletavad õpitulemused

II õpitase õpilane

- Täidab korrapidamis- ja lihtsamaid tööülesandeid meeldetuletamisel
- Viib enamasti alustatud töö lõpuni;
- Oskab vajadusel küsida abi ülesande täitmiseks;
- Oskab sooritada oma tööülesande järjestikuses koostöös;
- Koristab oma töökoha pärast töö lõpetamist;
- Leiab vajalikud lauanõud ja vahendid hommiku-, lõuna- ja õhtusöögi ning piduliku laua katmiseks, abistab laua katmisel;
- Teeb lihtsamaid köögitöid
- Tunneb osa majapidamistehnikat ja oskab neid juhendamisel kasutada
- Tunneb põhilisi hoiatavaid tingimärke majapidamises kasutatavatel puhastusvahenditel
- Osaleb päeva planeerimisel, järgib abiga päevaplaani.
- Valib riietumiseks ilmale vastava riietuse ja jalatsid.
- Osaleb jõukohastes aiatöödes.
- Abistab teisi jõukohaste aiatööde tegemisel. Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst.
- Viib alustatud töö enamasti lõpuni.

III õpitase õpilane

- Oskab juhendamisel teha lihtsamaid majapidamistöid
- Viib alustatud töö lõpuni;
- Abistab teisi ülesande täitmisel;
- On võimeline töötama sõltuvas koostöös
- Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid
- Katab lauda erinevateks söögikordadeks ja sündmusteks ning koristab seda pärast söömist
- Planeerib abiga menüüd teeb vajalikke sisseoste ja valmistab lihtsat skeemi /retsepti järgi toitu;
- Valmistab poolfabrikaatidest ja konservidest lihtsat toitu
- Kaunistab ja serveerib toidu.
- Osaleb ülesannete jaotamisel söögivalmistamise juures.
- Tunneb kodutehnikat ja oskab neist endale olulisi kasutada
- Loeb lihtsaid skeeme ja jooniseid rõivastelt, majapidamismasinatelt, puhastusvahenditelt
- Peseb pesu automaatpesumasina.

- Triigib pesu. Paigutab triigitud pesu panipaika.
- Õmbleb nõõbi, parandab õmbluse. Hooldab jalanõusid
- Planeerib abiga päeva- ja nädalaplaani.

Kasutatavad õppematerjalid

- Palgi, K. & Kuusk, R. (2011) „Minu retseptiraamat I-II“. Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus

Arvutiõpetus

Õppeaine kirjeldus

Arvutiõpetus on teisi õppeaineid siduv õppeaine, kaasaegse infotehnoloogia kasutamine mitmekesistab õppeprotsessi ja õpetamismeetodeid. Arvutiõpetuses on rõhk praktilisel tegevusel. Tänapäeva ühiskonnas paljud igapäevatehingud on seotud tehnoloogia kasutamisega. Õpilased omandavad ettekujutuse infotehnoloogilise keskkonna kasutamise võimalustest, rollist ühiskonnas ja kaob nende hirm arvuti kui "millegi ülimalt keerulise ees". Nad õpivad tundma alternatiivseid võimalusi, mida pakub arvuti kui töövahend ja suhtlusvahend ning infoallikas.

Arvutiõpetus on valikaine ja seega võib õppesisu käsitleda mitte astmetena vaid teemadena. Õpetaja valib teemad, mis sobivad vastavalt õpilaste senistele oskustele, soovidele ja võimetele. Ei pea õpetama kõike ülesloetletut ja võib ka osaliselt programmi muuta vastavalt uuendustele (IT areneb väga kiiresti).

Toimetulekuklassides õpetatakse ka mänge, arvutimängud on lubatud põhimõttel - arvuti kasutamine kui üks vaba aja veetmise võimalus.

Kasutatavad materjalid on Internetist; õpetaja enda koostatud materjalid, õpetaja koostatud ülesanded.

Õpetuse eesmärgid

- Esialgse ülevaate saamine kaasaegsest infotehnoloogiast ja selle võimalustest
- arvutikasutuse algtõdede omandamine
- „teise kirjaoskuse“ omandamine; arvutil lihtsamate tööde koostamine
- erinevate ainete integratsioon
- internetist vajaliku informatsiooni leidmine
- IKT erinevate kasutusvõimaluste tundmaõppimine
- IKT vahendite eetiline ja korrektne kasutamine
- arvuti ja interneti kasutamine suhtlusvahendina
- infotehnoloogia kasutamise mõistmine õppetöös, kodus, tööl, ühiskonnas

Lõiming

Arvutiõpetus võimaldab anda õpilastele mitmekesised sotsiaalsed oskused ja võimaldab arendada pikendatud õppetööga klassides taotletavaid üldpädevusi. Õpetuse integratsioon saavutatakse läbivate teemade, temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja -viiside abil.

Integratsioon on olemas pea kõigi ainetega. Arvutiõpetust on lihtne seostada teiste ainetega, sest arvutit kasutades on võimalik kasutada erinevaid õpiprogramme (arvutiõpetus kui teiste ainete õpetamise uusi tehnoloogiaid- näitlikustamine arvutiga; tähelepanuvõimet ja taju avardavad tegevused arvutiga; treenimine arvutiga; uurimuslike oskuste arendamine arvutiga).

Elu- ja toimetulekuõpe. Entsüklopeediate kasutamine, info ja pildimaterjali leidmine internetist. Eluliste õppemängude kasutamine, keskkonnateemaliste õppemängude mängimine.

Eesti keel. Sõnavara arendavad õppemängud. Piltjuttude lugemine ja teksti taastamine pildi abil. Artikulatsiooni harjutused õppekeskkondades. "Teise kirjaoskuse" omandamine, tööde vormistamine arvutil, kujundamine ja küljendamine, tabelid, tähemärkide õppimine ja teksti ümber trükkimine. Interneti kasutamine: aadressribale õige netilehekülje aadressi trükkimine vabaajategevuse leidmiseks. Arvutiga seonduv sõnavara tundmine võimaldab arvutiekraanil orienteerumist ja arvutiga tegutsemist.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse kujunemise harjutamisel kasutatakse abiks mitmesuguseid arvutiprogramme. Ruumimõistete kasutamine orienteerudes arvutiekraanil. Osaleb mõnes õpitud arvutimängus.

Muusikaõpetus ja rütmika. Helisalvestuste kuulamine ja CD-kasutamine arvuti abil, muusikavideote vaatamine internetist. Muusikaprogrammide kasutamine helitekitamiseks ja pilliõppeks.

Tööõpe. Arvutijoonistuste tegemine, fotografeerimine, pildimaterjali otsimine ja töötlemine. Tööjuhiste ümber trükkimine.

Kunst ja käeline tegevus. Õppemängude kasutamine värvuste õpetamiseks, kujundite õpetamiseks, silma ja käe koostöö arendamiseks. Joonistusprogrammi Paint kasutamine.

Kehaline kasvatus. Sportlaste ja spordisaavutuste alase info leidmine.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi järgi.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Arvutiõpetuse ainekava

Maht

7.-9. klassis ning lisaaastatel 2 tundi nädalas, õppeaastas 70 tundi.

Rõhuasetused

- Elementaarsete arvutioskuste õpetamine.
- Info leidmise võimaluste tutvustamine
- Õpilasetele vaba aja sisustamise võimaluste õpetamine arvuti abiga.

Õppesisu ja -tegevus

III arengutase

Arvuti käsitlemise põhioskused. Windows töökeskkond

- mõisteid töölaud, ikoon, programm, fail, kaust, prügikast; programmi käivitamine töölaualt ning korrektselt programmi sulgemine;
- hiire kasutamine: lohistamine, teksti märkimine;
- arvutikomplekti osad (arvuti, klaviatuur, hiir, monitor, printer, kõlarid, kõrvaklapid, mikrofon) ja nende otstarve;
- hiire kasutamine: klõps, topelklõps, paremklõps;
- Print nupust printimine;
- levinumate teksti sisestamisel vajalike klaviatuuril olevate sümbolite ja klahvide tähendus – numbrid, tähed, suur ja väiketäht, sõnavahe, Enter, kirjavahemärgid, nooled, kustutamine, Caps Lock;
- tööakna elemendid (tiitelriba nupud, kerimisribad), nende otstarve;
- aknaoperatsioonide kasutamine (akna suurus, peitmine stardiribale, sulgemine);
- elementaarsete arvuti väärkasutamise tagajärgede teadmine;
- riist- ja tarkvara vastutustundlik käsitlemine (nt. arvuti õige sisse ja välja lülitamine);
- ergonoomikat (kui kaua arvuti taga korraga töötada, et valgus ei paistaks ekraanile, kui kaugel ekraanist olla jne.);
- arvutiklassi sisekorraeeskirjad;
- kaustast piltide vaatamine nt. Windows Picture ja Fax Vieweri abil;

Tekstitöötlus

- lihtsa lause või sõna ära kiri, teksti kujundamine,
- (suur ja väike algustäht, reavahe, teksti märkimine; teksti muutmine: suurus, allajoonimine, paks, kald- ja allajoonitud tekst, värvimine) ,printimine Print nupust, abiga salvestamine;

Rastergraafika elemendid

- joonistamisprogrammide otstarve;
- joonte joonistamine (nii vaba käe kui sirged jooned), ristkülik, ring jm;
- kasutatava värvi valimine;

Internet

- mõisteid link, internet, veebilehe aadress;
- internetist Google pilditsinguga piltide otsimine;
- tagasipöördumine eelmise vaadeldud lehekülje juurde;

Taotletavad õpitulemused

III arengutase

Arvuti käsitsemise põhioskused. Windows töökeskkond

Õpilane oskab:

- käsitleda riist- ja tarkvara vastutustundlikult (nt. arvuti õige sisse ja välja lülitamine);
- kasutada hiirt: klõps, topelklõps, paremklõps;
- kasutada klaviatuuri: levinumate teksti sisestamisel vajalike klaviatuuril olevate sümbolite ja klahvide tähendus – numbrid, tähed, suur ja väiketäht, sõnavahe, Enter, kirjavahemärgid, nooled, kustutamine, Caps Lock;
- käivitada programme töölaualt ning sulgeda korrektselt programmi;
- kasutada aknaoperatsioone (akna suurus, peitmine stardiribale, sulgemine);

- printida Print nupust.
- printida Print nupust, abiga salvestada;
- vaadata kaustast pilte nt. Windows Picture ja Fax Vieweri abil;

Tekstitöötlus

Õpilane oskab:

- lihtsa lause või sõna ära kirja, teksti kujundamist (suur ja väike algustäht, reavahe, teksti märkimine; teksti muutmist: suurus, allajoonimine, paks, kald- ja allajoonitud tekst, värvimine);

Rastergraafika elemendid

Õpilane oskab:

- joonistada jooni (nii vaba käe kui sirgeid jooni), ristkülikuid, ringe jm;
- valida kasutatavat värvi;

Internet

Õpilane oskab:

- otsida internetist Google pildiotsinguga pilte;
- pöörduda tagasi eelmise vaadeldud lehekülje juurde.

Kasutatavad õppematerjalid

Internetilingid

- Programmid allalaadimiseks erinevate õppeainete õpetamiseks, samuti töölehed (inglise keeles) - <http://www.senteacher.org/Files/>
- Matemaatika - <http://www.edu.fi/pageLast.asp?path=498,516,37445,8194,7965,27513>
- Kõnearendus - <http://www.hiie.tartu.ee/eelkool/>
- Loodusõpetus, Eesti selgroogsed - <http://bio.edu.ee/loomad/>
- Loodusõpetus, Eesti taimed - <http://bio.edu.ee/taimed/>
- Kõike: puzzled, karaoke, värvimine, jne. www.lastekas.ee
- Kõike: puzzled, karaoke, värvimine Tomi ja Anni teemadel - www.meieoma.ee
- Inglisekeelne lehekülg: puzzled, värvimine, jne. - www.thekidzpage.com

- Hot Potatoes tarkvara ristsõnade ja testide koostamiseks - <http://web.uvic.ca/hrd/halfbaked/>
- Pildimaterjale kunstiajaloo - <http://gallery.euroweb.hu/index1.html>
- Figuuride joonistamine - http://www.cloudstars.com/VFDS_male.htm
- Testide koostamine - www.eformular.com
- Ristsõnade, puslede koostamine - <http://school.discovery.com/>
- Kunstiõpetuse keskkond - <http://www.birgy.tln.edu.ee/kunst/index.php>
- E-õppematerjalid - <http://www.tiigrihype.ee/?op=body&id=34>
- Tiia Salmi kogutud materjalid - <http://tiiasalm.googlepages.com/arvuti%C3%B5petus>
- Lastekeskond - <http://www.uptoten.com/kids/uptoten-home.html>
- Diplomite tegemine - <http://www.senteacher.org/wk/certificates.php>
- Diplomite tegemine - <http://123certificates.com/>
- Pildimaterjal - <http://www.eslhq.com/gallery/>
- Koomiksi tegemine - <http://www.readwritethink.org/materials/comic/index.html>
- Valikvastustega test - <http://mytest.vocabtest.com/>
- Matemaatika töölehed - <http://theworksheetsonline.com/>
- Graffiti tegemine - <http://graffiticreator.net>
- Logode tegemiseks - <http://cooltext.com/>
- Looduse vaatlemise projekt - <http://tere.kevad.edu.ee/>
- Mänge laste arendamiseks - <http://edlv.planet.ee/th/>
- Looduskaamerad jm. - <http://looduskalender.ee/>
- Loodus- ja muud saated - <http://vikerraadio.err.ee/kuularhiiv?saade=147&kid=179>
- Soomekeelne käsitöölehekülg - <http://www.kaspaikka.fi/>
- Eestikeelne käsitööfoorum - <http://isetegija.net/>
- Puzzle paradüis - www.jigzone.com
- Soomekeelne leht, õppemänge ja töölehti igale vanusele - www.koulukanava.fi
- Soomekeelne leht, õppemängud - www.papunet.fi
- Inglisekeelne lastekeskond - <http://www.poissonrouge.com/>
- Inglisekeelne lastekeskond - <http://pbskids.org/>
- Saksakeelne lastekeskond - <http://www.blinde-kuh.de/kinderseiten/>
- Saksakeelne lastekeskond - <http://www.kindernetz.de/>
- Inglisekeelsed materjalid lasteaiale - <http://www.enchantedlearning.com/categories/preschool.shtml>
- Inglisekeelne käsitööideed - <http://www.enchantedlearning.com/crafts/>
- Saksakeelne lasteleht - <http://www.kinder.at/>
- Eestikeelne lasteportaali - <http://www.solnet.ee/ee/>
- Saksakeelne laste internetiajakiri - <http://www.labbe.de/zzebra/index.asp>
- National Geographic' u lastekeskond - <http://kids.nationalgeographic.com/kids>
- Värvimiseks pilte - <http://www.preschoolcoloringbook.com/>
- Värvimiseks pilte (väljatrükk + online) - <http://www.christiananswers.net/kids/clr-indx.html>
- Värvimiseks pilte (väljatrükk) - <http://www.gratis-malvorlagen.de/>
- Inglisekeelsed veebilingid lastele - <http://www.child.net/kidscool.htm>
- Piltide joonistamise õpetus - <http://www.unclefred.com/>
- Sherlock Rebane inglise keeles - <http://www.kidcartoonists.com/>
- Trips-traps-trull jm. - <http://www.4kids2play.nl/eng/>
- Ideesid - <http://www.magicalchildhood.com/index2.htm>
- Inglisekeelne lastekeskond - <http://kids.niehs.nih.gov/games.htm>
- Mänge - <http://www.tonypa.pri.ee/start.html>
- Retsepte ja veidi käsitööd - <http://dansukker.com/Default.aspx?ID=445>
- Garfieldi koomiksigeneraator - <http://www.garfield.com/fungames/comiccreator.html>

- Lego firma leht lastele - <http://play.lego.com/en-US/Games/default.aspx>
- Barbie lehekülg - <http://www.everythinggirl.com/home/home.aspx>

Toimetulekuõppe lisaõppe ainekavad

Elu- ja toimetulekuõppe lisaõppe

Õppeaine kirjeldus

Õpetus toetab ja suunab õpilase arengut, valmistab õpilasi ette võimalikult iseseisvaks toimetuleks igapäevaelus ja osalemiseks kodanikuühiskonnas (kus on tagatud sotsiaalne kaitse ja juhendamine). Õppimine ja harjutamine toimuvad võimalikult realses keskkonnas ja elulistes olukordades (vaatlused, katsed, õppekäigud erinevatesse asutustesse, matkad, kohtumised erinevate elukutsete esindajatega, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine pidudega jms).

Õpetuse eesmärgid

Teemade käsitlemine on seotud igapäevaeluga koolis ja kodus, aastaringiga looduses ja rahvakalendris, erinevate tähtpäevade ja üritustega.

Õppimine ja harjutamine toimuvad võimalikult realses keskkonnas ja elulistes olukordades (vaatlused, katsed, õppekäigud erinevatesse asutustesse, matkad, kohtumised erinevate elukutsete esindajatega, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine pidudega jms). Elu- ja toimetulekuõppes on suur osakaal õppekäikudel, praktilistel tegevustel (harjutamisel), õuesõppel.

Õpetus toetab ja suunab õpilase arengut, valmistab õpilasi ette võimalikult iseseisvaks toimetuleks igapäevaelus ja osalemiseks kodanikuühiskonnas (kus on tagatud sotsiaalne kaitse ja juhendamine).

Lõiming

Elu- ja toimetulekuõppe on toimetulekuõppe teljeks ning sellel on oluline roll valdkonnapädevuste kujundamisel. Teiste ainete õpetamine on seotud elu- ja toimetulekuõppe teemadega. Oluline on koostöö erinevate õppeainete õpetajatega, et jõuda parimate tulemusteni. Elu- ja toimetulekuõpetuse õpetamine toimub kõigis klassitundides ning klassivälises tegevuses, mis on lahutamatu seotud õpilase praktilise tegevusega.

Matemaatika. Eesmärgiks on suurendada õpilase iseseisvust igapäevaoskustega toimetulekuks ning õpiülesannete täitmisel seoses matemaatiliste pädevustega. Õpilane õpib orienteeruma ajas: tunneb nädalapäevade, kuude ja aastaegade järjestust. Orienteerub kalendris. Eristab tegevuste järjestust: praegu, enne, pärast. Teab tüüpilisi päeval ja öösel sooritatavaid tegevusi. Tegutseb lihtkorralduste

alusel ning õpitud ruumisuhteid mõistes ja kasutades. Teab oma vanust ja sünnipäeva. Tunneb kella täis- ja pooltunni täpsusega. Tunneb käibelolevaid rahaühikuid ning oskab mõõta mõõdupulgaga, sammudega, kaaluga. Osaleb vabaajategevustes mõnes õpitud laua- või arvutimängus.

Eesti keel. Eesti keele õpetamine on lahutamatult seotud orienteerumisainete õpetamisega (sõnavara) ja õppetegevus ei piirdu klassis toimuvaga, vaid jätkub ka õues ja söögilaua taga (kontekst). Toimub kuulamis-, jäljendamis- ja vaatlemisoskuse arendamine. Eesti keele õpetusel on sarnaselt elu ja toimetulekuõppele oluline osa õpilase isiksuse (minapildi) kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel. Arendatakse suutlikkust oma teadmistele ja omandatud suhtlemisvahenditele vastavalt hankida ja edastada elulist ja toimetulekut tagavat teavet: nimi, aadress, vanus, klass, kool jm. Kujundada oskust infot küsida, edastada ja kasutada; lugeda ja mõista silte ja tabelauseid ning kohandatud lühitekste; mõista ja kasutada graafilist teavet (pilte, skeeme), sh lihtsaid instruksioone, seostada verbaalset ja graafilist teavet.

Suhtlemisvahendite kasutamine sõltub õpilaste taju arengust, kujutistest ja kujutlustest mälus, tajutavate seoste ja suhete (koht, aeg, kuuluvus jm) mõistmisest praktilises tegevuses. Elu ja toimetulekuõpetus on hea võimalus suunata õpilasi õigesti mõistma ja kasutama objektide nimetusi, tunnuseid, tegevuste ja kogemuste sõnastamist / väljendamist.

Muusikaõpetus. Laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele. Kujuneb oskus valida vabaaja- ja harrastustegevusi seoses muusikaga – muusika kuulamine, pillimäng, laulmine, osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks. Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemises, rahvuskommete ja -tavade õpetamisel. Kinnistuvad teadmised erinevatest rahvakalendri tähtpäevadest ja nendega seotud kommetest. Annab võimaluse praktiliselt osaleda erinevate ürituste ja tähtpäevade tähistamisel, mis omakorda tõstab õpiase enesehinnangut ning annab talle eduelamuse.

Muusikaõpet saab ka seostada loodusõpetusega: elus- ja eluta loodus, elupaigad, ilm ja inimene käsitletakse muusikaõpetuse tundides juba eelnevalt mainitud õppetegevuste kaudu - kuulatakse muusikakatkendeid ja lauldakse laule loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Teemat minu kodumaa Eesti käsitletakse isamaaliste laulude õppimisega kaasneb riigiga seotud sümbolika arutlus. Isamaalisi laule kuulavad ja laulavad õpilased Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktuse ettevalmistamisel.

Õppides eesti loodust ja loodusobjekte, võib seostada nende kajastamist eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsust eesti rahva elus, rikastades sel viisil elu ja toimetulekuõppe tundi muusikaõpetuses õpituga.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi. Kehalise kasvatus tundides pööratakse tähelepanu õpilaste sportliku riietuse tundmisele ning

isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele. Kehalise kasvatus tundides tutvustatakse Eesti ja maailma spordisündmusi, osaletakse eri- või paraolümpialiikumises ja suunatakse sportliku meelisharrastuse valikut. Olulised on õpilase sotsiaalsed ja emotsionaalsed arengut toetavad harjutused. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut. Õpetatakse rõõmu tundma õnnestumise üle ja toime tulema kaotuse tundega. Tähelepanu pööratakse tahteomaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime jne) kujundamisele. Tutvustatakse spordieetika nõudeid: aus võistlus, võistlusreeglitest kinnipidamine, vastase austamine jne.

Kunst ja käeline tegevus. Elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks kunsti ja käelise tegevuse tundide töö planeerimisel. Kunsti ja käelise tegevuse tundides toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse individuaalselt ja koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi kunstilise tegevuse ümbritseva maailmaga suhtlema. Tundide teemad on tihedalt seotud nii rahvakalendri tähtpäevade kui ka aastaegade vaheldumisega seotud nähtuste ja tegevustega - aidates seeläbi kinnistada õpilastes elu- ja toimetulekuõppes õpitavat. Kinnistuvad eneseteenindamise oskused.

Rütmika. Mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi. Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma. Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega. Kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi.

Arvutiõpetus. Entsüklopeediate kasutamine, info ja pildimaterjali leidmine internetist. Eluliste õppemängude kasutamine, keskkonnateemaliste õppemängude mängimine.

Tööõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendada.

Hindamine

Hindamise aluseks on Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhend.

Hindamisel arvestatakse õpilase individuaalset arengut, kodukorrareeglite täitmist, töökust, järjekindlust, abivalmidust ning püüdlikkust. Hindamisel on oluline tähtsus õpilase eduelamuse saamisel.

Elu- ja olustikuõpetuse lisaõppe ainekava

Maht

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas, s.h. 4 õppekäiku

Rõhuasetused

Rõhuasetus on MINA-MEIE teadvustamisel suhetes kodukoha ja oma tegevusega.

Õpetuse põhitähtsuseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus. lihtsa töö Õpilane kommenteerib oma tegevust suunatult verbaalselt / alternatiivsete vahenditega.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi. Õppetöö toimub võimalikult sageli praktilistes elulistes situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja.

Õpetamine lähtub konkreetse õpilase reaalsest ja potentsiaalsest arenguvallast, huvidest ja sotsiaalsest keskkonnast.

Õpetus toetab ja suunab õpilase arengut, valmistab õpilasi ette võimalikult iseseisvaks toimetuleks igapäevaelus ja osalemiseks kodanikuühiskonnas. (kus on tagatud sotsiaalne kaitse ja juhendamine).

Õppesisu ja -tegevus

Inimene: inimese organism ja selle tundmise vajalikkus. Isikliku hügieeni nõuded. Hügieeninõuete täitmise vajalikkus. Luustik. Skeleti ülesanded ja osad. Lihased: kinnitumine luudele. Tugiliikumiselundkonna tervishoid. Kehaliste harjutuste ja füüsilise töö tähtsus. Rüht. Rühvigade vältimine. Veri. Süda ja veresooned. Südame töö. Kehalise töö ja spordi tähtsus südame tugevdamisel. Kahjulike harjumuste mõju organismile (suitsetamine, alkoholi jm tarvitamine). Hingamine. Hingamise tervishoiu põhiohused. Seedimine. Taimne toit ja loomne toit. Tervislik toitumine. Erituselundkond ja tähtsus. Nahk: ülesanded ja tähtsus. Juuksed ja küüned: kasvamine ja hooldamine. Inimeste elukaar. Erinevad rassid.

Armastus: seksuaalelu, ohud, suguhaigused, kaitsevahendid, rasedus, perekond.

Tervis: erinevad haigussümptomid, meditsiinasutused, koduapteek. Ravimid, ravimtaimed. Mõnuained, nende mõju tervisele.

Teenindusasutused: Pank, juuksur, apteek, bussi-rongijaam

Kaart: kaardi värvid, tingmärgid, kaardi lugemine. Eestimaa kaart: suuremad linnad, jõed, järved, saared. Mõned Euroopa riigid.

Eestimaa: lipp ja vapp. Erinevatest rahvustest. Eesti rahvuslind, -lill. Eestimaa loodus. Rahvariided. Eesti riigijuhid, seadused. Ametid. Erinevate ametite tutvustamine, oma pereliikmete ametid. Minu õppimisvõimalused või tööelu. Erivajadustega noorte toetatud töökohad, kutseõppeasutused, nende külastamine.

Eelarve ja kokkuhoid: kuidas raha saadakse, mille peale majapidamises raha kulub, kuidas saab raha kokku hoida, kokkuhoiu projektid (raha, elekter, vesi).

Aeg: ajajaotus: aasta, kuu, nädal, ööpäev. Kellatundmine. tund, minut, sekund. Aja planeerimine: päeva, nädala tegevuse planeerimine. Ajakavad: tunniplaan, sõiduplaan, tv-kava.

Termomeeter ja temperatuur: temperatuuriskaala. Õhu- ja veetemperatuuri mõõtmine. Ilmateade.

Kalender: kalendris orienteerumise oskus

Rahvakalendri tähtpäevad: tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine.

Ohtude vältimine: telefoni kasutamine. Hädaabi number 112, vajaliku informatsiooni edastamine.

Vaba aja sisustamine: hobid, tegevuste valik kodus / koolis.

Mänguõpetus: erinevad lauamängud, arvutimängud, seltskondlikud mängud.

Taotletavad õpitulemused

- Tuleb toime igapäeva toimingutega, abistab vajadusel teisi
- Hoolitseb enda välimuse ja puhtuse eest
- Teab enda ja pereliikmete rahvust. Teab, mis ametid on pereliikmetel;
- Omab et algteadmisi inimese organismist, täidab hügieeninõudeid, teab tervisliku eluviisi algtõdesid;
- Teab nädalapäevi, aastaaegu, oskab kirjeldada ilma ning riietub vastavalt sellele, oskab vaadata termomeetrilt temperatuuri;
- Orienteerub vähese abiga kalendris, tunniplaanis, sõiduplaanis, tunneb kella;
- Sisustab oma aega meelepärase tegevusega; oskab käsitleda raadiot, telerit jt;
- Hoidub ohtudest, kutsub abi nende tekkimisel
- Saab hakkama teenindusasutuses

Kasutatavad õppematerjalid

- Marju Türnpuu Orienteerumisõpetuse töölehed Inimene I, II osa
- Sher, B. 2007. Arendavad mängud. Kirjastus ERSEN. 188 lk.
- Ajalehed, ajakirjad, infovoldikud

Eesti keel lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Eesti keeles pööratakse suuremat tähelepanu suhtlemisoskuse võimalikule arendamisele, et osata ennast väljendada erinevaid kommunikatsiooni viise kasutades ja saada hakkama ühiskonnas, oskusele hankida iseseisvalt informatsiooni, edastada teateid, järgida juhendeid.

Õpetuse eesmärgid

Omandatud lugemis ja kirjutamisoskuste kinnistamine

Vajaliku teabe saamise võimaluste tutvustamine ning selle kasutamine

Isikuandmete, ankeetide, avalduste kirjutamine

Lõiming

Eesti keele õpetamine toimub kõigis klassitundides ning klassivälistes tegevustes ja on lahutamatult seotud õpilase praktilise tegevusega.

Elu- ja toimetulekuõpe. Eesti keele õpetamine on lahutamatult seotud orienteerumisainete õpetamisega (sõnavara) ja õppetegevus ei piirdu klassis toimuvaga, vaid jätkub ka õues ja söögilaua taga (kontekst). Toimub kuulamis-, jäljendamis- ja vaatlemisoskuse arendamine. Eesti keelel sarnaselt elu ja toimetulekuõppele on oluline osa õpilase isiksuse (minapildi) kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel. Arendatakse suutlikkust oma teadmistele ja omandatud suhtlemisvahenditele vastavalt hankida ja edastada elulist ja toimetulekut tagavat teavet: nimi, aadress, vanus, klass, kool jm. Kujundada oskust infot küsida, edastada ja kasutada; lugeda ja mõista silte ja tabelauseid ning kohandatud lühitekste; mõista ja kasutada graafilist teavet (pilte, skeeme), sh lihtsaid instruksioone, seostada verbaalset ja graafilist teavet. Suhtlemisvahendite kasutamine sõltub õpilaste taju arengust, kujutistest ja kujutlustest mälus, tajutavate seoste ja suhete (koht, aeg, kuuluvus jm) mõistmisest praktilises tegevuses. Elu ja toimetulekuõpetus on hea võimalus suunata õpilasi õigesti mõistma ja kasutama objektide nimetusi, tunnuseid, tegevuste ja kogemuste sõnastamist / väljendamist.

Matemaatika. Olulisel kohal on praktilised tegevused mitmesugustest esemetest koosnevate hulkadega, vaatlus- ning eristamisoskuse kujundamine. Analüüsitakse ja lahendatakse matemaatilisi probleemsituatsioone (sh tekstülesandeid). Esemete ja nende tunnuste klassifitseerimine; põhjus-tagajärg suhete mõistmisel taotletakse üldistamist ja iseloomulike omaduste märkamist. Igapäevase kõne mõistmine ja praktikasse rakendamine. Aja-, ruumi-, värvuse-, suuruse, hulga ja arvumõistete tundmine ja nimetamine sõna/viipe/piktogrammi abil.

Tööõpe. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama/ viiplema vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse

ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostegevuse korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja tegevuste ühendamine on seotud tööõpetusega.

Kunst ja käeline tegevus. Arendab väljendusoskust kasutatavate töövahendite nimetamisel või alternatiivsel viisil, omaduste ja värvuste nimetamisel, arendab kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Õpilane töötab koos kaaslastega, tunnetab õnnestumise ja oskamise kogemust, väljendab oma emotsioone.

Muusikaõpetus ja rütmika. Muusika annab kommunikatsioonivõimaluse ja soodustab kõne arengut. Laulude keel on kujundlik ja tänu sellele rikastab õpilase sõnavara. Õpilast suunatakse hindama muusikat meeldib – ei meeldi-põhimõttel ja avaldama oma arvamust. Eesti keele õpetus hõlmab tööd hingamise ja artikulatsiooniga, toimub rütmitunde ja kuulmistaju arendamine. Kuulmistähelepanu arendamiseks harjutatakse mitteverbaalsete helide ja mürade kuulamist ja äratundmist, seejärel sõnade ja lausungite äratundmist. Kuulmistähelepanu arendamiseks kasutatakse hääliitsuste ja sõnade järelkordamist. Kasutatakse ka eesti keele tundides õpitud salme ja rütmilisi luuletusi. Rütmikatundides kasutatakse kontakti- ja kommunikatsiooniharjutusi, mängu ning tantse, mille abil saab arendada ja kinnistada nii verbaalse kui ka mitteverbaalse suhtlemise oskusi. Arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.

Kehaline kasvatus. Liikumist kasutatakse kui suhtlus ja väljendusvahendit. Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima. Õpilasi õpetatakse täitma mitmeosalisi korraldusi, suunatakse õpitud oskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust planeerima ja kontrollima (tegevuse kaasnev ja järgnev suunatud kommenteerimine, tuttava tegevuse planeerimine).

Arenevad kuulamisoskus, tegevuste korralduste järgi täitmine; kohamõistete tundmine, kehaosade tundmine ja nimetamine sõna või viipe abil.

Arvutiõpetus. "Teise kirjaoskuse" omandamine, tööde vormistamine arvutil, kujundamine ja küljendamine, tabelid, tähemärkide õppimine ja teksti ümber trükkimine. Interneti kasutamine: aadressribale õige netilehekülje aadressi trükkimine vabaajategevuse leidmiseks. Arvutiga seonduv sõnavara tundmine võimaldab arvutiekraanil orienteerumist ja arvutiga tegutsemist. Esemete ja nende tunnuste üldistamise ja rühmitamise õpetamiseks võimalik kasutada erinevaid arvutiprogramme.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi järgi.

Hindamisel arvestatakse õpilase individuaalset arengut, töökust, järjekindlust, abivalmidust ning püüdlikkust. Hindamisel on oluline tähtsus õpilase eduelamuse saamisel.

Eesti keele lisaõppe ainekava

Maht

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas, s.h. 1 õppekäik

Rõhuasetused

Suurt tähelepanu pööratakse suhtlemisoskuse kujundamisele, oskusele leida vajaminevat informatsiooni, edastada teateid.

Lugemis- ja kirjutamisoskuse kinnistamine - vajalike andmete kirjutamise õpetamine (isikuandmed, ankeedid, avaldused)

Õppesisu ja -tegevus

Korralduste, juhendite mõistmine tuttavate toimingute sooritamiseks.

Eluliste olukordades vajalik põhisojavara, viisakusväljendid.

Tuttavate esemete, inimeste kirjeldamine.

Tegevuse kirjeldamine eile, praegu, homme. Verbi ajavormid, pöörded.

Kirjeldamine plaani järgi (inimesed, aastaajad, loomad, puuviljad)

Telefoni kasutamine.

Suhtlemine tuttavate inimestega, suhtlemine tänaval ja ametiasutustes.

Oma lähituleviku tegevuse planeerimine.

Kirjatähed, suur algustäht nimedes, ärakiri

Lugemine, kirjutamine igapäevaelus (telekava, toiduretsept, juhend, allkiri, blankettide täitmine, arvutikeele väljendid jms)

Taotletavad õpitulemused

- saab aru ja täidab (kaheosalisi) korraldusi;
- mõistab suulist/kirjalikku kohaldatud lühiteksti (retsepti, teadet)
- kasutab viisakusväljendeid suhtlussituatsioonides;
- kirjeldab tuttavaid esemeid, inimesi, sündmusi (või kasutab alternatiiv kommunikatsiooni vahendeid);
- alustab ja jätkab dialoogi

- teab peast õpitud luuletusi;
- räägib oma tegevusest eile, täna, homme;
- kommenteerib oma tegevuse tulemust;
- jätab meelde ja edastab lühiteate;
- annab verbaalselt edasi lühijutu sisu küsimuste abil;
- tunneb osa kirjatähtedest ja kirjutab neid;
- oskab kirjutada oma nime, aadressi, telefoni, avaldust;
- oskab kasutada telefoni ja edastada vajalikku infot.

Kasutatavad õppematerjalid

- Tüürnpu, M. (2011). Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene I". Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Tüürnpu, M. (2012). Orienteerumisõpetuse töölehed „Inimene II“ . Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Tüürnpu, M. (2012). Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene III". Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Palgi, K. & Kuusk, R. (2011) „Minu retseptiraamat I-II“. Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Kuntor, D. & Tüürnpu, M (2007). „Kevad. Suvi“ „Sügis“ „Talv“ Orienteerumisõpetuse tööraamatud. Kirjastus Tea.
- Pictogram Manager - piktogrammide programm
- PCS pildiprogramm
- <http://lihtsustatudviiped.edu.ee/> <http://www.hev.edu.ee> lisaõppematerjalid põhiõppevarale (Kümme muinasjuttu, Kõnearendusmaterjal, Tähelaulud, Aastaajad).
- Ajalehed, ajakirjad
- Sõiduplaanid
- TV saatekavad

Matemaatika lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Matemaatika kujundab eeldusoskusi toimetulekuks olmes ning töös. Suurt tähelepanu pööratakse nende oskuste kujundamisele, mida õpilane vajab oma igapäevaelus.

Õpetamisel pööratakse suuremat tähelepanu aja ja raha kasutamisega seonduvale. Matemaatikaõpetuses tõuseb esikohale nn. sotsiaalmatemaatika: õpetus teenib suures ulatuses elus toimetulekut, matemaatikat käsitletakse eluliste probleemide parema mõistmise ja edukama lahendamise vahendina.

Õpetuse eesmärgid

Õpilased peavad saama lahendada hulgaliselt elulisi probleemsituatsioone (tekstülesandeid), mis nõuavad lähteandmete eristamist, mõõtmist ja kaalumist, tähelepanu kontsentreerimist ja mõtlemist. Õpilased peavad elementaarselt eristama olulist ebaolulisest, otsima seoseid, omandatut kasutama.

Lõiming

Matemaatika õpetamine toimub integreeritult teiste õppeainete ja tegevustega. Matemaatikaalased teadmised ja oskused on olmes ja töös toimetuleku eeldused, õpetamine seostatakse igapäevase eluga.

Elu- ja olustikuõpe. Eesmärgiks on suurendada õpilase iseseisvust igapäevaoskustega toimetulekuks ning õpiülesannete täitmisel seoses matemaatiliste pädevustega. Õpilane õpib orienteeruma ajas: tunneb nädalapäevade, kuude ja aastaegade järjestust. Orienteerub kalendris. Eristab tegevuste järjestust: praegu, enne, pärast. Teab tüüpilisi päeval ja öösel sooritatavaid tegevusi. Tegutseb lihtkorralduste alusel ning õpitud ruumisuhteid mõistes ja kasutades. Teab oma vanust ja sünnipäeva. Tunneb kella täis- ja pooltunni täpsusega. Tunneb käibelolevaid rahaühikuid ning oskab mõõta mõõdupulgaga, sammudega, kaaluga. Osaleb vabaajategevustes mõnes õpitud laua- või arvutimängus.

Eesti keel. Olulisel kohal on praktilised tegevused mitmesugustest esemetest koosnevate hulkadega, vaatlus- ning eristamisoskuse kujundamine. Analüüsitakse ja lahendatakse matemaatilisi probleemsituatsioone (sh tekstülesandeid). Põhjus-tagajärg suhete mõistmisel taotletakse üldistamist ja iseloomulike omaduste märkamist. Igapäevase kõne mõistmine ja praktikasse rakendamine. Aja-, ruumi-, värvuse-, suuruse, hulga ja arvumõistete tundmine ja nimetamine sõna/viipe/piktogrammi abil.

Tööõpe. Tööõpetus on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega (rühmitamine, loendamine, suuruskujutlused, ruumikujutlused, ajakujutlused, geomeetrilised kujundid) ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboleid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Õpilane õpib eristama esemeid ja nende kujutisi (3–4) värvuse, suuruse, vormi järgi; võrdleb esemeid värvuse, suuruse ja kuju järgi; eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, nende graafilisi kujutisi ning ka rühmitab. Orienteerub paberil ruumikujutluste abil. Eristab tegevuste ajalist järjestust: praegu, enne, pärast.

Muusika ja rütmika. Loendamise õpetamiseks kasutatakse erisuguseid rütmipille ja helide loendamist. Ruumikujutluste arendamiseks kasutatakse liikumist vastavalt muusika tunnustele. Ajakujutluste õppimiseks kasutatakse muusikapalu ja laule aastaegadest, kuudest,

nädalapäevadest ja kellast. Üldkehalisi harjutusi sooritades õpetatakse tunnetama oma keha ja suunama liigutusi läbi erinevate üldkehaliste harjutuste ja liikumismängude kaudu.

Kehaline kasvatus. Õppides mõisteid nagu pikkus, distant, aeg, raskus, suurus, asend, kuju, siis just liikumine annab neile selgema tähenduse. Kujundatakse õpilaste oskust kuulata, jälgida ja täita lihtsamaid korraldusi ning õpetatakse õpilast oma keha tunnetama ning ruumis orienteeruma.

Arvutiõpetus. Matemaatikapädevuse kujunemise harjutamisel kasutatakse abiks mitmesugust õpitarkvara. Ruumimõistete kasutamine orienteerudes arvutiekraanil Kasutab mõnd õpitud arvutimängus.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi järgi.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Matemaatika lisaõppe ainekava

Maht

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Sellel õppetasel muutub matemaatika õppesisu ainekeskemaks, kuid jääb tugeva sotsiaalmatemaatika suunitlusega. Sotsiaalmatemaatika taotlused realiseeruvad eeskätt mitmete eluliste situatsioonide lahendamist nõudvate arvutus- ja tekstülesannete lahendamise kaudu. Neis on vaja õpilastele mõistetavaid lähteandmeid eristada, neid omavahel seostada, sageli otseselt mõõta (kaaluda), olulist ebaolulisest eristada.

Kolmandal õppetasel tuleb oluliselt laiendada ja täpsustada ajamõistete tundmist ning siduda see kella, kalendri, sõiduplaani, TV saatekava jms kasutamisega. Erinevate mõõtevahendite (mõõtejoonlaud, mõõdulint, termomeeter jm.) kasutamine praktilise tegevuse käigus.

Õppesisu ja -tegevus

Ajatunnused.

Ajatunnuste eile, täna, homme, kiiresti, ruttu, kaua kasutamine oma tegevuste kirjeldamisel. Nädalapäevade nimetuste tundmine õiges järjekorras, kooli- ja puhkepäevade eristamine. Kella

tundmine täis- ja pooltundides, nende seostamine igapäevategevustega. Oma vanuse ja sünnipäeva teadmine.

Mõõduühikud ja suurused.

Ümbritsevate esemete pikkuse, laiuse ja kõrguse mõõtmine õpetaja antud mõõdupulgaga ja selle kaudu käelis-sõnalise mõõtmisoskuse kujundamine. Mõõtmine sammudega. Mõõtmistulemuste väljendamine nimega arvu abil. Pikkusühik meeter. Kujutluse loomine kilomeetrist. Esmased kujutlused seostest kerge-raske, kergem-raskem. Raskusmõõt kilogramm, selle kasutamine kaalumisel.

Arvud ja arvutamine.

Arvud 100-ni. Kahekohaliste arvude lugemine ja kirjutamine. Arvude rida, seosed arvude reas. Järgarvud, nende praktiline kasutamine (esemete asukoht järjestatud reas, kalendri lugemine, sünnikuupäeva ütlemine ja kirjutamine). Peast liitmine ja lahutamine 20 piires (vajadusel esemete toel). Kahekohaliste arvude kirjalik liitmine ja lahutamine. Liitmine ja lahutamine kalkulaatori abil. Terviku jaotamine kaheks pooleks ja neljaks veerandiks, osade tähistamine murdarvudega 0,5 ja 0,25. Nende tähenduse selgitamine kaupluste hinnasiltide toel (nt pliats maksab pool eurot ehk 0,5 eurot ehk 50 senti; kohuke maksab veerand eurot ehk 0,25 eurot ehk 25 senti). Eluliste tekstülesannete lahendamine.

Ajamõisted.

Aeg: kuude nimetused ja seostamine aastaegadega. Aasta = 12 kuud, kuude järjekord. Kuu = 30/31 päeva. Liigaasta. Kalender, selle kasutamine. Kellaaja sidumine TV saatekavaga, sõiduplaaniga, päevakavaga, kokkulepitud aegadega, ürituste algustega.

Aeg, vanuse ja põlvkondade vahelised seosed. Ajatelg.

Mõõtmine: kodumasinade näitude lugemine. Skaalad. Tutvumine erinevate pikkuse ja raskuse mõõtmise vahenditega. Mõõtmine joonlaua, mõõdulindiga. Kaalumine.

Kraadiklaasid (termomeetrid), toa- ja välistemperatuuri jälgimine- ülesmärkimine, võrdlemine. Kehatemperatuur. Praktiline mõõtmine seotult enda ja lähiümbrusega (enda pikkus, kaal, kinganumber). Mahumõõdud toiduvalmistamisel.

Raha.

Rahaühikud euro ja sent. Paberrahad ning 1-, 2-, 5- ja 10-sendised mündid. Tööga raha teenimine ja kasutamine. Rahatähtede ja müntide aplikatsioonide kasutamine ostu-müügi mängudes. Raha: selle saamine ja kasutamine. Palk, pension, sisseostud, üür, erinevad teenused, jne.

Praktilised ülesanded rahaga: ostmine, müümine, maksmine, laenamine. Liigitatakse ja

jaotatakse erineva väärtusega rahasid. Taskuraha. Raha kokkuhoid. Väikeste ostude sooritamine kaupluses. Hinnasiltide leidmine ja lugemine. Hinna ja olemasoleva raha seos.

Suurused.

Mõõduühik sentimeeter. Pikkuste mõõtmine mõõtejoonlaua ja mõõdulindiga sentimeetrites. Kaalumise. Keha- ja õhutemperatuuri mõõtmine termomeetritega. Riiete ja jalanõude mõõtude tutvustamine. Kodutehnika mõõteskaalade lugemine.

Arvuti ja telefonide kasutamine.

Arvuti avamine ja sulgemine. Tuttava arvutimängu kasutamine. Laua- ja mobiiltelefoni kasutamine.

Taotletavad õpitulemused

- oskab kolme erinevat õpitud arvu järjestada;
- oskab kirjutada või kaartidega näidata arvule vastavat numbrit;
- liidab ja lahutab (peast, kirjalikult, kalkulaatoril) võimetekohaselt;
- koostab ja lahendab kahe etteantud arvu järgi tekstülesandeid, lahendab etteantud tekstiga lihtülesandeid;
- oskab ligikaudselt hinnata mingiks tuttavaks tegevuseks vajavat aega;
- tunneb rahatähti ja münte ning oskab vastavalt võimetele ostu eest tasuda;
- tunneb kella ja kalendrit, teab kella ja kuupäeva märkimisviise
- leiab saatekavast sobivad saated vaatamiseks/kuulamiseks
- teab oma sünnipäeva; sünniaastat,
- oskab kasutada mõõtejoonlauda ja mõõdulinti ning mõõta sentimeetri täpsusega;
- tunneb esmaseid arvuti kasutamise operatsioone, tuleb toime laua- ja mobiiltelefoniga

Kasutatavad õppematerjalid

- Viivi Neare. Matemaatika töövihik abikooli 4. Klassile. 1988.
- Ahoi, matemaatika.
- Viie minuti matemaatika. Lahendat harjutamist 6-8 aastastele.
- Matemaatika töövihik 2. klassile, 2. osa. Tallinn, Koolibri, 1994.a.
- Koolieeliku matemaatika 1.osa, 4-6 aastastele. Nuti - vihik.
- Koolieeliku matemaatika, 2. Osa, 5-7 aastastele. Nuti – vihik.
- Nutikas koolieelik ja talv. Harjutusi matemaatikast.
- Hulgavihik . A. Põldaru ja M. Olt.
- Mõttele ja arvuta. Matemaatika eelkooliealistele. 1. Ja 2. osa. E. Värva.
- Matemaatika töövihik. 1. Klass .A. Kaskman , K. Kiidron, K. Kubri, M. Vares.
- Matemaatika õpik – tööraamat, 3. klass, 1. osa.
- Matemaatika tööraamat, 3. klass, 1. osa. I. Mutso. 2003.a.
- Matemaatika tööraamat, 2. klass, 2. osa. E. Värva. 2004.a.
- Matemaatika tööraamat, 2. Klass, 1. osa .E. Värva. 2003. a.
- Matemaatika ülesanded. A.Poljarnõi, E.Nikolskaja.
- Leht, S; Salomon, S. Matemaatika töölehtede komplekt. Arv ja number 1–5.
- Leht, S; Salomon, S. Matemaatika töölehtede komplekt. Arv ja number 5-10.
- Saatekavad, sõiduplaanid, kalender

Kunst ja käeline tegevus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Kunsti ja käelise tegevuse tundides jätkavad lisaõppe aastatel õpilased oma käteosavuse arendamist, harjutavad kunstilise eneseväljenduse oskusi ja saavad esteetilisi elamusi. Tundides harjutatakse praktiliseks tööks vajalikke oskusi, tekitatakse õpilastes huvi tehtava töö ja töö soorituste vastu, motiveeritakse õpilasi midagi ise valmis tegema. Õpilased kogevad läbi kunstikultuuri valdkonda jäävate tegevuste eduelamust, loomis- ja eneseteostamise rõõmu.

Kunsti ja käelise tegevuse tundide teemasid käsitletakse tsüklite kaupa. See tähendab, et igas veerandis keskendutakse ühele ainevaldkonna osale nii, et sellest tekib õpilaste jaoks terviklik ülevaade. Pikem ja intensiivne keskendumine konkreetsele materjalile ja tehnikatele ning nende kasutamisevõimalustele soodustab uute oskuste kujunemist. Ainevaldkonnad, millega lisa aasta õpilased kunsti ja käelise tegevuse tundides kokku puutuvad on järgmised: a) tekstiilitööd sh siidi- ja kangamaal, b) keraamika- ja klaasitööd, c) villatööd - nii märg kui kuivviltimistehnika ja d) kodukujundustööd, mille alla kuulub igasugune tarbeesemete dekoreerimine, kaasaegsed uued tehnikatega tegelemine nt salvrätikutehnika, marmoriseerimine, küünalde valamine, traatimine ja pärlitööd jne.

Lisa aasta õpilastega külastatakse näitusi ja muuseume, tutvustatakse rahvakunsti ja eesti kunstikultuuri. Õppe sisu on lõimitud kooli baasürituste, toimetulekukooli nädalateemade ja teiste õppeainetega.

Õpetuse eesmärgid

Kunsti- ja käelise tegevuse tundide põhieesmärkideks on arendada õpilase peenmootorikat, silma ja käe liigutuste koordineerimist, stimuleerida õpilases huvi tegeleda loovtegevustega ning leida igas õpilases suundumus tegeleda konkreetse kunstilise eneseväljendusviisi või suunaga.

Lisaks arendab kunsti- ja käeline tegevus:

- vaatluse- ja tähelepanuvõimet,
- erinevaid aistinguid, tajusid, kujutlusvõimet,
- individuaalsust, fantaasiat, loovust,
- üld- ja peenmootorikat,
- oskust kasutada erinevaid töövahendeid, materjale ja tehnikaid,
- oskust mõista tööjuhiseid,
- õpitud oskusi kasutama igapäevases elus,
- tööoskuste kujunemist,
- masinate käsitlemisoskust ja teadmisi ohutustehnikast.

Lõiming

Kunsti ja käelise tegevuse tundide sisu on tihedalt seotud teiste ainetega.

Elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks kunsti ja käelise tegevuse tundide töö planeerimisel.

Elu- ja toimetulekuõpe: kunsti ja käelise tegevuse tundides toimub kuulamise, jälgendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine.

Eesti keel: kunsti ja käelise tegevuse tundide tegevused aitavad arendada õpilase väljendusoskust, läbi loovtegevuste toimub kindlasti kõne reguleeriva–planeeriva rolli arendamine: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab.

Matemaatika: kunsti ja käelise tegevuse tundides toimub esemete vaatlus ja nendele iseloomulike tunnuste leidmine, õpitakse orienteeruma suurus- asendi- ja kujunditunnustes.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika: kunsti ja käelise tegevuse tundides õpitakse imiteerimist, jälgitakse oma liigutuste rütmi ja tempot, õpitakse tunnetama oma keha, areneb peenmotoorika, silma ja käe koostöö.

Tööõpe: kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe ainetega (nt kangakudumine, puutöö, korrastustööd) tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Hindamine

Õpilast hinnates võetakse arvesse, et **esimesel lisaaastal** teostatakse töid valdavalt koostegemisel õpetajaga. **Teisel lisaaastal** teostatakse töid etappide kaupa või näidise järgi ning siinjuures hinnatakse ka õpilase materjali-ja teostusvalikuid ning tema oskust otsida ja kasutada abi. **Lisaõppes** teostatakse töid valdavalt näidiste, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.

Hinnatakse ka püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Kunsti ja käelise tegevuse ainekava

Maht

Lisa-aastatel ja lisaõppe aastal 2 tundi nädalas, õppeaastas 70 tundi.

Rõhuasetused

Kujundatakse lihtsa iseseisva töö oskusi. Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, skeemide jms järgi.

Omandatud toiminguid rakendatakse ahelana stereotüüpsetes ja osaliselt muutuvates tingimustes. Harjutatakse toimingute suunatud planeerimist. Uuritakse töövahendite ja materjalide sobivust. Õpilased õpivad looma kujutlust tulemustest, järjestama osatoiminguid ning valima vahendeid.

Õppesisu ja- tegevus

Lisa aasta kunsti- ja kälise tegevuse õpe on tsükklipõhine, võimaldades õpilastel süveneda pikema aja jooksul konkreetsele teemale, saada sellest terviklikum ülevaade ning omandada uusi oskusi. Õppeaasta jooksul tegeletakse nelja suurema teemaga: a)tekstiilitööd sh siidi- ja kangamaal, b)keraamika- ja klaasitööd, c) villatööd - nii märg kui kuivviltimistehnika ja d)kodukujundustööd, mille alla kuulub tarbeesemete dekoreerimine ja suveniiride ning kaunistuste loomine kaasaegsete tehnikate ja materjalidega.

	I arengutase LA1	II arengutase LA2	III arengutase LÕ
Tekstiilitööd	tekstiilrükk templete abil ja abstraktsed vabakäega kujundid, lihtsad nõelapisted, põimimine, kollaažid, batika	Kangamaal šabloonidega, kontuuride kandmine kangale, lihtsam õmblustöö, detailide ühendamine, nõörpunutised	Siidi ja kangamaal raamil Nööpide, litrite ja muude pisidetailide lisamine Tarbeesemete loomine (poekoti või padjakoti õmblemine ja maalimine, siidisalli maalimine)
Keraamika- ja klaasitööd	Ühest savitombust muljumise teel esemete valmistamine, voolimistehnikate õppimine Esemete dekoreerimine	Spiraaltehnikas savihindist esemete voolimine, esemete dekoreerimine voolimisulga, templete või muude materjalidega (nöörid, tekstiil, taimed jms.) mustrite vajutamise läbi.	Saviplaatide kokku kleepimise teel esemete valmistamine, pealevoolitud mustritega, graveerimisega, esemete dekoreerimine, glasuurimine, Klaasisulatustööd ja klaasimaal
Villatööd	Materjaliõpetus: vill, tema omadused ja kasutusvõimalused, märgviltimine (seinapilt)	Kuivviltimine, vormide kasutamine, lihtsate dekoratiivelementide valmistamine (lill,	Kombineeritakse märg- ja kuivviltimistehnikaid, lisatakse oma tööle nõelviltimistehnikas

		süda, lehtjne) Märgviltimistehnikas mahuliste tööde viltimine (pall, lind)	psidetaile Mänguasjade ja tarbeesemete valmistamine viltimistehnikas
Kodukujundustööd	Salvrätiku- ja marmoriseerimistehnikas tarbeesemete dekoreerimine, Paberi- ja papitööd, paberi valmistamine	Mosaiiktehnika - klaasist ja kivist kuubikutega mustri ladumine ja sideainega nende ühendamine, dekoratiiv ja eriefektvärvide kasutamine tarbeesemete dekoreerimisel	Güünalde- ja seebivalamistehnikad, traatimine, pärlitöö ehete valmistamisel, pabernööri kasutamine kodukaunistamisel, Emailefektvärvi kasutamine ilu- ja tarbeesemete dekoreerimisel Loodusmaterjalist kaunistuste valmistamine.

Taotletavad õpitulemused

	I arengutase	II arengutase	III arengutase
Tekstiilitööd	Oskab templile abil ja vaba käega abstraktseid mustreid kanda tekstiilile. Oskab teha lihtsaid nöölapisteid, põimimida omavahel tekstiiliribasid, laduda erinevatest kangatükkidest kokku kollaaži	Oskab šabloonide abil kanda mustreid kangale, kasutab kontuurpastat kujundte ja mustrite kangale pealekandmiseks, saab hakkama lihtsama õmblustöö ja detailide ühendamisega	Oskab õpetaja abiga või iseseisvalt pingutada kangast raamile, kasutada kontuurpastat ja šabloone mustrite pealekandmiseks, oskab nööla või muu sobivaga lisada valmistööle vajalikke lis detaile (nööpe, litreid), saab hakkama lihtsate tarbeesemete valmistamisega (poekott, padjapüür, siidisall)

<p>Keraamika- ja klaasitööd</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga savitombust muljumise teel valmistada esemeid ja neid dekoreerida sobivate värvidega.</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga spiraaltehnikas esemeid voolida, vajutada templite või muude materjalidega (nöörid, tekstiil, taimed jms.) voolitud esemetele mustreid ning valmistöid dekoratiivvärvidega dekoreerida.</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga saviplaatide kokku kleepimise teel esemeid valmistada, oskab pealevoolitud mustritega ja graveerimisega voolitud esemeid dekoreerida ning glasuurida.</p> <p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga teostada klaasisulatustöid ehete või dekoratiivesemete loomisel</p>
<p>Villatööd</p>	<p>Tunneb materjalina vilal, tema omadusi ja peamisi kasutusvõimalusi, oskab märgviltimistehnikas iseseisvalt või õpetaja abiga teha seinapilti.</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga valmistada kuivviltimistehnikas lihtsaid dekoratiivelemente (lill, süda, lehtjne) ja märgviltimistehnikas mahulisi töid (pall, lind)</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga kombineerida tarve või dekoratiivesemete valmistamiseks märg- ja kuivviltimistehnikaid, lisada oma tööle nõelviltimistehnikas pisidetaile, valmistada lihtsamaid mänguasju (nukk, kass, koer, linnuke)</p>
<p>Kodukujundustööd</p>	<p>Oskab salvrätiku- ja marmoriseerimistehnikas dekoreerida tarbeesemeid, oskab õpetaja abiga valmistada ise paberit ja oskab kasutada paberi- ja papitöö tehnikaid kaartide ja seinapiltide valmistamisel.</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga valmistada mosaiiktehnikas tarbe- või iluesemeid, kasutab dekoratiiv ja eriefektvärve oma loovtöodes.</p>	<p>Oskab iseseisvalt või õpetaja abiga valada küünlaid ja seepi, punuda traadist ehteid ja kaunistada neid pärlitega ja efektvärvidega, oskab kasutada pabernööri ja loodusmaterjale kodukaunistamisel</p>

Kasutatavad õppematerjalid

PEALKIRI	AUTOR	ISBN	ILMUNUD, LK
LASTE KUNSTIRAAMAT	FIONA WATT	9985-0-1066-3	2001, 96 LK
KAUNISTUSI JÕULUDEKS	FIONA WATT	9985016416	2005, 64 LK
UUSI IDEID: KOLMAS KUNSTIRAAMAT LASTELE	FIONA WATT	9985015584	2005, 96 LK
ÕPIME VOOLIMA	SILVIA HANSON	-	1965, 124 LK
KUNSTIS KOOS LASTEGA	AIVE NOORMAA	998501751X	2006, 88 LK
PIHULOOMAD	CHRISTI KÜTT	978-9949-18-005-9	2008, 56 LK
NAGU PÄIKE TAEVAS	AILI VINT	978-57-299-8	2000, 68 LK
MUSTRITE VÕLUMAAILMAS	ANNE REKKARO	5-440-01213-3	1992, 64 LK
BATIKA	REET OLLINO	13 9789985956816	2005, 32 LK
JOONISTAN INIMEST	INDREK RAUDSEPP	9985577868	2006, 48 LK
KUNSTIÕPIK 7.-9. KLASSILE	ANU PURRE	13 9789985961742	2005, 112 LK
KUNSTIÕPIK 7.-9. KLASSILE. 2. OSA	KRISTI LAANEMÄE, JELENA LEVTŠENKOVA, ANU LÜSI, ANU PURRE	13 9789949441242	2008, 112 LK
KAUNIS KIRI, KIRJAÕPIK 7.-9. KLASSILE	JÜRI MÄEMAT	13 9789985577714	2006, 90 LK
VOLTIMINE PABERIST	RUTI SIRAK	13 9789985579442	2009, 48 LK
KÄSITÖÖ KUDUMISEST KLAASIMAALINI	KATHERINE SORRELL	13 9789985313008; ISBN-10 9789985313008	2007, 432 LK
GREEN CRAFTS FOR CHILDREN	EMMA HARDY	9781906094744	2008, 128 LK
LE LIVRE DES JUNIORS	FLEURUS-MAME GROUPE	9782215070665	2000, 256 LK
NEUE BASTELIDEEN FÜR KINDER	BRUNS, VERA	3897555492	1999, 64 LK
PEEL-OFF GREETINGS CARDS (HANDMADE GREETING CARDS)	JUDY BALCHIN	ISBN-10: 1903975778 ISBN-13: 978- 1903975770	2003, 48 LK
VINTAGE HOLIDAY CUTS CD-ROM AND BOOK	LESLIE CABARGA	0486998290	2007, 48 LK
KIVIÄ MYLLYSTÄNI	TERHI; KASTEHELMI	ISBN-13: 9789519794501, ISBN- 10: 9519794506	1998, 64 LK
BIG BOOK OF PAPERCRAFT (ART IDEAS) (USBORNE ART IDEAS)	FIONA WATT	ISBN-10: 9781409501039 ISBN-13: 978- 1409501039	2009, 96 LK
50 CHRISTMAS THINGS	FIONA WATT	ISBN-10: 0746088272	2007, 50 LK

TO MAKE AND DO (USBORNE ACTIVITY CARDS)		ISBN-13: 978- 0746088272	
MEISTERDA ISE	SUE NICHOLSON & DERI ROBINS	ISBN 978-1-84538-749- 5 ISBN 978-9985-3- 1896-6	2009, 240 LK
SUUR JOONISTAMIS- RAAMAT	FIONA WATT, ANNA MILBOURNE & ROSIE DICKENS	ISBN 9780746073711 ISBN 9789985020388	2007, 96 LK
KÄSITÖÖTUBA KUNSTI- JA TÖÖÕPETUS 1.OSA	TIIU KIVIRÄHK	ISBN 978-9985-0-2811- 7	2012, 88 LK
KÄSITÖÖTUBA KUNSTI- JA TÖÖÕPETUS 2.OSA	TIIU KIVIRÄHK	ISBN: 9789985022351	2009, 87 LK
KÄSITÖÖTUBA KUNSTI- JA TÖÖÕPETUS 3.OSA	TIIU KIVIRÄHK	ISBN: 9789985025703	2009, 85 LK
JÕULUAEG	LINE DAMMEN & HANNE BUXRUD	ISBN: 9789985317327	2008 143 LK

Muusikaõpetus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus arendab õpilase isiksust tervikuna, pakkudes talle esteetilist elamust, emotsionaalset naudingut, võimaldades õnnestumise kogemust. Musitseerides omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks.

Õpetuse eesmärgid

Muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- Teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid.
- Mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguks muusikaliste tegevuste kaudu.
- Väärtustab muusikat igapäeva elu rikastajana.
- Tunneb muusikast rõõmu.

Lõiming

Muusika annab kommunikatsioonivõimaluse ja soodustab kõne arengut. Muusika kaudu saab kinnitada kõigis teistes ainetes saadud teadmisi ning aktsepteeritavaid käitumisharjumusi.

Elu- ja toimetulekuõpe. Laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele. Kujuneb oskus valida vabaaja- ja harrastustegevusi seoses muusikaga – muusika kuulamine, pillimäng, laulmine, osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks. Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemises, rahvuskommete ja -tavade õpetamisel. Kinnistuvad teadmised erinevatest rahvakalendri tähtpäevadest ja nendega seotud kommetest. Annab võimaluse praktiliselt osaleda tähtpäevade tähistamisel.

Muusikaõpet saab ka seostada loodusõpetusega: elus- ja eluta loodus, elupaigad, ilm ja inimene käsitletakse muusikaõpetuse tundides juba eelnevalt mainitud õppetegevuste kaudu - kuulatakse muusikakatkendeid ja lauldakse laule loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Muusikatundi sobib hästi veel teema liikumine, mida muusikaõpetajad saavad kasutada muusikaliseks liikumiseks. Teemat minu kodumaa Eesti käsitletakse isamaaliste laulude õppimisega kaasneb riigiga seotud sümboolika arutus. Isamaalisi laule kuulavad ja laulavad õpilased Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktuse ettevalmistamisel.

Õppides eesti loodust ja loodusobjekte võib meenutada nende kajastamist eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsust eesti rahva elus, rikastades sel viisil loodusõpetuse tundi muusikaõpetuses õpituga.

Eesti keel. Muusika annab kommunikatsioonivõimaluse ja soodustab kõne arengut. Laulude keel on kujundlik ja tänu sellele rikastab õpilase sõnavara. Õpilast suunatakse hindama muusikat meeldib – ei meeldi-põhimõttel ja avaldama oma arvamust. Õpetetakse kuulamis- ja kuulmisoskust erinevate häälte kuulmise ja ka tekitamise läbi. Õpilasel kujuneb oskus eristada inimhääli teistest häälest; ning tunneb ära korduvad hääled ja müra ruumis ja looduses.

Õpilane õpib kasutama ja reguleerima oma häält ja hääletugevust läbi õpitud laste- ja rahvalaulu laulmise, lauldes nii valjult ja vaikselt ning muutes hääle tugevust. Muusikaõpetus hõlmab tööd hingamise ja artikulatsiooniga.

Matemaatika. Muusikaõpetuses kasutatakse erisuguseid rütmipille loendamise õpetamiseks. Ruumikujutluste arendamiseks kasutatakse liikumist vastavalt muusika tunnustele, tunnetama oma keha ja suunama liigutusi. Ajakujutluste õppimiseks kasutatakse muusikapalu ja laule aastaegadest, kuudest, nädalapäevadest ja kellast.

Tööõpe. Mõlemat õppeainet siduv tegevus on lihtsamate pillide, eelkõige rütmipillide, valmistamine. See on suurepärane võimalus lõimimiseks – õpilased saavad teoreetilisi teadmisi pillide ehitusest ja kõla/heli tekitavast mehhanismist ning praktilisi oskusi, neid pille algul ise tehes ja edaspidi neil musitseerides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd,

Õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kunst ja käeline tegevus. Muusikatundides on üheks muusika kuulamise meetodiks kuulnud muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika ja kunsti erinevate tegevuste omavaheline lõimimine aitab õpitud oskusi ja tehnikaid rakendades luua erinevaid kunstiteoseid. Samuti on võimalik ühendatult mõlemas aines kasutada loovaid rühma- ja individuaalseid töid.

Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus ja rütmika. Toimetulekuõppe õpilane õpib eelkõige mängu ja praktilise tegevuse kaudu. Väga heaks liikumisvõimaluseks on muusikaõpetuses õpitud laulumängud, ringmängud, muusikaline liikumine mida saab kasutada ka kehalise kasvatus ja rütmika tundides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Õpilane õpib tunda huvi muusika vastu, reageerib vastavalt muusika iseloomule kas käte, jalgade või keha liikumisega. Õpib matkima liigutusi, liigub õpetaja eeskujul. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Arvutiõpetus. Helisalvestuste kuulamine ja CD-kasutamine arvuti abil, muusikavideote vaatamine internetist. Muusikaprogrammide kasutamine helitekitamiseks ja pilliõppeks.

Hindamine

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja individuaalse arengu kohta. Hinnatakse õpilase aktiivsust, pillimängu, muusika kuulamist, laulmist, iseseisvust, loovust, koostööd teistega.

Muusikaõpetuse lisaõppe ainekava

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus

Õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine. Muusikat kuulates avardatakse analüüsivõimet ja suurendatakse silmaringi, tähtsustatakse oma arvamuse kujundamist. Olulised tegevused on muusika kuulamine, laulmine ja pillimäng.

- süvendatakse muusikahuvi.
- Võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega põhimõttel.
- Esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine.
- Esinemisjulguse ja oskuse arendamine.

Taotletavad õpitulemused

- Mängib erinevaid pille: kannel, trumm, käsikellad, plaatpill.
- Mängib üksi ja ka koos teistega.
- Oskab kasutada helitehnikat.
- Esitab õpitud muusikapala.
- Esitab õpitud laulu.
- Mängib laulule kaasa.

Kasutatavad õppematerjalid

- Muusikaõpik „Muusikamaa I“ (Tallinn 2009)
- Muusikaõpik „Muusikamaa II“ (Tallinn 2010)
- Muusikaõpik „Muusikamaa III“ (Tallinn 2012)
- „Muusika kõigile“ (Riia 2011)
- Koolirahva lauluraamat (1996)
- Muusikaõpik 4 kl. (2008)
- Helisev maailm VIII kl. Muusikaõpik (1998)

Kehaline kasvatus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Kehaline kasvatus tundides jätkatakse üldmootorikat ja koordinatsiooni arendamist, kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi. Üldkehalisi harjutusi sooritades õpetatakse tunnetama oma keha, suunatakse liigutusi; arendatakse jõudu, vastupidavust, osavust. Soovitav on lülitada tundi spetsiaalseid rühiharjutusi.

Sobivate õppemeetoditega innustaks õpilasi arendama oma kehalisi võimeid, süvendama regulaarse kehalise liikumise harjumusi. Jõukohaste harjutuste valik võimaldab õpetada lapsi lõõgastuma, liikumisest rõõmu tundma.

Kehalise kasvatus tundides pööratakse tähelepanu õpilaste sportliku riietuse ning isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele.

Kehalise kasvatuse tundides tutvustatakse Eesti ja maailma spordi-sündmusi, osaletakse eri – või paraolümpia liikumises.

Kehalise kasvatuse ja liikumisravi tundides arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi.

Õpetuse eesmärgid

Kehalise kasvatuse põhieesmärk toimetuleku koolis on õpilaste kehaline arendamine arvestades individuaalseid kehalisi ja psüühilisi iseärasusi.

Kehalise kasvatusega taotletakse, et õpilane:

- on terve ja karastatud
- omandab hügieeni harjumused ja teadmised kehalise kasvatuse vajalikkusest
- parandab üldtervist ja koordineerimist, arendab rütmi tajumist
- arendab oma kehalisi võimeid ja tahted
- muutub enesekindlamaks, tuleb iseseisvalt ise toime
- tunneb rõõmu kehalisest tegevusest

Võimalikult palju värskes õhus viibimist

Lõiming

Kehaline kasvatus on õppeaine, mis lõimib teiste õppeainete teoreetilised teadmised praktiliste tegevustega.

Liikumise kasutamine soodustab aktiivset osalemist õppimises, mis viib parema arusaamiseni. Laste jaoks on liikumine loomulikuks õppimise aluseks.

Õppides mõisteid nagu pikkus, distant, aeg, raskus, suurus, asend, kuju, siis just liikumine annab neile selgema tähenduse.

Liikumist kasutatakse kui suhtlus- ja väljendusvahendit.

Liikumine stimuleerib nii närvisüsteemi kui ka liikumisaparaadi arengut.

Kehaline kasvatus on õppeaine, mis lõimib teiste õppeainete teoreetilised teadmised praktiliste tegevustega. Liikumise kasutamine soodustab aktiivset osalemist õppimises, mis viib parema arusaamiseni. Liikumine stimuleerib nii närvisüsteemi kui ka liikumisaparaadi arengut.

Elu- ja toimetulekuõppe. Kehalise kasvatuse kaudu kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi. Kehalise kasvatuse tundides pööratakse tähelepanu õpilaste sportliku riietuse tundmisele ning isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele.

Kehalise kasvatuses tutvustatakse Eesti ja maailma spordisündmusi, osaletakse eri- või paraolümpiavõistlustel ja suunatakse sportliku meelisharrastuse valikut.

Olulised on õpilase sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, toetatakse õpilase enesehinnangut. Õpetatakse rõõmu tundma õnnestumise üle ja toime tulema kaotuse tundega. Tähelepanu pööratakse tahtemaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime jne) kujundamisele. Tutvustatakse spordieetika nõudeid: aus võistlus, võistlusreeglitest kinnipidamine, vastase austamine jne.

Eesti keel. Liikumist kasutatakse kui suhtlus ja väljendusvahendit. Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima. Õpilasi õpetatakse täitma mitmeosalisi korraldusi, suunatakse õpitud oskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust planeerima ja kontrollima (tegevuse kaasnev ja järgnev suunatud kommenteerimine, tuttava tegevuse planeerimine).

Matemaatika. Laste jaoks on liikumine loomulikuks õppimise aluseks. Õppides mõisteid nagu pikkus, distant, aeg, raskus, suurus, asend, kuju, siis just liikumine annab neile selgema tähenduse. Kujundatakse õpilaste oskust kuulata, jälgida ja täita lihtsamaid korraldusi ning õpetatakse last oma keha tunnetama ning ruumis orienteeruma.

Tööõpe. Kehalise kasvatuses arendatakse peenmotoorikat ja koordineerimist. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskujul, näidise või suulise korralduse alusel.

Kunst ja käeline tegevus. Kehalise kasvatuses arendatakse peenmotoorikat ja koordineerimist. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskujul, näidise või suulise korralduse alusel.

Muusikaõpetus. Ka kehalise kasvatuses õppetöö tugineb mänguliste elementide kasutamisele. Harjutusi sooritatakse koostegutses ja matkides näidise ja lihtsa instruksiooni järgi. Õpilasi suunatakse muutma liigutuste rütmi ja tempot. Oskuste omandamist toetab samalaadsete harjutuste pidev kordamine. Väga heaks liikumisvõimaluseks on muusikaõpetuses õpitud laulumängud, ringmängud, muusikaline liikumine mida saab kasutada ka kehalise kasvatuses ja rütmika tundides. Rütmi pillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Õpilane õpib reageerima vastavalt muusika iseloomule kas käte, jalgade või keha liikumisega. Õpib matkima liigutusi, liigub õpetaja eeskujul.

Rütmika. Rütmitundides ühendatakse kehalise kasvatuses tundidest tuttavad harjutused muusika ja rütmiga. Rütmiiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilaste enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamisel lähtutakse õpilase individuaalsetest iseärasustest ja kehalisest arengust. Arvestatakse õpilase tahtemadusi, püüdlisust ja abivalmidust kaasõpilastesse.

Kehalise kasvatuse lisaõppe ainekava

Maht

2 tundi nädalas. 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Selles kooliastmes tõuseb harjutuste õppimisel ja sooritamisel õpilaste iseseisvus. Tähelepanu pööratakse tahtemaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, algatusvõime, enesevalitsemine) kujundamisel. Tutvustatakse spordieetika nõudeid (aus võistlus, võistlusreeglitest kinnipidamine, vastase austamine)

Õppesisu ja -tegevus

Keha ja ruumitunnetus harjutused.

Eelmiste kooliastmete harjutustele lisandub paaris ja rühmas tegutsemine mängu- ja võistluselementidega. Poksimine lihtsamaid võistluselemente kasutades. Viagym aparaadil.

Üldarendavad harjutused kõigile lihasrühmadele.

Kombineeritud jõu- ja venitusharjutused. Ristsamm jooks, hüpped üle takistuste ja sammhüpped. Kombineeritud kaugushüpped. Harjutused kangiga.

Rühi- ja tasakaaluharjutused

Jõuharjutused varbseinal. Kombineeritud harjutused kõnni ja jooksu sammul. Harjutused erinevate vahenditega. Pallivise hoojooksult, kuulitõuge.

Vastupidavusharjutused.

Erineva pikkusega kestva jooksud/kõnd vahelduval maastikul. Spinning veloergomeetril. Kombineeritud hüpped batuudil.

Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused.

Teatejooksud vahenditega, takistusjooksud. Erinevad kollektiivsed mängud: rahvastepall, korvpall lihtsustatud reeglitega, pesapall, põletamine, pioneeridepall, petank

Taotletavad õpitulemused

- sooritab harjutusi iseseisvalt, paaris või rühmas;
- sooritab liigutuste ahelat mälukujutlustele toetudes;
- suudab kõndida/joosta erineval maastikul ja erineval aastaajal;
- sooritab kombineeritud harjutusi erinevate vahenditega;
- viskab palli hoojooksult, tõukab kuuli, hüppab kaugust erineval viisil;
- mängib lihtsustatud reeglite järgi õpitud sportmänge, suudab kinni pidada õpitud mängureeglitest;
- laskub suuskadel laugest nõlvast;
- osaleb võimetekohastel võistlustel;
- teab ja järgib tervisliku eluviisi põhimõtteid.

Kasutatavad õppematerjalid

- Kõikide spordialade õppekirjandus; kõrgkooli ja eripedagoogika õppematerjalid.
- Hügieeni alane õppekirjandus.
- Spordialade võistlus määrustikud.
- Olümpia raamatud.

Rütmika lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Rütmika õppeaine arendab õpilase isiksust tervikuna, ühendatud kõne, laul ja liikumine. Rütmika tundides ühendatakse keha liikumine muusikalise kujundlikkusega, õpitakse tundma muusika rütmi ja meloodia liikumist, tutvustatakse lihtsaid tantsulisi elemente. Sõna rütmide tajumine ja sõnade häälimine aitab kaasa liikumis – ja ruumitaju arendamisel. Kasutatakse kehatunnetuse -, kontakti- ja kommunikatsiooniharjutusi, mänge ning tantse.

Muusika rütmiline külg organiseerib psüühikat, liigutused muusika saatel ja rütmiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilase enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu.

Rütmika õppeaine koostisosad on:

- Koordinatsiooni – ja osavusharjutused;
- Rütmide tunnetamine, kuulamine, matkimine;
- Liikumine kujundites;
- Muusikalis – rütmiline liikumine, tants, laulumäng.

Õpetuse eesmärgid

Rütmikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- Tunneb rõõmu liikumisest, ning tunnetab ja teadvustab oma võimeid rütmilise liikumise kaudu.
- Arendab suhtlemisoskust ja suudab tegutseda koos kaaslastega.
- Korrigeerib kuulmis-, nägemis- ja kinesteetilist taju.
- Arendab liigutuste täpsust ja jõudu ning koordineerimist.
- Arendab rütmitaju.
- Arendab eneseusaldust ja – kindlust ning iseseisvat toimetulekut.

Lõiming

Rütmika õppeaine arendab õpilase isiksust tervikuna, siin on ühendatud kõne, laul ja liikumine.

Elu ja toimetulekuõpe. Mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi. Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma. Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega. Kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi.

Eesti keel. Kasutatakse ka teiste ainete tundides ja vaba aja tegevustes õpitud salme, rütmilisi luuletusi. Rütmitundides kasutatakse kontakti- ja kommunikatsiooniharjutusi, mängu ning tantse, mille abil saab arendada ja kinnistada nii verbaalse kui ka mitteverbaalse suhtlemise oskusi. Arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.

Matemaatika. Õpilasi õpetatakse tunnetama oma keha ja liigutusi, arendatakse ruumitaju. Rütmitunde arendamine põhineb individuaalse liikumise / liigutuste rütmi kohandama õppimisel etteantud rütmile (muusika, saatelugemine vms). Harjutusi õpitakse matkides, eeskujuga järgi, abiga.

Tööõpetus. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmi arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivust, täpsust, iseseisvust, eesmärgikindlust).

Kunst ja käeline tegevus. Rütmi tunnis õpitakse ühistegevuse ja instruksiooni järgi imiteerimist, jälgitakse oma liigutuste rütmi ja tempot. Õpitakse tunnetama oma keha, areneb peenmotoorika, silma ja käe koostöö

Muusikaõpetus. Rütmitundides ühendatakse kehalised harjutused muusika ja rütmiga. Muusika rütmiline külg organiseerib psüühikat, liigutused muusika saatel ja rütmiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilaste enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu. Tundides mängitakse muusikaõpetuses õpitud laulu- ja ringmänge, rütmipille. Rütmitundides õpitakse tantse ja mängu, mida esitatakse klassi- ja koolipidudel.

Kehaline kasvatus. Rütmitundides ühendatakse kehalise kasvatus tundidest tuttavad harjutused muusika ja rütmiga. Rütmiline liikumine aktiveerib kõiki psüühilisi protsesse, aitab kaasa õpilaste enesetunnetuse kujunemisele, tõstab meeleolu.

Rütmikal on integreeriv paljusid õppeaineid toetav iseloom. Rütmi on kõige tihedamalt seotud kehalise kasvatus ja muusikaga. Rütmi liikumise kaudu on võimalik edasi anda teadmisi ja oskusi.

Sõna ja sõna rütmide häälimine arendab emakeelt, matemaatikat. Rütmika kaudu areneb lapse kujutlusvõime ja hingeline tasakaal.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Rütmika hinne annab tagasisidet õpilaste võimekuse ja individuaalse arengu kohta ning motiveerib õpilast positiivselt.

Õpilases hinnatakse liikuvust, rütmitunnet, teksti.

Rütmika lisaõppe ainekava

Maht

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas.

Rõhuasetused

Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma.

Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega.

- Rütmi improvisatsioonid.
- Liikumiskavad.
- Erinevad tantsud: seltskonnatantsud, rahvatantsud.
- Ringmängud.

Õppesisu ja -tegevus

Taotletavad õpitulemused

- Tunnetab muusika rütmi ja improviseerib liikumise.
- Omandab liikumiskava.
- Tunneb erinevaid seltskonnatantse.
- Tunneb rahvatantse.
- Osaleb ringmängudes.

- Esineb õpitud tantsude, liikumiskavadega kooli üritustel.

Kasutatavad õppematerjalid

Puutöö lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Puutöö aitab ja toetab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd iseseisvalt või õpetaja-juhendaja abiga. Tundides kujundatakse tööks vajalikke isiksuseomadusi (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse ilumeelt ja loovust, kujundatakse säästvat suhtumist materjali. Õpilased omandavad töövahendite õiget käsitlemist. Õppetöö käigus tutvustatakse ka paikkonnas levinud elukutseid ja õpilaste võimetele vastavaid tööalasid.

Puutöö on õppeaine, kus teadmiste ja oskuste omandamine ning isiksusteomaduste kujunemine toimub praktilise tegevuse kaudu. Tööoskuste kujundamise kõrval on oluline roll suhtlemisel, oskusel korraldada ühistegevust, küsida abi ja anda nõu.

Õpetuse eesmärgid

Eesmäärke täidetakse oskuste etapiviisilise omandamise kaudu. Esmalt täidetakse ülesanded matkimise teel, tegevust kommenteeritakse koos õpetajaga. Järgneb omandatud oskuste rakendamine korralduse ja juhendamise põhjal, millega kaasneb pidev õpetaja poolne hinnang. Viimases etapis suudab õpilane iseseisvalt omandatud oskusi rakendada iseseisvalt, hiljem oskab oma tööst ise sõnalist kokkuvõtet teha (abistavate küsimuste toel). Õpetaja kavandab tööülesanded selliselt, et õpilastel oleks võimalik loovalt tegutseda ning rakendada oma fantaasiat, teha ise otsuseid ja leiutada.

Lõiming

Puutöö on ainevaldkond, mis toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes äratundmiseni, et teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus.

Elu- ja toimetulekuõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse

õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendama. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid jälgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine erinevate elukutsetega.

Eesti keel. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama (kasutades kõnet või muid alternatiivkommunikatsiooni vahendeid) ja leidma vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane kommenteerib seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostegevuse korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja nendega kaasnevate tegevuste ühendamine tutvustab erinevaid elukutseid, mis on seotud töö lihtsamate oskuste õpetamisega ning tulevase tööelu planeerimisega.

Matemaatika. Tööõpetus on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega (rühmitamine, loendamine, suurskujutlused, ruumikujutlused, ajakujutlused, geomeetrilised kujundid) ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboliteid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab algsed oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Muusika. Mõlemat õppeainet siduvaks tegevuseks on lihtsamate pillide, eelkõige rütmipillide, valmistamine. See on suurepärane võimalus lõimimiseks – õpilased saavad teoreetilisi teadmisi pillide ehitusest ja kõla/heli tekitavast mehhanismist ning praktilisi oskusi, neid pille algul ise tehes ja edaspidi neil musitseerides. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskuju, näidise või suulise korralduse alusel. Samuti võimaldab spordisaali või staadioni ettevalmistamine kasutada tööõpetuse elemente. Ka spordivahendite valmistamine tööõpetuse tundides on siduvaks osaks.

Rütmika. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmika arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus). Arendab ka koostöö oskust ja enda tegevuse planeerimiseoskust.

Arvutiõpetus. Arvutijoonistuste tegemine, fotografeerimine, pildimaterjali otsimine ja töötlemine. Tööjuhiste ümber trükkimine.

Kokandus. Kokanduse ja puutöö tundides omandatakse üksikuid töövõtteid ja võtete õiget järjestust, saadakse teadmisi erinevatest materjalidest ning õpitakse käsitlema töövahendeid. Puutöö tundides valminud esemeid kasutatakse kokanduse tundides.

Kodukorrastus. Ühisosaks on eneseteeninduse ja korraharjumuste õppimine praktilises tegevuses. Õppetöö toimub praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi, hoides korras enda tööpaika ja töövahendeid. Omandatakse üksikuid töövõtteid ning õigete töövõtete järjestust.

Käsitöö. Sarnaselt puutööga õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka käsitöö tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe. Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima ning hindama.

Kangakudumine. Sarnaselt puutööga õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka keraamika tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe. Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima ning hindama.

Keraamika. Sarnaselt puutööga õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka keraamika tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamise erisused - hindamisel arvestatakse õpilase:

- planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);
- valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;

- valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);
- õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);
- töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust. Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust hinnatakse ka probleemülesannete, võistlusmängude, projektitööde jms põhjal.

Puutöö lisaõppe ainekava

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Puutöö kaudu valmistatakse ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites jõukohaseid ülesandeid.

Õpetatakse kasutama jõukohaseid tööjuhiseid, jooniseid ja skeeme. Puutöö põhisisuks on rahvusliku kogemuse ja kaasaegse tehnoloogia seostamine õpilaste mõtestatud loova praktilise tegevusega.

Õpilastele luuakse võimalused oma rahvakultuuri mõistmiseks, säilitamiseks ja arendamiseks. Tundides omandatakse esmased teadmised ja praktilised oskused rahvuslike töötraditsioonide ning tänapäeva tehnika ja tehnoloogia valdkonnas.

Õpitakse tundma ja kasutama peale puidu veel teisi materjale: metall: traat, plekk, plastmass.

Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.

Õppetöös rakendatakse erinevaid õppevorme: projektiõpet ja õppekäike.

Õppesisu ja -tegevus

Üldtehniline ettevalmistus.

Ained looduses ja tehnikas. Liht- ja liitained. Puhas aine, ainesegu. Keemiline reaktsioon. Tähtsamad lihtained: hapnik, vesinik, süsinik, lämmastik, metallid. Tööstuslikult tähtsamad liitained: happed, alused ja soolad. Puhastusteenindaja eriala. Veduri ja auto areng minevikust tänapäevani. Auto liigitus konstruktsiooni ja kasutusala järgi. Transpordiga seotud ametid: laadija, teetöoline, autode ja masinate remontija, rehvide remontija jt.

Materjaliõpetus.

Mööblitootmise materjalid: puitlaast- ja puitkiudplaadid. Mööblifurnituur: hinged, sulgurid, käepidemed, ühenduspoldid. Mööblilakid: vesi- ja akrüüllakk. Ehituslaudsepa tooted: ukse- ja aknaplokid. Ehituslaudsepa sulused: ukسلukud, käepidemed, riivid, hinged, kremonid.

Tehismaterjalid: plastmass- pleksiklaas, PET pudelid ja metall - traat, plekk. Metallide sulatamine kõrgkuumusel. Pleki kobrutamine.

Materjalide taaskasutus ja nende võimaluste tutvustamine.

Töövahendid.

Pingiseadised ja –rakised. Lapikpintslid ja värvirullid. Püstolpihusti. Näpitsad, lõiketangid, ümartangid.

Tööoskused.

Töövahendite korrastamine. Peitli ja hõövliraua teritamine terituspingil ja luisul. Kaabitsa ja kaaplehe teritamine.

Traadi lõikamine, puhastamine, õgvendamine, painutamine, mähkimine. Aasa valmistamine.

Mööbli remont. Taburetjalgade asendamine, kruviliite asendamine pulk- või poltliitega mööbliesemete pinna puhastamine mustuse- ja värvikihist, pahteldamine, silumine ja lakkimine või värvimine. Alge viimistluse taastamine: vahatamine või poleerimine.

Ohutustehnikanõuded ja esmaabi.

Juhised puiduklassis töötamisel. Tööohutus teravate tööriistadega. Tööriistade hooldus. Töörietus. Hügieeninõuded. Kriimustuse puhastamine, plaastri asetamine kriimustusele või haavale. Sideme sidumine käele. Ohutusnõuded elektriliste tööriistadega töötamisel.

Praktilised tööd.

Metallehistööd traadist: käevõrud, kaelakeed, võtmehoidjad.

Mõttemängud, seotised.

Taotletavad õpitulemused

- Valmistab lihtsamaid tarbeesemeid
- Valmistab ja kasutab lihtsamaid puiduseotisi ja mõttemänge.
- Järkab puittoorikust detaile 45 kraadise nurga all nurksaega
- Märgib puittoorikule šablooni järgi kontuure
- Puurib avasid silinder- ja reguleeritava puuriga
- Kasutab iseseisvalt lihvpinki
- Saeb kõverjoonelisi kontuure jõhv- ja tikksaega (vajadusel abiga)
- Viimistleb puitsemeid toonimise, värvimise või lakkimisega
- Ühendab puitdetaile liim-, nael-, kruvi- ja pulkliitega

- Teab ohutustehnikanõudeid elektriliste masinatega töötamisel ja oskab vältida ohte.

Kasutatud õppematerjalid

- Hakkame leiutama- materjale huviringidele (2009). MTÜ Tehnoloogiakasvatuse Liit
- A. ja A. Jeppsson (2007). Meisterdame ise kodus ja aias. Kirjastus Sinisukk.
- E. Rihvk, (2005). Puidutööd. Kirjastus Koolibri.
- I. Nyman; L. Lecareux (2004). Õue meisterdama. Kirjastus Sinisukk.
- H.Isok; A. Kõrbe; O.Köösel; G.Nagel; E. Rihvk, (1991). Poiste tööõpetus V klass. Kirjastus Koolibri.
- H.Isok; A. Kõrbe; G.Nagel; E. Rihvk, (1991). Poiste tööõpetus VI klass. Kirjastus Koolibri.
- H. Isok; A. Kõrbe; E.Meior; E. Rihvk, (1990). Poiste tööõpetuse jaotusmaterjal V-VI klassile. Kirjastus Valgus.
- A. Kõrbe, (1987). Kodumeister. Kirjastus Valgus.

Käsitöö lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Käsitöö tunnid annavad baasoskused igapäevasteks kodukaunistustöödeks ja võimaldavad rakendada loomingulisi ideid tarbekunstiga tegeledes – näiteks ruumide kaunistamine, tarbeesemete disainimine, lilleseadete loomine jne. Käsitöö tundides omandatakse üksikuid töövõtteid ja võtete õiget järjestust, saadakse teadmisi erinevatest materjalidest ning õpitakse käsitlema käsitööriistu. Arendatakse õpilaste loovust, käelist vilumust, tegevuste kavandamist, korraldamist ja probleemide lahendamise oskust. Õpilased õpivad tundma ja täitma igapäevatöödega seostuvaid lihtsaid ohutustehnika- ja hügieeninõudeid ning korras hoidma oma töökohta ja töövahendeid. Käsitöö tundides toetatakse ka sotsiaalsete oskuste arengut: koos teistega tegutsemist, abi küsimist, teiste abistamist, positiivse suhtumise kujundamist oma kohustustesse ja töösse.

Käsitöötundide sisu on lõimitud kooli baasürituste, toimetulekukooli nädalateemade ja teiste õppeainetega.

Õpetuse eesmärgid

Käsitöötundide põhieesmärkideks on õpilastele võimalikult iseseisvaks toimetulekuks ja töötamiseks vajalike teadmiste ja oskuste arendamine. Õppeaine käsitöö arendab õpilaste:

- oskust kasutada erinevaid töövahendeid, materjale ja tehnikaid,
- tööjuhendite mõistmise oskust,
- oskust õpitud oskusi kasutada igapäevases elus,
- tööoskuste kujunemist,

- oskust planeerida ja korraldada oma tegevust,
- erinevaid aistinguid, tajusid, kujutlusvõimet, individuaalsust, loovust.

Lõiming

Käsitöötundide sisu on seotud teiste õppeainetega ning hõlmab valdkondi, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega kodus, koolis ning nende lähiümbruses vastavalt õpilaste vajadustele.

Elu- ja toimetulekuõpe: elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks käsitöö tundide tegevuse planeerimisel. Õpilased õpivad tegutsema individuaalselt ja koos kaaslastega. Areneb positiivne suhtumine oma kohustustesse nii klassis kui lähikeskkonnas. Õpitakse vastavalt teemalatele, pühadele ja rahvakalendri tähtpäevale kaunistama ruume ja esemeid ning arvestatakse tööde teostamisel aastaegade vaheldumisega.

Eesti keel: käsitöö tundide tegevused aitavad arendada õpilase väljendusoskust nt kasutatavate töövahendite, omaduste ja värvuste nimetamine, tööülesande mõistmine ja sellele vastav reageerimine jne. Käsitöö tundide tegevus loob küllaldaselt olukordi, kus õpilasel tekib vajadus vajaliku teabe hankimiseks töö teostamiseks või jätkamiseks. See omakorda toetab taas õpilase suhtlemissoovi kujunemist ja kõneloome arengut.

Matemaatika: käsitöö tundide tegevuse käigus õpitakse sarnaselt matemaatika tundidele orienteeruma suurus- asendi- ja kujunditunnustes ning uuritakse ja tunnetatakse põhjus- tagajärg seoseid.

Kunsti ja käeline tegevus aine ning käsitöö on omavahel väga tihedalt seotud, eelkõige läbi tarbekunsti ideede teostamise. Sarnaselt toetatakse õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja töövahendite õige käsitlemine. Õpilane õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika ning käsitöö õpetavad õpilastele ühistegevuse ja instruksiooni järgi matkimist, liigutuste rütmi ja tempo jälgimist, silma ja käe koostööd.

Kokandus. Käsitöö toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine planeeritud eesmärgi saavutamise nimel ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi. Käsitöö tundides kujunevad õpilases sarnaselt kokanduse tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Kodukorrastus. Ühisosaks on eneseteeninduse ja korraharjumuste õppimine praktilises tegevuses. Õppetöö toimub praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhiatoiluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi, hoides korras enda tööpaika ja töövahendeid. Omandatakse üksikuid tövõtteid ning õigete tövõtete järjestust.

Kangakudumine. Käsitöö ja kangakudumise tunnid annavad baasoskused igapäevasteks kodukaunistustöödeks ja võimaldavad rakendada loomingulisi ideid tarbekunstiga tegeledes –

näiteks ruumide kaunistamine, tarbeesemete disainimine ja valmistamine jne. Arendatakse õpilaste loovust, käelist vilumust, tegevuste kavandamist, korraldamist ja probleemide lahendamise oskust.

Keraamika. Käsitöö ja keraamika tunnid annavad baasoskused igapäevasteks kodukaunistustöödeks ja võimaldavad rakendada loominguilisi ideid tarbekunstiga tegeledes – näiteks ruumide kaunistamine, tarbeesemete disainimine ja loomine jne. Käsitöö ja keraamika tundides omandatakse üksikuid tövõtteid ja võtete õiget järjestust, saadakse teadmisi erinevatest materjalidest ning õpitakse käsitlema käsitööriistu.

Puutöö. Sarnaselt puutööga õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka käsitöö tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe. Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima ning hindama.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Lisakes arvestatakse hindamisel püüdlikkust, järjekindlust ja tähelepanelikkust, töökust ja üldist suhtumist õppetöösse ning õpperuumide kodukorra täitmist.

Käsitöö lisaõppe ainekava (ja lisa-aastate)

Maht

2 tundi nädalas, õppeaastas kokku 70 õppetundi.

Rõhuasetused

Lisaaastatel teostatakse töid valdavalt näidiste, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.

Õppesisu ja -tegevus

Tarbekunst ja kujundustööd	<ul style="list-style-type: none">• Lihtsate tarbeesemete (nt. küünlaalus, linik, padi) valmistamine ja kujundamine• Ehete ja lihtsamate tarbeesemete (kandik, kruus, kaelakee jne) valmistamine
Materjalide õpetus	<ul style="list-style-type: none">• Looduslikud ja tehismaterjalid ning nende kasutamine• Materjalide töötlemine, sobivus, kokkuühendamine.• Nahk, vilt ja sagedamini kasutatavad tehismaterjalid.• Klaas, savij ja polümersavi (cernit, fimo), kips, plastmass jne

Tehnikate õpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Naaskli, nõela, heegelnõela, traadi, tangide ja näpitsate kasutamine abiga. • Õpitakse järjestama ja planeerima osatoiminguid ning valida vastavalt tööle vahendeid ja tehnikaid.
Materjalide säästlik kasutamine	<ul style="list-style-type: none"> • Taaskasutatav materjal, väljalõigete tegemisel materjali säästlik kasutamine. • Vanast uue tegemine (paberi valmistamine, tekstiileseme ümberkujundamine)
Ohutusnõuded ja tööpaik	<ul style="list-style-type: none"> • Tööpaiga koristamine töö lõpul. Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel. Teravate esemete kasutamine. • Ohutusnõuded tööriistade sh ka elektritööriistade kasutamisel. Tööpaiga ja töövahendite iseseisev korrashoid.
Töö teostamise tase	<ul style="list-style-type: none"> • Tööd teostatakse etappide kaupa või näidise järgi. Võimaldatakse materjali- ja teostusvalikuid. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi • Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.

Taotletavad õpitulemused

Tarbekunst ja kujundustööd	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist; • Osaleb ruumidekaunistamisel tähtpäevadeks; • Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid erinevatele materjalidele.
Materjalide õpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada looduslikku ja tehismaterjali loometöös. • Oskab materjale töödelda ja kombineerida ning kasutada loomingulises tegevuses ja kodukaunistamisel.
Tehnikate õpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada naasklit, nõela, heegelnõela, traati, tange ja näpitsaid abiga (vajadusel kasutada selleks abi). • Oskab järjestada ja planeerida osatoiminguid ning valida vastavalt tööle vahendeid ja tehnikaid.
Töö teostamise tase	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab tegutseda etappide kaupa või näidise järgi. Oskab teha materjali- ja teostusvalikuid. Oskab otsida ja kasutada abi. • Oskab tegutseda valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi.
Tööpaik ja ohutusnõuded	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ohutusnõuded nõela, naaskli ja kääride kasutamisel ja jälgib tööpaiga korrasolekut. • Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid, oskab kasutada tööriistu. • Korrastab iseseisvalt tööpaiga.

Kasutatavad õppematerjalid

- S. Hanson, "Õpime voolima" 1965, 124 lk
- C. Kütt, „Pihuloomad“, 2008, 56 lk
- Rekkaro, „Mustrite võlu-maailmas“, 1992, 64 lk
- R. Ollino, "Batika", 2005, 32 lk
- R. Sirak, "Võltime paberist", 2009, 48 lk
- K. Sorrell, "Käsitöö kudumisest klaasimaalini" 2007, 432 lk

- E. Hardy, "Green crafts for children" 2008, 128 lk
- Fleurus-mame groupe, "Le livre des juniors" 2000, 256 lk
- T. Kastehelmi "kiviä myllystäni", 1998, 64 lk
- F. Watt "Big book of papercraft (art ideas) (usborne art ideas)", 2009, 96 lk
- F. Watt "50 christmas things to make and do (usborne activity cards)", 2007, 50 lk
- F. Watt "Kaunistusi jõuludeks" 2005, 64 lk
- S. Nicholson, D. Robins "Meisterda ise" 2009, 240 lk
- T. Kivirähk "Käsitöötuba. Kunsti- ja tööõpetus 1.osa", 2009, 88 lk
- T. Kivirähk "Käsitöötuba. Kunsti- ja tööõpetus 2.osa", 2009, 87 lk
- T. Kivirähk "Käsitöötuba. Kunsti- ja tööõpetus 3.osa", 2009, 85 lk
- I. Dammen, H. Buxrud, "Jõuluaeg" 2008, 143 lk
- E. Vahter, "Teeme koos lapsega. 50 ideed lapse arendamiseks", 2005, 117 lk

Kokandus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Kokanduse tundides jätkatakse lihtsamate toitude valmistamise õpetamist. sest. Õpetatakse tasakaalustatud menüü koostamist, analüüsitakse inimese tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikkust.

Õpilane õpib tundma ja täitma igapäevatöödega seotuid lihtsaid ohutustehnika- ja hügieeninõudeid. Kodumasinate ja korrastusvahendite õpetamisel lähtutakse kaasaegsest tehnoloogiast. Omandatakse üksikuid töövõtteid ning õigete töövõtete järjestust.

Väga oluline on koostöö koduga, et õpilased saaksid rakendada ja kinnistada oma teadmisi erinevates elu situatsioonides.

Õpetuse eesmärgid

- arendada vastutustunnet, kujundada positiivset suhtumist oma kohustustesse ja tegevustesse;
- igapäevategevustes vajaminevate õpetada neid kasutama (juhendamisel);
- õpetada tööoperatsioone õiges järjekorras sooritama;
- kujundada tuttavates situatsioonides valikute tegemise ja otsustamise oskust;
- õpetada mõistma käsil oleva töö vajalikkust ja selle lõpuleviimise tähtsust
- anda võimalusi omandatud oskusi rakendada elulistes situatsioonides.

Lõiming

Kokanduse tundides toetatakse teistes õppeainetes omandatud teadmiste, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes äratundmiseni, et teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus.

Elu ja toimetulekuõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendada. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid jälgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine erinevate elukutsetega.

Eesti keel. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama (kasutades kõnet või muid alternatiivkommunikatsiooni vahendeid) ja leidma vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane kommenteerib seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostevõime korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja nendega kaasnevate tegevuste ühendamine tutvustab erinevaid elukutseid, mis on seotud töö lihtsamate oskuste õpetamisega ning tulevase tööelu planeerimisega.

Matemaatika. Tööõpe on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboleid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab algused oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Muusika. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskuju, näidise või suulise korralduse alusel.

Rütmika. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmika arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus). Arendab ka koostöö oskust ja enda tegevuse planeerimiseoskust.

Arvutiõpetus. Vajaliku info otsimine ja töötlemine. Tööjuhiste, menüüde ümber trükkimine.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, suhtumist töösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Kokanduse lisaõppe ainekava

Maht

4 tundi nädalas, õppeaastas 140 tundi, s.h. 8 õppekäiku

Rõhuasetused

Täiustatakse/kinnistatakse omandatud ja õpitakse uusi töövõtteid.

Õpitakse kasutama enamlevinud kodumasinaid.

Tähelepanu pööratakse tööoperatsioonide õigele järjekorrale ning töö lõpetamise vajalikkusele. Praktiseeritakse sotsiaalse suunitlusega tööülesandeid (näit teiste abistamine).

Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima, valima ise sobivaid töövahendeid ning konkreetse töö teostamiseks vajaminevaid osatoiminguid järjestama. Õpilast suunatakse oma töö tulemusi hindama/kontrollima. õpilastele arvestades nende võimeid ja oskusi.

Õppesisu ja -tegevus

Inimene ja töö. Ettevõtted kodukoha lähedal, nendes tehtavad tööd (koristajad, pesumasinate, haljastustöötajad, majahoidjad, köögitöölised).

Missugune töö meeldib sulle. Tööd, mis on seotud teiste inimeste eest hoolitsemise ja abistamisega. Üksteise abistamine töödes. Väiksemate abistamine. Abi palumine töötegemisel. Erivajadustega inimeste töökodade tutvustamine. Kaitstud töökeskuse külastamine.

Kodumasinad, ohutusnõuded nendega töötamisel. Kodumasinade kasutamine: elektripliit- gaasipliit, nõudepesumasin, veekeetja, võileivagrill, vahvliküpsetaja, mikser ja nende korrashoid

Asjad ja nende korrashoid. Töövahendite ratsionaalne paigutus, nende ärapanemine pärast kasutamist. Igal asjal oma koht. Sahtlite, kappide korrashoid. Panipaikade korrashoid ja koristamine. Asjade pakkimine väljasõiduks, ekskursiooniks.

Sisseostude tegemine. Koostab suunamisel järgmise päeva menüü ja planeerib sisseostud. Koostab ja kasutab ostunimekirja. Määratleb abiga ostudeks vajamineva rahasumma. Valib kaupluses sobivad toiduained.

Toitlustamine. Lõunasööginõude valimine ja paigutamine. Lõunasöögilaua katmine. Nimekaartide kasutamine peolauas. Teemaatiliste pidulaudade katmine. Järgmise päeva menüü koostamine, sisseostude planeerimine. Toiduainete valimine lihtsamate retseptide (skeemide) järgi, vastavate sisseostude tegemine. Piknikukorvi koostamine, piknikulaua katmine. Ühekordsete nõude kasutamine Rootsi laud, selle katmine.

Köögitööd. Riivimine, vahustamine. Juurviljade puhastamine ja koorimine juurviljanoaga. Leiva, saia, vorsti lõikamine. Mikser, selle tööpõhimõte ja kasutamine. Elektri- ja gaasipliidi kasutamine vee keetmiseks. Makaronide, muna keetmine. Sõela kasutamine. Pliidi puhastamine. Veekeetja, sellega vee keetmine. Juustunoa kasutamine. Köögikella kasutamine. Pajalappide/kinnaste kasutamine. Elektri- (gaasipliidi) puhastamine. Kohviaparaadi tööpõhimõttega tutvumine, selle kasutamine. Pannide, pottide, küpsetusvormide puhastamine vastavate vahenditega. Toiduainete säilitamise erinevad viisid.

Toiduvalmistamine. Lihtsate retseptide (skeemide) järgi toidu valmistamine. Puljongi valmistamine kontsentraadist. Lihtsate magustoitade valmistamine (vahustamised). Konservidest ja pakisupidest supi valmistamine. Erinevate pakendite ja toiduainete äratundmine (puljongipulber, jahu, sool, rosinad, kaneel jne). Vahvlite küpsetamine vahvlimasinaga. Toidu soojendamine. Koogi küpsetamine. Toidu serveerimine ja kaunistamine. Vorsti, singi, juustu lõikamine noaga. Praekartulite valmistamine. Toiduainete küpsetamine (kana, kala, juurviljad). Poolfabrikaatidest, konservidest lihtsa toidu valmistamine retsepti (skeemide) järgi. Ülesannete jaotamine toiduvalmistamisel. Maitseained, nende tundmine ja kasutamine.

Taotletavad õpitulemused

- Katab lauda erinevateks söögikordadeks ja sündmusteks ning koristab seda pärast söömist.
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks.

- Osaleb võimetekohaselt ühistöös.
- Viib alustatud töö lõpuni.
- Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid.
- Teeb iseseisvalt lihtsamaid köögitöid.
- Tunneb kodutehnikat ja oskab sellest endale olulisi seadmeid kasutada.
- Loeb lihtsaid skeeme majapidamismasinatelt, oskab nende järgi tegutseda.
- Koostab suunamisel järgmise päeva menüü ja planeerib ja sooritab vajaminevad sisseostud.
- Määratleb abiga ostudeks vajamineva rahasumma.
- Valmistab poolfabrikaatidest ja konservidest lihtsat toitu
- Valmistab lihtsat toitu skeemi/retsepti järgi.
- Kaunistab ja serveerib toidu.

Kasutatavad õppematerjalid

- Palgi, K. & Kuusk, R. (2011) „Minu retseptiraamat I-II“. Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus

Aiandus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Aianduse tundides kinnistatakse eelnevalt õpitud aiatöödega seonduvaid teadmisi ja oskusi praktiliste tegevuste kaudu. Korraldatakse aias kasvavaid ilutaimi, puuvilju ja köögivilju, maitsetaimi, ravimtaimi ning nende kasutamist .

Õpetuse eesmärgid

- Kevad ja sügistööde praktika läbiviimine
- Aias töötamisel ohtude vältimine
- Tuntumate puude, põõsaste ja lillede nimetuste kinnistamine
- Kujundada õpilastes ilumeelt aia hooldamisel ja kujundamisel
- Süvendada loodushoidu ja keskkonna säästvat eluviisi

Lõiming

Elu- ja toimetulekuõpe: aianduse tundides toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendada.

Eesti keel: aianduse tundide tegevused aitavad arendada väljendusoskust nt kasutatavate töövahendite nimetamisel. Läbi tegevuse toimub ka kõne reguleeriva–planeeriva rolli arendamine: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi ja ka seda, mida tegema hakkab.

Matemaatika: aianduse tundides toimub esemete vaatlus ja nendele iseloomulike tunnuste (otstarve, kuju) õppimine/kinnistamine. Tegevuse käigus õpitakse orienteeruma asendi- ja kujunditunnustes.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika: aianduse tundides õpitakse ühistegevuse ja instruksiooni järgi imiteerimist, jälgitakse oma liigutuste rütmi ja tempot. Õpitakse tunnetama oma keha, kuulama linnulaulu, areneb peenmotoorika (rohimine, lehtede korjamine).

Tööõpe: aianduse abil kujuneb ettekujutus praktilise töö tegemisest. Saadakse algsed oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Õpitakse hindama oma töö tulemusi, tuntakse rõõmu tehtavast ja töö tulemusest. Kujundatakse tööks vajalikke isiksuseomadusi (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), arendatakse ilumeelt ja loovust. Saadakse esmased teadmised töövahendite õigest käsitlemisest.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamisel võetakse arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Aianduse lisaõppe ainekava (ja lisa-aastate)

Maht

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas, s.h. neli õppekäiku

Rõhuasetused

Aianduse kaudu valmistatakse õpilaste ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites jõukohaseid ülesandeid.

Pööratakse tähelepanu loodushoiule. Kujundatakse keskkonda säästvaid hoiakuid ja väärtushinnanguid.

Õpitegevuses kasutatakse esemete ja loodusobjektide ning -nähtuste vaatlemist, terviku ja selle osade eristamist, võrdlemist, rühmitamist ja kirjeldamist.

Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisi ja kommunikatiivseid võimalusi (looduslooline teabekirjandus, DVD- ja videofilmid, televisiooni- ja raadiosaated). Oluline tähtsus õues õppel.

Õppesisu ja -tegevus

Üldaiandus (aastaaegade järgi)

- Aedniku tegevus aastaaegade järgi
- Aiandusharud (köögiviljandus, puuviljandus, iluaiandus)
- Lihtsamad aiatööriistad (köplad, labidad, rehad jt.) ja nendega töötamine
- Ohutusnõuded aiatööriistadega töötamisel
- Taimede osad ja nende tähtsus
- Muld, kerged ja rasked mullad. Sõnnik. Kompost
- Seemned ja viljad
- Umbrohud ja nende tõrje (orashein jt.)
- Köögi- ja juurviljataimed, (kapsas, porgand, sibul jt.)
- Ajatamine (talisibul, petersell)
- Viljapuud ja marjapõõsad (õuna- pirnipuud, karusmari, mustsõstar)
- Ilupuud- ja põõsad (kuldvihm, sirel, madar, enelas)
- Maitsetaimed, nende otstarve, kasvatamine ja kasutamine
- Sibullilled, nende istutamine ja ajatamine (lumikelluke, tulp, nartsiss)
- Püsililled, istutamine ja paljundamine (astilbe, pojeng)
- Okaspuude tundma õppimine okste ja käbide järgi (mänd, seeder, kuusk, lehis)
- Muru, pügamine ja hooldamine
- Puude ja põõsaste lõikamine , vajalikud töövahendid (oksakäärid, käsisaag)
- Toataimed. Nende ümberistutamine ja hooldamine (sõnajalad, tupsrohtliilia, kaktused)
- Suvelillede tutvustus ja ettekasvatamine
- Taimede kasvatamise võimalused rõdul ja aknal
- Ürdipeenra kavandamine ja planeerimine

Sügiseseid tööd:

- Puu- ja luuviljad, nende erinevus
- Puuviljade korjamine, säilitamine
- Köögiviljade varumine ja säilitamine
- Seemnete kogumine ja pakkimine
- Seened ja teised metsaannid
- Muld ja tema koostis
- Tuntumad umbrohud ja nende tõrje
- Ravimtaimede korjamine, kuivatamine ja kasutamine
- Lehtede riisumine ja risu koristamine, kompostimine
- Peenarde ettevalmistamine talve tulekuks, talvised ohud aias
- Toataimed ja nende ümberistutamine
- Õppekäigud näitustele. Õppefilmid

Sügisene loodusnädal Riguldis (sügistööde tööpraktika).

Talvised toimetused:

- Talvised ohud aias, külmakaitse taimedele ja pöösastele
- Toalilled, nende hooldamine
- Sibullillede ajatamine
- Linnud talvel, tutvuda talvituvate lindudega, nende toitmine
- Taimeseaded tähtpäevadeks
- Tutvumine aia kujundamise ja haljastamise alase kirjandusega
- Teede puhastamine lumest, libeduse tõrje
- Lumeskulptuuride tegemine
- Õppefilmid.

Kevadised tegevused:

- Aiatöö abivahendid ja nende kasutamine
- Puude ja pöösaste lõikamine
- Taimede ettekasvatamine
- Ürdipeenra kavandi koostamine
- Aiaplaneerimine, murud, hekid, puud ja kivid
- Taimede kasvatamise võimalusi aknal ja rõdul
- Suvelillede tutvustamine
- Muru riisumine ja teede korrastamine
- Peenarde kaevamine ja rajamine
- Taimede istutamine, rohimine ja umbrohutõrje.

Kevadine loodusnädal Riguldis (kevadtööde tööpraktika)

Taotletavad õpitulemused

Lisa-aastatel	Lisaõppe aastal
<ul style="list-style-type: none">• Suudab teha aastaegade lõikes lihtsamaid aiatöid – lehti riisuda ja ära vedada, lund rookida;• Tunneb huvi looduskeskkonna vastu, oskab looduses liikuda ja säästvalt käituda;• Tunneb tuntumaid köögivilju – kartul, porgand, kurk, tomat, kaalikas, peet;• Tunneb paari umbrohtu-malts, võilill;• Tunneb erinevaid viljapuid, marjapöösaid• Tunneb tuntumaid rohttaimi, puid ja pöösaid• Teab erinevaid köögiviljade ja puuviljade säilitamisviise• Tunneb paari kevad ja suvelille• Teab säästliku tarbimise, materjalide	<ul style="list-style-type: none">• Suudab teha aastaegade lõikes vajalikke aiatöid – kaevata, seemneid külvata, kitkuda, kasta;• Tunneb levinumaid umbrohtusid naat, malts, nõges, orashein;• Tunneb huvi looduskeskkonna vastu, oskab looduses liikuda ja säästvalt käituda;• Oskab toalillede eest hoolitseda;• Oskab näha inimtegevuse mõju loodusele;• Oskab nimetada tuntumaid kevad- ja suvelilli;• Nimetab paar olmejäätmete käsitlemise viise koduses majapidamises;• Sorteerib klassis tekkiva prügi hulgast paberi;• Tunneb levinumaid maitsetaimi petersell, till ja ravimtaimi –piparmünt, kummel.

korduvkasutuse võimalusi (riiete korduvkasutus, pakendite kasutamine käsitöös, jäätmete sorteerimine, orgaaniliste jäätmete kompostimine jne)	
---	--

Kasutatavad õppematerjalid

- L.Juhanson. Metsast ja selle asukatest (2011). Kirjastus Ilo
- S. Heinver. Lumemapp (2010). Kirjastus Ilo
- A. Baklien. Minu esimene metsaraamat (2010). Kirjastus Ilo
- A. Baklien. Minu esimene lilleraamat (2010). Kirjastus Ilo
- A. Baklien. Minu esimene putukaraamat (2010). Kirjastus Ilo
- K. Kabanen. Loovtegevused läbi mängu (2010). Tea Kirjastus.
- S.Raadik. Õpime õues mängides (2009). Kirjastus Ilo
- M.Värva. Looduse leksikon (2008). Kirjastus Avita
- Aiatuuliku asekeldused II (2006). Koolitus- ja Nõustamiskeskus Hared, Hollandi-Eesti Keskkonnaharidusprojekt Aiatuulik.
- Metsamapp. RMK Sagadi Looduskool.
- M. Loks, Ü. Loks. Sinasõbraks loodusega (2004). Kirjastus Koolibri
- T.van Eerbeek. Linnud meie naabruses (2004). Kirjastus Sinisukk
- <http://vikerraadio.err.ee/kuularhiiv>
- <http://www.looduskalender.ee/>
- <http://tere.kevad.edu.ee/>
- http://www.teec.ee/ET/oppematerjalid_programmid/oppematerjalid/
- <http://prygihunt-tallinn-ee.sn18.zone.eu/>
- <http://bio.edu.ee/taimed/>
- <http://www.hev.edu.ee/?id=8>
- <http://arhiiv.koolielu.ee/pages.php/0326>

Kangakudumine lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Kangakudumisel on toimetuleku õppekava alusel õppivate laste arengus ja eluks ettevalmistamisel täita suur roll. See hõlmab valdkondi, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega kodus ja koolis. Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli teostama. Kangakudumine aitab õpilasel kujundada oskust iseseisvalt toime tulla. Õpilased õpivad tundma ja täitma igapäevaste töödega seostuvaid lihtsamaid ohutustehnika nõudeid.

Kangakudumise tundide läbiviimisel arvestatakse iga õpilase füüsilisi, vaimseid ja sotsiaalseid iseärasusi ning sotsiaalseid oskusi (koos tegutsemine, abi küsimine, teiste abistamine).

Kujundatakse võimalikult adekvaatset enesehinnangut. Arendatakse vastutustunnet, kujundatakse positiivset suhtumist oma kohustustesse ja töösse. Olulised on igapäevaste tegevuste kavandamise, korraldamise ning probleemide lahendamise oskused.

Õpetuse eesmärgid

Õpetusega taotletakse, et õppija omandab teadmised ja oskused kangakudumise mõistetest, töövahendite õigest kasutamisest, tööoperatsioonide ratsionaalsetest võtetest, kangakavandi loomisest, algkangaste omadustest ja kasutamisest, kanga rakendamisest, kudumisel ilmnevate vigade parandamisest, ühtlase kvaliteediga kanga kudumisest, käsitsi kootud kangaste viimistlusest ja hooldusest.

Lõiming

Kangakudumise tundide sisu on seotud teiste õppeainetega.

Elu- ja toimetulekuõpe: Õpilased õpivad tegutsema individuaalselt ja koos kaaslastega. Areneb positiivne suhtumine oma kohustustesse nii klassis kui lähikeskkonnas.

Eesti keel: kangakudumise tegevused aitavad arendada õpilase väljendusoskust nt kasutatavate töövahendite, omaduste ja värvuste nimetamine, tööülesande mõistmine ja sellele vastav reageerimine jne

Matemaatika: kangakudumise käigus õpitakse sarnaselt matemaatika tundidele orienteeruma suurus- asendi- ja kujunditunnustes ning uuritakse ja tunnetatakse põhjus- tagajärg seoseid.

Kunsti ja käeline tegevus aine ning kangakudumine on omavahel väga tihedalt seotud, eelkõige läbi tarbekunsti ideede teostamise. Sarnaselt toetatakse õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja töövahendite õige käsitlemine. Õpilane õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt kangakudumise tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Kehaline kasvatus, rütmika, muusika ning kangakudumine õpetavad õpilastele ühistegevuse ja instruksiooni järgi matkimist, liigutuste rütmi ja tempo jälgimist, silma ja käe koostööd.

Kokandus. Kangakudumine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine planeeritud eesmärgi saavutamise nimel ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi. Kangakudumise tundides kujunevad õpilases sarnaselt kokanduse tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Kodukorrasus. Ühisosaks on eneseteeninduse ja korraharjumuste õppimine praktilises tegevuses. Õppetöö toimub praktilistes elulistes situatsioonides Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult

iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi, hoides korras enda tööpaika ja töövahendeid. Omandatakse üksikuid töövõtteid ning õigete töövõtete järjestust.

Keraamika. Kangakudumine ning keraamika on omavahel tihedalt seotud läbi tarbeesemete ideede teostamise. Sarnaselt toetatakse õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja töövahendite õige käsitlemine. Õpilane õpib hindama oma töö tulemusi. Kangakudumise tundides kujunevad õpilases sarnaselt keraamika tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Käsitöö. Käsitöö ja kangakudumise tunnid annavad baasoskused igapäevasteks kodukaunistustöödeks ja võimaldavad rakendada loomingulisi ideid tarbekunstiga tegeledes – näiteks ruumide kaunistamine, tarbeesemete disainimine ja valmistamine jne. Arendatakse õpilaste loovust, käelist vilumust, tegevuste kavandamist, korraldamist ja probleemide lahendamise oskust.

Puutöö. Sarnaselt puutööga õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka keraamika tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe. Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima ning hindama.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Jõukohases tegevuses võimetekohasele osalemisele antakse konkreetne positiivne jooksev hinnang (suuline kiitus, piktogrammiline hindamine). Samas kujundatakse ka oskust mõista ebaõnnestunud tegevusele antud hinnangut.

Kangakudumise lisaõppe ainekava (ja lisaaastate)

Maht

2 tundi nädalas , õppeaastas 70 tundi

Rõhuasetused

Lisa-aastatel tutvutakse kangakudumisega seotud oskustega ja töövõtetega.

Lisaõppe aastal täiustatakse/kinnistatakse omandatud ja õpitakse uusi töövõtteid. Tähelepanu pööratakse tööoperatsioonide õigele järjekorrale ning töö lõpetamise vajalikkusele. Hakatakse täitma tööülesandeid, mille puhul töö tulemus saabub alles teatud aja möödudes

Praktiseeritakse sotsiaalse suunitlusega tööülesandeid (näit teiste abistamine).

Kasutatakse laiendatud sõltuvat koostööd, st tööd tehakse üheaegselt ning ühist eesmärki silmas pidades. See võimaldab anda igale õpilasele tema võimetele vastava tööülesande ning seeläbi kujundada õpilaste võimalikult adekvaatset enesehinnangut.

Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima ning hindama.

Õppesisu ja -tegevus

Ülevaade kangakudumise ajaloost Eestis ja maailmas. Kangakudumise kombestik. Kangakudumisel kasutatavad põhitöövahendid (kangasteljed, kääruud ja käärimisraam, kangareha, niied, suga, süstik, pool, piirits ja kangapingutaja) ja abitöövahendid (kangasteljepink, käärid).

Kudumiseks kasutatavad materjalid (looduslikud ja keemilised kiud), lõimelõngade arvu leidmine, koematerjalide ettevalmistamine.

Kaltsuvaiba kavandamine, töö kunstiline kujundamine, värvusõpetus.

Kanga rakendamine telgedele (rehatamine, lõime kerimine poomile, niietamine, soastamine, lõime sidumine ette kangaspuude külge, nõõrimine, siduse tegemine). Kaltsuvaiba kudumine, kudumisel tekkivad vead ja nende parandamine. Kanga telgedelt mahavõtmine ning viimistlus ja hooldus.

Taotletavad õpitulemused

Õpilane:

- eristab erinevaid looduslikke ja tehis materjale
- võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- oskab materjale ühendada ja kasutada
- osaleb kavandi koostamisel
- teostab kangakudumiseks ettevalmistustöid (lõikab ribasid, kerib lõnga)
- oskab kavandi järgi võimetekohaselt kududa
- suudab osaleda erinevates tööfaasides
- oskab asjakohaselt hinnata oma tegevust ja töö tulemust
- oskab ja suudab kaaslastega koos töötada

Kasutatavad õppematerjalid

- Kangakudumine, L.Mälksoo, Valgus 1973 Tallinn
- Kangakudumine, M. Kelpman, Koolibri 1998 Tallinn
- Kangakudumine, L. Lundell, E. Windesjö, Sinisukk, 2005, Tallinn
- Kutominen Toika –kangaspuilla, R.Virtaala, Lauttapaino, 1991, Huittissa

Korrastustööd lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Korrastustööde õpetamine toimetulekuõppe lisaõppe aastal on õpilaste õpitud tööoskuste kinnistamine. Õppeaine hõlmab valdkondi, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega kodus, koolis ning nende lähiümbruses vastavalt õpilaste vajadustele. Õpilastel kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud igapäevaste kodu- ja majapidamistöödega toimetulekuks ning toeks elukutsevalikul.

Tundide käigus tutvustatakse lihtsaid igapäevategevustes vajaminevaid töövahendeid ja masinaid ning õpetatakse neid juhendamisel/juhendi abil kasutama. Õpilased õpivad tundma ja täitma igapäevatöödega seostuvaid lihtsaid ohutustehnika- ja hügieeninõudeid.

Olulised on igapäevaste tegevuste kavandamise, korraldamise ning probleemide lahendamise oskused.

Õpetuse eesmärgid

Õpetus taotleb tegevuspädevuse kujunemist:

- praktilise tegevuse oskuste kasutamine stereotüüpsetes ja vähe varieeruvates situatsioonides;
- praktilise tegevuse omandamine toiminguid/operatsioone valides ja eesmärgipäraselt järjestades;
- osalemine jõukohases ühistevgevuses;
- oma tegevuse tulemuse hindamine eesmärgist lähtuvalt mälu kujutlustele
- toetudes või näidisega võrreldes;
- tegevuste sooritamine oma oskuste piires iseseisvalt.

Vajalik on koostöö koduga, et õpilased saaksid omandatud oskusi rakendada kodus olles.

Tundide läbiviimisel arvestatakse iga õpilase füüsilisi, vaimseid ja sotsiaalseid iseärasusi ning sotsiaalseid oskusi (koos tegutsemine, abi küsimine, teiste abistamine).

Õpilastel kujundatakse võimalikult adekvaatset enesehinnangut.

Arendatakse vastutustunnet, kujundatakse positiivset suhtumist oma kohustustesse ja töösse.

Õpetatakse mõistma töö vajalikkust ja selle lõpuleviimise tähtsust.

Lõiming

Elu ja toimetulekuõpe. Siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus ja nende praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil.

Tähelepanu pööratakse oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Oluline on eneseteeninduse õpetamist praktilises tegevuses. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Toimub kuulamise, jälgendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Tööd tehakse koos kaaslastega, kogetakse õnnestumisi ning õpitakse läbi töö oma emotsioone väljendama. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid jälgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine erinevate elukutsetega.

Eesti keel. Eesti keele tundides õpib õpilane nimetama (kasutades kõnet või muid alternatiivkommunikatsiooni vahendeid) ja leidma vajalikke töövahendeid, areneb kõne reguleeriv–planeerivat rolli: õpilane kommenteerib seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab. Kõne arengu tingimuseks on õpilaste suhtlema ärgitamine praktilise tegevuse käigus. Motiveeritakse ja hinnatakse positiivselt kõiki situatiivseid suhtlemisakte (mitteverbaalseid ja verbaalseid). Õpilaste omavahelise suhtlemise tingimuseks on koostevõime korraldamine, milleks loob igasugune tööõpe hea võimaluse. Ametinimetuste ja nendega kaasnevate tegevuste ühendamine tutvustab erinevaid elukutseid, mis on seotud töö lihtsamate oskuste õpetamisega ning tulevase tööelu planeerimisega.

Matemaatika. Tööõpe on otseselt seotud kõigi matemaatiliste pädevustega ning õpilase tegevusel tööõpetuses on praktiline tagajärg, vigu märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus. Taotletakse matemaatikapädevuse kujunemist: suutlikkus praktilise tegevuse protsessis tajudele toetudes orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes, kasutada mõnda enamlevinud mõõtevahendit, sooritada elementaarseid matemaatilisi tehteid (praktiliselt, materialiseeritult); mõista ja kasutada praktilise tegevusega seotud graafilisi sümboliteid ja lihtsaid mudeleid, rühmitada objekte tajutavatele tunnustele ja tajukujutlustele toetudes; teostada igapäevaelus toimetulekuks vajalikke rahalisi toiminguid õpitud arvuvalla piires.

Kunst ja käeline tegevus. Kunsti ja käelise tegevuse aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab algsed oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Kunsti ja käelise tegevuse tundides kujunevad õpilases sarnaselt tööõppe tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Muusika. Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus kaudu arendatakse peenmotoorikat ja koordinatsiooni. Õpilaste juhendamisel areneb laste suutlikkust tegutseda eeskujuga, näidise või suulise korralduse alusel.

Rütmika. Siduvaks tegevuseks on lihtsamate rütmipillide ja õppevahendite (rätikud, tokid jm) valmistamine. Rütmika arendab tööõppe tundidega sarnaselt tööks vajalikke isiksuseomadusi (loovust, püsivust, täpsust, iseseisvust, eesmärgikindlust). Arendab ka koostöö oskust ja enda tegevuse planeerimiseoskust.

Arvutiõpetus. Pildimaterjali, vajaliku info otsimine ja töötlemine.

Kangakudumine. Keraamika. Käsitöö. Puutöö. Kokandus: Ühisosaks on eneseteeninduse ja korraharjumuste õppimine praktilises tegevuses. Õppetöö toimub praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhiatluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi, hoides korras enda tööpaika ja töövahendeid. Omandatakse üksikuid töövõtteid ning õigete töövõtete järjestust.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hindamisel võetakse arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Korrastustööde lisaõppe ainekava

Maht

1 tund nädalas, õppeaastas 35 tundi, s.h. 2 õppekäiku

Rõhuasetused

Igapäevaste lihtsamate tööoskuste kujundamise süvendamine

Õpilastel kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud igapäevaste kodu- ja majapidamistöödega toimetulekuks ning toeks elukutsevalikul.

Õppesisu ja -tegevus

Ruumide korrashoid ja koristamine

Ühiselt kasutatavate ruumide (trepikojad) korrashoid ja koristamine. Puhastusainete hoiatavad tingmargid ja nende arvestamine tegevustes. Kummikinnaste kasutamine. Seinte (värvitud, plaaditud) pesemine, puhastusvahendite valimine ja kasutamine. Valamute, WC-pottide puhastamine, selleks vajalike vahendite valimine ja kasutamine. Peeglite, ukseklaaside, akende pesemine; puhastusvahendite valimine ja kasutamine. Kodutekstiilide kasutamine.

Tekkide, mööblikatete kloppimine klopitsaga, käsitsi. Pehme mööbli, radiaatorite, muude pindade puhastamine tolmuimejaga. Suurpuhastus: kardinad, katted, kuplid. Korrapidaja ülesannete järjestamine. Ülesannete jaotamine.

Asjad ja nende korrashoid

Asjade eristamine- meie oma, võõras. Töövahendite ratsionaalne paigutus, ärapanek peale kasutamist ja hoidmine. Erinevate panipaikade korrashoid ja koristamine. Asjade pakkimine väljasõiduks, ekskursiooniks. Vajalike asjade nimekirja koostamine.

Taotletavad õpitulemused

- Teeb juhendamisel erinevaid korrastustöid.
- Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid.
- Tunneb koristusvahendeid ja oskab neid kasutada
- Tunneb koristustöödel vajaminevaid kodumasinaid ja oskab sellest endale olulisi seadmeid kasutada
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks.
- Osaleb võimetekohaselt ühistöös.
- Viib alustatud töö lõpuni.
- Planeerib (abiga) nädalaks kodutööd
- Omab ettekujutust meie oma-võõras.
- Hoiab korras panipaigad klassiruumis, osaleb panipaikade koristamisel/suurpuhastusel.
- Osaleb võimetekohaselt ühistöös.
- Pesumärkide lugemine: käsitsipesu, masinpesu, ainult keemiline puhastus, vajab triikimist, ei vaja triikimist.

Kasutatavad õppematerjalid

- Lind, E. Tööõpetus 1.-4. Klassile, Oskata olla ja korda hoida, Koolibri 1998
- Taba, A. Tööõpetus. Korrastustööd IV-VIII kl. Tallinn Valgus 1982

Arvutiõpetus lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Arvutiõpetus on teisi õppeaineid siduv õppeaine, kaasaegsete infotehnoloogia vahenditega toimub õppeprotsessi ilmestamine. Arvutiõpetuses on rõhk praktilisel tegevusel. Tänapäeva ühiskonnas paljud igapäevatehingud on seotud tehnoloogia kasutamisega. Õpilased omandavad ettekujutuse infotehnoloogilise keskkonna kasutamise võimalustest, rollist ühiskonnas. Nad õpivad tundma alternatiivseid võimalusi, mida pakub arvuti kui töövahend ja suhtlusvahend ning infoallikas. Arvutiõpetus võimaldab õpilastel hiljem igapäevaelus toime tulla ning oma vaba aega sisustada.

Õpetuse eesmärgid

- ülevaate saamine kaasaegsest infotehnoloogiast ja selle võimalustest
- arvutikasutuse kasutamise algoskuste kinnistamine
- arvutil lihtsamate tööde koostamine
- lõiming erinevate õppeainete vahel
- internetist vajaliku informatsiooni leidmine
- IKT erinevate kasutusvõimaluste tundmaõppimine
- IKT vahendite eetiline ja korrektne kasutamine
- arvuti ja interneti kasutamine suhtlusvahendina
- infotehnoloogia kasutamise mõistmine õppetöös, kodus, tööl, ühiskonnas

Lõiming

Arvutiõpetus võimaldab anda õpilastele mitmekesised sotsiaalsed oskused ja võimaldab arendada pikendatud õppetööga klassides taotletavaid üldpädevusi. Õpetuse integratsioon saavutatakse läbivate teemade, temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja -viiside abil. Integratsioon on olemas pea kõigi ainetega. Arvutiõpetust on lihtne seostada teiste ainetega, sest arvutit kasutades on võimalik kasutada erinevaid õpiprogramme (arvutiõpetus kui teiste ainetes õpetamise uusi tehnoloogiaid- näitlikustamine arvutiga; tähelepanuvõimet ja taju avardavad tegevused arvutiga; treenimine arvutiga; uurimuslike oskuste arendamine arvutiga).

Elu ja toimetulekuõpe. Entsüklopeediate kasutamine, info ja pildimaterjali leidmine internetist. Eluliste õppemängude kasutamine, keskkonnateemaliste õppemängude mängimine.

Eesti keel. Sõnavara arendavad õppemängud. Piltjuttude lugemine ja teksti taastamine pildi abil. Artikulatsiooni harjutused õppekeskkondades. "Teise kirjaoskuse" omandamine, tööde vormistamine arvutil, kujundamine ja küljendamine, tabelid, tähemärkide õppimine ja teksti ümber trükkimine. Interneti kasutamine: aadressiribale õige netilehekülje aadressi trükkimine vabaajategevuse leidmiseks. Arvutiga seonduv sõnavara tundmine võimaldab arvutiekraanil orienteerumist ja arvutiga tegutsemist.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse kujunemise harjutamisel kasutatakse abiks mitmesuguseid arvutiprogramme. Ruumimõistete kasutamine orienteerudes arvutiekraanil. Osaleb mõnes õpitud arvutimängus.

Muusikaõpetus ja rütmika. Helisalvestuste kuulamine ja CD-kasutamine arvuti abil, muusikavideote vaatamine internetist. Muusikaprogrammide kasutamine helitekitamiseks ja pilliõppeks.

Tööõpe. Arvutijoonistuste tegemine, fotografeerimine, pildimaterjali otsimine ja töötlemine. Tööjuhiste ümber trükkimine.

Kunst ja käeline tegevus. Õppemängude kasutamine värvuste õpetamiseks, kujundite õpetamiseks, silma ja käe koostöö arendamiseks. Joonistusprogrammi Paint kasutamine.

Kehaline kasvatus. Sportlaste ja spordisaavutuste alase info leidmine.

Hindamine

Hindamine toimub Tallinna Tondi Kooli hindamisjuhendi järgi.

Hindamisel arvestatakse püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust ja tähelepanelikkust.

Arvutiõpetuse lisaõppe ainekava

Maht

2 tundi nädalas, õppeaastas 70 tundi.

Rõhuasetused

- Elementaarsete arvutioskuste õpetamine.
- Õpilasetele vaba aja sisustamise võimaluste õpetamine arvuti abiga.
- Info leidmise võimaluste tutvustamine

Õppesisu ja -tegevus

Tekstitöötlus: dokumendi loomine ja salvestamine, avamine. Teksti muutmise ja kustutamine, märgistamine, teksti kopeerimine, lõikamine ja kleepimine, teksti kujundamine (fondid, suurus, värvus, kaldkiri, rasvane kiri, allajoonimine), tabeli loomine, piltide lisamine, tööde printimine. WordArt. Kalkulaatori, kalendri kasutamine arvutis. CV, avalduste, trükkimine

Internet: vajamineva info otsimine Internetist- kino, teater, sõiduplaanid, retseptid, kool. Vajamineva info kopeerimine.

Veebipõhise kirjavahetuse kasutamine - e-post: (@; postkasti sisenemine, kirjade, e-kaardi lugemine ja saatmine, kustutamine); Otsingumootorid - google, neti.

Esitlused: PowerPointis abiga lihtsa esitluse koostamine

Rastergraafika: Paint programmis lihtsamate piltide joonistamine, kujundamine. Piltide laadimine fotoaparaadist arvutisse. DVD, CD kasutamine

Vaba aja sisustamine: Õppeotstarbelised mängud, arvutimängud.

Taotletavad õpitulemused

- luua uut dokumenti ja seda salvestada
- avada dokumenti

- sisestada, muuta ja kustutada teksti
- märgistada teksti
- kopeerida, lõigata ja kleepida teksti
- kujundada teksti (fondid, nende suurus, värvus, kaldkiri, rasvane kiri, allajoonimine)
- luua Wordis lihtsat tabelit
- lisada pilte
- avada veebilehte kasutades aadressiriba
- oskab leida oma kooli kodulehekülge
- otsida infot märksõnade abil kasutades erinevaid otsingumootoreid
- otsida teksti ja pilte
- kasutada linke,
- kopeerida infot enda dokumenti
- kasutada e-posti, lisada kirjale faile ja avada neid
- printida selekteeritud infot
- salvestada fotoaparaadist pilte arvutisse
- leida arvutist vaba aja sisustamiseks mängu

Kasutatavad õppematerjalid

Internetilingid

- Programmid allalaadimiseks erinevate õppeainete õpetamiseks, samuti töölehed (inglise keeles) - <http://www.senteacher.org/Files/>
- Loodusõpetus, Eesti selgroogsed - <http://bio.edu.ee/loomad/>
- Loodusõpetus, Eesti taimed - <http://bio.edu.ee/taimed/>
- Kõike: puzzled, karaoke, värvimine, jne. www.lastekas.ee
- Kõike: puzzled, karaoke, värvimine Tomi ja Anni teemadel - www.meieoma.ee
- Inglisekeelne lehekülg: puzzled, värvimine, jne. - www.thekidzpage.com
- Figuuride joonistamine - http://www.cloudstars.com/VFDS_male.htm
- Tiia Salmi kogutud materjalid - <http://tiiasalm.googlepages.com/arvuti%C3%B5petus>
- Lastekeskond - <http://www.uptoten.com/kids/uptoten-home.html>
- Pildimaterjal - <http://www.eslhq.com/gallery/>
- Looduse vaatlemise projekt - <http://tere.kevad.edu.ee/>
- Mänge laste arendamiseks - <http://edlv.planet.ee/th/>
- Looduskaamerad jm. - <http://looduskalender.ee/>
- Loodus- ja muud saated - <http://vikerraadio.err.ee/kuularhiiv?saade=147&kid=179>
- Puzzle paradiis - www.jigzone.com
- Soomekeelne leht, õppemänge ja töölehti igale vanusele - www.koulukanava.fi
- Soomekeelne leht, õppemängud – www.papunet.fi
- Saksakeelne lastekeskond - <http://www.kindernetz.de/>
- Inglisekeelsed materjalid lasteaiale - <http://www.enchantedlearning.com/categories/preschool.shtml>
- Eestikeelne lasteportaali - <http://www.solnet.ee/ee/>
- Värvimiseks pilte - <http://www.preschoolcoloringbook.com/>
- Värvimiseks pilte (väljatrükk + online) - <http://www.christiananswers.net/kids/clr-indx.html>
- Värvimiseks pilte (väljatrükk) <http://www.gratis-malvorlagen.de/>
- Trips-traps-trull jm. - <http://www.4kids2play.nl/eng/>
- Inglisekeelne lastekeskond - <http://kids.niehs.nih.gov/games.htm>
- Mänge - <http://www.tonypa.pri.ee/start.html>
- Retsepte ja veidi käsitööd - <http://dansukker.com/Default.aspx?ID=445>

- Barbie lehekülg - <http://www.everythingirl.com/home/home.aspx>

Keraamika lisaõpe

Õppeaine kirjeldus

Keraamika ainetund süvendab kutseasta õpilaste oskusi luua oma kätega ilu- ja tarbeesemeid. Õpilane õpib töö käigus tundma ja kasutama erinevaid voolimisvõtteid ja materjale. Täiendab oma oskusi voolida natuuri, mälu ja ettekujutuse järgi. Arenevad eseme vaatlus- ja kujutamisoskus, harmoonia- ja tasakaalutunne ning kompositsiooni- ja kunstimeel. Keraamikatundides õpetatav seostub hästi kunsti ja käelise tegevuse aine teemadega: vormiõpetus, kompositsioon, kunstiajalugu, joonistamine. Praktilise tegevuse käigus õpitakse valmistama nii traditsioonilist kui modernset keraamikat.

Õpilastega külastatakse keraamikatunni raames näitusi ja muuseume, tutvustatakse rahvakunsti ja Eesti väljapaistvamate keraamikute loomingut.

Tundide sisu on lõimitud kooli baasürituste, toimetulekukooli nädalateemade ja teiste õppeainetega.

Õpetuse eesmärgid

Keraamikatundide eesmärgiks on õpetada õpilastele keraamiliste esemete vormimise ja dekoreerimise võtteid, arendada käsitööoskusi ja treenida nende käelist osavust ning vormitunnetust. Lisaks toetab keraamikatunnis osalemine õpilaste:

- vaatlus- ja tähelepanuvõime,
- erinevate aistingute, tajude, kujutlusvõime,
- individuaalsuse, fantaasia, loovuse,
- üld- ja peenmootorika arengut.

Praktilise töö käigus täienevad samuti ka:

- oskused kasutada erinevaid töövahendeid, materjale ja tehnikaid,
- oskus mõista tööjuhiseid,
- oskus õpitut kasutada igapäevases elus.

Lõiming

Keraamikatundide sisu on tihedalt seotud teiste õppeainetega. Sarnaselt **elu- ja toimetulekuõppega** toimub kuulamise, jäljendamise, vaatlemise, võrdlemise, vestlemise ja kirjeldamise arendamine. Elu ja toimetulekuõpetuse teemasid arvestatakse võimalusel ka keraamikatundide tegevuse planeerimisel.

Keraamikatundide tegevused aitavad arendada õpilase väljendusoskust samuti nagu **eesti keele** tunnid. Läbi tegevuse toimub kindlasti kõne reguleeriva–planeeriva rolli arendamine: õpilane räägib või nimetab seda, mida parajasti teeb; mida tegi (tegevuse taastamine skeemide, märksõnade ja tingmärkide abil) ja ka seda, mida tegema hakkab).

Matemaatika ja keraamika on tihedalt seotud, sest sarnaselt toimub esemete vaatlus ja nendele iseloomulike tunnuste (otstarve, värvus) leidmine. Tegevuste käigus õpitakse orienteeruma suurus- asendi- ja kujunditunnustes.

Keraamika, **rütmika, muusika ja kehaline kasvatus** õpetavad õpilast jälgima oma liigutuste rütmi ja tempot ja arendavad tema harmoonia ja tasakaalutunnet. Õpitakse tunnetama oma keha, areneb peenmootorika, silma ja käe koostöö.

Sarnaselt **puutööga** õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka keraamika tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Kokandus. Keraamika aine toetab õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Õpilane saab oskused võimetekohase töö iseseisvast tegemisest või selle abiga sooritamisest. Ta õpib hindama oma töö tulemusi ja rõõmustama tehtava üle. Keraamika tundides kujunevad õpilases sarnaselt kokanduse tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe. Keraamika tunnis valminud esemeid saab praktiliselt rakendada kokanduse tundides.

Kodukorrastus. Oluline on eneseteeninduse ja korraharjumuste õppimine praktilises tegevuses. Õppetöö toimub praktilistes elulistes situatsioonides. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi, hoides korras enda tööpaika ja töövahendeid. Omandatakse üksikuid töövõtteid ning õigete töövõtete järjestust.

Käsitöö. Käsitöö ja keraamika tunnid annavad baasoskused igapäevasteks kodukaunistustöödeks ja võimaldavad rakendada loomingulisi ideid tarbekunstiga tegeledes – näiteks ruumide kaunistamine, tarbeesemete disainimine ja loomine jne. Käsitöö ja keraamika tundides omandatakse üksikuid töövõtteid ja võtete õiget järjestust, saadakse teadmisi erinevatest materjalidest ning õpitakse käsitlema käsitööriistu.

Kangakudumine. Keraamika ning kangakudumine on omavahel väga tihedalt seotud, eelkõige läbi tarbekunsti ideede teostamise. Sarnaselt toetatakse õpilases arusaamist, mida tähendab praktilise töö tegemine ja töövahendite õige käsitlemine. Õpilane õpib hindama oma töö tulemusi. Keraamika tundides kujunevad õpilases sarnaselt kangakudumise tundidega tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Puutöö. Sarnaselt puutööga õpib õpilane mõistma, mida tähendab praktilise töö tegemine ja annab teadmised töövahendite õigest käsitlemisest. Nii nagu puutöö tundides kujunevad ka keraamika tunnis õpilastes tööks vajalikud isiksuseomadused (püsivus, täpsus, iseseisvus, eesmärgikindlus), areneb ilumeel ja töötahe.

Hindamine

Õpilast hinnates võetakse arvesse, et I arengutasemel teostatakse töid valdavalt koostegemisel õpetajaga.

II arengutasemel teostatakse töid etappide kaupa või näidise järgi ning siinjuures hinnatakse ka õpilase materjali-ja teostusvalikuid ning tema oskust otsida ja kasutada abi.

III arengutasemel teostatakse töid valdavalt näidiste, lihtsate tööjuhiste, piktogrammide ja piltide järgi. Hinnatakse püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, õpperuumide kodukorra täitmist, töökest, järjekindlust ja tähelepanelikkust. Õpetaja teeb õpilase arengu kohta märkmeid, et oleks võimalik tema arengut keraamikatundides iseloomustada, tema oskusi ja individuaalsust välja tuua ja õppetegevust suunata.

Keraamika ainekava

Maht

Keraamika tunde 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Rõhuasetused

Käsitööoskuste arendamine

Õppesisu ja -tegevus

	I õpitase – LA1	II õpitase – LA2	III õpitase - LÕ
Voolimistehnikad	Elementaarsete voolimistehnikate õppimine: veeretamine, muljumine, lamedaks surumine, väljavenitamine, pigistamine ja -surumine.	Spiraaltehnikas savilindist esemete voolimine ja kahetasapinnalise reljeefse ornamendi voolimine	Saviplaatide kokku kleepimise teel esemete valmistamine.
Voolimine natuuri järgi	Ümarplastika, nt puu- ja juurvilja voolimine näidise järgi.	Nõude voolimine: savitombust vajutamise teel või spiraaltehnikas valdavalt näidise järgi töötades.	Inimese, loomade ja lindude voolimine põhimõttel ühest tükist suur vorm. Voolitakse nii näidise, kui mälu ja ettekujutuse järi.

Materjaliõpetus	Savi iseärasus kuivamisel kahaneda ja kokku tõmbuda, voolimisel taheneda ja rabeneda.	Erinevad voolimismassid: savi plastiliin, pabersavi, polümeersavid, sh ka kips, voolimismasside omadused ja kasutusvõimalused.	Erinevad saviliigid: sinisavi, roheline savi, punane savi, angoobid ja erinevad dekoorid
Keraamiliste esemete dekoreerimine	Voolimispulga ja templitega vajutamise teel mustrite lisamine voolitud esemele, dekoreerimine värviga	Kanga-, lehe-, nõõri- vms trükk savile, glasuuride kasutamine voolitud eseme kaunistamisel	Pealevoolitud mustritega ja graveerimisega esemete dekoreerimine. Angoobide, glasuuride ja muude dekooride kasutamine eseme dekoreerimisel.
Keraamika ajalugu	Näituste külastamine, esemete vaatlemine, jutustused keramika kujunemisloost.	Näituste külastamine, tuntumate Eesti keramikute loomingu vaatlemine.	Näituste ja väljapanekute külastamine, tuntumate autorite loomingu tutvumine, imiteerimine.

Õpitulemused

	LA1	LA2	LÕ
Voolimistehnikad	Tunneb ja kasutab elementaarseid voolimistehnikaid	Oskab spiraaltehnikas voolida esemeid ning õpetaja abiga voolida reljeefset ornament.	Saviplaatide kokku kleepimise teel esemete valmistamine.
Voolimine natuuri järgi	Oskab muljuda ühest suuremast tükist lihtsaid esemeid	Oskab savitombust vajutamise teel või spiraaltehnikas voolida nõusid	Inimese, loomade ja lindude voolimine - ühest tükist suur vorm ja elementide lisamine
Materjaliõpetus	Teab, et savi kuivamisel kahaneb ja taheneb ning oskab seda teadmist arvestada oma töös.	Teab erinevad voolimismasse ja nende omadusi	Erinevad saviliigid: sinisavi, roheline savi, punane savi, angoobid ja erinevad dekoorid
Keraamiliste esemete dekoreerimine	Oskab voolimispulga ja templitega vajutada oma voolingule mustreid ning dekoreerida neid värvidega.	Oskab erinevate trükitehnikate ja glasuuridega kaunistada voolitud esemeid.	Oskab voolitud esemeid dekoreerida ja selleks sobivaid vahendeid kasutada.
Keramika ajalugu	Oskab kaasas käia näitustel.	Oskab pildimaterjali abil meenutada Eesti kunstnike loodut.	Oskab nimetada 1-2 Eesti keramikut ja meenutada tema loodut.

Kasutatavad õppematerjalid

- Rohlin, L., Eesti keraamika ajast aega, 2007
- Tvauri, A., Eesti hilisrauaaja savinõud (11. sajandist 13. sajandi keskpaigani), 2005
- Kuma, H.; Teder, I.; Nõmberg, E., -Eesti keraamika 1923-1998, 1998
- Piipuu, E., keraamiline skulptuur, 1993
- Rohlin, L., Keraamika käsiraamat, 2003
- Matvei, J., Keraamika, mu arm: punktiirjooni ja visioone eesti keraamikast läbi 20. sajandi, 2004
- Selirand, J.; Ašarina, N.,; Uvarova, I., Sündinud savist ja tulest: lugusid keraamikast, 1976
- Glenn C. Nelson, Ceramics: a potter's handbook, 1966
- Cushing, Val M., -The ceramic design book: a gallery of contemporary work, 1998

Hooldusõppe tegevusvaldkonnad (ainekavad)

Kommunikatsioon

Kooliastme alguses selgitatakse koostöös logopeediga välja õpilase suhtlemisoskuse tase ja temale sobilik suhtlusvahend. Olulisel kohal on ka suhtlemiseks vajaminevate kognitiivsete oskuste arendamine. Õpilaste suhtlusvahendiks on reeglina alternatiivkommunikatsiooni vahend (AAC) millele võib lisanduda üksikute lausete, sõnade, hääliitsuste kasutamine. Lapse arenedes võib muutuda kommunikatsioonivahend.

Oluline on, et õpilasel oleks võimalik mõista ümbritsevast toimuvat ja väljendada oma põhivajadusi. Valitud suhtlusvahendi rakendamise harjutamine toimub praktilise tegevuse käigus. Õpilast ümbritsevad inimesed peavad kasutama temaga suheldes vastavat AAC vahendit. Õpilasi ümbritsev keskkond peab olema märgistatud klassis kasutusel olevate AAC vahenditega.

Järgnevad oskused on tinglikult jaotatud kolme kooliastme vahel.

Kommunikatsioon I tase

Kommunikatsioonieelne periood

- Fikseerib pilgu.
- Jälgib pilguga.
- Kuulab, keerab pead heliallika suunas.
- Küünitab lähedal asuva objekti suunas.
- Osutab soovitud objektile.
- Haarab esemeid.

Väljenduste mõistmine

- Reageerib miimikale.
- Reageerib intonatsioonile.
- Reageerib passiivselt esemelisele kommunikatsioonile (nt. söömine- lusikas; wc-mähe; joomine- tass)
- Reageerib oma nimele.
- Reageerib keelule.
- Täidab üksikuid lihtsaid viibetega saadetud korraldusi (nt tule, oota, istu).

Eneseväljendus

- Väljendab oma soove hääliitsustega või tegevusega (nt. lükkab ebameeldiva eseme ära)

Kommunikatsioon II tase

Väljenduste mõistmine ja eneseväljendus.

- Reageerib aktiivselt esemelisele kommunikatsioonile (nt. üksikutele esemetele).
- Mõistab ja kasutab igapäevaselt fotokommunikatsiooni (nt. pereliikmed, klassikaaslased, igapäevategevused).
- Mõistab passiivselt õpitud värvilisi PCS pilte ja mustvalgeid piktogramme.
- Kasutab üksikuid lihtsustatud viipeid.
- Reageerib adekvaatselt "jah", "ei" vastust nõudvatele küsimustele.
- Vastab situatsiooniga seoses olevatele küsimustele kasutades valitud kommunikatsioonivahendit.
- Nimetab (viipleb, osut. pildile jne.) nägemisulatuses väljas olevate tuttavate esemete nimetusi, oluliste inimeste nimesid.
- Väljendab oma põhisoove valitud suhtlusvahendiga.
- Osutab endale küsimuse peale kus on _____? (nimi)

Kommunikatsioon III tase

Väljenduste mõistmine ja eneseväljendus.

- Kasutab värvilisi PCS pilte ja mustvalgeid piktogramme
- Kasutab lihtsustatud viipeid
- Kasutab üksikuid sõnu
- Mõistab kes- mis- kus küsimusi, vastab adekvaatselt.
- Kasutab oma nime.
- Kasutab kahesõnalisi fraase.
- Nimetab (viipleb, osutab piktogrammidele jne.) pildil kujutatud tegevusi.

Motoorika

Motoorsete oskuste arendamise eesmärgiks on tugevdada õpilase kehataju ning edendada üld- ja peenmotoorika oskusi. Eesmärgiks on võimalikult iseseisev liikumine ning võimalus tegutseda enda füüsilistest piirangutest hoolimata.

Motoorsete oskuste arenemine ja füüsiline heaolu loovad aluse lapse terviklikule arengule.

Laps saab esimesed kogemused füüsilisest maailmast kompides ümbritsevaid esemeid. Nii on motoorsed oskused aluseks informatsiooni hankimisele, mis omakorda mõjutab tunnetusprotsesside arengut.

Motoorsete oskuste arendamisel võetakse arvesse õpilase abivahendite vajadus (nt. käimisraam, ratastool).

Motoorika I tase

Tegevused võivad toimuda füüsilisel juhendamisel.

Kehatunnetus

Tajub iseennast suhetes ümbritsevaga, teadvustab oma kehaosi (nt. kehatunnetusprogramm Knill, pallimeri, ratsutamine, kiikumine)

Tajub oma keha raskust (nt. teraapiapallil vetrumine, kõndimisel keha raskuse kandmine ühelt jalalt teisele).

Üldmotoorika

Erinevad liigutusmustrid: kõverdab ja sirutab öla-, küünar-, randmeliigest, suunab alajäsemete liigutusi (nt. seismine, kõnd, takistusele astumine, toe abiga püsti tõusmine), keerab ennast, roomab, istub, võtab vasakult poolt parema käega ja viib üle keskjoone paremale.

Kohaneb abivahenditega.

Tõstab kätt õlast (nt viib lusika suu juurde)

Tasakaal

Kontrollib oma keha erinevates asendites (nt. seismine, istumine, teraapiapallil kiikumine küljelt küljele)

Peenmotoorika

Haarab ja hoiab lusikat silinderhaardes (kämblavõte)

Haarab ja hoiab esemeid pealthaardes

Koordinatsioon:

Silm-käsi koostöö

Haarab eseme ja paneb selle näidatud kohta (nt paneb eseme karpi).

Viskab palli.

Viib lusika suu juurde.

Tõmbab plastiliinist kuju küljest tükke

Tirib pesulõkse karbiäärelt

Kahe käe koostöö

Tõmbab omavahel ühendatud klotsid lahti

Tõmbab mängutoosi mängima

Silm-jalg koostöö

Astub astmelt astmele juhendaja abiga (juurdevõtusamm).

Istuvast asendis tõukab jalaga eseme eemale.

Motoorika II tase

Kehatunnetus

Teadvustab erinevaid liikumisviise (nt. roomamine, käpuli käimine, kõnd, ratastoolis liikumine).

Teadvustab erinevate kehaosade funktsioone. Patsutab erinevaid kehaosi (kehatunnetusprogramm Knill).

Kiikumisharjutused (nt. istudes kiigutamine küljelt-küljele, ette-taha).

Tasakaal

Astub peale ning kõnnib iseseisvalt ja astub maha abiga teraapiapingilt/kaldpinnalt.

Hüppab batuudil abiga (nt. kätest või toest kinni hoides)

Koordinatsioon:

Silm-käsi koostöö

Viskab palli eesmärgistatult (nt kurikate pihta, juhendajale).

Veeretab palli.

Paneb rõngaid pulga otsa

Paneb topse üksteise sisse

Laob klotsidest torni

Rullib plastiliinist ussi

Silm-jalg koostöö

Lööb palli jalaga.

Astub abiga märgistustele kulgedes mööda rada.

Astub iseseisvalt astmelt astmele hoides käsipuust kinni.

Trepist üles minnes astub vahelduva sammuga, alla tulles juurdevõtusammuga.

Kahe käe koostöö

Ühendab kokkukäivad klotsid

Tõmbab pliiatsitelt korgid

Tõmbab takja aluselt (hoiab ühe käega alust ja teisega tõmbab)

Rebib paberit

Peenmootorika

Kasutab näpitsvõtet (nt võtab rosina laualt, võtab nõöbi/tiku ja paneb vastavasse pilusse/auku)

Üldmootorika

Ronib juurdevõtusammuga varbseinal üles ja abiga alla.

Kükitab varbseinast kinni hoides.

Roomab läbi tunneli (nt. toolirida).

Tõmbab ennast käte abil pingil edasi.

Keerab kätt randmest (nt. kallab topsist eseme välja, võtab lusikaga taldrikult toitu)

Mootorika III tase

Üldmootorika

Liigub suulisel juhendamisel varbseinal iseseisvalt üles, alla juurdevõtusammuga.

Läbib iseseisvalt motoorse ringraja (nt. astub trepist üles, kaldpinnalt alla, hüppab batuudil jne.).

Liigub ringis koos rühmakaaslastega (nt. ringmäng).

Tõmbab ja tõukab juhendaja kätest kinni hoides.

Tuleb iseseisvalt trepist alla vahelduva sammuga.

Liigub jooksusammul.

Sõidab veloergomeetril.

Tasakaal

Seisab ühel jalal toest kinni hoides.

Hüppab iseseisvalt batuudil.

Astub peale, kõnnib ning astub maha teraapiapingilt/kaldpinnalt.

Koordinatsioon:

Silm-käsi koostöö

Püüab palli.

Viskab palli korvi, märgi pihta jne.

Kritseldab pliiatsiga (digitaalpromotsioonvõte)

Kahe käe koostöö

Ajab rõngad paelale (paela ots tugevdatud)

Keerab purgilt kaane

Keerab mutri poldile

Paneb pliiatsitele korgid

Igapäevaoskused

Igapäevaoskused on õppeaine, mis sisaldab eneseteenindamise ja lähiümbruses orienteerumise arendamist. Igapäevaoskuste kujundamise eesmärgiks on võimalikult iseseisev toimetulek. Nende oskuste omandamine on suure tähtsusega raske ja sügava vaimupuudega ning liitpuudega laste arengus.

Igapäevaoskused I tase

Eneseteenindus

Söömine/joomine

Suuliigutuste arendamine: neelab, närib.

Haarab lusika/tassi, hoiab ja viib suu juurde abiga.

Võtab kuivtoidu näpu vahele ja pistab suhu (nt. leivatüki).

Riietumine

Püüab enda riietamisele kaasa aidata (nt. sirutab kätt või jalga).

Proovib seljast võtta mõnda riietuseset (nt. kindad, müts).

Proovib lahti tõmmata luku või takjakinnise.

Hügieen

Istub WC-potil.

Käib kindlatel aegadel WC-s (rutiini kujundamine).

Avab/sulgeb kraani abiga.

Hõõrub käsi vee all abiga.

Peseb nägu abiga.

Kuivatab käsi ja nägu abiga.

Lubab oma pead kammida.

Orienteerumisõpetus

Tunneb oma lähiümbrust igapäevase elurütmi kaudu (teab oma kohta laua ääres, teab WC, riidekapi, käterätiku asukohta).

Igapäevaoskused II tase

Eneseteenindus

Söömine/joomine

Paneb lusika iseseisvalt suhu.

Haarab tassi ja viib suu juurde.

Asetab peale joomist tassi lauale.

Hammustab suurema pala küljest tüki (nt. leivaviil).

Proovib tühjendada taldriku.

Riietumine

Võtab mütsi peast, kindad käest, sokid ja lahtiste paeltega kingad jalast.

Lõpetab tegevuse (nt. pooleldi äravõetud kampsuni üle pea tõmbamine)

Pistab käed varrukatesse ja jalad püksisäärtesse.

Hügieen

Teeb enamasti teadlikult WC-potti.

Avab ja suleb iseseisvalt kraani.

Teeb iseseisvalt algelisi kuivatamise liigutusi (nt. patsutab käsi).

Pühib paberiga suud (nt. peale sööki).

Abiga pea kammimine.

Orienteerumisõpetus

Teab erinevate klassiruumide asukohta, orienteerub koolihoovis. WC toimingutes teab tegevuste järjekorda, täidab meeldetuletamisel. Söömistoimingutes teab tegevuste järjekorda, täidab meeldetuletamisel (nt. peseb/kuivatab käed, tõstab endale toidu, kallab abiga mahla, viib toidu lauale, viib mustad nõud kraanikaussi jne.).

Igapäevaoskused III tase

Eneseteenindus

Söömine / joomine

Sööb lusika / kahvliga ja joob iseseisvalt.

Riietumine

Riietub iseseisvalt, korrastamisel vajab abi

Hügieen

Teadvustab vajadust minna WC-sse

Saab WC-s iseseisvalt hakkama

Hoiab söömisel iseenda ja laua puhtust

Nuuskab nina meeldetuletamisel

Kammib pead meeldetuletamisel

Orienteerumisõpetus

Osaleb omaalgatuslikult laua katmisel/koristamisel.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused arenevad läbi vastastikuse mõjutamise nii sotsiaalse kui esemelise maailmaga. Sotsiaalsed oskused võimaldavad toime tulla erinevates eluvaldkondades. Nende oskuste arendamine on väga tihedalt seotud teiste arenguvaldkondadega ning arendamine kulgeb nende valdkondade kaudu.

Sotsiaalse mõjutuse aluseks on füüsiline kontakt, silmside, aktiivne vastastikune mõjutamine täiskasvanu ja eakaaslaste vahel; mina-tunnetamine ruumis ja ajas. Tähtis on ka esemeline mõjutamine (nt palli veeretamine üksteisele).

Tähelepanu tuleb pöörata muuhulgas ka emotsionaalsele arengule ning mittesoovitava käitumise vähendamisele!

Sotsiaalsed oskused I tase

Füüsiline kontakt

Talub füüsilist kontakti, reageerib sellele positiivselt (nt. heaoluhäälitsus).

Otsib kontakti (nt. võtab täiskasvanu käe).

Sirutab tuttava isiku suunas (nt. käe).

Võtab pakutud eseme.

Hakkab märkama teist last (puudutab, patsutab).

Sooritab täiskasvanuga koos patsutus- ja plaksutamisiigutusi

Silmside

Vaatab isikut, kelle tähelepanu tahab tõmmata.

Vastab pilgule.

Säilitab silmside kolme sekundi jooksul.

Reageerib oma nimele.

Sotsiaalne naeratus/häälitsus

Naeratab/häälitseb olulisele täiskasvanule mh. ka tähelepanu tõmbamiseks. Reageerib helidele, häälitsustele.

Muu aktiivne mõjutus lapse ja täiskasvanu vahel ning eakaaslastega.

Tervitamine ja hüvastjätmine: reageerib naeratuse ja/ või žestiga.

Reageerib keelavale hääletoonile, žestile.

Sotsiaalsed oskused II tase

Füüsiline kontakt

Annab vastavalt korraldusele eseme.

Ulatab ringis olles naabritele käe.

Silmside

Hoiab silmsidet, kui talle pööratakse tähelepanu.

Naeratamine

Naeratab ja häälitseb peegelpildile.

Muu aktiivne mõjutus lapse ja täiskasvanu ning eakaaslaste vahel.

Tuttavas situatsioonis, korduval meeldetuletusel ootab oma järjekorda.

Osutab endale, küsimuse peale – kus on...?

Reageerib adekvaatselt kiitvale ja laitvale näoilmele ja hääletoonile.

Valib kahest võimalikust meeldivama.

Tegutseb täiskasvanuga koos ühise lihtsa eesmärgi nimel (nt. laua pühkimine).

Tegutseb koos teise lapsega (nt. vastastikune palli veeretamine, pildiraamatu vaatamine, klotsidest torni ehitamine).

Võtab osa "peitusmängust" (nt. vastavalt korraldusele tõmbab rätiku oma näolt).

Otsib abi (nt. võtab täiskasvanu käe).

Sotsiaalsed oskused III tase

Aktiivne mõjutus lapse ja täiskasvanu ning eakaaslaste vahel.

Omanditunde kujunemine (nt. teab oma kappi, koolikotti jne.). Aktsepteerib teiste omandit (nt. ei võta teise lapse mänguasja või sööki).

Mõistab ja suudab oodata oma järjekorda erinevates tegevustes. Tegutseb kordamööda koos täiskasvanuga (nt. paneb juhendajaga vaheldumisi rõngaid pulga otsa).

Osutab küsimise peale oma rühmakaaslastele.

Tegutseb iseseisvalt etteantud tegevusega (nt. paneb nõöbid karpi)

Väljendab hellust ja heameelt.

Väldib teatud ohtlikke olukordi talle tuttavates situatsioonides.

Jagab maiustusi ja asju teistega.

Osutab suunamisel rühmakaaslastele abi.

Tegutseb pinginaabriga paralleelselt st. on ühine töölaud aga oma ülesanne.

Olukorrale vastav sotsiaalne käitumine (nt. poes, tänaval, õnnitlemine, tervitamine jne.).

Kognitiivsed oskused

Kognitiivse arengu käigus õpib laps tegutsema üha eesmärgipärasemalt.

Hoolduskooli õpilasel on raske informatsiooni hankida, vastu võtta ning märgata ümbritsevas keskkonnas toimuvat.

Olulisel kohal on aistingute arendamine. Aistingute abil saab laps teadlikuks oma kehast, ümbritsevast keskkonnast. Kuna õpilasel on raskusi aistinguärritajate eristamisel, vajab ta selgeid ja tugevaid ärritajaid. Samas ei tohi ümbritsevas keskkonnas olla liigseid ärritajaid (nt. liigne müra, esemed jne). Ainult sobivate keskkonnaärritajate olemasolust ei piisa vaimse arengu soodustamiseks, vaid neis siduv informatsioon jõuab õpilaseni aktiivse, uuriva tegevuse kaudu. Aistingud arenevad korduvate ärritajate mõjul tajudeks (konkreetsete esemete ja nähtuste terviklik tajumine).

Oma keha tunnetamine on lapse kognitiivse arengu aluseks. Kehatunnetus areneb läbi esemelise maailma tunnetamise. Õpilasel on oluline mõista eseme püsivust, probleemide lahendamise vajalikkust, ruumisuhteid, esemete sihipärast kasutamist, põhjuslikke seoseid.

Kognitiivsed oskused I tase

Meelte stimuleerimine:

Kompimismeel

Õpetada reageerima puudutusele (nt. erineva faktuuriga materjalide kompimine); harjutada eseme haaramist, hoidmist, kukutamist, uuesti võtmist, sellega näo ja suu puudutamist (uurimise eesmärgil). Kogu õpetus toimub vajadusel koos õpilase käega tegutsedes.

Haistmismeel

Anda tunnetada erineva intensiivsusega lõhnu (meeldivad ja ebameeldivad lõhnad).

Maitsmismeel

Anda tunnetada erinevaid maitseid (nt. magus, soolane, kibe, terav jne), siduda neid lõhnaaistingutega.

Nägemismeel

Õpetada fikseerima ja hoidma pilku kontrastsel esemel, pöörama pead (vajadusel suunata ise õpilase pead) ja jälgima ning otsima eset.

Kuulmismeel

Õpetada eristama erinevaid helisid (nt. erinev helitugevus, olmehelid); harjutada heli suuna tajumist (pea ja/või keha pööramine heliallika suunas)

Eseme püsivus (objekti permanentus)

1. Laps püüab säilitada silmsidet osaliselt peidetud esemega.
2. Laps püüab säilitada silmsidet kadunud esemega (lapse nähes peidetakse ese ära ning ergutatakse seda otsima).
3. Reageerib mingil moel kadunud (eemaldunud) eseme uuesti ilmumisele.

Probleemi lahendamine

Üritab vabaneda takistusest (nt. üle pea tõmmatud kampsuni ära võtmine)

Tõmbab nõõri otsas oleva eseme enda juurde

Tõmbab eseme aluse abil enda juurde

Kasutab esemeid kasutusviisi järgi (nt viskab palli)

Põhjus-tagajärg seos

Kordab liigutusi või annab mõnel muul moel märku meeldiva tegevuse jätkamiseks (nt. patsutab lauale, häälitseb vms meeldiva muusika katkemisel,).

Nähes/kuuldes signaaleset, mõistab järgnevat sündmust ja reageerib toimingut esile kutsuvalt (nt. lülitist pannakse tuli põlema, tõmbab nööri mängutoosi käima, vajutab mänguasja nupule, lükkab ukse lahti)

Suuruse-, vormi- ja ruumikujutlused

Võtab eseme juhendaja käest (erinevatest suundadest)

Võtab eseme karbist, tapilaualt

Paneb eseme karpi

Kognitiivsed oskused II tase

Eseme püsivus

Leiab (tema nähes) peidetud eseme

Suuruse-, vormi- ,ruumi- ja ajakujutlused

Paneb erineva kujundi vastavasse vormi (ümar, kandiline)

Paneb väiksema eseme suurema sisse (nt topsid)

Teab ette rutiinsete tegevuste/sündmuste ajalist järgnevust (nt söömisele järgneb WC toiming, riietumisele järgneb õue minek)

Rühmitamine ühe tunnuse alusel kahte ossa

Rühmitab esemeid kuju/vormi alusel

Probleemi lahendamine

Paneb eseme ühest käest teise, et võtta veel üht eset.

Kasutab esemeid kasutusviisi järgi (nt. sööb lusikaga, kuivatab käterätikuga käsi)

Ühendab esemepaarid

Ühendab eseme ja foto/pildi

Põhjus-tagajärg seos

Eemaldab (tõmbab, tirib) topsi kaane meeldiva eseme saamiseks

Valib heli tugevust (raadio volüüminupu keeramine)

Kognitiivsed oskused III tase

Eseme püsivus

Teab eseme asukohta mis ei ole nähtaval aga on seal püsivalt olnud (nt riided nagis, lusikad, pliatsid sahtlis jne)

Suuruse-, vormi-, ruumi-ja ajakujutlused

Mõisted suur-väike (esemed)

Mõisted peal-all-kõrval (tegevused esemetega)

Paneb erineva kujundi vastavasse vormi (ümar, kandiline, kolmnurkne)

Mõisted öö-päev

Rühmitamine ühe tunnuse alusel kahte ossa

Rühmitab esemeid suuruse alusel

Rühmitab esemeid värvuse alusel

Üldistamine

Neljanda liigse ülesanded esemetega (nt. kõrvuti on 3 palli ja auto – leiab mittesobiva)

Tegevused hulkadega

1 ja palju (esemed)

Näidise järgi järjestamine

Järjestab esemeid suuruste järgi (järjestab 2-3 erineva suurusega eset etteantud näidise järgi)

Järjestab esemeid värvuste järgi

Järjestab esemeid kuju järgi

Probleemi lahendamine

Ühendab pildipaarid

Paneb kokku kaheosalise pildi.

Kasutab esemeid kasutusviisi järgi (nt. kritseldab pliiatsiga; kasutab pintslit, liimipulka, löikab kääridega)

Kasutatavad õppematerjalid

- Lihtsustatud viiped: <http://lihtsustatudviiped.edu.ee/>
- Kommunikatsioonipass: <http://hev.edu.ee/?id=179>
- S. Bluma, M. Shearer, A. Frohman, J. Hillard. Astmed: Koolieelse kasvatusprogrammi. Tallinn; Helsingi, 1995
- P. Dyrbjerg, M. Vedel. Everyday Education: Visual support for children with autism, London, 2007
- C. Faherty. Autismi/Aspergerin oireyhtymä. Mitä se merkitsee minulle? Ideoita strukturoitua opetusta verten kotiin ja kouluun. Oulu, 2006
- G. Mesibov, V. Shea, E. Schopler. The teach approach to autism spectrum disorders.
- Huhtanen, K. Puhetta tukevat ja korvaavat. Kommunikointimenetelmät Suomessa vuosituhanen taitteessa. 2001
- O.I Lovaas. Arenguhälbega laste õpetamine. Tartu, 1998
- S. Tetzchner, H. Martinsen. Johdatus puhetta tukevaan ja korvaavaan kommunikointiin. Helsingi. 2000
- S. Kujanpää, V. Väinölä. Koritehtävät 1. Jyväskylä, 2000
- Vaimupuudelaste õpetamise metoodikamaterjalid. Kommunikatsioon. Tallinn, 1995
- Vaimupuudelaste õpetamise metoodikamaterjalid. Igapäevaoskused. Tallinn, 1995
- Vaimupuudelaste õpetamise metoodikamaterjalid. Motoorika. Tallinn, 1995
- Vaimupuudelaste õpetamise metoodikamaterjalid. Sotsiaalsed oskused. Tallinn, 1995

Lisad

Lisa 1. IÕK vorm lihtsustatud õppes

ÕPILASE NIMI

KLASS

ÕPPIMISE ALUSEKS OLEV ÕPPEKAVA

IÕK ALGATAJA

ÕPPENÕUKOGU OTSUS, KUI ALGATAJA ON KOOL

IÕK RAKENDAMISE AEG

ÕPILASE PEDAGOOGILINE JA PSÜHHOLOOGILINE KIRJELDUS JA TERVISLIKU SEISUNDI KIRJELDUS

Kirjeldused õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardis

--

IÕK RAKENDAMISE PÕHJUSED

--

ÕPPEAINED JA PÄDEVUSED, MILLELE IÕK ON KOOSTSTUD

--

RAKENDATAVAD TUGITEENUSED

--

ÕPITULEMUSTE JA ARENGU HINDAMINE SH HINDAMISVIISID

--

IÕK KOOSTAMISE JA TÄITMISEGA SEOTUD ISIKUD JA NENDE KOHUSTUSED

--

INDIVIDUAALSE ÕPPEKAVA RAKENDAMISE OTSUSUSE KINNITAMINE
DIREKTORI KÄSKKIRI NR:

LAPSEVANEMA ALLKIRI:

VALDKONNAPÕHINE TÖÖPLAAN

Valdkond	Eesmärgid	Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Õppe läbiviimise eritingimused, õpiabi iseloom, meetodid, õpikeskkond: klassitöös osalemise määr, individuaalsete tegeluste maht	Õppekirjandus ja õppevahendid
KOMMUNIKATSIOON				
KOGNITIIVSED OSKUSED				
SOTSIAALSED OSKUSED				
MOTOORIKA				
MITTESOOVITAVA KÄITUMISE VÄHENDAMIN				

ÕPPEAINEPÕHINE TÖÖPLAAN (üldjuhul õpetaja tööplaani juures)**ÕPPEAINE:**

Vaata õpetaja tööplaani Kuu päev	Teema/alateema	Põhimõisted	Õppe läbiviimise eritingimused, õpiabi iseloom, meetodid, õpikeskkond: klassitöös osalemise määr, individuaalsete tegeluste maht	Õppekirjandus ja õppevahendid	Oodatavad õpitulemused	Teadmiste ja oskuste hindamise viisid
--	----------------	-------------	--	----------------------------------	---------------------------	---

KOKKUVÕTE

Arenguvestluse kokkuvõttes kooskõlastus lapsevanemaga.

Lisa 2. Individuaalse õppekava vorm toimetulekuõppes

Lisa 3. Individuaalse õppekava vorm hooldusõppes

INDIVIDUAALNE ÕPPEKAVA

Tallinna Tondi Kool

KOGNITIIVSED OSKUSED

Nimi:

Õppeaasta:

Sooritamine:

4- saab hakkama iseseisvalt

3 - saab hakkama suulisel juhendamisel (*täpsustavad, suunavad küsimused*)

3/2 – saab hakkama suulisel ja füüsilisel juhendamisel

2/3 – saab hakkama füüsilisel ja suulisel juhendamisel

2- saab hakkama füüsilisel juhendamisel (*koos... käega*)

Hindamise sagedus: kord aastas (kevad) ja vastavalt lapse arengule

Pika perioodi eesmärk:		
Lühikese perioodi eesmärgid:	Tegevused:	Märkused/Hindamine:

KOMMUNIKATSIOON

Sooritamine:

4- saab hakkama iseseisvalt

3 - saab hakkama suulisel juhendamisel (*täpsustavad, suunavad küsimused*)

3/2 – saab hakkama suulisel ja füüsilisel juhendamisel

2/3 – saab hakkama füüsilisel ja suulisel juhendamisel

2- saab hakkama füüsilisel juhendamisel (*koos Albina käega*)

Hindamise sagedus: kord aastas (kevel) ja vastavalt lapse arengule

Pika perioodi eesmärk:		
Lühikese perioodi eesmärgid:	Tegevused:	Märkused/Hindamine:

SOTSIAALSED OSKUSED

Sooritamine:

4- saab hakkama iseseisvalt

3 - saab hakkama suulisel juhendamisel (*täpsustavad, suunavad küsimused*)

3/2 – saab hakkama suulisel ja füüsilisel juhendamisel

2/3 – saab hakkama füüsilisel ja suulisel juhendamisel

2- saab hakkama füüsilisel juhendamisel (*koos...käega*)

Hindamise sagedus: kord aastas (kevadel) ja vastavalt lapse arengule

Pika perioodi eesmärk:		
Lühikese perioodi eesmärgid:	Tegevused:	Märkused:

IGAPÄEVAOSKUSED

Sooritamine:

4- saab hakkama iseseisvalt

3 - saab hakkama suulisel juhendamisel (*täpsustavad, suunavad küsimused*)

3/2 – saab hakkama suulisel ja füüsilisel juhendamisel

2/3 – saab hakkama füüsilisel ja suulisel juhendamisel

2- saab hakkama füüsilisel juhendamisel (*koos...käega*)

Hindamise sagedus: kord aastas (kevad) ja vastavalt lapse arengule

Pika perioodi eesmärk:		
Lühikese perioodi eesmärgid:	Tegevused:	Märkused/Hindamine:

PEENMOTOORSED OSKUSED

Sooritamine:

4- saab hakkama iseseisvalt

3 - saab hakkama suulisel juhendamisel (*täpsustavad, suunavad küsimused*)

3/2 – saab hakkama suulisel ja füüsilisel juhendamisel

2/3 – saab hakkama füüsilisel ja suulisel juhendamisel

2- saab hakkama füüsilisel juhendamisel (*koos...käega*)

Hindamise sagedus: kord aastas (kevadel) ja vastavalt lapse arengule

Pika perioodi eesmärk:		
Lühikese perioodi eesmärgid:	Tegevused:	Märkused/Hindamine:

MITTESOOVITAVA KÄITUMISE VÄHENDAMINE

Sooritamine:

4- saab hakkama iseseisvalt

3 - saab hakkama suulisel juhendamisel (*täpsustavad, suunavad küsimused*)

3/2 – saab hakkama suulisel ja füüsilisel juhendamisel

2/3 – saab hakkama füüsilisel ja suulisel juhendamisel

2- saab hakkama füüsilisel juhendamisel (*koos...käega*)

Hindamise sagedus: kord aastas (kevadel) ja vastavalt lapse arengule

Pika perioodi eesmärk:		
Lühikese perioodi eesmärgid:	Tegevused:	Märkused/Hindamine:

1.

Lisa 4. Lisaõppe individuaalse õppekava vorm

ÕPILASE NIMI

KLASS

ÕPPIMISE ALUSEKS OLEV ÕPPEKAVA

IÕK ALGATAJA

INDIVIDUAALSE ÕPPEKAVA KINNITAMINE (õppenõukogu otsus, kooli direktori , lapsevanema, õpilase ja klassiuhataja allkirjad)

IÕK RAKENDAMISE AEG

ÕPILASE PEDAGOOGILINE JA PSÜHHOLOOGILINE KIRJELDUS JA TERVISLIKU SEISUNDI KIRJELDUS

IÕK RAKENDAMISE PÕHJUSED

Lisaõppe aasta üleminekuplaan

RAKENDATAVAD TUGITEENUSED JA ÕPPE LÄBIVIIMISE ERITINGIMUSED: ÕPPEVAHENDID, ÕPIKESKKOND JM

ÕPITULEMUSTE JA ARENGU HINDAMINE SH HINDAMISVIISID

KOOSTÖÖVÕRGUSTIK

TEGEVUSKAVA

	EESMÄRGID	TEGEVUSED	TUGEVAD KÜLJED JA ARENDAMIST VAJAVAD KÜLJED	ÕPILASE MOTIVATSIOON, HUVID, SOOVID, VÕIMALUSED
ÜLDHARIDUSLIK OSA: Õpioskuste arendamine, kunst, muusika, kehaline areng, sotsiaalmatemaatika, eneseväljendus, teksti mõistmine, töö juhenditega, dokumentidega, eelarve koostamine jne				
SOTSIAALSED OSKUSED: Turvakasvatus, Eneseväärikus, Enesekohased oskused, Iseseisvus, Kohusetunne, Oskus teha teoks oma plaane, oskus suhelda erinevate inimestega, oskus langetada otsuseid, oskus sisustada vaba aega, oskus hoida korras oma ruumi, oskus küsida abi, oskus hoiduda vägivallast, oskus kujundada oma seksuaalelu, oskus teha koostööd jne				

<p>KUTSEÕPE:</p> <p>Kutsevalik, kavandada edasiõppimist, tutvumine kutseõppeasutustega, tutvumine tulevaste töökohtadega, tutvumine erinevate elukutsetega, erinevad töökogemused: kokandus, koristus, aiandus, käsitöö, puutöö, metallitöö, kaubandus jm.</p>				
---	--	--	--	--

KOKKUVÕTE JA SOOVITUSED:

Koostaja

Lõpetamise kuupäev

Lisa 5. Käitumise tugiplaani vorm

ÕPILASE NIMI:	KLASS:
KTP ALGATAJA:	
PROBLEEMI KIRJELDUS:	
KOKKULEPPED:	

AEG	KÄITUMISE ANALÜÜS	EESMÄRGID UUEKS PERIOODIKS	OSALEJAD

Lisa 6. Projekti registreerimise taotluse vorm

Projekti nimi

Projekti algataja asutus, organisatsioon vm

Koolipoolne projektijuht ja meeskond

Arutelu soov direktsioonis

Planeeritav rahastamine

Projekti taotluse esitamise kuupäev

Planeeritav ajakava

Sihtrühm ja projekti sisu

Projekti käivitamise või mitterahuldamise otsus (täidetakse peale otsuse saamist)

Projekti lõpetamine koos tulemuse lühikokkuvõttega (täidetakse lõpetamisel)

Taotluse täitmise kuupäev

Taotluse täitja nimi ja allkiri

Lisa 7. Läbivate teemade kirjeldused

Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

1.1. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning tegema mõistlikke kutsevalikuid.

1.2. Õpilast suunatakse:

- teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- arendama oskust seada endale eesmärgid ning arendada oskust neid ellu viia;
- kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine 1.-5. klassis

- Aitab kujundada õpilastel positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist.
- Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäeva elust.
- Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal rollimängud, õppekäigud ja praktilised tegevused.
- Antud teemad lõimitakse aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides

- Keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele.
- Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi.
- Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.
- Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia.
- Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama.

- Õppemeetoditest on kesksel kohal praktilised tööd, praktika, õppekäigud ja aktiisõppe meetodid.
- Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.
- Antud teemad lõimitakse aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng”

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust.

Õpilast suunatakse:

- aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine 1.-5. klassis

- tugineb õpilase kogemustele, igapäeva elu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele;
- õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist;
- pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.
- õppemeetoditest on kesksel kohal rühmatööd, praktilised tööd, arutelud, rollimängud, õppekäigud
- Antud teemad lõimitakse aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides

- keskendub koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele;
- arendatakse õpilaste tahet osaleda keskkonnaüritustel ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust.
- arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja väärtustatakse elukeskkonda;
- õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

- kujundatakse arusaam loodusest kui terviksüsteemist,
- Arutletakse looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, praktilised tööd, rühmatööd, arutelud, rollimängud ja õppekäigud.
- õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäeva elu probleemide lahendamisel.
- Antud teemad lõimitakse aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist;
- olema ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama;
- teadma enda ja teiste õigusi, mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas;

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine 1.-5. klassis

- Saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt ühistööd, ühisüritused jm.
- Õpilasele tutvustatakse kodukandi ettevõtteid.
- Osaletakse vabatahtlike organisatsioonide poolt korraldatud ühisüritustel.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal ühismängud, praktilised ühis- ja grupitööd ja õppekäigud.
- Antud teemad lõimitakse peamiselt aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides

- Toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda võimalusi ja abi ühisalgatusteks:
 - õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel
 - õpetatakse võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi.

- suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.
- Läbiva teema käsitlemine keskendub avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori koos toimimisele ja seostele.
- Vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks tutvustatakse õpilasele tegutsemise võimalusi ning julgustatakse tegevustes osalema.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal kooli ühisüritused, maakondlikud ja vabariiklikud ühisüritused, rahvusvahelised ühisüritused, praktilised ühis- ja grupitööd, projektitööd ja õppekäigud.
- Antud teemad lõimitakse peamiselt aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
- mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
- tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine 1.-5. klassis

- Pakkuda võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades, kujundada üldpilt oma kultuurist ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone.
- Olla salliv teiste kultuuride ning nende tavade ja kommetes suhtes.
- Õppe ja kasvatusel kujundada meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi.
- Toetada uudishimu ning positiivset suhtumist uue ja erineva suhtes.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal vaatlused, jutustamised, ühisüritused, dramatiseeringud, etlemised, õuesõppe erinevad vormid, projektid.
- Antud teemad lõimitakse peamiselt aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides

- Kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist.
- Õpetada respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit.
- Leida võimalusi, kus õpilane saab rakendada oskusi oma kultuuri tutvustamiseks (näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu).
- Teadvustada, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teistes kultuurides orienteerumisel.
- Omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal vaatlused, jutustamised, demonstratsioonid, ühisüritused, dramatiseeringud, etlemised, õuesõppe erinevad vormid, projektid, aktiivõppemeetodid.
- Antud teemad lõimitakse peamiselt aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiv teema „Teabekeskond”

Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vastavalt võimetele teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
- arendama teabeanalüüsi oskust.

Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine 1.-5. kassis.

- Harjutada kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õppida mõistma teadete suhtluseesmärke.
- Eristada olulisi teateid ebaolulistest.
- Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.
- Antud teemad lõimitakse:

- inimeseõpetuse,
- emakeele ja teiste õppeainete aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate suhtlusteemade käsitlemisel.

Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassis.

- Põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine.
- Harjutada internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õige suhtlusviisi.
- Harjutada lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki.
- Õpetada mõistma meedia osa ühiskonnas (sh majanduselus) ning kasutama meediat teabeallikana.
- Õpetada õpilast mõistma internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsma.
- Analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).
- Harjutada iseseisvat teabeotsingut
- Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, projektid ja infotehnoloogia kasutamine ainetundides.
- Antud teemad lõimitakse:
 - arvutiõpetuse
 - inimeseõpetuse,
 - emakeele ja teiste õppeainete aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate suhtlusteemade käsitlemisel.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- Olema kursis tehnoloogia arengusuundadega erinevates eluvaldkondades;
- mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- tajuma tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;

- arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine 1.-5. klassis.

- Õppida infotehnoloogia kasutamise elementaaroskusi.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal frontaalsed õpetamismeetodid, mängulised arvutiprogrammid, praktilised tööd, loovtööd.
- Antud teemad lõimitakse:
 - erinevate õppeainete ainetundidesse,
 - kodutöösse,
 - huvitegevusse.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides.

- Mitmekesistada tehnoloogia rakendamise võimalusi foto või video tegemisega, mudelite ja makettide meisterdamisega
- Kujundada IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid ja kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal rühmatööd, aktiivõppemeetodid, praktilised tööd ja ülesanded mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses.

Läbiv teema „Tervis ja ohutus”

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

- **Tervisekasvatust** põhineb õpilaste tervise seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.
- **Ohutuse valdkonnas** õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse:

tervise valdkonnas:

- terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;

- teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid;
- teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

ohutuse valdkonnas:

- tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- vältima ohuolukordadesse sattumist;
- kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine 1.-5. klassis

- Omandada eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga.
- Kujundada tervist väärtustav hoiak.
- Mõista ohu olemust ja selle tekkepõhjust oma igapäevases keskkonnas ning omandada oskused käituda ohutult ja turvaliselt.
- Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.
- Antud teemad lõimitakse aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade käsitlemisel ja huvitegevuses.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides

- Pöörata teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja riskikäitumise ärahoidmisele:
 - käitumine, millega kaasnevad nt vigastused,
 - ohu tekkimine,
 - alkoholi jt uimastite kuritarvitamine,
 - suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine,
 - ebatervislik toitumine,
 - vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus.
- Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelud, rühmatööd, rollimängud ja demonstratsioonid, õppekäigud, juhtumianalüüs, diskussioonid, õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid, klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.
- Antud teemad lõimitakse kõikide õppeainete aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus”

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine 1.-5. klassis

- Õppida iseennast tundma,
- Omandada head kombed,
- Kujundada klassikollektiiv, kus peetakse oluliseks:
 - õiglust,
 - ausust,
 - hoolivust,
 - sallivust,
 - inimväarikust,
 - lugupidamist enda ja teiste vastu,
 - lubaduste pidamist,
 - demokraatlikku osalemist,
 - rahvuslikkust.
- Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.
- Antud teemad lõimitakse kõikide õppeainete aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine 6.-9. ja pikendatud õppeaasta klassides

- Teadvustada ja mõtestada kõlbelisi norme.
- Kujundada sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu.
- Suhtuda paindlikult õpilaste mõtteenendustesse ja arvestada õpilase arvamusega.
- Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud, uurimisprojektid.
- Antud teemad lõimitakse kõikide õppeainete aineõpetaja tööplaani või IÕK-sse käsitletavate teemade sobivuse korral:
 - Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale.
 - Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.
 - Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist.
 - Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.

Lisa 8. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (lihtsustatud õpe)

ÕPILASE NIMI:
ISIKUKOOD:
ELUKOHT:
ÕPILUGU (sh koolivalmiduskaart):
NÕUSTAMISKOMISJONI SOOVITUSED:
KAARDI AVAMISE AEG (aasta ja klass):
PEREARSTI VÕI ERIARSTIDE NÄIDUSTUSED:
LASTEVANEMATE KONTAKTANDMED: TEL: E-MAIL: VAJADUSEL LASTEKAITSETÖÖTAJA KONTAKTANDMED: TEL: E-MAIL:
LAPSEVANEMA NÕUSOLEK KAARDI AVAMISEKS:
KOOLIST LAHKUMINE Direktori kk nr: Lahkumise koht:

ÕPILASE NIMI:**I-9 KLASS**

Õppeaine	Tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed
Eesti keel		
Matemaatika		
Inimeseõpetus		
Loodusõpetus		
Tööõpetus		
Kunstiõpetus		
Muusika		
Kehaline kasvatus		
Tants		
Draama		
Inglise keel		
Kodundus		
Arvutiõpetus		
Keskkonnaõpetus		
Ajalugu		
Tugiõpe		
Huitegevus		

ARENГУVESTLUSE KOKKUVÕTE

I-9 KLASS

Õpilase nimi:

Vestlus toimus /kuupäev/:

Vestlusel osalesid:

Õpilase anded, võimed, head tulemused:

Probleemid:

Kodus:

Koolis:

Lapsevanema ettepanekud:

Kokkulepped järgnevaks perioodiks (kanda intranetti):

.....
Lapsevanem(ad)

.....
Õpilane

.....
Õpetaja

ÕPILASE NIMI**LISA ÕPPEASTA**

Valdkond	Õppeaine	Pedagoogilised soovitused
Üldhariduslik õpe	Eesti keel Matemaatika Inglise keel	
Sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamine	Psühholoogia Perekonnaõpetus Majandusalused Muusika Kehaline kasvatus Tants Keskkonnaõpetus	
Kutsealane ettevalmistus	Teabemeedia Käsitöö Kodundus Puhastus/koristus Kunst ja kangakudumine	
Märkused		

KUTSENÕUSTAMINE

Õpilase nimi:

Õpitegevus

Õpilase tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

Käitumine

Õpilase tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

Huvid

--

Füüsiline võimekus, meditsiinilised näidustused

--

Soovitused

--

Lisa 9. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (hooldusõpe)

I. ÜLDANDMED

Vaatluspäeviku avamise aeg:

Nimi:

Sugu: poiss

tüdruk

Sünniaeg:

Kool:

Klass:

Klassijuhataja:

Elukoht:

kodu

muu (*nt lastekodu*):

Pereliikmed:

ema õde/vend (*mitu?*):

isa muu (*nt vanaema*):

Lapsevanem(ad) või hooldaja(d) (*nimi*):

Aadress:

Telefon:

Õpilase kodune keel (ed):

Koostööisikud

Kasvataja:

Logopeed:

Füsioterapeut:

Massöör:

Muusikaterapeut:

Tegevusteraapeut:

Kunstiteraapeut:

Psühholoog:

Arst (*perearst, eriarst*):

Isiklik assistent:

Muud:

II. TERVISE ERIVAJADUSED

Vaimupuude aste

sügav vp (iq 0-20)

raske vp (iq 20-34)

mõõduks vp (iq 35-49)

määratlemata

Märkused:

Kaasuvad diagnoosid

PCI (*mis liik*):

Kehaehituslike erivajadustega seotud liikumispuue (*nt jäse puudub*):

Neuromuskulaarsed haigused (*närvi-lihashaigused, nt lihaste düstroofia*):

Üldhaigustega seotud liikumispuue (*nt reuma*):

Õnnetuse/trauma tagajärjel tekkinud puue:

Nägemispuue või kahjustus:

Kuulmispuue või kahjustus:

muu:

Pikaajalised haigused (*lisa tõend*)

Allergia (d). (*Mille vastu?*):

Laktoositalumatus

Fenüülketonuuria

Diabeet

Muu :

Soovitused lapsega käitumiseks?

Märkused/tähelepanekud:

Epilepsia

Jah

Ei

Kuidas haigushoog väljendub?

Kuidas käituda haigushoo korral?

Märkused/tähelepanekud:

Pikaajalised ravimid (arstitõendi alusel)

ravimi nimetus	ravimi doos	alguskuupäev	lõpetamise kuupäev	koolis	kodus

Märkused/tähelepanekud:

--

Sooritatud uuringud (medõde, arst)

Uuring	Kuupäev	Otsus

Märkused/tähelepanekud:

--

Pikkuse ja kaalu jälgimine:

Kuupäev	pikkus (cm)	kaal (kg)

Märkused/tähelepanekud:

--

III. ABIVAHENDID

Abivahend	Missugune (kirjeldus)	hankimise kuupäev	lõpetamise kuupäev	Koolis	kodus
ratastool					
seisuraam					
kõnniraam					
kommunikaator					
nägemisabivahendid (nt prillid)					
kuulmisabivahendid (nt kuuldeaparaat)					
wc abivahendid (nt potitool)					
muu					

Käe eelistus:

Vasak

Parem

Välja kujunemata

Märkused/tähelepanekud:

--

IV. ENESEVÄLJENDUS JA KÕNE MÕISTMINE

Suhtlusvahend

Millist suhtlusvahendit õpilane kasutab? Millal toimus vahendi kasutusele võtmine?

Häälitseb sotsiaalselt:

Kasutab žeste ja miimikat sotsiaalselt:

Kasutab kommunikatsiooniks esemeid (esemeline kommunikatsioon):

Kasutab sümboleid (piktogramm, pilt, pcs pildid jne):

Kasutab viipeid:

Kasutab sõnu:

Kasutab sõnaühendeid:

Kasutab lauseid:

Kuidas mõistab õpilane endale suunatud kõnet?

Kuidas õpilane vastab pilkkontaktile?

Kuidas õpilane väljendab oma soove, vajadusi või tahet?

Kuidas õpilane väljendab jaatust ja eitust?

Kirjeldus, kuidas laps reageerib aistingule? (*Kuidas arendada?*)

Käe ja keha puuteaistingud? (*nt survetunne, pinnatunne, vibratsiooniaisting*):

Lõhna-ja maitseaisting:

Kuulmisaisting:

Nägemisaisting:

Milliseid aistinguid laps eelistab, milliseid mitte?

VI. KÄITUMINE

Suhtumine teistesse inimestesse ja ümbritsevasse keskkonda.

Kuidas rutiinimuudatused mõjutavad õpilast?

Kas õpilane väsib koolipäeva jooksul? Millisel ajal päevast soovib puhata?

Milliseid muudatusi keskkonnas on tehtud õpilase eripära arvestades?

Kuidas õpilane reageerib tuttavaid inimesi nähes? (*rõõmustab, kallistab jne*)

Kas õpilane käitub erinevate täiskasvanutega erinevalt? (*erinevuste kirjeldus!*)

Mittesoovitav käitumine

Kas õpilasel esineb stereotüüpset käitumist või mittesoovitavat käitumist? Kirjelda!

(Millised sündmused, olukorrad põhjustavad?)

Millised meetodid ennetavad või takistavad kõige efektiivsemalt mittesoovitavat käitumist?

VII. TÖÖOSKUSED

Reeglite ja juhiste täitmine

Milliseid üldisi korraldusi õpilane täidab? *Kuidas?*

Keskendumisvõime

Kui kaua õpilane keskendub eesmärgistatud/juhendatud tegevusele?

**Millistes tegevustes ja kui kaua suudab õpilane töötada iseseisvalt ilma juhendamiseta?
*(nt mäng)***

Märkused/tähelepanekud:

VIII. REHABILITATSIOON

Kas õpilasel on olemas rehabilitatsiooniplaan? *Kus?*

Milliseid teenuseid õpilane rehabilitatsiooniplaani järgi kasutab?

Lisa 10. Lihtsustatud õppe õpetaja tööplaan

Õppeaine

Õppekava

Klass

Maht

IÕK olevad õpilased

Taotletavad õpitulemused

Õpetaja:.....

Õppeaine:.....

Õppeaine maht:.....

Klass:.....

Aeg	Teema /alateema	Lõiming: õppeainete vaheline, läbivad teemad,projektid jm	Meetodid/töövõtted (õppekäigud, ekskursioonid)	Õppekirjandus/õppe-materjalid	Hinnangute viisid
			I arengutase		
			II arengutase		
			III arengutase		

			I arengutase		
			II arengutase		
			III arengutase		
			I arengutase		
			II arengutase		
			III arengutase		
			I arengutase		
			II arengutase		
			III arengutase		
			I arengutase		
			II arengutase		
			III arengutase		
			I arengutase		
			II arengutase		

			III arengutase		

Lisa 12. Hoolduskooli õpetaja tööplaan

TÖÖPLAAN

SEPTEMBER	Kommunkatiivsed oskused	Igapäevaoskused	Sotsiaalsed oskused	Kognitiivsed oskused	Motoorika
			”		

NB! Vaata ka iga lapse IÕK